T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAMZANÂME

(5. CİLT II. KISIM)

(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)

ABDULLAH KAYA

155160135

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Muhammet YELTEN

İSTANBUL-2018

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı

HAMZANÂME

(5. CİLT II. KISIM)

(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan: Abdullah Kaya

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

20/02/2018

Enstitümüz **Türk Dili ve Edebiyatı** Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden **155160135** numaralı ***Abdullah KAYA*** *"İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"*nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği ***"HAMZANAME (5.CİLT II. KISIM)(İNCELEME- METİN-SÖZLÜK)"*** konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun ***22.01.2018*** tarih ve ***2018/03*** sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (90) dakika süre ile savunmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~***oyçokluğu/oybirliği***~~ ile ~~***Kabul/Red veya Düzeltme***~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF.DR. MUAHMMET YELTEN

ÜYE
DOÇ.DR. MURAT ELMALI

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. MUSTAFA ULUÇAY

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ***"Hamzanâme 5.Cilt (İnceleme- Metin- Sözlük) "*** başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlâk ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

ABDULLAH KAYA

ONAY METNİ

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

□ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime acılabilir.

□ Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime acılabilir.

□ Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

ABDULLAH KAYA

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI- SOYADI: **ABDULLAH KAYA**

DOĞUM YERİ: **SİVAS/MERKEZ**

DOĞUM TARİHİ: **07.06.1989**

MEDENİ HÂLİ: **EVLİ**

TELEFON: **(0) 541 693 67 72**

E-mail: **abdullahkaya58@icloud.com**

EĞİTİM DURUMU

1996-2003: **Gazipaşa İlköğretim Okulu**

2004-2007: **Halil Rıfat Paşa (YDA)Lisesi**

2008-2012: **Kastamonu Üniversitesi-Türkçe Öğretmenliği Bölümü**

İŞ TECRÜBESİ

Bağcılar Fatih ilköğretim Okulu – Türkçe Öğretmenliği (2012-2013)

Bağcılar Malazgirt Ortaokulu – Türkçe Öğretmenliği (2013-2014)

Bağcılar Piri Reis Ortaokulu – Türkçe Öğretmenliği (2014-2016)

Bağcılar Füruzan Sadıkoğlu Ortaokulu – Müdür Yardımcılığı (2016 - …..)

ÖZ

14. yüzyıl şairlerinden olan Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî tarafından kaleme alınan Hamzanâme, Anadolu sahasında gerek gramer gerek halk edebiyatı açısından içinde zenginlikler barındıran nadide eserler arasındadır. Edebiyatımızda sade nesre güzel bir örnektir. Üzerinde çok fazla araştırma yapılmamış olan bu eserin günümüzde bilinen yetmiş iki cildi vardır. Biz de bu çalışmamızda Hamzanâme'nin 85 varak olan beşinci cildin II. kısmını ele aldık. Öncelikle metnin transkripsiyonlu çevirisini yaptık. Ardından metnin özetini hazırladık. Daha sonra metnin tüm söz varlığını yansıtan kapsamlı bir sözlük oluşturduk.

Anahtar Kelimeler: Hamzanâme, Hamzavî, 14. Yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi

ABSTRACT

Hamza-name written by Hamzavi, who is the brother of the famous poet Ahmedi in the 14th century, is one of the rich and unique literary work in terms of both grammar and folk literature in Anatolian region. This literary work, which hasn't so many studies on it, consists of 72 volumes known at the present time. In the study, the second part of volume the fifth, including eighty-five sheets, has been analyzed. In the first place, the text has been transcripted. In the end, a comprehensive dictionary reflecting the entire vocabulary of the text has been created.

Key Words: Hamza-name, Hamzavi, 14th century, Old Anatolian Turkish

ÖNSÖZ

14. yüzyıl şairlerinden olan Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî tarafından kaleme alınan Hamzanâme, Anadolu sahasında gerek gramer gerek halk edebiyatı açısından içinde zenginlikler barındıran nadide eserler arasındadır. Edebiyatımızda sade nesre güzel bir örnektir. Üzerinde çok fazla araştırma yapılmamış olan Hamzanâme söz varlığı ve taşıdığı gramer özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerine bütünüyle hâvî bir eser olması sebebiyle Eski Anadolu Türkçesi sahasında yapılacak bir çalışma için eşsiz bir eserdir. Eser, sade ve akıcı bir üslupla kaleme alınmıştır.

Hamzanâme'nin beşinci cildinin seksen beş varak olan ikinci kısmı üzerine yapılan bu çalışmada, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler Kütüphanesi Nd.2496 numarada kayıtlı nüshası esas alınmıştır. Metnin harekesiz olması sebebiyle yeni harflere aktarma esnasında genellikle Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetleri göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışmamız üç bölümden meydana gelmektedir.

Birinci bölümde eserin müellifi Hamzavî'nin hayatı ve eseri Hamzanâme hakkında genel bilgi verildi. Sonra incelediğimiz beşinci cilt tanıtıldı, metnin dil ve anlatım özellikleri örneklerle izah edildi. Ardından geniş olarak metnin özeti verildi. Birinci bölümün son kısmında ise metinde yer alan kelimelerin dillere göre sayısal değeri ve oranları gösterildi.

İkinci bölümde Hamzanâme'nin beşinci cildinin ikinci kısmı (86a-169a) Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerine uyularak transkripsiyonlu bir şekilde yeni harflere aktarıldı.

Üçüncü bölümde ise söz varlığı açısından oldukça zengin olan metnin sözlüğü yapıldı. Bu kısımda metinde geçen tüm kelimelerin anlamları bağlamına göre verilmeye çalışıldı. Ayrıca her kelimenin hangi dile ait olduğu belirtildikten sonra metinde geçtiği yerler tek tek gösterildi.

Çalışmamızın sonunda eserimizle ilgili vardığımız nihai sonuçlar ve değerlendirmeler belirtilmeye çalışıldı. Kaynakça kısmında faydalandığımız eserlerin künyeleri yer almaktadır. Ayrıca araştırmacıların karşılaştırma yapabilmeleri için eserin tıpkıbasımı verildi.

Hamzanâme Eski Anadolu Türkçesi sahasına ait hacimli eserlerin hemen hemen en başında gelenlerindendir. Günümüze kadar hak ettiği yere gelememiş olan bu eseri layık olduğu yere taşımak, bu alanda çalışanların aslî görevi olduğu düşüncesindeyim. Bu yüzden 72 ciltlik bu kıymetli eserin bir cildinin günümüz Türkçesine kazandırılmasını çok önemli bir vazife olarak addettik ve bu hedefle yüksek lisans tez çalışmamızı yaptık.

Son olarak çalışmamın her aşamasında bilgi ve tecrübeleri ile yardımcı olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Muhammet YELTEN'e sonsuz teşekkürlerimi arz ederim. Ayrıca üzerimde emeği olan, bu çalışmam sırasında manevi desteklerini esirgemeyen, çalışmamın her aşamasında beni sabır ve anlayışla destekleyen kıymetli aileme ve sevgili eşim Nurgül KAYA'ya şükranlarımı sunarım.

Abdullah KAYA
2018

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....ii
YEMİN METNİ……..v
ONAY METNİ……vi
ÖZ GEÇMİŞ……..vii
ÖZ/ ABSTRACT.....viii
ÖNSÖZ……..ix
İÇİNDEKİLER..... x
KISALTMALAR…….....xi
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ ……..xii

BİRİNCİ BÖLÜM

HAMZAVÎ VE HAMZANÂMELER

1. HAMZAVÎ …….13
2. HAMZANÂMELER …….13
2.1. HAMZANÂME (5. CİLT)……15
2.2. HAMZANÂME'NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ (5. CİLT)…….16
2.3. METİNDE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞERİ VE ORANLARI ……..21
2.4. HAMZANÂME (5. CİLT) METNİNİN HİKAYESİ…….23

İKİNCİ BÖLÜM

METİN……32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK……102

Sonuç…….....259
KAYNAKÇA……..261
TIPKIBASIM……..262

KISALTMALAR

a.: Arapça

a.g.e: Adı geçen eser

as: Aleyhisselam

bkz.: Bakınız

c. : Cilt

Doç.: Doçent

Dr.: Doktor

f.: Farsça

Hz.: Hazreti

it.: İtalyanca

m.:Moğolca

r.: Rumca

Prof.: Profesör

s.: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

vb.: ve benzeri

yay. Yayınları

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, ā, e
ء	’
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s̱
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, ñ, g
ل	l
م	m
ن	n
و	v, u, ü, o, ō, ö, ū
ه	h, a, e
ى	y, ı, i, ī

BİRİNCİ BÖLÜM

HAMZAVÎ VE HAMZANÂMELER

1. HAMZAVÎ

Türk Edebiyatının en nadide ve hacimli eserlerinden birisi olan Hamzanâme'nin yazarı olan Hamzavî'nin hayatı ve kimliği hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Nerede doğduğu, nerede yaşadığı ve nerede öldüğü bilinmemektedir. 14. yüzyılda yaşayan şair Ahmedî'nin kardeşi ve Emir Süleyman'ın musahibi olduğu bilinen Hamzavî'nin, adını da yazmış olduğu Hamzanâme adlı eserinden aldığı rivayet edilmektedir.[1]

Hamzavî'nin, Hz. Hamza'nın hayatını ve maceralarını dile getirdiği Hamzanâme'sinin dışında, bir de Büyük İskender'in maceralarını anlattığı İskendernâme (Kıssa-i İskender) adlı eseri vardır. Yazarın bu ikisi dışında bilinen başka eseri yoktur.

Hamzavî'nin bilinen bir başka özelliği de eserlerinde sade dille yazma yolunu tutmasıdır. İlerleyen dönemlerde bu yönüyle eleştirilen Hamzavî'yi, Âşık Çelebi kaleme almış olduğu tezkiresinde, halk arasında okunmaya mahsus sade bir eser yazdığından dolayı şairler zümresinden saymamıştır.[2]

2. HAMZANÂMELER

Eski Anadolu Türkçesi'nin önemli eserlerinden olan Hamzanâme 14. yüzyılın ikinci yarısında Hamzavî tarafından kaleme alınmıştır. Hz. Hamza kahramanlıklarının anlatılmaya başlanması IX. yüzyıldan itibaren yaygınlık kazanmaya başlamış ve XIV. yüzyılda yazıya geçirilmiştir.[3]

Hz. Muhammed'in amcası ve sütkardeşi olan, müslümanların otuz dokuzuncusu olarak bilinen Hz. Hamza'nın hayatı ve kahramanlıklarının anlatıldığı "Hamzanâme" adlı destanî hikâyelerin Arap kaynaklı olduğu bilinmektedir. Daha sonra İranlılar aracılığıyla Türk Edebiyatına geçmiştir. Hz. Hamza'nın maceralarının anlatıldığı bu eser Araplar arasında *Sîretü Hamza, Esmârü'l-Hamza*; İranlılar'da *Kıssa-i Emîr Hamza, Kitâb-ı Rümûz-ı Hamza, Dâstân-ı Emîr Hamza*; Türkler'de ise *Hamzanâme* olarak bilinmektedir.[4]

Fuat Köprülü, Meddahlar makalesinde Hamzanâme'nin ilk yazılışıyla ilgili Evliya Çelebi'den naklen şu bilgiyi verir: "...Bâdehü Hamza-nâme'yi tanzim ettiler. Hicretin iki yüz altmış bir senesinde, 874 Ebu'l-Me'âlî bu te'life âb-ü tâb verip altmış cilt etti. Meddahân-ı Rûm, bu altmış cildi fihrist ittihâz ederek üç yüz altmış cild Hamza-nâme yapmışlardır."[5]

Burada verilen bilgiye göre H. 261/M. 874 tarihine denk gelmektedir. Bu da Kocatürk'ün Anadolu'da Hamzanâme'nin ilk defa 9. yüzyıldan itibaren söylenip yazıldığı ifadesine uygundur. Yalnız buradaki üç yüz altmış cilt ifadesi mübalağalıdır. Hamzanâme ilk yazıldığında kaç cilt olarak tertip edildiği bilinmemekle birlikte Muhammet Yelten eserin tamamının 72 cilt olduğunu tespit etmiştir. Yelten makalesinde aynı zamanda eserin bütün

[1] Abdullah Uçman, "Hamzanâme", Büyük Türk Klasikleri: Tarih, Antoloji, Ansiklopedi, c. 1, Ötüken yay., İstanbul: 1985, s. 375.
[2] M. Fuad Köprülü, **Edebiyat Araştırmaları 1**, Akçağ yay., Ankara: 2004, s. 190.
[3] Vasfi Mahir Kocatürk, "Büyük Türk Edebiyatı Tarihi", Edebiyat Kitabevi, Ankara: 1970, s. 191-192.
[4] Muhammet Yelten, "Türk Edebiyatında 15. Yüzyıldan Bir Nesir Kesiti Olarak Hamzanâme'nin Hitap Ettiği Zümreler", **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/13Fall, 2013, p. 179-247, ANKARA-TURKEY
[5] Evliya Çelebi, Seyahatnâme, I, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul,2003, s.255

Türkiye kütüphanelerdeki 70 cildin künyelerini kaydetmiş bugün için elde olmayan yalnız 40 ve 42. ciltler olduğunu ifade etmiştir.[6]

Eserin yazılı bir metin haline gelmeden önce Türkler arasında ilgi görmeye başlaması ve başkahramanı olan Hamza'nın millî bir karakter göstermemesine rağmen Anadolu insanının İslam'ın sevgi ve hoş görüsüne büyük saygı beslemesi, hikâyelerin özünde yiğitlik, mertlik ve cihat anlayışının ön planda olması, Türklerin bu eserde kendi benliğini bulması, zamanla yazılı metin hale gelmesini ve yaygınlaşmasını sağlamıştır. Özellikle yeniçeri ocaklarında, sınır boyu kalelerinde, hatta kahvehanelerde ya kitaplardan okunmuş ya da meddahlar tarafından anlatılmıştır. Nitekim İstanbul kütüphanelerinde bulunan nüshalardan bazılarında eserin hangi tarihte, kim tarafından, hangi kahvehanede okunmuş olduğuna dair kayıtlara rastlanmıştır.[7]

Üsküdar'ın eskici 'Osman aġanuñ ḳahvesinde elli dokuz bölüğüñ güççük genç Maḥmud aġa kıraāt itmişdür ma'lūm ola.

2.1 HAMZANAME (5. CİLT II. KISIM)

Hamzanâme'nin (5.cilt) elimizde dokuz nüshası bulunmaktadır. Bunların sekizi İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Eski Eserler Bölümünde bir tanesi ise Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ndedir.

Biz elde bulunan bütün nüshaları inceleyip en hacimlisi olan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Eski Eserler Kütüphanesinde bulunun nüshayı esas aldık. Metnimizde zamanla tahribata uğramış varaklar yanında, nüshaların tamamı harekesiz olarak yazıldığı için okumakta güçlük yaşadığımız bazı kelimeler ve bölümler de bulunmaktadır. Eserin silinmiş ve okumakta zorlandığımız yerlerinde diğer nüshalardan yararlandık.

Bu çalışmada Hamzanâme'nin 5. Cildinin II. kısmı toplam 85 varak esas alınmıştır. Eser, harekesiz ve Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerine uygun bir biçimde yazılmıştır. Sade dille ve anlaşılır bir üslupla yazılan eserin her bir sayfası 19 satırdan müteşekkildir.

Hamzanâme (5.cilt II. Kısım) genellikle olağanüstü yerler ve şahıslar içermektedir. Hikâye, eserin başkarakteri Hamza'nın başından geçen olaylar çerçevesinde şekillenmiştir. Eserin geniş bir coğrafyada işlenmesi, metnin zengin bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir. Yazarın genellikle sade bir dil kullanması ve Anadolu ağızlarına sıkça yer vermesi, sadece yüksek zümredeki insanlara hitap etmediği, bütün halk kitlelerinin anlayacağı bir dille eserini yazıldığı görülmektedir. Bu da eserin geniş kitlelere yayılmasına vesile olmuştur.

[6] Muhammet Yelten, "Hamzanâme'nin Yeni Ciltleri Ve Okuma Mekânları", **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/9 Summer 2013, p. 151-165, ANKARA-TURKEY

[7] Nurettin Albayrak, "Hamzanâme", **TDV İslam Ansiklopedisi**, c. 15, Diyanet yay., İstanbul: 1997, s. 517.

2.2. HAMZANÂME'NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ (5. Cilt II. Kısım)

Hamzanâmeler; XIII. yüzyıldan başlayarak XV. yüzyılın sonuna kadar süren Eski Anadolu Türkçesinin tesirinde filizlenmeye başlayan Türk nesrinin ilk örneklerindendir. Çalışma konumuz olan Hamzanâme'nin 5. cildi de hem fonetik hem de morfolojik açıdan bu dönemin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

Arkaik sözcükler bir dilin tarihsel gelişimini görmek açısından oldukça önemli bir işleve sahiptir. Hamzanâme'nin 5. cildi de bu sözcükleri ortaya koyma bakımından oldukça zengindir. Sade bir dille yazılmış olan eserde, bugün İstanbul Türkçesinde kullanılmayıp, Anadolu ağızlarında hâlâ varlığını sürdüren, arkaik olarak adlandırabileceğimiz çok sayıda kelime göze çarpmaktadır. Metinde sıkça geçen bu sözcüklerden bazıları şunlardır:

aġa Halk arasında sayılan ve sözü geçen kimseler verilen unvan: *Üsküdar'ın eskici 'Osman aġanuñ ḳahvesinde……* ***168b/08***

ata Baba: *sözüm ṭut Hemān bunu al seninle* ***ata*** *oġul olalım* 146a/06

beg Bey, ileri gelen nüfuzlu kimse*: Ḳarūn* ***beg*** *imdi sende kendü ṣuyundan iç* ***117a/11***

eyit- Söylemek, konuşmak: *ḫāce* ***eyitdi*** *devletlü şāh Ḥamza niye Lendühā'nun* ***88b/02***

ġışş ol- Uzaklaşmak, gitmek: *'Ömer ve 'Ömer Ma'dī bunu görüp* ***ġışş ol****dılar* ***142b/13***

göñül Kalp, yürek, gönül: ***göñlin*** *eglerüz didi eṭrāfından cümlesi Baḥteki* ***094a/06***

ırak Uzak: *Saña ḳıyar hemān bundan* ***ırak*** *olmaġa* ***091a/03***

irte Ertesi, gelecek sabah, yarın: *cāme ḫābına gelüp yatdı* ***irtesi*** *destimāli* ***148b/15***

ḳaçan Ne zaman: *Ḥamza her* ***ḳaçan*** *bir benüm pehlüvān ele getürdik* ***130b/15***

masḫara Maskara, soytarı: ***masḫaralıḳ*** *degüldür teziyye olmaz* 112a/05

oñ- Daha iyi duruma gelmek, mutlu olmak *: 'Ömer Ma'dī mesti* ***oñārız*** *buncaḳ ile* ***122a/14***

Metindeki cümleler genellikle uzundur. Uzunluğu sağlayan öğeler *up- üp* gerundium (zarf-fiil) ekleridir. Ayrıca cümle başı edatı olan *"ammā"* cümlelerin uzamasını, genişlemesini sağlayan bir fonksiyon üstlenmiştir. Cümleler uzun olmakla birlikte gayet kolay anlaşılmaktadır.

[125b] (16) *varmaġı muḳadder* ***idüp*** *revāne oldılar. Ertesi ḳal'a* ***(17)*** *üzerine* ***gelüp*** *gördiler. Otuz biñ 'asker ile bunlar* ***(18)*** *ḳal'aya arḳa* ***virüp*** *otururlar. Herkes çādır öñine* ***(19)*** ***çıkup*** *Ḥamza'nuñ 'askerini temāşaya ṭurdılar.*

[137a]ben ḳaçar ḳurtulurum **ammā** *sen nice idersin didi* **(5)** *Ḥamza eyitdi oralar ma'lūm* **ammā** *hele onlar gitdi sende* **(6)** *bu arada ṭurup beni gözet üç kere na'ra ursam gerekdür.*

Metinde dönem eserlerinde yaygın şekilde görülen imladan farklı bir imla takip edilmiştir. Metin müstensih tarafından yazıya aktarılırken kelimelerin imlalarında birlik olmasına dikkat edilmemiş, bazı kelimeler için ikili imla kullanılmıştır.

ditre- 147a/19; **titre-** 124b/15
duy- 150a/13; **tuy-** 89b/1
çoġ 114a/16**;** **çoḳ** 90a/4

Halk dilinde kullanılan "ya, hey, iy, bre " gibi hitap kavramları metin içerisinde sıkça geçmektedir.

[140b]*helāk ittiyse* **yī** *bu raḫşı nice ḳurtuldu.* **Yā** *Lendühā* **(10)** *nice oldı. Hele 'Ömer 'ayyār ḫod çabuḳ kişidir öyle.* **(11)** *Bir teḥlike yirine varmaz. Yana ḥāl oldı diyüp ḥayretde* **(12)** *ḳaldılar.*

[160a]*(14) neyledüñ didi 'Ömer eyitdi be* **hey** *Server ne var anda 'askerde (15) adam getürecek çāk şöyle neler var biraz ufaḳ tefek (16) buldum ben düşürdüm*

[162a](*3)* **iy** *ceyl ḳalḳ oradan ḥerif anda ancaḳ diyüp (4) şanduġı açup ḳocayı içinden çıḳarup 'Aden*

[162a](*15)* **bre** *'avrat evvel bundadur didin şimdi yoḳdur (16) dersin bu naṣıl sözdür elbetde ben saña anı (17) buldururum diyüp ḳapudan içerü oldı*

Günümüzde varlığını sürdüren bazı deyimler, metinde mânâ derinliğini ve zenginliğini sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

'aḳlı git-;*127b/17,* ***amān virme-;****90a/18,* ***amān dile-;****154b/12,* ***başdan çıkar- ;****90b/14,* ***baş ḳaldur-;****133b/02,* ***baş getür-;****88b/18,* ***baş göster-;****126b/19,* ***cānı çık-;****124a/18,* ***ele getür-;****126a/7,* ***eleme düş-;****90a/10,* ***ḥaḳḳından gel-;****127b/01,* ***ilerü git-;****136b/17,* ***üzerine düş- ;****095a/15,* ***üzerine var-;****133b/18,* ***söz ṭut- ;****167b/03,* ***yüz çevir- ;****107a/14*

Metinde deyimler kadar sık olmasa da atasözlerine de yer verilmiştir.

Kesilen baş bitmez ölen bir dahi gelmez *didiler 88a/06*

Avradların aklı kısa saçı uzun olur *deyüp 108b/17*

Az nesnenin çok kimseye nef'i olmaz *114b/08*

Er ölür adı kalur, at ölür meydanı kalur *diyüp 139b/11-12*

Metinde başka dillerden alınmış çok sayıda sözcük bulunmaktadır. Arapça ve Farsça ağırlıklı olan alıntı, yabancı sözcükler arasında Rumca ve Mogolca sözcüklere de rastlanmaktadır. Fakat eserde bazı yabancı kökenli sözcüklerin yazımlarında hatalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu sözcüklerde bazı satırlarda doğru yazılıp bazı satırlarda imla bozulması görülmektedir. İmlasındaki bozulmalara örnekler şu şekildedir:

ḫayāl (a) *bārī ḳabūl olsa varup birünüz yüzin görsem* ***ḥayūli*** *ile 146b/14*

ḫān (a) *bir kez ḫışmıyla* ***ḫanuñ*** *İsḥāḳı sürüp bir ḥerifi 152b/12*

ẕerre (a) *geldüm hemān her neye ḳādir iseñ eyle benüm* ***zerre*** *ḳadar 87a/14*

ḫarāc (a) *ve* ***ḫāc*** *alacaġımuz şehirlerden ḳanġısı yaḳındur'' didi.125b/07*

Metinde şahıs adı çokça geçmektedir. Şahısların adlarına genellikle konumları, memleketleri ve davranışları göz önünde bulundurularak yer verilmiştir.

Ḥamza *ibn-i '****Abdülmuṭṭalibem*** *siz ki evlād-ı İsfendiyār'dan 126a/19*

sehlden ***Keṭṭūn-ı 'Ādiyūn****'uñ 'aḳlı gidüp bir cānibe yıkıldı. 122b/13*

Leng ***Aḥmer*** *usta ḳadıncaḳ saña ḳatlanur didiler* ***'Ömer*** *96b/07*

ne ola aṣlı didi 'Ömer eyitdi baş ḳıṣṣası ṭuyulmuşdur 102b/19

cāsus bu ḫaberi ***Baḥtek'****e götürdi la'īn şād ḥandān 93b/02*

oldı. Server men' idüp bu kere Melik-i ***Behrūm*** *gürzi 127B/14*

Çibûr Şāh *virmişdi ey nigār bu daḫı bizden 109b/18*

didi 'ömrü eyitdi Mihr-i nigārın ḳuṭucusudır ki adına ***Dilnuvāz*** *110b/02*

idi ve bu şehri ***Eflāṭūn–ı Ḥakīm*** *binā itmişdi. 131b/17*

ṣaġ oluñ ***Emrullah'ın*** *vesā'īr evlādlarınız saġ olsunlar 101a/01*

ḳal'a-yı İsfendiyār'a getürüp ***Estafanos*** *Yunānī'ye teslīm 122a/19*

bu şehri Anṭāḳiyye pādişāhuna ***Firdevs Şāh*** *dirler 131b/16*

Firuz şāh *bil-cümle binüp ejderhā seyrine varup 143b/01*

Şāh'uñ ise eksiği degül didi ***Gûstehim*** *eyitdi 109a/09*

Ḥamza 'Ömer'e *buyurdı var bağla getür diyü '****Ömer*** *gelmedi 086a/02*

Ḫüsrev-i Hindistūn *ṭur yerinden ne yata çoḳ zamāndur küffār 154a/01*

ceddi ***Ḥażret-i İbrahim*** *‘Aleyhisselām geldi eyitdi 126a/13*

idi ***İlyās*** *nām anı taḥta cülūs itdürdi ammā 160b/18*

ḳal‘aların evvela ḳal‘ayı ***İsfendiyūr-ı saniyū*** *ḳal‘a-yı Anṭaḳiyye 122a/11*

at ki ḫanuñ ***İsḥāḳ*** *‘Aleyhisselām idi bī-emrullah 151b/12*

Server emr eyledi. ***İstefanos*** *Yunān-ı tevābi‘ ile 167b/19*

işte ***Güstehim*** *gitsün yāḫud* ***Ḳarūn*** *‘acem didi 112b/15*

(5) ‘inād iderse ur ḳılıçı miḳdārıñ bilsün didiler ***Lendühā*** *(6) eyitdi yā* ***Ṣāḥipḳırān*** *baña icāzed ver şu müntehā gördüm 111b/05,06*

Metinde savaş sahnelerinin önemli yer tutması nedeniyle savaş aletleri ve savaş terimleri yoğun olarak kullanılmış.

ẕātında ikindi zemānı olunca on biñden ziyāde kāfir ***tīġdan*** *166a/08*

(10) *baña ne* ***ġalabe*** *eyledüñ ki bu teklīfi idersün* ***(11)*** *diyüp var ḳuvvetüñ bāzuya getürüp servere bir* ***gürz (12)*** *urdı. Emir-i Merdān* ***siper*** *berāber virdi 127b*

(16) tirin *birine* ***kemāne*** *ḳoyup alnına bir* ***oḳ urdı oḳ (17)*** *kār etmiyüp girü şıçradı Ḥamza bir āvāz işitdi ki(18) gözinden urdu bu server bu kez ḥażretüñ bir* ***oḳuñ*** *138b*

(2) *Testefanos eline* ***nîzesin*** *alup servere üç* ***nîze*** *ḥamlesün* ***(3)*** *eyledi. Server men‘ idüp üç* ***nīze d****e kendü urdı.* ***(4)*** *Stefnos merdāne men‘ eyledi. Andan ellerine* ***gürzlerin (5)*** *alup üçer ḥamlede* ***gürz*** *ile eylediler.127b*

gelüp el ***ḫançere urup*** *dilediği kendü kendüni helāk 94b/08*

şavmak için gönderdüm. İmdi emrüm budur ki ***ceng*** *123a/09*

bir başıyla yalñız Yemen’i ***feṯḥ eyledi****. On dört yaşında 123a/19*

Eserde savaşlardan önce ya da sonra çalınan müzik aletleri de askeri coşturmak ya da düşmana korku vermek için kullanılmıştır.

Anlar da ***kösleri ç****alarlar evvel ki milde olanlar işidüp* ***(9)*** *anlar daḫı* ***kösleri urdılar****. Vilāyet ḫalḳı da işidüp 134a/08,09*

emr eyledi. ***Kös*** *ḫarbiler urup yarın cengdir diyü 126b/16*

Eserde masallara ait unsurlar da görülmektedir. Masallarda geçen Kaf Dağı gibi hayali mekânlar, hayali kişi ve karakterler de yer almaktadır.

daḫı bu ḫaberi işidüp tedārige başladı. Çünki ṣabāḥ **(19)** *oldı. Güneş* ***ḳülle-i ḳāfdan*** *baş gösterüp ʿālem nūr 127b*

ise server ʿālem atın der-miyān idüp ***simurġ*** *var 137b/09*

mübārek sende mi bize ***büyü falaḳ*** *idersün işte hele 137a/17*

birbirinden ıraḳ her birine adamlar ḳoyup bekçiler ṭaʿyin **(5)** *eyledük. Gözedirler her ḳaçan öteden* ***ejderhā*** *ḥareket 134a/04,05*

Metnin renkli anlatım yönlerinden biri de mahalli anlatım öğelerinin kullanılmasıdır:

ẓuhūr etmedi ***ʿaceb*** *aṣlı ne ola diyüp ilerü (4) varup gördi bir nesne ṣaḥranın ortasında diye 139b/03*

Üsküdar'ın eskici ʿOsman aġanuñ ḳahvesinde elli dokuz bölüğüñ ***güççük*** *genç Maḥmud aġa kıraāt itmişdir maʿlūm ola 168*

Hamzavî'nin yazıldığı dönemde Hamzanâmeler önemli bir rivayet geleneğine dayanmaktadır. Bu sebeple eserde çok defa rāvilerden alıntı yapıldığı belirtilmiştir.

Bunlar gāmgin oldular. ***Rāvi eydür****. Çünki Ḥamza* **(19)** *ejder cengine gitmek muḳarrer oldı. Ol gice ḥaẓır olup ṣabāḥ 134b/18*

ammā ***rāvi eydür*** *meger Firdevs şāhuñ bir Cemīle bir 145a/18*

Metinde çok sayıda hayvan adı kullanılmıştır. Bunların bazıları gerçekten o hayvanı kastetmek maksadıyla, bazıları ise benzetme, lakap, isim ya da yer adı olarak kullanılmıştır.

dirlerki hemān Testefanos Yunānī ***atın*** *meydāna sürüp 127a/04*

Ḥamza şimdi baña incünür diyüp bre tīz baña ***filüm*** *ḥāẓırlan 155b/04*

diyüp Hing-i İsḥāḳı sürüp ***şir-i garraleyin*** *ḳalʿadan (6) çıḳup ʿasker olduġu yire geldi gördi Lendühā 156a/05*

ardınca meyl-i mināre gibi eli bağlu ḳağan ***arslan*** *86b/05*

ḳoyun *birḳaç* ***ṭavuḳ*** *getürivirdiler. ʿÖmer Maʿdī eyitdi: 129b/09*

at ve ḳaṭır ve deve *ve bārgah taʿyīn idüp ve cümle levāzımuñ 113a/01*

ṣol ḳol pehlüvānı olsak gerek her yirde ***köpek*** *ḳadar 153a/12*

üzerine ḳonup ḫançerin ʿuryān idüp ***ḫīmār ḳuyruġu*** *(19) gibi ṣaḳalın ḳoluna dola kim ol maḥalde Ḳārun'uñ ʿaḳlı 158b/18*

Eserde gizemli kişiliğiyle manevi sırlara mazhar olmuş Hz. Hızır'a da rastlamak mümkündür.

Ḫıżır 'aleyhisselām gelüp bu şuyu virdi hele117a/03

anı gördi üstādı ḥażret Ḫıżır ẓāhir olup 138b/11

Eserde olaylar geniş bir coğrafyada geçmektedir. Şam, Hindistan, Anadolu, Yemen, Mısır,Yunan gibi diyarlar yer almaktadır. Anadolu'dan bahsedilirken "Rūm" ifadesi kullanılmıştır

Şām'a Mışır ṭarafına giderüm." didi. 'Ömer 'Ayyār pesr 162b/07

ḳal'aların evvela ḳal'ayı İsfendiyār, saniyū ḳal'a-yı Anṭaḳiyye (12)üçünci ḳal'a Yunān dördünci Ḳayṣerriye beşinci Dimişḳ (13) altıncı 'Umudiyye yedinci Mışır'dır bu yedi pāre ḳal'anuñ 112a

bir başıyla yalñız Yemen'i feṭḥ eyledi. On dört yaşında [123b] (1) Hind'e varup Lenduhā gibi adam ejderhāsın döge döge

sarāyına gelüp Mederān-ı ḥīlekār Ḳayṣer-i Rūm'a eyitdi 168b/01

Yunān şehrine geldi Yunān'dan murādına şimdi (14) Ḳonya didikleri şehirdür Şāhına 'Aden Şāh 149a/13

Cildin bitişi de diğer cildlerdeki gibi kalıp ifadelerle sonlanmaktadır.

[168b/1] sarāyına gelüp Mederān-ı ḥīlekār Ḳayṣer-i Rūm'a eyitdi (2) "Şāhım gel bir ḥammām yaptıralum dört direk (3) üzere mancılıḳ ile andan Ḥamza'yı (4) ḥammāma da'vet idüp çāha (5) düşürelim" didi. Beşinci (6) cildi bunda temām oldı. (7) altıncı cildinde beyān oluna

2.3. METİNDE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞERİ VE ORANLARI (5. CİLT II. KISIM)

85 varaktan oluşan 5. Cilt II.kısımda aşağıda görüldüğü üzere altı farklı dilin söz varlığını yansıtan kelimeler yer almaktadır. Sözlüğün kelime ağırlığını Türkçe, Arapça ve Farsça kelimeler oluştururken 4 Rumca, 1 Moğolca,1 de İtalyanca menşeli kelime bulunmaktadır.

HARF	ARAPÇA	FARSÇA	TÜRKÇE	DİĞER DİL.	YEKÜN
A	67	21	72	-	159
B	31	28	82	1(r)	142
C	28	17	-	1(m)	46
Ç	-	11	25	-	36
D	19	28	68	-	115
E	3	5	34	1(r)	43
F	29	2	-	1(r)	32
G	24	19	61	-	104
H	96	30	16	-	142
I	1	-	5	-	6
İ	54	-	42	-	96
J	-	1	-	-	1
K	77	21	212	-	310
L	16	4	-	-	20
M	136	15	6	-	157
N	28	20	14	-	62
O	-	-	22	-	22
Ö	2	-	17	-	19
P	3	24	7	-	34
R	17	12	-	-	29
S	47	22	85	1(r)-1(i)	155
Ş	21	18	12	-	51
T	59	16	44	-	119
U	4	1	23	-	28
Ü	3	3	8	-	14
V	32	-	6	-	38
Y	5	10	90	-	105
Z	33	1	14	-	48
YEKÜN	835	329	965	6	2133
NİSPET	***%39,15***	***%15,38***	***%45,24***	***%0,23***	***%100***

2.4. HAMZANÂME METNİNİN (5. CİLT II. KISIM) HİKÂYESİ

Eserimizin incelemesine ve özetine 86a sayfasından başlanmıştır. Bu bölüm Nuşirrevan'ın Hamza'ya Hindistan Şah'ını kendisine esir edip getirmesi halinde kızı Mihri Nigar'ı vereceğini söylemesi ile başlar. Hamza da kendisine söyleneni yapar ve Lendüha'yı elleri bağlı vaziyette saraya getirir. Saraya elleri bağlı şekilde giren Lendüha Şah'a ve vezirlerine hiç selam vermeyip sadece kendisini Nuşirrevan'a teslim eden Hamza'ya selam verir. Bunun sebebi ise Hamza'nın mert, yiğit bir insan olması ve onu esir alırken kendisine Nuşirrevan ile konuşacağını ve onun gibi bir yiğit kolay yetişmediğinden kendisini öldürmemesi için Şah'ı ikna edeceğini beyan etmesidir.

Lendüha'nın heybeti sarayda bulunan herkesi etkilemiştir. Hamza o sırada söz alır ve "Ey Şah İşte sana Lendüha'yı gövdesiyle beraber getirdim." der. Nuşirrevan' da ona "Aferīn oğul berhudar ol, yiğitliğin isbat ettin." der.

Daha sonra Nuşirrevan Lendüha'ya dönüp niçin amcasına asi olup kılıç çektiğini sorar. Lendüha da tahtın kendisinin hakkı olduğunu asıl asi olanın amcası olduğunu bu sebeple amcası ile savaştığını beyan eder ve kendisinin de bu yüzden neden kendi yanında olmadığını sorar. Nuşirrevan bu sözlere kızar. Lendüha'nın boynunun vurulması için cellatlara emir verir. Bu arada Hamza araya girip Lendüha ve amcasını barıştırdığını kendisinin de Lendüha'yı bağışlamasını çünkü böyle bir pehlivanın kolay yetişmediğini söyler. Diğer taraftan da Bahtek Nuşirrevan'ın aklını karıştırıp bu sözlere uymaması gerektiğini söylese de Nuşirrevan Lendüha'yı bağışlar ve kendi işine karışan Bahtek'in boynunun vurulması için cellatlara emir verir. Bahtek'in seveni yoktur ve öldürülmemesi için kimse gayret göstermez. Bahtek hemen bir çare düşünür ve Hamza'nın kendisine sahip çıkacağını bilip ona yalvarır. Hamza bu defa da Bahtek için Nuşirrevan'a rica da bulunur ve onu da affettirir. Bahtek de bir köpek gibi Nuşirrevan'ın ve Hamza'nın ayaklarına kapanıp ayaklarını öper.

Nuşirrevan, beyleri hürmet ve kerem ile bargâhlarına yollar. Hamza sözünü tutmuş sıra kendisindedir. İstemeye istemeye kızı Mihri Nigar'ı Hamza'ya vermek zorunda kalır. Saray da düğün hazırlıklarına başlarlar. Bu sırada Bahtek gelir, Nuşirrevan'ın aklını karıştırır ve bir oyun edip Mihri Nigar'ı Hamza'ya vermekten kurtulabileceğini söyler. Bahtek'in hilesi ise şöyledir: "Mihr hastalanacak ve kısa zaman sonra öldü diye etrafa haber yayacaklar. Hamza da üzüntüden kahr u perişan olup buralardan gidecek." Planları budur ama bu plan tutmayacaktır. Ömer Ayyar bu oyunlarını tez zamanda ortaya çıkarır. Bir yolunu bulup saraya Karun'un kadınları kılığında girer. Mihr diye yatakta yatan meyyitin Bahtek'in kendi elleriyle öldürdüğü kızı olduğunu görür ve Hamza'ya bunu ispat için kızın başını kesip sabah sarayın kapıları açılınca kızın başını çantasına koyup Hamza'ya götürür. Bu arada Mihri Nigar'ı sarayda bir yerde saklayıp kimseye göstermezler. Hamza, Ömer Ayyar'ın bu haberine çok sevinir ve ona çeşitli hediyeler verir.

Hamza ve arkadaşları Mihr'in sözde gömüleceği gün beyaz elbiseler giyip Şah'ın sarayına giderler. Şah bunların beyazlar giyinmesinden kuşkulanır, acaba hilemizi anladılar mı diye telaşa kapılır. Hamza, Şah için başını torbaya koyup Hind diyarına giderken Şah Bahtek ile bir olup kendisine bu hileyi etmiştir. Hamza meyyit gömülmeden önce Mihr'in

yüzünü görmek ister ama onlar ölüyü göstermemek için ellerinden geleni yaparlar. En sonun da Hamza onlara üstün gelir, tabutu açtırıp içindekinin Mihr olmadığını herkese gösterir. Tam bu sırada da Ömer torbasından dün gece kestiği Bahtek'in kızının başını herkese gösterir.

Şah kendisini bu duruma düşüren Bahtek'i falakadan geçirir ve sarayından kovar. Şah Hamza'dan özürler diler ve kızı kendisine vereceğini söyler, Mihr'i yer altından çıkarıp düğün hazırlıklarına kaldığı yerden devam ederler. Bahtek ise düğün hazırlıklarının tekrardan başladığını duyunca duramayıp işi bozmak için Güstehim'le iş birliği yapmaya karar verir. Güstehim, Bahtek'i Nuşirrevan ile bir yolunu bulup barıştırır. Bahtek Şah'ın elini ayağını öpüp sitayişler eyler. Güstehim ile ikisi bir olur Şah'ı sözünden döndürmek için yine bir hileye girişirler. Haracını göndermeyen yedi kalenin haracını almaya Hamza'yı memur ederler. Hamza yola çıktıktan sonra da yedi kaleye mektup gönderip Hamza'yı başlarından savmak için gönderdiklerini, haraç maraç vermemelerini bir yolunu bulup Hamza ve adamlarını öldürmelerini söylerler. Bu sefere çıkmasını da Mihr'i kandırıp ona söyletirler. Onun gibi bir Şah kızının düğün tedarikinin bu kadar kısa zamanda olmayacağını ve harçlarını göndermeyen diyarların haraçlarına ihtiyaç olduğuna ikna ederler. Mihr de Hamza'yı saraya çağırıp kendisinin bir şah kızı olduğunu şanına yakışır bir düğün olması için dünyanın dörtte birinin Banu'su olması gerektiğini, bunun içinde haracını vermeyen yedi kaleden haraçları alıp gelmesini ancak öyle evlenebileceklerini Hamza'ya bildirir. Daha sonra Mihr Hamza'ya göğsünden bir mendil çıkarıp verir ve "Ne zaman beni özlersen bunu kokla." diye de tembihler ve Hamza'yı Rum diyarına doğru yolcu eder.

Hamza bu haberi Ayyar'a bildirince Ayyar gitmek istemez. Hamza'ya "Sen Mihri'n aşkıyla yollara revan olursun ben kimin aşkıyla yollara düşeyim." der. Mihr'in hizmetçisi Dilavuz Banu'yu kendisine istemesini ve onun aşkıyla yollara düşmeyi, onun aşkıyla geri dönmeyi arzulayım, der. Hamza bu teklifi kabul eder oradan ayrılıp arkadaşlarının yanına gelir ve kendilerine yine sefer göründüğünü söyler. Lendüha buna itiraz eder. Onların niyetlerinin Mihri Hamza'ya vermek olmadığını Hamza'yı öldürmek olduğunu söyleseler de Hamza, Lendüha'yı sakinleştirir ve söz verdiğini bu sözü yerine getirmesi gerektiği oradakilere anlatır. Lendüha, Hamza'yı kırmaz ve diğer beylerle birlikte hazırlıklara başlayıp yola revan olurlar. Şah, Hamza ve arkadaşlarının yanına Karun'u da katar. Hamza Karun'u istemese de Şah'ın hatırını kıramaz, mecbur onu da yanlarına alırlar.

Diğer taraftan Bahtek Karun'un Hamza ile yola çıkacağını öğrenince Karun'a Hamza'yı yolda zehirlemesi için içi zehir dolu bir matara verir. Diğer taraftan da Hamza'nın uğrayacağı yedi kale şahına haraç almaya gelecek olanların kendileriyle bir ilgisi olmadığını bir yolunu bulup öldürebiliyorlarsa daha makbule geçeceğini beyan eder.

Öte taraftan Hamza bunların hepsinden habersiz arkadaşlarıyla yola koyulmuştur. Önde Karun gruba kılavuzluk yapmakta ve özellikle suyun olmadığı ıssız çöllerden götürmektedir. Askerlerin ve hayvanların çoğu susuzluktan telef olmuştur. Herkes etrafta su ararken Karun bir boşluğunu bulur ve zehir dolu matarayı Hamza'ya verir. Hamza matara'nın kapağını açtığında mataranın içinden gelen koku onu şüphelendirir. Karun Hamza'nın şüphesini gidermek için bin takla atar. Hamza tam ikna olup suyu içeceği sırada kulağına bir ses ilişir. Hamza sağına soluna bakar ancak kimseyi göremez. Tekrar suyu yudumlayacağı

sırada tekrardan aynı sesi duyar. Öte taraftan su aramaya giden Ömer Ayyar'ın karşısına bir anda bir veli çıkar, Karun'un Hamza'ya zehirli su içirmek istediğini söyler ve Ömer'e içi su dolu kırbayı verip koşarak gitmesini, giderken de suyu içmemesi gerektiğini bağırarak söyler. Ömer çölün ortasında ne tarafa gideceğini bilemez ve tekrardan bu veliden yardım ister. Velinin tarif ettiği yöne gitmeden önce onun kim olduğunu sormak aklına gelmiştir. Kendisinin Hz. Hızır olduğunu söylemesiyle ortalıktan kaybolması bir olur. Ömer Ayyar başka isteklerini söyleyemeden Hızır'ın ortalıktan kaybolmasına üzülse de suyu Hamza'ya yetiştirmek için var gücüyle Hızır'ın tarif ettiği yöne doğru koşar, bir taraftan da yabana suyu içmemesi gerektiğini bağırır. Sesini Hamza'ya duyurur ve Hamza'nın yanına gelip az önce başından geçen hikâyeyi ona bildirir ve Hızır'ın kendisine verdiği suyu Hamza'ya verir. Hamza hemen suyu içip bir nebze de olsa kendine gelir. Su ab-ı hayat suyu gibi iç iç tükenmemektedir. Bütün asker ve hayvan içtiyse de sudan bir gram dahi eksilmemiştir. Hamza Karun'a da az önce kendisine verdiği mataradan su içmesini söyler ancak Karun bu söyleneni yapmamak için her şeyi yapar. En sonun kendisine zehirli suyu Bahtek'in verdiğini söyler ve Hamza'dan kendisini affetmesi için yalvarıp yakarmaya başlar. Ömer Ayyar Hamza'nın bu hilebaza inanmaması gerektiğini söylese de Hamza onu affeder.

Sonunda çölden kurtulup çayırlık bir alana gelirler, herkes çadırını kurup dinlenmeye çekilmiştir. Akşam olunca Hamza Meclisi toplar ancak Ömer Madi henüz etrafta gözükmemektedir. Herkes onu arayadursun o yakınlardaki bir köye gitmiştir. Köy halkı Ömer Madi'den çekinip, korkmuştur. Çünkü Ömer Madi tabiri caizse minare gibi uzun boylu birisidir. Ona izzet ikramı eksik etmemişler, ne derse yapmışlar. Ömer Madi için kurulun sofraların biri kalkmadan diğeri gelmesine rağmen bir türlü doymak nedir bilmez. Köylüler onun bu durumundan dolayı ne yapacaklarını bilemez hale gelmişler. Ömer Madi'nin istekleri bitecek gibi değildir. İyice yoldan çıkıp kendisine geceyi geçirmek için bir kız isteyince köylüler daha fazla dayanamayıp " Sen Sahipkıran'ın eriyim dersin nasıl böyle bir istekte bulunursun" dedilerse de Ömer Madi onları hiç dinlemeyip hatta ölümle tehdit eder. Bu adamı başlarından def etmek için çareler arayan köylülere köy kethüdasının oğlu bir yol gösterir ve ona zehirli şarabı içirip yakınlardaki İsfendiyar Kale'sinde bulunan Estefanos Yunani'ye Ömer Madi'yi teslim eder. Meğersem Şah'ın, haracını alın diye gönderdiği kalelerden birisi de burasıdır.

Bu kaleyi İstefanos ve Stefnos adında iki kardeş idare edermiş. Bahtek bunlara da mektup yazıp Hamza'nın öldürülmesini, Şah'ın muradının haraç almak olmadığını beyan etmiştir. İsfendiyar oğullarının yaşlı bir hocaları var imiş. Bu hoca onlara Hamza hakkında bazı bilgiler verir ve onun ne kadar civanmert biri olduğunu yedi yaşında Yemen'i aldığından on dört yaşında Hind'e varıp Lendüha'yı kendisine kul ettiğinden bahseder, Hamza ve adamlarına bulaşılmaması gerektiğini defaatle söyler ama İsfendiyar oğulları kendilerine çok güvenir bir şekilde Hamza'nın üstesinden geleceklerini düşünürler.

Öte taraftan Hamza ve adamları her tarafta Ömer Madi'yi aramaktadır. Askerler köy köy gezip Ömer Madi'yi sorarlar. En sonunda bir köyde onun izine rastlarlar ancak köy kethüdası böyle birini görmediklerini dile getirir. O sırada Ayyar evden çıkan kethüdanın oğlunu takip eder. Oğlan meyhaneye girip iyice sarhoş olur ve yarenine başlarından geçen olayları anlatınca içeride onları dinleyen Ayyar her şeyi öğrenir, kethüdanın oğlunu yaka paça

Hamza'nın yanına getirir. Ayyar Kethüdanın oğlunu meyhanede konuştuklarını bir de Hamza'ya anlatmasını söyler. O da Ömer Madi'nin köye gelince neler yaptığını, ne gibi isteklerde bulunduğunu ve en sonunda isteklerine dayanamayıp Ömer Madi'den kurtulmak için onu İsfendiyar kalesine götürdüklerini anlatır. Hamza Ömer Madi'nin yapmış olduğu bu terbiyesizliğe sinirlenir ve adlarını kötüye çıkaracağından endişelenir. Daha sonra kethüdanın oğlunu bir suçu olmadığı için salıverirler.

Öte taraftan Hamza kılavuzluklarını yapan Karun'a, bu diyarın hangi vilayet olduğunu, Rum diyarına gelip gelmediklerini sorar. Karun, Kale-i İsfendiyar'a geldiklerini, Hamza ve askerlerinin gözünü korkutmak için bu diyarın pehlivanlarını öve öve bitiremez. Hamza, ben onları yola getiririm, der ve ertesi gün yola revane olmak için yatarlar. Hamza sabah olunca bir mektup yazıp Ayyar'ın eline iliştirir. Mektupta kendisinin Abdülmuttalib'in oğlu Hamza olduğunu Nuşirrevan'ın her yıl topladığı haracı almak için bu sene kendisinin geldiğini yazar. Ayyar saraya varır ve mektubu İstefonas Yunani'ye okur. İstefanos " Ey Ayyar git Hamza'ya söyle o gelmeden önce onun haberi geldi ve Şah Hamza'ya haraç vermememizi gerekirse bir yolunu bulup Hamza'yı katl etmemizi söyledi." der. Ayyar bu cevabı Hamza'ya iletir ancak Hamza buna inanmaz, haraç vermemek için bahane ileri sürdüklerini düşünür.

Ertesi gün savaş hazırlıkları başlar. Bahadırlar ön safa geçer, meydana Hamza ve Testefanos çıkar. Hamza Testefanos'a yine sorar haracı verip vermeyeceğini. Testefanos'ta Ayyar ile gönderdiği cevabın aynısını Hamza'nın yüzüne de söyler. İkisi de bu cevap karşısında ikna olmaz ve savaş meydanında cenge tutuşurlar. İkisi de birbirinden merdane çıkar ve ceng bir hayli sürer ikisi de artık yorulmuştur ancak Hamza son bir hamle ile Testefanos'a üstün gelir ve onu İslam'a davet eder. Testefanos, Hamza'nın dini hak olmasaydı on dört on beş yaşlarında bu kadar kuvvetli olamaz, der ve askerleriyle birlikte Müslüman olurlar. Daha sonra saraya dönüp Ömer Madi'yi serbest bırakır ve hep beraber Hamza'nın bargâhına giderler. Hamza meclis kurup bunlara ziyafetler çeker. Öte taraftan Karun bunların Müslüman olmasından ötürü çok elem çeker. Hamza Müslüman olan bu iki kardeşe Hızır (as)'ın kendisine bağlı olanların kulaklarına takması için verdiği bin yedi yüz altın halkandan iki tanesini kulaklarına takar. Kendisinde küpe olmayan Lendüha Hamza'ya darılır ve kendisine neden daha önce küpe takmadığını sorar. Hamza'da kendisini kardeş olarak gördüğünü o sebeple küpe takmadığını söylese de Lendüha buna çok ikna olmaz ve Hamza'ya küpeyi taktırır.

Hamza Karun'u yanına çağırır ve burada işlerinin bittiğini diğer haraç alınacak diyarlara doğru yola çıkmalarını söyler. Yiye içe, kona göçe Antakiyye şehrine varırlar. Meğersem bu şehir Eflatun'un bina ettiği bir şehirmiş. Buranın hükümdarına Firdevs Şah derler. Firdevs Şah daha önceden Hamza'nın şanını duyar ve memleketlerine gelmesinden ötürü sevinçlidir. Firdevs Şah oğlu Firuz Şah'ı Hamza'yı karşılamaya gönderir. Hamza ve adamları şehrin önünden akan büyük ırmağın yanından geçip giderken hükümdarın büyük büyük gözetleme kulesi yaptırdığını görür. Bunların niçin yaptırıldığını Firuz Şah'a sorsalar da şehzade bu soruları geçiştirir, cevap vermez ve atam size gerekli açıklamayı yapar, der. Şehre girerler, Firdevs Şah'ın yanına gelirler. Şah onlara hürmetler edip, şeref verdiniz, der. Sohbetler edilip, yemekler yenilir. Daha sonra Firdevs Şah Hamza'nın niçin bu diyara

geldiğini sorar. Hamza da Şah'ın kendisini haraç toplamaya memur ettiğini o yüzden buralara geldiğini ancak Antakiyye halkının Müslüman olduğunu gördüğü için kendilerinden haraç almayacağını söyler. Nuşirrevan haraç istiyorsa veririz, dediyse de Firdevs Şah, Hamza bunu kabul etmez ve Müslüman beldeden haraç almayacağını tekrar eder. Firdevs Şah da bundan memnun olur ve mecliste sohbeti koyulaştırırlar. Bu sırada Hamza yolda gelirken gördüğü gözetleme kulelerinin ne amaçla yapıldığını Firdevs Şah'a sorar. Firdevs Şah niçin yapıldığını söylemek istemese de Hamza'nın ısrarına dayanamaz ve söylemek zorunda kalır. Karşı taraf mağaralarının birinde bir ejderhanın olduğunu ve bu ejderhanın halkın neyi var neyi yoksa hepsini yediğini ve artık halkı canından bezdirdiğini anlatır. Üç tane gözetleme kulesi olduğunu ve her birinin diğerine haber verdiğini şehre en yakın olanın uyarısıyla dışarıda ne varsa şehirdekilerin içeriye aldığını kendilerinin ejderhaya karşı böyle bir tedbir aldıklarından bahseder. Hamza ise daha önceden bunu neden kendilerine bildirmediklerinden dem vursa da Firdevs Şah ejder ile ceng etmenin çok tehlikeli olduğunu ona bir şey olursa herkesin kendisini suçlayacağından söz eder. Hamza Firdevs Şah'a elem çekmemesini ve dua etmesini tembihler ve kendisine bir kılavuz verilmesini emreder. Hamza ejder ile ceng için atını hazırlatır. Ayyar, Ömer Madi ve Lendüha onu yalnız bırakmaz ve dördü yola koyulurlar. Bu arada Karun'da Hamza'nın ölmesini bekleyedurur.

Hamza ve arkadaşları kulelerde bulunan gözcülerin uyarsını rağmen yola devam ederler her gözetleme kulesinde arkadaşlarından biri onu yalnız bırakır hatta son gözetleme kulesinde atı dahi ilerlemez ve mağaraya Hamza tek başına girer. Hamza, yanından en son ayrılan Ömer Ayyar'a üç naramı duyarsan askeri de al arkamdan gel, diye tembihler. Hamza en sonunda ejderhanın mağarasına gelir ve onun dehşetiyle Allah-u Ekber diye haykırır. Ömer Ayyar bu sesi duyar ve Hamza'nın ejder ile karşılaştığını anlar. Ejder de bu narayı işitip gözlerini açar. Ejderhanın nefes alıp vermesiyle etrafta bulunan çer çöp ve ağaçlar ejderin ağzına burnuna girmeye başlar. Hamza da sendeleyip yüz üstü düşer. Hamza ejderin heybeti karşısında şaşıp kalır, hemen kılıç ve yayına sarılır. Tam o esna da gözüne Hz. Hızır ilişir ve Hamza'nın eline üç ok ve bir yay verir. Hızır'ın verdiği oklardan biriyle ejderin alnına vursa da kar etmez. Diğer oku ejderin gözüne atar, ok ejderin gözünden girip başının arka tarafından çıkar. Okun etkisiyle ejder içini kusar ve zehri dışarıya akar. Zehir nereye değse her tarafı yakıp kül eder. Bir miktar zehir de Hamza'ya bulaşır. Hamza da hemen bir su kenarına gidip elini yüzünü yıkarken zehrin tesiriyle bayılıp düşer. Hamza gelmeyince Ayyar bir müddet sonra onu merak edip mağaraya doğru gider. Görür ki ejder yerde boylu boyunca yatar. Son bir hamle de o da yapar ejderin kafasına baltayla vurur, etrafa bakınıp Hamza'yı su kenarında bulur. Ona bir panzehir verir ve kendisine gelmesini sağlar.

Daha sonra şehre doğru yola çıkarlar. Hamza'nın atı ejderle karşılaşmadan önce onu sırtından atmış şehre doğru kaçmıştır. Atın geldiğini gören Karun Hamza'yı ejderin öldürdüğünü düşünür ve askerlerine haber edip Hamza'nın askerleri saldırtır. Hamza'nın askerlerinden çoğu yaralanır veyahut şehit olur. Ömer Ayyar olayı öğrenir ve hemen Hamza'ya bildirir. Emir Merdan süratle savaş alanına gelir. Hamza Karun'a kendisine halen nasıl düşmanlık yaptığını, kaç kere canını bağışladığını, kendisine kılavuzluk yapması için Şah tarafından görevlendirildiği halde ne işlerle uğraştığını bir bir söyler. Onu yakalayıp öyle bir vurur ki ağzı gözü kan içinde yere yapışır. Ayyar'da hemen Karun'u esir alır.

Bu arada Firdevs Şah Hamza'ya ejder ile olan mücadelesini sorar. Hamza ejderi öldürdüğünü söyleyince Firdevs şah sevince boğulur. Daha sonra Hamza Karun'un yanına varır ve ona kendisinden ne kötülük gördüğünü, niçin kendisine bunları yaptığını sorar. Karun bunları Şah ve Bahtek'in emriyle yaptığını, inanmaz ise Şah'ın fermanını göstereceğini söyler ve göğsünden fermanı çıkarıp Hamza'ya verir. Orada bulunanlar Şah'a ateş püskürür ve Şah'ın niyetinin Mihri Nigar'ı Hamza'ya vermek olmadığını söylerler. Şah'ın asıl niyetinin Hamza'yı yaban ellerde öldürmek olduğunu belirtirler. Ancak Hamza bu söylenenleri Şah'a konduramaz. Bu oyunu kendisine Bahtek'in yaptığına inanır. Karun yalvarıp yakarır ve Hamza onu bir kez daha affeder ancak bir daha kendisine kötülük yaparsa bu sefer canını alacağını, asla affetmeyeceğini söyler.

Öte taraftan Firdevs Şah, oğlu ve bilcümle ejderhanın akıbetini görmek için mağaraya doğru yola koyulurlar. Gelip görürler ki ejder gerçekten ölmüş ve düştüğü yerde çırpına çırpına hendek oluşmuştur. Allah'a şükürler, Hamza'ya ihsanlar edip mağaranın içine girince orada Kaytas-i Yunani'nin definesini görürler. Definenin bir kısmını askere dağıtıp bir kısmını da öküzlere yükleyip şehre götürürler. Karun her defasında Hamza'nın bahadırlığına hasedinden çatır çatır çatlar. Bu durumu Şah'a ve Bahtek'e mektup yazarak bidirir. Şah'a Hamza'yı öldürmek için iki defa niyetlense de bunu yapamadığını, her seferinde kurtulduğunu üçüncü defa yine fırsat gözleyeceğini bildirir. Hamza oradaki işlerini tamamlayıp yoluna revan olmak için Firdevs Şah'dan izin isteyince Şah izin vermez ve o gece orada kalırlar. Meclis kurup sohbetler eder, yemekler yerler. Firdevs Şah gece olunca misafirlerine güzel güzel yataklar hazırlatır. Hamza diğerlerinden ayrı olarak has bahçede yatar. Sabah olunca yemekler yenir, sazendeler sazların çalar. O sırada Firdevs Şah'ın aklına kızı Meryem Banu'yu Hamza ile evlendirmek gelir. Ondan daha iyisini bulamayacağını vezirleriyle müşavere eder.

Bu kızı da o kadar pehlivan istemişse de kızcağızına kimseyi uygun görmemiştir. Firdevs Şah Hamza'yı yanına çağırır ve bu düşüncesini onunla paylaşır. Hamza bunları duyunca bir anda rengi atar, bir hoş olur. Bu teklifi kabul etmez çünkü bu kadar eziyeti, cefayı Mihri Nigar için çektiğini, ondan başkasıyla evlenmeyeceğini Firdevs Şah'a bildirir. Hamza'nın bu cevabına Firdevs Şah çok üzülür.

O gece bir rivayete göre Hz. Hızır, bir rivayete göre ceddi Hz. İbrahim gelir. Hamza'ya Firdevs Şah'ı incittiğini ve gönlünü hoş tutmasını, kızı nikâhına almasını söyler. Hamza uyanınca Firdevs Şah'ın yanına varır ve rüyasını anlatır. Firdevs Şah buna çok sevinir ve hemen Hamza ile Meryem Banu'yu nikâhlayacaktır. Ancak Hamza bir şart koşar ve önce Mihri Nigar'ı alacak ondan sonra Meryem Banu ile nikâhlanacaktır. Meryem Banu evliliklerinin ertelenmesine çok üzülür. Hamza'yı görmek için, onun yüzüne dokunmak için Hamza'nın yattığı has bahçeye gider. Ay dolunaydır ve bahçede kimsecikler yoktur. Meryem Banu tahtın üzerine çıkıp bakar. Emir Merdan yatağında boylu boyunca yatar. Meryem Banu Hamza'nın güzelliğini görüp bir hoş olup kendinden geçer. Dayanamayıp yatağına varır, yanaklarından ve dudağından öper. Hamza bu hali hisseder ama titreyerek tekrardan uykuya dalar. Meğersem Hamza rüyasında Mihri Nigar'ı görüp onunla naz u işve eder, onunla kucaklaşıp onu öptüğünü sanır.

Bu sırada Hamza on altı yaşındadır ve buluğ olup ihtilam olmuştur. Meryem Banu'da Hamza uyanmadan oradan ayrılayım, der ve vuslat ne zaman olursa o zamana kadar bekleyeyim düşüncesindedir. Meryem Banu Hamza'nın kucağından inince Hamza uyanıverir. Meryem Banu hemen tahtın altına saklanıverir. Hamza kendine geldiğinde ihtilam olduğunu anlar ve döşeğe bulaşmasın diye Mihri Nigar'ın verdiği mendili göğsünden çıkarıp yatağı siler ve bezi yatağın kenarına iliştirir. Sonra Mukbil'i çağırır ve rüyasında Mihri Nigar'la kucaklaşırken ihtilam olduğunu ve gusül abdesti lazım geldiğini söyler. Mukbil yakında havuzların olduğunu, orada gusül abdesti alacağını kendisinin de bu arada elbiseleri orada yıkayabileceğini söyler. Bu arada Meryem Banu tahtın altından tahtın üzerine çıkıp Hamza'nın hasretinden onun yatağına yüzünü sürüp kokular. Yatağın içindeki Hamza'nın mendilini bir hatıra olsun diye koynuna koyar. Hamza'nın hasretiyle o gelmeden hızlıca saraya döner ve uykuya dalar. Uykusunda Hamza ile kucaklaştığını görür ve o da ihtilam olur. Uyanınca Hamza'nın yatağından aldığı mendili çıkarır ve o mendil ile silinir. Hamza'nın menisi Meryem Banu'nun mahal-i mahuduna değdiği gibi Meryem Banu hamile kalır.

Bu sırada Hamza gusül alıp yatağına geldiğinde yatağın üzerine bıraktığı mendilini bulamaz. Artık orada vakit dolmuştur ve Karun'u önlerine katıp Yunan şehrine doğru ilerlerler. İleride Meryem Banu'nun Hamza'dan bir oğlu olur adını Ömer bin Hamza koyarlar.

Hamza Yunan şehrine varır. Yunan şehri dedikleri yer Konya'dır. Şahına Aden Şah derler Aden Şah'a da Hamza gelmeden evvel Nuşirrevan tarafından mektup gönderilmiş ve diğerlerinden istediği gibi onun da Hamza'yı öldürmesini ister. Aden Şah Hamza'ya bir hile düşünür. Onu riyakâr bir şekilde karşılar, hürmetler eder. Asıl niyeti Karun ile bir olup Hamza'yı oyuna getirip öldürmektir. Hamza oraya hangi niyet ile geldiğini Şah'a bildirir ve haracı ister. Aden Şah ondan biraz süre ister, haracı vereceğini ancak şehirde biraz kalmalarını, eğlenmelerini söyler. O sırada Karun ile bir olup hilelerini hazırlamaya başlarlar. Sarayın girişine çukur kazdırıp, içine mızraklar dikerler, üzerini ise çer çöp ile kapatırlar. Hamza saraya girince buraya düşecek Karun da İslam askerlerinin üzerine gidip onları yok edecek, planları bu şekildedir.

Aden Şah haracın hazır olduğunu bir elçi ile Hamza'ya bildirir ve saraya davet eder. Hamza'da davete icabet eder ve saraya doğru yola çıkar. Sarayın kapısından içeri girip çukurun önüne gelince Hamza'nın atı bir adım daha atmaz ve olduğu yere mıh gibi saplanır. Hamza ne yapıp etse de at yerinden oynamaz hatta Hamza'yı üzerinden atar. O kargaşa esnasında çukurun kenarında ki taşlar çukurun içine düşüp çukur meydana çıkar ve hileleri ortaya çıkar. Hamza'nın kuyuya düştüğünü sanarlar ve dumanla Karun'a haber verirler. Karun'da ordusu ile âlem-i İslam'ın üzerine baskın yapar. Diğer tarafta ise Hamza ve arkadaşları sarayın içinde Aden Şah'ın askerleri ile çarpışır. Karun da bu kargaşa olmadan önce Lendüha'nın yanına gelmiş ve içeceğine zehir katmıştır. Lendüha zehrin etkisiyle ceng boyunca kendine gelemez.

Hamza sarayda Aden Şah'ın askerleri ile savaşıp onları mağlup eder. Daha sonra askerlerinin yanına gelen Hamza onların Karun'un askerleri ile ceng ettiğini görür ve hemen atını düşmanlarının üzerine sürer. O sırada zehrin etkisinden yavaş yavaş kurtulup kendine gelen Lendüha filini hazırlatıp düşmanlarının içine filiyle girer ve onlara büyük korku salar.

Karun yine karşısında Hamza'yı görünce hilelerinden nasıl kurtulduğunu anlayamaz. Hamza'yı görür görmez kaçmaya başlar. Çünkü Hamza onu bir kere dahi hile yaparken yakalarsa daha önceden söylediği gibi başına gelecekleri çok iyi biliyordur ve elinden asla kurtulamayacaktır.

Karun'un kaçtığını gören askerleri savaş alanını terk edip Karun'un arkasından kaçmaya başlarlar. Hamza Karun'un kaçtığı yöne gittiyse de onu göremez. Yol üstünde yaşlı bir hoca hüzünlüce yol kenarında oturur vaziyette bulur. Hoca Hamza'yı da Karun'un askerlerinden biri sanır ve ona da sayıp sövmeye başlar. Hamza onların hısmı olduğunu söyleyince adam yumuşar ve az önce oradan geçen Karun ve adamlarının bir öküzünü çaldığını ve şu yöne gittiklerini bildirir. Hamza yaşlı hocanın heybesini alıp içini altın ile doldurup getireceğini söylese de hoca buna inanmayıp heybesini vermek istemez. Hamza heybeyi zorla alıp tekrardan Karun'un ardına düşer ve hocanın gösterdiği yöne doğru atını sürer. Bir tepebaşına çıkar ve uzakta Karun ve askerlerinin hocanın danası kızartıp yediklerini görür. Hamza hemen atını onların üzerine süvar eder. Hamza ordusuyla Karun'un askeri arasına dalar. Karun karşısında Hamza'yı görünce kaçmak için dağlara doğru tırmansa da Hamza'nın narası ile dağ sarsılır ve dağdan aşağı Hamza'nın ayakları dibine doğru yuvarlanır. Hamza onu yakalar, onu İslam'a davet eder, kabul etmeyince ona gürz ile öyle bir vurur ki Karun yerle bir olur sonra da kafasını gövdesinden ayırır. Karun'un heybesinde ne kadar altın var ise onu hocanın heybesine doldurur. Heybeyi götürüp hocaya verir. Hoca sevinçle başından geçenleri karısına anlatır, karısı Hamza'ya dualar eyler. Artık hoca çift sürmeyecek tüccar olacaktır.

Diğer taraftan Lendüha, Ayyar'a Hamza'yı sorar o da Karun'un arkasından gittiğini söyler. Lendüha, Ayyar'ı Hamza'yı bulması için gönderir. Ayyar, Hamza'nın heybesinde Karun'un başını görünce sevinir. Daha sonra savaş meydanında kalan Karun'un hazinelerinin hepsini atlara yükleyip alır gelir. Sonra bunları askerler arasında dağıtır. Hamza'yı gören Lendüha ve Ömer Madi onu tebrik eder. O gece çadırlarda kalıp ertesi gün Aden Şah'ın sarayına gelirler. Buraya yolda karşılaştıkları yaşlı hocayı hükümdar etmek niyetindeler. Hocanın adının İlyas olduğu rivayet edilmiştir. Hamza Ömer Ayyar'a hocanın köyünü tarif eder ve hocayı bulup getirmesini, onu buraya şah edeceğini söyler. Ayyar adamın evini bulur, karısı ve hoca gelenlerin bu sözlerine inanmazlar. Ayyar onları zorla Hamza'nın huzuruna getirirler. Aden Şah'ın tacını ve libaslarını hocaya giydirirler. Hamza, İlyas piri Aden Şah'ın tahtına oturtur ve Aden Şah'ın vezir ve beyleri gelip hocaya biat ederler.

Daha sonra Hamza Nuşirrevan'a bir mektup yazıp yolda başından geçen olayları, ne kadar haraç topladığını tek tek anlatır. Mektubu Ayyar ile Nuşirrevan'a yollar. Hamza Ömer'i yolladıktan sonra birkaç gün daha Şehri Yunani'de kalır ve İlyas pire nasihatlerde bulunur. Sonra Kayserri'ye üzerine revan olurlar. Ayyar Medayin'e varıp Nuşirrevan'a mektubu teslim eder. Bahtek bu mektup üzerine helak olup gider. Nuşirrevan da Hamza'nın mektubuna karşılık verir. Ayyar ile mektubu gönderir. Nuşirrevan mektubuyla Hamza'nın iyi bir iş yaptığını, muhalefet edenleri öldürmesini ve kendisini muntazır beklediklerini söyler.

Hamza ve adamları Şehr-i Kayser-i Rum'a gelirler. Buraya da Bahtek tarafından mektup gönderilmiştir. Kayser vezirleriyle müşavere edip Hamza ile başa çıkamayacaklarını

söyler. Ama içlerinde Şemmas-ı Rumi denen zat Hamza ve adamlarıyla baş edebileceğini söyler. Üç gün içinde elli bin asker toparlayıp Hamza'nın üzerine saldırdılar. Lendüha Hamza'dan izin isteyip bu cenge kendisi ve adamlarının katılmasını talep eder. Hamza izin verir ve savaş boyunca sadece seyreder. Lendüha ve Şemmas savaş meydanına at sürerler. Meydan da Lendüha, Şemmas'ı mağlup eder. Lendüha'nın askerleri de Şemmas'ın ordusunu mağlup eder. Kaçan düşman askerleri Kayser-i Rum'a gelip Şah'a durumun vaziyetini bildirirler. Kayser bu işi kimin yaptığını sorar. Gelenler de Şemmas'ı öldürenin Lendüha olduğunu Hamza'nın savaşı sadece seyrettiğini söylerler. Lendüha'nın elindeki kocaman gürz ile koca orduyu tar u mar ettiğini anlatırlar. Kayser bu sözlere inanamaz ama kaçıp gelenlerin hepsi aynı şeyleri anlatır. Bu duruma bir çare düşünürler yoksa Hamza gelip hepsinin başını gövdesinden ayıracaktır. İçlerinden birisi bir oyun ile Hamza'dan kurtulabileceklerini söyler ve bir hile düşünürler. Kayser bu fikri beğenir.

Daha sonra Hamza Kayser'in yanına gelir. Kayser, Şemmas'ın kendi rızaları dışında hareket ettiğini, kendilerinin bir kusuru olmadığını Hamza'ya defalarca anlatır. Hamza da kendilerine kim kötülük ederse cezasını er ya da geç bulacağını söyler. Öte yandan Kayser'in adamlarından Mederan, Hamza ve adamlarını nasıl yeneriz diye düşünürken Ömer Ayyar, Hamza'ya bunlara da çok güvenilmemesi gerektiğini hile yapabileceklerini söyler. Hamza da Ömer'e gözünü iyi açmasını, hile ederlerse anında karşılık verilmesini tembihler. Hamza'nın emriyle bir gece baskını, bir hile olmasın diye geceyi karakolda geçirirler.

Sabah olunca Hamza Şah'ın kendisine sefere çıkarken verdiği mektubu Kayser'e gösterir ve vermesi gereken haracı talep eder. Kayser'de, Nuşirrevan gibi bir ulu şahın emrinden başka bir şey yapmayız, der. Mederan ise bu sıralarda bir hinlik düşünür. Haracı vermeden evvel bunların üstesinden gelmeliyiz, der. Dört direk üstüne bir hamam yaptırıp, içine çukur kazdırır. Hamza'yı bu çukurun içine atma planları yaparken beşinci cildimiz burada sonlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

[86a/1] Nūşīrevān “Elbetde getürüñ ben de Mihri saña vireyüm.” didi. (2) Ḥamza ‘Ömer’e buyurdı “Var bağla getür.” diyü ‘Ömer gelmedi (3) āḫir baña buyurdı. Ben muḫālefet idemeyüp geldüm ammā (4) ne zehrüm vardur ki size el uzadam. Eger giderseñüz (5) şöyle gidelüm: “Vehm ḫāṭırına bir nesne getürme, (6) Ḥamza senüñ bir ḳılını dünyāya virmez ve ḫaṭā getürmez. (7) Nihāyet sözleri yirine gelsün dir gine seni ḳurtarur.” (8) didi. Lendühā “Bre bağla bre ol vādide degülem ölmek (9) benüm yanumda şey degüldür, hemān Ṣāḥipḳırānuñ emri yirine (10) varsun murādına irsün.” diyüp elin eli üzre (11) ḳoyup teslīm oldı. İşte erlik ve merdānelik (12) böyle olur, kişi bir efendiye ḳul olıcaḳ böyle (13) inḳıyāt ve iṭā‘at itmek gerekdür. Eger ḥaḳīḳī ve eger mecāzī (14) olsun mādemki böyle teslīm ve iṭā‘at olmaya (15) ne efendi ḳuldan ḥaẓẓ ider ve ne ḳul efendisinden (16) ḫayır ider. El-ḳıṣṣa Muḳbil-i zerrīn -kemer hezār ḫavf ile (17) Lendühā’yı bağladı ve öñine düşüp alup şāh (18) sarāyına getürdi. Bunlar ise hiç Lendühā Muḳbil (19) söziyle kendüni bağladup gelür mi şimdi ‘inād [86B] (1)idüp gelmezse eyü sırçalaruz birbirine girüp (2) mestāne eyü temāşaları olur, dirler idi.(3) Birazdan anı gördiler. Dīvānḫānesinden (4) Muḳbil öñince kemendüñ bir ucı elinde ḳoca Lendühā (5) ardınca meyl-i mināre gibi eli bağlu ḳağan arslan (6) miṣāl ḳapudan başın egüp ve belin iki ḳat (7) idüp içerü girdi ve ṣağ ṣola heybet ile (8) naẓar idüp gördi. Şāh taḫt üzerinde vüzerā- (9) sıyla meclis ḳurup oturur. Bir cānibinde ‘Acem (10) begleri ḫalḳa ḫalḳa olup otururlar ve bir ṭarafdan (11) Ḥamza begleriyle bölük bölük oturup ‘işret (12) iderler. Lendühā aṣlā şāhı adam yirine ḳomayup (13) ve kimseye iltifāt itmeyüp Ṣāḥipḳırānı selāmlayup (14) ve baş ḳoyup ḳarşusında ṭurdı ammā Baḫtek (15) ve Güstehim vesā‘ir ehl-i dīvān oturduḳları (16) yirde Lendühā’nuñ heybeti üzerlerine düşüp (17) ḳādir-i māḫż oldılar. Hiç birisi ḫayır ve şer bir söz (18) söylemeye ḳādir olmadılar. Ol maḥalde Ḥamza baş getürüp (19) “İy şāh-ı ālem işte sen baña Lendühā’nuñ başın [87a/1] getür didüñ ben saña gövdesin faẓla getürdüm. Al (2) neylerseñ eyle.” didi. Nūşīrevān “Āferīn oğul berḫüdār (3) ol, erligin iṣbāt eyledüñ, bahādırlıḳ ise ancaḳ olur. (4) Bu tazelikde Lendühā gibi ejderi zebūn idüp böyle (5) maġlūb ḳılmışsın ki bir ḳulın böyle bağlayup getürdi.” (6) didi. Andan Lendühā’ya baḳup “İy nā-bekār Hind’e niçün (7) varup ʿAmmuña ‘āṣi olup üzerine ḳılıç çektüñ. (8) Şimdi nice görürsün kendüni?” didi. Lendühā eyitdi: (9) “Taḫt benüm idi, ʿammum baña ẓulm itdi, nice yıllar ḳuyulara (10) ḳoyup ḥabs eyledi ṣoñra ḥalāṣ olup taḫtım

(11) da‘vā eyledüm. Sen bir ‘ādil şāh geçinürsin niçün (12) üzerime ‘asker gönderdüñ. Vir taḫtını ṣāḥibine (13) dimedüñ çünki bu ḳadar ʿırżım pāy-ı māl olup bu ḥāle (14) geldüm. Hemān her neye ḳādir iseñ eyle. Benüm ẕerre ḳadar elemüm (15) yoḳdur kimseden.” didi. Şāh elem çeküp ġażaba (16) geldi. “Bre cellād gelsün şol nābekārı ḳatl eylesün (17) göre benüm yüzüme ḳarşu neler söyler.” didi. Ṣāḥipḳırān (18) eyitdi: “İy şehriyār Lendühā’nuñ suçı ʿammusuna (19) ḳılıç çekdüğinden ötüri ise ben anları birbirleri [87b/1] ile barışdurdum ve benüm de ʿahdum Lendühā’yı bağlu ḥużuruna (2) getürmek idi. İmdi siz de ‘afv idüp āzād idüñ. (3) Varsun gitsün böyle bir pehlüvāna ḳıymaḳ ḥayıfdur. Zīrā (4) bu felek geç reftār biñ yıl devr eylese Lendühā (5) gibi bir er bulunmaz ve getürmez.” didi. Şāh ‘afv ideyüm (6) dirken Baḫtek, pelīd şāhı dürtüp “Bre merd fırṣat (7) vaḳtidür emr eyle öldürsinler ṣoñra ziyānı ola. Zīrā (8) bunlar bize ‘adüvv olup mābeyin olacaḳlardur. Ol zamān da (9) bir düşmān eksik olsun.” didi. Şāh da “Ya Ḥamza (10) çünki sen bunu baña şīr-bahā getürdi. Mihri (11) istersin imdi artuḳ buña ḳarışma. Ben bunuñ (12) ḥaḳḳından gelürüm ki bir serkeş daḫı kendü başına baş (13) çeküp böyle ḳabāḥat itmeye.” didi. Ḥamza ḫoş n’ola (14) var neylersüñ eyle.” didi. Hemān Lendühā da diz çeküp (15) siyāset meydānında oturdu şāh emr eyledi (16) cellādlar ḥāżır olup “Uruñ boynuñ.” didükte ‘ādet-i (17) ḳānun şāhān bu idi ki böyle bir müte‘ayyin kimse-i (18) öldürmek diledüklerinden üç def‘a eṭrāfında dolaşup (19) danışur idi ki öldüreyüm mi diyü eger üçünci def‘a öldür [88a/1] dirlerse öldürürlerdi. Kāhice bir ‘afv iderlerdi (2) bu kerre şāhuñ cellādları ḳılıçların ‘uryān idüp (3) eyitdiler: “Şāh ni‘metinle ḳolumuz ḳuvvetlü ve tīġlerimüz keskin (4) uralum mı boynuñ.” didiler. Şāh tekrār “Uruñ boynuñ.” (5) didi. Pes üçünci def‘a da “Ey şāh emriñüz nedür? (6) Kesilen baş bitmez, ölen bir daḫı dünyāya gelmez.” didiler. Şāh (7) yine ur diyeyüm dirken ḫāce-i dānā eyitdi: “İy şehriyār (8) neylemek dilersin hele bir kerre Ṣāḥipḳırāna baḳ.” didi. (9) Nūşīrevān baḳup Ḥamza’yı gördiler ‘ālem ḳaş ve göz (10) çatmış ḳahramānı gözleri ṭas pür-ḫuna dönmiş mübārek (11) yüzi ḳızarmış ol ḫāşmi ḳılları ḳaftanuñ delüp (12) ṭaşra çıḳmış ve başınuñ ṣaçları nīzemānendi (13) olup tācuñ yuḳaru ḳaldırmış gögsü çifte kösler (14) gibi gürleyüp sarāyın için ṭutmış meger bunlar dīvāne (15) geldikde ‘ādet bu idi ki lābüd pehlüvānlar yanlarında birer (16) tīġ getürürlerdi. Bu kez şāh gördi ki Ḥamza bir ġażab (17) olup el tīġ ḳabżasına urup bir ḳarış (18) mīkdārı ḳınından çıḳarup dizi üzerine gelmiş. (19) Hemān şīr-

garraleyin atlamaḳ ister. Nūşīrevān bu ḥāli [88b/1] görüp “İy ḫāce nedür aṣlı Ḥamza niye yavuzlandı.” didi. (2) Ḫāce eyitdi: “Devletlü şāh Ḥamza niye Lendühā’nuñ helāk (3) olduġuñ istemez, zīrā ḳafes ile getürürken evlād ibn (4) Merzüpāna rāst geldikde Lendühā beni ḳoyuvirüñ varayum (5) evlādı ṭutup Mihri size getüreyüm, didi Ḥamza’da (6) ḳoyuvirdi. Lendühā daḫı varup evlādı ṭutup (7) Mihri getürdi. Ḥamza’da ʿahd eylediki bende seni (8) şāhdan ricā idüp ṣuçuñ bağışladum, diyü (9) vāde eyledi. Şimdi size dilek eyledi, sözi (10) geçmedi imdi öldür ġażabı ṣakın Lendühā’ya yaramaz (11) ḳaṣd itme yoḫsa Ḥamza ʿālemi ḫarābe virir. Belki size (12) bile żararı doḳunur.” didi. Şāh başladı “Ya nice (13) idelüm.” didi. Zīrā ġażab Ṣāḥipḳırān cūş ḫurūş (14) idüp sinesi gürültüsünden sarāyın içi (15) doldı ḫāce eyitdi: “Çāre budur ki hemān Lendühā’yı (16) āzād edersin.” didi. Şāh hemān çıkarup “Bre bre (17) cellād gerü ṭurun ʿafv itdüm. Lendühā’nuñ bendin ṣuçuñ (18) aluñ bendin.” didi. Gelüp Lendühā’nuñ bendin aldılar (19) ve şāh emr eyledi. Arḳasına bir fāḫir ḥil‘at giyürdiler. [89a/1] Lendühā daḫı varup Ḥamza’nuñ ḳudūminde baş ḳoyup (2) geçüp alt yanında oturdı. Begler şād oldılar, zīrā (3) cümlesi elemde idi ki Ḥamza Mihri öcünden Lendühā’yı (4) öldürdi ṣandılar. Andan şāh eyitdi: “Oġlum Ḥamza (5) hiç olur mı ki ben Lendühā gibi ere ḳıyām. Nihāyet seni (6) ṣınadum ki ʿahdına vefā ider misin ve Lendühā Ḥamza’ya (7) her dürlü muṭi‘dur, didiler. Murādum anıda deñemek idi (8) ammā hezār āferin bir ḳul efendisine muṭi‘ olıcaḳ (9) böyle gerekdür.” didi. Andan şāh Nūşīrevān cellādlara baḳup (10) emr eyledi: “Lendühā’nuñ birine Baḥtek’i bağlayup çökerdiler (11) hep bu mel‘ūndur beni kendü ḫālime ḳomayup bu işleri (12) etdüren. Uruñ boynuñ bu ḥaramzādenüñ.” didi. (13) Baḥtek feryād idüp “İy şehriyār ben ḳulına ḳıyma ben (14) saña ḫayr ṣanurum ṣoñra peşimān olursun.” diye (15) gördi şāh diñlemeyüp “Bre uruñ şol mel‘ūnuñ (16) boynunu söyletmeñ.” didi. Baḥtek ṣağa ṣola baḳar (17) gördi hiç kendüni sever yoḳ ki şāhdan dilek (18) idüp ḳurtaralar. Cümlesi maḥal ko mel‘ūnu öldürsün (19) dirlerdi. Āḫir ḥaramzāde hemān ayaḳ üzre ṭurup [89b/1] Ḥamza’ya yüz ṭutup “Ya Ḥamza ṭapduġun dīn ʿaşḳına (2) baña meded eyle. Bir daḫı saña güç naẓar etmeyeyüm. Bu suçum (3) bağışla.” diyü feryād eyledi. Ḥamza yine merḥamet idüp (4) hemān ayaḳ üzre ḳalḳup şāhdan Baḥtek’i dilek (5) eyledi. “İy şehriyār çünki Lendühā’yı āzād eyledün, (6) bunı da āzād eyle yaramaz ḳaṣdı varsa yine kendü (7) başına uġrar.” didi. Nūşīrevān Ḥamza ḫāṭır için (8) la‘īni yine ḳoyuvirdi. Ḥaramzāde ḥalāṣ olup (9) yerinden

ṭurup her birinüñ ayaġına gelüp kelb- (10) vārī yüzin sürüp yaltaḳlandı. Andan yine (11) ‘işrete başladılar çünki ṣabāḥ oldı. (12) Nūşīrevān Ḥamza’ya ve Lendühā’ya ve ‘Ömer Ma‘dī’ye vesā‘ir (13) müte‘ayyīn beglere fāḫir ḥil‘atlar giydirüp ta‘ẓīm tekrīm (14) ile bārgāhlarına gönderdi. Bunlar şādmān olup (15) bārgāhlarına gelūp ‘ayş u ‘işrete ve bezm-i ṣafāya (16) başladılar. Şāh ise niyet eyledi ki artuḳ Mihri (17) Ḥamza’ya vire. Baḫtek de söz söylemeye ḳorḳar. İşte (18) tedārike başladılar ki dügün idüp ve Ḥamza için (19) bir sarāy döşediler. Aşaġı yuḳaru bir ḳıpurdı [90a/1] getürdi. Herkes hemān maṣlaḥat oldı bitdi. Ḳıyās idüp (2) ḥasūdlar ise ḥaṣedlerinden helāk oldılar. Ḥamza (3) ve begleri bu tedāriki şāh ṭarafından görüp şād (4) oldılar, gerçi bir ḳız içinden Ḥamza çoḳ zaḥmet (5) çekti ammā hele bir murād ola ki dirlerdi. Ḫaberleri (6) yoḳ aṣıl zaḥmeti şimden soñra olsa gerekdür. Zīrā (7) kāmil ḳırḳ yaşında Mihri Nigār‘ı olur neler (8) çeker. Güzelüm nerdbān ʿaşḳında irince ḳaṣr u ṣāla (9) ḳadem ḳadem ‘āşıḳ ammā berü cānibden Mihr-i Nigār (10) daḫı bu aḥvāli görüp eleme düşdi. Muḳāddem Ḥamza’ya (11) etdügi sitemkārlıġa nādim ve peşimān olup “Hey (12) dirig ne ‘aceb ġalaṭ idüp ḫaṭā eyledüm. Ol zamānda (13) Ḥamza’yı görüp firār itdüm, ya şimdi ol serverüñ (14) yüzine ben nice baḳayum.” diyüp gice ve gündüz ḥicābından (15) aġlardı. İşte bu da bunda izin cānib (16) sen ḳıṣṣa-i Baḫtek bed-kārdan diñle. Ol la‘īn idi ve (17) merdūd-ı sermedi bu ḳadar ölümden ḳurtulduḳtan ṣoñra (18) ve şāh amān virmeyüp ḳatl ide ṭururken Ḥamza dilek (19) idüp bu mel‘ūnu ḳurtardı. Artuḳ Ḥamza’ya ‘adāvet [90b/1] itmeyüp muḳābelesinde nice mükāfāt ve eylüge sa‘y idecek (2) iken ‘adāveti ziyāde oldı. Onlar dügün tedārikinde (3) bu beride mekr u ḥīle fikrinde idi. “Şāh baña böyle (4) ġażab eyledi ki hep Ḥamza’nuñ öçünden oldı. (5) Ḥamza bunda gelmezden evvel biz şāh ile eyü ḫoş ṣafāda (6) idük. Hemān ki bunlar geldi benüm ‘ırżım pāy-ı māl oldı.” (7) dirdi. Hiç kendü ḳabāḥatin fikr etmezdi. Aḫır fikr-ü (8) fāsidüñ bir yere ḳoyup bir maḥalde şāhı tenhālayup (9) “Şāhum neyleyorursın dügünü ḳolayladıñuz mı?” didi. (10) Nūşīrevān “Ḳolayladuḳ, ne dimek istersin sen, daḫı (11) uşlanmaduñ mı? Kimi bu ḳadar şeyṭānlıḳ idüp ol dilāvere (12) yaramaz ḳaṣd idersin. Yine ol saña mürüvvet ider (13) eger ol dilek itmese ol gün gitdüñ idi. Gel bu (14) sevdādan geç yoḫsa bir gün başdan çıkarsın.” (15) didi. Baḫtek eyitdi: “Behey şāhum bu işleri ben size (16) kemlik için mi iderem? Sen mecūsī ateş-perest, (17) Ḥamza ise Yezdān-perest. Ya siz aña ḳız virmek (18) dīnimüzde cā’iz midür? Yarın ḳıyāmet gūni nār-ı

nūra (19) ne cevāb virürsin ve bir de bu kem hem Lendühā'yı baġladup [91a/1] getürür. Öldür diyü hem yine yüzine ḳarşu ḳılıç çeker. Aña (2) ḳız virüp ne ḫayır itseñ gerek bir gün yavuzlanup (3) saña ḳıyar. Hemān bundan ıraḳ olmaġa sa'y eyle yoḫsa (4) ḳız virüp bunlara iḥsānlar idüp ḥil'atlar virüp (5) ni'metler yidürüp yine bir Sakarī hainden ötüri (6) sizüñ ḳarşunuzda ḳılıç çekdi. Yani Lendühā'yı (7) öldürürseñ bende sizi öldürürüm dir. Ya sen (8) şöyle mi alçaḳ olduñ ki anlara madārā idersin (9) taḥtında otururken andan 'aciz mi oldun." didi. Şāh (10) eyitdi: "Ḫoş her sözin yerinde ammā nice idelüm şimdi (11) 'ālemde adımuz şāh Nūşīrevān 'ādil diyüp söylenür (12) iken iḳrārımızdan dönüp 'āleme bed-nām mı olalum?" didi. (13) İşte bir iḳrārdur itmiş olduk. Bende ḳabāḥatüñ fikr (14) etmedüm. Soñra peşimān oldum ammā ne fā'ide." didi. Hele mel'ūn (15) neylerse eyledi şāhuñ göñlüni uġurladı. Hemān (16) ol şer işüñ peyki şāhdan bu cevābı işitdügi (17) gibi şād olup eyitdi: "Eger benüm sözüm ḳabul iderseñ (18) ben aña bir tedbīr edeyüm ki ne Ḥamza incinsüñ ve ne bir kimse (19) size ṭa'n eylesüñ." didi. Şāh, "Söyle görelüm ne [91b/1] tedbīr idersin benümde 'aḳlum ḳabūl ider mi?" didi. (2) Baḥtek eyitdi: "Tedbīr budur ki evvelā Mihri ḫasta (3) oldı diyü bir ad çıkarasın. Soñra bir cāriyeyi (4) boġup Mihr öldü diyüp meyyitüñ gözleri öñünde (5) ḳaldurup defn idersin. Ḥamza'da ya 'aşḳından (6) kendü kendüni öldürür yāḫūd dīvāne olup (7) başın alup çıkar gider ḳurtuluruz. Bir zamāndan (8) ṣoñra ortalıḳ unudılur andan ṣoñra her kime diler (9) iseñ verirsin." didi. Nūşīrevān Baḥtek'i bu re'yin (10) begenüp " 'Aceb ya Baḥtek olur mı ḳorḳarum ṣoñra (11) ṭuyuluruz." didi. Baḥtek eyitdi: "Niye ṭuyuluruz hemān (12) bevvāblar pekçe gözedüp ol maḥalde ṭaşradan varan (13) beglerin ḫātunları Mihrü'ñ vālidesine başın (14) ṣaġ olsun diyü gelürlerse bevvāblarda cümlesin (15) yoḳladup 'avrat mıdur görmeyince sarāya ḳoyuvir-(16) mesunlar şāyed ol 'Ömer didükleri 'Arab uġrusu (17) 'avrat ṣuretinde içerü gire ve ol ölüyü bekleyenlere (18) ışmarla ki meyyitüñ yüzin kimseye göstermesünler. (19) 'Ömer-i 'Ayyār bir ṭarīḳ ile içerü girüp yüzin görmeye." [92a/1] didi. Şāh "Ya Baḥtek hep tedbīrüñ yerine eger oñarsa (2) ammā göz göre bir cāriye-i nāḥaḳ yere ben nice öldüreyüm." (3) didi. Baḥtek eyitdi: "Çünki öyledür benüm ol 'Ömer (4) Ma'dī dedikleri nā-bekār yif'alledügi ḳızı ben kendü (5) elimle boġup añsun anı artuḳ kimse almaz evde ḳaldı. (6) Zīrā müslīmān eli degdi ṭurfe oldı." didi. (7) Şāh "Ḫoş sen bilirsün ammā kendü evlādına (8) nice ḳıyarsın." didi. Baḥtek, "Ḳıyarum tek iş bitsün (9) Ḥamza

Mihri almasun.” didi. Nūşīrevān başın şalup (10) ta‘accüb eyledi. “Hay ḥaramzāde senüñ şerrinden (11) ḳorḳmak gerekdür.” didi. Andan bunlar sözi bir yere ḳoyup (12) ba‘de ḫāce-i da‘vet eylediler. Geldi şāh eyitdi: (13) “Ya ḫāce şöyle bir tedbīr eyledik ammā şakın bu (14) sırrı bir kimseye fāş etmeyesin soñra başın (15) gider.” didi. Ḫāce “Şāhum ḥāşā (16) ben kimseye dimem ammā eyü tedbīr etmemişsin ṣoñra (17) bu ḳıṣṣa ṭuyulursa ‘ırża noḳṣān gelür.” didi. (18) Şāh, “Nesne olmaz hemān sen ṭuyurma.” didi. Ḫāce (19) and içti ki kimseye dimeye. Bu ṭaraftan Ḥamza [92b/1] ise Mihri aldum diyü şen şādmān begleriyle her gün (2) şāhuñ dīvānına gelür, yir içer yine giderdi. Bir gün (3) yine şāhuñ dīvānı ṭurdı. Cümle ekābir-i a‘yān (4) ve erbāb dīvān gelüp yirlü yirinde oturup ḳarar (5) eylediler. Dīvān yemegi yenecek zamān oldı. Şāh (6) ḥareminden ṭaşra yimegi yesünler diyü ḫaber çıkdı. Bunlar (7) ne ola aşlı diyüp endīşeye vardılar, birazdan (8) şāhdur çıḳup geldi salṭanātında ḳarar (9) eyledi ammā gördiler yüzinde melālet eṣeri var. Hiç (10) aġzın açmaz kimseye söylemez. Herkes şāhuñ (11) elemüñ görüp sükūta vardılar ṣoramazlarda, “Elemiñüz (12) nedür?” diyü. Hemān Baḥtek bī-dīn yerinden ṭurup (13) şāhuñ öñinde baş ḳoyup “Nedür aşlı iy şāh-ı (14) ʿālem derūnuñuzda ḳasāvet ‘alāmeti var ancaḳ (15) nedendür iy mah-ı āyine-i ruḫsār, yüzin jengār-ı ġam (16) ṭutmuş ḳāmer var göñül āyinedür sevmez ġubārı (17) götürmez cām cemşīd inkisārı elemiñüz nedür? (18) Ey şāh bize de ḫaber virüñ ki bizde ḳādir olduġumuz (19) ḳadar def‘ine çāre idelüm.” didi. Şāh “Mihr ḫoş [93a/1] degüldür ḫasta oldı elemüm odur.” didi. Baḥtek “ ‘Acaba (2) ne ola ṣāḳın ṭā‘ūn çıḳarmasun? Neresi aġrır vāh (3) vāh.” diyüp dünyānuñ elemüñ ḳara ḫaberlerin söyledi. Āḫir (4) şāh azarlayup “Yüri şuradan yıḳıl hey mel‘ūn (5) ḫayır söylemez la‘īn nedür bu ağzından bir eyü söz çıkmaz.” (6) didiler. Cümle anda olanlar elem çektiler ammā Ḥamza bu ḫaberi (7) işitdük de beñzi bozulup derūnuna ateş düşdi, (8) ṣormaġa da ḥicab ider. Hemān şāh ile Baḥtek (9) ne söyler diyü diñlerdi. Āḫir çoḳluk ṭurmaġa mecāli (10) olmayup ḳalḳup cümle begleriyle şāhı selāmlayup (11) bārgāhına gitdi. Baḥtek şād olup “Gördüg mi (12) şāhum Ḥamza nice bozuldı ġāmından ṭuramayup ḳalḳup (13) gitdi. Mihri pek sever eger öldi ḫaberi işidecek (14) olursa kendüni helāk itmek muḳārrerdür.” didi. Bu ṭarafdan (15) Ḥamza bārgāhına gelüp āh vāh idüp aġlamaġa başladı. (16) Begler başına üşüp “İy dilāver ta böyle niçün ġamgīn (17) olursuñ. Allāh yekdür, ḫasta olmaḳ ‘aceb degüldür. (18) Yine eyü olur ḫāṭırın ḫoş ṭut kendüne elem virme.” (19) diyüp biraz tesellī

eylediler ammā Ḥamza'nuñ mecāli yoḳ ṣabra. [93b/1] Bir iki gün içinde żayıf olup döşege düşdi. (2) Cāsus bu ḫaberi Baḫtek'e götürdi la'īn şād ḥandān (3) olup şāha bu aḥvāli ḫaber virdi. "Ḥamza Şām'dan (4) girü gitdi ḳurtulduḳ." didi. Üçünci gün oldıḳda (5) ol aḥmaḳ la'īn kendünüñ ciger yarası olup (6) evlāduñ merḥamet etmeyüp boġdu. Andan gice içinde (7) getürüp Mihri sarāyında bir döşek içinde yaturı (8) kodılar. Mihri Nigār'ı bir zīr-i zemīnde ṣaḳlayup ḥaddeme (9) 'aẕīm tenbīhler idüp bu sırrı pek ṣaḳlayalar kimse (10) dimiyeler. Andan Mihrü'ñ anası siyāhlar giydi. Ölünüñ (11) başı ucuna oturup Mihri libāslarını üzerine (12) örtdiler. Ertesi dīvān turduḳda Ḥamza güçle yerinden (13) ṭurup birḳaç begleriyle ʿÖmer-i ʿAyyār yanınca şāhuñ (14) dīvānına geldiler ki Mihr'den ḫaber ala. Gördiler Şāh (15) daḫı dīvāna çıkmamış ortalıḳ ṣovuḳluḳ Ḥamza'dur (16) gelüp ne ḥālise yerinde oturdu ḫāceden ḫaber (17) sordı ḫāce "Bilmeyüz şimdi şāh çıkar görelüm (18) nice oldı." didi. Baḫtek eyitdi: "Server pek zebūn (19) itmiş bizüm evden ḳarılar varup yoḳladılar. Aḫşama [94a/1] degmede çıkmaz zīrā ṭā'ūn çıkarmış." didiler, dedük de (2) 'Ömer 'Ayyār "İy ḫāce Baḫtek bu nefs diñle kāşki nefsin (3) ṭutulaydı böyle uġursuz sözi söyleyemeydüñ. (4) İy la'īn hiç adam ḫasta üzerine böyle ye's (5) ḫaberin söyler mi? Baḳ Ḥamza ne ḥāl üzeredür, biz (6) güçle göñlin eglerüz." didi. Eṭrāfından cümlesi Baḫtek'i (7) azarlayup "Her yerde fużulliḳ idersin." diyü ḥaddi zātında (8) Ḥamza bu cevābı işidüp dībelik eleme düşüp (9) 'aḳlı gelüp gitmege başladı. Birazdan şāhda çıktı (10) yüzine dest-māl ṭutmış aġlayuraḳ gelüp yerine oturdı. (11) Ḥamza'nuñ ṣabra mecāli ḳalmayup "İy şehriyār Mihrü'ñ (12) ḥāli nicedür?" didi. Nūşīrevān, "Oġlum sen ṣaġ ol (13) daḫı ölmedi ammā hemān göçmek üzeredür. Zīrā ḫāṣṣa- (14) sın dögmiş şimdin girü andan ümid yoḳ meger (15) nice ola." didi. Ḥamza āh idüp aġlamaya başladı. (16) Çoḳ geçmedi Mihrü'ñ sarāyından feryād āsmāna çıkdı. (17) Mihrü'ñ vālidesi ve cāriyeler āvāzı hay ne ola didükde (18) ḫādimler gelüp şāha, "Sizi içerü isterler Mihr gitdi (19) siz ṣaġ oluñ vesā'īr evlādınıza Nār u Nūr 'ömürler virsün." [94b/1] didükde şāha yerinden ṭurup 'acele içerü gitti. Ammā Emīr-i (2) merdān bu bed ḫaberi işitdi güyā ki zehir nūş itdi. (3) Bir yol āh idüp felek āyinesin siyāh eyledi (4) ve ʿaḳlu gidüp bī-hūş oldı. Begler bu ḥāli görüp (5) şaşdılar, hemān serveri ḳaldurup alup bārgāhına (6) gitdiler. Lendühā'yı ḫaber oldı gelüp cümlesi başına (7) üşdiler. Zamāndan soñra Ḥamza'nuñ 'aḳlı başına (8) gelüp el ḥançere urup diledi ki kendü kendüni helāk (9) ide. Hemān bir ḳoluna Lendühā bir

ḳoluna ‘Ömer Ma‘dī ṣarılup (10) güçle ḥançeri elinden aldılar ve naṣiḥat idüp ṣabr (11) ile “Server bir ḳız ḫāṭır için kendüne ḳıyar mısın? (12) Dünyāda ḳız çoḳ, daḫı eyüsün bulursun. Ṭutalum (13) kendüni öldürmüşsin ya bir daḫı Mihr dirilür mi?” (14) didiler. Ḥamza “Yoḳ begler ben Mihr öldükten soñra ṣaġlıḳ (15) istemem.” didi. ʿÖmer ʿAyyār ilerü gelüp “Ya Ḥamza ṣabr eyle. (16) Hiç benüm göñlüm inanmaz ki Mihr-i Nigār ölmüş ola. Ḳorḳaram (17) bu da Baḫtek-i laʿīnüñ dām tezvīridür. Zīrā bunların murādı (18) saña Mihr’i virmek degüldür. Ne ḥīle ideceklerin bilmezler (19) sen bu göñlün içüñ ṣabr eyle. Ben bu gice Mihr’üñ sarāyına [95a/1] girüp göreyüm ṣaḥiḥ olan Mihr midür yoḫsa düzme mi? (2) Andan nice bilürseñüz öyle idin.” didi. Cümle begler ʿÖmer’üñ (3) bu cevābın begendiler “Ya Ṣāḥipḳırān ʿÖmer’üñ bu cevābı yerindedür. (4) Elbetde bunların ḥileleri vardur. Zīrā iki üç günüñ (5) içinde düzdiler maṣlaḥatı. Ṣāhuñ cümle muʿāmelesi (6) cümle Baḫtek iledür. Ḫāceye aṣlā iltifāt yoḳ ve (7) Baḫtek ḫāṭır ṣafā ile göre ṣāhdan evvel nice ḫaber (8) virdi. İkisinüñ ṣoḥbeti birdür ammā ḫāceye göre (9) ben bilmem ṣāh bilür diyü cevāb virdi. Ya ḫācenüñ (10) ḫātunları ṣāhuñ sarāyına varmazlar mı bunda bir ḥikmet (11) vardur, diyüp Ḥamza’nuñ ḫāṭırın tesellī eylediler. Ḥamza (12) ʿÖmer’e baḳup “İmdi göreyüm seni var baña bir ṣaḥīḥ ḫaber (13) getür eger bu ḫaberi yalan olursa bende bilürem anlara (14) neler iderem.” didi. Begler Ḥamza ile ḳalḳup göñlün eglenmeye (15) meşġūl oldılar. ‘Ömer sürüp tenhāya geldi (16) kendüni bir ṣūrete ḳoyup ṣāhuñ ḥaremi ḳapısına gelüp (17) gördi. Vezirlerin ve beglerin ʿavratlarını bölük bölük ṣāhuñ (18) ḫātununa başın ṣaġ olsun dimege giderler ammā bir kimseyi (19) içerü ve sarāya ḳomazlar. Tā buṭı arasın yoḳlamaġınca ḳapınuñ [95b/1] iki cānibine iki ḫādımler ṭurmışlar her kimüñ ḫātunu (2) olursa olsun beg paşa dimeyüp “Ṣāhuñ (3) emri budur.” diyüp içerü gidenüñ bir yol ṭavarın(4) avuçlarlar yaşşı mı yumru mı diyüp görürler idi. (5)’Ömer bu ḥāli görüp bu eyü pāzār bi Rabb-i Kaʿbe bu kāfir (6) laʿīnlerin taḥḳīḳ bir ḥīleleri vardur. Beni içerü (7) girüp ḥīleleri ṭuyulur diyü görenler peydā iderler. (8) İmdi bende cihānda ʿayyār degülüm ki eger sizüñ nakşıñuz (9) çıkarmazsam diyüp fi’l-ḥāl sordı. Ḥamza’ya geldi. (10) “İy dilāver işte aḥvāl şöyle eger bunlar eger bunlarda (11) ḥīle olmazsa niçün ʿavratları böyle yoḳlarlardı. (12) Beni hemān ʿavrat ṣūretine girüp sarāya dāḫil (13) olup aḥvāllerinden ḫaberdār olmayum diyüp böyle (14) itdiler. İmdi beni duʿādan unutmañ ben bu gice sarāya (15) girüp anların ḥīlesin size āşikār ideyüm.” didi.

(16) Ḥamza'nuñ bir mikdār ḫāṭırı ḫoş olup eyitdi: (17) "İy ʿayyār göreyüm seni tamām ʿayyārlık zamānıdur. Baña bir (18) şāfi ḫaber getür." didi. ʿÖmer "Ḫayr ola inşā'allāh" (19) diyüp çeküp gitdi. Kendüni bir ʿavrat ṣūretine ḳoyup **[96a/1]** maḥalle arasında gördi birḳaç ʿavrat giderler. (2) Aralarına ḳaruşup bile gitsem dirken Ḳārun'uñ 'Acem'üñ (3) sarāyın öñine uġradı gördi. Sarāydan birḳaç 'avratlar (4) çıkdı. Meger Ḳārun'uñ 'avradı idi. Birḳaç cāriye (5) ile şāhuñ sarāyına giderdi. Mihrü'ñ anasına başı (6) ṣaġ olsun dimege giderdi. ʿÖmer baḳdı bunlar (7) hep çıḳdı. En girüde bir aḳsaḳ cāriye nerdbāndan (8) aşaġı yāb yāb aḳṣayuraḳ indi. ʿÖmer hemān ḳapı (9) arasında ḳarşu varup gördi. Elinde bir boġça ile (10) biraz esbāb var ʿÖmer eyitdi: "Bre ḳız getür şol (11) boġçayı vir bir ḫoşca bağlayam. Yolda içinden bir (12) nesne düşürmeyesin." didi. Cāriye teziyye kendü (13) yoldaşın ḳıyās idüp hemān ḳapı arasında bu boġçayı (14) yire ḳoyup diledi ki bu boġçayı bağlaya. Hemān ʿAyyār-ı Cihān (15) tīz-destlikle cāriyenüñ üzerine düşüp (16) boġazın ṣıḳup boġdı. Andan fi'l-ḥāl esbābın (17) çıḳarup kendü üzerine giyüp ol cāriyenüñ (18) ṣūretine girdi ve cāriyeyi bir ḳarañlıḳ bucāġa ḳoyup (19) kendüsi boġçayı ḳucağına alup aḳṣayuraḳ **[96b/1]** ardlarına düşdi. Beriden Ḳārun'uñ ḫātunu (2) "Bre falān cāriye nice oldı, bu ḳadar zamān ne eglenur." (3) didi. Cāriyeler eyitdiler: "Gicelik esbābıñuzı (4) unutmuşuz belki sizi bu gice anda alıḳorlar (5) ise ol gerü ḳaldı ki esbābı getüre." didiler. (6) ʿÖmer'de ol maḥalde yelerek çıḳageldi. Cāriyeler "Yüri (7) Leng Aḥmer, usta ḳadıncaḳ saña ḳatlanur." didiler. ʿÖmer (8) tīz tīz yürüyüp açmaz ḳavādim daḫı ögrendüm diyüp (9) yaḳın geldikde Ḳārun'uñ 'avratı gördi. Leng Aḥmer (10) evvel ṣağına aḳṣardı bu kerre ṭurmayup ṣoluna (11) aḳṣar gülüp "Bre ḳaḥbe her yerde masḫaralığı (12) ḳomazsın pekçe yüri gidelüm geç ḳaldıḳ. Aḫşam (13) yaḳındur gine eve gelsek gerek." diyüp 'acele ile gitdiler. (14) ʿÖmer göñülden ne 'aceb ḫaṭā eyledüm ḳanġi ayaġı aḳṣar (15) idi. Nişānlamadum diyüp teziyye ol bir ayaġıyla aḳṣamaġa (16) başladı. "Sulṭānum nerdbāndan inerken saġ ayaġum (17) daḫı aġrıtdum imdi ikisi de aḳṣaḳ oldı. (18) Onunçün iki cānibe aḳṣar oldum." diyüp Ḳārun (19) ʿavratınuñ yanına geçüp kāh ṣağına ve kah ṣoluna **[97a/1]** aḳṣar idi. Bunlar ise gülmekten bayıldılar meger ol cāriye (2) ġayet muḍḥik ve masḫara idi. Her zamān bunlara dürlü dürlü (3) masḫaralıḳlar idüp güldirürdi. Bu kez ʿÖmer'üñ böyle (4) ṣaġa ṣola aḳṣaduġundan ziyāde ḫaẕẕ eylediler. (5) Leng Aḥmer bir nesne daḫı peydā eyledi diyü hele bu üslūb (6) üzere gele gele şāhuñ ḥaremi ḳapısına geldiler.

(7) Hemān ḫādimler ilerü gelüp “Ḳadınlar açın buṭıñuz (8) görelüm ve göbegüñüz altını yoḳlayalum görelüm ne var şāhuñ (9) yasaġı vardur. Şāyed ʿavrat ṣūretinde bir er girmeye (10) şāhuñ ḥaremine.” didiler. Bunlar da n’ola emr şāhuñ (11) diyüp yüzlerün açup gösterdiler ve maʿhud (12) yirlerin yoḳlayup geçüp gitdiler. Nöbet ʿÖmer’e degdi (13) ḳāʿil olmadı bir rivāyetde kiriş ile zāt-ül (14) ʿamūduñ ve zengülelerin bir ṣanʿat ile baġlamışdı. (15) Yoḳlayup bilemediler ammā bir rivāyetde ʿAyyār-ı Cihān (16) yüzin bile göstermeyüp şamaṭa ve maġlataya (17) başladı. “Baḳa şol gidileri ben orusbu ḳaḥbe miyüm ki (18) size yüzüm gözüm gösterem buṭum arasını yoḳladam (19) yıkılın şuradan.” diyüp alup yürüyüvirdi. [97b/1] Bevvāblar ve ḫādimler “Bre ṭur ey aḳṣaḳ, münāvere edebsizligi (2) ḳov ṣoñra şāh bize ġażab ider. Biz Emr-i Pādişāh (3) ile bu işi ideriz. Ḳadınuñ yoḳlatdı sen (4) andan nāzenin ḳadın mısın ki ta böyle mesturelik (5) idersin?” didiler ʿÖmer feryād idüp “Ḥāşā bundan (6) şāhuñ ḫaberi yoḳdur eger istemezlerse kimse (7) gelmesün ya bu rüsvālıḳ nedür ya bu ʿavratların erleri (8) hep gidiler mi oldı ki böyle yire icāzet virirler. (9) Hele ben şimdi şāhuñ ḫātununa varup neler (10) söylerüm cümlenüzüñ götüne degnek urdırayum.” didi. (11) Bevvāblar “Bre yabana söyleme hey Mühmel-i Çebil biz seni (12) yoḳlamayınca ṣalıvirmeyüz.” diyüp etegine ṣarulup (13) ʿÖmer ʿAyyār etegin silküp baḳa gidiler şimdi (14) sizüñ ṣaḳalanızı yolarum, diyüp yüzlerine atıldı. (15) Bunlar uralum diyüp degnek ḳaldırınca ʿÖmer düşüp (16) “Hay meded ol bir ayaġum da ḳırıldı hay Nār-ı Nūr’uñ (17) ḫışmına uġran.” diyüp yine ol bir cānibe aḳṣamaġa (18) başladı. Gördiler olmaz “Bre ḳovuñ gitsün şol (19) ṣaḳat murdār olur.” diyüp āḫir ferāġat eylediler. ʿÖmer [98a/1] sögerek olsun “Bre gidiler ben sizi şöyle etdirüm (2) böyle etdireyüm.” diyüp gider. Ḳārun’uñ ʿavratı ʿÖmer’üñ (3) bu işlerin görüp parmaġı aġzına alup “Bre şol (4) ḳaḥbe-i ḳandañ getürdün idi bizi ʿāleme rüsvāy (5) eyledi. Bre ḳaḥbe yüzin anlara gösterseñ ne olurdu. (6) Sen benden ehl-i ʿırż ḳadın mı oldın ki böyle edebsizlik (7) eyledüñ? Şimdi şehrüñ içine yayılur el diline (8) düşeriz.” didi. ʿÖmer eyitdi “A ḳadıncaḳ bre kem mi (9) itdüm? Ol gidilere aşaġı mı avuçlatmaḳdan böyle etmek (10) yegdür. Bir alāy gidilere elletmek ne zaḥmet eyü vardum (11) ḫoş itdüm çatlasunlar.” didi. Ḳadıncaḳ gülüp “Hay (12) cüvānmerdsin ne imişsin.” diyüp Mihr-i Nigār diyü (13) Baḥtek ḳızuñ yaturduḳları sarāya geldiler, gördiler.(14) Mihrü’ñ vālidesi siyāhlar giymiş meyyitüñ başı (15) ucunda oturmış. Gelenlerin kimi aġlar kimi başuñuz (16) saġ olsun, dirler.

ʿÖmer yaḳın geldikde kendüni yirden (17) yire urup “Āh ḳadınum ben seni böyle mi gördüm n’ola (18) idi bugünleri görmeyeydüm.” diyüp kāh gögsün döküp (19) gāh yuvarlayup ol ḳadar aġladı ki bayılup düşdi. [98b/1] Mihr’üñ anası ʿÖmer’e acıyup “Yazıḳ şol Leng Aḥmer’i (2) Mihr’i ne pek severmiş bu ḳadar aġladuġuna göre (3) bārī olan Mihr olsa.”dirdi. Yine ʿÖmer aġlayuraḳ (4) yerinden ṭurup Mihr-i Nigar’uñ vālidesin elin (5) öpdü. “Sulṭanum meded ben bunu ṣaġlığında pek (6) severdüm bir kerrecik yüzin göreyüm bir pāre yüregüm (7) ṣoġusun.” didi. Mihr’üñ vālidesi eyitdi: “İy (8) Leng Aḥmer Mihr-i Nigār’uñ vaṣiyyeti oldur ki ben öldükten (9) ṣoñra yüzüm kimse görmesün zīrā nāmurād gitdüm.” (10) didi. ‘Ömer eyitdi: “Ya nedür aṣlı yüzin görmeden (11) ne ḫaṭā ola.” didi. Mihr’üñ anası eyitdi: “Ḥamza’ya (12) ʿāṣıḳ idi çünki anuñla vuṣlat muyesser olmadı. (13) İmdi andan ġayrı beni erden ʿavratdan kimse (14) gördigine ḳā‘il degülüm.” diyüp pek and virdi (15) ışmarladı didi. ʿÖmer göñlünden maġlūm oldı “Ḳıṣṣa (16) bu Mihr-i Nigār degüldür ammā ben bunuñ aṣlına irmeyince (17) buradan gitmem.” diyüp başladı aġlamaġa. Birazdan (18) Ḳārun’uñ ʿavratı evine gitdi. ‘Ömer ben bu gice (19) bunda ḳalup Mihr’i beklerüm ṣoñ görüşümdür. [99a/1] Bir daḫı gitdi ḥasret ḳıyāmete ḳaldı ha n’olsa sen (2) ḳal didiler. ʿÖmer de meyyitüñ ḳarşusuna oturup (3) mersiyeler okuyup Mihr’üñ ḳaş gözin cemālin medḥ (4) idüp aġlardı. Aḫşam olduḳda buña bekçiler (5) tā‘yin itdiler. ʿÖmer de böyle ḳaldı, aġlayuraḳ bir yirde (6) yatup uyḳuya vardı. Birazdan ol bekçiler birer (7) ikişer düşüp yatup uyudılar ‘Ömer yirinden (8) ṭurup Mihr’üñ anasın uyandırup eyitdi: (9) “Mihr’i düşümde gördüm, benden ışıcaḳ ḥelvā (10) istedi. Kerem idüñ unun, yaġuñ ve şekerin getürüñ (11) ben kendü elüm ile bir ḥelvā pişüreyüm.” didi. Bunlar n’ola (12) tek sen pişir diyüp un, yaġ, şeker virdiler. (13) Leng Aḥmer bula der kolların ṣıvayup bir a‘lā ḥelvā (14) pişürdi ve içine daruh-u heşpir ḳatup perverde (15) eyledi. Andan ortaya getürüp ḳodı ol arada (16) ne ḳadar kimse varsa üşüp yediler ve Mihr’üñ (17) rūhuna du‘ālar eylediler. Birazdan cümlesi düşüp (18) bī-hoş oldılar. ʿÖmer de yatmışdı yerinden ṭurup (19) görelüm uyanıḳ var mı diyü bir şamaṭa ḳopardı ki “Hey [99b/1] zavallılar Mihr’i böyle mi seversiz hemān cümleñüz yatup (2) Mihr’i böyle yalñuz mı bıraḳdıñuz.” didi, gördi (3) hiçbirisi ḥareket etmedi. ʿÖmer eyitdi: “İmdi ben de (4) Mihr’üñ yüzin açup göreyüm.” diyüp gördi (5) hiçkimse uyanmadı hemān geldi. Meyyitüñ yüzin (6) açup mum aydınlığında baḳup gördi. Bu bir sarı (7) çehreli, ḳaş kirpik yoḳ, bed-liḳā bir

ʿavratdur ki (8) gören ikrāh ider ve boġazında kemend yiri bellü (9) ḳararmış. ʿÖmer ʿAyyār "Hey melʿūnlar bu derdmendi (10) boġmışlar ancaḳ." diyüp hemān ḥançerin çıkarup (11) omuzı berāberinden başın kesdi. Bir torbaya (12) ḳoyup yine döşegin örte ḳodı. Andan ṣabr (13) idüp tañ yerleri aġarduḳda sarāy ḳapıları (14) açıldı. Hemān ʿÖmer bir ṣūretle daḫı ḳapıdan ṭaşra (15) oldı. Sürüp Ḥamza'nuñ bārgāhına geldi gördi. (16) Emīr-i Cihān ṣabāḥ namāzına abdest alur, selām (17) virüp duʿā eyledi. Server-i Cihān "Ne iy yār-ı ġār (18) ḫayır mı?" didükde 'Ömer gülüp "İy dilāver muştulıḳ (19) ne virirsin ben saña dimedüm mi bu kāfirlerin murādı [100a/1] ḥīledür. Mihr'i saña virmek murādları degüldür. Mihr'i (2) görince bilür misin gör imdi şunun." diyüp (3) torbadan başı çıkarup öñine ḳodı. "Ḥamza nedür (4) bu baş?" didükde ʿÖmer başladı Ḳārun'uñ ʿavratıyla (5) Leng Aḥmer olup Mihr'üñ sarāyına ḳapıdan nice (6) girdi ve Mihr'üñ yüzin göstermeyüp āḫir bekçi (7) olup ḥelvā pişürdigin ḥikāyet eyledi. İşte (8) bu derd-mendi boġup Mihr-i Nigār'dur diyü döşege (9) yaturmışlar. Bilmem cāriye midür yoḫsa bir ġayrı (10) kimse midür? Hele Mihr-i Nigār degüldür işte boġdukları (11) budur, diyüp gösterdi. Ḥamza baḳup gördi. (12) Bununla Mihr yanında güneş ile buluṭ ḳadar farḳ var. (13)Şād olup ʿÖmer'e vāfir iḥsān idüp duʿa eyledi. (14) "Āferīn ey ʿAyyār iẕʿānına ve cigerdārlıġına beni bu vartadan (15) ḳurtarduñ yoḫsa ben kendü kendümi helāk (16) iderdüm." didi. Beglere ḫaber oldı, cümlesi gelüp (17) başı görüp suʿāl eylediler. ʿÖmer'dür ḳıṣṣayı (18) ḥikāyet eyledi. ʿÖmer Maʿdī ilerü gelüp baḳup (19) gördi. "Bre bu benüm sarḫoşlukda yecalledigim Baḥtek [100b/1] ḳızına benzer." didi. Begler gülüşdiler, belki odur. Baḥtek (2) bu işi etmesi ʿaceb degüldür, diyüp ʿÖmer'üñ ʿayyārlıġına (3) hezār taḥsīn eylediler. 'Ömer eyitdi: "Çünki böyle (4) oldı nice etmek gerekdür." didi. 'Ömer eyitdi: "Hemān (5) meyyit giderken önin alup elbetde ben Mihr'i görürem (6) dirsin ḍarban tābutı açdırup cümle ʿālem (7) ortasında rüsvāy eyle andan Mihr'i iste. Eyülik (8) ile virmezlerse ur ḳılıcı Yemen'de Na'mān'da şāha (9) itdügimizi buña da idüp dār-ı diyārın elinden alup (10) taḥt ve salṭanātından āvāre idüp yedi iḳlīmden (11) iḫrāç idelüm." didi. Ḥamza beglere emr idüp ol gün (12) beyāz libāslar giyüp andan erkenden atlarına binüp (13) şāhuñ sarāyına geldiler. Gördiler şāh siyāhlar (14) giymiş taḥt üzerinde mātemzāde oturur. Baḥtek ise (15) bir siyāh çuvalı delüp laʿnet ḫalḳası gibi boġazına (16) geçürmiş, vesāʿīr begler, vezirler siyāhpūş olup (17) oturup mātem idüp aġlaşurlar. Zīrā bu tedbīri (18) Şāh, Baḥtek, ḫāce bilür ġayrısı

bilmezler. Hele (19) Ḥamza'dur gelüp şāhı selāmlayup "İy şehriyār siz [101a/1] ṣaġ oluñ Emrullah'uñ vesā'īr evlādlarıñuz saġ olsunlar." (2) didi ve geçüp Rüstem ṣandalyesinde ḳarar eyledi. Ṣaġ (3) yanında Lendühā alt yanında ʿÖmer Ma'dī vesā'ir begler ḳarar (4) eylediler ammā Nūşīrevān da bunların aḳlar giyüp çoḳlıḳ (5) ġam ve ḳasāvetleri olmaduġın görüp vehme düşdi ki (6) 'aceb bunlar bizüm ḫīlemizi ṭuydılar mı diyü şāh (7) ile Baḫtek birbirine baḳup "Ne ola aṣlı?" didiler. Aḫir (8) şāh Ḥamza'ya aġlıyup "Oġlum Ḥamza niçün aḳlar giydün (9) ya Mihri severüm geçinürsin senüñ sevdigin (10) mā'şuḳuñ ola ḫāliyā meyyiti ortada yata sen (11) aḳlar giyüp mātem itmeyesin ben ṣanurdum ki sen (12) aġlamaḳdan kendüni helāk idesin. İmdi ma'lūm (13) oldu ki evvelde sevdüginüñ aṣlı yoġımış, hemān dil (14) ile bir ḳurı da'va imiş." didi. Ḥamza eyitdi: "Devletlü (15) şāh, ben Mihri severüm inkārum yoḳdur ammā bu ölen (16) meyyit Mihr-i Nigār olduġuna şüphem vardur. Zīrā siz (17) dügün tedārikinde iken Mihri teziyye ḫasta itdiñüz (18) ve teziyye öldürdüñüz. Göñlüm inanmadı Mihr öldügine. Onunçin (19) aḳlar giydüm." didi. Şāh eyitdi: "Behey dilāver ya biz ḳaṣd ile [101b/1] ideriz bu dünyāda olacaḳ iş midür ki ṣaġ adamı (2) öldü, diyelüm. Bu fikri gidere ḫāṭırından bir ḳız nedür ki (3) bu mertebeñüz bī-iḫtiyar ideyüz." didi Ḥamza eyitdi: (4) "Şāhum sen itmezdüñ ammā seni kendü ḥāline ḳomazlar, (5) dostluḳ yüzünden bir iş iderüz diyü düşmānlar (6) vardur şāyed anlar seni aldadılar ve bu yüzden bir (7) iş iderüz ṣandılar ammā Allāh Te'ālā'nuñ taḳdīri (8) bozulmaz. Biñ kerre ḫilāfina muḳayyed olsuñ imdi (9) cā'iz ki Baḫtek muḥibbiñüz size gine böyle bir mekr-ü (10) ḥile tā'lim etdi ola, zīrā ol eṣnāda gördüm (11) cümle re'yiñüz Baḫtek-i bedbāht ile idi. Bilürem ki (12) ol karışduġı işin soñu ḫayr degüldür. Ben (13) bundan senüñ emrüñle başum torbaya ḳoyup (14) ta diyār-ı Hind'e varup sefer itdüm. Lendühā gibi adam (15) ejderhāsıyla bu ḳadar gün ma'reke idüp (16) baş virüp baş aldum ve nice def'a ölüm ḥaddine (17) vardum. Aḫır ʿināyet ḥaḳ olup Lendühā'yı zebūn (18) idüp ele getürdüm. Ba'de ardımca zehir gönderdiñüz (19) nūş idüp bana imdāda gönderdigin la'īnler bizi [102a/1] ḳal'aya ḳapayup ne cefālar eylediler, ṣoñra yine ʿavratlar gibi (2) ḳaçup gitdi. Bunda gelüp saña sınar mel'ūn ile müşā- (3) vere idüp Ḥamza öldi ve Lendühā öldi diyüp Mihr'e (4) müşteriler bulup sizi de uydırup Mihr'i (5) evlāda virdiñüz. Ḥaḳ Te'ālā yine bize rāst getürdi (6) Mihr'i elinden aldık. Ol daḫı bizi begenmeyüp çıḳup (7) gitdi. Ben yine sizüñ ḫāṭırañuz için ḍarben alı- (8) ḳomadum, imdi bu ḳadar zaḥmetleri Mihr

ḫāṭır için (9) çekdüm. Şimdi yine belki baña virmemek için bir dām (10) tezvīr ḳurduñuz evvelā ammā şāhum böyle etme ‘ayupdur (11) size düşmez bir münāfiḳ sözine uyup böyle (12) ‘ırż noḳṣān gelecek iş etme. Baña ḳız virmekde (13) ‘ırżına noḳṣān gelmez ammā bu aṣıl ḥile, şāh olanlara (14) pek ‘ayupdur cihān şāhları size ṭān iderler.” (15) didi. Nūşīrevān “Behey dilāver niçin böyle dirsin (16) evvelki ḳıṣṣalardan benüm ḫaberüm yoḳdur, hep Baḥtek-i (17) ḥaramzāde etmiş. Anuñçün ben ḳatl etmek istedüm. (18) Yine sen ḳomaduñ şimdi ise Mihr-i Nigār öldi. (19) Senüñle ben ṣaġ olalum bunda ne ḥīle ṣıġar dirsin.” [102b/1] didi. Ḥamza, “Güzel çünki öyledür bāri bir yol yüzüñ (2) göreyüm tā ki yüregüm ṣoġuya ve hem Mihr ehl-i islāmdur (3) benüm yanımda müslimān oldı. Mihr’i bize teslīm idüñ (4)müslimān āyin üzere yuyup defn idelüm.” didi. (5) Şāh eyitdi: “Oġlum Ḥamza şimdi Mihr’i görseñde (6) bilmezsin zīrā cemāli teġāyür olup ṣararup (7) ṣolmuşdur ve siz anı nice yursuz bārī ḫocanuñ (8)ḫātunı yusun ve ḫoca sizüñ cānibiñüzden (9) birḳaç adamlarıyla varup çıḳarup defn itsünler. (10) Siz de inanmazsañuz ıraḳdan baḳın görün.” didi. (11) Ḥamza, “Ḫayır ben Mihri görmeyince olmaz ne ḳadar bozuldı (12) ise yapusı bellüdür.” didi. Şāh Baḥtek’e baḳup (13) göñlünden civānumdan ol iy ḥarāmzāde ne yavuz derde (14) uġraduk diyüp ne cevāb vireceğin bilmez. Ḥamza ise (15) iḳdām ider elbetde Mihr’i görmeyince ölmem diyü ol maḥalde (16)ḥarem cānibinden bir ḫadim gelüp Şāhı içerü çaġırdılar (17) “Buyurun sizi isterler.” diyü Şāh yerinden ṭurup (18) içerü gitdi. Ardunca Baḥtek’i çaġırdılar Ḥamza ‘Ömer’e baḳup (19) ne ola aṣlı, didi ‘Ömer eyitdi: “Baş ḳıṣṣası ṭuyulmuşdur [103a/1] ammā ṣabr ile meyyiti çıḳardıḳda biz de arḳurı varup (2) tābutı açdırup görevüz.” didi. Ḳolu bunuñ üzerine (3) ḳodılar meger öteden ṣabāḥ olduḳda tābut ḥāẓırlayup (4) ve ölüyi kefenleyüp tābuta ḳomaḳ isterkene gördiler (5) başı yoḳ. Şaşırdular ne ḥāl olduġunu bilmediler. (6) Āḫir Şāh’ı çaġırup bu aḥvāli didiler evvelde Baḥtek’i (7) çaġurup nice olur ḥāl işte ‘Ömer gelüp ölünüñ (8) başın kesüp getürüp gitmiş. Ḥamza’nuñ göreyüm (9) dimekden murādı belki oldur, didi. Baḥtek-i la‘īn oraya (10) olan ḫadimlere ve cāriyelere su‘āl eyledi. “Bre bu gice (11) yanıñuzda yabandan kim var idi.” didi, eyitdiler: “Ḳarūn’uñ cāriyelerinden (12) Leng ‘Aḥmer var idi. Ben Mihr’i pek severdüm (13) yüzin göreyüm diyü vāfir aġladı göstermedük ṣoñra (14)bekçilige ḳalup uyudu. Birazdan ḳalḳup Mihr’i (15) düşümde gördüm, ḥelvā istedi, didi biz de ḫarcuñ (16)virdik kendü ḥelvā pişirüp yidürdi

cümle uyumuşuz. (17) Ṣabāḥ oldı gördük ḳalḳup gitmiş bilmeyüz ne zamān (18)gitdi." didiler. Baḫtek "Taḥḳīḳ 'Ömer imiş varın görin (19) Ḳarūn'uñ evinde ol cāriye var mıdur görün?" didi [103b/1] varup gördiler Leng 'Aḥmer yoḳ gelmemiş ammā bir bucāḳda (2) ölüsin buldılar, gelüp ḫaber virdiler. Bunda ṣaḥīḥ (3) bildiler ki 'Ömer imiş. Baḫtek eyitdi: "Meded Şāhum (4) hemān bunı teziyye götürüp defn itsünler Ḥamza duymadan."(5)didi, bunlar hemān ṣarup ṣarmalayup tābuta ḳoyup (6) maḳberliklerine birḳaç yüz adam ile götürdiler. Beride (7)'Ömer ise ḫalīfelerine, şākirdlerine ışmarlamışdı (8) gelüp ḫaber virdiler. Hemān Ḥamza yirinden ṭurup 'Ömer (9) ile sürüp meyyitüñ öñin aldı, "Nereye götürürsiz bunı (10) tīz açuñ yüzini göreyüm Mihr midür?" didükde anda olunur (11) yalvardılar, "Server biz Şāhdan ḳorḳarız icāzeti yoḳdur." (12) didiler Ḥamza el ḳalça urup "İy La'īnler tīz açuñ yoḳsa (13) şimdi sizi ḳırarum." didi. Bunlar "İy Server ṣabr (14) eyle bārī Şāh'a bildirelüm görelüm ne emr ider." didiler (15) Ḥamza, "Varın şimdi meyyit burda ṭursun." didi, āḫir (16) tābutı yire ḳoyup birḳaç kimse segirüp Şāha (17) bu aḥvāli bildürdiler. Şāh ise Ḥamza'nuñ elinden güçle (18) ḳurtuldu idi ḳaṣden ṭaşraya çıḳmaz idi ki meyyiti (19) yerine defn ideler. Andan Ḥamza'ya şimdi geri defn olundu [104a/1] ıraḳ maḳbere açılmaz degüldür diyeler ammā didügi (2) olmadı. Şāh çünki bu ḫaberi işitdi. Ḫocaya (3) "İy ḥekim yüri var, ola kim bir ḥāliyle Ḥamza'yı ferāġat itdire." (4) didi. Ḫoca yirinden ṭurup Baḫtek ile sürüp (5) geldiler gördiler ki Ḥamza Sedd-i İskender gibi beş yüz (6) var adamuñ öñün alup ṭurur. Ḫoca gelüp selām (7)virüp "İy gözüm nūrı gel bu işden ferāġat eyle. Ölü (8) yüzine baḳmaḳ eyü degüldür ṣoluḳdur ya bundan murāduñ (9) nedür?" Şāh buyurdı ki "Mihr'üñ vaṣiyyeti vardur. Ben öldükden (10) ṣoñra yüzimi kimseye göstermem." dimiş Baḫtek (11) berikādan "Öyledür Mihrüñ rıżāsı yoḳdur." didi Ḥamza (12) ḳasem yād idüp bi Rabb-i Ka'be olmaz ya Ḫoca bu ḫuṣuṣda (13) sözin geçmez yoḳ yire dilek eyleme. Eger bu dilek olaydı (14) böyle ṣaklanmaz idiñüz belki daḫı gözime ṣoḳar (15) idiñüz, didi. Bunlar 'āciz oldular Ḥamza'ya söz geçmez. (16) Hemān 'Ömer-i 'Ayyār ilerü gelüp tābutı açdı. Ḥamza naẓar (17) idüp gördi. Ölünüñ başı yoḳ bunlara baḳup (18) "İy ḫoca ḳanı bunuñ başı?" didi, ḫoca "Bilmem." didi (19) "Başsız adam mı olur?" diyüp Baḫtek'e baḳdı "Nedür [104b/1] bunuñ aṣlı?" didi. Baḫtek de omuz ṣıḳdı "Ben de bilmem." didi. (2) 'Ömer eyitdi: "Bu āḫir zamān ölüsidür başı olmaz(3) ya nice olur?" didiler, 'Ömer öldügi gibi melekler ölürler (4) didi. Bunlar gülüşüp eyü temāşa diyüp

ḥayrān oldılar.(5) Āḫir Ḥamza eyitdi: “Yürüyin Şāha varalum ben bunuñ başını (6) Şāh ile Baḫtek’e buldururum.” didi, meyyitti ol arada bıraġup (7) Şāhuñ dīvānına geldiler. Ḥamza eyitdi: “Devletlü Şāh (8) Mihr’üñ vaṣiyyetini çāḳ şöyle mi ṭuttuñuz ki beni görmesün (9) diyü başını kesüp ṣaḳladıñuz.” didi. Şāh eyitdi: (10) “Gözüm nūrı bizüm bundan ḫaberimüz yoḳdur. Mihr’üñ (11) ‘āṣıḳları çoḳ bellü ki biri itmişdür bu işi.” (12) didi. Ḥamza eyitdi: “İy şehriyār şimdi bulınmaḳ gerek (13) bu nāṣıl işdür ki sizüñ gibi ulu şehriyāruñ (14) ḳızına böyle ola.” didi. Şāh “Nice idelüm ḥarāmzāde (15) şerrine uġramış elimizden ne gelür.” didi. Ol maḥal (16)’Ömer ‘Ayyār etegi altından bir torba çıḳarup “Ṣuña (17) beñzer mi?” diyüp başını ṭorbadan çıḳarup meydāna (18) ḳodı. Nûşīrevān vesā‘ir ehl-i dīvān bunı görüp (19) ḥayrān oldular. Şāh bundan ṣoñra neylesün inkāra mecāl **[105a/1]** yoḳ. Gāh ḳızarup gāh bozardı āḫir Ḥamza aġlayup (2) “Be hey Şāhum ben size ne kemlik itdüm baña ḳızıñu (3) virmemek için böyle ḫīleler idersiz. Böyle (4) ideceğine virmem di biz de ferāġat idelüm ve bu (5) ḥasūdların sözine nice bir uyarsın, ḫīlenin (6) ṣoñı yoḳdur rüsvāylıḳdur.” didi Şāh eleminden (7)elinde bir hezārānı degnegi vardı hemān Baḫtek’in başına (8) girişdi “İy mel‘ūn ben saña dimedim mi gör şimdi (9) el‘ālem ortasında beni rüsvāy eyledüñ.” diyüp (10) temām yorulınca urdı hezārānı mel‘ūnun kel başına.(11) Andan emr eyledi cühûdı el aşaġı idip götine ve (12) ṭabānına beş yüz çabraz urdılar. Andan kilim içine (13) ḳoyup ölü gibi ḥınzır ḫānesine eyletüp bırakdılar. (14) Baḫtek’in ‘aḳlı gelüp kendüni ol ḥālde görüp āh (15) idüp olsun nā-bekārlar hele bir gün fırṣat benüm de (16) elime girerse ben de bilürüm ki size neler iderüm (17) derdi, ‘avratı ḳarşusına geçüp ol maḥal “Bre mel‘ūn (18) żālim tek ṭurmayup bir gözden çıḳduñ daḫı uṣlanmazsın (19) kendü elin ile evlādını boġduñ yine işin oñmadı **[105b/1]** ‘āḳıbet seni ol ḫayır ṣanduġın Şāh başını keser (2) ḳurtulursun.” didi ammā beriden Şāh Ḥamza’dan (3) ‘özr dileyüp “Oġlum luṭf eyle, bu ṣuçımız da ‘afv (4) eyle. Ol la‘īn sözine uyup senüñ yanında yüzim (5) ḳalmadı. Artuḳ şimdingerü yanıma uġratmam ve sözine (6) ḳulaḳ ṭutmam. Mihr’i saña virdüm ve kendü ‘āleminde (7) ol didi.” Ḥamza begleriyle ḳalḳup bārgāhlarına gitdiler, (8) begler ‘Ömer’üñ bunlara virdigi renklere gülerlerdi. Ḥamza (9) ise ‘Ömer-ı ‘Ayyārı öpüp ḳoçup çoḳ iḥsānlar eyledi. (10) Sen benüm yar-ı ġarım ve ġam-ı güsārımsın, diyüp vāfîr (11) şitayişler eyledi ve ṣafāya meşġūl oldular. Bu ṭarafdan Şāh (12) bu elem ile ḥaremine gelüp olan ḥāli ḫātunına ḥikāyet (13) eyledi ve Mihr’i zîr-i zemînden

çıḳardılar, hemān dügün (14) idinüp Ḥamza'ya virecek oldı. Mihr-i Nigār bunda (15) sevinür, Ḥamza ise onda sevinür. Şāh ise neylesün (16) ḳadīr olsa virmezdi ammā żarūri oldı. Dögüşmek (17) ḳābil degül kendü böyle yarar bahādur olduġundan ġayrı (18) Lenduhā'ya ḳomadıysa Şāhuñ sarāyınuñ altın üstüne (19)getürür, bunlara cevāb virir. Pehlüvānları da yoḳ zīrā Baḥtek [106a/1] Şāh'a Ḥamza'yı zem ide ide gözinden çıḳardı ve hem (2) Ḥamza daḫı acıyla çoḳ incinecek sözler söyledi. (3) Beriden Baḥtek-i pelîd birḳaç gün yatup cānı pek (4) la'īn bir miḳdār eyü olup ayaġa başdı ve gördi (5) Şāh dügün tedārikindeki Mihr'i Ḥamza'ya vire. Mel'ūnuñ (6) ateşi ḥased derūnuñ yaḳup āḫir Gûstehim'e çaġırup (7) "Nice olur bu aḥvāl, şimdi Şāh göz göre ḳızıñu (8) Yezdān birine vire. Bu ġayret beni helāk eyledi. (9) Şāh'uñ ise eksigi degül." didi, Gûstehim eyitdi: (10) "Ya neylesün göre ol nā-bekārı 'ayyārı 'avrad ṣuretine (11) böyle girer ta ḥarem-i Şāh'a dāḫil olup ne fitneler eyledi. (12) Şāh da 'āciz oldı yoḫsa ṣafā-ı ḫāṭr ile (13) degile." didi, Baḥtek eyitdi: "Ya Gûstehim işte Şāh (14) baña incindi benümle muḥaṣabet itmez ama sen varup (15) Şāh'a söyleyüp bir ṭarīḳ ile beni barışdıra idüñ." (16) "Ben bilirüm ne ideceğüm Şāh'ı elbetde döndürirüm." (17) didi. Gûstehim "Ḫoş varayum keşke bir maşlaḥat (18) olsa ben mi ṣafā itmem ammā na-bekarların ṭāli'leri ḳuvvetde (19) ḥīlemizi ṭuyarlar." didi. "Baḥtek hele sen Şāh'a [106b/1] var benden ötüri söyle görelüm nedür?" didi, Gûstehim (2) n'ola diyüp Şāh'uñ tenhāsına gelüp buluşdı eṣnā-ı (3) muṣaḥabetde Baḥtek'i ögüp eyitdi: "Şāhum Baḥtek ḳuluñuzı (4)hiç yoḳlamazsız nice oldı diyü, ṣormazsız?" didi, Şāh (5) "Yüzi ḳara olsun tedbīri ile bizi 'āleme rüsvāy (6)ve bednām eyledi." didi, Gûstehim eyitdi: "Şāhum öyle deme (7) Baḥtek muḫliṣ ḳuluñuzdur, lākin 'Ömer-i 'Ayyār'uñ ḥīlesine 'aḳl (8)erişmez kim bilir 'avrat ṣuretiyle ḥareme dāḫil olacaġın (9)ibtida bu ṣuç onlara yeter ki sizüñ ḥaremiñüzde ne arar. (10) Bir uġru iy şehriyār siz bunlara ḳat'i yüz virdiñüz bunlara (11) böyle medār itmeden murādıñuzı virmeyecek güçle mi olur? Hele (12)siz bilürsiz arañuza girmeyiz ammā Baḥtek-i derdmende yazıḳdur. (13) Hem bu ḳadar değnek ḍarbı ve hem ḫiẕmetñüzden dûr itmek (14) inṣāf degüldür, size lāyıḳ olan budur ki Baḥtek'i da'vet (15) idüp ḫāṭrını ele alasız." didi. Gûstehim böyle diyecek (16)Şāh yine Baḥtek'e acıyup "Ya Gûstehim var imdi çaġır (17) gelsün." didi, Gûstehim varup Şāh ile olan kelimātı (18) ḫaber virüp Şāh kendüni istedigün didükde ḥarāmzāde (19) şād olup hemān ḳalḳup Gûstehim ile Şāh'a geldi. [107a/1] Ayaġın öpüp

aġladı Şāh nevāḫt idüp ḫāṭrını (2) ele aldı "İy Baḥtek işde görürsin bir iḳrārdur itmiş (3) oldum. İḳrārım üzere yanlarında şermende olup ḥacīl oldum. (4) Anuñçün medār iderüm sen de tek ṭurmayup bizi (5) her ḥāliyle ḥacīl idersin." didi. Hemān la'īn Şāhuñ (6) melāmetini görüp eyitdi: "Şāhum bunda ḥacīl olacak(7) ne var bu ġayret-i dīniyyedür bir Yezdān-pereste ḳız virmek (8) münāsib degüldür. Ben 'Ömer'üñ bu ṣuretiyle ḥareme gidecegin (9) añlamadum yoḫsa ben ana ġayrı tedārik iderdüm." didi. (10) Şāh eyitdi: "Ya nice idelüm işte bunlar üzerimüze ṭurdılar (11) benüm ise yoḳ dimeye yüzüm ḳalmadı. Zīrā Şāhlar 'ahdinden (12) dönmek 'ayupdur."didi, Gûstehim eyitdi: "İy şehriyār hele (13) ben bilmem eger sen Ḥamza'ya Mihr'i virecek olursan (14) cümle 'Acem begleri senden yüz çevirirler. Zīrā kendü cinsin (15) degüldür." diyüp vāfir siḫr-i efsūn idüp iki iblis (16) pür telbīs neylerlerse idüp tekrār Şāhı azdırup (17) döndürdiler, andan Nûşîrevān ḫoşmadı ya nice (18) idelüm buña ne çāre didükde Baḥtek eyitdi: "Eger murāduñuz (19) gerçekden Ḥamza'ya Mihr'i virmek degül ise ben aña bir [107b/1] tedbīr eyledüm." didi, Şāh "Söyle görelüm." didi Baḥtek (2)eyitdi: "Şimdi Ḥamza'ya dersin ki bu dügün geç olur biz (3) tedārik görince sen var yedi pāre ḳal'adan ḫarāc (4)cem' idüp getür, dügüne ḫarc idelüm sen de atanı ve (5) ḳarındaşların ve 'Arab ḳabîlelerin dügüne da'vet eyle (6) gelsünler de ol da n'ola dise gerek biz de ol ḳal'aya (7) pādişāhlarına el altından mektûblar ṣalarız, ṣaḳın (8) ḫarācı virmeyesiz murādumız başdan ṣavmaḳdur ceng (9) ile mi olur yoḫsa ḥîle ile mi olur helāk idesiz, (10)diriz añlardan biri ele getürüp helāk iderler (11) ve yanına 'asker ḳoşarız. Añlar da fırṣat bulduḳ da (12) 'Arab 'askerine ḳılıç urup ḳırsınlar." didi. Şāh (13) beğenüp "Bu eyi tedbîr ammā bilmem ṣoñu çıḳar mı?" didi. Baḥtek (14) ve Gûstehim "Ṣoñu niçün çıḳmaz hemān senüñ du'ān (15) bile olsun eger olmazsa bizüm añlara daḫı tedbîrimiz (16) çoḳdur." didiler. "Şāh ḫoş baḳalum Ḥamza ḳāil olur mı?" (17) diyüp bunları gönderdi. Andan bir gün Nûşirevān dîvān (18) idüp ekābir-i a'yān, vüzerā ve ümerā ve erkān-ı salṭanāt yerli (19) yirinde oturup ḳarār eylediler. Şāh ḫocaya baḳup [108a/1] eyitdi: "Ya ḫoca Ḥamza'ya bir söz añlar adam gönderüp (2) da'vet eylesün anuñla ba'ż umûr vardur." didi Ḫoca da (3) oġlu Siyāvuş'u bir nice begler ile Ṣāḥibḳırān'a gönderüp (4) da'vet eyledi. Emîr-i 'Arab da dîvāna geldi, Şāh da (5) minvāl-i meşruḥ üzere Ṣāḥibḳırān'a yedi pāre ḳal'adan (6) ḫarāc cem' itmegi teklîf eyledi. Ṣāḥipḳırān da gidecek (7) olur ammā bir rivāyet de Baḥtek bu tedbîri düzer, (8) Şāh "Ben bu teklîfi

Ḥamza'ya itmege yüzüm yoḳ." didi (9) Baḥtek "Şāhum var Mihr'e söyle Ḥamza´yı da'vet idüp (10) tenhāca çaġırsun ya Ṣāḥibḳırān inṣāf degüldür ki beni (11) cāriyeler gibi bir iki günde alup gidesin bāri ḳırḳ 12)gün dügün olsun, diyüp bu didigimüz teklīf etsin. (13) Ḥamza Mihr'üñ sözinden çıkmaz." didi. Şāh da ḥareme (14) varup Mihr'e "Ḳızım işte seni Ḥamza´ya virdüm ammā (15) biz dügün tedārikinde iken Ḥamza varup yedi pāre (16) ḳal'adan ḫarāc getürsün." diyüp ta'lîm eyledi (17) ammā ḥīle ideceklerin bildürmedi. Ṣāḥibḳırān ise (18) artuḳ Mihr'i alup ber-murād olur firḳat vuṣlata erişdi (19) dirken bir seḥer zemānı 'Ömer-i 'Ayyār içerü girüp "Sulṭānum [108b/1] Mihr-i Nigār'dan adam gelmiş size buluşmak ister." didi (2) Ḥamza "Getürüñ görelüm aṣlı n'ola." didi, varup getürdi. (3) Ḫadîm bir tezkire virüp "Server, Mihr-i Nigār size selām (4) eyledi." didi. Server evvelā tezkireyi oḳudu. Vafîr-i 'arż (5) iştiyāḳ birle yazup kendüni sarāyına da'vet (6) idüp pederümden izin aldum buyurasız yā Ṣāḥibḳırān (7) sizlere diyeceğüm var, dimiş. Server tezkireyi ḳoynına (8) ḳoyup 'Ömer-i Muḳbil'e "At ḥāẓırlan beni Mihr-i Nigārım istemiş." (9) didi. Ḫanuñ isḥāḳı çekdiler süvār olup 'Ömer-i (10) Muḳbil, İḳbāl-i Meymûn, Mübārek-i beşîr ve nezîr on ḳulları (11) öñine düşüp Mihr'üñ sarāyına geldikde ḫadimler (12)ḳarşulayup imdi ta'ẓîm ile atından indirdiler. 'Ömer (13) vesā'iri anda ḳalup imdi Mihr olduġu sarāya (14) getürdiler. Mihr-i Nigār ḳarşulayup "Ḫoş geldin bu (15) cāriyenüñ yüzine baḳacak ḥālim yoḳdur ṣuçımuz (16) çoḳ, lākin ḫaṭā benden 'iṭā sizden meşhūrdur ki (17) 'avradlaruñ aḳlı ḳıṣa ṣaçı uzun olur." diyüp (18) aġladı. Emr-i Cihān "Öyle olur iy Bānu-yu Cihānum." (19) diyüp derāġūş idüp biraz ḥasret yaşların dökdiler [109a/1] ve ḥāl-i ḫātır ṣoruşdılar. Ḥamza eyitdi: "İy Mihr, (2) güneş-i envarum beni da'vet eylemeden murāduñ nedür luṭf (3) eyle sen de sa'y eyle şimden girü bir yere gelüp (4) bir murād olalum." didi. Mihr eyitdi: "Server inşā'allāh (5) şimden girü murādallāh vāṣıl oluruz ammā siz beni üç (6) güne dek teslīm ile deyü pederüme ḫaber gönder- (7) mişsiz evvelde virecek oldı ammā iy Dilāver lāyıḳ mıdur ki (8) yedi iḳlim şāhınuñ duḫteri ve seniñ gibi Ṣāḥipḳırān (9) rub'ı meskûn bānûsu olam da böyle 'acele ile beni (10) bir cāriye gibi alasın. İmdi senden ricām budur ki (11) bunda pederüm dügün tedārikinde ola ḥażretiñüz Rūm (12) diyārına 'azm idüp anda yedi pāre ḳal'a varmış ki (13) yedi yıldır ki bāc-ı ḫarāc virmemişler. Varup evvel (14) yedi ḳal'adan yedişer yıllıḳ ḥarācı alup getüresin. (15) Yedi iḳlım dört kūşeden Şāhlar gelse gerekdür. (16) Anlara żiyāfet ve

‘işretlerine ḫarc oluna ve benüm cihānum (17) düşüp senüñle vāṣıl-ı murād olalum elbetde murādumdur. (18)Gerçi iḥtiyācı yoḳ ammā hele bir şāndur.” didi (19)Ṣāḥipḳırān bu cevābı işidüp sübḥanallāh ṭali‘miz [109b/1] bizüm ‘acebdür çıḳmadan felek dil bir kenāra daḫı (2) rüzgār atdı bizi bir diyāra daḫı diyüp “N’ola (3) iy Nigār-ı ‘Āem biliyorum bu tedbīr senüñ pederiñün (4) degüldür lākin çünki sen böyledirsin inşā’ (5) Allāh bu ḫiẕmeti daḫı edā idüp ‘uhdesinden gelürüm.” (6) didi. Andan Mihr-i Nigār bir destmāl çıḳarup (7)Ḥamza’nuñ öñine ḳoydu. “İy Merd-i güzin bu destmāli (8)sen tā Hind’e gideliden berü çalışup işlerüm. (9) Temām ḥasret yaşların döküp işlerüm. Benden (10) saña yādigār olsun gezdigin yirlerde bu destmāl (11) sebebiyle bizi yād idesün.” didi. Server ol (12) destmāl eline alup naẓar idüp gördü. Bunda ol (13) ḳarār ebyāt ü firāḳ nāmeler yazmış ki ve emekler ṣarf (14) olunmuş ki görenler ḥayrān olur. Dilāver ‘ālem-i ṣafā (15)idüp yüzine gözine sürüp andan ḳoynuna ḳodu (16) dā‘im bunuñla eklenürdi. Andan dilāver-i ‘ālem de bir ḫatem (17) çıḳarup Rûm ḫarācı deñür idi diyār-ı Hind de (18) Çibûr Şāh virmişdi. “İy Nigār bu daḫı bizden (19) saña yādigār olsun bunuñla bizi yād idesin.” didi. [110a/1] Biraz daḫı ṣoḥbet idüp andan ṭaşra çıḳdı. ‘Ömer “Nedür (2) Server ḫayr mı ne çoḳ eglendiñüz?” didi Ḥamza “Ḫayr.” didi. (3) “İnşā’allāh ‘ayyār lākin yine bize sefer vāḳi‘ oldu.” diyince (4) ‘Ömer, tüh anuñ ḥaẓẓı yoġa yine ne cānibe, didi. (5) Yedi pāre ḳal‘adan ḫarāc isterler dügüne ḫarc (6) itmeğe Mihr-i Nigār kendü murād eyledi. Gitmeden ġayrı (7) ‘ilāc yoḳdur, didi. ‘Ömrü güzel senüñ gitmeñ murād (8) itmişler. İmdi yalñuz git bizden gider yoḳdur.” didi (9) Server eyitdi: “Nedür aṣlı ‘Ayyār niçün gitmezsin.” didi (10) ‘Ömer eyitdi: “Pes sen Mihr’üñ ‘aşḳıyla emrine muṭi‘ (11) olup gidersin cān baş fedā idersin ya ben (12) kimüñ ‘aşkıña gideyüm.” didi. Ḥamza “Ḫoş ne dimek (13) istersin murād-ı laṭîfe mi yoḫsa bizi ḳıskandın mı?” (14) didi. ‘Ömer eyitdi: “İy dilāver ḳanî seninle ‘ömrümüz (15) nice oldu, eger ben evlenürsem seni de evlidireyüm, (16) didük idi. Şimdi sen bulduñ benüm yoḳ ya (17) nice ‘ahd yirine gelmez.” didi. Emīr-i cihān gülüp “Ya (18) ‘ömr ü ṣafāñ varsa varsın daḫı birsin (19) bulacak degül mi?” didi ‘Ömer eyitdi: “Ben bulurum hemān [110b/1] sen isteyi vir.” didi Server “Kimden isteyüm ḳandadur.” (2) didi ‘Ömer eyitdi: “Mihr-i Nigār’uñ ḳuṭucusudur ki adına Dilnuvāz (3) Bānu dirler imiş ḥattā gitdüm Hind’e getürdügi (4) cāriye bu mıdur, diyü getürmüş anı isterüm Mihr’den (5) baña virecek olsun ben de anuñ ‘aşḳıyla (6) yulup gezeyüm ve ḳazandıġum aña

cem‘ idüp getüreyüm.” didi (7) Ṣāḥipḳırān gülerek dönüp Mihr’e geldi. “Nedür iy (8) emrine döndügün ḫiẕmet nedür?” didi. Emr-i Cihān (9) eyitdi: “Ey Bānu-ı Cihānum ‘Ömer ‘Ayyār ki bilürsiz yār-ġarumdur (10) şöyle bir ‘ahd idmişdük. Ben ḳanda evlenürsem seni de (11) evlendirüm, deyü bu kere hiç sizüñ Dilnuvāz adlu bir cāriyeñüz (12) var mıdur anı ḫaber almış, elbetde var istiyo vir diyü (13) gönderdi. İmdi benüm ḫāṭırum için virin.” didi. (14) Mihr-i Nigār “Hay nābekār ‘ayyār, ḳanda ḫaber almış ġayet (15) maḳbūl cāriyemdür ve güzeldür n’ola ḫāṭrıñuz için (16) mālımdan āzād olsun bu günden ṣoñra seni ‘Ömer’e virdüm. (17) Varsın da aña bir yādigār gönder bunlar da sefere gidiyorlar.” (18) didi. Cāriye ḫāẓır idüp Ḥamza’nuñ ve Mihr’üñ ellerin (19) öpdü. ‘Ömer’e vāfir cevher ve ġayrı yādigārlar gönderdi. [111a/01]‘Ömer bunları alup kendü de yādigār virmek lāzım (2) geldi. Enbāna el urup bir tepesi delik külāh (03) çıḳarup eṭrāfın ḳaṭār boncuḳları ile zeyn eyledi (4) ve bir ‘ayyār nāme ve bir kerrāke ve bir değnek ucuna bir ṣıġır (5) ḳuyruġu bağlayup bunları cāriyeden gelen ḫadimüñ (06) eline virüp “Var bunları bizüm yavuḳluya vir, ṣaḳlasun (07) eger oġlum olursa bu kerrākeyi arḳasına ve külāhı başına (08) giydirüp ve bu ‘ayyār nāme ile ṣırığı eline virüp (09) dört yaşına girdiğinde ḳapudan ṭaşra eylesün.” diyüp (10) gönderdi. Mihr ile Ḥamza bunları görüp gülmeden bayıldılar. (11) Bre “Nedür bu?” didiler, ḫadim ‘Ömer’üñ sözlerüñ söyledi. (12) Ḥamza başın ṣalup göre ‘ayyār ḥīlekārı tek bir (13) şey virmem, diyüp ne ṣan‘atlar ider diyü elem çekdi. (14) Mihr eyitdi: “Ḳayırmaz Server eyü himmetdedür anasın almadın (15) oġul ister Allāh virsün.” Didi. Andan dilāver-i ‘ālem (16) Mihr’e vedā‘laşup raḫṣa süvār olup yanında evvel (17) on ġulāmlarıyla bārgāhına geldi. Begleri ḳarşulayup (18) Emīr’i atından indürüp çādır içine gelüp “Nedür sulṭānum (19) aṣlı, Bānu sizi niçün istemiş.” didiler Ṣāḥipḳırān [111b/1] “İy begler yine bize sefer düşdi. İşde aḥvāli şöyle oldu.” (2) diyüp bir bir ḥikāyet eyledi. Bunlar n’ola ammā bundan murād (3) bellüdür. Sizi ḳışṣadan gönderirler başdan ṣavar, didiler (4) ve eyitdiler: “Gitme, ḳızuñ Mihr’i vir andan gideyüm de (5) ‘inād iderse ur ḳılıçı miḳdāruñ bilsün.” didiler. Lenduhā (6) eyitdi: “Yā Ṣāḥipḳırān baña icāzed vir şu müntehā gürzüm (7) ile sarāyın başına yıḳup Mihr’i saña alup geleyüm.” (8) didi. Ṣāḥibḳırān “Hele birāder ṣabr eyle bu kerre daḫı tedārik (9) görüp ben n’ola didüm, sözimden dönmem istemiyen varup(10) diyārına gitsün, isteğen benüm ile gitsün cebr yoḳdur.” (11) didi. Gördüler olmaz eyitdiler: “Yā Emīr hiç olur mı biz (12) senden cüdā ola

biz cümlemiz giderüz nicesüñ bizüm gibi (13) cānlar yoluna fedā olsun.” didiler. Emīr ‘Arab ḥaẕẕ idüp (14) “Berḫüdār oluñ imdi tedārik üzre olun.” didi çünki (15) ṣabāḥ oldu, Ṣāḥibḳırān begleriyle dîvāna geldiler. Ba‘d (16) el ṭa‘ām Şāh dönüp “İy ciğerköşem Mihr’üñ teklîf etti ki(17) ḫāżır mı ‘acaba ‘uhdesine aldıñuz mı bizüm de murādumız (18) idi.” didi. Ḥamza “Emr şehriyāruñdur bu def‘a da eger çile (19) iderseñüz ṣoñu eyi olmaz.” diyince ‘Ömer ‘Ayyār ol maḥalde eyitdi: [112a/1] “İy Şāh, ḳızuñ Mihr’i Ḥamza’ya vir andan her ne emr iderseñ (2) cān baş üzre edā idelüm.” didi Şāh eyitdi: “İy ‘ayyār (3) ben Mihr’i Ḥamza’ya çoḳdan virdüm, nihāyet ikisi bir yire (4) gelmeleri ḳaldı. Ol daḫı birgün olur çoḳ ḳalmadı ammā (5) bu masḥaralıḳ degüldür, teziyye olmaz bir faḳīr ḳızuñ ere virse (6) bir ayda levāzumuñ düzemez.” didi Ḥamza “Ḫoş n’ola Şāhum (7) hemān buyuruk bu def‘a da giderüm ammā bu kerre de sözine (8) ṭurmazsañuz ṣoñu eyü olmaz. İmdi hemān ḳanġı ḳal‘adur (9) ta‘yīn buyuruñ.” didi. Şāh, “Elem çekme iy dilāver bundan (10) ṣoñra ‘özri bahāne yoḳdur. Bermurād olursun işte ol (11) ḳal‘aların evvela ḳal‘ayı İsfendiyār, sāniyā ḳal‘a-yı Anṭaḳiyye (12)üçünci ḳal‘ayı Yunān, dördünci Ḳayṣerriye, beşinci Dimişk (13) altıncı ‘Umudiyye, yedinci Mışır’dur. Bu yedi pāre ḳal‘anuñ (14) Şāhlarına emirler vireyüm var ḫarācı mālın cem‘ eyle. Eger (15) muḫālefet iderlerse döge döge al gel.” didi. Bir rivāyet de (16) bunlar ḫarācı virmekde ‘inād ve ṭe‘allül itmişlerdi andan Ḥamza’ya (17) bir ḥil‘at virüp var imdi ḥāẕır ol, didi Ḥamza n’ola Şāhum (18) biz ḥāẕırız hemān emirler yazulsun ben giderüm diyüp ḳalḳup (19) bārgāhına geldi. Bunlar gördiler. Emr-i Cihān Şāhdan ḥil‘at [112b/1] giymiş ammā şādmān degül bunlar ise dāmādlık ḥil‘atı (2) ṣandılar. “İy dilāver ṣabruñ ola ammā nedür aṣlı (3) yüzüñüz gülmez.” didiler. Ḥamza “Yine ḥāẕır oluñ sefer (4) düşdü, Şāh bize ḥil‘at giyürüp bir ḫiẕmet (5) buyurdu.” didi. Begler eyitdiler: “Nice ḫiẕmet didükde (6) Ḥamza ḫarāc aḥvālin ḫaber virdi, begler eyitdiler, gene (7) taḥḳīḳ-i murādı ḥīledür Mihr’i saña virmek degüldür. (8) Biz bundan gitdükden ṣoñra Allāh biliyor yine ne tedārikleri vardur, (9) didiler. Ḥamza “Ḫoş benüm de ḫāṭrıma geldi ammā (10)ne çāre. Yoḳ dimek olmaz hele bu def‘a da ṣabr (11) idelüm görelüm nice olur. Eger bu def‘a ḥīle iderlerse (12) ben biliyorum anlara neylerüm.” didi. Begler gördüler böyle çāre (13) yoḳ tedārike başladılar. Bu ṭaraftan Şāh diyeñ imdi (14) Ḥamza’ya ḳulaġuz diyerek kimi ḳoşalum, didi. Baḥtek (15)”İşte Güstehim gitsün yāḫud Ḳarūn-ı ‘Acem.” didi (16) Gûstehim ben

Lendühā'dan ḳorḳarum. Anuñ baña kīni vardur. (17) Hele Ḥamza kimseye kīn itmez." didi Ḳarūn'a teklîf (18) eylediler. Ḳarūn "N'ola emīr Şāhuñ ben giderüm." didi. (19) Andan Ḳarūn'a ḳırḳ biñ 'asker ta'yīn idüp [113a/1] at ve ḳaṭır ve deve ve bārgah ta'yīn idüp ve cümle levāzımuñ (2) görüp ḫarcırāh virildi. Ol daḫı ṭaşra çıḳup (3)'Ömer bunları görüp Ḥamza'ya gelüp "Bunlar neye lāzım ben yolları (4) ḫūb biliyorum." didi Ḥamza eyitdi: "Yā nice idelüm istemeyüz (5) disem Şāh elem çeker ve belki māl ḫarācı yalñuz bize inanmaya (6) gitsün ḫīle iderse naṣibüñ alur." didi. Ol gice (7) Baḫtek Ḳarūn'u tenhā çeküp bir buçuḳ misḳal zehir virüp (8) eyitdi: "Bundan giderken falān yolda cezīre-i İsfendiyār'a (9) çıkup bir tepede ṣu yoḳdur buñaldıḳda bu zehri ṣuya (10) ḳatup Ḥamza'ya viresün." diyüp daḫı vāfir ḫīleler ta'lim eyledi. (11) İrtesi bunlar göç idüp Ḳarūn ḳulaġuz öñince revāne oldular. (12) Baḫtek-i La'īn ḳal'a Şāhlarına nāmeler yazup Şāh aġzuñdan (13) "Murādum māl degüldür neylerseñüz idüp Ḥamza'yı helāk idesiz." didi. (14) İşte Ḳarūn-ı La'īn 'Arab 'askerin ma'hud berriyeye çeküp (15) kendü 'askerine yetecek ṣu alup yükler altına yirleşdürdi. (16) Birazdan havā ḳızup ṣu yoḳ Ḥamza "Ya Ḳarūn bunuñ aṣlı nedür? (17) La'īn "Yārınki ḳanāḳda ṣu çoḳdur." didi. Ḥamza başın ṣalup (18) maṭara ḳırba dibinde bulunan ṣu ile ne ḥāl ise geçindiler. Ḥayvānlar (19) ṣuṣuz ḳalup zebûn oldu. Gice yarısı Ḳarūn Ḥamza'ya [113b/1] "Bu gün ḳonaḳ uzaḳdı erkence gidelüm ve gice havā ṣovukdı, adam (2) ve ḥayvān ṣaklamaz." didi. Ḥamza "Eyüdür böyle yirde gice gitmek (3) yegdür." diyüp 'askere ḫaber idüp cümlesi göçüp (4) Ḳarūn'uñ ardına düşdiler. Ḳarūn'uñ ise murādı (5) yoldan ıraḳ düşüp ardlarına dönmek ḳābil olmasun (6) diyü ol berriyede ṣusuz zebûn olsunlar da kendü (7) daḫı bildiğin ide idi. Ol gün daḫı ḳuşluḳ oldı, (8) gün ḳızup başlarında beyinleri ḳaynadı ṣu eṣeri yoḳ (9) geldi öyle oldu. Cümle ṭayanup ḳaldular ve ḥayvānları (10) daḫı ḥareketden ḳaldı. Ḳarūn-ı bî dīn ardına baḳmayup (11) ve ilerüsün arżulayup çekilüp gider. 'Asker-i İslām (12) ġayret idüp ardlarından yetişüp "Ayrılmayalum." diyüp (13) iḳdām iderlerdi, yetişemezlerdi. Hele ne ḥāl ise (14) ol gün daḫı tā aḫşama dek gitdiler. Ḳarūn emir (15) eyledi berr u beyābān yirde ḳondılar. Zîrā cānlarına geçmiş (16) idi. 'asker-i İslāmda gördiler bunlar ḳonmuşlar hemān (17) onlar da dökülüp ḳondular. Ḥamza'nuñ begleri başına (18) üşüp "İy server nedür bu aḥvāl-i taḥḳîḳ, bu mel'ūn (19) bizi ḳaṣden böyle getürdi şöyle mel'ūnuñ biz [114a/1] ḳulaġuzluguñ neyleriz gör bize neyler bugün ki (2) ḳonaḳlarda ṣu var, dirdi yine bir dāne ṣu

yoḳ işde (3) beyābān yirde ḳonmuş.” didiler. Ḥamza yavuzlanup “Tīz varın (4) ol mel‘ūnu baña çaġırın gelsün.” didi. “Varup gel (5) seni Ḥamza ister.” didiler. Ḳarūn’dur yirinden ṭurup (6) bir iki ḳırba ṣu alup Ḥamza’ya geldi. Hemān Server (7) ḫışmıyla Ḳarūn’a baḳup “İy nā-bekār bizi nāṣıl (8) böyle getürdin? Bu ḳadar insān ve ḥayvāncıḳlar ṣusuz- (9) luḳdan helāk oldılar. Dün ṣu bulunmadı bu gün (10) vardur, dir idük yine bir ṭamla ṣu yoḳ. İlerüsi (11) daḫı ne ḳadardur bilinmez, gerüsi ise iḳi ḳonaḳ yir oldı. (12) Ardımıza dönsek ‘asker iki gün daḫı ṣusuz (13) nice olurlar çünki sen yolu bir ḫoşça bilmez idin. (14) Bize yoldaş niye olduñ bārī bir yol bilir adam niçün (15) getürmedün, şimdi nice olur?” didi. Ḳarūn-ı La‘īn (16) “Sulṭānum evvel biz buradan geçdik ṣu çoġ idi. Biz aña (17) aldandıḳ meger ol zamān ḳış imiş şimdi yaz olmaġla (18) ṣular ḳurumuş ammā siz ne ‘aceb bir miḳdār ṣu getürmediñüz. (19) ‘Arab diyārında ḫod böyle berriyedür çoḳ olur niçün[114b/1] ġāfil bulındıñuz? Ben bir miḳdār ṣu getürdüm idi ol da tükendi. (2) Bu ḳadar ‘askere ṣular mı yetişür, bütün ‘asker de şol ḳadar(3) ṣuyu güçle buldum anı da ḫavfimden size getürdüm. Bu gün de ne (4) ḥāl ise geçinelüm olalum yārın selāmete çıka idik.” (5) didi. Begler “Hay civānumdañ ol la‘īn biz senüñ ḳulaġuz- (6) luġundan geçdik ṣusuz helāk oluyoruz.” didiler. Ol (7) ṣuyu Ḥamza içüp birḳaç müte‘ayyin begler içdiler ammā ne (8) fā‘ide az nesnenüñ çoḳ kimseye nef‘i olmaz ġayrılar (9) yine ṣusuz ḳaldılar cānlarına geçdi. İrtesi yine ṣaḥrādan (10) ḳalḳup revāne oldular. Birazdan yine gün ḳızup dilleri (11) damāġları birbirine yapıştı. Atdan, adamdan çoġu ṣusuzlukdan (12) helāk oldılar. Öyleye dek gidüp çoġu ṭāḳatleri (13) ḳalmadı yürümeye, havānuñ ışıcaġından āḫir ḳondular çādır (14)ḳurup gölgeye düşüp yatdılar ve kendülerinden ümidi (15) kesdiler. ‘Ömer Ma‘dī ḫod söylemeye dermānı yoḳ cān (16) virüp cān alur gāh Ḥamza’ya sögüp gāh Ḳarūn’a söger (17) idi. Bizi derde uġratdılar, diyü āḫir Ḥamza ‘Ömer’e baḳup (18) “Be hey ‘Ayyār ne ṭurursun göz göre bu vādide helāk 19) oluyoruz saña ḫūn menzil ḥā‘il olmaz eṭrāfı devr eyle. [115a/1] Ola kim bir ṣu bulsun ve yol ne cānibe yaḳın ise ol (2) cānibe gidelüm yoḫsa bu vādide cümlemiz żāyi‘ olup (3) gideriz.” didi. ‘Ömer de yirinden ṭurup “N’ola imdi beni (4) du’ādan unutmañ.” diyüp çıḳup gitdi. Birazdan Ḳarūn-ı (5) ‘Acem fırṣat bulup gezdirdü Ḥamza temām bu ḳalsuñ (6) cāsuslar ḫaber virdiler ki ‘Ömer ‘Ayyār ṣu aramaġa gitdi, diyü (7) Ḥarāmzāde bre meded fırṣat zemānudur diyüp hemān ol zehri (8) bir dibi görinmez maṭaraya ṣu ḳoyup zehirledi. Anlar da Ḥamza’ya

(9) gelüp gördi. Server ṣusuzlukdan ṭudaḳları ḳuruyup (10) bi-mecāl olup yaṣtuġa dayanup oturur. Yanında ḥarāmî (11) yelpāze ṣallar Ḳarūn, Emīr-i ‘Arabı selāmlayup ḫāṭırın sordu. (12) Hemān ol maṭara ile ṣuyu öñine ḳoyup “İy dilāver ṣaḳa (13) başımuz olacaḳ kimesne bu ḳadarca ṣu bulmuşlar ḳırba (14)dibinde baña getürdi ben de daḫı cānımdan kesüp saña getürdüm daḫı (15) ṣuyumız vardur. Ḳıyās iderdüm olancası hevānuñ 16)ıssılığından ḳurumuş, yārın selāmete çıḳarız.” didi Ḥamza (17)maṭarayı eline alup gördi zehrüñ şiddetinden ṣu maṭara içinde (18) çorba gibi ḳaynar ve bed rāyiḥası var Server eyitdi: “İy (19)Ḳarūn bu nāṣıl ṣudur ḳat‘i aġır rāyiḥası var.” didi [115b/1] Ḳarūn eyitdi: “Sulṭānım ḳırba dibidür ve daḫı ışıcaḳtan böyle (2)olur.” didi. Ḥamza ise neylesüñ ṣusuzluḳ cānına kār (3)itmişdi ne olursa olsun hemān tek ṣu olsun (4) nazlanmaḳ zemānı degül hemān maṭarayı ḳaldurup diledi ki (5)içe. Nāgāh ḳulaġına bir āvāz geldi ki “Yā Ḥamza içme ṣabr (6) eyle ol ṣu saña yaramaz.” diyü Ḥamza maṭarayı yire ḳoyup kimdür (7) çaġıran eṭrāfına baḳdı gördi hiç kimse yoḳ (8) ta‘accüb eyledi. Bu ṭarafdan ‘Ömer ‘Ayyār ol eṭrāfları devr (9)idüp ol ḳadar yolu gezdi olmadı ṣu bulamadı. La‘īn(10) ‘āciz olup Ḥaḳḳ’a niyāza başladı zîrā kendü de ṣusuz (11)bî-ṭaḳat olup ḳalmışdı. Ol maḥalde ḳarşudan bir süvār (12)görindi. Elinde bir maṭara ṣu ṭutar ‘Ömer’üñ yanına gelüp (13) eyitdi: “Yā ‘Ömer al şu ṣudan evvel kendün iç dermānuñ (14) gelsün andan Ḥamza’ya yetiş. Ḳarūn zehirli ṣu virdi, (15) andan içmeyüp bu ṣudan içsün ve cümle ‘askere (16) yetişdür kifāyet ider.” didi ‘Ömer eyitdi: “İy sulṭānum (17) ben varınca Ḥamza’nuñ işi biter ve hem bu berriyede yol (18) bulup çıḳamadum şimdi yine ḳorḳarum ‘askeri (19) bulamam.” didi ol süvār eyitdi: “Hemān şol ḳarşu [116a/1] ṭarafı ṭut da git yaḳındur ve çaġırараḳ git, “Yā Ḥamza (2) içme ol ṣu saña yaramaz.” di diyince ‘Ömer ḫoş (3) n’ola sulṭānum ammā siz kimsiniz ki böyle müẓāyaḳa (4) maḥalinde bizi iḥyā eylediñüz.” didükde ol süvār eyitdi: (5) “Baña Ḫıżır Nebî dirler Ḥamza’nuñ üstādıyum imdi (6) Ḥamza’ya benden selām eyle.” diyüp gözinden ġayb (7) oldı ‘Ömer hay sulṭānum ṭur diye gördi saña (8) ne diyeyüm diyü artuḳ Ḫıżır’ı göremedi kendü kendüne (9) “Hey diriġ ne ‘aceb ġaflet itdüm ‘ömrümde bir kere Ḫıżır’a (10) buluşdum anda daḫı bilmeyüp bir du‘āsın alamadum (11) nice murādlarum vardı belki du‘ā ide idi ber-murād (12) olurdum.” diyüp vāfir nedāmet çekdi ammā ne fā‘ide (13) andan evvel işāret olunan cānibe bād ṣarṣar gibi (14) asup gitdi ve çaġırır idi ki “Yā Ḥamza ol ṣudan (15) içme saña żararı vardur.” diyüp meger ol idi ki (16) Ḥamza

‘Ömer’üñ āvāzın işidüp içmedi. Ḳarūn (17) eyitdi: “İy dilāver niçün içmezsin bu ṣuyu (18) bulunca çoḳ elem çekdüm bu yola ḳandın gitdüñ (19) idi. Şāh beni temām ider zîrā ‘askerin çoġu [116b/1] helāk oldı.” didi. Ḥamza eyitdi: “Ḳulaġuma şöyle bir āvāz (2) geldi bilmem nedür?” Ḳarūn “Be hey Server iç sen şol ṣuyu (3) iḫtimale vucūd virme belki şeyṭān āvāzıdur zîrā ki (4) insānuñ eyü olduġuñ istemez. Ḳaṣden böyle ġaybdan (5) āvāz gelür gibi ṣadā virür tek içmeyüp helāk (6) olsun dir.” didi Ḥamza ise pek ṣusuz idi. (7) Hevā da ıssı helāk mertebesine vardı yine (8) ṣuyu ḳaldurdu ki içe. Yine āvāz geldi ki bre içme (9) ol ṣuda zehir vardur, Ḥamza eyü temāşa bre bu ṣadā (10) ḳandan gelür diyüp yine maṭarayı yire ḳoyup ṭurdı. (11) Ḳarūn “Ya Server iç ḳorḳma.” diyüp yalvarmaġa (12) başladı. Üç def‘a böyle eyledi. Ḥamza ṣaġa ṣola (13) baḳup ne ġarib ḳıṣṣa bu āvāz nereden gelür ola her çi (14) bād u abād diyüp dördünci def‘a maṭarayı yine ḳaldurdı ki (15) içe. Bir yek āvāz daḫı gelüp Ḥamza ḳarşusına baḳup (16) gördi ki ‘Ömer ‘Ayyār toza ṭopraġa ġarḳ olup bād-ı (17) Ṣiyāvuş esüp gelür. Gene maṭarayı yire ḳoyup “ ‘Ömer’dür (18) şol ḳarşudan gelen tāze ṣu bulmuşdur.” didi. Ol (19)maḥalde ‘Ömer irişüp Ḥażret-i Ḫıżır’uñ maṭara ile virdügi [117a/1] ṣuyu Ḥamza’ya ṣundı “İy dilāver eṭrāfı çoḳ aradum ṣu (2) bulamayup ‘āciz oldum āḫir Ḥaḳḳ’a yalvarup niyāz eyledüm.(3) Ḫıżır ‘aleyhisselām gelüp bu ṣuyu virdi. Hele (4) iç, aṣlın ṣoñra söyleyem.” didükde Ḳarūn’uñ çehresi (5) bozuldı. “Hay ṭuyulduḳ nice olur ḥāl, ilāhi Baḥtek (6) tedbîrüñle o çoġa yan şimdi ben bunların elinden (7) nice ḫalāṣ olurum.” diyüp şaşup ḳaldı. Ḥamza (8) ol ṣudan içdi āb-ı ḥayāta benzer ve yanında olan (9) cümle begler içdiler, ẕerre ḳadar ṣu eksilmez yine maṭara (10) ṭolu ṭururdı. Ḫıżır’uñ mü‘cīzatında andan ‘Ömer eyitdi: (11) “Ḳarūn Beg imdi sende kendü ṣuyundan iç.” didi (12) Ḳarūn eyitdi: “İy ‘Ayyār ben çoḳluḳ ṣusuz degülüm isteyen (13) içsün.” didi ‘Ömer eyitdi: “Senüñ ṣuyuñ (14) bize lāzum degül hemān iç yoḳ dirseñ ben saña bu ṣuyu (15) içürürem.” didi. Ḳarūn içmem, dir āḫir Ḥamza “Ya ‘Ömer nedür (16) aṣlı böyle iḳdām idersin ve bu ṣudan ben elüme (17) üç dört def‘a aldum içme yā Ḥamza diyü āvāz gelirdü (18) yoḫsa sen mi idüñ.” didi ‘Ömer belī Server baña Ḥażret-i (19) Ḫıżır bu ṣuyu virüp didi kim “Yā ‘Ömer tīz yetiş Ḥamza’ya [117b/1] Ḳarūn ṣu ile zehir virdi hem segird ve hem yā Ḥamza (2) içme diyü çaġır.” didi ben de öyle ḳıldum işde ḥāl (3) budur, gene bu ṣuyu bu la‘īne içürmek gerekdür.” didi (4) Ḥamza gülüp döndi “Yā Ḳarūn gerçek mi bu söz, (5) ben saña neyledüm ki sen baña böyle yaramaz

ḳaṣd eyledüñ.” (6) didi. Ḳarūn inkār eyledi, benüm bu işden ḫaberüm yoḳdur. (7) Ben saña niye yaramaz ḳaṣd iderüm, didi. Ḥamza eyitdi: (8) “Ḫoşmadı eger ḥīlen yoġ ise iç ṣuyu demin ḫod kendüm (9) içmeyüp size getürdüm didüñ biz şimdi ṣu bulduḳ (10) bu ṣuyu kendün iç.” didi Ḳarūn, şöyle böyle didi (11) olmadı içmedi zīrā bilür ki başına göz göre ne gelür (12) ölmek güç işde bilindi. Ḳıṣṣa āḫir bir zebûn olmalu (13) ḥayvāna içürdiler fi-l-ḥāl şişüp çatlayup (14) helāk oldu. Bir rivāyet de Ḳarūn gördi ḳurtulmaz (15) hemān alur gibi olup ṣuyu dökdi bir çorba gibi ḳaynadı (16) Ḥamza, “Hay ḥarāmzāde gördüñ mi bu da bize Güstehim gibi (17) nice ḳaṣd eyledi. Hele Ḥaḳḳ ṣaḳladı.” diyüp (18) mel‘ūnuñ ṣuratına bir sille öyle urdu ki aġzı (19) burnı ḳan ile dolup arḳası üzere yıḳıldı. [118a/1] Server bunu maḥkum bende çeküp tīz uruñ boyunuñ bu pelidüñ (2)didükde Ḳarūn feryād idüp “Yā Ḥamza ḳıyma ben de bu işi (3) kendümden itmedüm. Baḥtek-i La‘īn öğretti o zehri de ol (4) virdi.” didi Şāh’ı anmadı Ḥamza “İy nābekārlar siz (5) hemān el ‘aḳlıyla mı gezersiz Baḥtek’üñ böyle nā-ma‘ḳul (6) sözine niçün uyarsın? Sen ol nā-bekāra gelmesüñ ki (7) ben Mihr-i Nigār ḳaṣrından inerken ḳılıç ile zaḫm urduñ (8) şimdi yine böyle ḳabāḥat eyledüñ şimdi benüm de (9) elime böyle fırṣat girdi. İmdi seni ḳatl ideyüm. (10) Şāh bu ḫuṣuṣda hiç baña elem çekmez.” didi Ḳarūn (11) aġlayup yalvardu. “Luṭf eyle Server ḫaṭā itdüm. (12) Sen ‘afv eyle ayruḳ saña yaramaz ḳaṣd itmeyeyüm. Bu (13) işleri de kendü fā‘ilim ile itmedüm Şāh’uñ Baḥtek’üñ (14) iġvası ile eyledüm.” didi ‘Ömer ol aradan “Ne söyledirsin (15) yā Ḥamza öldür gitsün düşmānuñ biri eksik olsun.” (16) didi. Ḥamza yine mürüvvet idüp ḳoyuvirdi “Yürü var (17) iy la‘īn bir daḫı böyle ḳabāḥat itme yoḫsa seni (18) ḳatl iderüm. Şāh, Baḥtek saña fā‘ide virmez.” didi (19) Ḳarūn Ḥamza’nuñ elin ayaġın öpüp “Bir daḫı ider miyüm [118b/1] ḳaç başum var.” diyüp güçle yirinden ṭurup ‘askerine (2) çekilüp gitdi. Andan ‘Ömer nidā idüp ‘asker içinde (3) her kim ṣu isterse gelsün, didükde ‘asker birbirin (4) başaraḳ segirdüp geldiler. Evvel ‘Ömer bunların (5) ṣumaḳların ve maṭaraların ṭoldurdı. Cümlesi ṭoyunca (6) içdiler andan atlarınuñ ṣaṭılların doldırup ol gün (7) ṭavarların ṣu verdiler. İrtesi ḳırbaların doldurdılar. (8) Yine ol maṭara-ı mu‘cizeden bir ḳaṭre eksilmedi. Andan‘Ömer Ma‘dī (9) bu ṣuyun berekātın işüdüp geldi “Yā ‘Ömer bende şundan (10) bir miḳdār içsem ‘aceb dokunur mı ola?” didi ‘Ömer (11) eyitdi: “Ẓarāfetle ṭoyınca ṣu içmek istersin (12) ḫayır ol olmaz müft olamaz ne virürsin saña ṭoyınca (13) ṣu vireyüm.” didi ‘Ömer Ma‘dī, “Be hey

‘Ayyār bu ṣuyu da bize (14) ṣatmaḳ mı istersin bu lāyıḳ mıdur?” didi ‘Ömer eyitdi: (15) “Hayır çene lāzım degül hemān elin cebine varsun bunda (16) ḳurbaġayı buçuġa ṣüvārırlar.” didi. ‘Ömer Ma‘dī gördi (17) olmaz deñemek için ‘Ömer’e bir avuç altun virdi ‘Ömer (18) ha şöyle ṭoyınca iç, diyü maṭarayı eline ṣundı. ‘Ömer Ma‘dī (19) daḫı aḳçem sikdi diyüp ṭudaḳların maṭaranuñ aġzına [119a/1] virüp ol ḳadar ṣu içdi ki şekm-i mālā-māl oldukdan (2) ṣoñra boġazına gelince iḳdām eyledi, gördi döğünür ḥāl (3) degül, āḫir ferāġat eyledi yine ṣu yirinde aṣla eksilmedi. (4) ‘Ömer Ma‘dī ḥayrān oldı dönüp laṭîfe yüzinden (5) eyitdi: “Yā ‘Ömer vir saña virdiğüm altunları. Zîrā senüñ(6) ṣuyun yirinde żāyi‘ olmadı ki aḳçe alasın.” didi (7) ‘Ömer eyitdi: “Daḫı varsa vir zîrā ṣuyu çoḳ (8) içüdüñ.” didi andan irtesi cümle ‘asker göçüp (9) yollarına revāne oldılar. Dört gün daḫı berriyede (10) gidüp beşinci gün bir merġ-zārda gelüp ḳondılar. (11) Ol dört günde bu ḳadar ‘asker ol maṭaranuñ (12) ṣuyuyla geçindiler. Hemān ki berriyeden ḳurtuldular ṣu da (13) döġündi bu ḥāle ta‘accüb eylediler. Eger su‘āl olunursa (14) enbāndan bu ḳadar nesne çıḳar yana ḫoş ṣu yoḳ (15) üstād ider enbān-ı kirāmenüñ ḫāṣṣası bu idi ki (16) ‘Ömer ne dilerse çıḳarırdı ammā ṣu ile ateş (17) çıḳmazdı. Bāde daḫı çıḳardı dirler. El-ḳıṣṣa bunlardur (18) ol ṣusuz yollardan ḳurtulup bir otlu ṣulu yire (19) ḳondular. Ol derdden ḳurtulduḳlarına yine şükür idüp [119b/1] ol arada birḳaç gün oturaḳ idüp herkes ṣayd-ı (2) şikāra ve bizüm ṣafāya meşġūl oldular. Her biri (3) istedikleri yire ṭaġıldılar. Aḫşām olduḳda cümlesi (4) geldi ‘Ömer Ma‘dī gelmedi. Ḥamza eyitdi: “Bre nice oldı (5) görün ṣunu.” didükde tevābî‘ eṭrāfa daġıldılar (6) arayıp bulamadılar. Ḥamza ġamgîn oldı. Ḳanda kendü (7) diyü ‘Ömer, “Allāh bilür yine boġazı elinden ne derde (8) giriftār oldı.” diyüp eleme düşdiler. İzin (9) cānibsin ‘Ömer Ma‘dī’den diñle ḳıṣṣa-i rāvî (10) eydür: “Sulṭān ‘Ādiyān ol eṭrāfı seyr idüp (11) gezerken tenhā bir püşte üzerine çıḳdı. Öte cānibine (12) naẓar idüp gördi bir büyük ṣaḥra nihāyetinde bir (13) büyük köy görünir. ‘Ömer Ma‘dī bu ḳadar gündür (14) yol açlığı çeker göñlünce ṭa‘ām ve şarāb bulmayup (15) temām ṣaḳlamışdı. Ḫuṣuṣan berriyede ḥayli riyāżet (16) çekmişdi. Bu kerre ‘Ömer Ma‘dī’nüñ ḫāṭrına bu gelmediki (17) ṭāife çādırları ḳurunca ol köye vara bir miḳdār (18) nevāle, yoġurt, süd, ḳaymaḳdan belki bāde çeke de (19) alına gide. Hemān ceyl, ayġırı ol cānibe sürdi. [120a/1] Giderek ol köye geldi köy ḫalḳı da gördiler (2) bir div ṣuret-i mināre ḳadd ḥerif bir alaca ata süvār olmuş (3) muraṣṣa‘ cebeler giymiş ve maḳbūl ḳılıç ḳaftan getürür. Pādişāh- (4)

larınuñ pehlivānlarından ṣandılar. ‘Ömer Ma‘dī’ye ḳarşu (5) gelüp ‘izzet ü iḳrām ile köy ketḫudasınuñ evine (6) ḳondurdular. Herkes onda ṭa‘ām ḥāẓırlayup ‘Ömer Ma‘dī (7) ḳonaḳlamaġa meşġūl oldular. ‘Ömer Ma‘dī ol gice anda (8) ḳaldı. Atı da ṣoyup bir yire baġladılar ve kendü daḫı ālāt (9) ḥarbe üzerinden çıḳarup dīvāra aṣa ḳodı. Anların (10) babası evi gibi oturup ṭa‘āma göz ḳulaḳ ṭutmaġa (11) başladı. Aḫşām olduḳda herkes ondan birer ṣofra (12) yimek getürüp vāfir ḳuzu ve ṭavuḳ ve ḳaz ve ördek (13) ve çörek börek ve bulġur pilavları meydāna yıġdılar. ‘Ömer (14) Ma‘dī eyü gelişi var ammā ‘aceb girüye daḫı var mı (15) ola derdi. Köylüler temām yemeği yıġdılar, andan ḳarşu- (16) sunda el ḳavuşdup ṭurdular umarlardı ki ‘Ömer Ma‘dī (17) bunları ṭa‘ām yemege teklîf eyleye oturup böyle yiyeler. (18) Zīrā köylülerin ‘ādeti budur her biri neye ḳādir olursa (19) getürüp misāfirleri ile böyle oturup yirler idi. [120b/1]‘Ömer Ma‘dī anları görüp eyitdi: “Siz ṭaşra ṭurun biz (2) yiyelüm ṣoñra siz eviñüzde ḳalanı yiyesiz. Zirā Şāhlar (3) ulular gedā ile ṭa‘ām yimezler biz de ne ḳadarsa Beni ‘Ad (4) diyārınuñ pādişāhıyız ve yedi iḳlim Şāhınuñ (5) dāmādı Ḥamza-ı Ṣāḥibḳırān’uñ ser ‘askeriyüm. Şimdi (6) Şāh Nûşîrevān bizi yedi pāre ḳal‘adan ḫarāc (7) cem‘ine gönderdi ‘askerimiz falān yire ḳondu.(8) Ben bunda size misāfirliğe geldüm.” diyüp oġuz (9) adem doġrusın söyledi hiç taḥtında olan (10) ḫaṭāsın fikr itmedi. Köylüler ḫoş geldüñ buyursın (11) diyüp ṭaşra oldular ve ıraḳdan seyrine baḳup (12) ṭurdular. Hemān ‘Ömer Ma‘dī ḳolların ṣıġayup (13) ḳuzuları dörder pāre idüp yutdı. Ḳazları (14) ikişer pāre idüp pişirdi, ṭavuḳları bütün bütün, (15) pilavı avucu ile çorbaları ṣaḥānıyla çevire ki böreği (16) dürüp büküp avurdına ṣalup bir giriş girdi ki (17) ḥerifler baḳup ḥayrete ḳaldılar. “Bre bu nāṣıl adam (18) hele göre ne işler.” derken ‘Ömer Ma‘dī silüp süpürüp (19) ṣaḥānları çalmaġa başladı. “Bre o ṣaḥibi daḫı baḳiyyece [121a/1] nev alacaḳ yoḳ mı?” didi. Köy ketḫudası şaşup n’ola (2) sulṭānum görelüm diyüp vardı. Tencere dibinden daḫı ne (3) buldularsa ve bayat ṣomundan ṣarımṣaḳdan (4) getürüp öñine ḳodular. “Sulṭānum köy yirinde ḥāẓır şey (5) bulunmaz eger ṣabr iderseñüz daḫı yimek pişirelüm.” didi (6)‘Ömer Ma‘dī “Pişirüñ yā daḫı ne ṭurursız ben bunuñla eglenü (7) ṭurayum siz pişirüñ. Hem daḫı sā‘ir evlerden ḥāẓır (8) her ne bulunursa alup gelin.” diyüp ol bayat (9) ṭa‘āma ḳoyuldı. Güyā hiçbir şey yimemiş gibi köylülerin (10) içinde bir pîr nā-ḫalef var idi. Ḥayli ‘ömr sürmüşdi (11) ḳörsen söz söyledi müşkiller ḥāl idüp (12) eyitdi: “İy oġullar bilür misüz bu adam nedür?” anlar eyitdiler: (13) “Nedür bilmeyüz

işde bir adamdur.” didiler. Ḳoca eyitdi: “Bu (14) gahî ki ḳıṭlıḳ olur bu işde odur. Atalarımuzdan (15) işidiriz ki ḳaḥṭlıḳ böyle insān şekline girer, (16) köy be köy gezer bir köyüñ ẕaḫiresin dükedüp (17) bir köye daḫı varır bu ḥerif eger bu köyde üç gün (18)oṭuracaḳ olursa olanca ẕaḫiremizi dükedüp (19) bu ḳış biz şöyle ḳalup çoḳ belā çekerüz.” didi. Andan [121b/1] evlerine ṭaġılup ‘Ömer Ma‘dī’ye yimek tedārikine başladılar ammā (2) ‘Ömer Ma‘dī’nüñ biraz ḳarnı ṭoyar gibi olup köy ketḫudāsınuñ (3) yüzine baḳup eyitdi: “Pirüm köyüñüzde hiç bādecik (4) bulunur mı var ise birḳaç ṭulumcuk getürseñüz boġazımuzı (5) ışladalum.” didi. “Ḥerif vardur n’ola getürelüm.” diyüp varup (6) on ṭulum şarāb getürdi öñine ḳodı. Bir ḳupayla kim (7) onar vaḳiyye alur ‘Ömer Ma‘dī görüp ḥaẓẓ eyledi diyek (8) imdi evvel bir ṭulumun aġzın açuñ ve dibinden baña ḳaldurup (9) virüñ, didi. Ol ḥerifüñ bir yigit oġlu var idi (10) ikisi ṭulumu ḳaldurdılar ‘Ömer Ma‘dī ṭulumuñ aġzuñ (11) aġzuña virüp bir nefesde cümlesin çekdi. Andan (12) birin daḫı virdiler anı da içdi. Birin daḫı birazcıḳ (13) boġazın yıḳadı. Ba‘de köy ketḫudāsını oġlu ḳarşusına (14) oturup eline ol büyük ḳupayı alup sāḳî oldu. (15)‘Ömer Ma‘dī müft ba‘de bulup ol ḳadar içdi ki ḳandil (16) serḫūş olup mücevvezeyi ṣardı yāvelmege başladı. (17) “İy yigit baña bir ḳız bul gelüp ḳadeḥüm sürsün.” didi. (18) Ol yigit eyitdi: “İy Server şimdi ben saña ḳızı (19) ḳanda bulayum ṣabāḥ olsun köyde begendügin ḳızı saña [122a/1] nikāḥ ile alıvireyüm.” didi. ‘Ömer Ma‘dī yavuzlanup “Ne söyler (2) bu nā-bekār tīz ṭurma bir ḳız bul şimdi ḳadeḥüm sürsin. (3) Yārın ‘askere giderüm ehl-i sefer adam nikāḥ ile ḳızı (4) neylerüm.” didi, ol yigit eyitdi: “Be hey Server demin bir diyār-ı (5) pādişāhum ve Ḥamza gibi bir Ṣāḥibḳırān’uñ ser ‘askeriyüm diyü (6) da‘vā eylerdin şimdi ya ne oldun ‘ırżın yoḳ mı?” didi (7) ‘Ömer Ma‘dī “Bre nā-bekār ṭurma var didük bul yoḫsa (8)şimdi seni ḳatl iderüm.” didi. Yigit gördi olmaz n’ola (9) varup getüreyüm diyüp ṭaşra oldı. Gelüp atasına “Nice (10) olur ḥāl biz bu nā-bekārdan nice ḫalāṣ oluruz.” didi. Bunlar (11) daḫı “Eyü derde uġradık ḳandan geldi bu nār-ı nūr ḫışmına (12) uġrayacaḳ.” didiler. Āḫir bir rivāyetde bunlar ‘Ömer Ma‘dī’nüñ (13) atın ṣaluvirüp ‘Ömer Ma‘dī’ye “Atın ḳaçdı ṭutamadıḳ (14) ḳoma gitdi.” didiler. ‘Ömer Ma‘dī mest-i oñārız buncaḳ ile (15) yirinden ṭurup ālāt-ı ḥarbin ister virmezer ṭaġ arasına (16) gidüp gice içinde çoḳ belā çeker ammā bir rivāyetde ol (17) ṣaḥibinüñ oġlu bir miḳdār ḳalleş ve çoḳ bilürdi babasına (18) eyitdi: “Buña ‘ilāc bu zerki şarābına dāru ḳatup baġlayup (19) ḳal‘ayı İsfendiyār’a getürüp

Estafanos Yunānī'ye teslīm[122b/1] idelüm. Eger bunlar eyle düşmānlar ise ḥaḳḳından gelürler. Dost (2) ise neylerse eylesün hele biz ḳurtuluruz'' didi. Atası (3) begenüp ''İy oġul göreyüm seni neyler iseñ eyle hemān. (4) Bu belāyı üzerümizden ḳaldur gitsün'' didi. Ol yigit (5) varup şarābına dāru ḳatup 'Ömer Ma'dī öñine gelüp (6)ʿÖmer Ma'dī ḳanı ḳız nice oldı didükde ol yigit eyitdi: (7) ''Şimdi gelür ışmarladum anası giydirüp ḳuşadup (8) getürecek'' didi ve ḳadeḥi eline alup sāḳilige başladı. (9)'Ömer Ma'dī tācın güç ḳılup "Yine bugün ṣafāya vāṣıl (10) olduk. Hem yiyüp içüp ve hem nigār ḳuçup ẕevḳ iderem. (11) Andan yarın 'askere giderem." diyüp şād-u ḫandān (12) oldı. Ol ḥarāmzāde ise dārulı şarābı 'Ömer Ma'dī'ye virüp (13) sehlden Keṭṭān-ı 'Ādiyān'uñ 'aḳlı gidüp bir cānibe yıkıldı. (14) Ata oġul bir yire gelüp 'Ömer Ma'dī'yi maḥkum kendü kemendi ile bende (15) çekdiler. Andan köylüye ḫaber itdiler. Cümlesi bir yire gelüp (16) hemān bend ile atunın üzerine yükledüp cümle ālāt-ı (17) ḥarbin alup 'ale'l-sihr birḳaç kimesne ile ḳal'ayı (18) İsfendiyār'a getürdiler. Meger şāhuñ ḫarāc aluñ diyüp (19) sipāriş itdügi ḳal'anuñ biri bu idi ki ḳal'ayı [123a/1] İsfendiyār buña anuñçün dirler ki Rüstem İbn Zāl helāk itdügi (2) İsfendiyār rūyın ten-i binā itmişti ve ḥālā anuñ neslinden (3) iki ḳarındaşlar ḥüküm iderlerdi. Birine İstefanos Yunānī (4) ve birine Stefnos Yunānī dirlerdi. İkisi daḫı baḫādır (5) ve yarar kimseler idi. Yigirmi sekizer arış ḳadd çekerlerdi. (6) İşte bunlara daḫı şāh ṭarafından mektūblar gelmişti ki (7) "Sizüñ üzeriñüze 'Arab oġlu Ḥamza'yı gönderdüm. Ḫarāc (8) mālı için ammā murādum ḫarāc degüldür. Hemān başımdan (9) ṣavmak için gönderdüm. İmdi emrüm budur ki ceng (10) ile mi olur yoḫsa ḥīle ile mi olur hemān neylerseñüz (11) idüp ola kim helāk eyleyesiz." dimişdi. Bunlar da (12) yarar dilāverler kimseden sille yimemişler. (13) Müşāvere idüp ''Biz niçün ḥīle-i irtikāb iderüz. (14) Ḳo gelsün. Ana işler idelüm ki cihānda söylene. Biz evlād-ı İsfendiyārdañuz'' (15) diyüp ṣalundırmadılar. Bunların atalarından ḳalma bir pir-i (16) iḫtiyār veziri vardı. Ol bunların ḥareketin görüp (17) ''İy nev-civānlar ṣaḳınuñ maġrur olmañ. Hiç ol Ḥamza didükleri (18) serverüñ vaṣfı işitdiñüz mi? Yidi yaşında varup (19) bir başıyla yalñuz Yemen'i feṭḥ eyledi. On dört yaşında [123b] (1) Hind'e varup Lenduhā gibi adam ejderhāsın döge döge (2) zebūn idüp 'āḳıbet kendüye ḳul eyledi ve ol ḳadar (3) hünerleri vardur ki ḥesāba gelmez. İmdi ġāfil olmañ (4) açın göziñüzi aña cevāb virmege tedārik gerek'' didi. (5) Bunlar aldurmayup ''İy vezir sen ṣafānda ol. Biz Rüstem-i Zāl'ı (6) 'āciz ḳoyup āḫir Rüstem-i

Zāl ḥīle-i irtikāb eyledügi (7) İsfendiyār evlādı degül miyüz'' didiler ve otuz biñ 'askere (8) mālik idiler. 'Askerlerin cem' idüp ḳal'adan ṭaşra (9) çıkup bārgāhların ḳurup ḳarār ve Ḥamza'nuñ gelmesine (10) munṭazır ṭururlarken nāgāh bir gün ol köylü ṭāifesi (11) 'Ömer Ma'dī'yi bend-i zincir ile getürdiler. Ḥużurlarında du'ā (12) idüp 'Ömer Ma'dī'nüñ kim olduġun ve ne yüzden bunlara gelüp (13) baġladıḳların ḥikāye eylediler. Bu iki ḳarındaşlar ḥaẓẓ idüp (14) getürenlere vāfir rivāyetler eylediler. Andan 'Ömer Ma'dī'yi getürüp (15) ḳal'alarında zındāna ḳoyup ḥabs eylediler. Atın esbābın (16) ṣaḳladılar. Öldürmediler ki görelüm Ḥamza ile ḥālümüz yine (17) müncer olur. Ṣoñra bunun işi āsāndur diyüp 'ālemlerinde (18) olup 'işrete oturdular ammā ezin cānib bir yirden Ḥamza, (19) 'Ömer Ma'dī bulunmayınca 'Ömer'e baḳup ''İy 'ayyār göre şol dilāver [124a/1] nice oldı. Şimdi berriye degül ki aç ṣusuz bir yirde düşdi (2) ḳaldı helāk oldı.'' diyevüz didi. 'Ömer'e n'ola görelüm diyüp (3) ṭabān getürüp gitdi. Köyden köye su'āl iderek ol (4) köye geldi. Köylüler eyitdiler: ''Bir ḥerif geldi alaca atı (5) var ḳarnı büyük. Köy keṯudasınuñ evine ḳondı. Köylü (6) yiyecek ṭaşımaḳtan uṣandılar. Ḳarnuñ ṭoyuramadı. (7) Ṣoñra bilmem nice oldı'' didiler. 'Ömer sürüp keṯudānuñ (8) evine gelüp 'Ömer Ma'dī'yi su'āl eyledi. Görmedük bunda (9) ol aṣıl kimse gelmedi." didiler. 'Ömer bildi ki bunlar (10) 'Ömer Ma'dī'ye bir ḥāl itmişler. Nice ḫaber alsam dirken gördi. (11) Köy keṯudāsınuñ oġlu çekilüp gider. Ardına düşüp (12) gözetdi gördi. Bir meyḫāneye girdi. Hemān 'Ömer de ardınca (13) girdi. Bir bucāḳda oturdu. Oġlan da bir yāranıyla oturup (14) yiyüp içmege başladılar. Birazdan serḫūş olup başladı (15) 'Ömer Ma'dī ile olan mācerāsın ol yārānına ḥikāye itmege. (16) 'Ömer içmezden degüldi. Hemān duydı. Ḳıṣṣa-i hāy şekm-i (17) ḫara göre boġazı ve iki ucundan nice ḳuyuya düşmiş. (18) Cānı çıksun diyüp yāb yāb bunlara yanaşup söze (19) ḳarışup şundan bundan muṣāḥabat idüp temām āşinā [124b/1] oldılar. Birbirine şarāb ṣunup meze virmege başladılar. 'Ömer 'Ayyār (2) bunlarun şarāblarına dāru ḳatup içürdi, bī-hūş eyledi. (3) Fi'l-ḥāl oġlanın ḳapup omzuna urup alup yüriyü (4) virdi. Anda olanlar ''Bre ḥerif ol yigidi alup ḳanda gidersin'' (5) didiler. 'Ömer eyitdi yārancuḳumdur ''Mestāne oldı. Atası (6) evine iletürem'' diyüp ṭaşra oldı. Bir tenhāda ṣarup (7) ṣarmalayup arḳasına urup Ḥamza'ya getürdi. Server (8) bunu görüp ''İy 'Ayyār bu kimdür?'' didükde 'Ömer eyitdi: ''Bu bir (9) köy keṯudasınuñ oġludur. 'Ömer Ma'dī bu gice bunların (10) evinde ġā'ib olmuş. Kendüye su'āl itdük neylemişler''

(11) diyüp ol yigidüñ ‘aḳlı başına getürdi. Gözin açup (12) ol bārgāhı ve içinde olan dilāverleri görüp ‘‘Bu ne ‘aceb (13) düş olur?’’ diyüp yine gözlerüñ yumdı. ‘Ömer ‘Ayyār “Hay (14) yigidüm gözin aç bu geldügin bir Ṣāḥibḳırān dīvānudur.” didükde (15) yigit yirinde ṭurup titremege başladı.’Ömer bunuñ ḥālüñ (16) görüp “Ḳorḳma yigit ol bağlayup ḳal‘ayı İsfendiyār’a (17) götürdügin pehlüvān, bu dilāverüñ ḳarındāşıdur. Senden ḫaber (18) sorar. Nice geldi ve niçün bağladıñuz doġrısun söyle (19) işitsün. Yine seni ḳoyuvirür varır gidersin’’ didi. [125a] (1) Yigit gördi. Ol kendüye söyleyin meyḫānede iki (2) yāranuñ üçüncisi olan yārandur. Bre kişi sen böyle (3) yirde ne ararsın ve beni bunda kim getürdi didükde ‘Ömer (4) eyitdi: ‘‘Ben bu Ṣāḥibḳırān’uñ ‘ayyārıyum. İşde seni ben (5) getürdüm’’ didi. Āḫir ol yigit eyitdi: ‘‘Ol dilāver bizüm (6) köyümüze geldi. Biz de ḳarşu varup ‘izzet ve ḥürmet ile (7) getürüp ḳondırduk ve ḳādir oldıġımuz ḳadar ri‘ayet (8) idüp żiyāfet eyledük. Üç def‘a ṭa‘ām istedi, (9) virdük yidi. Andan bāde istedi on ṭulum bāde (10) getürüp virdük. Adam gibi de yiyüp içmez. Hemān ṭulumı (11) ile içüp birazdan başladı. Tīz baña ḳız bulup getürüñ (12) ḳadeḥüm sürsün dimege. Bu ḳadar diye gördük. Be hey dilāver (13) gice içinde biz ḳızı ḳanda bulalum. Herkesüñ anası babası var, (14) virmezler ṣabr eyle ṣabāḥ olduḳda birini peydāh idüp (15) getürelüm didük olmadı. Elinden ḳurtulamadıḳ. Elbetde (16) getürin yoḫsa sizi ḳatl iderem, didi. Biz de ‘āciz (17) olup şarābına dāru ḳatup bende çektik. İşte ḳal‘ayı (18) İsfendiyār sulṭānı İstefanos Yunānī’ye götürdük. Ol da (19) ḥabs eyledi’’ diyüp cümle ḥikāyet eyledi. Ḥamza elem çeküp [125b/1] göre şol şekm-i ḫāre nābekārı olmaz ḥāldür. Bu bizüm adumuz (2) çekdirür ḳovuñ imdi cezāsın bulmış’’ didi. Andan ol (3) yigit vāfir iḥsān idüp ‘‘Yüri var ṣaglıġla yigidüm. (4) Sende ṣuç yoḳ imiş’’ didi. Ol daḫı Ṣāḥipḳırān’a du’ā (5) iderek çıkup gitdi. Bu ṭarafdan Server-i Ālem (6) Ḳārun’ı da‘vet idüp su‘āl eyledi ki ‘‘Bu diyār ne vilāyetdür (7) ve ḫāc alacaġımuz şehirlerden ḳanġısı yaḳındur’’ didi. (8) Ḳārun ‘‘Bundan ötesi artuḳ Rūm vilāyetidür. Buraya (9) Yunān mülki dirler. Rūm ile ‘Acem’üñ ṣınurudur ḥālā (10) buraya yaḳın İsfendiyār ḳal‘ası vardur. Varacaġumuz (11) şehrüñ birisi daḫı budur. İki ḳarındaşlar ḥükm ider. (12) Birine İstefanos ve birine Stefnos Yunānī dirler. Ziyāde (13) pehlüvānlardur’’ didi. Ḥamza ḫoş n’ola daḫı güzel (14) bizde öyle bir serkeş araruz ki guşmāl virüp imāna (15) getürevüz’’ didi. Andan İstefanos Yunānī’nüñ üzerine (16) varmaġı muḳadder idüp revāne oldılar. İrtesi ḳal‘a (17) üzerine gelüp gördiler.

Otuz biñ ‘asker ile bunlar (18) ḳal‘aya arḳa virüp otururlar. Herkes çādır öñine (19) çıkup Ḥamza’nuñ ‘askerini temāşaya ṭurdılar. Emīr-i [126a/1] Cihān daḫı yigirmi dört biñ ‘asker ile alāy alāy gelüp (2) ḳondılar. Birden İstefanos ve Testeftonos Lendühā (3) ve yanunda olan beglerün ve ‘askerlerün görüp ‘aḳılları gitdi. (4) Pes bunlaru ṣorup bildiler. Andan Server-i (5) ‘Ālem geldi. Bunları ḥayret aldı. ‘‘Bre bu Ḥamza teziyye bu (6) başda ne ‘aceb dārāta mālik olmuş ve bu pehlüvānları (7) nice ele getürdi’’ didiler. Ol gün bunlardur gelüp (8) ḳonup ḳarār eyledüler. İrtesi Server-i ‘Ālem bir nāme yazup (9) ‘Ömer’üñ eline virdi. ‘‘Yā Āḫi var bunı İstefanos’a (10) virüp baña cevāb getür’’ didi. Sulṭān ‘ayyāra püser (11) çeşm diyüp yirinden ṭurup birḳaç şākirdleriyle (12) İstefanos otaġı öñine gelüp kendüni ‘arż idüp (13) ‘‘Elçiyem Ḥamza-ı Ṣāḥibḳırān’dan nāmum var. Şāhıñuza ḫaber idüñ.’’ (14) didi. Bevvāblara varup İstefanos’a ḫaber idüp ‘‘Ḥamza’dan (15) elçi geldi.’’ didiler. Gelsün diyü icāzet virdi. Gelüp (16) bunlaru medḥ idüp du’ā eyledi ve nāmesini çıkarup (17) ṣundu. İstefanos alup nāmeyi oḳudu. Evvelinde (18) Ḥaḳḳ Te‘ālā’yı yād idüp demiş ki ‘‘Ben kim Emīr-i‘Arab (19) Ḥamza ibn-i ‘Abdülmuṭṭalibem siz ki evlād-ı İsfendiyār’dan [126b/1] İstefanos Yunānī siz nāmem vuṣūlunde ma‘lūm (2) ola kim bu yıl ḫarāc ḫiẕmetin Nūşīrevān baña emriyle (3) imdi ‘ale’l ‘acele ḫaracı cem‘ idüp teslīm idesiz. (4) Zīrā şāhuñ dügünü vardur. Bizi eglendirmiyesiz (5) ve bu ‘askeri cem‘ itmeden murāduñuz nedür? Yoḫsa bizümle (6) ceng midür? Yidi iḳlīm şāhına ḳarşu ḳoyup neylemek (7) istersiz’’ dimiş. İstefanos Yunānī eyitdi: ‘‘İy ‘ayyār (8) var Ḥamza’ya söyle şāh anā ḫarāc al diyü emr itdiyse (9) bize de virmiyesiz diyü. Siz gelmezden evvel mektūb geldi. (10) İmdi anuñ-çün ‘asker cem itdük ki eger ḍarben aluram dirse (11) anuñla ceng idüp bir aḳce virmeyüz biz kendümüz götürürüz.’’(12) diyüp ‘Ömer’e biraz filori virüp gönderdiler. ‘Ömer gelüp (13) Ḥamza’ya İstefanos’uñ cevābı didükde Ḥamza “Ne söyler (14) bu nā-bekārlar ḫarācı virmek istemezler de şāh bize (15) mektūb gönderdi diyü bahāne iderler.” diyüp hemān (16) emr eyledi. Kös ḥarbiler urup yarın cengdür diyü (17) münādiler nidā eylediler. Herkes tedārikde İstefanos (18) daḫı bu ḫaberi işidüp tedārige başladı. Çünki ṣabāḥ (19) oldı. Güneş ḳālle-i ḳāfdan baş gösterüp ‘ālem Nūr-ı [127a] (1) Yezdān ile doldı. İki ‘asker süvār olup ṭarafından alāylar ṣaflar baġlayup bahādırlar öñ ṣafā gelüp (3) naẓar bir meydān idüp ‘aceb bu dem meydāna kim gire (4) dirler ki hemān Testefanos Yunānī atın meydāna sürüp (5) biraz ṭarid cevelān eyleyüp andan na‘ra urup

eyitdi: (6) ‘‘Yā Ḥamza er iseñ meydānıma gel. Senüñle merdāne ceng (7) idelüm görelüm devlet kime yār olur.’’ didi. Server-i ālem (8) raḫş-ı cihān peymāsın sürüp Testefanos’a (9) berāber olup ba‘d el esselām eyitdi: ‘‘İy nā-bekārlar niçün (10) ḫarācı virmezsiniz.’’ didi. Testefanos eyitdi: ‘‘İy (11) Server sizden öñdin şāhuñ ‘ayyār başısı (12) Şehmürd ‘Ayyār bize nāme getürdi. Şāh dimiş ki (13) Ḥamza’yı ol cānibe ḫarāc nāmıyla gönderdüm ammā murādum (14) ḫarāc degüldür. Başumdan ṣavmaḳdur. İmdi erlikle mi (15) olur yoḫsa ḥīle ile mi olur. Her nice olursa (16) olsun hemān helāk itmege sa‘y idesiz.’’ dimiş. (17) ‘‘İmdi biz de şāhuñ emriyle ceng iderüz.’’ didi. (18) Ḥamza başın ṣalup “Hey bi-dīn Baḥtek ne ‘aceb (19) bize şergil oldı. Hele olmıya illā ḫayr diyüp ḫoş [127b/1] imdi ḥamle ile görelüm ne çenberden ḥallacsun.” didükde (2) Testefanos eline nîzesin alup servere üç nîze ḥamlesün (3) eyledi. Server men‘ idüp üç nīze de kendü urdı. (4) Stefnos merdāne men‘ eyledi. Andan ellerine gürzlerin (5) alup üçer ḥamle de gürz ile eylediler. Birḳaç ḥamle de (6) yek-a-yek idüp āḫir Server-i ‘Ālem eyitdi: ‘‘İy dilāver āferin (7) eyü merd imişsün. Gel imdi müslimān ol. Ḳulluġum (8) ḳabūl eyle sizden ḫarāc almayam. Şāh benden māl ister (9) ise cevābum vardur.’’ didi. Testefanos ḳaḳyup baḳasun (10) baña ne ġalabe eyledüñ ki bu teklīfi idersün (11) diyüp var ḳuvvetüñ bāzuya getürüp servere bir gürz (12) urdı. Emīr-i Merdān siper berāber virdi ammā ḳulları (13) bu gelüp vucūd ṣarṣılup cümle a‘żāları ḫaberdār (14) oldı. Server men‘ idüp bu kere Melik-i Behrām gürzi (15) ile bir gürz urdu ki Testefanos gürz virince (16) elinden fırlayup başın ḳaçırup arḳaya aldıḳda (17) at boynuñ ḳoçup ‘aḳlı gitdi. Ḥamza bunı kemeründen (18) ḳapup ḳolunuñ üzerine alup yire urdı. ‘Ömer (19) baġlayup ‘ālem dibine getürdi. İstefanos bu ḥāli [128a/1] görüp Ḥamza’ya muḳābil olup selām virdi. Server (2) ‘aleyk alup ‘‘İy dilāver ḫoş geldüñ. Niçün bizüm ile (3) ceng idersiz. Yā ḫarācı virin yāḫūd müslimān (4) oluñ sizüñle yār-ı ḳarındaş olalum.’’ didi. İstefanos (5) yoḳ Server şimden girü olmaz. Bende bir kerre senüñle (6) görüşmeyince diyüp ellerine nīzelerüñ alup cenge (7) başladılar. Aralarundan üçer nīze ḥamlesi ḫaṭā geçüp (8) andan gürzlerüñ ellerüne alup bir faṣıl gürz cengi (9) eylediler. Ḥamza bunı ḳarındaşundan çoḳ ziyāde buldı. (10) El-ḳıṣṣa beyne‘sselāteyn olunca ceng eylediler. Āḫir (11) Ḥamza ḳāḳıyup buña bir gürz öyle urdı ki raḫşından (12) ser-nigün oldı. Yirinden ṭurınca Ḥamza kendüni yire (13) atup birbirine ṣarılup biraz sürişüp nihāyet (14) kemer kemere olup İstefanos’un üç kerre ẓor idüp (15)

alamadı. Ḥamza ẓor evvelde bir eliyle İstefanos'u ḳapup(16) ḳoluna alup yire urdı. Diledi ki bende çeke İstefanos (17) Yunānī eyitdi: ''Server beni ne baġlarsun artuḳ ḳuluñ (18) oluram. Beni ḳoyuvir varup 'askerime naṣiḥat (19) idüp ola kim anlarda ḳuluñ olalar.'' didi. Ḥamza ḫoş [128b/1] n'ola öyle olsun diyüp bunı ḳoyuvirdi. Öteden (2) İstefanos'uñ 'askeri daḫı yürimişler idi ki (3) efendilerinüñ uġrunda ceng idüp ḳırılalar. Ol (4) maḥalde İstefanos ḳarşu virüp ḥayḳırdı. "Ḳanda (5) gidersin ṭurın gördiñüz işte ben cevāb viremedüm. (6) Siz neyledesiñüz gerek." didi. Bunlar "Biz çoḳluk ile Ḥamza'yı (7) araya alup helāk iderüz." didi. İstefanos eyitdi: (8) "Yā anlarun 'askeri yoḳ mı ḫuṣūṣā Lenduhā'nuñ ḍarb (9) ḥarbine kimin ṭāḳatı olur. Bu dilāver bir mürüvvet ṣaḥibi (10) server ancaḳ bunuñ yanunda cümlemüz 'izzet buluruz.'' didi. (11) ''Bunlara n'ola emir şāhuñdur. Her ne buyurursañuz size (12) bizüm muḥālefetümüz yoḳdur. Her vechile emrüñüze rām ḥükmüñüze (13) maḥkumuz.'' didiler. Andan iki bölük 'asker dönüp (14) ḳondılar. Server, bārgāhına gelüp ḳarār eyledi. (15) Testefanos'a varup götürdiler. Server beñdün alup (16) arḳasuna ḥil'at getürüp altına at çeküp (17) bindürüp ḳarındaşuna gönderdi. Ol daḫı sürüp (18) ḳarındaşuna gelüp Ḥamza kendüye itdügi mürüvvet (19) iḥsānı söyledi. İstefanos eyitdi: ''Birāder hemān sözin [129a/1] eyüsi budur ki cümle 'askerimüzle hemān varup (2) öñinde müslimān olayuz eger bunuñ dīni ḥaḳ olmasa (3) on dört-on beş yaşında bu ḳadar ḳuvvet ve dārāta (4) mālik olmazdı. Ẓor bāzusına ḫod Rüstem ve Sām (5) süvārlar ve ḳahramānlar ḥā'il olmaz. İmdi biz de varup (6) müslimān, kendüye bende olup olunca seyf-i ṣalıḳ (7) urup 'ālemi geşt-ü güzār iderüz. Hem ḫarācdan ḥalās (8) oluruz. Yā Nūşīrevān'a ḳul olmuşuz Lendühā ve 'Ömer Ma'dī'den (9) büyük kimseler degülüz.'' didi. Küçük ḳarındaşı da (10) ''Birāder pek ma'kūl eyü tedbīr itmişsin.'' didi. (11) Bu ḳavl üzerine hemān ḳal'alarına girüp 'Ömer Ma'dī (12) ḥabs oldıgu yire gelüp gördiler. Server-i 'Ādiyān (13) bend ve zincir içinde beglik arslan gibi gümürnüp (14) ṭurur.'' 'Aceb bura neredür ve beni bunda kim getürdi. Yine (15) nefsüm belāya uġradum. Benüm böyle olduġumdan Ḥamza'nuñ (16) ḫaberi yoḳ mı ola?'' dirdi. Anı gördi. İstefanos (17) ḳarındaşıyla gelüp selām virdiler. 'Ömer Ma'dī 'aleyk (18) alup siz kimlersiz ve beni bunda niçün ḥabs eylediñüz?'' (19) didi. Bunlar eyitdiler: "Bir köyden ṭutmuşlar. Bunda [129b/1] getürdiler. Biz de ḥabs eyledük. Zīrā evvelden sizüñle ḫuṣumetümüz (2) vardı. Şimdi Ḥamza geldi. Ceng eyledük. Bize ġalabe (3) eyledi. Ḳul oldıḳ. İmdi sen de bizüm ṣuçumuz

‘afv (4) eyle.” diyüp ‘özürler dilediler. Andan bendeyin aldılar. (5) ‘Ömer Ma‘dī zındāndan çıḳmaḳ istemez. ‘‘Bu ḳadar gündür (6) baña ṭoyunca ṭa‘ām virmediñüz aṣla ‘özriñüz maḳbūlum (7) degüldür.’’ didi. Bunlar ḫaṭā itmişüz. Server gel imdi (8) hele zındāndan çıḳ. Sarāya varalum tek yimegi bir (9) ḳoyun birḳaç ṭavuḳ getürivirdiler. ‘Ömer Ma‘dī eyitdi: (10) “Ol ḳadarca yimek benüm ṣafram bile başdırmaz. Ben her gün (11) kendü sarāyumda ṣofrakeşi bir dive ḳöçegi yirim andan ṣoñra (12) ḳabamanca da üç gün ögünde üçer dive ḳöçegi daḫı (13) pişir sā‘ir ṭa‘āmdan ġayrı.” didiler. Bunlar eyitdiler: ‘‘Ḳādı (14) ḳapusunda ḳışla diyüp āḫir vardılar. İstefanos’uñ (15) maṭbaḫundan ṣırıḳ ḥammāllarıyla vāfir yimek getürdiler. ‘Ömer (16) Ma‘dī temām murādınca yiyüp içdi. Andan cümle ālāt (17) esbābın getürdiler. Temām giyinüp ḳuşandı. Atın (18) çeki virdiler. Süvār olup andan bu iki ḳarındaşlar (19) yanuna düşüp Ḥamza’nuñ bārgāhına geldiler. Ḥamza ḳarşu [130a/1] çıkup buluşup görişdiler. Andan Emīr-i Merdān (2) ‘Ömer Ma‘dī’ye eyitdi: ‘‘İy birāder gene żiyāfete mi vardunuz? (3) Birḳaç gündür ḳanda idün?’’ didi.‘Ömer Ma‘dī gülüp (4) āferīn server bizi unutdıñuz, hiç yoḳlamadıñuz.’’ didi. (5) Ḥamza eyitdi: “Yoḳlatdum ol ḳonuḳ olduğun köy (6) ketḫudāsınuñ oġlun getürtdüm. Su‘āl eyledün ṣafāya (7) vāṣıl olmuşsun. Biz de ḥaẕẕ itdüñ açmaz ḳoduñ (8) ḳon ṣafāda olsun. Ṣafasına men ‘olmıyalu didüñ.’’ (9) diyünce begler gülüştüler. Andan İstefanos ḳarındaşı (10) ile gelüp serverüñ öñünde baş ḳoyup imāna geldiler. (11) Cümle otuz biñ ‘askerleri ile böyle müslimān (12) oldılar. Ba‘de İstefanos ḳal‘asına varup żiyāfet (13) tedārik görüp Ḥamza’yı cümle begler ile serāpına getürüp (14) ‘arż-ı muḥabbetler eylediler. ‘Ömer ‘Ayyār ‘Arab dilince “Bunlardan (15) Ġāfil olma zīrā iki müslimān oldılar. Ṣāyed göñülleründen (16) ḫīleleri var.’’ didi. Ḥamza eyitdi: ‘‘Degme de bu (17) yigitler de öyle bir niyet ola. Eger varsa gene kendülere (18) żarar.’’ didi. Bu iki ḳarındaşlar ise atuñ der-miyān (19) idüp ayaḳ üzre ḫiẕmet iderlerdi. Ḥamza başı [130b/1] getürüp‘‘ İy dilāverler luṭf idüñ oturuñ ḫiẕmeti ġayrı (2) kimseler itsünler siz ḫiẕmeti temām yirine getürdiñüz.’’ (3) didi. Bunlar da emīr Ṣāḥipḳırān’uñ diyüp diz çöküp (4) oturdular. Meclis ḳurup üç gün żiyāfetler ṣafālar (5) eylediler. Öteden Ḳārun-ı ‘Acem bunları İslām’a (6) geldigü işidüp ‘aẕīm elem çekti. Ṣāh buña ḫarāc (7) al diyü gönderdi. Bu hemān gelince bir vilāyeti feṭḥ idüp (8) gönderdi. Söz añlayanlar neylesün virmeyüp ceng itdiler. (9) Soñra müslimān oldılar. Ẓāhir müslimāndan ḫarāc (10) alacaḳ degül idiler. Bu ṭarafdan Ḥamza-ı

Ṣāḥipḳırān eyitdi: (11) ‘‘İy dilāverler çünki benüm ḳulluġum iḫtiyār itdiñüz emiri (12) bizüm de size bir teklīfimüz vardur ki üstādum ḥażret (13) Ḥıżır ‘aleyhisselām bańa sen Ṣāḥipḳırān olursun diyü (14) müjde eyledükde biñ yedi yüz zerrīn ḫalḳa getürüp (15) eyitdi ki ‘‘Yā Ḥamza her ḳaçan bir benüm pehlüvān ele getürdikde bu (16) ḫalḳanuñ biri ḳulaġına geçür.’’ didi. Emīr-i murādum (17) budur ki birer dāne sizüñ ḳulaġınuza geçürem tā ki ben de (18) gerçekten bende oldıġıñuzı bileyüm.’’ didi. Bunlar ‘‘n’la Emr-i (19) Ṣāḥipḳırān cānumıza minnet tek bizi ḥalḳa boguş bende [131a/1] olmaġa ḳabūl eyle.’’ didi. Andan Ḥamza ‘Ömer’e işāret idüp (2) evvelde enbānı kirāmiye el urup iki dāne altun ḥalḳa (3) çıḳarup bunlarun ḳulaḳlaruna geçürdi. Rāvi eydür. (4) Meger bu ana gelince Lenduhā’nuñ daḫı ḳulaġında menkuş (5) yoġudu Ol maḥalde ṭolayı baḳdı, gördi. Cümle nāmdārlaruñ (6) ḳulaġında birer menkuş var. Kendünüñ yoḳ, döndi. (7) ‘‘Yā Ṣāḥibḳırān bu ḳara ḳulına daḫı bu ḥalḳanuñ birine (8) ḫoş virmediñüz. Yoḫsa bizi ḳulluġa ḳabūl itmediñüz?’’ (9) didi. Ḥamza eyitdi: ‘‘İy Sulṭān-ı Hindistān sen benüm (10) dünyā ve aḫiret ḳarındaşumsın hiç olur mı ki ben (11)senüñ ḳulaġına ḫalḳa geçürem.” didi. Lendühā eyitdi: (12) “Yoḳ Server, ḥātırum ḫoş olmaz. Tā ki bańa da ol (13) ḫalḳanuñ birinin virmeyince, baḳa ‘Ömer Ma‘dī daḫı süd (14) ḳarındaşundur. Anuñ da ḳulaġında var. İmdi elbetde birin de (15) benüm ḳulaġuma geçürüñ.” diyüp yalvarup iḳdām eyledi. (16) Āḫir Ḥamza ‘Ömer’e emr eyledi. Bir tuḥfe mücevher ḫalḳa çıkarup (17) Emīr-i Cihān kendü ḫançeriyle Lendühā’nuñ ṣaġ kulaġuñ (18) delüp ol yādgār menguşı geçürdi. Cümle begler mübārek (19) olsun diyüp du’ālar eylediler. Andan birḳaç gün daḫı [131b/1] ol arāda ‘işret idüp ba‘de Ṣāḥibḳırān Ḳārun’a (2) ḫaber gönderdi. “Şimdi girü bir diyāra daḫı gidelüm. (3) Burda yeter oturduk.” didi. Ḳārun n’ola diyüp ḥāzır (4) oldı. Beriden Ḥamza İstefanos’a baḳup eyitdi: (5) Server ‘‘Sizi Ḫudā’ya ışmarladum. Şimdin girü biz giderüz. (6) Siz kendü ‘ālemiñüzde oluñ. Nihāyet eger bir cānibe ġaza lāzım (7) gelürse size ḫaber iderem gelesiz’’ didi. Bunlar (8) ayaġa ṭurup ḫayır Server luṭf ile bizi cemālinden (9) devreyleme. Biz şimdin girü olunca senden ayrulmayuz’’ (10) didiler. Ḥamza ‘‘Ḫoş siz bilürsiz ammā çoḳlık ‘asker (11) götürmek yollarda mezāyıḳa ve keşret olur ve cenge gitmeyüz ki (12) ‘asker lāzım ola.’’ didi. Bunlar da n’ola diyüp ‘askerinden (13) üç biñ ‘asker alup sā‘irine icāzet virdiler. (14) Andan bunlar birgün göç idüp yola revāne oldılar. (15) Yiye-içe, kona-göçe şehr-i Anṭāḳiyye geldiler. Meger (16) bu şehri Anṭāḳiyye pādişāhuna Firdevs

Şāh dirler (17) idi ve bu şehri Eflātūn–ı Ḥakīm binā itmişdi. (19) Şehrüñ içerüsünde ve ṭaşrasunda çoḳ eṣerleri var [132a/1] idi. Çünki Ḥamza-ı Ṣāḥibḳırān geldi. Firdevs Şāha (2) ḫaber oldu. Şāh Nūşīrevān ḫarāc için ol nām-ı cihāna (3) destān olan ‘Abdülmuttalib oġlu Ḥamza’yı göndermiş. Yanunda (4) çoḳ ‘askeri var. Yārın gelüp buraya ḳonar.’’ didiler. (5) Firdevs şāh ḥaẓẓ idüp ‘‘N’ola ḫoş geldiler. Ol (6) yigidüñ eyü nāmuñ işidürüz. Bahāne ile yüzüñ görürüz.’’ (7) diyüp karşulamaġa tedārike başladı. İrtesi Ḥamza’dur bu ḳadar (8) ‘asker ile bölük bölük, alāy alāy gelüp ḳondılar. (9) Firdevs şāhuñ, Firüz nām bir oġlu var idi. Birḳaç (10) müte‘ayyin vezirleri ile anı istiḳbāle gönderdi. Firüz (11) şāh varup Ḥamza’ya buluşup elün öpdü ve Ḥamza da (12) kim oldıġın bilüp nevāḫt eyledi. Andan yanaşup (13) hemi‘nān olup tā şehrüñ muḳābelesine geldiler, gördiler. (14) Bu şehrüñ öñinde bir ‘aẓīm nehir aḳar ve bir nice kemerler üzere (15) bir ‘aẓīm köprü yapılmış ‘askerin çoġı ṣuyu (16) ṣaḥra cānibinde ḳatup Ḥamza kendü tevābi‘ ile köprüden (17) geçüp şehr-i cānibe ḳondılar. Ammā ṣuyu geçerken ṣuyun (18) geldügi ṭarafından göz ayrımı yirde bir yüce ṭaşdan (19) mil dökmişler. Emīr-i Merdān görüp Firüz şāhdan [132b/1] su‘āl eyledi. Şehzāde “Aṣlı vardur buyuruñ hele gidelüm. (2) Atamdan su‘āl idüñ.” didi. Ḥamza da ḫoş yā ne var sen (3) diseñ olmaz mı? Ataña ḥavāle idecek ne var?” didi. (4) Şehzāde hele yoḳ ḳorḳarum atam baña darılur, diyüp (5) söylemedi. Ḥamza daḫı berr ḥarīṣ oldı. Söyleşdik (6) ḳonaḳ yirine geldiler. Öteden Firdevs şāh da ḳarşu (7) gelüp at üzeründen Ḥamza ile buluşup görüşüp (8) ḥāl ḫātır ṣoruşdılar. Firdevs şāha “İy nūr-ı didem ḫoş (9) geldüñ. Diyārumuzu ḳudumuñla müşerref eyledüñ.” didi. (10) Server daḫı “Ḫoş buldık pirîm. Biz de sizüñ gibi pirleri (11) görmeden ṣafā iderüz ḫuṣūṣā ehl-i İslām’dan olup (12) Eflātūn-ı Ḥakīmüñ yādigārı olasun.” didi. Andan (13) Firdevs şāh ile muṣāḥabat iderek bārgāha (14) gelüp ḳarār eylediler. Ba‘de Firdevs şāh sarāyına varup (15) Ḥamza’ya ve beglerine nüzūl u ni‘metler gönderdi. Andan irtesi(16) Firdevs şāh vāfir peşkeşeler ve tuḥfeler ile Emīr-i (17) Merdānuñ ḥużurına geldi. Server Firdevs şāha (18) ‘izzet idüp Firdevs şāhı taḫta çıḳardı peşkeş (19) ḳabūl eyledi. Ba‘de Ḥamza’nuñ ṣofra-ı dīvānı düşündi ve ni‘met [133a/1] çekildi. Ṣalā olunduḳda herkes murād üzere yidiler. (2) Üzerine sükkeri şerbetler içilüp yirler. Dilinden du‘ālar (3) olundu. Ba‘de eṣnā-yı kelāmdan Firdevs şāh “İy gözüm (4) nūr-ı küstāḫlıḳ olmasun ne ḫiẓmete geldiñüz. Bizi de (5) āġāh idüñ. Añā göre tedārikde olalum.” didi. Emīr-i ‘Arab “İy (6) şehriyār şāh-ı

Nūşīrevān bizi ḫarāc cem‘ine gönderdi. Ammā (7) biz bu ḫiẕmetüñ ‘uḥdesinde senden gelemiyeyüz gibi zīrā bir ḳal‘aya(8) vardık. Şāhı müslimān oldı. Andan ḫarāc almadık size (9) geldük. İşte siz de ehl-i İslāmdan imişsiz. Kāfire müslimān (10) ḫarāc virmek lāyıḳ degüldür. Bilmem nice olur.” didi. Firdevs (11) şāh eyitdi: “İy dilāver ne çāre virürüz ḥükm ġālibindür. (12) Şāh Nūşīrevān emritdikden ṣoñra elimizden ne gelür. (13) Bu ḳadar yıldan berü vire geldik. Yine virürüz.” didi. Ḥamza (14) “Yoḳ pirim öyle dime Iraḳ benüm ṣaġlıġımda ben İslām’dan (15) ḫarāc aldurmam. Ḥaḳ Te‘ālā yā baña Ṣāḥibḳırānlık niçün virdi. (16) Yine kāfir müslimāndan ḫarāc ala.” didi. Firdevs şāh şān (17) olup Ḥamza’ya du‘ālar eyledi. “İy server çünki bu diyāra (18) geldüñ. Bunda temāşagāhlar ġayret çoḳdur. Birḳaç gün (19) burada ārām idüñ. Sizüñle ṣoḥbet idelüm.” didi. Ḥamza n’la [133b/1] diyüp rıżā virdi. Andan yine bunlar ‘işrete başladılar. Ḥamza (2) baş ḳaldurup “İy şehriyār şol ḳarşuda görinen mil (3) nedür ve neden ötüri binā eylemişler. Şehzādeye ṣordum (4) ḫaber virmedi. Luṭf idüp siz söyleyin.” didi. Firdevs (5) şāh şen şādmān iki renk rūy tebdīl olup (6) elem ıżṭırāba düşdi. “İy gözüm nūrı neylersin bir nesneden (7) ötüri yaptırduḳ. Size bilmek lāzım degül ṣafāmıza māni‘ (8) olur. Ḳo muḳayyed olma.” didi. Ḥamza “Yoḳ şāhum luṭf eyle (9) bize aṣlın beyān eyle. Elbetde murādumdur.” didi. Firdevs şāh (10) gördi, olmaz men‘ itdi. Gice Ḥamza ḥāriṣ olup ziyāde (11) iḳdām ider, dönüp eyitdi: “Gözüm nūrı birḳaç yıl vardur ki (12) buraya yaḳın yirde bir ejderhā peydā oldı. Ḳaddı yüz ḳulaç (13) var. Ola başı kenbde benzer. İki gözleri ḳalḳan gibi (14) ol ejderhā gāhi bir gezerek bu cānibe gelür. Ṭaşrada her ne (15) bulursa atdan adamdan vesā‘ir ḥayvānātdan dem çeküp (16) bir loḳma idüp yudar. Andan gene mekānına gider. Ol cānibde (17) bir maġara vardur. Anda mekān idinmiş. Bize çoḳ elem virdi. (18) Birḳaç def‘a ‘asker cem‘ idüp üzerine vardıḳ. (19) Yanuna varmaġa ḳādir olamaduḳ. Ol bizüm çoḳ adamımuz[134a/1] ve ṭavarımuz helāk eyledi. Āḫir ferāġat eyledük ammā ol gāhi (2) añsuzın bu cānibe gelüp çoḳ ṣaḳatlıḳ ider oldı. (3) Biz de müşāvere idüp böyle üç yirde birer mil dökerek (4) birbirinden ıraḳ her birine adamlar ḳoyup bekçiler ṭa‘yin (5) eyledük. Gözedirler her ḳaçan öteden ejderhā ḥareket (6) idüp bu cānibe yürürse üçünci milde bekçilerin (7) kösleri vardur çalarlar. İkinci milde olanlar işidür. (8) Anlar da kösleri çalarlar evvel ki milde olanlar işidüp (9) anlar daḫı kösleri urdılar. Vilāyet ḫalḳı da işidüp (10) bilürler. Ṭaşrada neleri varsa içerü çekerler. Niḥāyet (11) birḳaç ṣaḳat ṭavar ṭaşrada bıraġurlar.

Ejderhā (12) anları yudup andan gider. Birḳaç gün ḥużur iderüz. (13) İşte ol milin aṣlı budur.” didi. Ḥamza hemān iki dizi (14) üzere gelüp “Behey ṣāhum çünki böyle bir ḥāl vardur. Baña(15)niçün dimezsiz. Aṣıl bize lāzım olan budur ki öyle yerimüzi (16) cānavarı ḳatl idüp bu diyārı şerrinden emīn ideyüz.” (17) didi. Firdevs ṣāh “İy gözüm nūrı onuñla insān (18) muḳābele olup ceng eylemek emr-i muḥāldür. Bir mil yirden (19) dem çeküp eger ḳahramān olursa da bir dem de yudup [134b/1] yoġ ider veyāḥud zehiri ṣaçar ḳarşusında ṭaş (2) olsa yaḳup kül ider sen ise daḫı ejder cengü nedür (3) bilmezsün göre işidicek cengine ṭālib olduñ. (4) Ḳorḳarum bir ḫaṭā olur da ḳıyāmete dek ‘ālem bize ṭā‘n (5) iderler ki şöyle nev-cüvān nev-ẓuhūrı ecilin ejderüñ (6) aġzına atdı diyeler.” didi. Ḥamza eyitdi: ‘‘İy şehriyār elem (7)çekme hemān du‘āñ bizümle olsun. Ḥāḳdān ümidüm budur. (8) inşā‘allāh buża‘if elḥāl olan bendesine Ḫudā-yı (9) müte‘āl fırṣat vire ol mevzi ḳatl idüp bir alāy (10) biçāre ḳavmi şerrinde ḳurtaram.’’ didi. Firdevs şāh (11) “Ḫoş sen bilürsin ammā gitmesen eyü idi.’’ didi. (12) Ḥamza “Yoḳ elbetde ben aña gitmeyince olmaz giderem. Hemān baña (13) ḳulaġuz virin.” didükde begler biz de böyle gidelüm mi? Ne ḳadar (14) ‘asker getürürsin didiler. Ḥamza eyitdi:‘‘ Ejder cengine (15) ‘asker neylersiz bunda oturup du‘āyla meşġūl oluñ. (16) Ben varup Ḫudā fırṣat virirse helāk iderem. Eger (17) ol beni helāk iderse benüm selāmum atama er göresiz’’ (18) didi. Bunlar gāmgīn oldular. Rāvi eydür. Çünki Ḥamza (19) ejder cengine gitmek muḳarrer oldı. Ol gice haẓır olup [135a/1] ṣabāḥ yirinde ṭurup emr eyledi. Bir raḫṣ-ı isḥāḳı eyerlediler. (2) Ālātı ḥarbüñ ḳuşanup raḫṣāna süvār oldı. Ol maḥal (3) Lendühā “İy dilāver ben senden ayrulmam böyle giderim.” didi. (4) Ḥamza “N’ola sen bilürsin gidelüm.” didi. Hemān ‘Ömer Ma‘dī (5) Server bende giderem, diyüp yirinden ṭurdı. Ḥamza aña da (6) icāzet virdi. ‘Ömer ‘Ayyār daḫı ẓāhir biz de ḫiẓmetdeyüz (7) diyüp sermuzelerün giymege başladı. Andan bunlar dörd (8) kişi olup ḳulaġuz alup evvel ki mile doġru (9) çekildiler. Bu ḫaber çünki Ḳārun’a irişdi. Şād olup (10) eyitdi: “Diyek imdi bunlar ḥāẓır olup fırṣat zemānıdur. (11) Degmede Ḥamza ejder cenginden ṣaġ ḳalmaz biz de ‘askerine (12) uralum ḳılıcı ḫuṣūṣā Lendühā ve ‘Ömer Ma‘dī ve ‘Ömer ‘Ayyār (13) böyle kimseler sā‘ir yine de i‘tibār diyüp ḥāẓırlanup (14) ṭurdılar. İşte bunlar bunda bu ṭarafṭan Emīr-i murāduñ (15) giderken evvelki mil beraber yine geldi. Ol milde olan (16) didebānlar gördiler ki üç süvār ve bir piyāde şehir (17) ṭarafından gelüp irdiler. Geçüp ejderhā ṭarafına giderler. (18)

Ammā bu diyār adamına benzemezler. İkisi kūtah ḳadd ammā (19) ikisi bālā ḳadd ḫuṣūṣa Lendühā'nuñ başuñ ol yüce [135b/1] milden bu ḳadar yuḳaru gider. Bunlar ta'accüb idüp birbirine baḳup (2) eyitdiler: "Bunlar nāṣıl adamlardur teḥī kimselere benzemezler de (3)ammā 'aceb ejder aḥvālin işitdiler mi? Ola hele bir yol (4) söyleyelüm, görelüm ne dirler. Şāyed misāfir olup bu ejderi (5) bilmezler ola." diyüp hemān bir uġurdan feryād idüp "İy (6) adem oġlanları ḳanınıza susadıñuz mı? Ölüme ḳarşu (7) gidersiz. Öñiñüzde olan ejderüñ vaṣfıñ işitmediñüz mi? (8) Anuñ dem çekmesine yerlü ṭaşlar taḥammül itmez. Lā-büdde ḳoyar. (9) Aġzundan çıḳan zehir ateşine ṭaġlar deryālar taḥammül itmez. İmdi (10) siz üç-dört adam neyleseñüz gerekdür. Aña bir loḳma olmayup (11) nefesünden erirsiz." didiler. Ḥamza eyitdi: "İşitdik biz de (12) anuñ için giderüz ki varup ol ejderi öldürüp (13) sizi böyle beklemekden ḳurtaralum." didi.'Ömer Ma'dī eyitdi: (14) "İy dilāver gel şol sevdādan ferāġat eyle. Ol didükleri (15) üzere ise nice ceng olur. Göz göre kendüni yanar ateşe (16) atmaḳ da ne 'ālem vardur." didi. Ḥamza eyitdi: "Yā 'Ömer Ma'dī luṭf (17) eyle, bize elem virme var dön bārgāhında ṣafā ide ol (18) hem baṭṭāl kimsesin ḥin maḥalde bize ayaḳ bağı olursun." (19) didi. 'Ömer Ma'dī "Yoḳ Server öyle dime, biz kendümizden [136a/1] geçtük. Saña acırum. Böyle bir olmaz yirde żāyi' olup (2) gidesün diyü." Ḥamza, "Yoḳ beni severseñ var çadura (3) git." didi. 'Ömer Ma'dī'nüñ geldigüne pişmānlıġı vardı. (4) Ḥamza da böyle iḳdām idecek girü dönüp gitti. (5) Andan bunlar üçi çekilüp gitdiler. İkinci mile geldikde (6) anda olan bekçiler de bunları çaġrışdılar. "Bre adamlar (7) nireye gidersiz. İlerüde şöyle bir ejder vardur." (8) diyü çoḳ dürlü ḫavfünāñ sözler söylediler. Āḫir (9) Lendühā eyitdi: "İy Server gel kerem ile dönelüm. Şol (10) ḳadar adam hiç ḫayra yormıyorlar, varup buña bir ġayrı (11) tedbīr tedārik idelüm. Böyle olmaz adam degül ki ceng (12) idesüñ. Bunuñ cengi muḫālifdür." didi. Ḥamza eyitdi: "Ya (13) Lendühā saña bu söz lāyıḳ degül idi. Zīrā er olan ölümüñ (14) añar mı? Ya bize Ṣāḥibḳırān diyü niçün dirler. Böyle yirden yüz (15) döndirdikden ṣoñra kişi Ṣāḥibḳırān olur mı? Cān viremeyince (16) cānān ele girmez. Hele ġayrısı söylese bu sözi 'ayb (17) degül idi. Ammā sen mertebe-i Ṣāḥibḳırān ne oldıġın az-çoḳ (18) añlarsun. İmdi kerem ile sen de dön git." didi. Lendühā (19) "Be hey Server lā vāllāhi ben ölümden ḳorḳtuġumdan ötüri [136b/1] söylemem niḫāyet bilürsin seni sevdigümden ṣaḳunurum. (2) Tek saña bir żarar olmasun ben ḳuluñ senüñ yolunda (3) varayum ejder ile ceng ideyüm ya budur ki bir yüz

aġardum (4) ya budur ki senüñ uġrunda helāk olam. Andan ṣoñra (5) neylersen eyle benüm gözüm görmez.”didi. Ḥamza eyitdi “Bilürüm (6) beni seversin ammā luṭf gerd ile beni kendü ḥālime ḳoyun (7) yalñuz giderüm var sen ‘askerde otur baña du‘ā (8) eyle görelüm aḥvāl nice olur.” diyüp and virdi. Lendühā (9) ‘āciz olup evvel daḫı söyledi gene peşimān oldı. (10) Āḫir aġlıyurak girü dönüp kendi gitdi. Bu ṭarafdan Ḥamza (11) ‘Ömer ile çekülüp gitdiler üçünci mile geldikde anda (12) daḫı bekçiler ḥayḳırup “Gitmeñ adamlar ejderhā maḳasına (13)geldiñüz helāk olursız.” dediler ḥadd-ı zātında gördiler. (14) Ol ṣaḥranuñ otları kurumuş aġaçları da yanup (15) kubkuru olmuş. Bu kez ʿÖmer de vehme düşüp ufacıḳ (16) ufacıḳ gezinmege başladı. Zīrā birer uylar ider. Ḳulaġuzlar (17) daḫı bunda geldi. “Gene artuḳ ilerü git dimeyüz işte şol (18) kūhuñ nışfında bir maġara vardur. Ejderhā ol maġarada (19) yatur.” didiler Ḥamza icāzet virdi anlarda döndiler. [137a/1] Bu kez işte ʿÖmer de yalñuz ḳalup çekinmege başladı. Ḥamza(2) “Nedür ‘ayyār sen de ḳalmaḳ mı istersin imdi ḳal.” didi (3) ʿÖmer eyitdi: “Benüm işüm ḳolay öyle bir ḥāl olursa (4) ben ḳaçar ḳurtulurum ammā sen nice idersin.” didi (5) Ḥamza eyitdi: “Oralar ma‘lūm ammā hele onlar gitdi sen de (6) bu arada ṭurup beni gözet üç kere na‘ra ursam gerekdür (7) bir ejderhā buluşduḳda bir de cenge başladıḳda birde ejderi (8) öldürdükde bunu‘ üzere üç na‘ram gelürse bilesin ki (9) ejderi ḳatl iderüm ammā böyle olmayup ‘aksi vāḳi‘ (10) olursa ‘askere varup ḫaber viresin ki başları ḳıydın görsünler.” didi. ‘Ömer ‘ayyār da ol mil (12) yanında ḳaldı. Hemān Emīr-i Merdān tek tenhā tevekkül ḥaḳ idüp(13) ol ejderüñ mekānına doġrı revāne olup ol ḳadar (14) gitdi ki ejderüñ gezdigi yerlere geldi. Bu kez ejderüñ (15) ḳoḫusu raḫş-ı isḥāḳ alup burnu ḫorladup ayaġı (16) ile eşinüp er gelmege başladı. Ḥamza eyitdi: “Ey raḫş-ı (17) mübārek sen de mi bize büyü fālaḳ idersün. İşte hele (18) yāranlarum cümle bizi terk itdiler. Sen de böyle itmek (19) inṣāf degül idi ya diyüp serverüñ bir ‘aceb gücüne [137b/1] gelüp gözleri yaşıyla doldı. Birḳaç adım daḫı ẓor (2) ile sürdü gördü at daḫı vefā itmedi. Āḫir atından (3) devrilüp andan atın saġırısına bir tāz yana çarpdı. (4) Āt götü acısından ḳıçları atup ḳaçup gitti ‘Ömer’üñ yanına uġrayup geçüp gitdi. ‘Ömer bunı görüp (6) ‘aceb nedür aṣlı Ḥamza daḫı ejdere varası olmadı ya bu (7) atı niçün ḳaçırdı diyüp ‘aḳlıyla buldu ki at daḫı (8) işlemedi. Ḥamza da ḳoyuvirdi ʿÖmer bunda, öte de (9) ise Server-i ‘ālem atuñ der-miyān idüp simurġ var (10) ejderüñ yatduġu maġaranuñ üzerine ṭoġru çekildi. (11) Üç mil yer ḳaldıḳda gördü. Ol

maġaranuñ içinde (12) ḳara gazel tütünler göge direk direk olmuş. Meger ejderhānuñ (13) nefesi idi. Ḥamza bu ḥāli görüp cūş ḫurūşa gelüp (14) bir na‘ra-ı Allāh-u Ekber şöyle ḥayḳırdı ki ol ṣaḥra öñü ḥişār (15) dürlü dürlü ṣadālar virüp zemīn zamān güm güm atup (16) zelzele velveleye geldi ʿÖmer ol na‘ra-ı işidüp bildi ki (17) henüz Ḥamza ejdere buluşdı ammā ejder de añsuzın (18) bu na‘ra-ı işüdüp bilindi ve gözin açup ṣaḥraya (19) baḳup gördi. Bir cānlu ḳımıldar kendüye doġrı [138a/1] sürüp gelür. Hemān bir yol maġara miṣāl aġzın açup (2) bir dem çekdi ki Ḥamza anı gördi. Hemān yanında olan ḫar- (3) ḫaşak ve sünüñ dıraḫt yuvarlanup ejderüñ aġzına (4) gitdi. Ḥamza der sende bre yüb yüzi üstüne yıḳıla (5) yazdı. Kendüni divşürüb ayaḳların zemīne ṭayayup(6) bir zamān ṣapan demiri gibi yeri yarup gitdi. Bir yerden (7) ejder de bir yol aġzın yumup ṣıkdı gördi şikār (8) yoḳ dişine vāfir ṭaş doḳundu ṭaşra püfkürüp (9) andan baḳup gördi. İstedügi şikār ṣaḥrāda ṭurur (10) ḳaḳyup bir dem daḫı çekdi. Ḥamza ayaḳlaruñ yire muḥkem (11) ṭayamışdı. Şöyle kim dizleri dik ayaḳları yire (12) gömülüp anuñla daḫı olmayup yeri yararaḳ gördi. (13) Ejderüñ aġzına gideyorur hele ḫara ayaḳların bir yerlü (14) ḳayaya rāst getürüp muḥkem ayaḳların ṭayayup artuḳ (15)ilerü gitmedi. Ejderhā yine aġzında ta‘amasın bulamayup (16) ṭaş ṭoprak bulup ṭaşra püfkürüp yine naẓar idüp (17) gördi. Ol adam yine ḳarşusunda ṭurur ve iki ḳaḳdı (18) yıldırım gibi şāḳdı. Birkez daḫı ḳuvvetlü dem çekdi. Ḥamza’nuñ (19)bir dizi yire gelüp iki pençeleri zemīne gelüp az ḳaldı ki [138b/1]yuvarlanup ejderüñ aġzına gitdi. Server ġayret idüp (2) iki eliyle ol ṭaşa ṣarıldı. El ḳışṣa ejder Ḥamza’yı (3) almayacaḳ şöyle ġışġırdı ki aġzından pārem pārem ateşler (4) çıkup dünyāyı ṭutdı. Çünki şikārın eylemedi yerinden (5) ṭurub kemer kemer olup ḫaşm ve kīn ile Ḥamza’nuñ (6) üzerine yürüdi. Emīr-i Merdān gördi ejderüñ başı (7) ḥammām ḳapusuna beñzer ve iki gözleri iki meş‘ale (8) gibi yanar. Bir heybetle gelişin vardur ki gören adamuñ zehresi (9) cān olur. Ḥamza bu ḥāli görüp daḫı ejder cengin görmedi (10) idi. Şaşdı gāh ḳılıca yapışur gāh neyzene. Ol ḥālde (11) anı gördi üstādı ḥażret Ḫıżır ẓāhir olup (12) Ḥamza’nuñ eline üç oḳ ile bir yay ṣundı eyitdi: (13) “İy dilāver al bu oḳ ile ur kim helāk idesin (14) sā‘ir nesne kār eylemez ve yanına varılmaz.” didi. Gözinde (15) nihān oldı Server Şükr ü Yezdān idüp hemān ol (16) tīrin birine kemāne ḳoyup alnına bir oḳ urdı. Oḳ (17) kār etmiyüp girü ṣıçradı. Ḥamza bir āvāz işitdi ki(18) gözinden urdu. Bu Server bu kez ḥażretüñ bir oḳuñ (19) daḫı kemān zihne ḳoyup ejderüñ saġ gözine bir oḳ [139a/1] şöyle urdu ki

ḳafasın yarup çıḳup gitdi. Ejder (2)bu acıyı görüp bir yol zehrüñ ḳusup Ḥamza üzerine (3) atdı. Ḥamza bir cānibe atladı, zehir yire inüp neye ṭokundu (4) ise yaḳup kül eyledi. Yiri ḳaynatdı Ḥamza bir oḳ (5) daḫı atup sol gözin çıkardı. Bu kez ejder dar aġzın (6) açup yürüdigi Ḥamza'yı yuda. Server bir oḳ atdı ki (7) aġzından urup ol daḫı ḳafasından çıḳdı. Ejder (8) artuḳ helāk olacaġı bilüp nāgāh kendüni mizāna (9) alup getürüp Ḥamza'nuñ üzerine atdı. Server cān (10) ḥavliyle getürüp kendüyi bir cānibe atdı. On iki (11) adım yire düşdi ammā ejder Ḥamza'nuñ ṭurdıġı (12) yire öyle ṭokundu ki zemīn şaḳḳ olup bir 'aẕīm hendek (13) oldu. Hemān Ḥamza bir cānibe çekülüp gitdi zīrā duydı ki (14) ejderüñ zehri kendüye kār eyledi. "Ṣuya irişem (15) yoḫsa beni helāk ider." didi. Yerinde ejder dögne (16) dögne helāk oldu. Ammā yeri hendek hendek idüp (17) vucūdun cümle rize rize eyledi. Birden Ḥamza ṣuya (18) gelüp biraz alın yüzün yuyup içdi oturayum dir(19) iken 'aḳlı gidüp bir cānibe düşüp yatup ḳaldı [139b/1] ammā bu ṭarafdan 'Ömer 'Ayyār olgün ikindi zamānınadek (2) ṣabr idüp gördi Ḥamza'nuñ na'raları geldi ammā kendü (3) ẓuhūr etmedi 'aceb aṣlı ne ola diyüp ilerü (4) varup gördi. Bir nesne ṣaḥranuñ ortasında depe (5) depe olup yatur. Bu ne ola diyüp yāb yāb yıġın (6) geldi gördi ejder ölmüş. Yüzin gözin yire sürdi(7) çoḳ şükürler eyledi ammā Ḥamza meydānda yoḳ 'aceb nice (8) oldu. Olakim helāk olmaya ve dolaşarak başı ucuna (9) gelüp gördi. Ejderüñ gözleri yoḳ ammā başı künbede (10) beñzer göñlünden eyitdi, kemālüñ gitse vucūdu (11)nice icādı ḳalur er ölür adı ḳalur at ölür (12) meydānı ḳalur, diyüp ol ölmüş ejderüñ gerdanına (13) bir teber öyle urdu ki ṭob gibi yire bıraḳdı. Andan arayaraḳ (14)gelüp ṣu kenārında Ḥamza'yı buldı. Lāya'ḳıl yatur bildi ki (15) ejderüñ zehri sürura ṭaşır idüp böyle ölmüş. (16) Meger muḳāddem Şāhdan aldıġı tiryāk-ı faruḳdan bir (17) miḳdār kendü de alıḳomuşdı, belki bir zamān lāzum olur (18) diyü. Hemān teziyye çıḳarup Ḥamza'ya koḫulatdı. Andan elin (19) ayaġın oġarak 'aḳlı başına geldi gördi. 'Ömer 'Ayyār [140a/1] başun dizine almış oġar "Nedür bu ḥāl 'ayyār baña n'ldı?" (2) didükde 'Ömer eyitdi:''İşte ejderi öldürüp buraya (3) gelince ejderüñ zehri teşīr idüp düşüp (4) ḳalmışsun." didi ve ol tiryākdan birāz ezüp içürdi. (5) Serverüñ sussuzluġu gitdi. Andan enbiyan-ı kerāmedi (6) ṭa'ām çıḳarup yidiler. Şükrün didiler. 'Ömer 'Ayyār eyitdi: (7) "Āferin 'Arab eyü cigerdārluk idüp böyle ejderi (8) öldürüp cihānda eyü nām ḳodun ammā ben de bir eyü yararluk (9) eyledüm ki olmaz." didi. Ḥamza " 'Ayyār neyledüñ görelüm söyle." (10) didükde 'Ömer

eyitdi: ‘‘Seni arayuraḳ ejderi varup gördüm (11) öldürmüşsün yatur bende bir teber urup başuñ gövdesinden (12) ayırup yire bıraḳdum.” didi. Ḥamza “Āferin eyü baḥādurluk eylemişsin (13) sen öncelin ejderüñ gerdānuñ bir teber ile çıkarasuñ’’ (14) didi. Andan ‘ayyār var raḫşum getür. Evvelde bize bī-vefāluḳ (15) idüp bıraġup gitdi, didi. ‘Ömer de n‘la diyüp çıḳup (16) gitdi. Aḫşām idi. Ḥamza da ol arada ḳaldı. Ezin (17) cānib Rāvi eydür. Meger yirinden Ḳārun,‘Acem cāsuslar (18) ḳomışdı ki Ḥamza’nuñ ejder ile cengi nice olur diyü. (19) Evvel ‘Ömer Ma‘dī gelüp bārgāhında ‘işrete oturdu. [140b/1] “Niçün döndüñ?” didiler. “Ḥamza istemedi elbetde dön, didi. (2) Ben de döndüm.” didi. Ammā Lendühā ol arada bir zamān añladı. (3) Görelüm Ḥamza’nuñ aḥvāli nice olur. Ṣoñra yine eyitdi: (4) “Ḥamza Ṣāḥibḳırān’dur. Anuñ ḥaḳḳından gelür. Ben varup ‘askere (5) gideyüm.” diyüp revāne oldı. Ammā yalñuz yol yā gelüp (6) bir cānibe gitdi. Birazdan begler gördiler ki Ḥamza’nuñ (7) atı ḳaçaraḳ ve ayaġuñ sürüyerek geldi. Begler şaşup (8) ‘aceb ne ḥāl oldı diyüp ḳorḳdılar. Ejder Ḥamza’yı (9) helāk itdiyse yā bu raḫşı nice ḳurtuldu. Yā Lendühā (10) nice oldı. Hele ‘Ömer ‘Ayyār ḫod çabuḳ kişidür öyle (11) bir teḥlike yirine varmaz ya ne ḥāl oldı.” diyüp ḥayretde (12) ḳaldılar. Seyf-i ‘aḳıl kimesnedür eyitdi: (13) “Begler elem çekmeñ at ejder cengine varmaz. Emr-i Merdān (14) anuñçün ḳoyı virmişdür. İnşā’allāh kendüsi saġ (15) ve esendür.” didi. Bunlar ġām-kîn olup bu elemüyle ḳaldılar. (16) Ammā bu ḫaber Ḳārun’a irişdi gide ḥarāmzāde hemān cümle (17) ‘askerine ḫaber idüp ḥāżır oldılar. Aḫşām (18) olduḳda ‘asker-i İslām ġāfil yaturken ḳırḳ biñ (19) kāfir ‘askeri her cānibden na‘ralar urup ḳılıç ḳoydılar. [141a/1] Begler bu ḥāli görüp cān başlaruna sıçradı. Giyinüp (2) atlaruña süvār olunca çoḳ kimesne zaḫmdār olup (3) niceler helāk oldılar. Herkese başu ḳıyusu oldı. (4) Ḳārun mel‘ūn rāst geldigü dilāveri kimüñ zaḫmdār (5) ve kimüñ şehid eyledi. ‘Ömer Ma‘dī ise şarābı çoḳ (6) içmişdi. Atuna biñüp bir cānibe gitdi. Şāh niçün (7) görememiş ‘asker ‘aceb şaşḳunlıḳ oldı. (8) Ol demde ‘Ömer ‘Ayyār çıḳa geldi. Bu ḥāli görüp “Hay (9) mel‘ūn Ḳārun ne ‘aceb iş itdin. Ṭuramadı (10) ben de şimdi Ḥamza’yı getüreyüm sen de göresüñ ḥālini (11) nice olur.” diyüp birḳaç beglere buluşup “Bre Ḥamza ṣaġdur. (12) Ejderi öldürdü. Şaşmāñ herkes çādırı (13) öñünde ṭurup gelen düşmānı men‘ idüp diyüp (14) hemān Ḥamza’nuñ atın alup ʿacele ile Ḥamza’ya gelüp (15) “Server işte aḥvāl şöyle Ḳārun senüñ atunuñ (16) boş geldigün görüp ejderhā seni helāk eyledi (17) diyü ‘askeri başup ḳılıç ḳomış meded yetiş mel‘ūn (18) ‘ālemi

ḫarābe virdi.” didi. Emīr-i Merdān ġazabunuñ alup (19) bir yol at arḳasuna gelüp ‘Ömer’i öñine ḳatup [141b/1] sür‘atiyle gelüp gördi. Ortalıḳ böyle hemān bir kez na‘ra (2) urup “İy Ḳārun bī-dīn işte ben geldüm. Cān elümden (3) ḳanda ḫalāṣ ider. İy mel‘ūn sen eski düşmānlıġa (4) daḫı bıraḳmadık mı ṭur imdi. İy La‘īn didükde Ḥamza begleri (5) server āvāzundan bilüp şükür-Yezdān eylediler ve Ḳārun (6) ‘askeri ile muḥkem cenge ṭurdılar ammā Ḳārun-ı bī-dīn (7) añsuzın bu na‘rası işidüp ‘aceb bu na‘ra Ḥamza’nuñ mıdur? (8) Yoḫsa begleri ḥīle mi iderler ammā Ḥamza olursa da (9) olsun ḫarca ābād gice içünde belki fırṣat bulup (10) ḳatl iderüm diyüp hemān na‘rası gelen cānibe at (11) suvardı. Bu maḥalde Ḥamza tekrār bir na‘ra daḫı urdu. (12) Ḳārun-ı La‘īn daḫı işidüp “İşte benüm Ḳārun neylemeġe (13) ḳādirsin.” diyüp ḳılıç çeküp üzerine sürdükde (14) Ḥamza “Hey La‘īn sen misin bu ne işdür ki idersin? (15) Seni baña yoldaş ḳoşmışlar iken sen ikide (16) birde baña ve sipāhime düşmānlıḳ idüp böyle ḫareket (17) idersün. Yā şimdi elümden nice ḳurtulursuñ.” (18) diyüp ḫışmıyla at sürüp kişi yoldaşuna ḳaṣd (19) ve ḫıyānet itmek nice olur. İmdi gör diyüp irişüp [142a] (1)Bir eliyle ḳılıç ṭutan bil kendüñ żabṭ idüp ve bir eliyle ṣuratına (2) el arḳasıyla bir ḍarb nice urdı ise aġzundan (3) burundan ḳan tufānuñ gibi atulup ayaḳları rikābında (4) çıḳup zemīne naḳş aldı. ‘Ömer ‘Ayyār mel‘ūnu bende (5) çekdi. Bu maḥalde Lendühā ve Firdevs Şāh ayrışup (6) Ḳārun ‘askerün ortaya alup ḳarmaġa başladılar. (7) Kāfirler bu ḥāli görüp amān çaġrışdılar. “Bizüm ne (8) günāhımuz vardur. Biz emir ḳuluyuz.” didiler. Ḥamza işidüp (9) bunlara amān virdiler. Begler gelüp Ṣāḥibḳırān kadmende (10) başuñ ḳoyup servere du‘ālar eylediler. Çoġı zaḫmdār (11) idiler. Ḥāḳ Te‘alā bizi server sensüz eylemeġe. Bu mel‘ūn(12) bizi ġāfil bu ḥāle getürdi. Ḥāḳḳ’a şükür hele itdügin (13) buldı. Kemend ḳażāya giriftār oldı.” didiler. Bu maḥalde (14) Firdevs şāh ilerü gelüp ejder aḥvālinden ḫaber (15) sordı. Emīr-i Merdān devletinde “İy şāh bugün Ḫuda (16) vucūdı dünyāya gelmedi ki döndi.” diyince cümle begler (17) ve Firdevs şāh şād olup servere taḥsin idüp (18) du‘ālar eylediler. Ba‘de Server buyurdı. Ḳārun mel‘ūnu (19) meydāna getürdiler. Emīr-i Merdān “Bre mel‘ūn benden ne [142b/1] kemlik gördüñ ve ben saña neyledügüm ki sen baña böyle ḫiyānet (2) idersin yā şimdi kendüni nice görürsin.” (3) didükde La’īn aġlayup “Benüm günāhum nedür? İşte Şāh (4) ve Baḫtek emriyle eyledüm. Onlar baña ola kim bir yirde fırṣat (5) düşürüp ḳatl idesin diyü Şāh fermān virdi. (6) İşte kendü ḫaṭṭı ile ḳoynumdadur

çıḳarup görün (7) bende anların sözine uyup ḫaṭā eyledüm. Estaġfirullāh (8) bir daḫı itmeyeyüm eger bir daḫı ḫıyānet ve ḳaṣd idersem (9) bilā-amān kes başumu, bir sözime daḫı ‘amel itme.” diyü (10) taẕarru’lar eyledi. ‘Ömer ilerü gelip ḳoynundan ol ḳaġıdı (11) çıḳarup gördiler. Mel‘ūnuñ sözi ṣaḥīḥ, ol (12) temessük olan ḳaġıduñ yazısı Şāhuñ kendü ḫaṭṭı (13) ve mühridür. ‘Ömer ve ‘Ömer Ma‘dī bunu görüp ġışş oldılar. (14) “Ma‘lūm oldı ki bunuñ ḳız virmek murādı degüldür. (15) Anuñ māla ne iḥtiyācı vardur ancaḳ seni ṣavuşturup (16) bir yirde vucūdunı adem itmege çalışır. Bu ma‘kūle ḫīlebāz (17) adamuñ sözine niçün ‘amel idersin. Minnet-i Ḫudāya (18) bu mel‘ūnlara böyle mudara itmeden eline tīġ (19) alup bunlara ur ḳılıcı zor pazu ile al mühri [143a/1] geç otur ṣafā ile.” didiler. Emīr-i cihān “Hayr bu söz (2) degüldür eger ki söz sizüñdür ammā yoḳ anuñdur (3) maḥalli vardur zīrā ben Nūşīrevān’uñ etmegin yiyüp çoḳ (4)iḥsānuñ görmişizdür. Şol ḳadar ṣabr iderem ki (5) ol baña ḳılıç çeke ondan ṣoñra iş ḳolay olur. Ol daḫı (6) ma‘lūmdur ki bu ḫīleler fi’l-cümle Baḥtek mel‘ūnuñdur. (7) Bir gün ol da bulur neyleyelüm ammā mel‘ūn işte yine (8) bu def‘a yine seni āzād iderem velākin şöyle ki bir (9) daḫı ḫiyānetüñ ẓuhūra gele bi-Rabb-i Ka‘be ve zemzem at (10) üzere bulınursam öldürmeyince inmeye ve eger yirde bulınursam (11)öldürmeyince binmeyem.” diyü and içüp buyurdı, bendin (12)aldılar. La‘īn gelüp münāfıḳāne ayaġına düşüp (13) ‘özrin diledi ammā Emr-i Merdān yüzine baḳmadı. (14) La’īn merdud olup ‘askeri içine geldi gördi. (15) On biñden ziyāde kāfir ḳılıçdan geçmiş zaḫmdāruñ (16) ḥesābı yoḳ. Niḥāyet bir iş de göremedi. Eleminden (17) köpüre yazdı iki def‘adur ki işüm başa varmadı, (18)üçünci de bilmem ḥāl neye müncer olur, diyüp ġam ile (19) ḳaldı. Bu cānibden begler ve Firdevs Şāh oġlu [143b/1]Firuz şāh bil-cümle binüp ejderhā seyrine varup (2) gördiler. Fi’l-ḥaḳiḳa ölmüş, düşdigi yeri (3) çarpına çarpına ḥendeḳ ḥendeḳ idüp ṭaġ pāresi gibi yıġla (4) ḳalmış. Ḥaḳ Te‘ālā’nuñ ṣan‘una ve Ḥamza’nuñ cigerdārluġına (5) ḫayrān olup taḥsin eylediler. ‘Ömer ‘Ayyār ġarra alunup (6) “Başu bizüm elümüz emegüdür.” didi. Añada āferīn, didiler. (7) Ba‘de ejderüñ bāz mühre bulup andan arḳasından (8) başdan başa yüzüp bir ḳayış çıkarup kemend (9) bükdüler. Ondan ol maġara içine girip seyr-i temāşa (10) iderken Ḳayṭāsi Yunāni’nüñ definesini buldılar. (11) Şöyle ki niḥāyet yoḳ, cümlesin ṭaşra çıḳarup (12) bir baḫşını Firdevs Şāha virdi, bir baḫşını (13) ‘askere virdi, bir baḫş kendü için ḫazine yıġladı. (14) Andan öküzler götürüp ol ejderi ‘araba ile götürüp (15) Anṭāḳiyye ḳapusunuñ üzerine

zencir ile aṣup (16) tārīḫ ḳodılar. Ahālī memleket Ḥamza'ya du'ālar eylediler (17) ammā Ḳārun-ı La'īn, Emīr-i Merdānuñ baḫādırluġuna ḥasedinden (18) helāk mertebesine varup bir nāme yazup Şāha (19) ve Baḫtek'e işte aḥvāl şöyle oldı ve ben şöyle [144a/1] eyledüm iki def'a eylemeden iş gelmedi beni ṭutdı, (2) helāk ideyazdı güçle ḳurtuldum. Üçüncide bu yolda (3) nār-ı nūr yoluna ve Şāh uġruna baş ve cān virmem (4) müḳerrerdür diyüp Şāha gönderdi. Kendü yine fırṣat (5) gözlemege başladı. Rāvī eydür: Bu ṭaraftan Emīr-i 'Arab (6) Firdevs Şāha yüz ṭutup "İy Şāh-ı 'ālem şimden (7)ṣoñra icāzet virüñ def'-i ṣıḳlet idelüm ḫuṣūṣā (8) gün aḫşāmludur ḳaidliye ṣoḥbet ḥarām dimişler. (9) Bī-Ḥamdūllah bunda geldügümüzde ḥikmet varmış fā'ideden (10) ḥāli olmadı, şöyle bir muzibüñ şerrinden Müslümānları (11) ḫalāṣ idüp sizüñ gibi rūşen-i ẓamīr ḫiẓmetinde bulunduk. (12) Ma'zūr olun Şāhum." diyüp destūr ṭaleb idince (13) Firdevs Şāh du'ā idüp "N'ola oġlum icāzetdür ḫoş (14) gidersün ammā luṭf ile üç günceğiz eglenüñ misāfir- (15) imüzsin şehre varalum sarāyumuzda żiyāfet idelüm bir (16) ḫāṣ baġumuz vardur anda 'işret idüp birbirümüze 'arż-ı (17) muḥabbet idelüm olsun bu dünyānuñ beḳāsı yoḳdur." didi (18) Ḥamza "N'ola Şāhum varolam." diyüp icāzet virdi. Firdevs Şāh (19) yerinden ṭurup varup ḳal'aya girüp [144b/1] kendü ḫāṣ sarāyın döşedip tezyīn eyledi. Meclis (2) muhayyā idüp oġlun Ḥamza'ya gönderdi. "Var Ḥamza'yı (3) da'vet eyle gelsün." didi. Firdevs Şāh oġlu Firuz (4) şehzāde, Ḥamza'ya gelüp pederi selāmuñ tebliġ idüp (5) cümle begleriyle sizi biyürsunlar." didi diyince Server (6) n'ola diyüp andan Firuz Şāh öñlerine düşüp (7) şehrüñ içinden geçüp çoḳ 'acāib ve ġarayibler temāşa (8) idüp ḥaṭṭ-ı ẕātında yer yer kemerler, ṭāḳılar envā'i dürlü naḳşlar (9) ve bir 'aẓīm ṭaġı ḥiṣār idüp içine almışlar. Çünki (10) sarāya geldiler, Firdevs Şāh ḳarşu gelüp ta'ẓīm ile (11) Serveri cümle begler ile getürüp ṣadr-ı 'aliyye geçürdi. (12) 'Arab dilāverleri ve Lendühā ile Hind Serverleri (13) Yunān Bahādırları İstefanos, ḳarındaşı Testefanos bölük (14) bölük ḫalḳa ḫalḳa meclis ḳurup oturdular. (15) Dürlü dürlü kebāblar ve püryānlar ve envā'i gūne miyveler şukūfeler (16) ile meclisi zeyn idüp andan sim-i sāk sākiler (17) Sa'id-i Siminlerin ṣıġayup ellerine billūr ve zerrīn (18) ṣüraḥiler ve la'īn piyāleler alup ṭavşan ḳanı ba'de (19) ehl-i meclisin devr itdürüp ṣunmaġa başladılar. [145a/1] Andan ḳaṭār ḳaṭār sāzendeler ve gūyendeler gelüp (2) meclis kenārına diz çöküp sāz söze dem-sāz (3) olup anda onlara ṣafālar baḫş eylediler. (4) Hevāya kimse uymazdı, mekrini deliḳanluluḳ (5) itmezdi meger mi

güzeller ṭaşra çıkmazdı. Ḥaremden (6) meger servi seḥi bag̱ irmeden göge ag̱maz idi. (7) Bir maẓlumuñ āhı meger ‘āşıḳların dūd-ı siyāhı (8) işte bunlar bu ẕevḳli ol gün ol gice nısf-ı (9) leyl olunca ‘işret idüp andan herkese câme (10) ḫāb ṣolunup cümle begler ḫāb varup rāḥat oldılar. (11) Ammā Firdevs Şāh Ṣāḥibḳırānı ḫāṣ bag̱ına götürüp (12) on iki pāyeli bir kemer köşk üzerinden şāhāne (13) câme-ḫāb bırag̱up Server ola maḳām-ı dil-kuşāda (14) ḳarār idüp rāḥata vardı. Çünki ṣabāḥ oldu (15) bunlar cümlesi yerinden ṭurup meclis tazeleyüp (16) yine ‘ayş u ‘işrete ve bezm-i ṣafāya meşg̱ūl oldular. (17) Ammā Rāvi eydür: Meger Firdevs şāhuñ bir cemīle bir (18) maḥbube ḳızı var idi. Adına Meryem Bānu dirlerdi. (19) Nice kimseler bu ḳızı Firdevs Şāhdan isterlerdi [145b/1] yoḳ daḫı zamānı vardur diyüp ta‘allül iderdi. Ḥikmet-i (2) Ḫudā bu kere ḫāṭrına bu ḥatır eyledügü ḳızuñ Ḥamza’ya (3) vire. Zīrā böyle dāmād ele girer degüldür, diyüp vüzerāsıyla (4) müşāvere idüp onlar da g̱āyet ma‘ḳuldür diyüp Şāhuñ (5) bu fikrin begendiler. Ondan bunlar yine ‘işret iderken (6) Firdevs Şāh eyitdi: “Oğlum Ḥamza senden dilegüm vardur. (7) ‘Aceb söylesem sözimüz geçer mi ola?” didi. Server al başı (8) üzere ḳoyup “Buyuruñ Şāhum görelüm söziñüz niçün geçmez.(9) Eger ḳādir isem cān baş üzere.” didi. Firdevs Şāh te‘kid (10) idüp “Ḳorḳarum sözimüz geçmeye şol ḳadar begler içinde (11) ḥācil olayuz.” didi Ḥamza kısm-i yād idüp “Behey Şāhum (12) niçün böyle buyurursız, sözi bi-Rabb-i Ka‘be eger ḳādir olduğum nesne (13) ise dirig̱ etmem. Meger ḳādir olmayun.” didi. Firdevs Şāh eyitdi: (14) “Murādum budur ki bir cemīle ḳızum vardur maḥbublar arasında (15) ḥayli mümtāzdur. Dilerüm ki ol ḳızı cāriyelige ḳabūl eyle. (16) Senüñle baba oğul olalum.” didükde Ḥamza’nuñ levni müteg̱ayyir (17) olup eyitdi: “ İy Şāh bu ‘aceb olmaz teḳlifdür. Zīrā ben (18) ḥālā Nūşīrevān’uñ ḳızı Mihr-i Nigār’a ‘āşıḳ āvāre olup (19) ondan ötüri bu ḳadar derd çekdüm zehirler nūş eyledüm şimdi [146a/1] ḥālā bu zaḥmetleri andan ötüri çeküp gezerüm. İmdi (2) kerem eyle incinme benüm anuñla ‘ahdum vardur ki ondan evvel ḳız(3) almayam ben bu işi iḫtiyār edemem, g̱ayrı murāduñ var (4) ise söyle elümden gelürse edeyüm.” didi. Firdevs (5) Şāh eyitdi: “İy nūr-u didem Nūşīrevān saña ḳız virmez, (6) sözim ṭut. Hemān bunu al senüñle ata oğul olalum. (7) Dīnden ḳaçma ḫuṣūṣā yemīn itdüñüz meger ḳādir olursam (8) murāduñ ḥāṣıl idem didük.”didi. Ḥamza eyitdi: “Yoḳ Şāhum (9) buña aṣlā ḳādir degülem g̱ayrı ne emr idürseñ cān başum yoluna fedā ammā bu didügin olmaz.” didi Firdevs Şāh (11) gördi sözi geçmedi. Ziyāde elem çeküp maḥzūn oldu.

(12) Ol gice bir rivāyetde Ḥıżır ʻaleyhisselām geldi, bir rivāyet (13) cedd-i Ḥażret-i İbrahim ʻAleyhisselām geldi eyitdi: (14) “Gözüm nūru Firdevs Şāhı ziyāde incindürdüñ var göñlün (15) ḫoş eyle. Ḳızın alup nikāḥ eyle Mihr’den ṣoñra gördüñ (16) ol arada ẓuḥura gelecek ḥikmet vardur.” diyüp vāfir (17) naṣiḥat eyledi. Ṣabāḥ olduḳda Ḥamza uyanup Firdevs (18) Şāhuñ dīvānına gelüp bu aḥvāli söyledi. Firdevs Şāh (19) şād olup bu ḳadar ulular arasında Meryem Bānu’yu Ḥamza’ya [146b/1] ʻaḳd-ı nikāḥ eylediler. Ḥamza da Mihr’i aldıḳdan ṣoñra Meryem Bānu (2) daḫı alacaḳ oldu, ḫadimleri gelüp Meryem Bānu’nuñ anasına (3) müjde ḳıldılar ve Meryem Bānu bunu işidüp derūnuna ateş (4) düşdi. Ol da Ḥamza’nuñ hüsn-ü cemāli işüdüp ḳulakdan (5) ʻāşıḳ olup gice ve gündüz derd sırrında idi. Bu ḫaberi (6) daḫı işitdügi Ḥamza’ya atası kendünü virmiş ammā baʻzı (7) zamān gelüp alacaḳ olmuş niḥāyet buña ʻāşıḳ nice ṣabr (8) eylesün vuṣlatuñ meded midür ister ʻÖmer ise (9) ol zamāne ḳatlanmaz işte Meryem Bānu dīvāneye döndi. (10) Andan ḫaber aldı ki yārın żiyāfet tamām olur. Ḥamza ṭaşra (11) bārgāhına çıḳar, kendü ḥasretle ḳalur. Hele ne ḥāl ise (12) aḫşāma dek ṣabr idüp aḫşām olduḳdan nice (13) idecegi bilmezdi. Gözüne uyku mı gelür göñlünden eyitdi: (14) “Bārī ḳabūl olsa varup bir kez yüzin görsem ḫayāli ile (15) göñlüm eylesem.” diyüp āḫir hemān yerinden ṭurup giyinüp (16) ḳuşandı ve cümle vucūdun cevāhire ġark eyledi. Ondan (17) sarāy dīvārından aşup Ḥamza’nuñ yatdugu ḫāṣ (18) baġa geldi. Ayın bedir olduğu zamānlar idi, gele gele Ḥamza (19) yatdugı taḫt öñine geldi. Aydınlık baġuñ içi gündüze [147a/1] beñzer insān ḳısmından hiç kimse yoḳ. Güller açılmış (2) bülbüller şakıyup öterler. Meryem Bānu bī-iḫtiyar taḫtuñ (3) üzerine çıḳdı gördi Emr-i Merdān cāme-ḫābında (4) arḳası üzere yatmış uyur. Yaz güni olmaġla ḳolların (5) yorġanda ṭaşra çıḳarup sinesin açmış. (6) Ol gül rāḫları üzere şāhdāne inciler gibi dāne dāne (7) derlemiş. Bunda bir hüsn-ü cemāl vardur ki cihānda mislü (8) bulınmaz. Meryem Bānu Serverüñ böyle güzelligin görüp bī-hūş (9) olup bir zamān ṭayanup ḳaldı. Güçle ʻaḳlı dirü (10) fikir eyledi. ʻAcaba kendüm bildürsem mi ammā ḳorḳaram ḳabūl etmez, (11)beni rüsvāy ider ve ṣoñra hiç ḳabūl etmez. Hemān eyüsü (12)ṣabr itmekdür göre yedi iḳlīm Şāhuñ ḳızı Mihr-i Nigār (13) ḳaç yıldur ṣabr ider daḫı vāṣıl olamadı, diyüp dönüp (14) gitmek istedi yine eyitdi: “Baġa geldük bir gül ḳoparalum.” (15) diyüp diledi ki Serverden birḳaç puse kenār ide hemān (16) yāb yāb gelüp Emīr-i Merdānı ḳoçup iki ḳolların boynına (17) ṭolayup bir bir yanaġından öpüp ve bir de

yanaġından (18) öpüp ondan ṭudaġı dudaġına alup öperken anı gördi. (19) Ḥamza ḥarekete gelüp vucūdu ditremege başladı ve bir yol Ḥamza da [147b/1] bir cānibe dönüp Meryem Bānu ḳoçup ṣıḳup lebinden (2) öpmege başladı. Meryem Bānu hay ṭuyuldu ancaḳ eyü hele (3) yavuzlanmadı dirken Ḥamza bu ḥāliyle ditreyerek uyḫuya (4) vardı. Meger Ḥamza'da vāka'sında Mihri Nigārı görüp (5) hezār nāz ü işve ile gelüp ḳoynına girdi. Birbirine (6) ṣarulup öpüşüp ḳoçuşup ve ditremesi bu (7) idi ki rāvi eydür Emīr-i cihān o zamān on altı (8) yaşına ḳadem baṣup bāliġ olup ol ḥalde iḫtilām vāḳi' (9) oldı. Ol idi vucūdu lerzān oldu ki bu kez Meryem Bānu (10) gördi. Ḥamza uyanmadı. Ol ḳadar ḥareket uyḳusu arasında (11) imiş meded imdi duymadan gideyüm vuṣlat ise ancaḳ (12)olur. Hemān ol maṣlaḥat ḳaldı bir gün ol daḫı olur. (13) Bu ḳadar olsun diyüp yine yāb yāb Ḥamza'nuñ ḳucaġından (14) kendüni uġurlayup taḫtından aşaġı inerken Ḥamza uyana (15) geldi gördi yanında kimse yoḳ ammā yaz güni (16) olmaġla ayaġundan ṭon yoġıdı gördi buṭınuñ (17) arası rūsvāy olmuş. Döşege bulaşmasun diyü (18) bir silecek nesne aradı bulamadı. Meger Mihri Nigār bir yer (19) ṣırmalı yādigār destimāl işleyüp bir rivāyette [148a/1] Ḥamza Hind'e gitdügi zamānda virmişdi. Bir rivāyette bu ḫarāc (2) cem'ine çıkduġu zamānda Şāhdan icāzet alup (3) Mihre buluşup ve du'ālaşdıḳda ol yādigār destimāli virüp (4) "Yā Emīr bu destimāli eline aldıkça bu derdmend çāreye ki (5) ḫāṭır-ı şerifiñüze getüresiz. Zīrā sen Hindistān'da iken (6) ben bunu gözyaşıyla işleyüp ṭuraram." demişdi. (7) Ḥamza da cānı gibi ṣaḳlayup ḳoynundan çıḳaramaz idi. (8) Ol maḥalde hemān ol destimāli eline girüp anuñla silindi. (9) Döşek içine bıraḳdı Meryem Bānu da gördi. Ḥamza uyanup (10) ḳımıldanmaġa başladı ṭuyula diyü teziyye taḫtuñ altına girüp(11) ṣaḳlandı. Ḥamza yine uyusun da gideyüm, didi. Meger Mukbil-i (12)Zerrīn kemer ol araya yaḳın yirde yaturdı. Serveri çaġırup (13) "Yā Muḳbil gel." didi Muḳbil geldi. Ḥamza eyitdi: "Şöyle bir ḥāl (14) vāḳi' oldu. Mihri düşümde gördüm mu'aneke iderken (15)inzāl olmuşam, ġusul lāzım geldi. Al şu esbābı diyüp (16) döşekden ḳalḳdı. Muḳbil Ḥamza'nuñ esbābı götürüp (17) ol baġuñ içinde yer yer ḥavużlar var idi. Anda varup (18) ġusul ede bunlar getürdiler ammā bir yerden Meryem Bānu taḫtuñ (19) altından yine taḫt üzere çıḳup ḥasretünden cāme-ḫāba [148b/1]girüp yaşduġına yüzin sürüp ḳoḫulayup giderken Mihrüñ (2) yaġlığı eline girdi. Baḳup gördi ki tuḥfetü'l-mülk bir (3) yaġluk gözler görmiş degül bārī bunu alāyım yādigār idem (4) eglencem olsun. Ḥamza'nuñ sevgilüsine beñzer ki döşegine (5) almış

diyü ḳoynuna ṣalup taḫtından inüp kendü maḳāmına (6) varup düşine girüp Emrüñ ḫayālin fikir ederek (7) uyudu. Vāḳ‘a görüp Ḥamza ile kendüni vāḳ‘asında (8) gerdek itmişler. Ḥamza ile cem‘ olup bu daḫı inzāl oldı. (9)Bu şevḳle uyanup gördi ki ortalık rüsvāy olmuş. (10) Ol destimāli ḳoynından çıḳarup bu da anuñla silindi. (11) Ḥamza’nuñ menisi maḥal-i ma‘ḫūde degdügi gibi men‘i cezb (12) idüp Ḳudret-i Ḥak ile Meryem Bānu’dur ḫāmile oldı. (13) Ol destimāli yuyup kendi de ṣaḳlayup ḳodu. (14)Beriden Ḥamza Muḳbil ile varup ḥavużda ġusul eyledi. (15) Andan cāme-ḫābına gelüp yatdı, irtesi destimāli (16) aradı ki Muḳbil’e virüp yudura pāk eyleye bulamadı. (17) ‘Aceb nice oldı bunda ḫod-yād kimse gelmedi. (18) Mihri Nigār ṣoñra bize elem çeker, diyüp çoḳ aradı ammā (19) ḳanda bulur ol gitdi gidenler ile Firdevs Şāha da [149a/1] anmadı. Belki ḫāṭırına bir yer gele ve nice ġulāma cefā ola (2) diyüp ferāġat eyledi. Ondan żiyāfet tamām olmuşdu, Ḥamza (3) begler ile Firdevs Şāhdan icāzet alup (4) bārgāhına gitdi. Birḳaç gün daḫı yol tedāriki görüp (5) bir gün Firdevs Şāh ile vedā‘ idüp cümle ‘asker (6)ile Ḳārun bile ḳandasın Yunān şehri diyüp (7) çekülüp gitdiler. İşte beriden Meryem Bānu Ḥamza’dan (8) ḥāmile ḳalup bundan bir oġlu olacakdur. Adına ‘Ömer (9) bin Ḥamza-ı Yunānī diyeler ‘aẓīm Bahādur ḳopar bir maḥalde (10) Ḥamza zaḫmdār olup ‘asker-i İslām ziyāde ıżṭırābda (11) iken gelür yetişür, imdād idüp ‘aẓm-i ḫiẕmetinde bulur. (12) Maḥallinde beyān oluna bu ṭarafdan Ṣāḥibḳırān-ı ‘Ālem bir gün (13) Yunān şehrine geldi. Yunān’dan murādına şimdi (14) Ḳonya didükleri şehirdür. Şāhına ‘Aden Şāh (15) dirlerdi. Aña da Şāh’dan ve Baḫtek’den nāme gelmişdi ki (16)Ḥamza ol cānibe ḫarāc nāmına göndermişdür. Murādmāl (17) degüldür hemān yanumuzdan ṣavduḳ anda vardıḳda neyler (18) iseñüz idüp ola kim bir ḥīle helāk edesiz. Eger bir (19) ḥāliyle ele getürüp ḳaṭl idecek olursañ saña [149b/1] çoḳ ri‘āyet olunur dimiş idi. Ḥamza geldi (2) ‘Aden Şāha ḫaber oldı cümle begleriyle ḳarşu (3) çıḳup buluşup görüşüp ta‘ẓīm ve tekrīm ile (4)getürüp ḳondurdular. Ondan sarāyına gelüp nüzūl ü ni‘met (5) gönderdi. İrtesi ‘Aden Şāh yine Emīr-i Merdān’uñ (6) bārgāhına gelüp “İy Ṣāḥibḳırān ḫoş geldüñ diyārumuz (7) ḳudumüñüz ile müşerref ḳılduñ. İmdi bu cānibe gelmene (8) sebeb nedür? Elbetde bir ḫiẕmete geldüñüz buyruñ āgāh (9) olalum, ondan her ne ise yerine getürelim.” didi. Server (10) buña ri‘āyet idüp taḫta çıḳardı ni‘met yinüp (11) şerbetler içüldüḳden ṣoñra Emīr-i Merdān Şāh emrüñ (12)çıḳarup Seyf-i Zul-yezen eline virüp okudu (13) dimiş ki “İşte bu yıl dāmādum Ḥamza-yı

Ṣāḥibḳırānı (14) ḫarācın cem‘ine ta‘yīn idüp gönderdüm, muḫālefet (15) itmeyüp ḥükm itdigün diyārın ḫarāc cem‘ idüp (16) teslīm idesüñ. Eger muḫālefet iderseñ ol (17) sizden güçle olur ṣoñra siz bilürsiz.” dimiş (18) ‘Aden Şāh “El baş üzere ḳoyup n’ola Emīr Şehriyāruñdur (19) virirüz. Sa‘ādetle birḳaç gün eglenüñ bizde ḫarāc [150a/1] mālın cem‘ idelim ‘askerde diñlensüñ siz de Yunān (2) diyārın seyr ü temāşa idüñ.” diyüp Ḥamza’nuñ yüzine (3) güldi. Server de “Ḫoş n’ola.” diyüp ḳarār eyledi. (4) ‘Aden Şāh da ḳalḳup gitdi. Rāvī eydür, meger bu (5)Ḥarāmzāde ḥīlekār ḥerif idi. Sarāyına geldi (6) evvelince Ḳārun Ḥarāmzādeye ḫaber gönderüp da‘vet (7) eyledi. Ḳārun gelüp buluşup ḥāl ḫāṭır ṣoruşdılar. (8) ‘Aden Şāh eyitdi: “İşte ben ḳaṣd ile Ḥamza’nuñ (9) yüzine gülüp böyle inandırdum murādum bir ḥīle (10)itmekdür ammā nice idelüm.” Ḳārun eyitdi: “Bilmem nice (11) eylerseñ eyle Şāhuñ ġayet murādıdur ammā (12) ṣaḳın bir ḫoşça debrin yanında bir ‘Ayyār vardur. (13) Pek çoḳ bilür, buluṭdan nem ḳapar. Ḫīle ki duyar (14)ise ṣoñra müşkil olur. Ḥamza’nuñ cānına ḫod (15) ne ‘asker ḥā’il olur ve ne ḳal‘a ṭāḳat getüre (16) bilür. Göre Lendühā gibi diyü kendüye nice tesḫīr (17) eylemişdür. Aña göre tedārik gör.” didi ‘Aden Şāh (18) eyitdi: “Ben anuñ tedāriki görüp ṭururam ḳal‘a (19) ḳapısunuñ ortasında bir ḳuyu ḳazdurup [150b/1] üzerin belürsüz idüp Ḥamza’yı sarāyına da‘vet iderüm. (2) żiyāfet baḥānesiyle ol ḳuyuya düşüp helāk (3) iderüm.” Didi. Ḳārun bu tedbīri begenüp “Āferīn eyü (4) tedbīr eylemişsin. İmdi ol ḥālde baña da ḫaber vir ki (5) ben de ‘askeriyle ḥāżır olup ‘Arab ‘askerin ṭaşrada (6)tīġden geçüreyüm.” didi. ‘Aden Şāh eyitdi: “Ben saña (7) ḫaber gönderürem ve Ḥamza ḳuyuya düşdigi andan (8) bilesün ki ḳal’a ḳapısunuñ üzerinde tütün (9) iderüz. Hemān sen de ol ‘alāmetden bilüp ur tīġı.” (10) didi. Ḳārun n’ola diyüp çıkup gitdi. Beglerin cem‘ (11) idüp bu aḫvāli cümlesine bildürdi. Onlar da eli altında (12) olanlara ḫaber virüp tenbīh eylediler ki ḥāẓır olalar. (13) Bunların ‘āḳil olanları “Bu Ḳārun ‘aceb uşlanmadı (14) ammā bu def‘a ḳorḳaruz helāk olur.” dirlerdi. Bunlar (15) bunda ammā bu ṭarafdan Şāh Merdān ve Lendühā ve ‘Ömer (16) Ma‘dī vesā‘ir begleriyle ‘işret idüp māl cem‘ (17) olur gelür diyü ḳatlanurlardı. Ammā öte ṭarafdan (18) ‘Aden Şāh-ı La’īn bir gice ḳal‘anuñ iki ḳapısınuñ (19) ortasında bir ḳuyu ḳazdırdı. On beş ḳulaç derin [151a/1] idi, andan üzerin ḳamışlar ve incecik çubuḳlar (2) ile gerüp ve üstüne eski ḥaṣırlar örtüp daḫı (3) üstüne ḫārḫārşāk ile örtüp belürsüz eylediler (4) ve ol ḳuyunuñ içine vāfir ḥarbeler ve süñü ve şişler (5) ṣānçup degdiler ki Ḥamza içine at

ile düşdik de (6) ol ālātlere şançülüp helāk ola ve ḳuyunuñ üzerine (7) aġır ṭaşlar çıḳarup yıġdırdıgı ve adamlar ta‘yīn olunup (8) Ḥamza çāha düşdikde hemān ol ṭaşları yāġdıralar (9) daḫı ol orada tütün ideler. İşte ol ḥarāmzāde bu (10) üslūb üzere tamām ḥīle ve mekrin görüp ḥāẓır (11) eyledi. Onda irtesi kendüsi gelüp Ḥamza’ı sarāyına (12) da‘vet eyledi, eyitdi: “Dilāver buyruñ ben muḥibbiñüzüñ (13) sarāyına varup bu gicelik miḥmān olun nān nemek (14)yiyelüm ve hem mālı cem‘ eyledük size teslīm idelüm.” didi. (15) Ḥamza “Ḫoş n’ola da‘vete icābet lāzımdur.” diyüp yerinden (16) ṭurdu müte‘ayyin begler ḥāẓır oldılar. Ḥamza Lendühā’ya baḳup (17) “İy Merd-i Güzīn sen bunda bārgāhda begleriyle ‘işret (18) eyle iḫtimāldür ki Ḳārun’dan yine bir ḥīle ẓuhūr eyleye. (19) Ḫuṣūṣā bezmde varacaġımuz kāfirlerdür kim bilür ne mekirleri [151b/1] vardur. Zīrā kāfir müslümāna dost olmaz ne ḳadar ise (2) ‘adāvet-i dīniyyeleri muḳarrerdür.” didi. Lendühā n’ola Server (3) bendeñüz bunda ḳalayın Ḳārun ne gelüpdür cānı var ise (4) hemān ḥareket eylesün görsüñ ne alur ṣatar.” diyüp(5) Server-i Hindistān bir miḳdār maġrur oldı. Hele Emīr (6) Merdān vesā‘ir begler süvār olup ‘Aden Şāh (7) öñlerince gidüp ḳal‘a ḳapusına geldiḳde Ḥamza cümleden ilerü idi. ‘Aden Şāh “Söz buyruñ ben ġayrı ḳapudan (9) ilerüce sarāya varup tedārik göreyüm.” diyüp ol (10)bir ḳuyuya gelüp dolaşup şehre girdi. Ḥamza da (11) ḳuyuya gelüp diledi ki içerü gire. Hemān altında olan (12)at ki ḫanuñ-ı İsḥāḳ ‘Aleyhisselām idi bī-emrillah (13) Te‘ālā ṭuyup ṭura vardı. Server “Nedür aṣlı iy raḫş vefādaranā gördük ki böyle taḥt yolda.” diyüp (15) üzengi gösterüp “İlerü.” Didi, ammā at bir adım ilerü (16) gitmeyüp ṣaġ ve ṣola atlayup yeri ḳoḳlayup ḫoruldamaġa (17) başladı. Ḥamza “Eyü temāşa bre ne oldı saña.” diyüp (18) daḫı iḳdām idince at gerüsine ḳaçup ḳıç ayaḳlarınuñ (19) üzerine ḳalḳdı. Ḥamza elden ‘ar idüp bu ḳadar [152a/1] kimse kimi yolda kimi ḥiṣār üzere burclara yıġılup (2) kendüni seyr iderlerdi. Ḥamza’dur ḳaḳıyup raḫṣa (3) maḥmuz eyledikde raḫṣ-ı İsḥāḳ cān ḥavliyle bir yol öyle (4)ṣıçradı ki öñ ayaḳları öte cānibe, ḳıç ayaḳları ḳapu (5) içine girüp toz ḳalḳdı. Ḥamza ḥayḳırup kendüni (6) atdan pertev idüp ḳarada bulındı ve atı çeküp ṭaşra (7) aldı ammā ol ḳuyu üzerinde olan ṭaşları Ḥamza ḳuyuya (8) düşdi diyü bir yerden ol ‘aẓīm ṭaşları ol cāh-ı (9) belāya ṣaldılar ve tütün yaḳdılar. Beriden begler bu ḥāli (10) görüp diñele ḳaldılar ‘Ömer ‘Ayyār bir kez atulup hemān (11) içerüde bulunup gördi. Ḥamza ṣaġ sālim ḫanuñ (12) isḥāḳ üzere süvār olmuş. ‘Ömer ‘Ayyār şükr idüp (13) “Behey Server na-yāvuz ġaflet eyledüñ

bunların ḥīlesini (14) duymadıḳ. Hele bu ḳadara şükr." didi. Meger şehirde olan (15) ʻasker olan on biñ miḳdār ʻaskerin ʻAden (16) Şāh pür silāḥ ḥāẓırlamışdı ki ʻArab ʻaskerine (17) ḳılıç uralar. Adamlar ḳomışdı ki Ḥamza nice olursa (18) ḫaber vireler. Ol ḥerifler Ḥamza'nuñ ḫalāṣ olduġu (19) görüp segirdüp gelüp ḫaber virdiler. La'īn[152b/1] cān başına ṣıçrayup ḥāẓır olan ʻaskerin Ḥamza'ya (2) ḥavāle eyledi. Emīr-i ʻArab bu ḥāli görüp bir sehmnāk naʻra (3) öyle urdu ki ḳalʻanuñ dörd divārı ṣarṣılup (4) nice yüz seyirciler ḳālʻanuñ üzerinden armud gibi (5) dökülüp helāk oldılar. Zīrā seyirciler çoḳ idi. (6) Şāhlarınuñ ḥīlesinden ne ḫaberleri var. Vilāyetimüze (7) şöyle bir Ṣāḥibḳırān gelmiş görelüm diyü cān virirler (8) idi. Ḫuṣūṣā Lendühā'nuñ vaṣfını işidenler bir (9) aylıḳ yoldan gelürlerdi görmege. Andan Serverüñ (10) yanında bir ḳılıçdan ġayrı silāḥı yoġıdı. Zīrā ne (11) bilür ḥīle ideceklerin. Hemān naʻradan ṣoñra Ḥamza (12) bir kez ḫışmıyla ḫanuñ isḥāḳı sürüp bir ḥerifi (13) sol eliyle kemerinden ḳapup siper idindi. Andan eline (14) ḳılıç alup bunları ḳırmaġa başladı. Beriden begler naʻrayı (15) işidüp bildiler ki Ḥamza cenge girdi. Hemān ʻÖmer Maʻdī (16) atından inüp ḥiṣār ḳapusuna ṣarılup ḳanādların (17) ḳoparup ḳuyu üzere köprü idüp cümle begler üzerinden (18) geçüp Ḥamza'ya irişüp ḳafadār oldılar. Birer kāfiri (19) ḳapup dilüp siper ve silāḥların alup cenge başladılar. [153a/1] Ol on biñ kāfiri öñlerine ḳatup ḳırup Ḥamza ise (2)adamı adam ile çarpup ḥurd iderdi ve bir diri adamı (3) ḳapup ḳoluna alup elinde siper idüp tā rīze rīze olunca (4) ceng idüp ondan birin daḫı ḳopardı. Bu üslūb üzere (5) şehr-i Yunān içine ʻaceb ḳırān olup küffāruñ feryādı (6) āsmāna çıḳdı. Bunlar bu ḥāliyle cengde bu ṭarafdan (7) Ḳārun-ı bī-dīn Ḥamza çünki żiyāfete gitdi. Sürüp (8) Lendühā'ya geldi gördi ʻişret eyler gelüp oturdu. (9) "Ṣafānuz dāʻim ola iy Server-i Hindistān n'aceb (10) Ṣāḥibḳırān sizi bile götürmedi bizi ḫod adam yerine (11)ḳomaz ki böyle yerlere teklīf şunda biz de Şāhuñ (12) ṣol ḳol pehlüvānı olsak gerek her yirde köpek ḳadar (13) iʻtibārumuz yoḳ cümlesi gidüp bize teklīf etmedi." didi. (14)Lendühā eyitdi: "İy pehlüvān Ḥamza'nuñ bunda ne ṣuçı (15) var ʻAden Şāh seni daʻvet etmek gerek idi. Ol (16) hemān Ḥamza'ya istedügin begleri al gel, didi. Ḥamza bir ḳaç (17) müteʻayyin beglerin alup gitdi biz de bunda ḳaldıḳ." didi. (18) Hele ʻişrete başladılar Ḥarāmzāde ṭolu ṣunar baḥānesiyle (19) şarāba dāru ḳatup Lendühā'ya virdi. Lendühā bilmeyüp [153b/1] içdi. Andan Ḳārun çoḳ ṭurmayup Server "Hemān seni (2)ziyārete geldüm ben de varup beglerüm ile ʻişret ideyüñ (3)ṣafāda olun." didi. Lendühā "Ḫoş n'ola ṣafā

geldüñ.” (4) didi. Ḳārun çıḳup gitdi. Lendühā çoḳ eglenmeyüp (5) dār ü ḳattāl idi. Yetişüp bir cānibe ṭayanup bī-hūş (6) oldı. Ḳulları bunı mestāne oldı ḳıyas idüp (7)yaturu ḳodılar ammā Ḳārun-ı La‘īn öteye varup şād (8) oldı. İşüm rāstdur diyüp yigirmi beş otuz biñ (9) ‘askerin pür-silāḥ idüp ḥāẓır oldı. Hemān ki ḥiṣār (10) ḳapusu üzerinden tütün ẓāhir oldugu görüp (11) “Bre binüñ.” diyüp kendü daḫı süvār olınca Ḥamza’nuñ ol (12) sehmnākuñ na‘rası işidüp hay taḥḳīḳ Ḥamza çāha (13)düşdi diyüp ol ġāfil oturup ‘işretde olan (14) ehl-i İslāmuñ üzerine yüriyüp na‘ralar urup (15) ḥamle eylediler. ‘Asker-i İslām añsuzın bu ḥāli görüp(16) “Nedür aṣlı yine kāfirler tek ṭurmayup ḥīle etdiler.” (17) diyüp şaşdılar. Hemān binen binenüñ olup cenge (18) başladılar. Ammā Ḳārun’uñ öñine kim ṭurur birḳaçı (19) segirdüşüp Lendühā’ya geldiler. Feryād idüp “İy [154a/1] Ḫüsrev-i Hindistān ṭur yerinden ne yatacaḳ zamāndur küffār (2) yine bizi başġun eylediler. Aṣlā Lendühā uyanmadı elinden (3) ayaġından çeküp ṣarṣa gördiler çāre olmadı. (4) “Bre bu öldi mi yoḫsa?” diyüp bıraġup gitdiler. Cānlarını (5) dişlerine alup cenge başladılar. Beriden Emīr-i ‘Arab (6) ‘Aden Şāhuñ sarāy ḳapusına gelüp sā‘ir (7) begler ise bölük bölük ṣoḳaḳlarda kāfirleri öñlerine (8) ḳatup ḳırarlardı. Şöyle ki küffāruñ feryādı dünyāyı (9) ṭutdı. ‘Aden Şāh bu ḥāli görüp sarāy ḳapusıñu (10) ḳapatdı. Server-i ‘ālem irişüp Melik-i Behrām gürzi (11) ile öyle urdu ki ḳapunun bendleri sökülüp (12) ardına yıḳıldı. Hemān diler ‘ālem-i arslan inine girer (13) gibi bir elinde ḳılıç bir elinde bir adamı siper edinmiş (14) anuñ da başı urulup ḳolları gitmiş ve gövdesi oḳ (15) ḳılıç zaḫmından ḳalbura dönmiş kendü vucūdı ḫod (16) adam ḳanından la‘l renk olmış bir heybetle geldigi (17) görenlerin zehreleri çāk olur. ‘Aden Şāh bu ḥāli (18) görüp ölüm eri olup bir raḫşa binüp Ḥamza’yı (19) ḳarşulayup dal ḳılıç olup benüm ‘Aden Şāh diyüp [154b/1] dire bir tīġ urdı. Server “Hay ḥīlekār la’īn eyü elüme girdüñ.” (2) diyüp ḳılıcına tīġ-i İsḥāḳı berāber virdi. ‘Aden Şāhuñ (3) ḳılıcı üç pāre olup bālcaġı elinde ḳaldı. Ondan (4) Server ġażab ile bu da Şāhdur falān dimeyüp (5) bir tīġ şöyle urdı ki ‘Aden Şāh da cān ḥavliyle (6) siper üzerine ġaddāresin bāhem idüp ḳarşu (7) virdi. Ammā ne fā‘ide elinde ġāddare ve siper dört pāre (8) olup bir rivāyetde baġlayup ‘Ömer ‘Ayyār’a virüp getürüp (9) ḥiṣār ḳapusı öñünde ber-dār eyledi. Şehir ḫalḳı bu ḥāli (10) görüp amān çaġırışdılar Ḥamza’dur atından inüp (11) ‘Aden Şāhuñ taḫtın ḳılıçladı. Sarāyda olanlar gelüp (12) ayaġına düşüp amān dilediler. Beglere de ḫaber olup (13) sarāya cem‘ olmaġa başladılar. Andan Emr-i Cihān

‘Ömer’i (14) Lendühā’ya “Var bu aḥvāli muştula.” diyüp ‘Ömer ṭabān götürüp (15) ḳal‘adan ṭaşra geldi gördi bir hay huy ve bir cengdür ki (16) ‘ālem velveleye gelmiş ne ola aşlı, diyüp segirdüp (17) geldi gördi. Ḳārun ile ‘asker-i İslām ‘aẓīm (18) cengde hay pelīd göre Ḥamza’yı böyle ideceklerini (19) bilüp bu daḫı içerüde olan cengi ṭuyup baş [155a/1] ḳaldurmış “Yā Lendühā nice oldı ola.” diyüp sürüp (2)Lendühā’nuñ çādırına geldi gördi Lendühā yatur ‘āleminden (3) bī-ḫaber. ‘Ömer ḳullarına “Bre beni niçün uyandurmaduñuz (4) bu ḳadar ceng olmuş.” didük de onlar eyitdiler: “Çoḳ çalışdıḳ (5) olmadı bir ḥayli uyanmadı güyā ki ölüdür.” didiler ‘Ömer (6) eyitdi: “Şarābı kimüñ ile içdi?” Onlar eyitdiler. “Kendü (7) begler ile içdi ammā Ḳārun gelüp bir faṣıl ‘işret (8) idüp yine çoḳ ṭurmayup varup gitdi. Ol gitdikden (9) ṣoñra serverimüz çoḳ ṭurmayup düşüp yatdı (10) bilmeyüz ne ḥāldür şarābı çoḳça içdi gibi.” diyince (11) ‘Ömer intiḳāl eyledi ki Ḳārun buña dārulu şarāb (12) virmiş. Hay la‘īn yavuz ḳalleş olur diyüp teziyye (13) acı bādem yaġı ile ṣarıp sirke ile burnuna aḳıtdı. (14) Lendühā öksürüp yerinden ṭurdı. ‘Ömer’i ḳarşusında (15) görüp “Ya ‘Ömer bunda neylersüñ ḳanı Ṣāḥibḳırānı niçün (16) bıraḳduñ.” didi. ‘Ömer yine bunların murādı ḥīle eylemiş (17) işte aḥvāl şöyle oldı. Ḥamza ‘Aden Şāhı (18) ḳatl idüp şehri żabṭ eyledi. Ḳārun da bunda ‘askerlere (19) ḳılıç ḳomış göre ṭaşrada ġavġāyı Ḥamza bunda seni [155b/1] bunda ‘askeri gözedesüñ diyü ḳodı. Sen ise (2) Ḳārun gibi düşmānuñ elinden şarāb içüp böyle bī-hūş (3) olup yatursın.” didükde Lendühā’nuñ cān başına ṣıçrayup (4) Ḥamza şimdi baña incünür diyüp “Bre tīz baña filüm ḥāẓırlan.” (5) diyüp cübbe ve cevşen giyüp gürzin ḳapup ṭaşra (6) çıḳdı gördi ‘asker bir cengdedir ki ‘ālem ġavġā ile (7) dolmuş hemān şīr-i siyāhān Lendühā bin Sa‘dān filine (8) süvār olup bir na‘ra-yı Allāhü Ekber şöyle ḥayḳırdı ki nicelerin (9) zehresi çāk olup cān virdiler. Ṭaġ ve ṭaş lerzeye (10) gelüp dürlü dürlü ṣadālar virdi. Ḳārun’uñ alāyına (11) doġru filin sürüp cenge başladı. Ḳārun Lendühā’nuñ (12) na‘rasını işidüp “Hay nā-bekār Hind dārusı (13) ne tīz geçdi bir ḫoşça virmemişem şimdi buñunla ḥālimüz (14) nice olur ‘Aden Şāh ‘askeri de gelüp çıḳmadı anıñla (15) ḳavlimiz böyle degül idi yoḫsa ḥīlesin başa (16) çıḳaramayup Ḥamza ḳurtulmasuñ.” diyüp kenār çizmege başladı. (17) Öyle bir ḥāl olursa ḳaça zīrā bilür ki bu def‘a Ḥamza’nuñ (18) elinden ḫalāṣa mecāl olmaz. İşte bunlar bunda cengde ammā (19) beriden ‘Ömer ‘Ayyār segirdüp Ḥamza’ya geldi. Ḳārun’uñ [156a/1] ‘işyānuñ ḫaber virdi. Server-i Cihān bu bed ḫaberi işidüp (2) şöyle ḳalḳdı ki gözleri cihānı

görmez oldı. Hemān at (3) ṣalup "Yā ʻÖmer Maʻdī sen bunda ṭur, begler ile şehri (4) muḥāfaẓa eyle. Ben varup ol melʻūnuñ ḥaḳḳından geleyüm." (5) diyüp Hanuñ İsḥāḳı sürüp şir-i garraleyin ḳalʻadan (6) çıḳup ʻasker olduġu yire geldi gördi. Lendühā (7) on iki biñ Hind ʻaskeriyle otuz biñ kāfir (8) ʻaskerin bölük bölük idüp ḳırar. Ḳārun'uñ (9) sesi yoḳ hemān Server-i ʻĀlem bir naʻrayı cānistān urup (10) "İy Ḳārun-ı bī-dīn şimdi cān almadan ḳanda ḫalāṣ (11) idesüñ. İy laʻīn ḳanı ʻahd-i yemīnüñ nice oldı. (12) Bir daḫı ḫıyānet itmeyecek idüñ. İmdi ben de ol (13) ʻahdüñ üzerine yemīni bu defʻa seni ḳaṭl itmeyince (14) ferāġat itmem er iseñ ḳaçmayup meydānuma gel. Vallā ḳaçmaḳ (15) ile elümden ḳurtulamazsuñ, öküz boynuzuna girerseñ." (16) didükde Ḳārun Ḥamza'nuñ bu naʻrasını işidüp ʻaḳlı (17) gitdi. Hay bunda daḫı mı ḳurtulduñ imdi saña bu (18) yaḳında zevāl yoḳdur senüñ maʻīnüñ ḳoy ancaḳ hay (19) Baḥtek nār-ı nūr ḫışmına uġrasın ve şāhuñ daḫı [156b/1] ḫānmānı ḫarāb olsun āḫir-i kār bu yolda müft ṣatulduḳ semerümüz (2) ile diyüp hemān bārgāhına gelüp bir miḳdār naḳdiyyeden (3) ḫizmetkārlarınuñ heybesine doldurup ve birer yügrük (4) raḫşa süvār olup birer de yedek atlar alup ḳırḳ elli (5) tevābiʻ ile ḳamçıya bereket idüp bir cānibe ṭutup ḳaçdı. (6) Güyā ki bir ḳuş idi uçdı. Ḳāfirler Kārun'uñ ḳaçdıġuñ (7) görüp "Yā biz niçün yoḳ yire ḳırıluruz." Ḳārun bunlara cevāb (8) viremedi. Belki Şāh ʻāciz olup bu yola ṣalup (9) ḥīle irtikāb eyledi. Yā biz neylesek gerek diyüp fi'l-ḥāl (10) ḳaçan ḳaçanuñ olup bir dāne ḳalmadı. Ḥamza gördi Ḳārun (11) hiç baş göstermedi bildi ki kendünden ḳorḳusından (12) ḳaçdı ne cānibe gitdügin bilmedi. ʻÖmer'e baḳdı ki bir ḫaber alup (13) ardın sıra ʻÖmer ise ḳaçan kāfirlerin beytü'l-mālcılıġuñ (14) idüp ḳartını düşürürdi āḫir Ḥamza gördi ʻÖmer yoḳ (15) hemān ʻasker ḳaçduġı ṭarafa at sürüp gitdi. (16) Yetişdigin ḳıraraḳ ḳoġaraḳ ol ḳadar gitdi ki artuḳ bir kimse (17) ḳalmadı. Ḳārun'a daḫı irişemedi. Hele giderek bir (18) yirde bir ḳoca ḫerif gördi oturmış öñinde bir hegbesi (19) var ṭurmayup ṣoġan ile ekmek yir bir öküzi var, ḳoyu [157a/1] virmiş ve çifte şöyle ṭurur. Server bunuñ yanına gelüp (2) "Ḳoca baba hīç buradan ʻasker geçdi mi?" didi. Ḳoca (3) Ḥamza'nuñ yüzine baḳup "Nār-ı nūr ḫışmına uġran (4) ṣaġlıḳ gelmeye gitmeye idiñüz baña böyle ziyān eyledüñüz." (5) diyüp sögmege başladı. Ḥamza "Ne yabana söyler bu bunamış (6) ḳoca, ben saña neyledüm ki baña da sögersin. Ben anlardan (7) degülem, hemān ne cānibe gitdiler baña göster. Onlar benüm ḫaṣmumdur (8) ḥaḳḳından geleyim ve saña neylediler ki sögersin." didi. Ol (9) ḳoca eyitdi: "Bir faḳīr Pīr

kişiyem dār-ı dünyāda bir çift (10) öküzcügüm var idi. Anuñla çift sürüp geçinürdüm, (11) anlar gelüp öküzümüñ birini gözüm öñinde boġazladılar. Ben (12) aġlayup ḳaldum. Āḫir içlerinden biri Ḳārun-ı ʻAcem dirler imiş (13) çıḳarup cebinden bir altun virüp: "Aġlama var bir öküz (14) daḫı al, biz seferden gelürüz." diyüp öküzü pāreleyüp (15) torbasına doldurup: "ʻAcele ile şol cānibe (16) gitdiler." didi. Ḥamza bildi ki Ḳārun ve tevābiʻ dür ḥaẕ (17) idüp eyitdi: "İy Pīr getür imdi şol hegbeni (18) baña vir, varup senüñ öküzini boġazlayan ḥerifleri (19) öldürüp māllarını hegbene doldurup saña getüreyüm. [157b/1] Çoḳ öküzler ve ṣıġırlar ve ḳoyunlar al ġanī olursın." didi. (2) "Ḥerīf ne söyler bahāne ile bir hegbem var anı da elimden (3) almaḳ istersin yürü şuradan var git ben hegbemi (4) saña virmem," diyüp pek pek hegbeyi ṭutmaġa başladı. (5) Ḥamza "Getür hay buñamış ḳorḳma senüñ bir eski hegbeni (6) neylerüm saña filori getüreyüm." diyüp hemān nīze ile (7) hegbeyi ḳapup çeküp aldı. Ḥerīf virmeyeyüm diyüp (8) ṣarılu gördi. Ḥamza ẓor idüp elinden alup (9) revāne oldı. Ḥerīf "Hay nār-ı nūr ḫışmına uġra bir (10) hegbem var idi anı da baña çoḳ görüp tamaʻ idüp (11) aldı." diyü söge ḳaldı. Emīr-i Merdān at sürüp (12) bir püşte üzerine çıkup gördi. Ḳārun beş yüz (13) miḳdār adam ile bir ṣaḥrada ḳonup atlarını öte ṣalup (14) kendüleri ol ḳocanuñ öküzi etinden yir yir ateşler (15) yaḳup pişürürler ki yiyeler meger ki bunlar da ol ḳadar (16) ḳaçdılar ki atları yoruldı ṭāḳatları ḳalmadı. Āḫir tevābiʻ (17) eyitdiler: "İy pehlüvān nice bir ḳaçaruz bilürsin Ḥamza ḳaçan (18) eri ḳoġmaz eger ḳoġsa çoḳdan gelüp bize irişürdi. (19) Zīrā anuñ atlarına menzil ḥā'il olmaz." didiler. Ḳārun eyitdi: [158a/1] "Öyledür ammā ol and içdi ki eger bir daḫı ḫıyānet ider- (2) isen seni öldürmeyince ṭaʻām yimeyim, ṣu içmeyim ve (3) atımdan inmeyim diyü ol sebebden ḳorḳarum ki ardumca (4) gelür imdi hemān bir miḳdār diñlenüp yine tīz gidelüm bir selāmete (5) düşelüm." dirken püşte üzerinden Ḥamza görine düşdi (6) "Bre at getürüñ." diyince Ḥamza yaḳın irişdi. Ḳārun (7) tevābıʻna eyitdi: "Bu ḳadar eyyāmdan berü niʻmetüm yiyüp gördüñüz (8) iḥsān bugün içündür imdi göreyüm sizi benüm (9) uġruma cān baş ḳalmayup bir iş göre bilesiz." (10) diyüp istimālet virdi. Cümlesi birbiri üzerine ḳırılmaġa (11) ʻahdleşdiler. Bu maḥalde Ḳārun-ı Ḥarāmzāde, Ḥamza'ya ḳarşu (12) gelüp "İy 'Arab ne dimek istersin, gel berü böyle tenhā (13) yirde eyü elüme girdüñ." diyüp Server'e birbiri ardınca tīġ (14) ḥavāle eyledi. Ḥamza menʻ idüp bir gürz öyle urdı ki (15) melʻūnı zīr ü zeber eyledi, ḳulları bu ḥāli görüp beş yüz (16) adam bir uġurdan at sürüp kimi Ḥamza'ya

ḥamle idüp (17) kimi de Ḳārun'ı atlandurup beş yüz ḥerif Ḥamza'yı ortaya (18) aldılar. Efendileri uġruna bir eyü ḳılıç semā'ı eylediler. (19) Ḥamza da urdı bunlara ḳılıcı, Ḳārun bunlar cengde iken [158b/1] bir yana ḳaçdı ammā Ḥamza'nuñ öñine kimler ḥā'il olur (2) fi'l-ḥāl ol beş yüz adamuñ çoġunı ḳırup sā'iri (3) öñinden ḳaçdılar. Server gördi Ḳārun ḳaçup gider. (4) Hemān at sürüp irişince Ḳārun bir ṭaġ dibine gelüp (5) gördi Ḥamza irişdi ṭura bre nā-merd ḫāin nereye (6) ḳaçarsın ḳanı senüñle 'ahdümüz, böyle ḳaçmak ile elimden (7) ḳurtulur mısın?" didi Ḳārun gördi ṭaġ içine at (8) işlemez hemān atından aşaġı inüp ṭaġın ṣarp yirine (9) doġru piyāde ḳaçdı. Ḥamza da atından inüp ardına (10) düşdi. Ḳārun cān ḥavliyle yalın ḳayalara ṣarılup (11) ṭurmayup çıḳar. Ḥamza ise çıḳamaz gördi ḫalāṣ olur (12) bir na'ra şöyle urdı ki Ḳārun şaşup kendüni (13) ṭaġdan aşaġı ṣalıvirdi dönerek Ḥamza'nuñ öñine (14) geldi. La'īn yirinden ṭurup piyāde cān 'azīz Ḥamza'ya (15) ḥamle idüp ḳılıçladı. Emīr men' idüp bunuñ gögsine (16) bir müşt öyle urdı ki aġzından burnından ḳan atulup (17) arḳası üzere yıḳıldı. Server Şāhuñ miṣāl gögsi (18) üzerine ḳonup ḫançerin 'uryān idüp ḫīmār ḳuyruġı (19) gibi ṣaḳalın ḳolına dola kim ol maḥalde Ḳārun'uñ 'aḳlı [159a/1] gelüp gördi ḥāl böyle āh idüp aġladı. Ḥamza eyitdi: (2) "İy ḥasūd ü la'īn ḥasedüñüzden işte āḫir bu ḥāle (3) geldüñ. Bir gün olalum Güstehim didükleri la'īn ile (4) Baḥtek Ḥarāmzādeyi daḫı böyle pençe-i ḳahrum altına getürem. (5) İmdi bir nesne ile elimden ḫalāṣ olmazsın meger imāna (6) gelüp müslümān olasın." didi. Ḳārun bildüginden (7) ḳalmа "Ben dīnümden dönmem." diyü nice yave söyledi. Āḫir (8) Server yavuzlanup başını köpek gibi kesip terkīye baġladı. (9) Ḳārun'uñ hegbesinde ne ḳadar altun buldı ise (10) alup ol ḳocanuñ hegbesine doldurup andan (11) çekilüp ol ḳocaya geldi. Hegbeyi virdi, ḳoca altunı (12) görüp 'aḳlı gitdi. "Bre gerçekden bu ḳadar altunı baña virdi mi?" (13) diyüp yine bayıldı. Ḥamza geçüp gitdi. Ḳoca sevincinden (14) hegbeyi omzuna urup öküzü öñine ḳatup evine geldi. (15) Ḫātununa muştuladı. "Bugün şöyle bir ḥāl oldı, elime (16)şol ḳadar altun girdi çift çubukdan ḳurtulduḳ. (17) Şehre varup bir ev alup artuḳ bezirgān olup ṣafā ile (18) geçinürüz." didi. Ḳarı da altunı görüp ḥaẓẓ idüp Ḥamza'ya (19) du'ālar eyledi. İşte bunlar bunda altun ḥesābında Ḥamza da [159b/1] 'askere gelmekde ammā beriden çünki Ḳārun 'askeri dāġladı (2) Ḥamza da Ḳārun'uñ ardınca gitdi. Lendühā Ḳārun 'askerinüñ (3) māl ḫazinelerini ve bārgāhlarını żabṭ idüp Ḥamza'ya (4) muntaẓır oldular 'Ömer 'Ayyār daḫı ol gün vāfir māl cem' eyledi. (5) Andan sürüp

Lendühā'ya geldi. Lendühā 'Ömer'i görüp (6) "İy 'Ayyār sen bunda neylersin Ṣāḥibḳırān ile niçün gitmedüñ?" (7) didi. 'Ömer eyitdi: "Ol Ḳārun 'askeriyle ceng iderken (8) ben ayruldum bilmem nice oldılar, ẓāhir Ḳārun ḳaçmışdur. (9) Evvelde ardına düşüp gitmişdür. Zīrā hīnludur, ḳaṭl (10) itmeyince olmaz." didi. Lendühā "Yürü imdi ḳanda gitdiler bir (11) yirde bir ḫatā olmasun, zīrā bilürsin kāfirlerin işi meger (12) ḥīledür." didi. 'Ömer yirinden ṭurup Ḥamza'yı arayuraḳ ol (13) ṭarafı geşt ü gūzār iderken Ḥamza daḫı köylü ḳocadan ayrulup (14) gelürdi. 'Ömer ḳarşudan görüp segirdüp Serverüñ (15) ḳudumünde baş ḳoyup görişdiler. 'Ömer gördi Ḳārun'uñ başı (16) Ḥamza'nuñ terkīsinde ḥaẓẓ idüp "Ya Emīr ġazāñ mübārek (17) olsun, buncalayın ḥīlekārı ḳaṭl idüp Baḥtek'in bir ḳanāduñ (18) ḳırduñ." didi. Ḥamza eyitdi: "Şol ḳarşuda ki köyü bir ḫoşca (19) nişānla anda seni göndersem gerekdür ve hem şol dipenüñ [160a/1] ardında Ḳārun'uñ tevābi' ile ceng eyledüm vāfir ḳırıntı vardı. (2) 'Askerden birḳaç ṭavar ve adam alup varup ol malı (3) cem' idüp getürüñ." didi 'Ömer "N'ola imdi Server siz (4) bir miḳdār gide ṭuruñ varup ol ceng yerlerin bir miḳdār (5) temāşa idelüm yine size irişürem." didi. Ḥamza ne bilsüñ (6) 'Ömer'üñ işini yoluna çekildi 'Ömer ṭabān getürüp fi'l-ḥāl (7) ol vādiye geldi gördi beşyüz adamuñ silāḥ raḫtı (8) ve esbābı, eşḳāli yıġılup leş arasında yatur. 'Ömer hemān (9) tīz-destlük idüp bunları fevri ṣoyup ne naḳdiye- (10) leri varsa aldı. Altun gümüş kısmından kendülerinde (11) ve atlarında bir şey ḳomadı. Hemān demir ve sade yaġız at (12) ve adam esbābı ḳaldı sā'irin cümle enbāne sepişdirdi. (13) Andan ol aradan ṭabān getürem Ḥamza'ya (14) neyledüñ, didi 'Ömer eyitdi: "Be hey Server ne var anda 'askerde (15) adam getürecek çāk şöyle neler var biraz ufaḳ tefek (16) buldum. Ben düşürdüm nesne ḳalmadı." didükde Ḥamza ne söyler (17) bu 'Ayyār beşyüz adamuñ degmesi ḳurtulmadı ya anda olan (18) bu ḳadar altun, gümüş, riḫatlar, ḳılıçlar ve muraṣṣa' siperler nice oldılar. (19) 'Ömer eyitdi: "Ḫoş cüzi küllī biraz vardı anıda ben alup [160b/1] enbāne sepişdirdüm." didi. Ḥamza "Eyü seyr yaḳında ḳoduñ (2) 'Ömer işte ṭaġarcıġa ḳodum ol daḫı dolmadı." didi (3) Ḥamza inanmadı. "Bre laṭifeyi ḳo." didi, bunlar söyleşerek (4) 'askere geldiler. 'Ömer ilerü gelüp Lendühā'ya ve beglere (5) müjde eylediler. Her biri şād olup 'Ömer'e vāfir baḫşiş (6) virdiler. 'Ömer'üñ ol gün yüzi güldi, vāfir şetāretler eyledi. (7) Zīrā iki üç yirden eline vāfirdür emet girdi. Enbān-i kirāmenüñ (8) ba'ż yirlerin doldurayazdı. Andan bunlar Ṣāḥibḳırāna (9) ḳarşu çıḳdılar. İstiḳbāl idüp buluşup görüşdiler (10) ta'ẓīm ve

tekrīm ile bārgāha hişāme getürdiler geçüp (11) yerinde ḳarār eyledi. Lendühā ve ‘Ömer Ma‘dī ve sā‘irleri (12) ġazan mübārek ola ya Ṣāḥibḳırān eyü hele şu mel‘ūnu (13) ḳaçurmayup helāk eyledüñ, didiler. Ḥamza daḫı Ḳārun (14) ile geçen mācerālarını ḥikāye eyledi bunlar ‘ucube ḳaldılar. (15) Andan Server ol gice çādırda ḳalup irtesi şehre (16) gelüp ‘Aden Şāhuñ sarāyına geldiler. Māl ḫazinesini (17) żabṭ idüp bir rivāyetde ‘Aden Şāhuñ bir oġlu var (18) idi. İlyās nām anı taḫta cülūs itdürdi ammā (19) bir rivāyetde oġlu yoġıdı Ḥamza ol köylü ḳocayı [161a/1]pādişāh itmek murād edindi. Zīrā Ḥamza’nuñ ḥaḳḳında (2) Şāhları taḫtdan indürüp zelīl-i āvāre ide ve gedāları(3)pādişāh idüp taḫta cülūs itdire denmişdür. İmdi (4) Ḥamza ‘Ömer’e baḳup “Ya ‘Ömer ‘askerden bir ikiyüz adam alup (5) Mukbil-i Zerrīn Kemer ile ol köye varup İlyās nām bir ḳoca (6) vardur, ṣorup bulun ‘Aden Şāhuñ tācın ve sā‘ir (7) libāsını ol ḳocaya giydirüp bir ata bindürüp öñine (8) düşüp getürüñ.” didi ‘Ömer n’ola Emīr Ṣāḥibḳırān’uñ diyüp (9) ‘Aden Şāhuñ libāslarından ve atlarından alup kāfirden (10) ve Müslümāndan beşyüz ḳadar adam alup Muḳbil ile ḳalḳup (11) gitdiler evvel ‘Ömer bunları Ḳārun’uñ ol helāk (12) olan beşyüz tevābi‘nüñ dökülüp ḳalan esbāb (13) ve ālāten yaġmalamaḳ için ol ṣaḥraya uġratdı. Beglerdür (14) ol ganimeti cem‘ idüp aldılar gerçi çoḳluḳ bahā ider (15) nesne yoġıdı andan ol köye gelüp İlyās pirī (16) ṣorup evini buldılar ve ḳapusını çaldılar. Ḳoca (17) bunları görüp Ḳārun’uñ adamlarından ṣandılar. “Hay (18) bunlar benden altunı almaġa geldiler.” diyü ḳorḳusundan (19) bir ṣanduġun içine girdi. ‘Avradı ḳapuya varup “Ne [161b/1] ḫaber?” didi ‘Ömer eyitdi: “Ḳocañ bunda mı? ‘Avrat bundadur.” (2) didi.‘Ömer var imdi söyle gelsün anınla işümüz (3) vardur ana altun viren adam gönderdi bizi.” didi. (4) ‘Avrat içerü girüp gördi ḳocasını ṣanduġa (5) girmiş “Nedür aṣlı?” didi. Ḳoca “Meded iy ḫātun (6) anlar benüm öküzüm alup boġazlayanlardur. Altunı elümden (7) almaġa geldiler ammā saḳın bunda yoḳdur de, varup (8) gitsünler.” didi. Bunlar ṭurараḳ uṣandılar yine ḳapuyu (9) çalup “Bre nice oldı ḳoca gelsün.” didiler. Bu kez (10) bunlar böyle diyecek ‘avrat içerüden “Bunda yoḳdur (11) gitdi.” didi. ‘Ömer “Ne söyler bu ceyl nerden gitdi (12) bundan ġayrı bir ḳapuñuz daḫı var mıdur ki gitdi (13) dersin tīz çıḳsuñ bu ḳadar adam anı bekler.” didi. (14) Ḳārı yoḳdur diyü inkāra başladı ‘Ömer yavuzlanup (15) “Bre ‘avrat evvel bundadur didin şimdi yoḳdur (16) dersin bu nāṣıl sözdür elbetde ben saña anı (17) buldururum.” diyüp ḳapudan içerü oldı ardınca bir (18) ḳaç adam daḫı girdi gördiler ḳārı bir

ṣanduḳ (19) üzerinde oturmış öregi işler ‘Ömer “Bre ḳanı [162a/1] ḳocañ nerde ṣaḳladuñ?” didi. ‘Avrat nār-ı nūr başıcun (2) bu ṣanduḳda yoḳdur dimege başladı ‘Ömer bilüp güldi (3) “İy ceyl ḳalḳ oradan ḥerif anda ancaḳ.” diyüp (4) ṣanduġı açup ḳocayı içinden çıḳarup ‘Aden (5) Şāhuñ libāslarını giydürüp başına tācuñ (6) giydürüp andan ata bindürüp bu ḳadar adam bunuñ (7) öñine düşüp bir ‘aẕāmetle Yunān şehrine getürüp (8) ehl-i vilāyet ḳarşu çıḳup istiḳbāl eylediler. Pes (9) İlyās Pir Ḥamza’yı göricek ayaġına düşmek diledi. (10) Ḥamza ḳomayup buña ri‘āyyet eyledi. Andan Taḫt-ı Yunān’a (11) getürüp ‘Aden Şāhuñ taḫtına Ḥamza kemerinden yapışup (12) cülūs etdirdi. ‘Aden Şāhuñ vezirleri begleri (13) gelüp cümlesi bunda bi‘at eylediler ve ḳānun (14) pādişāhı buña ögretdiler. Andan Ḥamza der bu vilāyetden (15) aldığı mālı Şāh için ḫazineye baġlayup ḥāẕırladı. (16) Andan Seyf-i Zul-Yezen’e emir idüp kendü aġzından bir (17) nāme yazup yolda ne işlediklerin ve Ḳārun Ḥamza’ya (18) üç def‘a ḫıyānet eyledügi ve āḫir Ḥamza anı ḳatl itdügin (19) beyān eyledi ve ne miḳdār ḫazine ḥāẕır itdügin bildürdi. [162b/1] Anda mühür urup ‘Ömer’üñ eline virdi. “ ‘Ayyār bu (2) nāmeyi Şāh-ı Nūşīrevān’a virüp bizümle Ḳarūn (3) arasında geçen aḥvāli ḥikāyet eyle, bize elem (4) çekmesün. Virān adamlardan su‘āl eylesün, görsün. (5) Ṣuç kimindür ve bende bundan Ḳayṣeriyye üzerine varup (6) andan daḫı ḫazīneyi alup Muḳbil ile gönderüp andan (7) Şām’a Mışır ṭarafına giderüm.” didi. ‘Ömer ‘Ayyār püser (8) çeşm diyüp yol tedārikin görüp andan nāmeyi (9)alup ‘azm Medāyin idüp revāne oldı bu ṭarafdan (10) Emīr-i Merdān ‘Ömer’i gönderdikten ṣoñra birḳaç gün (11) daḫı şehr-i Yunān öñünde oturup andan İlyās Şāha (12) biraz naṣiḥat idüp “Re‘āya ki ‘adālet ile ve daḫı (13) vaḳti ile ḫarācın cem‘ idüp şāha gönderesin. (14) İşte ‘Aden Şāh nice oldı gördük.” didi. (15) Andan ehl-i vilāyete ışmarladı ki “Bu şāha iṭā‘at (16) idesiz ve emrine muḫālefet etmiyesiz.” diyü tenbīh eyledi. (17) Andan Server-i ‘Ālem bir gün güç idüp Ḳayṣerriye üzere (18) cümle begler ile revāne oldılar. İlyās Pīr bir ḳonaḳ (19) Ḥamza’yı gönderü gitdi. Andan vedā‘ idüp taḫtına gelüp [163a] (1) ḳarār idüp Ṣāḥibḳırān’a du‘āya meşġūl oldılar. Ammā(2) beriden ‘Ömer-i ‘Ayyār sürüp bir gün Medayin’e gelüp (3) Şāhuñ dīvānḫāne gelüp kendüni ‘arż eyledi. (4) Şāh gelsün diyüp icāzet virdi. ‘Ömer içerü (5) girüp Şāh öñünde baş ḳoyup du‘ā eyledi. (6) Şāh “Ḫoşgeldüñ ‘Ayyār. Ḥamza ne ḥāldedür? Daḫı (7) gelmez mi?’ didi. ‘Ömer eyitdi: “İy Şāh-ı ‘Ālem, Ḥamza ḫāk-i pāye (8) selām du‘ālar eyledi. Bu seferde ‘aceb çoḳ zaḫmetler (9)

çekdi. Bize kervānı ḳorusuñ, yoldaş ve ḳulaġuz (10) ḳoşdıñuz bizi berriye yoluna çeküp ṣusuzluḳdan çoḳ (11) adam ve ḥayvān helāk oldı ve Ḥamza'ya zehirli ṣu virdi. (12) Antāḳiyye şehri öñünde Ḥamza ejder cengine gitdükde (13) 'askerine ḳılıç urdı ve Ḥamza yine ṣuçları 'afv (14) itmişken yine tek ṭurmayup Yunān ḳal'ası öñinde (15) Lendühā'ya dāru virup tekrār 'askere ḳılıç urdı (16) ve her ḳanda varsaḳ bize ḫarāc virmeyüp dürlü ḥīleler (17) idüp başımıza ne belālar getürdiler. İşte Ḥamza (18) nāme gönderüp aḥvāli bildürdi ki ṣoñra şāh (19) münāfıḳlar söziyle bize elem-zede olmasun." diyüp nāmeyi [163b/1] ṣundı. Şāhdur nāmeyi alup ḫoca-ı dānāya virüp (2) āvāzıyla oḳudu. Şāh diñledi, gördi Ḳarun itmiş. (3) Başın ṣalup ḫayr şerr nuṭḳa mecāli kalmadı. Baḥtek (4) ise helāk oldı eleminden. Ḫāce eyitdi "Ya 'Ömer (5) Şāhuñ bunda ne 'alāḳası var. Bir ḥerifdür ḳabāḥat (6) itmiş cezāsın bulmış." didi. Şāh "Daḫı eyü varmış. (7) Aña kim didi ki böyle varup ḥīleler ide." didi. Andan(8) 'Ömer'e cā'izesi ki muḳaddime şāh dest-i ḫaṭṭ virmişdi ki (9) 'Ömer ve Ḥamza'nuñ nāmesiyle geldükçe bir āfitāba ve bir kemer (10) ve bir ḫançer ve bir ḥil'at ve biñ altun virile diyü temessük (11) virmişdi. Herbār geldükçe virülürdi. Ammā bu def'a (12) yoḳ dimiyüp virdiler. Zīrā ne bellü dostu ve ne (13)bellü düşmānlardur. Andan Ḥamza'ya bir muḥabbetnāme yazup (14) 'Ömer'i gönderdiler. Bir gün 'askerin ardından yetişüp (15) Emīr-i Merdān'uñ ḥużuruna gelüp du'ā eyledi. (16) Nihāl ḳametüñ "İy servi bālā belinde tāze ḳılsın Ḥāḳ Nūr u Te'ālā (17) yavuz gözlerden etsün Ḥaḳ seni dûr nitekim müddeīnüñ gözinden." (18) diyüp Şāhuñ nāmesin teslīm iyledi. Server (19) açup oḳudu. Dimiş ki: "Oġlum Ḥamza bir ḫaber ol Ḳārun'ı [164a/1] ḳatl idüp 'Aden şāhı daḫı öldürmişsin. Yerinde iş (2) itmişsin. Hemān saña ḳarşu ḳoyana ur ḳılıcı al malın (3) ve hem teziyyece bu cānibe gelmeye sa'y ile biz de bu cānibde (4) size müntażırız." dimiş. Ḥamza "N'ola bizde bulsaḳ bir günde (5) varurduḳ. Ammā ne çāre teziyye olmaz." diyüp yollarına revāne (6) oldılar. İşte bir rivāyetde götüre Rūm vilāyetine (7) pādişāh olan Ḳayṣer dirler ki taḫtgāhı şehr-i Ḳostantiniyyedür (8) ki ḥālā İslamboldur. Ol zamānuñ pādişāhı tekfūr (9) şāh dirlerdi. Ammā eṣṣaḥ rivāyet budur ki Ḳayṣerriyye başḳa (10) ola. Zīrā ol zamānda İstanbul'uñ çoḳluḳ adı yoġıdı. (11) Hemān Rūm pādişāhınuñ ulusına Ḳayṣer 'Acem (12) şāhlarınuñ ulusına Kisra dirlerdi. Ḥamza'nuñ (13) vardığı şehir Ḳayṣeriyye'dür. Çünki Ḥamza bu ḳadar 'Arab, (14) Hind, Yemen, Yunān serverleri ile Ḳayṣeriyye'ye yaḳın geldiler. (15) Meger Ḳayṣer-i Rūm'a da şāh ve Baḥtek ṭarafından nāme

gelüp (16) “Ḥamza’ya ḳızım vireyüm diyü iḳrār eyledüm ṣoñra peşimān oldum. (17) Zīrā ol Yezdān-perest, ben ateşperest Mecūsī. Ol ise (18) kendü cinsimüz degül. Ol ecelden ḫarāc baḥānesiyle ol (19) cānibe üzerimizden ṣavduḳ. İmdi göreyüm seni neyler [164b] (1) isen eyleyüp erlik ile mi olur? Ḥīle ile olur. Ḥamza’yı (2) ve ‘askerin ḳırup başları bu cānibe göndiresin (3) dimişlerdi. Ḳayṣer daḫı vüzerāsıyla müşāvere idüp (4) ”Nice idelüm? Biz Ḥamza ile başa çıḳamayuz.” didi. Merdān-ı (5) ḥīlekār nāmında bir veziri vardı. Ol eyitdi: “Bunlar ile (6) ḳarşu ṭurup başa çıḳılmaz. İmdi buña ḥīle gerekdür.” (7) didi. Ammā bunuñ bir baḥādır pāytaḫt pehlüvānı var idi. (8) Adına Şemmās-ı Rûmî dirler idi bu cevābı işidüp (9) yerinden ṭurup eyitdi “İy Şāh, ya bizi bu ḳadar zamāndan (10) beri niçün beslersin? Üzerinize böyle bir düşmān (11) geldükde def‘ etmeyüp yine ḥīle irtikāb etdükden ṣoñra (12) imdi baña elli biñ ‘asker vir. Varup ḳarşulayum Ḥamza (13) ve Lendühā’nuñ başların kesüp ve ‘askerlerin ṭaġıdup (14) saña bir ḫiẕmet ideyüm.” didi. Ḳayṣer “N’ola hemān teksin. (15) Er ol baş yār kim istemez.” diyüp ḥil‘at giydürdi. (16) Andan tīz emr eyledi. Münādiler nidā eylediler. Üç gün içinde (17) elli biñ ‘asker cem‘ olup şehirden ṭaşra çıḳup (18) bārgāhların ḳurup ḳondılar. İrtesi ḳalḳup Ḥamza’ya (19) ḳarşu gitdiler. Bunlar varup anlar gelüp bir gün iki ‘asker [165a/1] birbirine muḳābil olup ḫaberleşüp ceng muḳarrer oldı. (2) Ol maḥalde Lendühā yerinde ṭurup Emīr’e du‘ā idüp (3) eyitdi: “Ya Ṣāḥibḳırān senden ricā iderüm ki bu ‘askerin (4) cengin baña viresin. Zīrā bu sefer de ḳulın murād üzere (5) ḫiẕmet idemedüm.” didi. Ḥamza “N’ola ya Ḫüsrev-i Hindistān. (6) Saña icāzetdür. Biz temāşa idelüm.” diyüp ḥil‘at giydirdi. (7) Şemmās’ıñ cāsusları gelüp ḫaber verdiler. “Lendühā (8) senüñle ceng itmeġe ḥil‘at giydi.” didiler. Şemmās “N’ola (9) bildiġünden ḳalmasunlar. Ben anların ne Ḥamza’sın ve ne Lendühā’sın (10) ḳoyam.” diyüp ḥāẕır oldı. Ol gün iki ‘asker (11) diñlenüp irtesi seḥerden yirlerinden ṭurup at, fil, gergedanlarına (12) süvār olup alāylaru ṣaflar baġlıyup naẓar-ı ber-meydān (13) ḳıldılar. Hemān Şemmās raḫşın meydāna sürüp er ṭaleb (14) eyledi. Beriden Lendühā da Ḥamza öñünde ḳad-i ḥāmide ḳılup (15) selāmladı. Andan ‘azm-i meydān idüp Şemmās’a muḳābil (16) oldu. Şemmās Lendühā’uñ ḳadd-i ḳametin görüp ve filin (17) görüp derūnune ḫavf düşdi. “Bre bu nāṣıl adam olur? (18) Bu insān degül ancaḳ kāfirden çıḳmış dīve benzer. Kendü dilüm (19) ile belāya uġradum. Ammā şimden girü fā‘ide yoḳ ne ḥāl [165b/1] ise ol nice ceng itmek gerekdür?” diyüp çünki birbirine (2) muḳābil oldılar.

Lendühā eyitdi: “İy pehlivān, niçün ‘asker (3) çeküp bizümle ceng murād eylediñüz. Biz ḫod Nuşîrevān’üñ (4) emriyle geldik. Ḫarāc isteyü her yıl siz ḫarācı virürdiñüz. (5) Ya bu def‘a ‘inād itmeden murādıñuz nedür? Sizden evvel (6) Yunān Şāhı ‘Aden Şāh nice oldı hiç işitmediñüz mi?” (7) didi. Şemmās eyitdi: “Sizden evvel şāhuñ bize nāmesi (8) geldi ki virmeyesiz dögüşüp İslām ‘askerin ḳırasız (9) diyü.” didi. Lendühā eyitdi: “Ol kāġıd telbīsdür. Baḥtek (10) La‘īnüñ düzmesidür.” diyüp bunlar söyleşerek az ġoşūp (11) hemān Şemmās birbiri ardınca üç ḥamle eyledi. Lendühā (12) men‘ idüp el gürze urup bunı dīne da‘vet eyledi. (13) Şemmās ḳabūl itmeyüp Lendühā buña bir ‘amūd başdı ki gürz (14) ile siper elinden gitdükden ṣoñra başına inüp atıyla yire (15) berāber eyledi. Elli biñ kāfir bu ḥāli görüp birden at (16) sürüp ḳılıçların ‘uryān idüp Lendühā’yı ortaya aldılar. (17) Lendühā bir elinde gürz gūh-ı peyker, bir eline siper alup başladı (18) Bunları ḳarmaġa Lendühā’nuñ begleri Eşḳar-ı Zengī ve Eṭfāl-i (19) Hindī ve Sa‘dun-ı Hindī ve Sa‘dvan-ı Hindī ve Enfās-ı Hindī [166a/1] ve on iki biñ Hind dilāverleri tekbīr getürüp Hindī (2) tīġların ‘uryān idüp irişüp Lendühā’ya ḳafadār (3) olup urdılar. Bunlara ḳılıcı küffār ile İslām bir (4) faṣlı iki ‘asker birbirine ḳarulup toz gerduni (5) burıdı. Beriden begler “Lendühā’ya yardıma varalum kāfirler (6) çoḳdur.” didiler. Ḥamza ḳomadı “Ṣabr idin. Lendühā anlara (7) yalñuz cevāb virür.” didi. Bunlar seyre ṭurdılar. Ḥadd-ı (8) ẓātında ikindi zemānı olunca on biñden ziyāde kāfir tıġdan (9) geçüp çoġu da zaḫmdār olup hemān yüzleri dönüp (10) Ḳayṣeriyye cānibin ṭutup ḳaçdılar. Beşi bir yirde ḳalmadı. (11) Tār u mār olup gitdiler ‘asker-i İslām bunları ṣükūn (12) yaġmalıyup ammā leşden başdan ol ṣaḥra görünmez oldı. (13) Lendühā daḫı cengden dönüp Emīr’üñ öñine gelüp du‘ā eyledi. (14) Ḥamza da “Ya Lendühā berḫüdār ol merdsin.” diyüp vāfir Lendühā’yı (15) sitāyiş eyledi. Andan ḳonup ol gice anda ḳarār eylediler. (16) İrtesi göç idüp yine revāne oldılar. Ezīn cānib (17) bu ṭarafdan ol ṣanan küffār ‘askeri bir gün Ḳayṣeriyye’ye(18) irişüp Ḳayṣer-i Rūm’uñ öñine gelüp tāclaruñ yire urup (19) feryād idüp “Ey şāh-ı Rūm Şemmās ḳulun gitdi. Sen [166b/1] saġ ol ‘askerimüzüñ kimin ḳırup ve kimin ḳaçurdılar.” (2) didükde Ḳayṣer-i Rūm şaşup “Bre kim itdi bu işi? (3) Ḥamza mı?” didükde anlar eyitdiler: “Yoḳ. Ḥamza cümle ‘askeriyle (4) yerlerinde temāşaya ṭurdılar. Lendühā’dur Ḥamza’dan Şemmās’ın (5) cengin isteyüp ‘Kimse bunlardan baña yardıma gelmesün.’ dir. (6) Ḥamza icāzet virür. Çünki meydān oldı. Lendühā (7) Şemmās’uñ üç ḥamlesin men‘ idüp bir gürz (8)

şöyle urdı ki atıyla yire berāber eyledi. Biz de ḥamlemiz (9) bir uġurdan yüriyüp Lendühā'yı ortaya aldıḳ. Bir gürzi (10) vardur. Elindeki ḥammām ḳubbesine benzer ṣapına bir uzun (11) zincir baġlayup bir ucına ḳoluna baġlamış. Her ḥamlede (12) ḳırḳ elli adamı atıyla birden helāk ider. Ol gürzi (13) 'asker içine atar. Gāh dal ḳılıç olup ta gürzi (14) düştügi yerdeki öñine geleni ikişer pāre ider. Anda (15) yine gürzin ḳapup atar. Eger gürz ve eger zincir rāst (16) geldügün zır zır ider. Öñine ḳahramānlar ve Sām (17) nerīmānlar ṭura. Mizāndan kendünüñ on iki biñ Hind (18) 'askeri var imiş. Anlarda yüridiler aṣla Ḥamza (19) yirinden ḥareket itmedi. Hemān seyirci oldı. Bizi Lendühā [167a] (1)yalñuz ḳırup bozdı." didiler. Ḳayṣer-i Rûm inanmadı. (2) Pes onların ardınca bir birin baṣup cümle 'asker (3) geldiler ve hep bu sözi söylediler. Ḳayṣer vezirinüñ (4) yüzine baḳup "Nice olur ḥāl?" didi. Merdān-ı ḥīlekār (5) eyitdi: "Ṣāhum 'Erlik ondur ṭoḳuzu ḥīledür.' dimişler. (6) Selefdeki Ṣāḥipḳırānlara daḫı her ḳaçan fırṣat bulsalar (7) ḥīle ile bulurlardı. Yoḫsa dünyā ṭolusı 'asker (8) olsa ḥā'il olmazdı." didi. Ḳayṣer "Ḫoş ammā nice (9)ḥīle idelümdi. İmdi söyle görelüm daḫı anlar (10) gelmezden evvel tedārik gerek. Yoḫsa ṣoñra ḥāl müşkil (11) olur." didi. Ol la'īn eyitdi: "Benüm ḥīlelerüm çoḳdur. (12) Hele gelsünler mādarā idüp 'özürümüz dileyelüm ve getürüp (13) ḳondırup ziyāret idelüm. Ṣoñra ben bilürem işimi." (14) didi. Ḳayṣer-i Rûm bu söz ile 'askerin dağıdup (15) yirinde ḳarār eyledi. Öteden bir gün Emīr-i Merdān 'asker (16) çeküp şehr-i Ḳayṣeriyye öñine irişdükde Ḳayṣer-i Rūm (17) ḳarşu çıkup 'izzet-i ikrām ile istiḳbāl itdirüp (18) getürüp bir ḥūb yirde ḳondırdılar. Andan nüzūl-u (19) ni'met gönderüp ri'āyet ve ḥürmetler eylediler. Merdān-ı [167b/1] Ḥīlekār gelüp Ḥamza'nuñ elin öpüp "İy dilāver şāhımuz (2) Ḫakpāy şerifiñüze vāfir du'ālar eyledi. Ḫoş geldiler. (3) Biz onların ḳuluyuz. Şemmās söz ṭutmayup bizüm rıżāmız (4) yoġiken varup şöyle bir küstāḫlıḳ eylemiş. (5) 'Āḳıbet cezāsın bulmuş." diyüp ḥaẕẕ eyledi." (6) didi. Ḥamza eyitdi: "Kendüler bilür her kim kemlik ider (7) ise kendüye ider. Bize Allāh Te'ālā 'ināyetinde nesne (8) olmaz." didi. Mederān ḳalḳup gitdi. Ḳayṣere gelüp (9) Ḥamza ile olan kelimātı ḥikāyet eyledi. Ḳayṣer-i Rūm "İmdi (10) nice idelim?" didi. Mederān "Hele bu gice fikr idelüm. (11) Yarın size cevāb vireyüm." didi. Ammā beriden (12) Maderān-ı ḥīlekār gitdükde 'Ömer-i 'Ayyār eyitdi: "Biz bunlara daḫı (13) inanmaḳ olmaz. Zīrā bugün bunda gelen vezir ḳātı fitne-engiz (14) ḥerife benzer. Hele ṣaḳınuñ bir ḥīlesi olmasın." (15) didi. Ḥamza "Ḫudā kerīmdür. Başımuza her ne

yazıldıysa (16) görecegiz.” didi. “ ‘Ömer hele gözin aç, ḥīle iderler (17) ise ṭuya idek.” didi. Andan meclis ḳurup (18) ‘işrete başladılar. Ve “ ‘Askere karaġol lāzımdur.” diyüp (19) Server emr eyledi. İstefanos Yunāni tevābi‘ ile [168a/1] ḳaraġola bendi. Şāyed gice şeb-ḫūn etmesünler diyü (2) işte bunlar bunda ammā bu ṭarafdan irtesi Ḳayṣer-i Rūm (3) birden ṭurup Mederān-ı Ḥīlekār ile biraz peşkeş (4) alup Ṣāḥibḳırān-ı ‘Ālem’e gelüp buluşdılar. “İy dilāver-i ‘Ālem, (5) işitdüm Nūşīrevān cenabıñuz bunda ḫarāc cem‘ine irsāl (6) eylemiş.” didi. Server eyitdi: “Belī, işte şāhuñ (7) fermānı.” diyüp emri oḳudu. Şāh dimiş ki “Oġlum (8) Ḥamza-ı Ṣāḥibḳırān ol cānibe yedi pāre şehrüñ ḫarācını (9) cem‘ itmek için gönderdüm. Muḫālefet itmeyüp bī-ḳuṣur ḫarācıñuz (10) teslīm idesiz. Eger ‘inād iderseñüz ol sizden güçle (11) daḫı alur ve belki başıñuz keser. Yeriñüz ġayrıya virür. (12) İmdi aña göre ‘amel idüp muḫālefet itmeyesüz.” dimiş. (13) Ḳayṣer-i Rūm “N’ola, emir şāhuñdur. Biz niçün muḫālefet iderüz. (14) Birḳaç gün burada ārām idüp diñlenüp rāḥat oluñ. (15) Biz de mālı cem‘ idüp andan sizüñle bir miḳdār nān (16) nemek yiyüp āşinā ve dost olalum. Zīrā ki Nūşīrevān (17) gibi ulu şāhuñ dāmādı ve pāy-i taḫt pehlüvānı imişsiz. (18) Bir maḥalde belki bize fā‘ideñüz ola.” didi. Ḥamza “N’ola, ammā (19) hele bizi çoḳluḳ eglendirme.” didi. Ḳalḳup gittiler. [168b/1] sarāyına gelüp Mederān-ı Ḥīlekār Ḳayṣer-i Rūm’a eyitdi: (2) “Ṣāhum gel bir ḥammām yaptıralum dört direk (3) üzere mancılıḳ ile andan Ḥamza’yı (4) ḥammāma da‘vet idüp çāha (5) düşürelüm.” didi. Beşinci (6) cildi bunda temām oldı. (7) Altıncı cildinde beyān oluna.

Üsküdar’ın eskici ‘Osman aġanuñ ḳahvesinde elli dokuz bölüğüñ güççük genç Maḥmud aġa kıraāt itmişdir ma‘lūm ola [169a]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK

A

āb (f) Su :117a/8

ābād (f) Bayındır, mamur :141b/9

abdest (f) Su ile yapılan temizlik ibadeti :99b/16

‘Abdülmuttalib (Özel isim)126a/19, 132a/3

‘acaba (a) Merak ve şüphe uyandıran soru zarfı :147a/10, 160b/14, 111b/17, 93a/01

‘acāib (a) Garip veya şaşılacak olan şey ya da iş :144b/7

‘aceb (a) Taaccüp, şaşma ,hayret edilen şey:116a/9, 139b/7, 141a/9, 163a/8, 96b/14, 90a/12, 114a/18, 118b/10, 120a/14, 124b/12, 126a/6, 127a/3, 127a/18, 129a/14, 135b/3, 137a/19, 137b/6, 139b/3, 140b/8, 141a/7, 141b/7, 145b/7, 145b/17, 148b/17, 150b/13, 153a/5, 091b/10, 93a/17, 100b/2, 101a/6

‘acele (a) Bir işi çabuk yapmaya veya çabuk bitirmeye çalışma:109a/9, 141a/14, 157a/15, 96b/13, 94b/1

‘Acem (a) Arapça bilmeyen, yabancı, özellikle İranlı:107a/14, 112b/15, 115a/5, 130b/5, 157a/12, 164a/11, 140a/17, 86b/9, 125b/9, 96a/2, 109b/1

acı Keder, elem verici şey:155a/13, 137b/4, 139a/2, 106a/2

acı- Başkasının uğradığı veya uğrayacağı kötü bir durumu üzülmek :136a/1, 098b/1, 106b/16

‘āciz (a) Gücü yetmeyen, zayıf :104a/15, 106a/12, 123b/6, 125a/16, 156b/8, 115b/10, 117a/2, 136b/9, 91a/9

aç Tok olmayan, acıkmış: 124a/1

aç- 1. Kapalı olan şeyi açık duruma getirmek: 124b/14, 167b/16, 104a/16, 103a/2, 99b/14, 147a/1, 123b/4, 92b/10,103b/12, 96b/8, 130a/7, 147a/5, 100b/6, 121b/8, 97a/11, 99b/4, 124b/11, 137b/18, 138a/1, 139a/6, 162a/4, 163b/19. **2.** Örtülü olanın örtüsünü kaldırmak: 104a/1, 103b/10, 99b/6

açık Kapalı olmayan:121b/12

açlık Aç olma durumu, açıkmış:119b/14

ad İsim: 91b/3, 139b/11, 164a/10, 91a/11, 110b/2, 145a/18, 149a/8, 164b/8, 110b/11, 125b/1

‘Ād (a) Hz. Hud’un peygamber olarak gönderildiği kavim:120b/3

‘adālet (a) Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması:162b/12

adam (a) Adam, insan, kişi:86b/12, 94a/4, 101b/14, 103b/6, 104a/19, 108a/1, 114a/14, 120b/17, 123b/1, 125a/10, 135b/10, 136a/10, 136a/11, 138a/17, 153a/02, 153a/10, 154a/16, 157b/13, 158a/16, 160a/2, 160a/12, 160a/15, 161a/04, 161a/10, 161b/3, 161b/13, 161b/18, 162a/6, 163a/11, 165a/17, 114b/11, 133b/15, 101b/1, 153a/2, 154a/13, 166b/12, 133b/19, 135a/18, 134a/4, 136a/6, 136b/12, 151a/7, 152a/17, 162b/4, 135b/2, 161a/17, 102b/9, 104a/6, 138b/8, 142b/17, 158b/2, 160a/7, 160a/17, 142b/16, 108b/1, 113b/1, 120b/9, 121a/12, 122a/3, 135b/6, 121a/13

‘adāvet (a) Düşmanlık: 90a/19, 90b/2, 151b/2

‘Aden (a) Yemen civarında bir şehir:149a/14, 149b/5, 149b/18, 150a/4, 150a/8, 150a/17, 150b/6, 150b/18, 151b/6, 162b/14, 165b/6,151b/8, 152a/15, 153a/15, 154a/6, 154a/9, 154a/17, 154a/19, 154b/2, 154b/5, 154b/11, 155a/17, 155b/14, 160b/16, 160b/17, 161a/6, 161a/9, 162a/4, 162a/11, 162a/12, 164a/1, 149b/2

‘ādet (a) Alışkanlık, gelenek: 87b/16, 88a/15, 120a/18

‘ādil (a) Adaletle iş gören, adaletin hükmünü yerine getiren: 91a/11, 87a/11

adım Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri :137b/1, 139a/11, 151b/15

Ādiyān (özel isim) 122b/13, 129a/12, 119b/10

‘adüvv (a) Düşman, hasım :87b/8

āferīn (f) Beğenme, takdir etme :87a/2, 143b/6, 150b/3, 89a/8, 100a/14, 127b/6, 140a/7, 140a/12, 130a/4

āfitāb (f) Güneş, güneş gibi parlak olan: 163b/9

‘afv (a) Bağışlama, affetme :88a/01, 105b/3, 118a/12, 163a/13, 129b/3, 87b/2, 87b/5, 88b/17

āgāh (f) Haberdar, haberi olan : 149b/8, 133a/5

aġa Halk arasında sayılan ve sözi geçen kimseler verilen unvan:168b/8, 168b/8

aġaç Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki: 136b/14

aġ- Havaya çıkmak, yükselmek :145a/6

aġar-Aydınlanmak :99b/13, 136b/3

aġır Hafif olmayan, ağır: 115a/19, 151a/7

aġız **1.** Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ, kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı: 162a/16, 117b/18, 92b/10, 98a/3, 118b/19, 134b/6, 158b/16, 121b/11, 113a/12, 135b/9, 142a/2, 93a/5, 138a/1, 138a/7, 139a/5, 138a/3, 138a/13, 138b/1, 138a/15, 138b/3, 139a/7. **2.** Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı: 121b/8, 121b/10

aġla- Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek 103a/13, 107a/1, 108b/18, 159a/1, 098a/19, 98b/02, 157a/13, 93a/15, 98b/17, 101a/12, 94a/15, 98a/15, 90a/15, 99a/4, 100b/17, 98b/3, 105a/1, 118a/11, 142b/3, 157a/12, 94a/10, 99a/5, 101a/8,136b/10

aġrı- Acımak, sıkıntı duymak: 93a/02, 96b/17

āh İnleyip sızlama, feryat: 94a/15, 94b/3, 159a/1, 93a/15, 98a/17, 105a/14, 145a/7
āh it- İnleyip sızlamak, feryat etmek: 94a/15, 94b/3

ahālī (a) Halk :143b/16

‘ahd (a) Yemin, and: 110a/17, 110b/10, 156a/11, 89a/6, 107a/11, 158a/11, 146a/2, 87b/1, 158b/6, 156a/13, 88b/7

āḫi (a) Kardeş:126a/9

āḫir (a) Son, en son, sonra: 89a/19, 100a/6, 93a/3, 93a/9, 97b/19, 86a/3,105a/1, 106a/6, 117a/02, 117a/15, 117b/12, 119a/03, 122a/12, 128a/10, 129b/14, 134a/1, 136a/8, 136b/10, 137b/02, 156b/14, 157a/12, 157b/16, 159a/2, 159a/7, 114b/13, 114b/17, 162a/18, 156b/1, 103a/6, 103b/15, 104b/2, 104b/5, 123b/6, 125a/5, 127b/6, 131a/16, 146b/15

aḫiret (a) Kıyamet koptuktan sonra insanların dirileceği alem :131a/10

aḥmaḳ (a) Pek akılsız, sersem, şaşkın: 93b/5

Āḥmer (özel isim) 96b/7, 96b/9, 97a/5, 98b/8, 99a/13, 100a/5, 98b/1, 103b/1, 103a/12

aḫşam Akşam:96b/12, 99a/4, 93b/19, 140a/16, 140b/17, 119b/03, 120a/11, 146b/12, 113b/14, 146b/12, 144a/8

aḥvāl (a) Haller, durumlar:140b/3, 146a/18, 162b/3, 163a/18, 106a/7, 136b/08, 141a/15, 143b/19, 155a/17, 113b/18, 103a/6, 111b/1, 150b/11, 103b/17, 154b/14, 112b/6, 135b/3, 142a/14,95b/10, 93b/03,90a/10, 95b/13

aḳ Beyaz:101a/4, 101a/8, 101a/11, 101a/19

aḳ- Sıvı ve çok ince taneli katı maddelerin bir yerden başka bir yere doğru gitmek:132a/14, 155a/13

aḳca Akçe :126b/11,119a/6,118b/19

ʻaḳd (a) Nikāh :146b/1

ʻaḳd-ı nikâh eyle- nikāh kıymak: 146b/1

ʻāḳıbet (a) Son, netice: 123b/2, 105b/1, 167b/5

ʻaḳl (a) Akıl, düşünme, kavrama ve davranışları ayarlayabilme melekesi:150b/13, 140b/12, 106b/7, 105a/14, 122b/13, 139a/19, 139b/19, 147a/9, 94a/9, 94b/7, 91b/1, 137b/7, 94b/4, 126a/3,108b/17,124b/11, 127b/17, 156a/16, 158b/19, 159a/12,109a/8, 109a/15,118a/05

aḳṣa- Hafifçe topallamak:96b/17, 97b/01, 97a/04, 96b/15, 97b/17, 96b/11, 96b/14, 96b/18, 97a/1, 96b/10, 96a/8, 96a/19

ʻaksi (a) Ters,zıt,huysuz :137a/9

al- 1. Bir şeyi birinden veya bir yerden almak, elde etmek: 87a/1, 112a/15, 115b/13, 126b/8, 130b/7, 138b/13, 142b/19, 145b/7, 146a/6, 148a/15, 153a/16, 157a/14, 157b/1, 125b/7, 93b/14, 99a/13, 133a/16,125b/7, 130b/10, 121a/1, 146b/2, 146b/7, 116a/10, 119a/6, 148b/3, 146b/10, 162a/15, 102a/6, 148a/4, 88b/18, 94b/10, 129b/4, 143a/12, 158a/18, 161a/14, 165b/16, 127b/16, 166b/9, 139a/18, 133a/8, 161a/18, 161b/07, 110b/12, 110b/14, 140a/1, 148b/5, 148a/2, 162b/6, 117a/16, 88b/18, 122b/18, 143b/5, 108a/18, 109a/14, 109b/12, 111a/1,111b/7, 113a/15, 114a/6, 115a/17, 121a/8, 121b/14, 122b/8, 122b/17, 124b/3, 124b/4, 126a/17, 127b/2, 127b/5, 127b/18, 128a/2, 128a/6, 128a/8, 128a/14, 128b/07, 128b/15, 129a/18, 131b/13, 139a/9, 141a/14, 141a/18, 142a/6, 142b/19, 144b/18, 146a/15, 147a/18, 149a/3, 152b/14, 152b/19, 153a/3, 153a/17, 154a/5, 156b/3, 156b/12, 157b/8, 159a/10, 159a/17, 160a/2, 160a/19, 161a/4, 161a/9, 161a/10, 161b/6, 162b/9, 165b/17, 168a/4,128a/16, 99b/16, 113a/6, 114b/16, 117b/15, 121b/7, 151b/4, 168a/11 **2**. Satın almak:128a/15, 157b/3, 138b/3.**3**. Kabul etmek:106b/15, 111b/17. **4**. Önüne geçmek,karşısına çıkmak: 103b/9, 107a/2, 126a/5, 142a/4, 152a/7, 157b/7, 157b/11, 160a/10, 133a/15 , 156a/10, 127b/8, 126b/10.**5**.Erkeğin kadınla evlenmesi: 92b/1, 101b/16, 108b/6, 117a/17, 146b/1, 111a/14, 92a/9, 146a/3, 92a/5.**6**. Elegeçirmek, fethetmek: 144b/9, 86a/17, 91b/7, 94b/5, 96a/19, 97a/19, 98a/3, 100b/9, 104a/6, 108a/11 **7.** Öğrenmek, duyma : 124a/10

alıvir- Almak: 122a/1

‘ala (a) Daha iyi, pek iyi, en yüksek : 122b/17,126b/3

‘ale’l-‘acele (a) :Hızlı bir biçimde, çabucak:126b/3

‘ale’l-sihr (a) Büyük sihir :122b/17

alaca renk, boya, özellikle kızıl renk :120a/2, 124a/4

‘alāmet (a) İşaret,iz,belirti: 150b/9, 92b/14

ālāt (a) Aletler:161a/13, 135a/2, 151a/6, 129b/16, 122b/16, 122a/15, 120a/8

‘alāḳa (a) İlgi, yakınlık:163b/5

alāy Sıralı birliklerden oluşan asker topluluğu: 98a/10, 132a/8, 134b/9, 126a/1, 155b/10, 127a/2, 165a/12

alçaḳ Yüksek olmayan,yerden uzaklığı az olan : 91a/8

aldat- Kandırmak,hile yapmak: 101b/6

aldan- Kanmak, oyuna gelmek :114a/17

aldur- Aldırmak: 123b/5

‘ālem (a) Kâinat, cihan, dünya:86b/19, 125b/5, 127a/7, 105a/9, 126a/5, 126a/8, 126b/19, 127b/6, 127b/19, 134b/4, 135b/16, 154a/10, 155b/6, 162b/17,129a/7, 141a/18, 144a/6, 149a/12, 154a/12, 154b/16, 156a/9, 100b/6,92b/14, 163a/7,168a/4,168a/4,109b/16, 91a/11,106b/5,91a/12, 98a/04, 88b/11,105b/6,155a/2,131b/6, 109b/3, 137b/9, 109b/14, 111a/15,123b/17

‘aleyhisselām (a) Selam onun üzerine olsun:130b/13, 151b/12, 117a/3, 146a/12, 146a/13

‘aleyk (a) Selam verildiğinde karşılık olarak söylenen söz:128a/2, 129a/17

alıḳoy- Rehin almak, tutmak : 96b/4, 102a/7

alın Yüzün ön kısmı :138b/16

alın- Üstüne alınmak: 119b/19

‘ālim (a) Bilgin 88a/9

‘aliyye (a) Necip, yüksek, meşhur :144b/11

Allāh (a) Kainatta var olan her şeyi yaratan, sosuz güç ve kudret sahibi, tek ve yüce varlık: 137b/14,155b/8, 93a/17, 101b/7, 109b/5, 111a/15, 112b/8, 119b/7, 167b/7

alt Aşağı, dip :101a/3, 89a/2, 105b/18, 113a/15, 128b/16, 148a/10, 159a/0, 150b/11, 151b/11, 104b/16, 107b/7, 148a/19, 97a/8

altı Beşten sonra gelen sayı 147b/07, 112a/13, 168b/07

altun Yüksek değerli maden, altın:118b/17, 131a/02, 157a/13, 159a/09, 159a/16, 159a/19, 160a/10, 160a/18, 161b/3, 163b/10,159a/11, 159a/12, 159a/18, 161a/18, 161b/6,119a/5

ama (a) Ama, fakat: 106a/14

amān (a) Bir suçun bağışlanmasının istendiği anlatan bir söz : 90a/18, 142a/7, 154b/10, 154b/12, 142a/9

‘amel (a) Yapılan iş, çalışma , bir emri veya vazifeyi yerine getirme: 142b/9, 142b/17, 168a/12

‘amm (a) Amca:87a/9, 87a/7, 87a/18

ammā (a) Ama, fakat ,lakin :105b/16, 106a/18, 107b/13, 112b/9, 135a/18, 136b/6, 137a/4, 137a/5, 137a/9, 137b/17, 139a/11, 139a/16, 139b/1, 139b/2, 139b/7, 139b/9, 158a/1, 158b/01, 159b/1, 161b/7, 163a/1, 163b/11, 164a/5, 164a/9, 164b/7, 165a/19, 167b/11, 168a/2, 086a/3, 86b/14, 89a/8, 90a/5, 90a/9, 91a/10, 91a/14, 92a/2, 92a/7, 92a/13, 92a/16, 92b/9, 93a/6, 93a/19, 94a/13, 94b/1, 95a/8, 95a/18, 97a/15, 98b/16, 101a/4, 101a/15, 101b/4, 101b/7, 102a/10, 102a/13, 103a/1, 103b/1, 104a/1, 105b/2, 106b/12, 108a/7, 108a/14, 108a/17, 109a/5, 109a/7, 109a/18, 111b/2, 112a/4, 112a/7, 112b/1, 112b/2, 114a/18, 114b/7, 116a/3, 116a/12, 119a/16, 120a/14, 121b/1, 122a/16, 123a/8, 123b/18, 127a/13, 127b/12, 131b/10, 132a/17, 133a/6, 134a/1, 134b/11, 135a/18, 135b/3, 136a/17, 140a/8, 140b/2, 140b/5, 140b/16, 141b/6, 141b/8, 143a/2, 143a/7, 143a/13, 143b/17, 144a/14, 145a/11, 145a/17, 146a/10, 146b/6, 147a/10, 147b/15, 148a/18, 148b/18, 150a/10, 150a/11, 150b/14, 150b/15, 150b/17, 151b/15, 152a/7, 153b/7, 153b/18, 154b/7, 155a/7, 155b/18, 160b/18, 166a/12, 167a/8, 168a/18

‘amūd (a) Dik, dikine. Sütun, direk:165b/13

añ- Hatırlamak, yad etmek : 118a/4, 149a/1, 92a/5,136a/14

ana Anne :93b/10, 98b/1, 98b/11, 122b/7, 125a/13, 111a/14, 99a/8, 96a/05, 146b/2

aña (a) Ona:107a/19, 110b/6, 110b/17, 114a/16, 134b/12, 126b/8,90b/17, 91a/1, 91a/18, 135a/5, 135b/10, 163b/7, 168a/12, 107a/9, 123a/14, 131a/4, 132a/10, 161b/3, 150a/17, 123b/4, 133a/5,149a/15,143b/6

ancaḳ Yanlızca anlamında sınırlama bildiren söz:87a/3, 92b/14, 99b/10, 142b/15, 147b/2, 128b/10, 147b/11, 156a/18, 162a/3, 165a/18

and (a) Yemin : 98b/14, 136b/8, 143a/11, 158a/1

and iç- Yemin etmek: 92a/19,

anda Onda, orada:93a/06, 96b/04, 103b/10, 108b/13, 109a/12, 116a/10, 120a/7, 124b/04, 133b/17, 136a/6, 144a/16, 145a/3, 148a/17, 149a/17, 157b/2, 159b/19, 160a/14, 160a/17, 162a/3, 162b/1, 166a/15, 166b/14

andan Ondan, oradan:87a/6, 89a/4, 89a/9, 89b/10, 91a/9, 91b/8, 92a/11, 93b/6, 93b/10, 94a/14, 95a/2, 96a/16, 97b/4, 98b/13, 99a/15, 99b/12, 100b/7, 100b/12, 103b/19, 105a/11, 105a/12, 107a/17, 107b/17, 109b/06, 109b/15, 109b/16, 110a/01, 111a/15, 111b/04, 112a/16, 112b/19, 115b/14, 115b/15, 116a/13, 117a/10, 118b/2, 118b/6, 119a/8, 120a/15, 121a/19, 121b/11, 122b/11, 122b/15, 123b/14, 125a/9, 125b/0, 125b/15, 126a/4, 127a/5, 127b/4, 128a/8, 128b/13, 129b/4, 129b/11, 129b/16, 129b/18, 130a/1, 130a/9, 131a/1, 131a/19, 131b/14, 132a/12, 132b/12, 132b/15, 133a/8, 133b/1, 133b/16, 134a/12, 135a/7, 136a/5, 136b/4, 136b/11, 137b/3, 138a/9, 139b/13, 139b/18, 143b/7, 143b/14, 144b/6, 144b/16, 145a/1, 145a/9, 146b/10, 148b/15, 150b/7, 151a/1, 152b/9, 152b/13, 153b/01, 154b/13, 159a/10, 159b/5, 160a/13, 160b/8, 160b/15, 161a/15, 162a/6, 162a/10, 162a/14, 162a/16, 162b/6, 162b/8, 162b/11, 162b/15, 162b/17, 163b/7, 163b/13, 164b/16, 165a/15, 166a/15, 167a/18, 167b/17, 168a/15,140a/5, 140a/14,168b/3,112a/1, 162b/19,118b/8

anı Onu (“Ol” zamirinin akkuzatif hâli):86b/3, 102b/7, 110b/4, 110b/12, 114b/3, 121b/12, 129a/16, 138a/2, 160b/18, 161b/13, 161b/16, 162a/18,92a/05, 138b/11,089a/7, 160a/19, 110b/5, 157b/19, 112b/16, 123a/2,110a/4, 135b/8, 150a/18,140b/4, 157b/10, 155b/15, 157a/10, 161b/2, 147a/18

anıñ bkz. anuñ

añla- Anlamak, idrak etmek : 140b/2, 107a/9, 136a/18, 130b/8

anlar Onlar:101b/6, 107b/11, 108a/1, 115a/8, 121a/12, 134a/8, 134a/9, 157a/11, 161b/6, 164b/19, 166b/3, 167a/9,91a/8, 95a/13, 98a/5, 107b/15, 109a/16, 112b/12, 166a/6,128a/19, 136b/19, 166b/18,107b/10, 157a/6,87a/19, 120b/1, 134a/12,95b/15, 120a/9, 142b/7, 165a/9, 136a/18, 128b/8

añsuzın Aniden :134a/2,137b/17,153b/15,141b/7

Antākiye Antakya şehri:131b/15, 131b/16,163a/12,112a/11, 143b/15

anuň Onun:108a/2,138a/12, 148a/8, 131a/14, 135b/12, 142b/15, 143a/2, 98b/12, 126b/11, 146a/2, 148b/10, 154a/14

anuňçün Onun için:107a/4, 123a/1, 126b/10, 102a/17, 140b/14

'ar (a) Utanma: 151b/19

ara Orta, ara: 99a/15, 104b/6, 119b/1, 137a/6, 140a/16, 140b/2, 146a/16,118a/14, 160a/13, 96a/2, 128a/7, 106b/12, 147b/17, 95a/19, 122a/15, 96a/1, 96a/9, 96a/13, 145b/14, 146a/19, 160a/8, 162b/3, 97a/18, 125b/8, 128b/7, 148a/12, 147b/10

ara- Bulmaya çalışmak: 147b/18, 148b/18,148b/16,158a/3,117a/1, 115a/6, 106b/9, 125a/3, 125b/14, 135b/11, 139b/13, 156a/14, 119b/6,140a/10,159b/12

'Arab (a) Arap :108a/4, 111b/13, 113a/14, 114a/19, 144a/5, 144b/12, 107b/12, 115a/11, 133a/7,107b/5, 123a/7, 130a/14, 133a/5, 140a/7, 150b/5, 152a/16, 152b/2, 154a/5, 91b/16, 164a/13

'araba (a) Tekerlekli kara taşıtı:143b/14

ārām (f) Yerleşme :133a/19, 168a/14

ā. it- Dinlenmek : 133a/19, 168a/14

ard Art, arka:114a/12,156b/13,113b/4, 113b/10, 124a/11, 154a/12, 158b/9, 159b/9,86b/5, 124a/12, 158a/13, 159b/2, 161b/17, 165b/11, 167a/2,160a/1, 163b/14,101b/18,96b/1, 113b/5, 113b/12,102b/18

arış (f) Daha çok geçmişte kullanılan bir uzunluk birimi, arşın :123a/5

arķa Önün karşıtı : 88b/19, 125b/18, 117b/19, 147a/4, 158b/17, 111a/7, 124b/7, 143b/7, 142a/2, 128b/16, 141a/19, 127b/16

arķurı Eğri yan üstü, çapraz:103a/1

armud (f) Bir çeşit meyve :152b/4

arslan Aslan :86b/05,129a/13,154a/12

artuķ Artık :136b/17, 139a/8,87b/11, 90a/19, 92a/5,105b/5, 108a/18, 116a/08,089b/16,125b/8, 128a/17, 138a/14, 156b/16, 159a/17

‘arż (a) Sunma, arz etme: 126a/12, 130a/14, 108b/4, 144a/16, 87a/13, 122a/6

‘arż eyle- Söylemek: 163a/3

‘arż it- Sunmak: 126a/12

arżu (f) İstek, heves:113b/11

aş- Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak: 120a/9, 120b/16, 143b/15, 116a/14

āsān (f) Kolay:123b/17

aṣıl (a) Bir şeyin kendisi, örnek, kopya karşıtı:124a/9, 134a/15, 102b/19, 104b/1, 108b/2, 110a/9, 112b/2, 113a/16, 117a/16, 132b/1, 134a/13, 137b/6, 139b/3, 151b/13, 154b/16, 153b/16, 117a/4, 133b/9, 90a/6, 102a/13, 88b/1, 92b/7, 92b/13, 98b/10, 101a/7, 101a/13, 161b/5, 98b/16

‘āṣi (a) İsyan eden:87a/7

‘asker (a) Er, ordu:107b/11, 112b/19, 114a/12, 114b/2, 118b/2, 118b/3, 119a/8, 119a/11, 125b/17, 126a/1, 126b/10, 127a/1, 128b/13, 131b/10, 131b/12, 131b/13, 132a/08, 133b/18, 134b/14, 134b/15, 141a/7, 149a/5, 150a/15, 152a/15, 155b/6, 156a/6, 156b/15, 157a/2, 164b/12, 164b/17, 164b/19, 165a/10, 165b/2, 166a/4, 166b/13, 167a/2, 167a/7, 167a/15, 113b/11, 113b/16, 1140b/18, 115b/18, 126b/5, 128b/2, 128b/8, 132a/4, 140b/19, 141a/17, 141b/6, 149a/10, 153b/15, 154b/17, 155b/1, 159b/1, 166a/11, 166a/17, 166b/18, 87a/12, 136b/7, 150a/1, 160a/14,160a/2, 161a/4,113b/3, 114b/2, 115b/15, 122a/3, 122b/11, 123b/7, 137a/10, 140b/4, 143b/13, 159b/1, 160b/4, 163a/15, 167b/18,143a/14,155b/14, 128a/18, 120b/7,166b/1,129a/1,113a/14, 116a/19, 132a/15, 150b/5, 152a/15, 152b/1, 153b/9, 156a/8, 163b/14, 164b/2, 165a/3, 165b/8, 167a/14,131b/12,107b/12, 118b/1, 135a/11, 140b/17, 152a/16, 163a/13,113a/15,125b/19,159b/2,120b/5, 122a/5, 150b/5, 156a/7, 159b/7, 166b/3, 155a/18,130a/11,123b/8, 164b/13, 126a/3,142a/6

aṣlā (a) Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen: 154a/2,95a/6, 146a/9,86b/12

āsmān (f) Gök, sema: 94a/16,153a/6

aş- Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek:146b/17

aşaġı Bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı: 89b/19,96a/8, 98a/9, 147b/14, 158b/8, 158b/13,105a/11

‘āşıḳ (a) Bir kimseye veya bir şeye aşırı derecede ilgi duyan:145b/18, 90a/9,98b/12,145a/7, 146b/5, 146b/7,104b/11, 110a/12, 89b/1, 90a/8, 91b/5, 110a/10, 110b/5

āşikār (f) Açık, belli:95b/15

āşinā (f) Tanıdık, bildi:124a/19, 168a/16

at Yük çekme, binme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı hayvan:113a/1, 127b/17, 128b/16, 132b/7, 137b/2, 137b/4, 137b/7, 139b/11, 140b/13, 141a/19, 141b/10, 141b/18, 143a/9, 151a/5, 157b/11, 158a/6, 158a/16, 158b/4, 158b/7, 160a/11, 165a/11, 165b/15, 151b/12, 151b/15, 151b/18, 156a/2, 156b/15,120a/2, 122b/14, 132b/3, 161a/7, 162a/6, 133b/15, 152a/6, 120a/8, 124a/4, 137b/3, 137b/7, 140b/7, 152a/6, 158a/3, 122a/13, 123b/15, 127a/4, 137b/9, 141a/14, 108b/12, 111a/18, 137b/2, 152b/16, 154b/10, 157b/14, 158b/8, 158b/9, 166b/8, 166b/12, 158a/17, 156b/3, 157b/16, 100b/12, 157b/19, 160a/11, 161a/09, 157b/13,118b/6,141a/2, 114b/11, 129b/17, 130a/18,141a/6, 122b/16, 141a/15

at- Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak:166b/13, 166b/15, 109b/2, 134b/6, 139a/3, 139a/6, 89a/12 , 97b/14, 135b/16, 139a/9, 139a/10, 128a/13, 137b/4, 137b/15, 139a/5

ata Baba:146a/6,121a/14,123a/15,132b/04,134b/17,132b/2,107b/4, 122b/2, 124b/5, 122a/9,146b/6

ateş (f) Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı, ışık:90b/16,93a/7, 146b/3, 106a/6, 119a/16, 135b/15,135b/9,138b/3,157b/14

âteş-perest (f) Mecusi, ateşe tapan:164a/17

atla- Bir engeli sıçrayarak aşmak:139a/3,88a/19,151b/16,142a/3, 152a/10, 158b/16

āvāre (f) Evinden uzak düşmüş,kayıp, aylak:100b/10, 161a/2,145b/18

āvāz (f) Yükek ses:138b/17,116b/13,115b/5, 116b/1, 116b/5, 116b/8, 116b/15, 117a/17,94a/17, 116b/3,116a/16,163b/2,141b/5

‘avrat (a) Kadın:106a/10,108b/17,106b/8, 161b/1, 161b/04, 161b/10, 161b/15, 162a/1, 91b/15,91b/17, 95b/12, 95b/19, 96a/01, 97a/9,98b/13,99b/7,105a/17, 161a/19, 96b/9, 98a/2, 98b/18,96b/19,100a/4,96a/3,102a/1,95b/11,97b/7, 95a/17, 96a/4,120b/16

avuç Elin iç tarafı :120b/15, 118b/17, 95b/4, 98a/9

ay Yılın oniki ayından her biri:146b/18, 152b/9, 112a/6

ayaḳ Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü :137a/15,139b/19,106a/4, 131b/8, 96b/14, 96b/16,97b/16,107a/1, 118a/19,143a/12, 154b/12, 162a/9,154a/3, 96b/15, 140b/7,147b/16,89b/9,89a/19, 89b/4, 130a/19, 135b/18,138a/11, 142a/3, 152a/4,138a/5, 138a/10, 138a/13, 138a/14,151b/18

a‘yān (a) Bir yerin ileri gelenleri:107b/18, 92b/3

‘ayb (a) Ayıp, hata, kusur :136a/16,102a/10,102a/14, 107a/12

aydınlıḳ Işık:99b/6,146b/19

aygır Damızlık erkek at,aygır :119b/19

ayır- Bir bütünden bir parçayı ayırmak, parçalamak :140a/12, 113b/12

āyin (f) Bir inanç uğruna yapılan dini tören:102b/4, 92b/15

āyine (f) Ayna:92b/16,94b/3

ayrı Başka, başka türlü, yalnız:142a/5,104a/1, 118a/12

ayrıl- Bir yerden, bir keimseden, bir şeyden uzaklaşmak: 159b/8,135a/3,131b/9,159b/13

‘ayş (a) Yiyip içme:89b/15

‘ayş ü ‘işret ol- Yiyip içmek, eğlenmek: 89b/15, 145a/16

‘ayyār (a) Dolandırıcı, hilekar: 97b/13, 104b/16, 110a/3, 111a/4, 114b/18, 115a/6, 115b/8, 117a/12, 137a/2, 137a/11, 139b/1, 139b/19, 143b/5,99b/9, 104a/16, 108a/19, 110a/9, 110b/9, 110b/14, 111a/8, 111a/12, 111b/19, 112a/2, 116b/16, 118b/13, 123b/19, 124b/01, 124b/8, 124b/13, 126b/7, 127a/11, 127a/12, 130a/14, 135a/6, 135a/12, 140a/6, 140a/9, 140a/14, 140b/10, 141a/8, 142a/4, 150a/12, 152a/10, 152a/12, 155b/19, 159b/4, 159b/6, 160a/17, 162b/1, 162b/7, 163a/2, 163a/6,167b/12,140a/1, 91b/19, 97a/15, 93b/13, 94a/2, 94b/15, 95b/8, 95b/17, 96a/14, 100a/14,126a/10, 154b/8,105b/9, 106a/10,125a/4,100b/2, 095b/17, 106b/7

az Güç, süre, sayı bakımından eksik olan, çok karşıtı:114b/8, 138a/18, 165b/10,136a/17

āzād (f) Özgür, serbest bırakma:87b/2, 88b/16, 89b/5, 89b/6, 143a/8

ā. ol- Serbest bırakmak: 110b/16

a‘żā (a) Uzuvlar, organlar:127b/13

‘aẓāmet (a) Aşırı derece büyük olma, muazzam:162a/7

azarla- Kırıcı ve sert söz söylemek, paylamak:93a/4, 94a/7

azdır- Azgın duruma getirmek:107a/16

‘aẓīm (a) Büyük, ulu:149a/9,93b/9, 130b/6, 132a/14, 132a/15, 144b/9, 152a/8, 154b/17, 139a/12

‘azīz (a) Güçlü, yüce, soylu : 158b/14

‘azm (a) Kast, niyet :109a/12,149a/11, 162b/9, 165a/15

B

baba Baba :145b/16, 157a/2,120a/10, 125a/13,122a/17

bāc (f) Haraç, vergi: 109a/13

bād (f) Rüzgar:116a/13, 116b/14, 116b/16

ba‘de (a) Sonra:143b/07, 92a/12,144b/18, 121b/13, 121b/15, 130a/12, 131b/1, 133a/3, 125a/9, 132b/14, 132b/19, 142a/18, 146b/6, 111b/15,127a/9

bāde (f) Şarap:119a/17, 119b/18, 121b/3

bādem (f) Badem ağacı:155a/13

baġ İp, sicim:135b/18

baġ (f) Bağ, bahçe:146b/18, 147a/14, 146b/19, 148a/17, 145a/11, 144a/16

baġışla- Ceza vermekten vazgeçmek, affetmek:89b/3,88b/8

baġla- Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak:86a/2, 86a/8,86a/17,159a/8,120a/8,124b/18, 123b/13,86a/19, 90b/19,166b/11,97a/14,128a/17,96a/14,96a/11,87a/5, 89a/10, 111a/5, 122a/18, 124b/16, 127a/2, 127b/19, 162a/15, 166b/11,165a/12,86b/5, 87b/1

bahā (f) Değer, kıymet:161a/14,105b/17, 149a/9

bahādır (f) Yiğit:127a/2,144b/13,87a/3, 123a/4,164b/7, 143b/17,140a/12

bahāne (f) Sebep: 112a/10, 126b/15, 157b/2,132a/6, 153a/18, 164a/18,150b/2

baḫş (f) Bir şeyi karşılık beklemeden bağışlama, hîbe:143b/13, 145a/3,143b/12

baḫşiş (f) İş yapan kişilere, kararlaştırılan ücretin hâricinde verilen para: 160b/5

Baḫtek (özel isim) :93b/2,86b/14, 87b/6, 89a/13, 89a/16, 89b/4, 89b/17, 90a/16, 90b/15, 91b/2, 91b/10, 91b/11, 92a/1, 92a/3, 92a/8, 92b/12, 93a/1, 93a/8, 93a/11, 93b/18, 94a/2, 94b/17, 95a/6, 95a/7, 98a/13, 100a/19, 100b/1, 100b/14, 100b/18, 101a/7, 102a/16,94a/6, 101b/11,101b/9,89a/10, 91b/9, 102b/18, 103a/9, 106a/3, 113a/12, 118a/03,103a/18, 103b/3, 104a/4, 104a/10, 104b/1, 105b/19, 106a/13, 106a/19, 106b/3, 106b/7, 107a/2, 107a/18, 107b/1, 107b/13, 108a/7, 108a/9, 112b/14, 113a/07, 117a/05, 118a/18, 127a/18, 142b/4, 143a/6, 156a/19, 159a/4, 159b/17, 163b/3, 164a/15, 165b/9,102b/12, 104a/19, 104b/6, 106b/16, 143b/19,103a/6, 106b/3, 106b/12, 106b/14,105a/7, 105a/14,118a/5, 118a/13,149a/15

baḳ- Bakışı bir şey üzerine çevirmek: 131a/13,108b/15,107b/16,104a/19, 156b/12,131a/5, 102b/10, 143a/13,104a/8,113b/10, 138a/9,102b/12, 102b/18, 104a/17, 114a/7, 114b/17, 116b/13, 116b/15, 120b/11, 120b/17, 121b/3, 123b/19, 131b/4, 135b/1, 148b/2, 151a/16, 157a/3, 161a/4, 167a/4, 88a/8,94a/5,154b/6,97a/17, 97b/13,89a/16, 127b/9, 90a/14,96a/6, 115b/07,107b/19,95a/12, 99b/6, 137b/19,87a/6, 88a/9, 89a/9, 100a/11, 100a/18, 101a/7

baḳiyye (a) Artık, artan, kalan, geriye kalan:120b/19

bālā (f) Yüksek, yukarı, yüce, yüksek kat: 135a/19,163b/16

bāliġ (a) Olgunlanmış, yetişmiş,erişmiş:147b/8

baňa Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi:95b/17, 110b/05, 111a/11, 114a/4, 126b/2, 129b/6, 136b/7, 157a/6,105a/2, 106a/14, 111b/6, 112b/16, 115a/14, 116a/5, 117a/18, 117b/5, 118a/10, 121b/8, 121b/17, 131a/12, 133a/15, 141b/15,86a/03, 86b/19, 87a/9, 87b/10, 89b/2, 90b/3, 95a/12, 101b/19, 102a/9, 102a/12, 125a/11, 126a/10, 127b/10, 130b/13, 132b/4, 134a/14, 134b/12, 140a/1, 141b/16, 142b/1, 142b/4, 143a/5, 150b/4, 155b/4, 157a/4, 157a/7, 157a/18, 157b/10, 159a/12, 164b/12, 165a/4, 166b/5

bānu Bayan, büyük hanım:147a/2,146a/19,110b/9,108b/18,111a/19, 145a/18, 146b/1, 146b/3, 146b/9, 147a/8, 147b/1, 147b/2, 147b/9, 148a/9, 148a/18, 149a/7,110b/3,146b/2, 148b/12,109a/9

bārgāh (f) Yüksek huzur, padişah huzuru, otağ 159b/3, 149a/3,113a/1,132b/13, 160b/10, 151a/17,124b/12,111a/17,112a/19,93a/11, 93a/15, 94b/5, 99b/15, 128b/14, 129b/19, 146b/11, 149b/6, 156b/2,135b/17,140a/19,123b/9, 164b/18,105b/7,089b/14, 89b/15

barış- Uzlaşmak, anlaşmak: 87b/1,106a/15

bārī (f) Hiç olmazsa, hiç degülse, o hâlde, öyleyse:98b/3, 102b/7, 103b/14, 114a/14, 146b/14, 148b/3,102b/1, 108a/11

baş-1.Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak:118b/4,106a/4, 165b/13,129b/10, 147b/8 **2**. Baskın yapmak, hücum etmek: 141a/17, 167a/2

başġun eyle- Suç işlediği veya suçluların bulunduğu sanılan bir yere ansızın girme:154a/2

baş 1.Kafa, başlangıç:88a/6, 89a/1, 92b/13, 100a/4, 101b/16, 102b/19, 130a/10, 133b/2, 158a/9, 159b/15, 163a/5,86b/14,110a/11, 112a/2, 126b/19, 144a/3, 145b/9, 149b/18, 154b/19, 156b/11,143a/17, 143b/8, 164b/4, 164b/6, 164b/15,155b/15,126a/6, 90b/14, 107b/8, 111b/3, 143b/8, 166a/12,93b/11, 96a/5, 98a/14, 100a/17, 103a/5, 104a/17, 104a/18, 104b/2, 130a/19, 133b/13, 138b/6, 139b/8, 139b/9, 145b/7, 159b/15, 154a/14,101b/13,118b/1,123a/8, 127a/14,115a/13,163a/17, 167b/15,91b/13, 92a/9, 95a/18, 99b/11, 103a/8, 111a/12, 113a/17, 127a/18, 127b/16,135a/19, 86b/6, 86b/19, 163b/3, 93a/16, 94b/6, 94b/7, 105a/7, 105a/10, 111b/7, 113b/17, 117b/11, 124b/11, 139b/19, 162a/5, 165b/14,111a/7, 152b/1, 155b/3,104b/5, 104b/9, 104b/17, 105b/1, 159a/8,168a/11,88a/12,127a/11,123a/19, 164b/2, 164b/13, 113b/8, 141a/1,104a/19, 143b/6,141a/3,146a/10,142b/9,091b/7, 100a/3, 140a/1, 142a/10,140a/11, 98a/15, 162a/1. **2.** Yanında başkaları olmayarak, tek başına : 87b/12, 86b/18. **3.** Bir şey uğruna ölmeyi göze almak, kendini fedâ etmek: 92a/14. **4.** Öldürmeye kast eylemek, öldürmek: 89b/7

başla- Bir işe girişmek, harekete geçmek:88b/12, 93a/15, 94a/9, 94a/15, 96b/16, 97a/17, 97b/18,98b/17, 100a/4, 115b/10, 116b/12, 120a/11, 120b/19, 121b/16, 122b/8, 124a/14, 125a/11, 126b/18, 132a/7, 135a/7, 136b/16, 137a/1, 137a/16, 144a/5, 147a/19, 147b/2, 148a/10, 151b/17, 152b/14, 155b/11, 155b/16, 157a/5, 157b/4, 161b/14, 162a/2, 165b/17, 124b/15,89b/11, 89b/16, 89b/18, 112b/13, 121b/1, 124a/14, 124b/1, 128a/7, 133b/1, 142a/6, 144b/19, 152b/19, 153a/18, 153b/18, 154a/5, 154b/13, 167b/18,137a/7

başḳa Bilinenden ayrı, değişik, farklı: 164a/9

baṭṭāl (a) Yiğit, kahraman: 135b/18

bayat Taze olmayan:121a/3, 121a/8

bayıl- Baygın duruma girmek:159a/13,97a/1,111a/10,98a/19

bayrām (f) Sevinç, neşe: 121b/3

ba'ż (a) Bir şeyin bir kısmı, bir parça:108a/2,160b/8

bāz (f) Ayırma, temyiz etme:143b/7

bāzu (a) Güç, kuvvet, istidat:142b/19,129a/4,127b/11

be Ey, hey, yahu anlamlarında bir seslenme sözü:105a/2, 114b/18, 116b/2, 118b/13, 121a/16, 122a/4, 125a/12, 136a/19, 160a/14

bed (f) Kötü:90a/16,91a/12, 106b/6,94b/2, 115a/18, 156a/1

bedbāht (f) Talihsiz:101b/11

bedir (a) Dolunay:146b/18

bed-liḳā (f) Çirkin kötü yüzlü:99b/7

beg Bey, ileri gelen nüfuzlu kimse:117a/11, 89a/2, 93a/16, 94b/4, 95a/2, 95a/14, 100b/1, 100b/16, 101a/3, 105b/8, 108a/3, 111b/1, 112b/5, 112b/6, 112b/12, 114b/5, 114b/7, 117a/9, 131a/18, 142a/16, 143a/19, 144b/11, 145a/10, 145b/10, 149a/3, 151a/16, 151b/6, 152a/9, 152b/14, 152b/17, 154a/7, 155a/7, 162b/18, 166a/5, 134b/13, 140b/6, 140b/7, 140b/13, 141a/1, 142a/9, 89b/13, 100a/16, 100b/11, 160b/4,141a/11,154b/12, 86b/10, 90a/3, 107a/14, 111a/17, 113b/17, 153a/16, 162a/12, 165b/18,141b/4, 141b/8, 91b/13, 94b/14, 95a/17, 150b/10,153a/17,132b/15,86b/11, 92b/1, 93a/10, 93b/13, 105b/7, 111b/15, 144b/5, 149b/2, 150b/16, 151a/17, 156a/3,153b/2,126a/3, 129a/13, 130a/9, 130a/13

begen- Beğenmek, hoşuna gitmek:121b/19, 95a/3,102a/6,91b/10, 122b/3, 150b/3
161a/13, 145b/5, 107b/13

behey Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz: 90b/15, 101a/19, 102a/15, 134a/14, 145b/11, 152a/13

Behrām (Özel isim) :127b/14, 154a/10

beḳā (a) Devamlılık, süreklilik:144a/17

bekçi Bir yeri veyâ bir şeyi bekleyip koruyan kimse:136b/12,100a/6,99a/4, 99a/6, 134a/4, 136a/6,134a/6,103a/14

bekle- Bir yerde kalmak, durmak:135b/13,161b/13,98b/19,91b/17

belā (a) Felaket, musibet:121a/19, 122a/16,163a/17,129a/15, 152a/9, 165a/19,122b/4

belī (a) Evet : 117a/18,168a/6

bel Sırtın altına rastlayan bölge: 86b/6,163b/16

belki (f) Olabilir, muhtemel olarak 088b/11, 96b/4, 100b/1, 102a/9, 103a/9, 104a/14, 113a/05, 116a/11, 116b/3, 119b/18, 139b/17, 141b/9, 149a/1, 156b/8, 168a/11, 168a/18

bellü (a) Belli, açık, net:104b/11,102b/12,99b/8, 163b/12, 163b/13,111b/3

belürsüz (a) Belirsiz , açık, net olmayan :150b/1, 151a/3

ben Teklik birinci kişiyi gösteren söz:86a/1, 86a/3, 87a/1, 87a/19, 87b/11, 89a/5, 89a/13, 90a/14, 90b/15, 91a/18, 92a/2, 92a/4, 92a/16, 94b/19, 95a/9, 95b/2, 95b/14, 97a/17, 97b/9, 98a/1, 98a/17, 98b/5, 98b/8, 98b/16, 98b/18, 99a/11, 99b/19, 100a/15, 100b/5, 101a/11, 101a/15, 101b/12, 102a/07, 102a/17, 102a/19, 102b/11, 103a/12, 104a/9, 104b/5, 105a/2, 105a/8, 105a/16, 106a/16, 106a/18, 107a/8, 107a/9, 107a/13, 107a/19, 108a/8, 110a/11, 110a/15, 110a/19, 110b/05, 110b/10, 111b/9, 112a/3, 112a/18, 112b/12, 112b/16, 112b/18, 113a/3, 114b/1, 115a/14, 115b/17, 117a/6, 117a/12, 117a/14, 117a/16, 117b/2, 117b/5, 117b/7, 118a/1, 118a/2, 118a/7, 120b/8, 121a/6, 121b/18, 125a/4, 126a/18, 128b/5, 129b/10, 130b/17, 131a/10, 133a/14, 134b/12, 134b/16, 136a/19, 136b/02, 137a/4, 140a/8, 140b/2, 140b/4, 141a/10, 141b/2, 142b/1, 143a/3, 143b/19, 145b/17, 146a/3, 148a/6, 150a/8, 150a/18, 150b/6, 151a/12, 151b/8, 156a/4, 157a/6, 157a/11, 157b/3, 159a/7, 159b/8, 160a/16, 160a/19, 161b/16, 165a/9, 167a/13, 98a/6, 99a/9, 106b/1, 108b/16, 109b/9, 116a/6, 127b/8, 142a/19, 161a/18, 88b/7, 91a/7, 91a/13, 95a/13, 95b/8, 99b/3, 104b/1, 112b/4, 118b/9, 122b/14, 125a/17, 128a/5, 129a/6, 130b/18, 130b/19, 135a/5, 140a/11, 142a/4, 142b/7, 150b/5, 153b/2, 156a/12, 162b/5, 128a/16, 88b/4, 89a/11, 95b/6, 95b/12, 95b/14, 98b/13, 100a/14, 104b/8, 105a/9, 106a/8, 106a/15, 108a/10, 108b/8, 109a/2, 109a/5, 109a/9, 115a/3, 116a/19, 120b/3, 125a/3, 128a/17, 128a/18, 129a/14, 129a/18, 134b/17, 136a/2, 136b/6, 137a/6, 139a/15, 144a/1, 147a/11, 155a/3

bend (f) Bağ, yular, düğüm:122b/16, 129a/13,123b/11, 154a/11

b.in al- Bağını almak, bağını çözmek: 128b/15

bende (f) Köle:134b/8,129b/4,88b/17, 88b/18, 143a/11

bendeniz Alçak gönüllülük göstererek ben yerine ve köleniz anlamında kullanılan bir söz:151b/3

benüm Ben zamirinin ilgi eki almış şekli:102b/3, 105a/15, 105b/10, 107a/11, 109a/16, 110a/16, 110b/13, 111b/10, 112b/9, 117b/6, 118a/8, 129a/15, 130b/15, 131a/09, 136b/5, 137a/3, 154a/19,106a/14,86a/9, 87a/9, 87a/14, 87a/17, 90b/6, 91a/17, 92a/3, 94b/16, 100a/19, 102a/16, 129b/10, 130b/11, 131a/15, 133a/14, 134b/17, 141b/12, 142b/3, 146a/2, 157a/7, 158a/8, 161b/6, 167a/11,87b/1,91b/1

beñze- İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak:135a/18,135b/2,100b/1, 147a/1, 148b/4, 165a/18,104b/17, 117a/8,133b/13, 138b/7, 139b/10, 166b/10, 167b/14

beñiz Yüz rengi:93a/7

ber (f) Üzeri, üzere, göğüs:154b/9,165/a12,108a/18, 116a/11, 132b/05

berāber (f) Birlikye, eşit :99b/11, 127a/9, 127b/12, 166b/8,154b/2, 165b/15

berekāt (a) Bereketler :118b/9,156b/5

berḫüdār (f) Mutlu, muradına ermiş:87a/2

beri Daha yakın tarafta olan:164b/10,103b/6,96b/1,105b/2, 106a/3, 131b/4, 148b/14, 149a/7, 152a/9, 152b/14, 154a/5, 159b/1, 163a/2,104a/11, 124a/1,163a/10, 90a/9, 109b/8, 133a/13, 158a/7, 158a/12, 155b/19, 166a/5, 167b/11

berr (a) Susuz, kuru yerler, toprak:113b/15,

berriye (a) Toprağa ait olan, çöl:113b/6, 115b/17, 119a/9,119b/15,119a/12,114a/19, 113a/14

berü bk. beri

besle- Yiyecek ve içeceğini sağlamak:164b/10

beş Dörtten sonra gelen sayının adı:104a/5, 105a/12,110a/10,129a/3, 150b/19,153b/8, 166a/10

beşinci Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen:112a/12, 119a/10, 168b/5

beşîr (a) Müjdeli haber veren, müjde getiren:108b/10

beşyüz Dört yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı:157b/12, 158a/15, 158a/17, 158b/2, 160a/7, 160a/17, 161a/10, 161a/12

bevvāb (a) Kapıda bekleyen adam, Kapıcı:91b/12, 97b/1, 97b/11,91b/14,126a/14

beyābān (f) Çöl, sahra, imar edilmemiş arazi:113b/15, 114a/03

beyān (a) Açıklama:168b/7,133b/9, 149a/12, 162a/19

beyāz (a) Aklık, beyazlık:100b/12

beyin Organ, beyin: 113b/8

beyn (a) Arası, arasında aralık,iki şeyin arası: 128a/10

beyne'sselāteyn (a) İki namaz arası: 128a/10

beyt (a) Ev, oda, hane:156b/13

bezirgān (f) Tâcir, ticâret eşyası alış verişi yapan esnaf: 159a/17

bezm (f) Eğlence meclisi, içkili meclis:89b/15, 145a/16,151a/19

bıraḳ- Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak, koymak:104b/06, 140a/15, 145a/13,134a/11, 154a/4,105a/13,99b/02,140a/12,96a/7,139b/13, 148a/9,155a/16,141b/4

bi (a) İle: 143a/9, 145b/12, 104a/12, 95b/5

b.-Rabb Rabbi ile: 143a/9, 145b/12, 104a/12, 95b/5

bi (f) Başına eklendiği kelimenin manasını olumsuz yapan Farsça ön ek: 115a/10, 153b/5, 127a/18, 141b/2, 141b/6, 153a/7, 156a/10, 92b/12, 113b/10, 147a/8, 155b/02, 94b/4, 124b/2, 99a/18, 147a/2, 101b/3

b.-çāre Çaresiz134b/10
b.-din Dinsiz, imansız: 127a/18, 141b/2, 141b/6, 153a/7, 156a/10, 92b/12, 113b/10
b.-hūş : Akılsız, deli, şaşkın, sersem: 147a/8, 155b/2, 094b/4, 124b/2, 99a/18
b.-iḫtiyar İhtiyar olmayan, genç : 147a/2, 101b/3
b.-mecāl :Mecalsiz :115a/10, 153b/5
b.-ḫaber Habersiz :155a/3
b.-Ḥamdūllah : Allah'a hamd etmeyen :144a/9
b.-ḫarab :Harap olmamış :156b/1
b.-ṭaḳat Gücü, kuveti kalmamış :115b/11
b.-ḳuṣur Kusursuz :168a/9
b.-vefāluḳ Vefasızlık yapan :140a/14

bi'at (a) Bir kimsenin egemenliğini tanıma:162a/13

bil- Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak: 124a/9, 137b/16, 157a/16,103b/3, 126a/4, 159a/6,152b/15, 97a/15, 158a/9,130b/18,137b/18, 114a/11,106b/8, 114a/14,95a/13, 92a/7, 106a/16,112b/8,109b/3, 112b/12, 113a/4, 117b/12, 156b/12,103a/5,133b/7, 095a/9, 104a/18, 104b/1, 107a/13, 107b/13, 116b/2, 124a/7, 133a/10, 150a/10, 159b/8, 155a/10,116a/10, 153a/19,93b/17, 103a/17, 121a/13,102b/14, 114a/13,146b/13, 94b/18, 100b/18, 135b/5, 102b/6,134b/3,111b/5, 160a/5,132a/12, 139a/8, 141b/5, 150b/9, 154b/19, 162a/2,95a/9, 100a/2, 100b/18, 117b/11, 119b/07, 121a/12, 150a/13, 150a/16, 151a/19,152b/11, 155b/17, 167b/6,101b/11, 167a/13,105a/16,134a/10, 95a/2, 134b/11, 135a/04, 136b/1, 106b/12, 110b/9, 131b/10, 149b/17,157b/17, 159b/11,136b/5, 143a/18. **2.** Tanımak, hatırlamak: 142a/1, **3.** Zannetmek, inanmak, düşünmek, öyle saymak, sanmak: 156b/11, 165a/9, 113b/7, 150b/8, 100a/9

bilā (a) Olmayarak, sahibi olmayan, -siz, -sizin, eklerinin karşılığı olarak Arapça birtakım kelimelerin başında bulunur:142b/9

bilcümle (a) Bütün, toptan, tamamen:143b/1

bildür- Herhangi bir şeyi haber vermek, bildirmek:150b/11, 162a/19, 163a/18,108a/17, 147a/10, 103b/17,103b/14,

bile Da, de, dahi:87a/5, 88b/12, 96a/2, 97a/16, 107b/15, 120a/19, 129b/10, 135a/3, 135a/13, 137a/8, 149a/6, 153a/10

billūr (a) Şeffaf, parlak taş elmas gibi kıymetli :144b/17

biň Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı: 112b/19, 123b/7, 101b/8, 149a/9, 152a/15, 153a/1, 153b/8, 155b/7, 156a/7, 163b/10, 165b/15,87b/4,140b/18, 125b/17, 126a/1, 130a/11, 130b/14, 131b/13, 156a/7, 164b/12, 164b/17, 166a/1, 166b/17, 143a/15, 166a/8

bin- Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak:168a/1, 128b/17, 161a/7, 162a/6,153b/17,153b/17,143a/11,153b/11, 100b/12, 143b/1, 154a/18, 141a/6

binā (a) Yapı yapma, kurma, inşa edilme: 131b/17, 133b/3, 123a/2

bir Sayıların ilki:86a/5, 86a/6, 86a/12, 86b/4, 86b/9, 86b/10, 86b/17, 87a/5, 87a/11, 87b/3, 87b/5, 87b/9, 87b/12, 87b/17, 88a/1, 88a/6, 88a/8, 88a/10, 88a/16, 88a/17, 88b/19, 89a/8, 89b/2,89b/19, 90a/4, 90a/5, 90b/8, 90b/14, 91a/2, 91a/5, 91a/13, 91a/18, 91b/3, 91b/7, 91b/19, 92a/2, 92a/11, 92a/13, 92a/14, 92b/2, 93a/5, 93b/1, 93b/7, 93b/8, 94b/3, 94b/9, 94b/11, 94b/13, 95a/10, 95a/12, 95a/16, 95a/18, 95b/3, 95b/6, 95b/16, 95b/17, 95b/19, 96a/1, 96a/3, 96a/4, 96a/9, 96a/11, 96a/18, 96b/15, 97a/5, 97a/9, 97a/13, 97a/14, 97a/15, 97b/16, 97b/17, 98a/10, 98b/6, 98b/19, 99a/1, 99a/5, 99a/11, 99a/13, 99a/19, 99b/6, 99b/7, 99b/11, 99b/14, 100a/9, 100b/15, 101a/14, 101b/02, 101b/5, 101b/6, 101b/9, 102a/9, 102a/11, 102b/1, 102b/16, 103b/1, 104a/3, 104b/16, 105a/5, 105a/7, 105a/15, 105a/18, 106a/4, 106a/15, 106a/17, 106b/10, 107a/2, 107a/7, 107a/19, 107b/17, 108a/1, 108a/3, 108a/7, 108a/11, 108a/19, 108b/3, 109a/4, 109a/10, 109a/18, 109b/1, 109b/2, 109b/6, 109b/16, 110b/10, 110b/11, 110b/17, 111a/2, 111a/04, 111a/12, 111b/2, 112a/03, 112a/5, 112a/6, 112a/10, 112a/15, 112a/17, 112b/4, 113a/7, 113a/9, 114a/2, 114a/6, 114a/10, 114a/13, 114a/14, 114a/18, 114b/1, 115a/1, 115a/8, 115b/5, 115b/11, 115b/12, 116a/9, 116a/10, 116b/1, 117b/12, 117b/14, 117b/15, 117b/18, 118a/17, 118a/19, 118b/08, 118b/10, 118b/17, 119a/10, 119a/18, 119b/11, 119b/12, 119b/17, 120a/2, 120a/8, 120b/16, 121a/10, 121a/13, 121a/16, 121a/17, 121b/6, 121b/8, 121b/9, 121b/11, 121b/17, 122a/2, 122a/4, 122a/5, 122a/12, 122a/16, 122a/17, 122b/13, 122b/14, 122b/15, 123a/15, 123a/19, 123b/10, 123b/18, 124a/1, 124a/4, 124a/10, 124a/12, 124a/13, 124b/6, 124b/8, 124b/14, 125b/14, 126a/8, 126b/11, 127a/3, 127b/11, 127b/15, 128a/5, 128a/8, 128a/11, 128a/15, 128b/9, 129a/19, 129b/8, 129b/11, 130a/17, 130b/7, 130b/12, 130b/15, 131a/16, 131b/2, 131b/6, 132a/9, 132a/14, 132a/15, 132a/18, 133a/7, 133b/6, 133b/12, 133b/14, 133b/16, 133b/17, 134a/14, 134a/18, 134a/19, 134b/4, 134b/9, 135a/1, 135a/16, 135b/3, 135b/5, 135b/10, 136a/1, 136a/7, 136a/10, 136b/2, 136b/3, 136b/18, 137a/3, 137a/7, 137a/19, 137b/3, 137b/14, 137b/19, 138a/1, 138a/2, 138a/6, 138a/7, 138a/10, 138a/13, 138a/18, 138b/8, 138b/12, 138b/16, 138b/17, 138b/18, 138b/19, 139a/2, 139a/3, 139a/4, 139a/6, 139a/10, 139a/12, 139a/13, 139a/19, 139b/4, 139b/13, 139b/16, 139b/17, 140a/8, 140a/13, 140a/15, 140b/2, 140b/6, 140b/11, 141a/6, 141a/19, 141b/1, 141b/11, 142a/1, 142a/2, 142b/4, 142b/8, 142b/9, 142b/16, 143a/07, 143a/8, 143a/16, 143b/8, 143b/12, 143b/13, 143b/18, 144a/10, 144a/15, 144b/9, 145a/7, 145a/12,

145a/17, 145b/14, 146a/12, 147a/14, 147a/17, 147a/19, 147a/7, 147a/9, 147b/1, 147b/12, 147b/18, 147b/19, 148a/1, 148a/13, 148a/18, 148b/2, 149a/1, 149a/5, 149a/8, 149a/9, 149a/12, 149a/18, 149b/8, 150a/9, 150a/12, 150a/19, 150b/18, 150b/19, 151a/18, 151b/5, 151b/10, 151b/15, 152a/3, 152a/8, 152a/10, 152a/16, 152b/2, 152b/7, 152b/8, 152b/10, 152b/12, 153a/2, 153a/16, 153b/5, 154a/13, 154a/16, 154a/18, 154b/1, 154b/5, 154b/8, 154b/15, 155a/5, 155a/7, 155b/6, 155b/8, 155b/13, 155b/17, 156a/9, 156a/12, 156b/2, 156b/4, 156b/5, 156b/10, 156b/12, 156b/16, 156b/17, 156b/18, 156b/19, 157a/9, 157a/13, 157b/2, 157b/5, 157b/9, 157b/12, 157b/13, 157b/17, 158a/1, 158a/4, 158a/9, 158a/14, 158a/16, 158a/18, 158b/1, 158b/4, 158b/12, 158b/16, 159a/3, 159a/5, 159a/15, 159a/17, 159b/10, 159b/11, 159b/17, 159b/18, 160a/2, 160a/4, 160a/11, 160b/17, 160b/19, 161a/4, 161a/5, 161a/7, 161a/19, 161b/12, 161b/17, 161b/18, 162a/7, 162a/16, 162b/17, 162b/18, 163a/2, 163b/5, 163b/9, 163b/10, 163b/13, 163b/14, 163b/19, 164a/4, 164a/6, 164b/5, 164b/7, 164b/10, 164b/14, 164b/19, 165b/13, 165b/17, 166a/3, 166a/10, 166a/17, 166b/7, 166b/9, 166b/10, 166b/11, 167a/2, 167a/15, 167a/18, 167b/4, 167b/14, 168a/15, 168a/18, 168b/2, 90b/19, 137a/7, 141b/16,126a/2, 139a/17, 165b/15, 166b/12, 168a/3,95a/8, 88a/15, 99a/6, 120a/11, 130b/17, 131a/6, 134a/3, 136b/16, 152b/18, 156b/3, 112a/4, 131b/14, 108b/5
110a/18

birāder (f) Erkek kardeş: 111b/8, 128b/19, 129a/10, 130a/2

biraz Bir parça, azıcık:93a/19, 96a/10, 108b/19, 110a/1, 121b/2, 121b/12, 126b/12, 127a/5, 128a/13, 139a/18, 160a/15, 160a/19, 162b/12, 168a/03,140a/4

birazdan Az sonra:86b/3, 92b/7, 94a/9, 98b/17, 99a/6, 99a/17, 103a/14, 113a/16, 114b/10, 115a/4, 124a/14, 125a/11, 140b/6

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri:158a/10, 158a/13, 165b/11,118b/3, 165a/14,134a/4,86b/1, 101a/7, 114b/11, 124b/1, 128a/13, 135b/1, 147b/5, 165a/1, 165b/1, 166a/4, 87a/19, 144a/16

bire bir Denk:135a/15

biri Bir tanesi, bilinmeyen bir kimse:104b/11, 107b/10, 118a/15, 119b/2, 120a/18, 122b/19, 130b/16, 157a/12, 160b/5,90b/3, 109a/3, 89a/10, 106a/8, 123a/3, 123a/4, 125b/12, 131a/7, 134a/4, 138b/16, 125a/14, 157a/11,131a/13,89b/9,86b/17, 99b/3, 125b/11,121b/12, 153a/4, 167a/2,131a/14, 146b/14

birḳaç Çok olmayan, az sayıda, az:102b/9, 103b/6, 106a/3, 114b/7, 119b/1, 121b/4, 126a/11, 127b/5, 129b/9, 93b/13, 103b/16, 122b/17,130a/3, 131a/19, 132a/9, 133a/18, 133b/11, 133b/18, 134a/11, 134a/12, 137b/1, 141a/11,147a/15, 149a/4, 162b/10, 168a/14,149b/19, 153b/18

bit- Tükenmek, sona ermek: 90a/1,115b/17,88a/6,92a/8

biz Çokluk birinci kişiyi gösteren söz:90b/5, 94a/5, 97b/2, 97b/11, 101a/19, 103a/15, 103b/11, 107b/2, 107b/6, 108a/15, 111b/11, 111b/12, 112a/18, 112b/8, 113b/19, 114a/16, 114b/5, 117b/9, 120b/1, 120b/3, 121a/19, 122a/10, 122b/2, 123a/13, 123a/14, 123b/5, 125a/6,125a/13, 125a/16, 126b/11, 127a/17, 128b/6, 129b/1, 130a/7, 131b/5, 131b/9, 132b/10,133a/7, 134a/3, 134b/13, 135a/6, 135a/11, 135b/11, 135b/19, 136a/14, 142a/8, 156b/7,156b/9, 157a/14, 164a/3, 164b/4, 165a/6, 165b/3, 166b/8, 167b/3, 167b/12, 168a/13, 168a/15, 131b/08092b/18, 103a/1, 105a/4, 125b/14, 129a/5, 149b/19, 153a/11, 153a/17, 164a/4109b/18, 110a/8,087b/08, 92b/18, 097b/2, 102a/5, 102b/3, 110a/3, 111b/1, 113a/5, 114a/1, 114a/14, 117a/14, 117b/16, 118b/13, 126b/9, 126b/14, 127a/12, 127a/19, 129b/2, 133b/9, 133b/17, 134a/15, 134b/4, 135b/17, 135b/18, 137a/17, 140a/14, 148b/18, 153a/13, 157b/18, 162b/3, 163a/9, 163a/16, 163a/19, 165b/7, 167b/7, 168a/18,98a/4, 101b/19, 102a/6, 106b/5, 107a/4, 109b/2, 109b/11, 109b/19, 110a/13, 113b/19, 114a/7, 114b/17, 116a/4, 120b/6, 126b/4, 130a/4, 130b/19,131a/8, 133a/4, 133a/6, 137a/18, 142a/11, 153a/10, 154a/2, 161b/3, 163a/10, 164b/9,166b/19, 168a/19, 142a/12

bizüm Birinci çokluk şahıs zamiri "biz"in tamlayan şekli:93b/19, 101a/6, 104b/10, 107b/15, 109b/1, 111a/6, 111b/12, 111b/17, 119b/2, 125b/1, 167b/3,126b/5, 162b/2, 165b/3,125a/5, 128a/2, 128b/12, 129b/3, 130b/12, 133b/19, 142a/7, 143b/6,134b/7

boğ- Bir canlıyı soluk almasına engel olarak öldürmek :96a/16,93b/6,100a/10,105a/19, 99b/10,154b/8,91b/4, 92a/5, 100a/8

boğaz Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar: 119b/7, 124a/17,121b/4,96a/16, 121b/13,100b/15, 119a/2,99b/8,157a/11

boğazla- Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek: 157a/18,161b/6

boğça İçine çamaşır,elbise vb. koyup sarılan döret köşe kumaş :96a/9,96a/11, 96a/13, 96a/14, 96a/19

boğuş- Birbirinin boğazına sarılmak, dövüşmek :130b/19

boncuk Ortası delik, çoğu yuvarlak ve renkli süs tanesi: 111a/3

boş Dolu olmayan : 141a/16

boyun Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi: 147a/16,127b/17,87b/16, 88a/4, 89a/12,89a/16, 118a/1

boynuz Bâzı hayvanların başındaki, tırnağa benzer bir maddeden az çok uzun, düz, kıvrık veyâ çatallı koruma, saldırma organı:156a/15

bozar- Boz renge girmek :105a/1

boz- İki yan arasında yapılmış olan sözleşmeyi temelinden bozma, aslını değiştirmek:167a/1, 93a/12, 102b/11, 117a/5,101b/8,093a/7

bölük Parça, kısım: 168b/8,86b/11, 95a/17, 128b/13, 132a/8, 144b/13, 144b/14, 154a/7, 156a/8

börek Açılmış hamurun veya yufkanın arasına peynir, kıyma vb. konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi :120b/15,120a/13

böyle Bunun gibi, buña benzer:86a/12, 86a/14, 87a/4, 87b/3, 87b/13, 87b/17, 89a/9, 90b/3, 93a/16, 94a/3, 94a/4, 95b/11, 95b/13, 97a/3, 97b/4, 97b/8, 98a/2, 98a/6, 98a/9, 98a/17,99a/5, 99b/1, 99b/2, 100b/3, 101b/9, 102a/10, 102a/11, 102a/15, 104a/14, 104b/14, 105a/3, 105b/17, 106a/11, 106b/11, 106b/15, 109a/9, 112b/12, 113b/02, 113b/19, 114a/8, 114a/19, 115b/1, 116a/3, 116b/4, 116b/12, 117a/16, 117b/5, 117b/10, 118a/5, 118a/8, 118a/9, 118a/17,120a/17, 121a/15, 125a/2, 129a/15, 130a/11, 134a/3, 134a/14, 134b/13, 135b/13, 136a/1, 136a/4, 136a/11, 136a/14, 137a/9, 137a/18, 139b/15, 140a/7, 141b/1, 141b/16, 142b/1, 142b/18, 145b/3, 145b/12, 147a/8, 150a/9, 151b/14, 153a/11, 154b/18, 155b/2, 155b/15, 157a/4, 158a/12, 158b/6, 159a/1, 159a/4, 161b/10, 163b/7, 164b/10,109b/4

bre (r) Ey, hey anlamında kullanılan bir seslenme sözü:86a/8, 87a/16, 87b/6, 88b/16, 89a/15, 96a/10, 96b/2, 96b/11, 97b/01, 97b/11, 97b/18, 98a/1, 98a/3, 98a/5, 98a/8, 100a/19, 103a/10, 105a/17, 115a/07, 116b/08, 116b/9, 119b/4, 120b/17, 120b/19, 122a/7, 124b/4, 125a/2, 126a/5, 136a/6, 138a/4, 141a/11, 142a/19, 151b/17, 153b/11, 154a/4, 155a/3, 155b/4, 158a/6, 158b/5, 159a/12, 160b/3, 161b/9, 161b/15, 161b/19, 165a/17, 166b/2

bu Bu, işaret zamiri ve sıfatı:87a/4, 87a/13, 87b/4, 87b/17, 88a/2, 88a/15, 88a/16, 88a/19, 89a/11, 89a/12, 89b/2, 90a/3, 90a/10, 90a/17, 90a/19, 90b/3, 90b/11, 90b/13, 90b/15, 90b/19, 91a/16, 91b/9, 92a/13, 92a/17, 92a/19, 93a/5, 93a/6, 93a/14, 93b/2, 93b/3, 93b/9, 94a/2, 94a/8, 94b/2, 94b/4, 94b/19, 95a/3, 95a/13, 95b/5, 95b/14, 96a/13, 96a/14, 96b/2, 96b/4, 96b/10, 97a/3, 97a/5, 97b/3, 97b/7, 98a/3, 98b/2, 98b/16, 98b/18, 99b/6, 99b/9, 99b/19, 100a/4, 100a/8, 100a/14, 100a/19, 100b/2, 100b/17, 101a/15, 101b/1, 101b/2, 101b/3, 101b/6, 101b/15, 102a/8, 102a/13, 103a/6, 103a/10, 103b/17, 104a/2, 104a/7, 104a/12, 104a/13, 104b/2, 104b/11, 104b/13, 105a/4, 105b/3, 105b/11, 105b/12, 106a/7, 106a/8, 106b/9, 106b/13, 107a/7, 107a/8, 107b/2, 107b/13, 108a/7, 108a/8, 108a/12, 108b/14, 109a/19, 109b/3, 109b/5, 109b/7, 109b/10, 109b/18, 110b/4, 110b/11, 110b/16, 111a/7, 111a/8, 111a/11, 111b/8, 111b/18, 112a/5, 112a/7, 112a/13, 112b/10, 112b/11, 112b/13, 113a/9, 113b/1, 113b/18, 114a/8, 114a/9, 114b/2, 114b/3, 114b/18, 115a/2, 115a/5, 115a/13, 115a/19, 115b/8, 115b/15, 115b/17, 116a/17, 116a/18, 116b/9, 116b/13, 117a/3, 117a/14, 117a/16, 117a/19, 117b/3, 117b/4, 117b/6, 117b/10, 117b/16, 118a/1, 118a/2, 118a/10, 118a/12, 118b/9, 118b/13, 118b/14, 119a/11, 119a/13, 119a/14, 119a/15, 119b/13, 119b/16, 120b/17, 121a/12, 121a/13, 121a/14, 121a/17, 121a/19, 122a/2, 122a/10, 122a/11, 122a/18, 122b/4, 122b/19, 123b/13, 124b/8, 124b/9, 124b/12, 124b/14, 124b/17, 125a/4, 125a/12, 125b/1, 125b/5, 125b/6, 125b/8, 126a/5, 126a/6, 126b/2, 126b/5, 126b/14, 126b/18, 127a/3, 127b/10, 127b/13, 127b/14, 127b/19, 128b/9, 129a/3, 129a/11, 129b/5, 129b/18, 130a/16, 130a/18,

130b/7, 130b/10, 130b/15, 131a/4, 131a/7, 131b/16, 131b/17, 132a/7, 132a/14, 133a/7, 133a/13, 133a/17, 133b/14, 134a/2, 134a/6, 134a/16, 134b/8, 135a/9, 135a/14, 135a/18, 135b/1, 135b/4, 136a/13, 136a/16, 136b/10, 136b/15, 137a/1, 137a/6, 137b/6, 137b/13, 137b/18, 138b/9, 138b/13, 138b/18, 139a/2, 139a/5, 139b/1, 139b/5, 140a/1, 140b/9, 140b/15, 140b/16, 141a/1, 141a/8, 141b/7, 141b/11, 141b/14, 142a/5, 142a/7, 142a/11, 142a/13, 142b/16, 142b/18, 143a/1, 143a/6, 143a/8, 143a/19, 144a/2, 144a/5, 144a/17, 145a/8,145a/19, 145b/2, 145b/5, 145b/17, 145b/19, 146a/1, 146a/3, 146a/10, 146a/18, 146a/19, 146b/5,147b/3, 147b/6, 147b/9, 147b/13, 148a/1, 148a/4, 148b/8, 148b/9, 148b/10, 149a/12, 149b/7, 149b/13, 150a/4, 150b/3, 150b/11, 150b/13, 150b/14, 150b/15, 151a/9, 151a/13, 151b/19, 152a/9, 152a/14, 152b/2, 153a/4, 153a/6, 153b/15, 154a/4, 154a/9, 154a/17, 154b/4, 154b/9, 154b/14, 154b/19, 155a/4, 155b/17, 156a/1, 156a/13, 156a/16, 156a/17, 156b/1, 156b/8, 157a/5, 158a/7, 158a/11, 158a/15, 159a/2, 159a/12, 160a/17, 160a/18, 161b/9, 161b/11, 161b/13, 161b/16, 162a/2, 162a/6, 162a/14, 162b/1, 162b/9, 162b/15, 163a/8, 163b/11, 164a/3,164a/13, 164b/2, 164b/8, 164b/9, 165a/3, 165a/4, 165a/17, 165a/18, 165b/5, 165b/15, 166a/17,166b/2, 167a/3, 167a/14, 167b/10, 168a/2,142a/12, 90a/15, 94b/17, 106b/14, 88b/15, 91b/2, 95b/3, 100a/11, 109a/10, 117b/3, 120a/18, 123a/9, 125b/11, 129a/1, 130b/17, 134a/13, 134a/15, 134b/7, 136b/3, 136b/4, 145b/14, 164a/9, 137a/14, 103a/2

bucāk Kenar, köşe, yer:96a/18,103b/1,124a/13

buçuḳ Yarım anlamına gelmekyedir:113a/7, 118b/16

bugün İçinde bulunulan gün:114a/1, 122b/9, 130b/19, 142a/15, 158a/8, 167b/13, 98a/18, 159a/15

bul- Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak:121b/17, 122a/2, 122a/7, 148b/19,119b/14,163b/6,125b/2,167b/5,116b/18,115a/13,167a/6,164a/4,115a/1,110b/6,115b/9,161a/6,113a/18,116a/18,144a/11,114a/9,123b/19,87b/5,121a/5,152a/11,121b/4,121a/8,102a/4, 115a/5, 115b/18, 121b/15, 125a/11, 138a/16, 141b/9, 143b/7, 143a/7,149a/11,167a/7, 133b/15,94b/12,110a/19, 128b/10,99a/13, 110a/19,125a/13, 147b/18,119b/6,115b/19,117a/2, 138a/15, 121b/19,128a/9, 139b/14, 142a/13, 159a/9, 132b/10,103b/2, 143b/10, 161a/16, 137b/7, 121a/3,114b/3, 160a/16,110a/16,104b/6, 161b/17,107b/11, 117b/9, 148b/16, 152a/6, 114b/1,104b/12,147a/8,143a/10

bulaş- Bir nesne üzerine sürülen bir şey yüzünden kirlenmek:147b/17

bulġur Kaynatılıp kurutulduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra kırılan buğday :120a/13

buluş- Bir araya gelmek, karşılaşmak, rastlaşmak, buluşmak:132b/7, 141a/11,106b/2, 137b/17,168a/4,116a/10,137a/7, 108b/1,130a/1, 132a/11, 148a/3, 149b/3, 150a/7, 160b/9

buluṭ Bulut :100a/12,150a/13

buňa Buraya, bunu: 99a/4, 128a/11, 130b/6, 136a/10, 146a/9, 146b/7, 155a/11, 162a/10, 162a/14, 164b/6, 165b/13,107a/18, 122a/18,87b/11, 123a/01,149b/10,100b/9

buna- Çeşitli sebeplerle zihin gücünü yitirerek ne yaptığını bilemez duruma gelmek: 157b/5,157a/5

buňal- İçi sıkılmak, tedirgin ve rahatsız olmak:113a/9

bunca Bu kadar, bu denli, epey:159b/17,122a/14

bunda Buraya, burada:90a/15, 90b/5, 95a/10, 98b/19, 102a/2, 102a/19, 103b/2, 105b/14, 107a/6, 109a/11, 109b/12, 118b/15, 120b/8, 124a/8, 125a/3, 129a/14, 129a/18, 129a/19, 133a/18, 134b/15, 135a/14, 136b/17, 137b/8, 144a/9, 147a/7, 148b/17, 150b/15, 151a/17, 151b/3, 153a/14, 153a/17, 155a/15, 155a/18, 155a/19, 155b/1, 155b/18, 156a/3, 156a/17, 159a/19, 159b/6, 161b/1, 161b/7, 161b/10, 162a/13, 163b/5, 167b/13, 168a/2, 168a/5, 168b/6,161b/1, 161b/15

bundan Bu nedenle, buradan:91a/3, 97b/5, 101b/13, 104a/8, 104b/10, 104b/19, 111b/2, 112a/9, 112b/8, 113a/8, 124a/19, 125b/8, 149a/8, 161b/12, 162b/5

bunı Bunu: 103b/4, 103b/9, 104b/18, 126a/9, 127b/17, 128a/9, 128b/1, 153b/6, 165b/12, 87b/10, 98b/5, 118a/1, 124b/8, 137a/8, 137b/5, 142b/13, 146a/6, 146b/3, 148a/6, 148b/3, 89b/6,123b/17, 157a/1,104a/18, 104b/1, 104b/5, 113a/16,87b/11, 98b/16, 124b/15, 128b/10, 129a/2, 136a/12, 142b/14, 158b/15, 162a/6,164b/7,100a/12,109b/16, 109b/19, 121a/6,155b/13

bunlar Bu zamirinin çokluk biçimi:86a/18, 87b/8, 88a/14, 89b/14, 90b/6, 92a/11, 92b/6, 95b/10, 96a/6, 97a/1, 97b/15, 99a/11, 101a/6, 103b/5, 103b/13, 104a/15, 104b/4, 107a/10, 110b/17, 111b/2, 112a/16, 112b/1, 113a/3, 113a/11, 113b/16, 122a/10, 122a/12, 122b/1, 123a/11, 123b/5, 124a/9, 125b/17, 128b/6, 129a/19, 129b/7, 129b/13, 130b/3, 130b/18, 131b/7, 131b/12, 131b/14, 133b/1, 134b/18, 135a/7, 135a/14, 135b/1, 135b/2, 136a/5, 140b/15, 145a/8, 145a/15, 145b/5, 148a/18, 150b/14, 153a/6, 155b/18, 158a/19, 159a/19, 160b/3, 160b/8, 160b/14, 161a/18, 161b/8, 161b/10, 164b/5, 164b/19, 165b/10, 166a/7, 168a/2,112a/19,135a/10,91a/4, 97a/2, 104a/17, 105b/8, 105b/19, 106b/10, 123a/6, 123b/12, 124a/18, 128b/11, 142a/9, 142b/19, 156b/7, 158a/19, 166a/3, 167b/12,95b/10, 97a/10, 157b/15,130a/14,166b/5, 119a/17,126a/7,107b/17, 111a/11, 111a/5, 111a/6, 111a/10, 113a/03, 120a/17, 126a/05, 130b/05, 152b/14, 160a/09, 161a/11, 161a/17, 166a/11,094b/17, 95a/4, 101a/4, 117a/6, 118b/04, 123a/15, 123a/16, 124b/9, 150b/13, 152a/13, 155a/16, 165b/18,126a/4, 126a/16,124b/2, 131a/3

bura Bu yer:129a/14,133a/19, 168a/14,98b/17, 114a/16, 157a/2,125b/10, 132a/4, 133b/12, 140a/2, 103b/15, 131b/3

bur- Döndürüp bükmek, kıvırmak: 166a/5

burc (a) Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı:152a/1

burun Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı:117b/19,137a/15,155a/13,158b/16,142a/3

but İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü:97a/18,97a/7

buyur- Emretmek, emri ve sözü geçmek:149b/8, 151a/12, 151b/8,108b/6,86a/2, 86a/3, 104a/9, 142a/18, 143a/11,112a/7,102b/17,112b/5,120b/10,112a/9,132b/1, 145b/8,128b/11, 145b/12

bük- Sertçe çevirmek, kıvırmak:143b/9,120b/16

bülbül (a) Güzel öten bir nevi kuş:147a/2

bütün Eksiksiz, tam:114b/2, 120b/14

büyü Cin gibi manevi varlıklar aracılığı ile insan veya başka varlıklar üzerinde etki meydana getirme işi.137a/17

büyük Küçük karşıtı:119b/12, 119b/13, 121b/14, 124a/5, 129a/9

C

cāh (f) Bela çukuru : 152a/8

c.-ı bela: Bela çukuru:152a/8

cā'iz (a) Yapılmasında bir sakınca bulunmayan:90b/18, 101b/9

cā'ize (a) Hediye, Ödül:163b/8

cam (f) Bardak, kadeh, maşrapa: 92b/17

cāme (f) Giysi, çamaşır:145a/9, 145a/13, 147a/3, 148a/19, 148b/15

cāme-ḫāb (f) Yatak:145a/10, 145a/13,148a/19,148b/15,147a/3,145a/10

cān (f) Ruh, can: 138b/9, 139a/9,110a/11, 112a/2, 114b/15, 114b/16, 136a/15, 141a/1, 141b/2, 144a/3, 145b/9, 146a/9, 152a/3, 152b/1, 152b/7, 154b/5, 155b/3, 155b/9, 156a/10, 158a/9, 158b/10, 158b/14, 106a/3, 124a/18, 148a/7, 151b/3, 115b/2, 111b/13,113b/15, 114b/9,154a/4, 150a/14, 115a/14, 137b/19, 130b/19,140b/13

cānān (f) Sevgili:136a/16

cānavar (f) Vahşi yırtıcı hayvan:134a/16

cānib (a) Taraf :134a/6, 140a/17,133b/16, 164a/3,90a/9, 140b/19, 143a/19,132a/17, 139a/3, 139a/10, 139a/13, 139a/19,96b/18, 97b/17, 110a/4, 115a/1, 115a/2, 116a/13, 119b/19, 122b/13, 127a/13, 131b/6, 133b/14, 134a/2, 140b/6, 141a/6, 141b/10, 147b/1, 149a/16, 149b/7, 152a/4, 153b/5, 156b/4, 156b/12, 157a/7, 157a/15, 164a/3, 164a/19, 164b/2, 168a/8,166a/10,86b/9, 132a/16,102b/16,119b/11,95b/1,102b/8, 119b/9, 166a/16,90a/15, 123b/18

cānistān (f) Can alan, can alıcı:156a/9

cāriye (a) Kadın hizmetçi, köle:110b/18,91b/3, 92a/2, 96a/18,96a/4, 96a/7, 96a/12, 96b/2, 97a/1, 100a/9, 103a/19, 109a/10, 110b/04,111a/5,108a/11,94a/17, 96b/3,96b/6,103a/10, 103a/11, 145b/15,110b/15,96a/17,108b/15,96a/15,110b/11

cāsus (a) Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse:93b/2,115a/6, 140a/17, 165a/7

ceb (a) Giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça :157a/13, 118b/15

cebe (m) Zırh, silah:120a/3

cebr (a) Zor, zorlayış: 111b/10

cedd (a) Bir sülâlenin başı olan, "kurucusu kabul edilen" kişi:146a/13

cefā (a) Eziyet, incitme, haksızlık: 149a/1,102a/1

cellād (a) Ölüm cezasına çarptırılan suçluların ve eskiden örfe göre ölüm cezası uygulanacak olanların öldürülmeleri işini üstlenen kimse:87a/16,88b/17,87b/16,89a/9,88a/2

cem' (a) Bir araya getirme, biriktirme, toplama: 108a/6, 110b/6, 112a/14, 123b/8, 126b/3, 126b/5, 133b/18, 148b/8, 149b/15, 150b/10, 150b/16, 151a/14, 154b/13, 159b/4, 160a/3, 161a/14, 162b/13, 164b/17, 168a/9, 168a/15, 148a/2, 120b/7, 149b/14, 168a/5

c. it- Bir araya getirmek, toplamak:107b/4, 126b/10, 150a/1

cemāl (a) Yüz güzelliği:147a/7,146b/4,102b/6,99a/3,131b/8

Cemīle (Özel isim) 145a/17, 145b/14

Cemşīd (f) İran'ın efsanevi dördüncü şahı Cemşit:92b/17

cenab (a) Hazret:168a/5

ceng (f) Savaş: 107b/8, 123a/9, 126b/6, 126b/11, 127a/6, 127a/17, 128a/3, 128a/10, 128b/3, 129b/2, 130b/8, 134a/18, 135b/15, 136a/11, 136b/3, 153a/4, 155a/4, 160a/1, 160a/4, 165a/8, 165b/1, 165b/3,165a/1,153a/6, 154b/18, 155b/6, 155b/18, 158a/19, 166a/13,126b/16, 154b/15, 128a/6, 131b/11, 137a/7, 141b/6, 152b/15, 152b/19, 153b/17, 154a/5, 155b/11, 159b/7,128a/8, 136a/12, 140a/18, 154b/19,138b/9, 165a/4, 166b/5, 135a/11,134b/3, 134b/14, 134b/19, 163a/12,134b/2

cevāb (a) Karşılık, yanıt: 102b/14, 105b/19, 166a/7,091a/16, 94a/8,095a/3, 126b/13,109a/19, 164b/8,95a/3,127b/9, 90b/19, 95a/9, 123b/4, 126a/10, 128b/5, 156b/7, 167b/11

cevāhir (a) Mücevherler: 146b/16

cevelān (a) Dolaşma, gezinti: 127a/5

cevher (a) Mücevher, öz, elmas: 110b/19

cevşen (f) Zırhlı giysi:155b/5

ceyl (a) İnsan topluluğu, zümre, kavim :161b/11, 162a/3,119b/19

cezā (a) Her türlü kabahat ve suç işleyene gerek dünyada gerek âhirette verilen karşılık: 125b/2, 163b/6, 167b/5

cezb (a) Kendine çekme: 148b/11

cezīre (a) Ada :113a/8

ciger (f) Ciğer :93b/5, 143b/4,100a/14,111b/16

cihān (f) Dünya, âlem:96a/14, 110a/17, 126a/1,97a/15, 99b/16, 99b/17, 102a/14, 108b/18, 110b/8, 112a/19, 127a/8, 131a/17,143a/1,147b/7,154b/13,156a/1, 132a/2, 123a/14,95b/8, 140a/8, 147a/7,156a/2,108b/18, 109a/16, 110b/9

cild (a) 1. Kitap, cilt: 168b/6,168b/7

cins (a) Tür, çeşit:164a/18,107a/14

civān (f) Yakışıklı genç erkek veya güzel genç kadın: 114b/5,102b/13

cühûd (f) İnatçı ve kinci (kimse):105a/11

cülūs (a) Oturma, padişahın tahta çıkması:161a/3, 162a/12

c. it Tahta çıkmak :160b/18

cūş (f) Coşku: 88b/13, 137b/13

c. ḫurūş it- Coşmak, kendinden geçmek:88b/13

cübbe (a) Elbise üstüne giyilen uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi:155b/5

cüdā (f) Ayrı:111b/12

cümle (a) Bütün, hep: 92b/3, 93a/6, 93a/10, 95a/2, 95a/5, 95a/6, 100b/6, 101b/11, 103a/16, 107a/14, 113a/1, 113b/9, 115b/15, 117a/9, 119a/8, 122b/16, 125a/19, 127b/13, 129a/1, 129b/16, 130a/11, 130a/13, 131a/5, 131a/18, 137a/18, 139a/17, 140b/16, 142a/16, 144b/5, 144b/11, 145a/10, 146b/16, 149a/5, 149b/2, 152b/17, 153b/15, 160a/12, 162b/18, 166b/3, 167a/2,151b/8,111b/12, 115a/2,128b/10,99b/1,97b/10,89a/3, 89a/18, 94a/6, 94b/6, 99a/17, 100a/16, 113b/3, 118b/5, 122b/15, 143b/11, 145a/15, 153a/13, 158a/10, 162a/13,91b/14, 121b/11,150b/11

cüvānmerd (a) Sözünde sağlam, iyilik sever, kahraman :98a/12

cüz'i (a) Çok az:160a/19

Ç

çabraz Eğik olarak birbiryle kesişen :105a/12

çabuḳ Çabuk, tez: 140b/10

çādır (f) Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak:111a/18, 114b/13, 125b/18,160b/15,141a/12,155a/2 119b/17, 136a/2

çaġır- Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek: 106b/16, 117b/2,115b/7, 116a/1, 102b/16,114a/4,116a/14,154b/10,108a/10,103a/6, 106a/6, 148a/12,136a/6, 142a/7, 102b/18,103a/7

çāh (f) Kuyu, çukur :151a/8, 153b/12, 168b/4

çāk (f) Yırtık, yarık: 154a/17, 155b/9, 160a/15, 104b/8

çal-1. Vurarak, sürterek veya üfleyerek ses çıkartmak, çalmak, **2.** Çalmak, hırsızlık yapmak : 134a/8,134a/7,161a/16, 120b/19,161b/9

çalış- Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak: 155a/4,142b/16,109b/8

çāre (f) tedbir, ilaç, derman: 88b/15, 92b/19, 107a/18, 112b/10, 112b/12, 133a/11, 154a/3, 164a/5,148a/4

çarp- Sert vurmak: 137b/3,143b/3,153a/2

çat- Bir şeyi birbirine tutturmak:88a/10

çatla- Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak: 98a/11,117b/13

Çebil (Özel isim): 97b/11

çehre (f) Yüz: 99b/7,117a/4

çek- Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek:91a/6, 111a/13, 116a/12, 121b/11, 138a/10, 142a/5, 163a/9,138a/2,108b/9, 122b/15,102a/9, 116a/18,125b/2, 145b/19,119b/18, 143a/5,128a/16,90a/8, 91a/1, 113a/5, 119b/14, 122a/16, 140a/7, 148b/18, 134a/10,123a/5,121a/19, 87a/19, 125a/17, 118a/1, 141b/13, 165b/3, 136b/11, 139a/13, 149a/7, 87a/7, 119b/16,90a/5, 130b/6

ç. vir- Çek- fiilinin tezlik hâli: 129b/18

çekil- Geriye veya bir yana çekmek:133a/1, 137b/10, 160a/6,135a/9,113b/11,118b/2, 124a/11, 136a/5, 159a/11

çekin- Saygı, korku, utanma vb. duygularla bir şeyi yapmak istememek :137a/1

çenber (f) Çember, yuvarlak: 127b/1

çene Çok konuşma huyu, gevezelik:118b/15

çeşm (f) Göz :162b/8,126a/11

çevir- Bir şeyin yönünü değiştirmek: 120b/15,107a/14

çık- İçeriden dışarıya varmak, gitmek, ayrılmak:114b/4,96b/6,91b/7, 93b/17, 91b/3,140a/13, 139a/5,93a/2,95b/9,94a/1,90b/14,88b/16, 96a/17, 99b/10, 100a/3, 126a/16, 131a/16, 143b/8,88a/18,92b/6, 94a/16, 96a/4, 96a/7, 147a/3, 148a/2,93b/15,93a/5, 94a/1, 108a/13, 145a/05,88a/12,124a/18,94a/9,113a/9, 123b/9, 125b/5, 125b/19, 130a/1, 138b/4, 150b/10, 157b/12, 167a/17,92b/8, 102a/6,129b/8,141a/8,115b/18,164b/4,135b/9,107b/13, 119a/14, 146b/11, 158b/11, 155b/16,148a/7,106a/1, 119a/17, 132b/18,149b/10,105b/13,103a/1, 119a/16,115a/16, 158b/11,102b/9, 104b/16, 104b/17, 109b/6, 109b/17, 111a/3, 120a/9, 131a/3, 139b/18, 142b/6, 142b/11, 143b/11, 147a/5, 151a/7, 157a/13, 162a/4,140a/6, 148b/10, 149b/12, 110a/1, 119b/11, 153a/6, 155b/6,160b/9,105a/18,164b/6,109b/1, 155b/14,129b/5,

103b/18, 107b/14,119a/17,165a/18,161b/13,139a/7,113a/2, 115a/4, 139a/1, 140a/15, 142a/4, 148a/19, 149b/3, 153b/4, 156a/6,162a/8, 164b/17

Çibûr (Özel isim) :109b/18

çift (f) Bir çift, yani takım oluştururken iki tekten her biri: 157a/9, 157a/10, 159a/16

çifte (f) At, eşek ve katırın arka ayaklarıyla vuruşu, tekme: 88a/13, 157a/1

çile (f) Eziyet, sıkıntı: 111b/18

çiz- Çizgi çekmek, "resmini yapmak": 155b/16

çoġ - çoḳ Az karşıtı:114a/16,132a/15, 142a/10,114b/11, 114b/12, 116a/19,166a/9, 158b/2,104b/11, 106a/2, 131b/18, 132a/4, 139b/7,90a/4, 94a/16, 94b/12,131b/10,93a/9, 101a/4, 105b/9, 108b/16, 110a/2, 112a/04, 114a/19, 114b/8, 116a/18, 117a/1, 119a/7, 121a/19, 122a/16, 122a/17, 128a/9, 133b/17, 133b/19, 134a/2, 136a/8, 141a/2, 141a/5, 143a/3, 144b/7, 148b/18, 149b/1, 150a/13, 152b/5, 153b/1, 153b/4, 154a/1, 155a/4, 155a/8, 155a/9, 157b/1, 157b/10, 163a/8, 163a/10,155a/10,112a/3, 157b/18,107b/16, 113a/17, 166a/6, 167a/11, 133a/18

çorba Sebze, tahıl, et vb. ile hazırlanan sıcak sulu içecek :115a/18, 117b/15,120b/15

çoḳluḳ Kalabalık: 117a/12, 161a/14, 164a/10, 168a/19,160b/2, 128b/6

çök- Çöktürmek: 130b/3, 145a/2

çöker- Çökertmek, çöktürmek, oturtmak: 89a/10

çörek Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı gevrekçe bir hamur işi :120a/13

çubuk Değnek biçiminde ince uzun ve sert olan şey :159a/16,151a/1

çuval Pamuklu dokumadan yapılmış büyük torba: 100b/15

çünki (f) Çünkü:87a/13,087b/10, 89b/5, 89b/11, 98b/12, 100b/3, 102b/1, 104a/2, 114a/13, 126b/18, 130b/11, 132a/1, 134a/14, 134b/18, 135a/9, 138b/4, 144b/9, 153a/7, 159b/1, 164a/13, 165b/1, 166b/6,92a/3, 109b/4, 111b/14, 145a/14, 133a/17

D

da'vā (a) Bir kimsenin kendisinde bulunmayan nitelik ve üstünlüğü varmış gibi ileri sürmesi, iddiâ: 122a/6,87a/11

da‘vet (a) Çağrı:153a/15, 106b/14, 108a/2, 108a/4, 108a/9, 108b/5, 109a/2, 125b/6, 144b/3, 150a/6,150b/1, 151a/12, 165b/12, 168b/4, 92a/12, 107b/5, 151a/15

dağıd- Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, uzaklaştırmak veya ayırmak: 167a/14

dağıl- Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak:119b/5

dāğla- Acısı yüreğine işlemek:159b/1

daḫı da/de bağlacı, bile:125b/4,89b/2,87b/12, 88a/6, 88b/6, 89a/1, 90a/10, 90b/10, 93b/15, 94a/13, 94b/12, 96b/8, 96b/17, 97a/5, 99a/1, 102a/6,94b/13, 99b/14, 163a/6, 109b/18, 113a/10, 113b/10, 113b/14, 114a/11, 114a/12, 115a/14, 115b/1, 116a/10, 118a/17, 118a/19, 118b/19, 119a/9, 121a/7, 123a/4, 123a/6, 125b/11, 125b/13, 126a/1, 126b/18, 128b/2, 128b/17, 129b/12, 131a/4, 131a/7, 131a/13, 131a/19, 131b/2, 132b/5, 132b/10, 134a/9, 134b/2, 135a/6, 136b/9, 136b/12, 136b/17, 137b/1, 137b/2, 137b/6, 137b/7, 138a/10, 138a/12, 138b/9, 138b/19, 139a/5, 139a/7, 141b/4, 141b/11, 141b/12, 142b/8, 142b/9, 143a/5, 143a/9, 145b/1, 146b/2, 146b/6, 147a/13, 147b/12, 148b/8, 149a/4, 151a/2, 151a/9, 151b/18, 153a/4, 153b/11, 154b/19, 156a/12, 156a/17, 156a/19, 156b/17, 157a/14, 158a/1, 159a/4, 159b/4, 159b/13, 160b/2, 160b/13, 161b/12, 161b/18, 162b/6, 162b/11, 162b/12, 163b/6, 164a/1, 164b/3, 166a/13, 167a/6, 167a/9, 167b/12, 168a/11, 109b/5, 104a/14, 105a/18, 106a/2, 111b/8, 112a/4, 113a/2, 113b/7, 121a/2,107b/15, 109b/1, 109b/2, 110a/1, 110a/18, 116b/15, 119a/7, 119a/17, 120a/8, 120a/14, 120b/19, 121a/5, 121a/6, 121a/17, 121b/12, 122a/11

dāḫil (a) İç, içeri: 95b/12, 106a/11, 106b/8

dā’im (a) Devamlı sürekli:109b/16, 153a/9

dal Kınsız kılıç: 166b/13

dal ḳılıç ol- Kılıcı eline almak, kılıcı kullanmak:154a/19

dalaş- Ağız kavgası etmek:139b/8

dām (f) Tuzak, kapan:94b/17, 102a/9

dāmād (f) Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi: 120b/5, 168a/17,112b/1,149b/13,145b/3

dānā (f) Bilgili, iyi bilen:88a/7,163b/1

dāne (f) Tane:114a/2, 130b/17, 131a/2, 147a/6, 156b/10

danış- Bir iş hakkındaki niyet ve düşüncesini birine söyleyip, onun da fikir ve görüşünü sormak:87b/19

dar Ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı:139a/5,100b/9,157a/9,153b/5, 143b/4,140a/7

dārāt (f) Debdebe, tantana, gösteriş, şan, çalım:126a/6,129a/3

ḍarb (a) Vuruş, dövme:142a/2,126b/10,106b/13,128b/8,100b/6,102a/7

dāru (f) İlaç:122a/18, 125a/17, 163a/15,122b/5, 124b/2, 153a/19, 122b/12, 155a/11, 155b/12,99a/14

darıl- Gücenmek, küsmek, ilgiyi kesmek:132b/4

dayan-Bir yerenyaslanmak, bir yere dayanmak :115a/10

de da, de (bağlaç), dahi:86a/1, 89b/17, 92b/18, 103a/15, 104b/1, 105a/4, 105a/15, 105a/16, 107b/4, 107b/6, 109a/3, 110a/15, 110b/5, 110b/10, 111b/4, 111b/17, 112a/7, 112b/9, 114b/2, 114b/3, 115a/3, 115a/14, 115b/10, 117b/2, 118a/1, 118a/2, 118a/3, 118a/8, 118a/13, 119b/18, 120b/3, 125a/6, 125a/10, 125a/16, 126b/9, 126b/14, 127b/3, 129b/1, 129b/3, 130a/7, 130a/16, 130a/17, 130b/12, 130b/14, 130b/15, 130b/17, 132b/10, 133a/4, 133a/8, 133a/9, 134a/3, 134a/19, 134b/13, 135a/6, 135a/11, 135a/13, 135b/2, 135b/11, 136a/5, 136a/18, 137a/7, 137b/8, 140a/8, 140a/14, 140a/15, 140b/2, 141a/10, 141b/13, 143a/16, 143a/18, 147a/17, 156b/3, 159b/9, 161b/7, 164a/3, 166b/8, 168a/15,92a/12

debr (a) Bir şeyin arkası gerisi, sonu:150a/12

defʿ (a) Uzaklaştırmak, gidermek:164b/11,144a/7,143a/8, 144a/1, 92b/19, 148a/6

defʿa (a) Kez, kere: 87b/18, 87b/19, 101b/16, 112a/7, 112b/10, 112b/11, 116b/12, 116b/14, 117a/17, 133b/18, 150b/14, 155b/17, 156a/13, 162a/18, 163b/11, 165b/5,111b/18,125a/8 88a/5,143a/17

define (a) Toprak altına gömülerek saklanmış şeyler, gömü:143b/10

defn (a) Gömme: 91b/5, 102b/4, 102b/9, 103b/4, 103b/19

deg- Dokunmak, temas etmek:92a/6, 97a/12,151a/5,148b/11, 130a/16, 094a/1, 160a/17

degül Olumsuzluk anlamı taşıyan sözcük:110a/19, 124a/1, 133b/7, 136a/13, 136a/17, 137a/19,164a/18,163b/2,93a/1, 93a/17, 98b/16, 100a/1, 100a/10, 100b/2, 101b/12, 104a/1,094b/18, 104a/8, 127a/14,129b/7,86a/8,95b/8, 98b/14,136a/11,129a/9, 123b/7, 130b/10, 148b/3, 155b/15, 165a/18,124a/16,133a/10,86a/9, 123a/8, 142b/14, 143a/2, 145b/3, 149a/17,146a/9, 157a/7, 107a/8, 105b/17, 106a/9, 107a/19, 112b/1, 115b/4, 117a/14, 118b/15, 119a/3,106b/14, 108a/10, 109b/4, 112a/5, 113a/13,107a/15, 112b/7,117a/12

degnek Elde taşınacak incelikte düzgün ağaç, sopa, çomak: 97b/10,105a/7,106b/13, 111a/4, 97b/15

dek Kadar, değin: 109a/6, 113b/14, 114b/12, 134b/4, 146b/12

deli Aklını yitirmiş olan, akli dengesi bozulmuş olan, mecnun:109b/1

delik Dar, küçük açıklık :111a/2

delikanlu Çocukluk çağından çıkmış genç erkek, sözünün eri, dürüst, namuslu kimse:145a/4

del- Delik açmak, delik duruma getirmek:88a/11, 100b/15, 131a/18

dem (f) An, vakit: 127a/3, 133b/15, 134a/19, 135b/8, 138a/2, 138a/10,145a/2,141a/8

demin Az önce, demincek :117b/8, 122a/4

demir Sağlamlık, dayanıklılık gibi özelliklerinden dolayı kullanılan maden: 138a/6, 160a/11

deňe- Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşünceyi sınamak, tecrübe etmek: 118b/17,89a/7

depe Tepe: 139b/5, 159b/19

derāġūş (f) Kucaklaşmak:108b/19

derd (f) Üzüntü:145b/19, 146b/5,119a/19,102b/13, 114b/17, 119b/7, 122a/11

derdmend (f) Dert sahibi, tasalı, kaygılı: 148a/4, 106b/12, 99b/9, 100a/8,100a/8

derin Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan :150b/19

dermān (f) İlaç, çare, deva:114b/15,115b/13

der-miyān (f) Ortada, arada:137b/9,130a/18

derūn (f) İç, içerisi, gönül:106a/6,93a/7, 146b/3,165a/17,92b/14

deryā (f) Deniz: 135b/9

dest (f) El:163b/8

destān (f) Bir kahramanlık hikayesini veya bir olayı anlatan uzun kahramanlık öyküleri :132a/3

destmāl (f) Mendil:147b/19,148a/3, 148a/4, 148a/8, 148b/10,148b/13, 148b/15,109b/07, 94a/10, 109b/6, 109b/10, 109b/12

destūr (f) İzin, müsaade:144a/12

deve Deve :113a/1, 129b/11, 129b/12,165a/18

devr (a) Dönme, dolaşma : 114b/19,87b/4, 115b/8, 144b/19, 131b/9

devr eyle- Dönmek, dolaşmak : 114b/19

devlet (a) Yönetimi elinde bulunduran sülâle, hükümdarlık hânedânı:127a/7,142a/15,88b/2, 101a/14, 104b/7

deyū Diye :110b/11,95a/9, 103a/13, 106b/4, 109a/6, 110b/4

dınla- Sükut etmek:94a/2

dıraḫt (a) Ağaç:138a/3

di-, de- Söylemek, ağızdan bir söz çıkarmak:116a/2, 136b/5,94a/17, 100a/4, 106b/18, 107a/18, 119b/5, 122b/6, 141b/4,91b/16, 92a/4,87b/16, 94b/1,136b/13,94a/1, 109b/17, 106b/6, 136b/17, 126a/18, 94a/2, 161a/3, 100a/17, 138a/4, 155b/6, 157a/16, 162a/14, 105a/17, 120a/15, 120b/18, 147a/7, 107b/2, 161b/13, 161b/16, 111a/13, 113b/6, 114b/17, 115a/6, 104a/1,115b/6, 116a/8, 117a/17, 117b/2, 118b/18, 119b/7, 122a/5, 126b/8, 136a/2, 136a/8, 95b/3, 95b/4, 95b/19, 97a/19, 105b/10, 106b/2, 107a/15, 107b/17, 108a/12, 108a/16, 108b/17, 108b/19, 109b/2, 111a/13, 111b/2, 112a/18, 113b/3, 113b/12, 115a/4, 115a/7, 116a/6,116a/12, 116a/15, 116b/10, 116b/11, 117a/7, 117b/17, 118b/1, 118b/19, 119b/8, 120b/8, 120b/11, 121a/2, 121a/8, 121b/5, 122a/9, 105a/9, 86a/1, 86a/8, 87a/2, 87a/6, 87a/8, 87a/15, 87a/17, 87b/5, 87b/9, 87b/13, 87b/14, 88a/5, 88a/8, 88b/1, 88b/5, 88b/12, 88b/13, 88b/16, 88b/18, 89a/9, 89a/12, 89a/16, 89b/7, 90b/9, 90b/15, 91a/9, 91a/12, 91a/14, 91a/19, 91b/1, 91b/9, 91b/11, 92a/1, 92a/3, 92a/6, 92a/8, 92a/9, 92a/11, 92a/15, 92a/17, 92a/18, 92b/19, 93a/1, 93a/14, 93b/4, 93b/18, 94a/6, 94a/12, 94a/15, 94b/15, 95a/2, 95a/14, 95b/15, 95b/18, 96a/12, 96b/3, 97b/10, 98a/8, 98a/11, 98b/7, 98b/10, 98b/11, 98b/15, 99a/11, 99b/2, 100a/16, 100b/1, 100b/4, 100b/11, 101a/2, 101a/14, 101a/19, 101b/3, 102a/15, 102b/1, 102b/4, 102b/10, 102b/12, 102b/19, 103a/2, 103a/9, 103a/11, 103a/15, 103a/19, 103b/5, 103b/13, 103b/15, 104a/4, 104a/11, 104a/15, 104a/18, 104b/1, 104b/4, 104b/6, 104b/9, 104b/12, 104b/14, 104b/15, 105a/6, 105b/2, 105b/7, 106a/9, 106a/13, 106a/17, 106a/19, 106b/1, 106b/4, 106b/6, 106b/15, 106b/17, 107a/5, 107a/9, 107a/12, 107b/1, 107b/12, 107b/13, 108a/2, 108a/8, 108a/13, 108b/1, 108b/2, 108b/4, 108b/9, 109a/4, 109a/18, 109b/6, 109b/11, 109b/19, 110a/2, 110a/4, 110a/7, 110a/8, 110a/9, 110a/12, 110a/14, 110a/17, 110a/19, 110b/1, 110b/2, 110b/6, 110b/8, 110b/13, 110b/18, 111a/15, 111b/14, 111b/8, 111b/11, 111b/18, 112a/2,112a/6, 112a/9, 112a/15, 112a/17, 112b/5, 112b/12, 112b/14, 112b/15, 112b/17, 112b/18, 113a/4, 113a/6, 113a/13, 113a/17, 113b/2, 114a/4, 114a/15, 114b/5, 115a/3, 115a/16, 115a/19,

115b/2, 115b/16, 115b/19, 116b/1, 116b/6, 116b/18, 117a/11, 117a/13, 117a/15, 117a/18, 117a/19, 117b/2, 117b/3, 117b/4, 117b/6, 117b/7, 117b/10, 118a/4, 118a/10, 118a/14, 118a/16, 118a/18, 118b/10, 118b/13, 118b/14, 118b/16, 119a/6, 119a/8, 121a/1, 121a/5, 121a/19, 121b/5, 121b/9, 121b/17, 122a/1, 122a/4, 122a/6, 122a/8, 122a/10, 124a/2, 125a/16, 126a/14, 128b/6, 128b/7, 129a/19, 130b/3, 131a/9, 131a/11,131b/3, 132b/2, 132b/3, 132b/9, 132b/12, 133a/5, 133a/10, 133a/13, 133a/16, 133a/19, 133b/4, 133b/8, 133b/9, 134a/13, 134a/17, 134b/6, 134b/18, 135a/3, 135a/4, 135b/16, 135b/19, 136a/3, 136a/12, 136a/18, 137a/2, 137a/4, 137a/11, 138b/14, 139a/15, 140a/4, 140a/9, 140a/12, 140a/14, 140a/15, 140b/1, 140b/2, 140b/15, 141a/18, 143b/6, 144a/17, 144b/3, 144b/5, 145b/7, 145b/9, 145b/11, 145b/13, 146a/4, 146a/8, 146a/10, 148a/11, 148a/13, 149b/9, 150a/17, 150b/3, 150b/6, 150b/10, 151a/14, 151b/2, 151b/15, 152a/14, 153a/13, 153a/16, 153a/17, 153b/3, 153b/4, 155a/16, 157a/2, 157a/8, 157a/16, 157b/1, 158b/7, 159a/6, 159a/18, 159b/7, 159b/10, 159b/12, 159b/18, 160a/3, 160a/5, 160a/14, 160b/1, 160b/2, 160b/3, 161a/0, 161b/1, 161b/2, 161b/3, 161b/5, 161b/8, 161b/11, 161b/13, 162a/1, 162b/7, 162b/14, 163b/6, 163b/7, 164b/4, 164b/7, 164b/14, 165a/5, 165b/7, 165b/9, 166a/7, 167a/4, 167a/8, 167a/11, 167a/14, 167b/6, 167b/8, 167b/10, 167b/11, 167b/15, 167b/16, 167b/17, 168a/6, 168a/18, 168a/19, 168b/5, 163a/7, 135b/13, 108a/12,110a/16, 122a/7, 134b/13,99b/18, 103b/10, 112b/5, 116a/4, 117a/4, 118b/3, 155a/4, 155b/3, 156a/16, 160a/16,123a/17, 135b/14, 149a/14, 159a/3,88a/4, 88a/6, 89a/7, 93a/6, 94a/1, 94b/14, 96b/5, 96b/7, 97a/10, 97b/5, 99a/2, 101a/7, 103a/6, 103a/18, 103b/12, 103b/14, 104b/3, 107b/16, 111a/11, 111a/19, 111b/3, 111b/5, 111b/13, 112b/3, 112b/9, 114a/3, 114a/5, 114b/6, 121a/13, 122a/12, 122a/14, 124a/9, 124b/5, 129b/13, 131b/10, 134b/14, 135b/11, 136b/19, 140a/6, 140b/1, 142a/8, 142a/13, 143a/1, 143b/6, 155a/5, 157b/19, 160b/13, 161b/9, 165a/8, 166a/6, 167a/1,111b/9, 161b/15,146a/10, 125a/15, 146a/8,118a/2, 124b/14, 125a/3, 126b/13, 127b/1, 140a/2, 140a/10, 142b/3, 166b/2,166b/3, 145b/16,87a/1,117b/9,130a/8, 133a/14, 135b/19, 99b/19, 105a/8, 87a/13, 95a/18, 96a/6, 125a/12, 162a/2,90b/10, 110a/12, 112b/10, 158a/12,103a/9, 93b/10, 92a/16,92a/19, 107a/11,95b/2, 154b/04, 134a/15,104a/10, 108b/7, 127a/12, 149b/1, 149b/13, 149b/17, 163b/19, 164a/4, 168a/7,168a/12,123a/11, 144a/8, 167a/5, 164b/3,163b/12,086a/7, 91a/7, 99a/13, 114a/10, 116b/06, 117a/15, 139a/18, 166b/5, 90b/7, 98b/3, 114a/2, 129a/16, 107b/10, 87b/6, 88a/7, 96a/2, 108a/19, 124a/10, 147b/3, 158a/5,86b/2, 91b/8, 98a/16, 110b/3, 116a/5, 119a/17, 125b/9, 125b/12, 131b/16, 135b/4, 136a/14, 157a/12, 164a/7, 164b/8,89a/19, 90a/5, 123a/4, 145a/18, 149a/15, 150b/14, 164a/12, 164a/9,123a/1, 127a/4,88a/1,126b/10, 117a/14,100b/6, 102a/15, 102a/19, 107b/6,132b/3,113a/5, 112b/14,88a/7, 116a/8,110a/3, 111b/19, 116a/2, 142a/16, 144b/5, 155a/10, 158a/6,102b/17,167b/5, 086a/2, 087b/19, 88b/8, 89b/3, 91a/1, 91b/3, 91b/14, 92b/1, 92b/6, 92b/12, 93a/9, 94a/7, 95b/7, 97a/5, 98a/12, 99a/19, 100a/8, 101a/6, 101b/5, 102b/15, 104b/9, 110b/12, 120a/2, 126a/15, 126b/9, 126b/15, 126b/16, 130b/7, 130b/13, 136a/14, 139b/18, 140a/18, 141a/17, 142b/5, 142b/9, 143a/11, 147b/17, 148a/10, 148b/5, 150a/16, 150b/17, 152a/8, 152b/7, 155b/1, 157b/11, 158a/3, 159a/7, 161a/18, 161b/14, 162b/16, 163b/10, 164a/16, 165b/9, 168a/1,139b/12, 140b/11, 147a/15,130a/9,86a/10, 90a/14, 91a/11, 91b/4, 92b/7, 93a/3, 93a/19, 95a/11, 95b/9, 95b/13, 96b/8, 96b/13, 96b/15, 96b/18, 97a/11, 97b/12, 97b/14, 97b/15, 97b/17, 97b/19, 98a/2, 98a/12, 98a/18, 98b/14, 98b/17, 99a/12, 99b/4, 99b/10, 100a/2, 100a/11, 100b/2, 102a/3, 102b/14, 104a/19, 104b/4, 104b/17, 111a/9, 113a/10, 116b/14, 122b/11, 122b/18, 123a/15, 123b/17, 124a/2, 124a/18, 124b/11, 125a/19, 126a/11, 126b/12, 126b/15, 127a/19, 127b/11,

128a/6, 128b/1, 129b/4, 129b/14, 130b/3, 131a/15, 131a/19, 131b/3, 131b/12, 132a/7, 132b/4, 133b/1, 135a/5, 135a/7, 135a/13, 135b/5, 136b/8, 137b/7, 139b/3, 139b/5, 140a/15, 140b/5, 140b/8, 141a/11, 141a/13, 141b/10, 141b/13, 141b/18, 141b/19, 143a/18, 144a/4, 144a/12, 144a/18, 144b/6, 145b/1, 145b/3, 145b/4, 146a/16, 146b/15, 147a/13, 147b/13, 148a/15, 148b/18, 149a/2, 149a/6, 150a/2, 150a/3, 150b/10, 151a/15, 151b/4, 151b/9, 151b/14, 151b/17, 153b/8, 153b/11, 153b/13, 153b/17, 154a/4, 154a/19, 154b/2, 154b/14, 154b/16, 155a/1, 155a/12, 155b/4, 155b/5, 155b/16, 156a/5, 156b/2, 156b/9, 157a/5, 157a/14, 157b/4, 157b/6, 157b/7, 158a/10, 158a/13, 159a/13, 161a/8, 161b/17, 162a/3, 162b/8, 163a/4, 163a/19, 163b/18, 164a/5, 164b/15, 165a/6, 165a/10, 165b/1, 165b/10, 166a/14, 167b/18, 168a/7, 89a/14, 116a/7, 125a/12,139b/4,108b/7, 106b/15, 161b/10,121b/7, 135a/10,104a/1, 134b/6, 149a/9,101b/2,112b/13

dib Bir şeyin en derin ve en aşağı yeri, altı:115a/8,115b/1,113a/18, 115a/14,121a/2, 121b/8,127b/19, 158b/4

dībelik Büsbütün, tamamiyle:94a/8

didebān (f) Gözcü, gözleyen :135a/16

dide (f) Gözcü, gören, görmüş :132b/8, 146a/5

dik- Kökleşmek üzere toprağa sokmak: 138a/11,106a/13

dil 1. Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı, dil:101a/13,145a/13, 130a/14 **2.** İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan: 133a/2, 98a/7, 114b/10

dil- Bir bütünü ince ve yassı parçalara ayırarak kesmek:165a/18, 152b/19

dilāver (f) Yürek taşıyan, yürekli, cesur, kahraman, yiğit: 111a/15, 112a/9, 112b/2, 138b/13, 93a/16, 95b/10, 99b/18, 101a/19, 102a/15, 109a/7, 110a/14, 115a/12, 116a/17, 117a/1, 123b/19, 125a/5, 125a/12, 127b/6, 128a/2, 128b/9, 133a/11, 135b/14, 151a/12,109b/14, 109b/16, 141a/4, 167b/1, 168a/4,90b/11,123a/12, 130b/1, 130b/11,124b/12, 144b/12, 166a/1,124b/17, 135a/3

dile- Arzulamak, talep etmek, istemek:115b/4, 143a/13, 147a/15, 162a/9,128a/16,94b/8, 96a/14,87b/18,129b/4, 154b/12,145b/6, 154a/12, 119a/16,88a/8,145b/15, 167a/12, 105b/3

dilek İstek :88b/9, 89a/17, 89b/4, 90a/18, 90b/13, 104a/13

Dilnüvāz (Özel isim)110b/2, 110b/11

dimāġ (a) Beyin, bilinç, şuur: 114b/11

Dimişk Şam şehri. Suriye'nin başkenti:112a/12

dīn (a) Allah'a ibâdet ve îmân hakkında her milletin tuttuğu yol :113b/10,89b/1,146a/7, 165b/12,129a/2,159a/7,90b/18,107a/7,151b/2

diñle- , dinle- 1. Kulak asmak, kabul etmek :90a/16, 152a/10,119b/9, 158a/4,89a/15, 93a/9

diñlen- Dinlenmek, istirahat etmek :150a/1,168a/14,165a/11

dire Dehşetli, korkunç:154b/1

direk Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek: 137b/12, 168b/2

diri Canlı:153a/2, 94b/13, 147a/9

dirig̈ (f) Esirgeme, yazık : 116a/9, 145b/13,90a/12

diş Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri:138a/8,154a/5

ditre- Titremek:147a/19,147b/6,147b/3

dīvān (a) Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis:104b/18,086b/15, 92b/04, 092b/5, 93b/12,107b/17,108a/4, 111b/15,88a/14, 91b/6,93b/15,146b/9,86b/3, 92b/3, 132b/19, 146a/18,92b/2, 93b/14, 104b/7,163a/3,124b/14

dīvār (f) Gerek binânın yüzünü örmek, gerekse içini bölmelere ayırmak veya bir yeri çevirmek için taş, tuğla veya kerpiçten yapılmış set :120a/9,152b/3,146b/17

dive bk. deve

diyār (a) Memleket, ülke: 101b/14, 125b/6, 135a/18, 109b/2, 131b/2, 133a/17, 100b/9, 149b/15,109a/12, 111b/10,114a/19,120b/4,150a/2,132b/9,149b/6

diyār -ı Hind Hint ülkesi: 109b/17, 122a/4, 134a/16

diz Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer: 87b/14, 130b/3, 145a/2,88a/18, 134a/13, 138a/18,140a/1,138a/11

doġrı Yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı. Gerçek, yalan olmayan: 137a/13, 137b/19, 124b/18, 135a/8, 155b/11, 158b/9,120b/9

dokun- Temas etmek: 118b/10,88b/12, 138a/8

dokuz Dokuzdan sonra gelen sayının adı :168b/8

dol- Bir şeyin içerisinin bütünüyle kaplanmak: 88b/15, 127a/1, 137b/1,118b/6, 157a/15, 160b/8,118b/7,156b/3, 157a/19, 159a/10,160b/2,155b/7,117b/19

dola- Sarmak, kavuşturmak :158b/19, 87b/18, 151b/10

dost (f) Sevilen kimse: 122b/1, 151b/1, 168a/16,101b/5,163b/12

dög- Vurmak:123b/1,94a/14,119a/13,165b/8,119a/2,105b/1

dök- Bir yerden bir yere dökülen, aktarılan: 117b/15,135a/11,132a/19,108b/19,113b/17, 152b/5, 161a/12,98a/18, 109b/9

dön- Kendü ekseni üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek: 135b/17, 136a/18,140b/1,139a/16,117b/4,131a/6,146b/9,142a/16,136b/19,140b/1,136a/15,110b/8,140b /2,107a/17,106a/16,112a/15,136a/9,134a/3, 158b/13,139a/15,107a/12, 113b/5,111b/9, 159a/7,88a/10,154a/15,114a/12,91a/12, 110b/7, 111b/16, 119a/4, 128b/13, 133b/11, 136a/4, 136b/10, 147a/13, 147b/1, 166a/9, 166a/13

dörd Üçten sonra gelen sayı:135a/7, 152b/3,120b/13, 109a/15, 111a/9, 117a/17, 119a/9, 119a/11, 123a/19, 126a/1, 168b/2, 129a/3, 154b/7

dördünci Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen:116b/14,112a/12

döşe- Sermek, yaymak, açmak: 89b/19,144b/1

döşeg Yatak : 93b/1, 100a/8, 147b/17,99b/12,148b/4,93b/7, 148a/9,148a/16

du'ā (a) Allah'a yalvarma:95b/14, 99a/17, 99b/17,100a/13, 116a/11, 125b/4, 126a/16, 136b/7, 144a/13, 163a/5, 163b/15,123b/11, 165a/2, 166a/13, 95b/14, 99a/17,115a/04,131a/19, 133a/2, 133a/17, 142a/10, 143b/16,142a/18, 159a/19, 163a/8, 167b/2,148a/3,107b/14,134b/7, 116a/10,163a/1,134b/15

dūd u siyāh (f) Şiddetli gam :145a/7

dudak Ağzın dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlardan her biri:147a/18

duḫter (f) Kız: 109a/8

dur- Beklemek, dikilmek: 100a/10, 137b/3

dūr (f) Uzak:106b/13, 163b/17

duy- İşitmek, ses almak, haber almak: 150a/13,124a/16,139a/13,103b/4,147b/11,152a/14, 137a/19

dügün Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence:90b/02, 101a/17, 89b/18, 90b/9, 126b/4, 105b/13, 106a/5, 107b/2, 108a/12, 108a/15, 109a/11,107b/4, 107b/5, 110a/5

düket- bk. tüket- :121a/16, 121a/18

dün Bugünden bir önceki gün: 114a/9,90b/13

dünyā (a) Üzerinde yaşadığımız toprak, yeryüzü: 131a/10, 167a/7,094b/12, 101b/1,157a/9, 93a/3,144a/17,86a/6, 88a/6, 142a/16,138b/4, 154a/8

dürlü Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif, türlü: 89a/7, 97a/2, 136a/8, 137b/15, 144b/8, 144b/15, 155b/10, 163a/16

dür- Bir şeyi üst üste katlamak :120b/16

dürt- Ucu sivri bir şeyle veya elle hafifçe itmek :87b/6

düş Rüya:124b/13, 148b/6, 99a/9, 103a/15, 148a/14

düş- Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek: 90a/10, 93a/7, 93b/1, 96b/1, 98a/19, 124a/1, 133b/6, 139a/11, 146b/4, 152a/8, 153b/13, 158a/5, 158b/10, 165a/17,143b/2, 150b/7,151a/5,151a/8,113b/4, 119b/8,111b/1, 112b/4,101a/5, 158a/5,98a/8,162a/9, 124a/17, 166b/14, 86a/17, 86b/16, 94a/8, 96a/15, 97b/15, 99a/7, 99a/17, 108b/11, 109a/17, 113b/5, 114b/14, 124a/11, 129b/19, 136b/15, 139a/19, 140a/3, 143a/12, 144b/6, 150b/2, 154b/12, 155a/9, 159b/9, 161a/8, 162a/7, 102a/11, 160a/16, 168b/5, 156b/14,96a/12,138a/5, 132b/19,142b/5

düşmān (f) Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan taraflar: 164b/10,141a/13,163b/13,141b/16,155b/2,118a/15,87b/9,101b/5,122b/1,141b/3

düz-Düzene sokmak, düzene koymak, sıralamak, elverişli, uygun bir duruma getirmek: 95a/5,112a/6,108a/7,95a/1,165b/10

E

ebyāt (a) Beyitler. İki mısradan müteşekkil kısımlar:109b/13

ecel (a) Hayatın sonu, ölüm zamanı:164a/18

edā (a) Yerine getirme: 109b/5, 112a/2

e. it- Yerine getirmek :109b/5, 112a/2

edeb (a) Terbiye, utanma duygusu:97b/1,98a/6

efendi (r) Özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan:86a/15, 158a/18,128b/3, 86a/15,89a/8,86a/12

Eflātūn (a) Yunan filozofu Platon'u Arapça adı :131b/17,132b/12

efsūn (f) Büyü: 107a/15

eger (f) Eğer, şayet:86a/4, 86a/13, 87b/19, 90b/13, 91a/17, 92a/1, 93a/13, 95a/13, 95b/8, 95b/10, 97b/6, 104a/13, 122b/1, 126b/10, 129a/2, 130a/17, 131b/6, 134a/19, 134b/16, 142b/8, 143a/10, 145b/12, 149a/18, 149b/16, 157b/18, 158a/1, 166b/15, 168a/10,143a/2, 107a/13, 107a/18, 107b/15, 110a/15, 111a/7, 111b/18, 112a/14, 112b/11, 117b/8, 119a/13, 121a/5, 121a/17, 145b/9

eg-Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek: 86b/6

eglen- 1. Beklemek, zaman geçirmek: 148b/4,168a/19,126b/4, 153b/4, 144a/14, 149b/19, 94a/6, 96b/2,121a/6, 110a/2 **2**.Neşeli, hoça vakit geçirmek:95a/14

ehl (a) Bir yere veya bir görüşe mensup:86b/15, 98a/6, 102b/2, 104b/18, 122a/3, 132b/11, 133a/9, 144b/19, 153b/14, 162a/8, 162b/15

ejder (f) Ejderha:134b/2, 134b/14, 134b/19, 135a/11, 135b/3, 136a/7, 136b/3, 138b/2, 138b/9, 139a/1, 139a/5, 139a/7, 139a/11, 139a/15, 139b/6, 140a/18, 140b/13, 142a/14, 163a/12, 137b/17, 138a/7,137b/6, 137b/17, 134a/5, 135a/17, 136b/12, 136b/18, 137a/7, 138a/15, 141a/16,133b/12, 133b/14, 134a/11, 143b/1,137b/12,123b/1,101b/15,87a/4, 135b/4, 135b/12, 137a/7, 137a/9, 140a/2, 140a/7, 140a/10, 140b/8, 141a/12, 143b/14,137a/14, 139b/12, 138b/19, 134b/5, 135b/7, 137a/13, 137b/10, 138a/3, 138a/13, 138b/1, 138b/6, 139a/14, 139b/9, 139b/15, 140a/3, 140a/13, 143b/7

ejderhā bk. ejder

ekābir (a) Büyükler, ileri gelenler:92b/3,107b/18

ekber (a) Daha büyük, pek büyük, en büyük:137b/14, 155b/8

ekle- Bir şeyi ekle tamamlamak, ulamak, ilave etmek: 109b/16

ekmek Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek: 156b/19

eksik Noksan, tam olmayan: 106a/9,87b/9, 118a/15

eksil- Eksik hâle gelmek:118b/8, 119a/3,117a/9

el 1.Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü: 86a/4, 88a/17, 94b/8, 98a/7, 103b/12, 105a/9, 105a/11, 107b/7, 111a/2, 118a/5, 120a/16, 127a/9, 131a/2, 138b/2, 142a/2, 149b/18, 165b/12,86a/10, 86b/5, 92a/6, 150b/11, 99a/11,159a/5, 105a/16, 118a/9, 119b/8, 159a/15,104b/15,92a/5,86a/10, 98b/4, 105a/19, 118a/19, 118b/15, 139b/18, 167b/1,86b/4, 96a/9, 105a/7, 115b/12, 153a/3, 154a/13, 154b/3, 154b/7, 165b/17, 166b/10,94b/10, 100b/9, 102a/6, 103b/17, 117a/6, 119b/7, 125a/15, 154a/2, 155b/2,155b/18, 157b/8, 165b/14,109b/12, 111a/6, 111a/8, 115a/17, 118b/18, 121b/14, 122b/8, 127b/2, 138b/12, 142b/18, 148a/4, 148a/8, 148b/2, 149b/12, 152b/13, 160b/7, 162b/1, 165b/17, 128a/15, 138b/2, 142a/1, 152b/13, 110b/18,127b/4, 128a/6, 144b/17,128a/8, 141b/2, 141b/17, 146a/4, 156a/15, 157b/2, 161b/6,154b/1, 158a/13,133a/12,143b/6,132a/11,126a/9, 127b/16 2. Bizden olmayan, yabancı: 151b/19, 101b/18, 106b/15, 107a/2, 107b/10, 126a/7, 130b/15, 136a/16, 145b/3, 149a/19

el (a) Arapça'da belirli durumlarda isimden önce kullanılan takı:86a/16,119a/17, 128a/10

elbetde (a) Mutlaka: 86a/1, 95a/4, 100b/5, 102b/15, 106a/16, 109a/17, 110b/12, 125a/15, 131a/14, 133b/9, 134b/12, 140b/1, 149b/8, 161b/16

elçi Herhangi bir konuda anlaşmayı sağlamak üzere karşı tarafa gönderilen kimse, aracı:126a/13

elem (a) Keder, dert, üzüntü:87a/15, 93a/6, 93a/18, 105b/12, 111a/13, 112a/9, 113a/5, 116a/18, 118a/10, 125a/19, 130b/6, 133b/6, 133b/17, 134b/6, 135b/17, 140b/13, 146a/11, 148b/18, 162b/3,93a/6,87a/15, 87b/13, 87b/14, 95b/19, 113a/07, 113a/14, 125a/19, 128b/16, 133b/15, 134a/19, 146a/1, 146a/11, 152a/6, 154a/3, 157b/7, 163a/10, 167a/16,89a/3, 87a/14, 93a/1, 163b/4, 105a/6, 143a/16, 92b/11, 92b/17, 92b/11, 93a/3, 140b/15

- **e. çek-** Dert çekmek: 112a/9, 134b/7,140b/13, 118a/10
- **e. düş-** Derde, üzüntüye düşmek: 90a/10, 94a/8
- **e.-zede** Acılı, kederli :163a/19

elle- Elle dokunmak:109a/10,98a/10

elli Beş defâ on, yüzün yarısı:156b/3, 164b/12, 164b/17, 165b/15, 166b/12, 168b/8

emek Çalışma, "bir işin yapılması için harcanan beden ve zihin gücü.":143b/6,109b/13

emīn (a) Şüphe etmeyen, tam bir doğrulukla bilen:134a/16

emīr (a) Bey, emirlik başkanı, emir:99b/16, 111a/18, 115a/11, 125b/19, 127b/12, 130a/1, 130b/3, 130b/11, 130b/16, 126a/18,131a/17, 132a/19, 133a/5, 135a/14, 137a/12, 138b/6, 141a/18, 142a/15, 142a/19, 143a/1,143b/17, 144a/5, 147b/7, 149b/11, 154a/5, 157b/11 162b/10, 163b/15, 167a/15,108a/4,165a/2,166a/13,87b/7, 87b/15, 88b/19, 89a/10, 97a/10, 100b/11, 103b/14, 105a/11, 112a/1, 148b/6, 149b/11

emr (a) Buyurma, buyuruk, ferman: 94b/1, 110a/17, 111b/11, 111b/13, 113b/14, 128b/11, 130b/18, 132b/16, 142a/8, 147a/16, 148a/4, 149b/5, 149b/18, 151b/5, 152b/2, 158b/15, 159b/16, 161a/08, 162a/16, 168a/13, 112a/14, 112a/18, 86a/9, 95b/3, 97b/2, 108b/18, 110b/8, 111b/18, 112a/19, 112b/18, 134a/18,140b/13, 143a/13, 147a/3, 154b/13, 168a/07, 133a/12, 110a/10, 110b/8, 162b/16,88a/5,101b/13,126b/2, 127a/17, 142b/4, 165b/4, 123a/9,128b/12

e. eyle-Buyurmak: 126b/8, 126b/16, 131a/16, 135a/1, 146a/9, 164b/16, 167b/19

Emrullah (Özel isim)101a/1

en [Sıfatların ve zarfların başına gelerek onların üstünlük derecesini yapar] En büyük, en yüksek, en güzel: 096a/07

enbān (f) Dağarcık denilen deri çanta, yiyecek çantası, heybe:119a/15,160b/7, 111a/2,119a/14, 160a/12, 160b/1,140a/5

endīşe (f) Düşünce, kaygı: 92b/7

enfās (a) Nefesler. Soluklar :165b/19

envā‘ (a) Çeşitler, türler: 144b/8, 144b/15

envar (a) Ziyalar,ışıklar:109a/2

er Erkek kişi, adam: 87b/5, 97a/9, 127a/6, 134b/17, 136a/13, 137a/16, 139b/11, 164b/15, 165a/13, 98b/13, 89a/5, 154a/18, 157b/18, 164b/1, 97b/7, 87a/3, 86a/11, 167a/5, 127a/14

erbāb (a) Sahipler, malik olanlar, muktedir: 92b/4

eriş- Bir yere ulaşmak, varmak: 108a/18,106b/8

erkān (a) Esaslar, destekler; direkler, sütunlar: 107b/18

erken Vakit geçmeden, “zamanın ilerlememiş olduğu bir sırada”: 113b/1,100b/12

esbāb (a) Esvap kelimesinin halk ağzındaki şekli, elbise:96a/10, 161a/12,96b/5, 148a/15, 148a/16, 160a/8, 160a/12,96a/16, 123b/15, 129b/17, 96b/3

eṣnā (a) Sırasında:133a/3,106b/2

eṣṣaḥ (a) Daha veya çok doğru, en güvenilir:164a/9

eṣer (a) Bir şeyin varlığını gösteren nitelik, iz, belirti: 92b/9, 113b/8,131b/18

eski Eski: 141b/3, 151a/2, 157b/5

eskici Her türlü eski eiya alım satımıyla uğraşan kimse :168b/8

eṣnāda (a) O sırada, o aralıkta: 101b/10

Estafanos (Özel İsim) 122a/19

Estaġfirullāh (a) Allahtan merhamet dilerim: 142b/7

es- (Hava) oynamak, (yel) hareket etmek, "yer değiştirmek": 116b/17

eşin- Hayvan ayağıyla yeri kazmak :137a/16

eşḳāl (a) Biçimler :160a/8

Eşḳar-ı Zengi (Özel İsim) :165b/18

et- Etmek; yapmak hazırlamak:101b/10,101b/14,162a/12,98a/2,98a/1, 90a/11,100b/9, 164b/11, 102a/10, 102a/12, 99b/03, 137b/2, 139b/3, 153a/13,91a/14,143a/3,98a/9, 100b/4, 102a/17, 153a/15,145b/13,92a/16,100b/2,168a/1, 156a/12,92a/14, 89b/2, 93b/6, 164b/11,147a/10, 147a/11,90b/7,102a/17,162b/16,138b/17, 91a/2, 108a/12, 163b/17,111b/16

etek Etek :97b/13,97b/12,104b/16

eṭrāf (a) Yöre, çevre: 87b/18,94a/6,119b/5,117a/1, 119b/10,114b/19,111a/3,115b/7,115b/8

ev Ev:159a/17,92a/5,93b/19,96b/13,120a/10,103a/19, 124b/10,98b/18, 120a/5, 124a/5, 124a/8, 124b/6,161a/16,120b/2, 121a/7, 121b/1

evlād Çocuk :88b/3,88b/5, 88b/6, 123a/14, 123b/7, 126a/19,102a/5,93b/6, 92a/7,105a/19, 94a/19,101a/1

evlen- İzdivaç etmek:110a/15

evli Evlenmiş olan:110a/15

evvel (a) İlk, önce: 90b/5, 95a/7, 96b/10, 109a/13, 111a/16, 114a/16, 115b/13, 116a/13, 118b/4, 121b/8, 126b/9, 134a/8, 136b/9, 140a/19, 146a/2, 161a/11, 161b/15, 165b/5, 165b/7, 167a/10,112a/11, 101a/13, 103a/6, 109a/7, 128a/15, 131a/2,129b/1, 150a/6,126a/17,102a/16, 135a/8, 135a/15

evvelā (a) İlkin, ilk önce:108b/4,91b/2, 102a/10

ey Seslenmeye, yani çağırmaya yarar:88a/5,88a/7, 88b/1, 89a/13, 89b/5, 92b/13, 92b/15, 92b/18, 94a/2, 94a/4, 94a/11, 95b/10, 95b/17, 97b/1, 98b/7, 99b/17, 99b/18, 100a/14, 100b/19, 102b/13, 103b/12, 103b/13, 104a/3, 104a/7, 104a/18, 104b/12, 105a/8, 106b/10, 107a/2, 107a/12, 108b/18, 109a/1, 109a/7, 109b/3, 109b/7, 109b/18, 110a/14, 110b/7, 110b/9, 111b/1, 111b/16, 112a/1, 112a/2, 112a/9, 112b/2, 113b/18, 114a/7, 115a/12, 115a/18, 115b/16, 116a/17, 117a/1, 117a/12, 118a/4, 118a/17, 121a/12, 121b/17, 121b/18, 127a/9, 127a/10, 130b/1, 137a/16, 138b/13, 163b/16, 164b/9, 165b/2, 166a/19, 167b/1, 168a/4

eyer Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne :135a/1

eyit- Söylemek :87a/8, 87a/9, 88a/7, 88b/2, 88b/15, 91a/10, 91a/17, 91b/2, 91b/11, 92a/3, 92a/12, 93b/18, 96a/10, 98a/8, 98b/7, 98b/10, 98b/11, 99a/8, 99b/3, 100b/3, 100b/4, 101a/19, 101b/3, 102b/5, 102b/19, 103b/3, 104b/2, 104b/5, 104b/7, 104b/9, 104b/12, 106a/9, 106a/13, 107a/6, 107a/10, 107a/18, 108a/1, 109a/4, 110a/14, 110a/19, 110b/2, 110b/9, 111a/14, 111b/6, 111b/19, 113a/4, 113a/8, 115a/18, 115b/1, 115b/13, 115b/16, 115b/19, 116a/4, 116a/17, 116b/1, 117a/10, 117a/12, 117a/13, 117b/7, 118b/11, 118b/14, 119a/5, 119a/7, 119b/4, 120b/1, 121a/12, 121a/13, 121b/3, 121b/18, 122a/4, 122a/18, 124b/5, 136a/12,136b/5, 137a/5, 145b/6, 145b/13, 145b/17, 146a/5, 146a/8, 146a/13, 146b/13, 147a/14, 148a/13, 150a/8, 150a/10, 150a/18, 150b/6, 151a/12, 153a/14, 155a/6, 157a/9, 157a/17, 157b/19, 158a/7, 159a/1, 159b/7, 159b/18, 160a/14, 160a/19, 161b/1, 163a/7, 163b/4, 164b/9, 165a/3, 167b/6, 168b/1,122b/6, 124b/8, 126b/7, 127a/5, 164b/5, 167a/5, 167b/12, 168a/6,88a/3, 96b/3, 103a/11, 111b/4, 111b/11, 112b/5, 121a/12, 155a/4, 155a/6, 157b/17,124a/4, 98a/9, 128a/17,87a/18, 101a/14, 106b/3, 106b/6, 107a/12, 107b/2, 130b/15, 137a/3, 137a/16, 138b/12, 139b/10,125a/4, 125a/5, 127a/9, 127a/10, 127b/6, 128b/7, 128b/19, 129b/9, 130a/2, 130a/5, 130a/16, 130b/10, 131a/9, 131a/11,131b/4, 133a/11, 133b/11, 134b/6, 134b/14, 135a/10, 135b/11, 135b/13, 135b/16, 136a/9, 140a/2, 140a/6, 140a/10, 140b/3, 140b/12, 129a/19, 129b/13, 135b/2, 90b/15, 95b/16

eyle- Etmek, kılmak, yapmak, işlemek: 87a/2, 87a/14, 87b/7, 89b/2, 91a/3, 94b/15, 94b/19, 103b/14, 104a/7, 105b/3, 105b/4, 107b/5, 111b/8, 112a/14, 114b/19, 115b/6, 116a/6, 118a/11, 118a/12, 122b/1, 122b/3, 127b/8, 135b/14, 135b/17, 136b/5, 136b/8, 144b/3, 145b/15, 146a/2, 146a/15, 156a/4, 87a/10, 88b/9, 91a/15, 92b/9, 94b/3, 97a/5, 98a/5, 99a/15, 100a/18,103a/10, 105a/11, 105b/9, 105b/11, 105b/13, 106a/8, 106a/11, 106b/6, 108a/4, 108a/6, 108a/16, 108b/4, 110a/6, 111a/3, 111b/2, 113a/10, 113b/15, 115b/8, 116b/12, 117b/6, 117b/17, 119a/2, 119a/3, 121b/7, 123a/19, 123b/2, 124a/8, 124b/2, 125a/19, 125b/6, 126a/16, 127b/3, 128b/14, 131a/15, 132a/12, 132b/1, 132b/19, 133a/17, 134a/1, 139a/4, 139a/14, 139a/17, 139b/7, 141a/16, 142b/10, 144b/1, 146a/17, 146b/16, 147a/10, 148b/14, 149a/2, 150a/3, 150a/7,

151a/11, 151a/12, 152b/2, 154b/9, 155a/18, 156b/9, 158a/14, 158a/15, 159a/19, 159b/4, 160b/6, 160b/11, 160b/14, 162a/10, 162a/19, 162b/16, 163a/3, 163a/5, 163a/8, 163b/15, 164b/16, 165a/14, 165b/11, 165b/12, 165b/15, 166a/13, 166a/15, 166b/8, 167a/15, 167b/2, 167b/5, 167b/9, 167b/19, 131a/1,92a/13,152a/3,88b/7, 89b/16, 90b/4, 155a/11,92a/12, 92b/5, 95a/11, 97b/19, 99a/17, 100b/3, 102a/1, 107b/19, 112b/18, 119a/13, 123b/13, 123b/14, 123b/15, 126b/17, 130a/14, 130b/5, 132b/14, 141b/5, 142a/10, 142a/18, 143b/5, 143b/16, 145a/3, 146b/1, 150b/12, 151a/3, 153b/15, 154a/2, 158a/18, 160b/5, 162a/8, 162a/13, 164b/16, 167a/19,96b/14, 107b/1, 117a/2, 118a/14, 164a/16,87a/3,98a/7, 116a/4, 129a/18, 165b/3,123b/6, 162a/18, 145b/2,125a/8, 134a/1, 134a/5,126a/8,140a/9, 142b/4, 142b/7, 144a/1, 145b/19, 160a/1, 130a/6, 105a/9, 117b/5, 118a/8,132b/9, 151a/14, 152a/13, 160b/13,157a/4, 104a/13,109a/2, 144a/1,95a/12, 138b/4,142a/11,138b/14, 155a/16, 167b/4, 168a/6,150a/17,140a/12, 150b/4,153a/8,122a/6,150a/10, 150a/11, 146b/15,108a/2, 111a/9, 122b/2, 146b/8, 151b/4,162b/4,105a/13,120a/17, 148b/16, 151a/18,123a/11, 164b/1, 90b/1, 165b/2, 165b/7, 165b/9, 167a/11, 166b/3,164b/1, 87b/14, 89b/6, 125a/14, 129b/4, 133b/8, 133b/9,87b/15, 88b/9, 88b/19, 89a/10, 89b/3, 89b/5, 92a/10, 99b/17, 100a/7, 100a/13, 101a/2, 126b/16, 127b/4, 129b/3, 131a/16, 135a/1, 141a/5, 163b/18,93a/19, 97a/4, 100a/17, 101a/4, 127b/5, 128a/9, 128a/10, 131a/19, 166a/15, 90a/12, 89b/5, 129b/1, 129b/2, 130b/14,87a/11, 127b/10, 134a/18, 133b/3,87b/4, 87a/16,91a/19, 127a/5

‘aḳd-ı nikâh eyle- : 146b/1
‘arż eyle-: 163a/3
başġun eyle-:154a/2
devr eyle-: 114b/19
emr eyle-: 126b/8, 126b/16, 131a/16, 135a/1, 146a/9, 164b/16, 167b/19
ferāġat eyle- : 135b/14
irtiḳāb eyle -:156b/9, 123b/6
iṯbāt eyle- :87a/3
ḳarār eyle- 107b/19, 145a/14
ḳaṣd eyle-:117b/5, 117b/7, 117b/17, 118a/12, 141b/18, 142b/8, 150a/8
maḥmuz eyle-: 152a/3
müjde eyle- 130b/14,
nevāḫt eyle- : 132a/12,
nikāḥ eyle-: 146a/15
niyāz eyle-: 117a/2,115b/10
pāk eyle-:148b/16
rivāyet eyle-: 123b/14
rüsvāy eyle- 105a/9, 106b/5, 147a/11, 148b/9
ṣabr eyle-: 94b/15
su‘al eyle- : 100a/17, 124a/3, 124a/8, 124b/10, 125b/6, 132b/1, 132b/2, 162b/4
ta‘accüb eyle-: 92a/10, 92a/10, 93a/16, 97b/4,99a/5, 101b/14,106a/11,166b/13
teklīf eyle-: 108a/6, 111b/16, 112b/17, 120a/17
tenbīh eyle-:162b/16
tesellī eyle-: 93a/19
żabṭ eyle-: 155a/18
żiyāfet eyle-: 125a/8,

eyü İyi :86b/1, 86b/2, 093a/5, 93a/18, 95b/5, 106a/4, 111a/14, 112a/8, 116b/4, 116b/9, 120a/14, 122a/11, 127b/7, 129a/10, 132a/6, 134b/11, 140a/7, 140a/8, 140a/12, 147b/2, 150b/3, 151b/17, 154b/1, 158a/13, 158a/18, 160b/1, 160b/12, 163b/6,129a/1, 147a/11, 94b/12, 107b/13, 111b/19,90b/5, 92a/16, 98a/10, 104a/8, 104b/04

eyyām (a) Günler:158a/7

ezīncānip Hemen sonra, daha sonra: 166a/16,123b/18, 140a/16

ez- Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassılaştırmak:140a/4

F

fāḫir (a) Kıymetli, değerli:88b/19, 89b/13

fā'ide (a) Yarar, fayda:118a/18, 91a/14,154b/7,114b/8,116a/12, 165a/19,144a/9,168a/18

fā'il (a) Eden, yapan, işleyen: 118a/13

faḳīr (a) Biçâre, muhtaç, yoksul:112a/5, 157a/9

fāl (a) Baht ve tâlihi anlamak için birtakım garip yollara baş vurma, atılan boncuk ve baklaya, tesâdüfen açılan bir kitabın bir satırına, koyunun kürek kemiğine vb. şeylere bakıp bunlardan anlam çıkarma: 137a/17

falān (a) Cümlede belirtilen nesne veya nesnelerden sonra gelerek ve benzerleri anlamında kullanılan bir söz: 96b/2, 113a/8, 120b/7, 154b/4

farḳ (a) Ayrıcılık, ayrılık:100a/12

fāruḳ (a) Hak ile bâtılı birbirinden ayıran. Haklıyı haksızı ayırmakta çok mâhir olan:139b/16

fāsid (a) Bozguncu, Doğru olmayan. Bozuk. Müfsid:90b/8

faṣl, faṣıl (a) Bölüm, kısım, devre: 128a/8, 155a/7, 166a/4

fāş (a) Duyulma, açığa vurma: 92a/14

f. it- Açığa vurmak: 92a/14

fażla (a) Çok ziyâde, artık, artan:87a/1

fedā (a) Bir kimsenin uğruna verilen veya harcanılan şey, kurban: 110a/11, 111b/13, 146a/10

f. it- Kurban etmek: 110a/11

felek (a) Gökyüzü, talih, kader: 87b/4, 94b/3, 109b/1

ferāġat (a) Vazgeçme, el çekme:105a/4, 149a/2, 97b/19, 104a/7, 119a/3, 134a/1, 156a/14, 142b/5

f. eyle- Bırakmak, terk etmek: 135b/14

f. it- Bırakmak, terk etmek: 104a/3

fermān (f) Buyruk: 168a/7

feryād (f) Haykırış, çığlık:89a/13, 89b/3, 94a/16, 97b/5, 118a/2, 135b/5, 153b/19, 166a/19,153a/5, 154a/8

fetḥ (a) Fetih, tamamen ele geçirme, açma, açılma:130b/7, 123a/19

fevri (a) Düşünmeden ve âni olarak yapılan hareket:160a/9

fırla- Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak:127b/16

fırşat (a) Uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile, fırsat: 105a/15, 107b/11, 115a/5, 115a/7, 118a/9, 134b/9, 134b/16, 135a/10, 141b/9, 142b/4, 144a/4, 167a/6, 87b/6

fi-l-ḥaḳiḳa (a) Gerçekten hakikaten :143b/2

f.-cümle (a) Sonunda, nihayet : 143a/6

f.-ḥāl (a) Bu anda, hemen, şimdi: 156b/9, 95b/9, 96a/16, 158b/2, 160a/6,117b/13, 124b/3

fikir, fikr (a) Fikir, düşünce:147a/10, 148b/6,90b/7, 91a/13, 120b/10, 167b/10,90b/7, 101b/2, 145b/5,90b/3

fil (a) Fil: 155b/11, 165a/16, 165a/11,155b/7, 155b/4

filori (r) Frenklerin kullandığı para birimi:126b/12, 157b/6

firāḳ (a) Ayrılık: 109b/13

firār (a) Kaçış, kaçma: 90a/13

Firdevs (Özel isim) 131b/16, 132a/1, 132a/5, 132a/9, 132b/6, 132b/8, 132b/13, 132b/14, 132b/16, 132b/17, 132b/18, 133a/3, 133a/10, 133a/16, 133b/4, 133b/9, 134a/17, 134b/10, 142a/5, 142a/14, 142a/17, 143a/19, 143b/12, 144a/6, 144a/13, 144a/18, 144b/3, 144b/10, 145a/11, 145a/17, 145a/19, 145b/6, 145b/9, 145b/13, 146a/4, 146a/10, 146a/14, 146a/17, 146a/18, 148b/19, 149a/3, 149a/5

firḳat (a) Ayrılık :108a/18

Firuz (a) (Özel isim) 143b/1, 144b/3, 144b/6, 132a/9, 132a/10, 132a/19

fitne (a) Bölücülük, kargaşa çıkartma :167b/13,106a/11

fużullıḳ (a) Gereksizlik, zorbalık: 94a/7

f. it- Gereksizlik, zorbalık yapmak: 94a/7

G

ġaddāre (a) Arapların cenbiyesine benzer pala nev'inden bir silah :154b/7,154b/6

gāh (f) Bazen, kimi vakit, bazı bazı, kah: 98a/19, 138b/10,105a/1, 114b/16, 166b/13,121a/14,134a/1

ġāfil (a) Habersiz, ihtiyatsız: 130a/15, 114b/1,140b/18, 123b/3, 153b/13, 142a/12

ġaflet (a) Habersizlik, dikkatsizlik, dalgınlık: 116a/9, 152a/13

ġā'ib (a) Bulunmayan, ortada görünmeyen, kayıp: 124b/10

ġalabe (a) Üstünlük: 127b/10, 129b/2

ġalaṭ (a) Hata yapma, hata :90a/12

ġālib (a) Üstün gelen, başarı kazanan: 133a/11

ġāmgīn (f) Gamlı, kederli:134b/18, 93a/16, 119b/6

ġām (a) Keder, tasa, kaygı:140b/15, 92b/15, 101a/5, 143a/18, 93a/12, 105b/10

ġam u güsār (f) Dert ortağı, arkadaş:105b/10

ġani (a) Zengin, varlıklı: 157b/1

ganimet (a) Savaşta düşmandan elde edilen mal:161a/14

ġarayib (a) Gariplikler :144b/7

garra (f) Gafil kişi gaflette bulunan kimse:156a/5, 143b/5

ġarib (a) Tuhaf, şaşılacak, bambaşka :116b/13

ġarḳ (a) Boğulma, batma, yok olma: 116b/16, 146b/16

ġ. ol- Boğulmak, batmak:116b/16

ġavġā (f) Kavga:155b/6,155a/19

ġayb (a) Bilinmeyen ve görünmeyen âlem.116a/6,116b/4

ġāyet (a) Son, çok, son derece: 145b/4,97a/2, 110b/14, 150a/11

ġayr (a) Başka, yabancı, olmayan, değil:105b/17, 98b/13, 100a/9, 110a/6, 110b/19, 129b/13, 130b/1, 136a/10, 146a/3, 100b/18, 136a/16, 168a/11, 107a/9, 146a/9, 151b/8, 152b/10, 161b/12, 114b/8

ġayret (a) Çalışma, çabalama:106a/8, 113b/12, 133a/18,107a/7,138b/1

ġaza (a) Din uğruna yapılan savaş:131b/6, 160b/12, 159b/16

ġażab (a) Hiddet, kızgınlık: 88a/16, 88b/13, 87a/15,88b/10,90b/4, 97b/2, 141a/18, 154b/4

gazel Sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yağrağı :137b/12

geç- Gitmek, geçmek: 88b/10, 89a/2, 96b/19, 97a/12, 101a/2, 105a/17, 128a/7, 132a/17, 135a/17, 137b/5, 144b/7, 152b/18, 159a/13, 160b/10, 166a/9, 94a/16, 113b/15, 143a/15, 136a/1, 146a/11,87b/4, 90b/14, 96b/12, 132a/17, 107b/2, 122b/9, 143a/1,114b/9, 155b/13, 157a/2,114a/16, 114b/6, 145b/10 **2.** Zamanı aşmak, geride bırakmak:160b/14, 162b/3,145b/7 **3**.Etki yapmak, işlemek: 104a/13, 104a/15, 145b/8

geçin- Nafakasını sağlayıp yaşamak, yiyip içmek, idâre olunmak:113a/18,119a/12, 114b/4, 157a/10, 101a/9,87a/11,159a/18

geçür- İncelemek:131a/3, 131a/18, 144b/11,130b/16,130b/17, 131a/11,150b/6, 100b/16, 131a/15

gedā (f) Dilenci, yoksul:120b/3,161a/2

gel- Gelmek, bir yere varmak, erişmek:90b/13, 104a/7, 112a/15, 114a/4, 127a/6, 127b/7, 129b/7, 148a/13, 153a/16, 156a/14, 158a/12, 168b/2,87a/16, 90b/6, 92a/12, 92b/8, 95a/12, 95a/15, 95b/9, 96b/6, 99b/5, 99b/15, 106b/19, 108a/4, 110b/7, 111a/2, 111a/17, 112a/19, 112b/9, 113b/9, 114a/6, 115b/5, 116b/2, 116b/8, 118b/9, 119b/4, 120a/1, 122a/11, 124a/4, 124b/18, 125a/6, 126a/5, 126b/9, 129b/2, 132a/1, 132b/17, 135a/15, 136b/11, 136b/17, 137a/14, 137b/16, 139b/2, 139b/6, 139b/19, 140b/7, 141a/8, 143a/14, 146a/12, 146a/13, 146b/18, 146b/19, 147b/15, 148a/13, 148a/15, 149a/13, 149b/1, 150a/5, 153a/8, 154b/15, 154b/17, 155a/2, 155b/19, 156a/6, 158b/14, 159a/11, 159a/14, 159b/5, 160a/7, 165b/8, 126a/15,154a/16,130b/6, 141a/4,141a/16,136a/3, 133a/13, 136a/5, 165b/4,88b/4, 96b/9, 98a/16, 108b/11,88a/15,93b/14, 97a/6, 98a/13, 100b/13, 104a/5, 104b/7, 111b/15, 118b/4, 129b/19, 130a/10, 131b/15, 132a/5, 132b/6, 144b/10, 153b/19, 160b/4, 160b/16, 161a/18, 161b/7,164a/14, 167a/3,167b/2, 132a/13,120b/8, 108b/14,136b/13,133a/4,151b/7, 149b/8, 132a/18,124b/14,144a/9, 166b/16,147a/14, 163b/9, 163b/11,164b/11,86a/3, 87a/14, 141b/2, 153b/2, 120b/10, 128a/2, 132b/9, 133a/9, 133a/18, 149b/6, 153b/3, 159a/3,97a/6, 135b/14, 136a/9, 143a/9, 146b/18, 149a/1,102a/12, 146a/16,133a/7,111a/5, 116b/18, 141a/13, 167b/13, 166b/14,98a/15, 131b/7,111b/7,156a/4, 157a/8,119a/2, 130b/7, 131a/4, 140a/3, 142b/10,

117a/17, 120a/14,138b/8,137a/16,86a/2, 119b/4, 119b/16, 124a/9, 142a/16, 144a/1, 148b/17, 159b/1,112a/4,103b/1,149b/7,123b/9,97b/7,166b/5,118a/6, 157a/4, 164a/3,088a/6, 102a/13, 110a/17, 123b/3, 163a/7,90b/5, 126b/9, 167a/10, 86b/1, 88a/18, 108b/1, 152b/7, 154b/16, 149a/15, 123a/6,109a/15,96b/13,86a/7, 87a/16, 106b/17, 114a/4, 115b/14, 118b/3, 123a/14, 126a/15, 144b/3,161b/2, 161b/9, 163a/4,107b/6, 167a/12,89b/15,102b/16, 103a/7, 138a/18, 139b/9,121a/8, 141b/10,88b/18, 89b/9, 92b/4, 93a/15, 93b/16, 94a/9, 94a/10, 94a/18, 94b/6, 94b/8, 94b/15, 95a/16, 97a/7, 100a/16, 100a/18, 100b/19, 102a/2, 103b/2, 103b/8, 104a/6, 104a/16, 105a/14, 105b/12, 106b/2, 109a/3, 111a/18, 113a/3, 115a/9, 115b/12, 116b/15, 117a/3, 119a/10, 120a/5, 121b/17, 122a/9, 122b/5, 122b/14, 122b/15, 123b/12, 124a/8, 125b/17, 126a/1, 126a/7, 126a/12, 126a/15, 126b/12, 127a/2, 127b/13, 128b/14, 128b/18, 129a/12, 129a/17, 130a/10, 132a/4, 132a/8, 132b/7, 132b/14, 134a/2, 134a/14, 135a/17, 137b/1, 137b/13, 138a/18, 139a/18, 139b/14, 140a/19, 140b/5, 141a/14, 141a/19, 141b/1, 142a/9, 142a/14, 143a/12, 144b/4, 144b/10, 145a/1, 146a/18, 146b/2, 146b/7, 147a/16, 147a/19, 147b/5, 148b/15, 149b/4, 149b/6, 150a/7, 151a/11, 151b/10, 151b/11, 152a/19, 153a/8, 154a/6, 154b/11, 155a/7, 155b/10, 155b/14, 156b/2, 157a/1, 157a/11, 157b/18, 158a/12, 158b/4, 159a/1, 159a/6, 160b/4, 160b/16, 161a/15, 162a/13, 162b/19, 163a/2, 163a/3, 163b/15, 164a/15, 164b/19, 165a/7, 166a/13, 166a/18, 167b/1, 167b/8, 168a/4, 168b/1,151b/3,86a/19, 87b/12, 92a/17, 92b/2, 104b/15, 116b/5, 116b/10, 116b/13, 116b/17,117b/11, 133a/12, 133b/14, 138a/1, 140b/4, 146b/13, 149a/11, 150b/17, 158a/4,122b/7,159b/14,122b/1,152b/9,91b/14,131b/7, 137a/8, 146a/4, 109b/5,157a/14

genç Körpe, yaşlı olmayan:168b/8

gene Yine, tekrar:112b/6, 116b/17, 117b/3, 130a/2, 130a/17, 133b/16, 136b/9, 136b/11, 136b/17

ger- Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek :151a/2

gerçek Sahte olmayan, hakiki, hâlis:117b/4,107a/19, 159a/12,130b/18

gerçi (f) İse de, her ne kadar:90a/4, 109a/18, 161a/14

gerd (f) Baht, talih, fayda :136b/6

gerdan (f) Boyun, gerdan: 139b/12,140a/13

gerdun (f) Dünya, alem, felek :166a/4

gerdek Zifaf gecesi gelinle güveyin kapandıkları oda:148b/8

gerek Gerek olmak, lüzûmu olmak, lâzım olmak, îcap etmek:91a/2, 96b/13, 104b/12, 107b/6, 128b/6, 153a/12, 153a/15, 156b/9, 167a/10,123b/4,89a/9, 90a/6, 92a/11, 100b/4, 109a/15, 135b/10,86a/13, 117b/3, 137a/6, 159b/19, 164b/6,165b/1

gergedan (f) Sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan manda iriliğinde saldırıcı bir hayvan: 165a/11

geri, gerü Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, ileri karşıtı:103b/19, 88b/17, 93b/4, 94a/14, 096b/5, 131b/5, 165a/19, 114a/11,

geşt ü güzār (f) Gezip tozma, gezme:129a/7, 159b/13

getür- Gelmesini sağlamak, getirmek:160b/10,122a/9,110b/6,108a/16,167a/18, 125a/11, 103a/8, 125a/7, 128b/16,105b/19,134b/14, 86a/18, 87a/5, 87b/10, 88b/7, 90a/1, 102a/5, 108b/2, 113b/19, 115a/14, 121b/6, 124b/7, 124b/11, 125a/3, 127a/12, 127b/19, 129a/14, 142a/12, 86a/2, 87a/1, 95b/18, 107b/4, 140a/14, 157a/17, 157b/5, 126a/10, 126a/7,148a/1, 130b/15,108b/14, 122b/18, 123b/11, 129b/1, 129b/15, 129b/17, 142a/19, 148a/18, 163a/17, 117b/9,114a/8,130b/2,110b/3,87a/1, 101b/18, 114b/1, 114b/3, 115a/14,125a/5,98a/4, 96b/5, 150a/15,160a/15,122b/8,121b/5, 149b/9, 125a/15, 159a/4, 160a/13,123b/14,109a/14, 148a/5, 125b/15,88b/5,141a/10, 157a/19, 157b/6, 125a/16,129b/9,86a/5,114a/15,114a/18, 87b/2, 86a/6, 87b/5,110b/4,121b/4, 108b/2, 158a/6,86a/1, 99a/10, 160a/3, 161a/8,86b/18, 93b/7, 99a/15, 107b/10, 120a/12, 120a/19, 121a04, 122a/19, 123b/14,124a/3, 125a/10, 127b/11, 130a/13, 130b/1, 130b/14, 138a/14, 139a/9, 139a/10, 144b/11,149a/19, 149b/4, 154b/8, 160a/6, 162a/7, 162a/11, 166a/1, 167a/12,91a/1,120a/3,88b/3,88a/16

getürt- Başkası aracılığıyla geçmesini sağlamak:130a/6

gez- Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek:137a/14, 109b/10,121a/16,119b/11,118a/5,146a/1,110b/6,136b/16, 133b/14

gezdür- Bir şeyi her tarafa gösterip baktırmak: 115a/5

ġışġır- Bir kimseyi bir fiili yapmaya sevk etmek, kötü bir fiili yapmaya zorlamak, tahrik elmek, provoke etmek. 2. Hırslandırmak, igra etmek: 138b/3

ġışş (a) Hıyanet etme, hile, kötülük:142b/13

ġışş ol- Hile etmek, hainlik yapmak :142b/13

gibi Benzetme, temsil ifâde eder:86b/5, 87a/4, 87b/5, 88a/14, 89a/5, 91a/17, 100b/15, 101b/14, 102a/1, 104a/5, 104b/3, 104b/13, 105a/13, 108a/11, 109a/8, 109a/10, 111b/12, 115a/18, 116a/13, 116b/5, 117b/15, 117b/16, 120a/10, 121a/9, 121b/2, 122a/5, 123b/1, 125a/10, 129a/13, 132b/10, 133a/07, 133b/13, 138a/6, 138b/8, 139b/13, 142a/3, 143b/3, 144a/11, 147a/6, 148a/7, 148b/11, 150a/16, 152b/4, 154a/13, 155a/10, 155b/2, 158b/19, 159a/8, 168a/17

gice Yirmi dört saatlik günün karanlık kısmı:90a/14, 93b/6, 94b/19, 95b/14, 96b/4, 98b/18, 103a/10, 113a/6, 113a/19, 113b/1, 113b/2, 120a/7, 122a/16, 124b/9, 125a/13, 133b/10, 134b/19, 141b/9, 145a/8, 146a/12, 146b/5, 150b/18, 160b/15, 166a/15, 167b/10, 168a/1

gicelik Yatakta giyilen giysi, gömlek:96b/3, 151a/13

gidi Azarlama sözü, ahlaksız: 97b/8, 98a/1,98a/9, 98a/10,97a/17

gine Yine, tekrar: 86a/7, 96b/13, 101b/9

gir- Dışarıdan içeriye geçmek: 86b/7, 96a/18, 100a/6, 118a/9, 124a/12, 124a/13, 147b/5, 148b/2, 151b/10, 152b/15, 159a/16, 160b/7, 161a/19, 161b/18,111a/9, 120b/16,154b/1, 158a/13,91b/17, 127a/3, 151b/11,106a/11, 121a/15, 145b/3, 143b/9,154a/12,120a/1, 105a/16,156a/15, 97a/13, 120b/16, 97a/9, 106b/12,136a/16,161b/5, 148b/6, 153a/13, 86b/1, 91b/19, 95a/1, 95b/7, 95b/12, 95b/15, 108a/19, 129a/11, 144a/19, 148a/8, 148a/10, 148b/1, 152a/5, 161b/4, 163a/5

giriftār (f) Tutulmuş, tutsak, esir: 142a/13

g. ol- Tutsak olmak, esir olmak: 119b/8, 142a/13

giriş- Sokulmak, karışmak, bulaşmak: 105a/8

girü Bir şeyin sonra gelen kısmı, son:109a/3, 109a/5, 128a/5, 131b/2, 131b/9, 136a/4, 136b/10, 138b/17,96a/7,120a/14

git- Bir yere doğru yönelmek, bir yerden ayrılmak, çıkmak, ulaşmak: 90b/13, 110a/8, 116a/1, 136a/3, 136a/18, 136b/17, 157b/3,93a/11, 93a/13, 93b/4, 94a/18, 95b/19, 98b/18, 99a/1, 102a/2, 102b/18, 103a/18, 115a/4, 115a/6, 118b/2, 127b/17, 137a/5, 138a/4, 140a/5, 149a/4, 150a/4, 150b/10, 155a/8, 156a/17, 159a/13, 159b/2, 161b/11, 161b/12, 162b/19, 166a/19, 167b/8,156b/16,94b/6, 96b/13, 97a/12, 113b/14, 136b/11, 149a/7, 157a/7, 157a/16, 159b/10, 161a/11, 164b/19, 166a/11,98b/9,155a/8,156b/12, 163a/12, 167b/12,165b/14,111b/4, 110a/6, 138a/15,159b/6,94a/9, 135a/7,110a/7, 113b/2, 134b/19, 136b/12,147a/14,98b/17,134b/11, 157a/4, 134b/12,151b/16, 131b/11, 110a/9,103a/8, 103a/17, 154a/14,159b/9,139b/10, 96a/2, 087b/3, 097b/18, 111b/10, 112b/15, 113a/06, 118a/15,122b/4,094b/1, 102a/7, 116a/14, 122a/14, 124a/3, 125b/5, 126a/3, 136a/4, 136b/10, 137a/14, 137b/4, 137b/5, 138a/6, 138b/1, 139a/1, 139a/13, 140a/15, 140a/16, 140b/6, 141a/6, 148b/19, 159a/12,112b/8,105b/7, 136a/5, 168a/19, 110b/3,116a/18, 119b/19, 140b/16, 160a/4,107a/8,108a/6,109b/8,113b/1, 115a/2, 86a/5,96b/12, 131b/2, 132b/1, 134b/13,135a/4, 158a/4,95b/3,148b/19,91b/7, 92a/15, 98a/2, 110a/8, 113b/11, 124a/11, 133b/16, 134a/12, 135b/1,158b/3,92b/2, 96a/5, 96a/6,101b/2, 156b/17,122b/11, 134b/12, 135a/3, 135a/5,112a/7, 112a/18, 112b/18, 122a/3,115a/3, 100b/5, 113a/8, 135a/15, 148b/1,95a/18, 96a/1, 135a/17, 86a/4,110a/11, 124b/4, 128b/5,124b/19, 135b/7, 136a/7,144a/14,136b/7, 162b/7, 111b/12, 131b/5, 135b/12,108a/11,153a/7, 153a/17, 153b/4,156b/15,154a/4, 161b/08, 136a/2,110a/12, 111b/4, 147b/11,138a/13,140b/5, 148a/11, 110b/17, 94b/4, 114b/12, 119a/10, 122a/16, 122b/13, 139a/19, 151b/7

giy-Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek:093b/10, 165a/08,165a/06,111a/08, 122b/07, 161a/07, 089b/13,101a/19,101a/08,164b/15,162a/05, 162a/06,129b/17, 141a/01, 098a/14, 100b/14, 112b/01, 120a/03,096a/17, 100b/12,101a/04, 101a/11,155b/05, 097b/13, 088b/19, 112b/04

göbek İnsanın ve birçok hayvanın karınlarının ortasındaki deliğe benzer şekil: 97a/8

göç Kendi yerini, yurdunu terk ederek başka bir yere gitme, yer değiştirme:113a/11, 131b/14, 166a/16,94a/13,113b/3, 119a/8

gök Yerin göz ile görülebilen ufuklarından başlayarak, yukarıda kubbenin içi gibi görülen sonsuz boşluk:137b/12, 145a/6

gögüs Vücudun boyun ile karın arasında kalan bölümü:88a/13,98a/18,158b/15,158b/17

gölge Güneş ışınlarından korunulacak yer :114b/14

göm- Yerin içine veya diğer bir şeye sokmak, batırmak, örtmek: 138a/12

gönder- Yollamak, salmak: 95a/13, 109a/6, 110b/17,107b/17, 110b/13, 110b/19, 111a/10, 120b/7, 126b/15, 128b/17, 130b/7, 130b/8, 131b/2, 132a/10, 132b/15, 133a/6, 144a/4, 144b/2, 149b/05, 161b/3,101b/19,126b/12, 163b/14,168a/9,101b/18,162b/10,123a/07, 123a/9, 127a/13, 149b/14,87a/12,162b/13,111b/3,132a/3,149a/16,159b/19,162b/19, 162b/6,108a/1, 108a/3, 150a/6, 163a/18, 167a/19,150b/7,164b/2, 89b/14

gönül Kalp, yürek, gönül: 94a/6,94b/16, 101a/18, 146b/15,94b/19, 95a/14, 146a/14,119b/14, 102b/13,98b/15, 139b/10, 146b/13,91a/15,92b/16,96b/14,130a/15

gör- Görme duyusunu kullanarak bir şeyin dış görünüşünü hissetmek: 100a/2, 105a/8, 114a/1, 141b/19, 150a/17, 158a/5,86b/8, 88a/9, 89a/15, 89a/17, 95a/17, 96a/1, 96a/3, 96a/9, 96b/9, 99b/2, 99b/4, 99b/6, 99b/15, 100a/11, 100a/19, 104a/17, 106a/4, 115a/9, 115a/17, 115b/7, 116a/7, 116b/16, 117b/14, 118b/16, 119a/2, 119b/12, 122a/8, 124a/10, 124a/12, 125a/1, 129a/16, 131a/5, 137b/19, 138a/2, 138a/7, 138a/9, 138a/12, 138a/17, 138b/6, 138b/11, 139b/2, 139b/4, 139b/6, 139b/9, 139b/19, 141b/1, 143a/14, 146a/11, 147a/3, 147a/18, 147b/10, 147b/15, 147b/16, 148a/9, 148b/2, 148b/9, 152a/11, 153a/8, 154b/15, 154b/17, 155a/2, 155b/6, 156a/6, 156b/10, 156b/14, 156b/18, 157b/8, 157b/12, 158b/3, 158b/5, 158b/7, 158b/11, 159a/01, 159b/15, 160a/7, 161b/4, 163b/2,133b/10,88a/16,98b/14,86b/3, 92b/9, 93b/14, 97b/18, 98a/13, 100b/13, 103a/4, 103b/1, 104a/5, 112a/19, 113b/16, 120a/1, 125b/17, 129a/12, 132a/13, 135a/16, 136b/13, 140b/6, 142b/11, 143b/2, 154a/3, 161b/18,128b/5, 109b/12, 137b/2, 137b/11, 93a/11,103a/17, 125a/12, 151b/14, 162b/14,111b/11, 112b/12, 98a/17, 99a/9, 101b/10, 103a/15, 111b/6, 140a/10, 148a/14,117b/16, 142b/1, 146a/15, 158a/7, 167b/16,91a/19, 93b/17, 97a/8, 99a/19, 103b/14, 108b/2, 112b/11, 136b/8, 152b/7, 167a/9, 121a/2, 90a/8, 106b/1, 107b/1, 123b/16, 124a/2, 127a/7, 127b/1, 135b/4, 140a/9, 140b/3, 145b/8,116a/8, 143a/16,141a/7,99b/8, 138b/8,95b/7, 109b/14,154a/17,138b/9, 134b/17,

141a/10,103a/2,95a/1, 95a/12, 95b/17, 98b/6, 99b/4, 102b/2, 103a/8, 103a/13, 103b/10, 164a/19,122b/3,151b/9,158a/8,162a/9, 102b/10, 103a/18,107b/3, 115b/12, 133b/2,115a/8, 132a/6,130a/1,159b/15,128a/6, 132b/7,98b/10, 132b/11, 124a/8,152b/9,98b/9, 104b/8, 91b/19,98a/18,91b/15, 102b/11, 102b/15,136b/5, 156a/2,148b/3,143a/4,146b/14, 102b/5, 162b/4,151b/4,137a/11, 120b/1,149a/4, 165a/17, 165b/15,103a/19, 119b/5,142b/6, 100a/2, 119b/13,166a/12,88b/1, 90a/10, 90a/13, 92b/11, 94b/4, 95b/5, 98a/3, 100a/17, 101a/5, 104b/18, 105a/14, 107a/6, 111a/10, 111b/9, 113a/2, 113a/3, 121b/7, 123a/16, 124b/8, 124b/12, 124b/16, 126a/3, 128a/1, 130a/13, 132a/19, 137b/5, 137b/13, 138b/9, 139a/2, 141a/1, 141a/8, 141a/16, 142a/7, 142b/13, 147a/8, 147b/4, 148b/7, 150a/18, 151a/10, 152a/10, 152a/19, 152b/2, 153b/10, 154a/9, 154a/18, 154b/10, 155a/15, 156b/7, 157b/10, 158a/15, 159a/12, 159a/18, 159b/5, 159b/14, 161a/17, 162b/8,165a/16,100b/5,95b/4,107a/2, 142b/2,87a/8, 160b/9, 98b/19,149b/3

göre Bakılırsa, kalırsa, sayılırsa, hesâba alınırsa, göz önünde tutulunca, gereğince:87a/17, 92a/2, 95a/7, 95a/8, 98b/2, 106a/7, 106a/10, 111a/12, 114b/18, 117b/11, 120b/18, 123b/19, 124a/17, 125b/1, 133a/5, 134b/3, 135b/15, 147a/12, 150a/16, 150a/17, 154b/18, 155a/19, 158a/9, 168a/12

göster- Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek, göstermek:157a/7,100a/11,97a/11,97a/18, 156b/11,103a/13,104a/10, 91b/18,97a/16,100a/6, 98a/5,126b/19, 151b/15

göt Alt taraf, dip, kaba et:105a/11,137b/4,97b/10

götür- Yakından uzağa taşımak, nakletmek: 96a/10,164a/6,93b/2,124b/17,103b/6, 128b/15, 125a/18,153a/10,131b/11,92b/17,103b/4,90a/3, 143b/14, 145a/11, 148a/16, 154b/14, 103b/9,126b/11

gövde Vücut, gövde:140a/11,154a/14

göz İnsanlarda ve hayvanlarda görme organı:88a/9, 92a/2, 106a/7, 114b/18, 117b/11, 120a/10, 132a/18, 135b/15, 155b/1, 97a/18, 104a/7, 104b/10, 133a/3, 133b/6, 133b/11, 134a/17, 104a/14, 99a/3, 124b/11, 124b/14, 137b/18, 139a/5, 139b/6, 167b/16, 138b/14, 106a/1, 116a/6, 138b/18, 163b/17, 109b/15, 138b/19, 123b/4, 163b/17, 88a/10, 91b/4, 133b/13, 134a/7, 137b/1, 138b/7, 139b/9, 156a/2, 124b/13, 136b/5, 146a/14, 157a/11, 146b/13

g. çık- Değerini, önemini kaybetmek :105a/18

gözet- Dikkatle bakmak, dikkat etmek: 134a/5,91b/12,137a/6,124a/12

gözle- Gözetmek, bakmak: 144a/5,148b/3

gözyaşı Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş :148a/6

ġubār (a) Toz: 92b/16

gūh-peyker (f) Dağ yüzlü :165b/17

ġulām (a) Köle:149a/1,111a/17

güne (f) Çeşit, tür :144b/15

Gûstehim (Özel İsim) 106a/9, 106a/13, 106a/17, 106b/1, 106b/6, 106b/15, 106b/16, 106b/17, 106b/19, 107a/12, 107b/14, 112b/16,106a/6, 086b/15, 112b/15, 117b/16, 159a/3

ġusl (a) Cünüplükten veya kadınların âdet ve lohusalık vb. durumlardan temizlenmek için bütün vücûdu dince gerekli görülen şekilde yıkayarak arıtma işi:148a/15, 148a/18, 148b/14

güşmāl (f) Yola getirme, ihtar etme:125b/14

güzār (f) Zaman geçiren, vakit öldüren:159b/13, 129a/7

güç Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, efor, kolay karşıtı:137a/19,89b/2, 117b/12, 162b/17, 93b/12, 94a/6, 94b/10, 103b/17, 106b/11, 114b/3, 118b/1, 144a/2, 147a/9, 149b/17, 168a/10

güççük Küçük:168b/8

gül Gül:147a/6, 147a/14, 147a/1

gül- Sevinmek, neşelenmek, gülmek: 150a/3, 160b/6, 162a/2,97a/3,110b/7,105b/8, 111a/10, 097a/1,112b/3,96b/11, 98a/11, 99b/18, 110a/17, 117b/4, 130a/3, 150a/9,100b/1,130a/9,104b/4

gümür- Homurdamak:129a/13

gümüş Gümüş: 160a/10, 160a/18

gün Gündüz, ortalığın aydınlık olduğu zaman aralığı:090b/13, 90b/14, 91a/2, 92b/1, 92b/2, 93b/1, 93b/4, 100b/11, 101b/15, 105a/15, 106a/3, 107b/17, 108a/12, 113b/1, 113b/7, 113b/8, 113b/14, 114a/9, 114a/12, 114b/3, 114b/10, 118b/6, 119a/9, 119a/10, 119b/1, 121a/17, 123b/10, 126a/7, 129b/10, 129b/12, 130b/4, 131a/19, 133a/18, 134a/12, 143a/7, 144a/8, 144a/14, 145a/8, 149a/4, 149a/5, 149a/12, 149b/19, 159a/3, 159b/4, 160b/6, 162b/10, 162b/17, 163a/2, 163b/14, 164b/16, 164b/19, 165a/10, 166a/17, 167a/15, 168a/14, 108a/11, 119a/11, 164a/4,110b/16,119b/13, 129b/5, 130a/3, 109a/6, 147a/4, 147b/15, 95a/4,90b/18

günāh (f) Suç, hata, günah 142a/8,142b/3

gündüz Gündüz, gündüz vakti: 90a/14, 146b/5,146b/19

güneş Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi: 100a/12, 126b/19,109a/2

gürle- Kalın ve gür ses çıkarmak:88a/14

gürültü Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata: 88b/14

gürz (f) Topuz: 127b/05, 127b/11, 127b/15, 128a/8, 128a/11, 158a/14, 165b/13, 165b/17, 166b/7, 166b/15,165b/12,127b/14, 154a/10, 166b/9, 166b/12, 166b/13,155b/5, 166b/15, 127b/4,128a/8

güyā (f) Sanki, diyelim ki:156b/5,121a/9, 155a/5,094b/2

gūyende (a) Söyleyici. Söyleyen. Kail olan:145a/1

güzel Güzel:102b/1, 110a/7, 125b/13,110b/15,145a/5,147a/8

güzīn (a) Seçilmiş, seçkin :151a/17

H

ha Ha (ünlem):99a/1, 118b/18

ḫaber (a) Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi:92b/6, 92b/18, 93b/3, 93b/14, 93b/16, 94b/6, 95a/7, 95b/18, 100a/16,95b/13,93a/6, 93a/13, 93b/2, 94b/2, 95a/13, 97b/6,102a/16,94a/5, 90a/5, 93a/3, 109a/6,95a/12, 103b/2, 103b/8, 106b/18, 110b/12, 110b/14, 112b/6, 113b/3, 115a/6, 122b/15, 124a/10, 124b/17, 126a/13, 126a/14, 131b/2, 131b/7, 132a/2, 133b/4, 135a/9, 137a/10, 140b/16, 140b/17, 142a/14, 146b/10, 149b/2, 150a/6, 150b/4, 150b/7, 150b/12, 152a/18, 152a/19, 154b/12, 156a/01, 156b/12, 161b/01, 163b/19, 165a/07, 127b/13,129a/16,104a/2, 126b/18, 146b/5, 156a/1,117b/6,104b/10,152b/6,165a/1

ḫabs (a) Hapis, bir yere kapatıp salıvermeme: 87a/10, 123b/15, 125a/19, 129a/12, 129a/18,129b/1

ḫāce (f) Hoca, efendi:88a/7, 92a/12,95a/6, 95a/8,88b/1, 88b/2, 88b/15, 92a/13, 92a/15, 92a/18, 93b/17, 94a/2, 100b/18,93b/16,95a/9, 163b/4

ḫacil Utanma: 107a/3, 107a/5, 107a/6

ḫ. ol- Utanmak: 145b/11

ḫadd (a) Sınır:136b/13,93b/8,94a/7,101b/16

ḫaddiẕātında (a) Aslında: 166a/7

ẖādım (a) Hizmetçi:95b/1,94a/18, 97a/7, 97b/1,102b/16,111a/11,108b/3,108b/11, 103a/10, 146b/2,111a/5

ẖāin (a) Hıyanet eden kimse:91a/5, 158b/5

ẖā'il (a) Engel:167a/8,158b/1,114b/19,129a/5, 150a/15, 157b/19

Ḥaḳ (a) Allah'ın bir ismi, doğru, adalet, pay: 101b/17, 102a/5,87b/12, 148b/12, 163a/7, 167b/2, 129a/2, 133a/15, 137a/12, 143b/4, 163b/17, 163b/16, 134b/7, 115b/10, 117a/2,142a/12, 117b/17, 126a/18

ẖaḳīḳī (a) Gerçek:86a/13

ẖakīm (a) Yargıç: 131b/17,132b/12

ẖaḳḳında Husûsunda, ilgili olarak:161a/1,140b/4, 156a/4, 157a/8

ẖ. -ından gel- Öç almak:122b/1

ẖāl (a) Hal, durum: 103a/5, 103a/7, 113a/18, 113b/13, 117a/5, 117b/2, 119a/2, 121a/11, 122a/10, 137a/3, 148a/13, 150a/7, 159a/15,105b/12, 109a/1, 137b/13, 138b/9, 154b/9, 158a/15,124a/10, 132b/8, 134a/14, 140a/1, 140b/8, 140b/11, 143a/18, 146b/11, 155b/17, 159a/1, 165a/19,114b/4,167a/4, 105a/14, 147b/8,150b/4,163a/6,155a/10,125b/1, 119a/13, 159a/2, 142a/12, 127b/19, 141a/1, 141a/8, 142a/7, 144a/10, 152a/9, 152b/2, 153b/15, 154a/9, 154a/17, 165b/15, 108b/15, 136b/6,155b/13,141a/10,104a/3, 107a/5, 149a/19,147b/3, 153a/6, 123b/16,124b/15, 167a/10,94a/5, 96a/16, 87a/13, 138b/10, 88a/19, 94a/12, 94b/4, 95b/5, 89a/11, 101b/4, 093b/16

ẖālā (a) Şimdi: 145b/18, 146a/1,123a/2, 125b/9, 164a/8

ẖalāṣ (a) Kurtuluş, kurtulma: 117a/07, 122a/10, 141b/3, 155b/18, 87a/10, 129a/7,89b/8

ẖ. it- Kurtarmak: 144a/11, 152a/18, 156a/10, 158b/11, 159a/5

ẖalīfe (a) Müslümanların imamlığını ve din koruyuculuğunu yapmakla görevli kimse, birinin yerine geçecek kimse:103b/7

ẖāliyā (a) Şimdilik:101a/10

ẖalḳa (a) Halka:130b/14,86b/10,100b/15, 130b/16, 130b/19, 131a/2,131a/16,131a/11, 144b/14, 131a/7,131a/13,120a/1, 134a/9, 154b/9

ẖallac (a) Pamuk atan. Pamuğu didik didik eden:127b/1

ḥāmide (f) Eğik, bükülü, iki büklüm：165a/14

ḥāmile (a) Gebe (kadın): 148b/12, 149a/8

ḥamle (a) Atılma, saldırma, hücum etme:127b/1, 158a/16, 158b/15, 165b/11,127b/5, 166b/11,166b/8,119b/3, 128a/7,166b/7,127b/2

ḥammāl (a) Bir ücret karşılığında eliyle veya sırtıyla yük taşıyan adam: 129b/15

ḥammām (a) Yıkanılacak yer, yunak, ısıdam: 138b/7,166b/10, 168b/2,168b/4

Ḥamza (özel isim) 86a/2, 86a/6, 86b/11, 86b/18, 87b/9, 87b/13, 88a/16, 88b/1, 88b/2, 88b/11, 89a/3, 89a/4, 89b/1, 89b/3, 89/07, 89b/18, 90a/2, 90a/4, 90a/18, 90b/5, 90b/17, 91a/18, 92a/9, 92a/19, 93a/6, 93a/12, 93a/15, 93b/3, 93b/12, 94a/5, 94a/8, 94a/15, 94b/14, 94b/15, 95a/11, 95a/14, 100a/3, 100a/11, 100b/11, 101a/8, 101a/14, 101b/3, 102a/03,90a/13, 88b/5, 88b/7, 91b/5, 100b/19,93b/15,93a/19, 94b/7, 95a/11, 95b/16,94a/11, 89a/1, 90b/4, 99b/15, 89a/6, 89b/1, 89b/12, 89b/17, 90a/10, 90a/19, 95b/9, 98b/11, 101a/8,88a/9, 102b/1, 102b/5, 102b/11, 102b/14, 102b/18, 103b/4, 103b/12, 103b/15, 104a/5, 104a/11, 104a/16, 104b/5, 104b/7, 104b/12, 105a/1, 105b/7, 105b/8, 105b/15, 106a/2, 107b/16, 108a/13, 108a/15, 108b/2, 109a/1, 110a/2, 110a/12, 111a/10, 111a/12, 111b/18, 112a/6, 112a/17, 112b/3, 112b/6, 112b/9, 112b/17, 113a/4, 113a/17, 113b/2, 114a/3, 114a/5, 114b/7, 114b/17, 115a/5, 115a/16, 115b/2, 115b/5, 115b/6, 116a/1, 116a/14, 116a/16, 116b/1, 116b/6, 116b/9, 116b/12, 116b/15, 117a/7, 117a/17, 117b/1, 117b/4, 117b/7, 117b/16, 118a/2, 118a/4, 118a/15, 118a/16, 119b/4, 119b/06, 122a/5, 123a/17, 123b/16, 123b/18, 125a/19, 125b/13, 126a/5, 126a/19, 126b/13, 127a/6, 127b/17, 128a/9, 128a/11, 128a/12, 128a/15, 128a/19, 128b/18, 129b/2, 129b/19, 130a/5, 130a/16, 130a/19, 130b/15, 131a/1, 131a/9, 131a/16, 131b/4, 131b/10, 132a/11, 132a/16, 132b/2, 132b/5, 132b/07, 133a/13, 133a/19, 133b/1, 133b/8, 133b/10, 134a/13, 134b/6, 134b/12, 134b/14, 134b/18, 135a/4, 135a/5, 135a/11, 135b/11, 135b/16, 136a/2, 136a/4, 136a/12, 136b/5, 136b/10, 136b/19, 137a/1, 137a/5, 137a/16, 137b/6, 137b/8, 137b/13, 137b/17, 138a/2, 138a/4, 138a/10, 138b/2, 138b/9, 138b/17, 139a/2, 139a/3, 139a/4, 139a/13, 139a/17, 139b/7, 140a/9, 140a/12, 140a/16, 140b/1, 140b/4, 141a/11, 141b/4, 141b/8, 141b/11, 141b/14, 142a/8, 144a/18, 145b/11, 146a/8, 146a/17, 146b/1, 146b/10, 146b/18, 147a/19, 147b/3, 147b/10, 147b/14, 148a/1, 148a/9, 148a/11, 148a/13, 148b/7, 148b/8, 148b/14, 149a/2, 149a/10, 149a/16, 149b/1, 150b/7, 151a/5, 151a/8, 151a/15, 151a/16, 151b/7, 151b/17, 151b/19, 152a/5, 152a/7, 152a/11, 152a/17, 152b/11, 153a/1, 153a/7, 153a/16, 153b/12, 155a/17, 155a/19, 155b/4, 155b/16, 156b/10, 156b/14, 157a/5, 157a/16, 157b/5, 157b/8, 157b/17, 158a/5, 158a/6, 158a/14, 158b/5, 158b/11, 159a/1, 159a/13, 159a/19, 159b/2, 159b/13, 159b/18, 160a/5, 160a/16, 160b/1, 160b/3, 160b/13, 160b/19, 161a/4, 162a/10, 162a/11, 162a/14, 162a/18, 163a/6, 163a/7, 163a/12, 163a/13, 163a/17, 163b/19, 164a/4, 164a/13, 164b/4, 164b/12, 165a/5, 165a/14, 166a/6, 166a/14, 166b/3, 166b/6, 166b/18, 167b/6, 167b/9, 167b/15, 168a/18,149a/9, 168a/8,162a/17,149b/13, 154a/18, 159b/12, 162a/9, 127a/18,103b/8,108a/14, 108a/9,147a/19, 147b/4, 148a/07, 151b/10, 158b/9, 105b/2, 126a/14, 149a/7, 166b/4,132a/7, 152a/2,139a/6, 151a/11,139b/2, 146b/04, 148a/16, 150a/14,145b/16,103a/8, 163b/9,103b/17,

109b/7, 113b/17, 116a/5, 118a/19, 140b/3, 110b/18, 115b/17, 123b/9, 125b/19, 129a/15, 129b/19, 132b/19, 138b/5, 138b/12, 139a/9, 139a/11, 140a/18, 140b/6, 140b/8, 141a/14, 141b/7, 146b/17, 147b/13, 148b/4, 148b/11, 150a/2, 150a/8, 150b/1, 152a/18, 152b/15, 153a/14, 153b/11, 155b/17, 156a/16, 157a/3, 158b/1, 158b/13, 161a/1, 164a/12, 167b/1, 165a/9,145b/6,103b/19, 104a/15, 105b/14, 106a/5, 107a/13, 107a/19, 107b/2, 108a/1, 108a/8, 112a/1, 112a/3, 112a/16, 112b/14, 113a/3, 113a/10, 113a/16, 113a/19, 114a/6, 114b/16, 115a/8, 115b/14, 116a/6, 117a/1, 117a/15, 117a/19, 124b/7, 126b/8, 126b/13, 128a/1, 132a/11, 132b/15, 133a/17, 139b/18, 141a/14, 143b/16, 144b/2, 144b/4, 145b/2, 146a/19, 146b/6, 152b/1, 152b/18, 153a/16, 155b/19, 158a/11, 158a/16, 158b/14, 159a/18, 159b/3, 160a/13, 163a/11, 163b/13, 164a/16, 164b/18,104a/3, 106a/1, 113a/13, 120b/5, 123a/7, 126a/13, 128b/6, 130a/13, 130b/10, 132a/1, 132a/3, 139b/14, 144b/2, 154b/18, 158a/17, 162b/19, 164b/1, 168b/3, 127a/13, 141a/10,158a/19,154b/10,159b/16, 143b/4

ḫān Padişahların ya da beylerin adlarının sonuna getirilen unvan:156b/1, 152b/12, 156a/5, 151b/12, 152a/11, 108b/9

ḫançer (f) Ucu eğri ve sivri, kamaya benzer, silah olarak kullanılan bir tür bıçak: 163b/10,158b/18,131a/17, 94b/8,94b/10,99b/10

ḫandān (f) Gülen, gülücü,şen: 122b/11, 93b/2

ḫāne (f) Ev: 105a/13

ḫarā (f) Pek katı taş: 124a/17, 138a/13, 125b/1

ḫarāb (a) Yıkık, viran:141a/18,88b/11

ḫarāc, ḫarāc (a) Bir yerden, bir kimseden zorbalıkla alınan para, Müslüman olmayanların devlete ödemekle yükümlü oldukları vergi:125b/7,108a/6, 108a/16, 110a/5, 112b/6, 120b/6, 122b/18, 123a/7, 123a/8, 126b/8, 127b/8, 130b/6, 130b/9, 132a/2, 133a/6, 133a/8, 133a/10, 133a/15, 133a/16,107b/3, 109a/13, 126b/2, 127a/13, 127a/14, 112a/16,129a/7, 112a/14, 113a/5, 109a/14, 126b/3, 128a/3,107b/8, 109b/17, 126b/14, 127a/10, 165b/4, 149b/15,162b/13, 149b/14,168a/8,168a/9,163a/16,149a/16, 168a/5,148a/1, 164a/18, 165b/4,149b/19

ḫarām (a) Dinen yasaklanmış olan, haram:144a/8

ḫarāmī (a) Eşkıya:115a/10

ḫaramzāde (a-f) Nikahsız meydana gelen çocuk anlamında hakaret olarak kullanılan bir söz: 89a/19, 89b/8, 92a/10, 102a/17,89a/12, 102b/13, 104b/14, 106b/18, 117b/16,115a/7, 122b/12, 140b/16, 150a/5, 151a/9, 153a/18, 158a/11,159a/4,150a/6

ḫarb (a) Savaş: 120a/9,151a/4,126b/16,122a/15, 122b/17,128b/9,135a/2

ḫarc (a) Harcanan para, masraf:107b/4, 109a/16,110a/5,141b/9, 103a/15

ḫarcırāh (a) Yol masrafı için verilen para:113a/2

ḫare bkz. ḫarā

ḫareket (a) Bir cismi veya vücudu oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma:134a/5, 141b/16, 147b/10, 151b/4,113b/10,147a/19,123a/16,166b/19,99b/3

ḫarem (a) Herkesin giremeyeceği yer:102b/16,106a/11,145a/5,106b/8, 107a/8, 108a/13, 105b/12,106b/9, 95a/16,97a/6,92b/6,97a/10

ḫārḫāşāk (f) Diken, çerçöp :138a/3,151a/3, 138a/3

ḫarīş (a) Hırslı:132b/5,133b/10

ḫāṣ (a) Özgü, has, saf, özel: 144a/16, 144b/1, 145a/11, 146b/17

ḫaṣed (a) Kıskançlık, çekemezlik: 90a/2, 106a/6,143b/17,159a/2

ḫāṣıl (a) Olan, ortaya çıkan, görünen: 146a/8

ḫaṣır (a) Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü: 151a/2

ḫasret (a) Özlem: 99a/1, 108b/19, 109b/9,146b/11,148a/19

ḫāṣṣa (a) Özellik:94a/13,119a/15

ḫasta Rahatsız, hasta: 93a/1, 93a/17, 94a/4, 101a/17, 91b/2

ḫasūd (a) Hasetçi, kıskanç, çekemeyen:90a/2, 159a/2, 105a/5

ḫāşā (a) Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz: 92a/15,97b/5

ḫāşmi (a) Kesen, parçalayan: 88a/11

ḫaşm (a) Düşmanlık:138b/5

ḫaṭā (a) Yanlışlık, hata:159b/11, 108b/16, 118a/11, 129b/7, 134b/4, 128a/7, 142b/7, 120b/10, 86a/6, 90a/12, 96b/14, 98b/11

ḫatem (a) Mühür. Üzerinde yazı olan ve mühür yerine kullanılan yüzük:109b/16

ḫātır (a) Birine karşı duyulan saygı, sevgi:132b/8, 131b/3, 109a/1, 150a/7, 148a/5, 131a/12, 110b/13, 115a/11, 149a/1, 106a/12, 112b/9, 119b/16, 145b/2, 106b/15, 107a/1, 110b/15, 145b/2, 89b/7, 95a/7,102a/8,94b/11,102a/7,95b/16, 93a/18, 95a/11,101b/2,86a/5

ḫaṭṭ (a) Padişah yazısı, ferman:142b/6, 144b/8,142b/12, 163b/8

ḫattā (a) Bile, o derece, bir derecedeki:110b/3

ḫātun (a) Kadın:161b/5,102b/8,105b/12,159a/15,142a/11, 91b/13, 95a/10, 95b/1, 96b/1,95a/18, 97b/9

havā (a) Boşluk, hava:113a/16, 113b/1,116b/7,114b/13

ḫavāle (a) Yollama: 152b/2,158a/14,132b/3

ḫavf (a) Korku:86a/16, 165a/17,114b/3,136a/8

ḫavl (a) Güç : 139a/10, 152a/3, 154b/5, 158b/10

ḫavuż (a) Su biriktirmek için bahçe veya avluda yapılmış, çeşitli büyüklüklerde su çukuru:148b/14,148a/17

hay İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz:92a/10, 97b/11, 97b/16, 98a/11, 110b/14, 117a/5, 117b/16, 157b/5, 157b/9, 161a/17,94a/17, 114b/5, 116a/7, 124b/13, 141a/8, 141b/14, 147b/2, 153b/12, 154b/1, 154b/15, 154b/18, 155a/12, 155b/12, 156a/17, 156a/18, 124a/16

ḫayāl (a) Hayal :146b/14,148b/6

ḫayāt (a) Yaşayış, ömür, hayat:117a/8

ḫayf (a) Yazık, vah vah:87b/3

ḫayır (a) Yok, öyle değil, olmaz anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz:102b/11, 105b/1, 110a/2, 118b/12, 118b/15,131b/8, 91a/2,86a/16, 93a/5, 95b/18

ḫayḳır- Telaş, şikâyet vb. sebeplerle yüksek sesle bağırmak:137b/14,136b/12, 152a/5, 128b/4, 155b/8

ḫayli (f) Çok fazla:119b/15, 121a/10, 145b/15, 155a/5

ḫayr (a)İyilik, hayır:127a/19, 143a/1, 163b/3,136a/10, 101b/12,86b/17, 89a/14, 99b/18

ḫayrān (a) Tutkun, şaşkın: 104b/4, 143b/5,104b/19, 109b/14, 119a/4

ḥayret (a)Şaşma, şaşa kalma: 126a/5,140b/11,120b/17

ḥayvān (a) Hayvan: 163a/11,113b/2,117b/13,133b/15,114a/8,113a/18,113b/9

ḥāżır (a) Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan:150b/5,111b/17,110b/18, 112a/17, 112b/3, 121a/4, 121a/7, 135a/10,140b/17, 151a/10, 151a/16, 152b/1, 153b/9, 162a/19, 87b/16, 134b/19,165a/10,150b/12,112a/18,162a/15,152a/16

ḥāẓırla- Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek:103a/3, 120a/6

ḥāẓırlan- Gerekenleri elde edip hazır olmak 108b/8,155b/4,135a/13

ḥazīne (a) Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet:162b/6, 143b/13, 162a/19,159b/3,160b/16,162a/15

ḥażret (a) Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme: 138b/11,138b/18, 146a/13,116b/19, 117a/18,130b/12,109a/11

ḫaẓẓ (a) Sevinç: 130a/07, 111b/13, 121b/7, 123b/13, 132a/5, 159b/16, 167b/5,110a/4, 159a/18,97a/4,86a/15,157a/16

ḫ. it- Sevinmek: 130a/7

hegbe (a) Eşya koymaya mahsus iki taraflı küçük torba: 157b/2,157b/10,157b/3,157a/19, 157a/17, 157b/5,156b/18,159a/9,156b/3, 159a/10, 157b/4, 157b/7, 159a/11,159a/14

ḥendeḳ (a) Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur:143b/3, 139a/12, 139a/16

herbār (a) Daima, her zaman :163b/11

herçi (f) Ne olursa, herhalükarda 116b/13

ḥekim (a) Hastalıkları teşhis edip, onları ilaçlarla veya çeşitli vasıtalarla tedavi eden kimse, doktor: 104a/3

helāk (a) Yok olma, ortadan kalkma: 106a/8, 113a/13, 114a/9, 114b/12, 114b/18, 116b/1, 116b/7, 117b/14, 136b/4, 136b/13, 138b/13, 139a/8, 139a/15, 139a/16, 139b/8,88b/2, 90a/2, 93a/14, 94b/8, 100a/15, 101a/12, 107b/9, 107b/10, 114b/6, 116b/5, 123a/1, 123a/11, 124a/2, 127a/16, 128b/7, 134a/1, 134b/16, 134b/17, 140b/9, 141a/3, 141a/16, 143b/18, 144a/2, 149a/18, 150b/2, 150b/14, 151a/6, 152b/5, 160b/13, 161a/11, 163b/4, 166b/12,163a/11

hele Sonunda anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir söz:88a/8, 90a/5, 91a/14,97a/5, 97b/9, 100a/10, 100b/18, 105a/15, 106a/19, 106b/11, 107a/12, 109a/18, 111b/8,

112b/10, 112b/17, 113b/13, 117a/3, 117b/17, 120b/18, 122b/2, 127a/19, 129b/8, 132b/1, 132b/4, 135b/3, 136a/16, 137a/5, 137a/17, 138a/13, 140b/10, 146b/11, 147b/2, 151b/5, 152a/14, 153a/18, 156b/17, 160b/12, 167a/12, 167b/10, 167b/14, 167b/16, 168a/19, 142a/12

ḥelvā **(a)** Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı:103a/15, 103a/16,99a/9, 99a/11, 99a/13, 100a/7

hem **(f)** Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki anlamlarında kullanılan bir söz:90b/19, 91a/1, 102b/02, 106a/1, 106b/13, 115b/17, 117b/1, 121a/7, 122b/10, 129a/7, 132a/13, 135b/18, 151a/14, 159b/19, 164a/3

hemān **(f)** Çabucak, hemen: 94b/9, 112a/8, 123a/8, 137a/12, 138a/1, 138a/2, 138b/15, 139a/13, 139b/18, 156b/2, 157a/7, 157b/6, 158a/4, 158b/4, 158b/8, 160a/8, 160a/11, 87a/14, 87b/14, 88a/19, 88b/15, 88b/16, 89a/19, 89b/4, 90a/1, 90b/6, 91a/3, 91a/15, 91b/11, 92a/18, 92b/12, 93a/8, 94a/13, 95b/12, 96a/8, 96a/13, 96a/14, 97a/7, 99b/1, 99b/5, 99b/10, 99b/14, 100b/4, 101a/13, 103b/4, 103b/5, 103b/8, 104a/16, 105a/7, 105b/13, 106b/19, 107a/5, 107b/14,112a/7, 112a/18, 113b/16, 114a/6, 115a/7, 115a/12, 115b/3, 115b/4, 115b/19, 117a/14,117b/15, 118a/5, 118b/15, 119b/19, 120b/12, 122b/3, 122b/16, 123a/10, 124a/16, 125a/10, 126b/15, 127a/4, 127a/16, 128b/19, 129a/1, 129a/11, 130b/7, 134a/13, 134b/7, 134b/12, 135a/4, 135b/5, 140b/16, 141a/14, 141b/1, 141b/10, 146b/15, 147a/11, 147a/15, 147b/12, 148a/8, 149a/17, 150b/9, 151a/8, 151b/4, 151b/11, 152a/10, 152b/11, 152b/15, 153a/16, 153b/1, 153b/9, 153b/17, 154a/12, 155b/7, 156a/2, 156a/9, 156b/15, 164a/2, 164a/11,164b/14, 165a/13, 165b/11, 166a/9, 166b/19,110a/19,86a/9, 94b/5,119a/12,124a/12, 146a/6

hemi‘nān **(f)** Dizginleri bir yerde olan:132a/13

henüz **(f)** Az önce, daha şimdi, yeni: 137b/17

hep **(f)** Tamamıyla, hepsi, tamamı:89a/11,90b/4, 92a/1, 96a/7, 97b/8, 102a/16, 167a/3

her **(f)** Önüne geldiği ismin benzerlerini teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı. anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz:87a/14, 89a/7, 89b/9, 91a/10, 91b/8, 92b/1, 94a/7, 95b/1, 96b/11, 97a/2, 107a/5, 112a/1, 116b/13, 118b/3, 119b/2, 120a/18, 121a/8, 127a/15, 128b/11, 128b/12, 129b/10, 130b/15, 133b/14, 134a/4, 134a/5, 140b/19, 149b/9, 153a/12, 160b/5, 163a/16, 163b/11, 165b/4, 166b/11, 167a/6, 167b/6, 167b/15

herkes **(f)** İnsanların bütünü:92b/10, 119b/1, 120a/6, 120a/11, 125b/18, 126b/17, 133a/1, 141a/12,90a/1,141a/3, 145a/9,125a/13

ḥerif **(a)** Adam: 120a/2, 121a/17, 121b/5, 124a/4, 150a/5, 156b/18, 157b/2, 157b/7, 157b/9, 158a/17, 162a/3,163b/5,167b/14,152b/12,120b/17, 152a/18,157a/18,121b/9, 124b/4

ḥesāb (a) Hesap tutma:123b/3,143a/16,159a/19

heşpir (f) Bir tür yiyecek:99a/14

hevā (a) İstek, nefsin isteği, düşkünlük: 115a/15,145a/4

hey Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz:90a/11,93a/4, 99a/19, 99b/9, 105a/2, 114b/18, 116a/9, 116b/2, 118b/13, 122a/4, 125a/12, 127a/18, 136a/19, 160a/14

heybet (a) Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet: 86b/7,86b/16,138b/8, 154a/16

hezār (f) Bin: 86a/16, 89a/8, 100b/3, 147b/5

hezārān (a) Sıcak memleketlerde yetişen ve baston, sandalye gibi şeyler yapılmakta kullanılan bir cins kamış: 105a/7,105a/10

ḫīmār (a) Eşek:158b/18

ḥınzır (a) Pis ve katı yürekli, gaddar, hâin: 105a/13

ḫışım (a) Yakın,akraba,hısım:157a/7,122a/11,156a/19,157a/3,157b/9,114a/7,141b/18, 152b/12

ḫışm (f) Kızgınlık, öfke:97b/17

ḫıyānet (a) Hainlik:141b/19, 142b/8, 156a/12, 158a/1, 162a/18, 142b/1,143a/9

Ḫızır (özel isim) 138b/11, 146a/12, 116a/5, 117a/3, 117a/19, 130b/13, 116a/9,116a/8 116b/19, 117a/10

ḥicāb (a) Utanma: 90a/14,93a/8

hiç (f) Asla, hiç:86a/18, 86b/17, 89a/5, 89a/17, 90b/7, 92b/9, 94a/4, 94b/16, 99b/3, 99b/5, 106b/4, 110b/11, 111b/11, 118a/10, 120b/9, 121b/3, 123a/17, 130a/4, 131a/10, 136a/10, 147a/1, 147a/11, 156b/11, 157a/2, 165b/6

hiçbir Bütünün ve parçanın toptan inkarı:121a/9

ḥikāye, ḥikāyet (a) Anlatma, nakletme:123b/13, 124a/15, 160b/14,111b/2, 125a/19, 162b/3, 167b/9, 105b/12,100a/7, 100a/18

ḥikmet (a) Bilge olma, bilgelik :145b/1,146a/16,144a/9, 095a/10

ḫilāf (a) Aykırı, zıt:101b/8

ḫil‘at (a) Hükümdar ve vezirler tarafından birine hürmet ve mükâfat yerine giydirilen kaftan:128b/16,112a/17, 112b/4, 163b/10,112a/19,112b/1, 088b/19, 91a/4, 164b/15, 165a/6, 165a/8, 089b/13

ḫīle (a) Düzen, oyun: 108a/17, 112b/11, 123a/10, 127a/15, 141b/8, 150a/9, 150a/13, 151a/10,151a/18, 152b/11, 155a/16, 156b/9, 164b/01, 164b/6, 164b/11, 167a/7, 167a/9, 167b/16, 153b/16,123a/13,123b/6,107b/9,149a/18,142b/16, 112b/7, 159b/12, 167a/5, 150a/5, 143a/6, 163a/16, 163b/7, 106b/7, 130a/16, 167a/11, 117b/8, 105a/5, 167b/14, 155b/15,152b/6, 152a/13, 94b/18, 95b/11, 102a/19, 113a/6,90b/3,101b/10, 102a/13, 100a/1, 105a/3, 113a/10,95b/6, 95b/7,95a/4,101a/6, 106a/19,95b/15

ḫīlekār (f) Düzenbaz, hileci:154b/1, 164b/5, 167a/4, 167b/1, 167b/12, 168a/3, 168b/1 159b/17, 111a/12

himmet (a) Yardım: 111a/14

ḫin (a) Zaman, vakit, esna:135b/18

Hind Hindistan:101b/14, 144b/12, 155b/12, 156a/7, 166a/1, 166b/17,164a/14,110b/3, 123b/1,109b/17,148a/1,87a/6,165b/19, 166a/1

Hindistan Yer ismi:131a/9, 165a/5,151b/5, 153a/9, 154a/1,148a/5

hīnlu (a) Kurnaz: 159b/9

ḫiṣār (a) Kale, hisar:144b/9,152b/16,152a/1,153b/9, 154b/9, 137b/14

Hişāmī (a) Haşimoğulları ailesine mensup:160b/10

ḫiẕmet (a) Görev, vazife:149b/8,126b/2, 133a/7, 110b/8, 112b/4, 112b/5, 130a/19, 164b/14, 165a/5, 133a/4, 109b/5, 130b/1, 130b/2,144a/11, 149a/11,135a/6, 106b/13

ḫiẕmetkār (f) Hizmetçi: 156b/3

ḫoca (f) Hoca :102b/8, 104a/4, 104a/06, 104a/12, 104a/18, 108a/1, 108a/2,163b/1,102b/7 104a/2, 107b/19

ḫod (f) Kendi:114a/19, 114b/15, 117b/8, 140b/10, 150a/14, 153a/10, 154a/15, 165b/3,148b/17

ḫorla- Soluk alırken boğaz ve burundan gürültülü sesler çıkarmak: 137a/15,151b/16

ḫoş (f) İyi :120b/10,98a/11, 106a/17, 107b/16, 108b/14, 110a/12, 112a/6, 112b/9, 116a/2, 119a/14, 125b/13, 127a/19, 128a/2, 128a/19, 131a/8, 131a/12, 131b/10, 132a/5, 132b/2,

132b/8, 132b/10, 134b/11, 144a/13, 146a/15, 149b/6, 150a/3, 151a/15, 153b/3, 160a/19, 167a/8, 167b/2, 117b/8, 107a/17,95b/16,87b/13, 90b/5, 91a/10, 92a/7, 92b/19, 93a/18, 153b/5

ḫoş gel- Geleni iyi karşılamak, güzel söz söylemek :163a/6

ḫoşca Hoş bir şekilde olan:159b/18,114a/13, 150a/12, 155b/13, 96a/11

ḫūb (f) Güzel:167a/18, 113a/4

Ḫudā (f) Allah:145b/2,134b/8,134b/16,167b/15,142b/17, 142a/15, 131b/5

ḫūn (f) Kan:114b/19, 88a/10

ḫurd (f) Kırılmış, ufalanmış, paramparça olmuş:153a/2

ḫurūş (f) Kaynayıp taşma. Neş'e ve ahenk. Coşup taşma:137b/13,88b/13

hūş bk. ḫoş

ḫuṣūmet (a) Düşmanlık:129b/1

ḫuṣūṣ (a) Konu: 151a/19,128b/8, 135a/12, 144a/7, 146a/7, 152b/8,119b/15,104a/12, 118a/10, 135a/19,132b/11

huy (f) Alışkanlık, mizaç:154b/15

ḫużur (a) Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç:134a/12,132b/17,123b/11,163b/15, 087b/1

ḫükm (a) Hüküm, emir, karar:125b/11, 133a/11, 149b/15,128b/12

ḫ. it- Karar vermek, hükmetmek: 123a/3

hüner (f) Yetenek, beceri: 123b/3

ḫürmet (a) Saygı: 125a/06,167a/19

ḫüsn (a) Güzellik : 146b/4, 147a/7

h.-ü cemal Yüz güzelliği : 146b/4, 147a/7

Ḫüsrev (özel isim) 154a/1,165a/5

I

ırak Uzak: 91a/3,102b/10,113b/5, 134a/4,120b/11

Irak Ortadoğu'da bulunan bir ülke:133a/14

'ırż (a) Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti: 98a/6, 102a/12, 92a/17, 90b/6,102a/13

ışıcak Sıcak:115b/1, 114b/13, 99a/9

ışlat- Islak hale getirmek :121b/05

ışmarla- Bir işin yapılmasını birine söylemek:162b/15,122b/7, 131b/5,103b/7, 98b/15,91b/18

ıżtırāb (a) Acı: 149a/10,133b/6

İ

iblis (a) Şeytan:107a/15

ibn (a) Oğul:88b/3, 126a/19, 123a/1

İbrahim (Özel isim)146a/13

ibtidā (a) Başta, en önce: 106b/9

icād (a) Vücuda getirmek. Yeniden bir şey meydana getirmek. Yoktan var etmek:139b/11

icāzet (a) İzin: 111b/6,126a/15,131b/13, 136b/19, 144a/13, 165a/6, 103b/11

i. vir- İzin vermek: 97b/8, 144a/7, 144a/18, 148a/2, 149a/3, 151a/15, 163a/4, 166b/6,135a/6

iç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer: 88b/14, 146b/19, 98a/7, 99a/14, 105a/12, 111a/18, 143a/14, 143b/9, 144b/9, 148a/9, 151a/4, 151a/5, 152a/5, 153a/5, 158b/7, 166b/13, 157a/12

iç- Bir sıvıyı ağza alıp yutmak:117a/4, 117a/11, 117a/14, 117b/8, 117b/10, 118b/18, 117a/8, 119a/1, 121b/12, 121b/15, 129b/16, 139a/18, 153b/1, 155a/6, 155a/7, 133a/2, 155a/10, 158a/1,114b/7, 117a/9, 118b/6,115b/5, 116b/8,116b/15,92b/2, 115b/5, 116a/2, 116a/15, 116b/8, 117a/17, 117b/2,116a/16, 117b/11,124a/14,118b/11,117a/15, 158a/2, 115b/15, 116b/5, 117b/9,125a/10,124a/16,116a/17,141a/6,118b/10,115b/15, 117a/13, 92a/19, 149b/11,88a/14, 89b/7, 89b/18, 90b/16, 94b/11, 94b/19, 102a/7, 102a/8, 102a/9, 105a/3,

110b/13, 110b/15, 118b/17, 123a/8, 123a/9, 132a/2, 135b/12, 161a/13, 162a/15, 168a/9,141b/9,90a/4,96a/11,162a/4,114b/7, 122b/10, 125a/11, 143a/11, 155b/2, 140a/4, 124b/2,117b/13,117b/3

içerü İçeri:86b/7, 91b/17, 91b/19, 94a/18, 94b/1, 95a/19, 95b/3, 95b/6, 102b/16, 102b/18, 108a/19, 134a/10, 151b/11, 161b/4, 161b/17, 163a/4,152a/11, 154b/19,161b/10,131b/18

içir- İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak:119a/8,117a/15

için Amacıyla, maksadıyla: 158a/8,143b/13,93b/1, 93b/6, 93b/7, 95a/5, 115a/17, 118b/2, 121a/10, 122a/16, 124b/12, 125a/13, 129a/13, 137b/11, 145b/10, 148a/17, 164b/16,144b/7

id- Etmek, eylemek, yapmak:90a/18, 94b/9, 106a/1, 113b/7, 116a/11, 135b/17, 147a/15, 161a/2, 103a/11,163b/7,146b/13,106a/16,105a/4,90b/1, 132b/3, 136a/4, 149a/19, 094b/18, 108a/17, 152b/11,154b/18,167b/17,103b/19, 151a/9,91a/10,92b/19, 100b/11, 102b/4, 107a/18, 112a/2, 112b/11, 113a/4, 151a/14, 165a/6, 167b/10,167b/10, 88b/13, 104b/14, 105a/4, 107a/10, 107b/4, 122b/1, 123a/14, 127a/7, 133a/19, 136a/11, 144a/7, 144a/15, 144a/17, 150a/10, 160a/05, 167a/13,164b/04,167a/09,146a/08, 148b/03, 165a/05, 86a/3,152b/13,86a/15, 86a/16, 89a/6, 90b/12, 91b/1, 93a/8, 97b/2, 99b/8, 102b/15, 103b/14, 111a/13, 115b/16, 116a/19, 119a/15, 119b/10, 125b/11, 131a/3, 134a/2, 134b/1, 134b/18, 136b/16, 139a/15, 140a/17, 141b/3, 144a/5, 145a/17, 147a/11, 147a/13, 150a/4, 158a/1, 161a/14, 166b/12, 166b/14, 166b/16, 167b/6, 167b/7,133b/11, 145b/1, 153a/2,100a/16, 107a/9, 115a/15,124a/3, 125b/5, 132b/13,90b/16, 95a/14, 122b/10, 125a/16, 131b/7, 134b/16, 143a/4, 143a/8,105a/16, 107a/4, 117b/7, 118a/18, 122a/8, 141b/10, 150b/1, 150b/3, 165a/3,97b/3, 101b/1,143b/10, 145b/5, 148a/14, 159b/7, 159b/13,86b/12, 95b/7, 102a/14, 107b/10, 126b/15, 134b/5, 141b/8, 167b/16, 88a/1, 113b/13, 130a/19, 152a/2,112a/15, 112b/11,118a/19,111b/5, 113a/6,134b/17, 142b/8, 134b/2,112a/1,91a/17, 149b/16, 111b/19, 121a/5,168a/10,90b/12, 91a/8, 91b/01, 91b/5, 94a/7, 97b/5, 107a/5, 110a/11, 117a/16, 137a/04, 141b/14, 142b/02, 142b/17, 105a/03, 128a/03,127b/10, 137a/17, 141b/17, 137a/9,101b/5, 101b/7, 123a/13, 128b/7, 129a/7, 132b/11, 134a/12, 150b/9, 168a/13, 127a/17,101a/12, 109b/19, 138b/13, 142b/5, 107b/9, 113a/13, 126b/3, 162b/16, 168a/10, 127a/16,109b/11,136a/12, 149b/16, 156a/11, 144a/2,87b/5, 95b/15, 118a/9, 136b/3, 164b/14, 134a/16,153b/02,101b/03, 144a/12, 151b/18, 105a/11, 110b/10, 118a/16, 128a/19, 135b/01, 141b/16, 145b/10, 146b/12, 151b/19, 152a/12, 90b/6, 126a/13, 133a/19, 087b/2, 99a/10, 130b/1, 132b/2, 133a/5, 150a/2, 156a/12, 130a/3, 86b/1, 86b/7, 86b/8, 87a/4, 87b/2, 88a/2, 88b/8, 88b/14, 89a/13, 89a/18, 89b/3, 89b/18, 90a/1, 90a/12, 90a/19, 90b/11, 91a/4, 93a/15, 93b/9, 94a/15, 94b/3, 94b/10, 96a/13, 97a/3, 97b/5, 99a/4, 99b/13, 100a/13, 100b/9, 100b/10, 100b/11, 100b/17, 101b/18, 101b/15, 101b/19, 102a/3, 104a/12,104a/17, 105a/15, 106b/15, 107a/1, 107a/15, 107a/16, 107b/4, 107b/18, 108a/9, 108b/6, 108b/19, 109a/12, 109b/5, 109b/12, 109b/15, 110a/1, 110b/6, 110b/18, 111b/13, 112b/19, 113a/1, 113a/11, 113a/13, 113b/3, 113b/12, 115b/9, 118a/2, 118b/2, 119a/19, 119b/1, 119b/10, 119b/12, 120b/13, 120b/14, 121a/11, 123a/11, 123a/13, 123b/2, 123b/8, 123b/12, 123b/13, 124a/19, 125a/8, 125a/14, 125b/3, 125b/6, 125b/16, 126a/12, 126a/14, 126a/16, 126a/18, 126b/3, 126b/11, 127a/3, 127b/3, 127b/6, 127b/14, 128a/14, 128b/3, 130a/19, 130b/7, 131a/1, 131b/1, 131b/14,

132a/5, 132b/18, 133b/4, 133b/16, 133b/18, 134a/3, 134a/6, 134a/16, 134b/9, 135b/5, 137a/12, 137b/9, 138a/16, 138b/1, 138b/15, 139a/16, 139b/2, 139b/15, 140a/3, 140a/7, 140a/15, 140b/17, 141a/13, 142a/1, 142a/17, 143b/3, 144a/11, 144a/13, 144a/16, 144b/2, 144b/4, 144b/8, 144b/9, 144b/16, 145a/9, 145a/14, 145b/4, 145b/11, 148b/12, 149a/5, 149a/11, 149a/18, 149b/10, 149b/14, 149b/15, 150b/1, 150b/11, 150b/16, 152a/6, 152b/17, 153a/3, 153a/4, 153b/6, 153b/9, 153b/19, 154b/6, 155a/8, 155a/18, 156a/8, 156b/4, 156b/14, 157a/17, 157b/8, 157b/10, 158a/14, 158a/16, 158b/15, 158b/18, 159a/1, 159a/18, 159b/3, 159b/16, 159b/17, 160a/3, 160a/9, 160b/9, 160b/17, 161a/3, 161a/14, 162a/16, 162b/9, 162b/12, 162b/13, 162b/17, 162b/19, 163a/1, 163a/17, 164a/1, 164b/3, 165a/2, 165a/15, 165b/12, 165b/16, 166a/2, 166a/16, 166a/19, 166b/7, 167a/12, 168a/12, 168a/14, 168a/15, 168b/4,146a/9, 147b/7

idi Bilinen geçmiş zaman ek fiili:86b/2, 87a/9, 87b/2, 87b/17, 87b/19, 89a/3, 89a/7, 90a/16, 90b/3, 90b/13, 95b/4, 96a/4, 96b/15, 97a/1, 97a/2, 98a/4, 98a/18, 98b/12, 101b/11, 103a/12, 103b/18, 109b/17, 110a/16, 111b/18, 113b/7, 113b/16, 114a/16, 114b/1, 114b/17, 116a/11, 116a/14, 116a/15, 116a/19, 116b/6, 119a/15, 120a/19, 121a/10, 121b/9, 122b/19, 123a/5, 128b/2, 131b/17, 132a/1, 132a/9, 136a/13, 136a/17, 137a/19, 137b/13, 138b/10, 140a/16, 145a/6, 145a/18, 146b/5, 146b/18, 147b/7, 147b/9, 148a/7, 148a/17, 149b/1, 150a/5, 151a/1, 151b/8, 151b/12, 152b/5, 152b/8, 153a/15, 153b/5, 155b/15, 156b/5, 157a/10, 157b/10, 160b/18, 164b/7, 164b/8,134b/11,114a/10, 114b/4,88a/15,123b/8, 130b/10,95a/2, 102b/3, 106a/15, 114a/13, 117a/18, 166a/6,104a/14, 133b/17,105b/14,157a/4,104a/15

iġvā (a) Ayartma. Azdırma. Baştan çıkarma:118a/14

iḫrāç (a) Dışsatım, yurt dışına gönderme:100b/11

iḥsān (a) Bağışlama, yardım etme, lütuf:100a/13,105b/9,91a/4,125b/3,158a/8,128b/19, 143a/4

i. it- Yardım etmek, iyi davranmak: 125b/3

iḥtilām (a) Düş azma, bâlig olma, ergen olma:147b/8

iḥtimāl (a) Olasılık: 151a/18,116b/3

iḥtiyāc (a) Lüzum, lâzım gelme, ihtiyaç:109a/18,142b/15

iḫtiyār (a) 1. Seçmek, tercih etmek:146a/3 **2.** Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı: 123a/16, 130b/11

iḥyā (a) Yeniden canlandırma, diriltme: 116a/4

iḳbāl (a) Baht açıklığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu:108b/10

iḳdām (a) Gayretle ve yıkılmadan çalışma: 113b/13, 117a/16, 119a/02, 131a/15, 133b/11, 151b/18, 102b/15

i. it- Gayret ve çaba göstererek çalışmak: 136a/4

iken Olduğu hâlde, olduğu zaman:90b/2,91a/12, 101a/17, 108a/15, 139a/19, 141b/15, 148a/5, 149a/11, 158a/19

iki Birden sonra gelen sayının adı:86b/6, 93b/1, 95a/4, 95b/1, 96b/18, 107a/15, 108a/11, 114a/6, 114a/12, 123a/3, 123b/13, 124a/17, 125a/1, 125b/11, 127a/1, 128b/13, 129b/18, 130a/15, 130a/18, 131a/2, 133b/5, 133b/13, 134a/13, 138a/17, 138a/18, 138b/2, 138b/7, 139a/10, 143a/17, 144a/1, 145a/12, 147a/16, 150b/18, 156a/7, 160b/7, 164b/19, 165a/10, 166a/1, 166a/4, 166b/17,141b/15, 112a/3, 121b/10, 123a/4, 135a/18, 135a/19,96b/17,95a/8, 114a/11

ikinci Birinciden sonra gelen:134a/7, 136a/5

ikindi İkindi:139b/1, 166a/8

ikişer Her birine iki veya her seferinde iki:99a/7, 120b/14, 166b/14

ikiyüz Yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı:161a/4

iḳlīm (a) Ülke, diyar:126b/6, 147a/12,100b/10, 120b/4

ikrāh (a) Zorla ve isteksiz olarak iş yaptırma:99b/8

ikrām (a) Saygı ve hürmet: 167a/17, 120a/5

iḳrār (a) Benimseme, onama, kabul, tasdik: 91a/13,91a/12, 164a/16,107a/2,107a/3

‘ilac (a) Çare, ilaç:110a/07,122a/18

İlāhi (a) “Bu ne hal, ne tuhaf” gibi şaşma, sitem bildiren bir söz:117a/5

ile Birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz:86b/7, 87b/1, 88b/3, 89b/14, 90b/5, 91b/19, 93a/8, 94b/11, 95a/7, 95a/14, 96a/5, 96a/9, 96b/13, 97a/13, 97a/14, 97b/3, 99a/11, 100a/12, 100b/7, 100b/8, 101a/7, 101a/14, 101a/19, 101b/11, 102a/2, 103a/1, 103b/6, 103b/9, 104a/4, 104b/6, 105a/19, 105b/12, 106a/12, 106a/15, 106b/5, 106b/17, 106b/19, 107b/9, 108a/3, 108b/12, 109a/3, 109a/6, 109a/9, 111a/3, 111a/8, 111a/10, 111b/07, 111b/10, 113a/18, 115a/12, 116b/19, 117b/01, 117b/19, 118a/07, 118a/13, 118a/14, 119a/16, 120a/05, 120a/19, 120b/3, 120b/15, 122a/1, 122a/3, 122a/14, 122b/14, 122b/16, 122b/17, 123a/10, 123b/11, 123b/16, 124a/15, 125a/6, 125a/11, 125b/9, 125b/17, 126a/1, 127a/1, 127a/15, 127b/1, 127b/5, 127b/15, 128a/2, 128b/6, 130a/10,

130a/11, 130a/13, 131b/8, 132a/6, 132a/8, 132a/10, 132b/7, 132b/13, 132b/16, 136a/9, 136a/18, 136b/3, 136b/6, 136b/11, 137a/16, 137b/2, 138b/5, 138b/12, 138b/13, 140a/13, 140a/18, 141a/14, 141b/6, 142b/6, 142b/19, 143a/1, 143a/18, 143b/14, 143b/15, 144a/14, 144b/10, 144b/11, 144b/12, 144b/16, 146b/14, 147b/5, 148b/7, 148b/8, 148b/12, 148b/14, 148b/19, 149a/3, 149a/5, 149a/6, 149b/3, 149b/7, 150a/8, 150a/11, 151a/2, 151a/3, 151a/5, 151a/18, 153a/2, 153b/2, 154a/11, 154b/4, 154b/17, 155a/6, 155a/7, 155a/13, 155b/6, 156a/15, 156b/2, 156b/4, 156b/19, 157a/15, 157b/2, 157b/6, 157b/13, 158b/6, 159a/3, 159a/5, 159a/17, 159b/6, 160a/1, 160b/10, 160b/14, 161a/5, 161a/10, 162b/3, 162b/6, 162b/12, 162b/13, 162b/18, 164a/3, 164a/14, 164b/1, 164b/4, 164b/5, 165a/19, 165b/14, 166a/3, 167a/07, 167a/14, 167a/17, 167b/9, 167b/19, 168a/3, 168b/3,095a/6

ileri Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, ileri:142b/10,113b/11,94b/15, 97a/7, 100a/18, 104a/16, 136b/17, 138a/15, 139b/3, 142a/14, 151b/8, 151b/15, 160b/4,151b/9, 136a/7,114a/10

ilet- Götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek:124b/6

illā (a) Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki:127a/19

iltifāt (a) İlgi gösterme, rağbet etme:95a/6,86b/13

İlyas (Özel isim) 160b/18,162b/18,161a/5, 162b/11,161a/15, 162a/9

imān (a) Din, inanç:125b/14, 130a/10, 159a/5

imdād (a) Tehlikede olana yapılan yardım:149a/11,101b/19

imdi Buna göre, şu hâlde, artık:87b/2, 87b/11, 88b/10, 95b/8, 95b/14, 96b/17, 98b/13, 99b/3, 100a/2, 101a/12, 101b/8, 102a/8, 106b/16, 108b/12, 108b/13, 109a/10, 110a/8, 110b/13, 111b/14, 112a/8, 112a/17, 112b/13, 115a/3, 116a/5, 117a/11, 118a/9, 121b/8, 123a/9, 123b/3, 125b/2, 126b/3, 126b/10, 127a/14, 127a/17, 127b/1, 127b/7, 129a/5, 129b/3, 129b/7, 131a/14, 135a/10, 135b/9, 136a/18, 137a/2, 141b/4, 141b/19, 146a/1, 147b/11, 149b/7, 150b/4, 156a/12, 156a/17, 157a/17, 158a/4, 158a/8, 159a/5, 159b/10, 160a/3, 161a/3, 161b/2, 164a/19, 164b/6, 164b/12, 167a/9, 167b/9, 168a/12

imiş Öğrenilen geçmiş zaman ek fiili:101a/14, 103a/18, 103b/3, 110b/3, 114a/17, 147b/11, 157a/12, 166b/18,125b/4,98a/12,133a/9, 168a/17,127b/7

in Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk:154a/12

in- Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek: 96a/8, 96b/16, 118a/7, 147b/14, 143a/10, 158a/3, 139a/3, 148b/5, 152b/16, 154b/10, 158b/8, 158b/9, 165b/14

‘inād (a) Bir konuda direnme, ayak direme, diretme, direnim:165b/5, 168a/10,111b/5, 112a/16, 86a/19

inan-İtimat etmek, güvenmek, inanmak：150a/9,101a/18, 160b/03,167a/1, 167b/13,113a/5, 94b/16,102b/10

‘ināyet(a) İyilik, kayra, atıfet, ihsan, lütuf:101b/17,167b/7

incecik Çok ince:151a/1

incele- Tetkik etmek :134b/5

inci (a) İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi:147a/6

incin- Gücenmek, kırılmak, rahatsız olmak:106a/14,146a/14,106a/2,146a/2,91a/18, 155b/4

indir- İndirmek, inzal etmek: 108b/12,111a/18, 161a/2

inkār (a) Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma:117b06,104b/19, 161b/14,101a/15

inḳıyāt (a) Boyun eğme. Muti olma. Teslim olma. İtaat etme. İmtisal:86a/13

inkisār (a) Gücenme, gönlü kırılma: 92b/17

inṣāf (a) Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet:106b/14, 137a/19,108a/10

insān (a) İnsan:114a/8, 121a/15, 134a/17, 165a/18,147a/1,116b/4

inşāallāh (a) “Allah’ın izni ile” anlamında kullanılan söz:134b/8, 109b/4,110a/3, 140b/14, 95b/18, 109a/4

intiḳāl (a) Bir yerden bir yere nakletme. Tebdil-i mekân etme:155a/11

inzāl (a) Tenasül organından meninin çıkması:148a/15, 148b/8

irāde (a) İstek, arzu. Dileme. Emir. Ferman: 131b/1

ir- Ermek, ulaşmak: 135a/17, 90a/8,086a/10

iriş- Bir yere ulaşmak, varmak:135a/9, 140b/16, 158a/6, 158b/5,167a/16,156b/17,139a/14, 158b/4,116b/19, 141b/19, 152b/18, 154a/10, 166a/2, 166a/18,157b/18,160a/5, 145a/6,98b/16

irsāl **(a)** Gönderme:168a/5

irtesi Ertesi gün, sabahleyin:113a/11, 114b/9, 118b/7, 119a/8, 126a/8, 132a/7, 132b/15, 148b/15, 149b/5, 151a/11, 160b/15, 164b/18, 166a/16, 93b/12, 125b/16, 165a/11, 168a/2

irtikāb (a) Hile yapma:156b/9

i. eyle - Hile yapmak :156b/9, 123b/6
i. it- Hile etmek,hile yapmak:123a/13, 164b/11

iṣbāt **(a)** Kanıtlama:87a/3

i.eyle- Kanıtlamak: 87a/3

ise Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit:86a/18, 87a/3, 87a/19, 89b/16, 90a/2, 90b/17, 92b/1, 96b/5, 97a/1,100b/14, 102a/18, 102b/12, 102b/14, 103b/7, 103b/17, 105b/9, 105b/15, 106a/9, 106a/13, 107a/11, 107a/19, 108a/17, 112b/1, 113a/18, 113b/4, 113b/13, 114a/11, 114b/4, 115a/01, 115b/2, 116b/6, 117b/8, 121b/4, 122b/1, 122b/2, 122b/12, 127b/9, 130a/18, 134b/2, 135b/15, 137b/9, 139a/4, 141a/5, 142a/2, 145b/13, 146a/4, 146b/8, 146b/11, 147b/11, 149b/9, 150a/14, 151b/1, 151b/3, 153a/1, 154a/7, 155b/1, 156b/13, 158b/11, 159a/9, 163b/4, 164a/17, 165b/1, 167b/7, 167b/17, 145b/9,158a/2,87a/14, 91b/9, 122b/3, 127a/6, 149a/18

İsfendiyār (Özel isim) :112a/11,123a/1, 123a/2, 123b/7, 125a/18, 125b/10,113a/8, 122a/19, 122b/18, 124b/16,126a/19,123a/14

İsḥāḳ (Özel isim) : 151b/12,152a/3, 152a/12, 135a/1, 152b/12, 154b/2, 156a/5, 137a/15,108b/9

İskender (özel isim) :104a/5

İslām **(a)** Hz. Muhammed (sav)'in insanlığa tebliğ ettiği, Allah tarafından gönderilen son din, Müslümanlık:113b/11,140b/18, 149a/10, 153b/15, 165b/8, 166a/3, 166a/11,154b/17, 132b/11, 133a/14,130b/5, 113b/16, 133a/9,102b/2,153b/14

İslambol İstanbul: Eskiden İstanbul yerine kullanılan bir tabir:164a/8

ıssī Sıcak:116b/7,115a/16

İstanbul Türkiye'nin en büyük şehri ve Osmanlı İmparatorluğu'nun taht şehri (1453-1922):164a/10

iste- İstek duymak, arzulamak: 100b/7,99a/10, 103a/15, 125a/9, 147a/14,125a/8,153a/16, 106b/18,119b/3,102a/17,110b/1,138a/9,111b/10,140b/1,94b/15,111b/9,113a/4,88b/3, 116b/4,

129b/5, 164b/15,126b/14,97b/6,108b/8, 111a/19,88a/19, 108b/1,111a/15, 114a/5, 122a/15, 127b/8, 146b/8,110b/4,103a/4,94a/18, 102b/17, 110a/5,145a/19, 118b/3, 157b/3, 87b/11, 90b/10, 110a/13, 118b/11, 118b/14, 137a/2,158a/12,126b/7, 117a/12,110b/1,165b/4,166b/5, 110b/12

İstefanos (Özel isim) :167b/19, 144b/13, 123a/3, 125a/18, 125b/12, 125b/15, 126a/2, 126a/12, 126a/17, 126b/1, 126b/7, 126b/17, 127b/19, 128a/4, 128b/4, 128b/7, 128b/19, 129a/16, 130a/9, 130a/12, 128a/16,126a/9, 126a/14, 131b/4,128a/15,128a/14, 128b/2,126b/13, 129b/14

istiḳbāl (a) Gelecek, karşılama: 160b/9, 162a/8, 132a/10

i.it- Karşılamak :167a/17, 160b/9, 162a/8

istimālet (a) Meylettirme, cezbetme, gönül alma :158a/10

‘işyān (a) Başkaldırı:156a/1

iş Çalışma, uğraşma: 92a/8, 101b/1, 101b/5, 101b/7, 102a/12, 141a/9, 143a/5, 143a/16, 144a/1, 158a/9, 164a/1, 104a/7, 117b/6, 141b/14, 97b/3, 100b/2, 104b/11, 115b/17, 118a/2, 123b/17, 146a/3, 159b/11, 107a/2, 111b/1, 112a/10, 114a/2, 117b/2, 117b/12, 121a/13, 121a/14, 166b/2, 137a/3, 167a/13,101b/12, 105a/19, 160a/6, 120b/18, 123a/14, 161b/19, 89a/11, 90b/15, 118a/13,109b/8, 109b/9,98a/3, 104b/13, 143a/17, 153b/8,161b/2, 91a/16

işāret (a) Bir nesneyi, bir durumu belirten şey, belirti: 131a/1, 116a/13

i. it- Göstermek, işaret etmek: 131a/1

işit- Duymak:93a/13,152b/8,134b/3,121a/15,146b/3,94a/8, 109a/19, 116a/16, 126b/18, 130b/6, 134a/8, 134a/9, 137b/16, 141b/7,141b/12, 142a/8, 152b/15, 153b/12, 155b/12, 156a/1, 156a/16, 164b/8,134a/7,132a/6,94b/2, 104a/2, 118b/9, 137b/18, 146b/4,138b/17, 146b/6,168a/5,91a/16,93a/7,135b/7,165b/6,124b/19,135b/11,135b/3, 123a/18

işle- Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek, iyi çalışmak:162a/17, 137b/8, 158b/8, 148a/6, 147b/19

‘işret (a) İçki içme: 86b/11, 153b/13, 123b/18, 133b/1, 140a/19, 145a/16, 153a/18, 167b/18, 89b/11, 89b/15, 109a/16

‘i. it- Eğlenmek, yiyip içmek: 131b/1, 144a/16, 145a/9, 145b/5, 150b/16, 151a/17, 153a/8, 153b/2, 155a/7

işte Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık:86a/11, 86b/19, 89b/17, 90a/15, 91a/13, 95b/10, 100a/7, 100a/10, 103a/7, 107a/10, 108a/14, 112b/15, 113a/14, 123a/6, 125a/4, 125a/17, 128b/5, 133a/9, 134a/13, 135a/14, 136b/17, 137a/1,

137a/17, 140a/2, 141a/15, 141b/2, 141b/12, 142b/3, 142b/6, 143a/7, 143b/19, 145a/8, 146b/9, 149a/7, 149b/13, 150a/8, 151a/9, 155a/17, 155b/18, 159a/2, 159a/19, 160b/2, 162b/14, 163a/17, 164a/6, 168a/2, 168a/6

iştiyāḳ (a) Arzu ve şevk, hasret çekme, özleme:108b/5

it- Etmek, bir işi yapmak:89a/4, 94b/2, 109a/1, 110a/9, 110a/10, 112a/2, 166b/2**,** 149b/15**,**95b/14, 99a/5, 112b/6, 122b/15, 130b/8, 137a/18**,**123a/3**,**88b/17, 90a/13, 98a/11, 105a/2, 118a/11**,**130a/7**,**101a/17**,**130b/11**,**161a/3**,**167a/17**,**122b/19, 123a/1, 128b/18**,**162a/18, 162a/19**,**124b/10, 126b/10**,**116a/9**,**146a/7**,**160b/18**,**144b/19, 88b/11, 118a/17, 142b/9,165a/8, 106b/11, 126b/5, 142b/18, 165b/5,120b/10, 166b/19, 108a/6, 118a/3, 118a/13,131a/08, 124a/15, 127a/16, 142b/16,108a/8,110a/6,86a/13, 93a/14, 106b/13, 137a/18, 141b/19, 161a/1, 165b/1, 168a/9,150a/10,147a/12,106a/18, 156a/14,90b/13,87b/13, 101a/11,168a/12, 118a/12,142b/8,156a/13, 159b/10,86b/13, 90b/01, 149b/15, 165b/13, 168a/09,106a/14, 112b/17, 135b/8, 135b/9,145a/5,101b/4, 091a/13, 93b/19, 107a/2, 163b/2, 163b/6,115b/3, 131b/17,168b/8,104b/11,163a/14,110a/8, 124a/10, 148b/8,112a/16,164a/2, 129a/10,123a/2, 129b/7,102b/9, 103b/4, 130b/2, 133b/10, 141a/9,104a/3,126b/8, 140b/9,142a/12

āh it- : 94a/15, 94b/3

ārām it- : 133a/19, 168a/14

ʻarż it- : 126a/12

cem it-:107b/4, 126b/10, 150a/1

cülūs it :160b/18

cūş ḫurūş it-:88b/13

edā it-:109b/5, 112a/2

fāş it-: 92a/14

fedā it-: 110a/11

ferāġat it-: 104a/3

fużullık it-: 94a/7

ḫalāṣ it-: 144a/11, 152a/18, 156a/10, 158b/11, 159a/5

ḫaẓẓ it- 130a/7

ḥükm it- : 123a/3

iḥsān it-: 125b/3

iḳdām it- : 136a/4

irtiḳāb it-:123a/13, 164b/11

istiḳbāl it-:167a/17, 160b/9, 162a/8

işāret it-: 131a/1

ʻişret it- : 131b/1, 144a/16, 145a/9, 145b/5, 150b/16, 151a/17, 153a/8, 153b/2, 155a/7

iṭāʻat it-: 86a/13, 162b/15

ʻizzet it- : 132b/18

ḳabūl it-: 91b/1, 165b/13,91a/17

kerem it- : 99a/10, 136a/9, 136a/18, 146a/2

ḳıyās it-: 153b/06,115a/15

madārā it- : 91a/8

medḥ it- :126a/16

men‘ it-: 148b/11

merḥamet it-: 89b/3, 93b/6

müşāvere it-: 123a/13,

naṣiḥat it-: 162b/12, 94b/10

naẓar it-: 86b/8

nūş it- :94b/2, 101b/19, 145b/19

peydā it-: 95b/7, 125a/14

ri‘āyet it- 149b/10,125a/7

ricā it-: 88b/8,

şafā it-: 106a/18, 159a/17, 135b/17

sa‘y it-: 90b/1, 91a/3

seyr it-: 119b/10, 150a/2, 152a/2, 160b/1,143b/9

şükr it-: 152a/12, 152a/14,138b/15,140a/6

taḥammül it-: 135b/8, 135b/9

taḥsīn it-: 142a/17, 143b/5

ṭaleb it-: 144a/12, 165a/13

ta‘lim it-: 101b/10, 113a/10

teblīġ it-:144b/4

tedārik it- 107a/9, 107b/3, 111b/14, 111b/8, 150a/17, 151b/9, 167a/10, 136a/11

teklīf it-: 127b/10,108a/8,130b/12

temāşa it-: 160a/5

tenbīh it-: 93b/9

teşīr it-: 140a/3

teslīm it-:102b/3, 109a/6,

‘uryān it-: 88a/2

vedā‘ it-: 149a/5

żabṭ it-: 142a/1, 159b/3, 160b/17

zebūn it-: 87a/4, 93b/18, 101b/17

żiyāfet it- : 144a/15

ẓor it-: 128a/14, 128a/15, 137b/1, 157b/8

ẓuhūr it-: 139b/3, 151a/18

‘iṭā (a) İhsan etme, verme: 108b/16

iṭā‘at (a) Emre uyma: 86a/13, 162b/15

i. it- Uymak, boyun eğmek: 86a/13, 86a/14

i‘tibār (a) Saygınlık:135a/13**,**153a/13

iy Ey (Hitap edatı):93a/16, 122b/3, 123a/17, 123b/5, 123b/19, 124b/8, 126b/7, 127b/6, 128a/2, 130b/11, 131a/9, 132b/8, 133a/3, 133a/5, 133a/11, 133a/17, 133b/2, 133b/6, 134a/17, 134b/6, 135a/3, 135b/5, 135b/14, 136a/9, 141b/2, 141b/3, 141b/4, 142a/15, 144a/6, 145b/17, 146a/5, 149b/6, 151a/17, 151b/13, 153a/9, 153a/14, 153b/19, 156a/10, 156a/11, 157a/17, 157b/17, 159a/2, 159b/6, 161b/5, 162a/3, **,**86b/19, 87a/6, 87a/18, 163a/7**,**130a/2**,**158a/12

iyilük İyi olan şeyin hâli, hoşluk, iyilik:100b/7

iẕ‘ān (a) Anlayış, anlama yeteneği:100a/14

iẕin (a) Ruhsat: 90a/15, 108b/6, 119b/8

‘izzet (a) Büyüklük, yücelik, ululuk:120a/5,128b/10,167a/17,132b/18, 125a/6

‘i. it- : Değer, kıymet vermek: 132b/18

J

jengār (f) Kir, küf, pas:92b/15

K

ḳabāḥat (a) Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet:87b/13,91a/13, 90b/7, 118a/8, 118a/17, 163b/5

ḳabamanca Büyükçe, kocaman :129b/12

Ka’be (a) Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer: 143a/9,145b/12, 95b/5, 104a/12

ḳābil (a) Yetenekli, mümkün:105b/17, 113b/5

ḳabîle (a) Topluluk, toplum.:107b/5

ḳabūl (a) Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma: 127b/8, 131a/1, 131a/8, 132b/19, 145b/15, 146b/14, 147a/10, 147a/11, 165b/13

ḳ. it- Kabul etmek, uygun bulmak: 91b/1, 165b/13,91a/17

ḳabż (a) Sap, elle kavranacak kısım:88a/17

ḳaç Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı: dönüp 147a/13, 153a/16, 160a/2,161b/18, 118b/1,96a/1, 96a/3, 96a/4

ḳaç- Kurtulmak, yakayı sıyırmak, firar etmek:155b/17, 156b/13, 156b/10,137a/0,140b/7, 158b/6, 157b/17,122a/13, 156b/4, 158b/1,158b/9,156b/12,156b/5,157b/16, 158b/3, 166a/10, 156b/15, 146a/7,158b/6,156a/14,156a/14,137b/4, 158b/03,151b/18, 159b/8,102a/2

ḳaçan Ne zaman: 130b/15, 134a/5, 156b/10, 157b/17, 167a/6

ḳaçır- Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak :137b/7,127b/16,166b/1,160b/13

ḳad, ḳadd (a) Boy:135a/18,165a/14, 120a/2, 123a/5, 135a/19,165a/16,133b/12

ḳadar (a) Ölçüsünde, derecesinde:106b/13, 114a/8, 114b/2, 117a/9, 119a/1, 119a/11, 119a/14, 119b/13, 121b/15, 123b/2, 125a/7, 125a/12, 129a/3, 129b/5, 132a/7, 133a/13, 134b/13, 135b/1, 136a/10, 137a/13, 143a/4, 145b/10, 145b/19, 146a/19, 147b/10, 147b/13, 151b/1, 153a/12, 155a/4, 156b/16, 157b/15, 158a/7, 159a/9, 159a/12, 159a/16, 160a/18, 161a/10, 161b/13, 162a/6, 164a/13, 164b/9,152a/14,115a/13, 129b/10,114a/11,120b/3, 087a/13, 87a/14, 90a/17, 90b/11, 92b/19, 96b/2, 98a/19, 100a/12, 101b/15,102a/8, göre 98b/2, 099a/16, 102b/11, 115b/9, 151b/19

ḳadeḥ (a) İçki içmeye yarayan ayaklı bardak:125a/12, 122b/8

ḳadem (a) Ayak: 147b/8, 159b/15, 90a/9

ḳ. baṣ- Ayak basmak:147b/8

ḳādı (a) Kadı, hâkim: 129b/13, 99a/15

ḳadın Hatun, hatun kişi, kadın: 97b/4, 98a/6,96b/7, 98a/8, 098a/11,98a/17,97a/7,97b/3

ḳādir (a) Güçlü, gücü yeter: 120a/18, 125a/7, 133b/19, 145b/9, 145b/12, 145b/13, 146a/7, 146a/9, 141b/13, 86b/17, 92b/18

ḳ. ol- Güçlü olmak :105b/16, 125a/07, 133b/19, 86b/18, 87a/14

ḳadeḥ İçki içmeye yarayan ayaklı bardak:121b/17, 122a/2

kadem (a) Ayak:142a/9

ḳāf (a) Masallarda adı geçen, arzın etrafını kuşatan dağın adı:126b/19

ḳafa (a) Baş, ser: 139a/1,139a/7

ḳafadār (f) Görüş ve anlayışları birbirine uyan kimselerden her biri, kafadaş, kafa dengi: 152b/18, 166a/2

ḳ. ol- Aynı görüş ve anlayışı paylaşmak, kafa dengi olmak: 152b/18, 166a/2

ḳafes (a) Aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme:88b/3

kāfir **(a)** Müslüman olmayanlara verilen ad:133a/16, 140b/19, 143a/15, 156a/7, 095b/5**,** 161a/9**,**133a/9**,**153a/1**,**/16**,**156b/6**,**154a/7**,**156b/13, 159b/11**,**99b/19, 151b/1, 165b/15, 166a/8**,**165a/18**,**152b/18**,**142a/7, 166a/5**,**151a/19

ḳaftan Daha çok gönül almak ve mükâfatlandırmak için giydirilen üstlük, süslü elbise:88a/11, 120a/3

ḳaġan Hakan. Hükümdar:86b/5

kāġıd **(f)** Kâğıt:165b/9, 142b/10**,**142b/12

kāh **(f)** Bazen, kimi vakit, bazı bazı, gâh:96b/19, 98a/18, 133b/14

ḳaḥbe **(a)** Namussuz kadın. Fâhişe: 96b/11, 98a/5**,**98a/4, 97a/17

kāhice Bazen, zaman zaman**:**88a/1

ḳahr **(a)** Derin üzüntü veya acı, sıkıntı:159a/4

ḳahramān **(f)** Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren (kimse), alp, yiğit:134a/19**,** 129a/5, 166b/16, 88a/10

ḳaḥṭlık (a) Kıtlık:121a/15

ḳahve Kahvehane, çay içilip sohbet edilen yer:168b/8

ḳā'il **(a)** Razı olan, boyun eğen: 98b/14

ḳ. ol- Razı olmak, boyun eğmek:97a/13,

ḳaḳ- İtmek, vurmak:138a/17, 127b/9, 128a/11, 138a/10, 152a/2

ḳal- Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek: 137a/2, 161a/12,120b/2, 151b/3, 112a/4, 113b/10, 117a/7, 120a/8, 137a/12, 138a/18, 139a/19, 140a/16, 160a/12, 143a/19, 147a/9, 147b/12, 154b/3, 114b/9, 120b/17, 140b/12, 140b/15, 160b/14, 153a/17, 137b/11, 113b/9, 157a/12, 119a/19, 123a/15, 159a/7,105b/05, 107a/11, 112a/4, 114b/13, 156b/10, 157b/16, 160a/16,166a/10,156b/17,165a/9,137a/2,158a/9,135a/11,143b/4,115b/11,140a/4,103a/14, 108b/13, 113a/19, 121a/19, 137a/1, 160b/15, 149a/8, 139b/11, 139b/12, 146b/11, 099a/2,124a/2, 157b/11,92a/5, 99a/1, 99a/5,96b/12,96b/5, 94a/11,115a/5, 98b/19

ḳal'a **(a)** Kale:150b/8**,**150b/18, 152b/3, 152b/4**,**123b/8**,**129a/11**,**123b/15**,**125b/10**,** 130a/12**,** 125a/17**,**156a/5**,**107b/6, 133a/7**,**112a/11, 122a/19, 122b/17, 122b/19**,**109a/12, 112a/12, 113a/12, 125b/16, 150a/15, 150a/18, 151b/7**,**144a/19**,**107b/3, 108a/5, 108a/16, 109a/14,

110a/5, 120b/6, 126b/19,154b/15,112a/8,112a/11,112a/13, 122b/19, 163a/14, 125b/18, 124b/16, 102a/1

ḳalbur **(a)** Büyük delikli veya seyrek telli elek:154a/15

ḳalça Gövdenin arka bölümünde bacakların bel ile birleştiği yerde şişkin bölge:103b/12

ḳaldur- Bulunduğu yerden almak, yükseltmek:122b/04,116b/14,121b/10,116b/8, 121b/8, 155a/1,133b/2,115b/4, 97b/15,88a/13,91b/5, 94b/5

ḳalḳ- Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak:152a/10,114b/10, 164b/18,150a/4, 161a/10, 162a/3, 148a/16, 151b/19, 152a/5, 156a/2, 103a/14, 103a/17, 105b/7, 106b/19, 112a/18, 167b/8, 168a/19, 89b/4, 95a/14,93a/10, 93a/12

ḳalḳan Ok, kılıç vb.nden korunmak için kullanılan korumalık :133b/13

ḳalleş **(a)** Birine gizlice kötülük eden:122a/17, 155a/12

ḳamçı Bir ucuna ip, deri vb. bağlı olan vurma, dövme aracı : 156b/4

ḳāmer **(a)** Ay, hilal:92b/16

ḳamet **(a)** Boy, endam:163b/16,165a/16

ḳāmış Kamış: 151a/1,141a/17

Kāmil Olgun, tam, eksiksiz:90a/7

ḳan Damarlarda dolaşan hayat sıvısı:117b/19, 142a/3,158b/16, 144b/18, 154a/16, 135b/6

ḳan- İnanmak:116a/18

ḳanād Hayâli bir kahramanın uçmasını sağlayan uzun tüylü ve açılır kapanır bir çift organ:152b/16,159b/17

ḳanāk Kaynak, su toplanan yer:113a/17

ḳanda Nerede, nereye:110b/14, 119b/6, 121b/19, 124b/4, 125a/13, 128b/4, 130a/3, 148b/19, 156a/10, 159b/10, 160b/1, 163a/16,122a/11,149a/6,116b/10, 141b/3,98a/4

ḳandil **(a)** Çok Sarhoş:121b/15

ḳanġı Hangi:112a/8,125b/7, 96b/14

ḳanı Hani:104a/18, 122b/6,155a/15, 156a/11, 158b/6, 161b/19,110a/14

ḳānun (a) Geçerli olan kural: 162a/13, 87b/17

ḳār (f) Yarar, fayda:161b/14, 161b/18, 138b/14, 138b/17, 139a/14,115b/2, 156b/1

ḳar- Karıştırmak:142a/6, 166a/4

ḳara Siyah:106b/5, 131a/7, 137b/12, 93a/3, 99b/9

ḳara (a) Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak: 152a/6

ḳaraġol Güvenliği sağlamak için bulunan kimselerin bulunduğu yer:168a/1, 167b/18

karañlıḳ Işık olmama durumu: 96a/18

ḳarār (a) Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı:109b/13, 123b/9, 126a/8,128b/14, 132b/14, 150a/3, 160b/11, 163a/1, 166a/15, 167a/15, 92b/4, 92b/8, 101a/2, 101a/3

ḳ. eyle- Karar vermek: 107b/19, 145a/14

ḳarı Kadın:159a/18, 93b/19

ḳarın Mide, karın:121b/2, 124a/5,124a/6

ḳarındaş Kardeş:129a/9, 144b/13,124b/17,123a/3, 163b/0,128a/4,130a/9, 129a/17,129b/18, 130a/18,131a/14,125b/11,123b/13,107b/5,131a/10,128b/17, 128b/18,128a/9

ḳarış- Birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek:124a/19,101b/12, 87b/11, 96a/2, 88a/17

ḳarşu Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi, karşı:164b/6,116b/18, 105a/17, 115b/19, 120a/4, 120a/15, 125a/6, 126b/6, 128b/4, 129b/19, 132b/6, 135b/6, 144b/10, 149b/2, 154b/6, 158a/11, 160b/9, 162a/8, 164a/2, 164b/19, 167a/17, 133b/2, 159b/18,115b/11, 159b/14,164b/12,108b/14, 111a/17, 154a/19,116b/15, 121b/13,155a/14, 138a/17, 96a/9,87a/17, 91a/1, 91a/6,86b/14,99a/2

ḳarşula- Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak:108b/12,132a/7

ḳart Tazeliği geçmiş, işe yaramaz hale gelmiş:156b/14

Ḳarūn (Özel isim) :112b/15, 112b/18, 113a/11, 113a/16, 113a/19, 113b/14, 115a/11, 115a/19, 115b/1, 115b/14, 116a/16, 116b/2, 116b/11, 117a/11, 117a/12, 117a/15, 117b/1, 117b/4, 117b/6, 117b/10, 117b/14, 118a/2, 118a/10, 118a/19,113a/14, 113b/10,114a/15,125b/8,

131b/3, 140a/17, 141a/4, 141a/9, 141a/15, 141b/2, 141b/5, 141b/6, 141b/12, 142a/6, 142a/18, 149a/6, 150a/6, 150a/7, 150a/10, 150b/3, 150b/10, 150b/13, 151b/3, 153a/7, 153b/1, 153b/4, 153b/7, 154b/17, 155a/7, 155a/11, 155b/2, 155b/11, 156a/10, 156a/16, 156b/7, 156b/10, 157a/12, 157a/16, 157b/12, 157b/19, 158a/6, 158a/11, 158a/19, 158b/3, 158b/4, 158b/7, 158b/10, 158b/12, 159a/6, 159b/1, 159b/2, 159b/7, 159b/8, 160b/13, 162a/17,130b/5, 143b/17, 158a/17,162b/2,112b/17, 114a/7, 114b/16,131b/1, 135a/9, 140b/16,151a/18, 115a/4, 125b/6,113a/7,103a/19, 113b/4, 117a/4,113b/4,153b/18, 155b/10, 156a/8, 158b/19, 159b/15, 161a/11, 161a/17,112b/19,156b/17,155a/18, 114a/5, 103a/11,155b/19, 159a/9, 159b/2, 160a/1, 96b/18,96a/2, 96a/4, 96b/1, 96b/9, 98a/2, 98b/18, 100a/04,163b/19

ḳasāvet (a) Katılık, sertlik:92b/14, 101a/5

ḳaṣd (a) Kasıt:88b/11, 90b/12, 101a/19, 89b/6, 103b/18, 113b/19, 116b04

ḳ. eyle- Niyet etmek, kasdetmek:117b/5, 117b/7, 117b/17, 118a/12, 141b/18, 142b/8, 150a/8

ḳasem (a) Yemin, Ahdetme:104a/12

ḳaṣır (a) Köşk:118a/7

ḳaṣr (a) :90a/8

ḳaş Kemerli ve çıkıntılı şey veya yer:88a/9, 99a/3, 99b/7

kāşki Keşke:94a/2

ḳat Katman, makam, mevki:86b/6

ḳat- Eklemek, karıştırmak:113a/10, 122a/18, 122b/5, 124b/2, 125a/17, 132a/16, 141a/19, 159a/14,153a/1, 153a/19, 154a/8, 99a/14

ḳaṭār (a) 1. Damlalar dizisi, 2. Birbiri ardısıra dizili şeyler, kervan:111a/3,145a/1

ḳātı Düşünce ve davranışlarında belli ilkelere sıkı sıkıya bağlı olan: 167b/13

ḳaṭır Erkek eşekle kısrağın çiftleşmesinden doğan ve kendisi doğurmayan bir yük hayvanı:113a/1

ḳat'i (a) Kesin:115a/19, 106b/10

ḳaṭre (a) Damla:118b/8

ḳatl (a) Öldürme:118a/9, 118a/18, 122a/8, 125a/16, 134a/16, 134b/9, 141b/10, 142b/5, 155a/18, 162a/18, 164a/1, 149a/19, 156a/13, 159b/9, 159b/17,87a/16,90a/18, 102a/17, 137a/9

ḳatlan- Çâresiz kabûl etmek, ister istemez benimsemek, dayanmak:146b/9,150b/17, 96b/7

ḳattāl (a) (Katl. den) Çok öldüren, çok katleden:153b/5

ḳap- Birdenbire yakalayarak, çekerek almak:166b/15,155b/5,150a/13

ḳapat- Kapatmak:154a/10, 102a/1

ḳapı Kapı:150a/19, 150b/8, 150b/18,152a/4,111a/9, 151b/8, 161b/17,121a/9, 161b/12, 124b/3, 127b/18, 152b/13, 152b/19, 157b/7,153a/3, 154b/9,161a/16, 153b/10, 138b/7, 151b/7, 152b/16, 154a/6,129b/14,154a/9,143b/15,161a/19, 161b/8,96a/8, 96a/13, 86b/6, 99b/14, 100a/5,99b/13,95a/19,95a/16, 97a/6

ḳavādim (a) Kuyruklar, kuşların kanatlarının ön tüyleri:96b/8

ḳavm (a) Kavim, ulus:134b/10

ḳavuş- Bir araya gelmek, birleşmek: 120a/16

ḳavl (a) Söz:129a/11

ḳaya Büyük ve sert taş kütlesi: 138a/14, 158b/10

ḳayd (a) Endişe, gaile, telaş:144a/8

ḳayır- Koruyarak başarısını sağlamak, elinde tutmak:111a/14

ḳayış Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi: 143b/8

ḳāyl (a) Ulu şerif kimse:107b/16

ḳaymak Yoğurt, kaymak:119b/18

ḳayna- Çalkantı durumunda olmak, dalgalanmak, fokurdamak, ısınmak:113b/8, 117b/15, 115a/18

ḳaynat- Karıştırmak, ortalığı karıştırmak:139a/4

Ḳayṣer (Özel isim) :164a/7, 164a/11, 164b/3, 164b/14, 167a/3, 167a/8,164a/15, 166a/18, 166b/2, 167a/1, 167a/14, 167a/16, 167b/9, 168a/2, 168a/13, 168b/1,167b/8

Ḳayṣeriyye Bizans imparatorluğuna bağlı yerlere verilen isim:162b/5, 166a/10, 167a/16, 164a/13,164a/14, 166a/17,162b/17,164a/9, 112a/12

Ḳayṭās-iYunāni (Özel isim) 143b/10

ḳaz Büyük su kuşu, kaz:120a/12, 120b/13

ḳaz- Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak: 150b/19, 150a/19

ḳażā (a) Beklenmedik olay:142a/13

ḳazan- Kazanç sağlamak: 110b/6

kebāb (a) Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et:144b/15

kefen (a) Ölü sarılan bez:103a/4

kel Vücudun kıllı yerlerinde üreyerek kılların dökülmesine yol açan bir mantarın yol açtığı bulaşıcı hastalık:105a/10

kelām (a) Söz: 133a/3

kelb (a) Köpek: 89b/9

kelimāt (a) Sözler, kelimeler:106b/17,167b/9

kem (f) Noksan, eksik:90b/19

kemāl (a) Olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik: 139b/10

kemān (f) Yay: 138b/19,138b/16

kemend (f) Yakalamak için kullanılan, ucu ilmikli, kaygan uzun ip: 142a/13, 143b/8,122b/14, 99b/8,86b/4

kemer (f) Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı:128a/14, 138b/5, 145a/12, 148a/12, 161a/5, 163b/09,128a/14,152b/13, 162a/11,132a/14, 144b/8,127b/17

kemlik Kötülük:90b/16, 105a/2, 167b/6,142b/1

kenar (f) Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka:147a/15, 155b/16, 109b/1, 145a/2,139b/14

kendi, kendü İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat:136b/10,114b/14,91b/6,148b/13,87b/12, 89a/11, 89b/6, 90b/7, 91b/6, 92a/4, 92a/7, 94b/8, 96a/12, 96a/17, 99a/11, 100a/15, 101b/4, 103a/16, 105a/19, 105b/6, 105b/17, 107a/14, 110a/6, 113a/15, 113b/6, 115b/10, 116a/8, 117a/11, 118a/13, 119b/6, 120a/8, 122b/14, 127b/3, 129b/11, 131a/17, 131b/6, 132a/16, 136b/6, 139b/2, 142b/6, 142b/12, 143b/13, 144a/4, 144b/1, 146b/11, 148b/5, 153b/11, 154a/15, 155a/6, 162a/16, 164a/18, 165a/18,111a/1, 139b/17,167b/6,130a/17,157b/14,160a/10, 117b/8, 147a/10,118a/3,135b/19, 100a/15,126b/11,115b/13,117b/10,142a/1,156b/11,93a/18, 94b/11, 116a/8,86a/19, 87a/8, 89a/17, 93a/14, 94b/8, 94b/13, 95a/16, 98a/16, 101a/12, 105a/14, 106b/18, 108b/5, 126a/12, 135b/15, 138a/5, 139a/8, 142b/2, 147b/14, 148b/7, 152a/2, 152a/5, 158b/12, 163a/3,95b/19, 128a/12, 146b/6,93b/5, 131a/6, 166b/17,96a/19, 140b/14, 151a/11,123b/2, 124b/10, 125a/1, 128b/18, 129a/6, 137b/19, 139a/14, 150a/16, 167b/7,139a/10

kenb (a) İş yapmaktan ellerin iri iri olması :133b/13

kerāmet (a) Cömertlik, kerem, velîlerin gösterdikleri olağandışı hal:140a/5

kere, kere (a) Defa: 110b/11, 116a/9, 127b/14, 137a/6, 145b/2, 88a/2, 88a/8, 96b/10, 101b/8, 111b/8, 112a/7, 119b/16, 128a/5, 128a/14, 98b/6

kerem (a) Cömertlik, lütuf ve ihsan: 99a/10, 136a/9, 136a/18, 146a/2

k. it- Cömert davranmak, iyilik yapmak, lütufta bulunmak: 99a/10, 136a/9, 136a/18, 146a/2

kerīm (a) Yüce, cömert :167b/15

kerrāke (a)İnce softan ya da yünlüden yapılmış, hafif ve vücuda yapışmış gibi dar giysi:111a/4,111a/7

kervān (f) Birbirini takib ederek giden insan veya hayvan sürüsü. Kafile ve hey'etle giden yolcular takımı:163a/9

kes- Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak: 142b/9,99b/11,114b/15,105b/1, 168a/11, 159a/8, 103a/8, 104b/9, 115a/14, 164b/13

kesil- Kesme işi yapmak: 88a/6

keskin Faal, hareketli, serî:88a/3

keşret (a) Çokluk, bolluk:131b/11

keşke (f) Dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek "Ne olurdu" anlamında özlem veya pişmanlık bildiren bir söz, bari:106a/17

ketḫudā (f) Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya:121a/1,120a/5,124a/7,124a/5, 124b/9,130a/6,124a/11 ,121b/2, 121b/13

Keṭṭān (Özel isim): 122b/13

kez Defa, kere, sefer:88a/16, 97a/3, 136b/15, 137a/1, 138b/18, 139a/5, 141b/1, 147b/9, 152a/10, 152b/12, 161b/9

ḳıç Arka bölümde olan: 151b/18, 152a/4,137b/4

ḳıl İplik biçiminde herhangi bir deri uzantısı, tüy: 86a/6,88a/11

ḳıl- Etmek, yapmak:146b/3, 165a/13,117b/2,149b/7, 163b/16, 122b/9, 165a/14, 87a/5

ḳılıç Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah:138b/10,111b/5, 135a/12, 142b/19, 154b/3, 158a/19, 164a/2, 166a/3,154b/2, 107b/12, 118a/7, 120a/3, 140b/19, 141a/17, 141b/13, 142a/1, 143a/5, 152a/17, 152b/14, 154a/13, 154a/15, 154a/19, 155a/19, 158a/18, 163a/13, 163a/15, 166b/13,143a/15, 152b/10, 154b/11, 158b/15,160a/18,165b/16, 100b/8,87a/7, 87a/19, 91a/1, 91a/6,88a/2

ḳımılda- Hareket etmek: 148a/10,137b/19

ḳın Kılıç, hançer, kama gibi kesici araçların kendilerine özgü kaplarının ortak adı:88a/18, 110b/10,110b/1

ḳır- Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak:153a/5,156a/8,156b/16, 103b/13, 154a/8, 165b/8, 128b/3, 152b/14, 107b/12, 153a/1, 158b/2, 164b/2, 166b/1, 167a/1

ḳırāat (a) Okuma. Düzgün ve çabuk okuma:168b/8

ḳırba (a) Saka tulumu. Deriden su kabı:159b/18,113a/18, 114a/6, 115a/13, 115b/1,118b/7

ḳırıl- Sert bir şeyle vurularak ve çarpılarak parçalara ayrılmak:158a/10,156b/7, 097b/16

ḳırḳ Kırk:140b/18, 108a/11, 112b/19, 156b/3, 166b/12, 90a/7

ḳırıntı Birkaç çeşit mal,eşya:160a/1

ḳışa Kısa:108b/17

ḳıskan- Yerinde olmayı istemek, imrenmek:110a/13

ḳısım (a) Cin, tür, soy:147a/1, 145b/11,160a/10

ḳıṣṣa (a) Ders alınması gereken kısa hikâye: 116b/13, 117b/12, 138b/2,119b/9, 124a/16, 111b/3,102b/19, 90a/16, 100a/17,92a/17, 98b/15,102a/16

ḳış Sonbahar ile ilkbahar arasındaki soğuk mevsim:114a/17, 121a/19

ḳışla (a) Askerlerin topluca barındığı büyük yapı; askerî birliklere ait bina:129b/14

ḳıṭlıḳ Kuraklık, savaş vb. nedenlerle ürünün yetişmemesi ve bundan doğan açlık:121a/14

ḳıpırtı Kımıldanmak eylemi, kımıldanma, kımıltı:89b/19

ḳıyāmet (a) Gürültülü karışıklık, gürültü patırtı:134b/4, 90b/18,99a/1

ḳıyām (a) Kalkma, ayakta durma, ayağa kalkma:89a/5

ḳıyās (a) Karşılaştırma, oranlama, mukayese: 153b/6, 90a/1, 96a/13

ḳ. it- Karşılaştırmak: 153b/06,115a/15

ḳıy- Acımayıp öldürmek:118a/2,141a/3, 89a/13,87b/3, 91a/3, 94b/11,92a/8, 92a/8

ḳız Kız:107a/7, 121b/17, 122a/2, 122b/6, 125a/11, 142b/14, 146a/2, 146a/5, 121b/18, 121b/19, 122a/3, 125a/13, 145a/18, 145a/19, 145b/15, 145b/18, 147a/12,108a/14, 164a/16,111b/04, 112a/1, 112a/5, 145b/2, 146a/15,104b/14,105a/2,106a/7,145b/14, 92a/4,100b/1,98a/13,90a/4, 90b/17, 91a/2,91a/4,94b/11, 94b/12, 96a/10, 101b/2, 102a/12
ḳız- Öfkelenmek, sinirlenmek:113a/16, 113b/8, 114b/10

ḳızar- Kızıl, kırmızı renk almak:105a/1, 88a/11

ki (f) Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz:86a/4, 87a/5, 87b/12, 87b/17, 87b/19, 88b/15, 89a/3, 89a/5, 89a/6, 89b/4,89b/18, 90b/6, 91a/8, 91b/2, 93b/14, 94b/16, 95b/8, 97a/17, 97b/4, 98a/6, 98b/8, 99b/7, 101b/1, 101b/2, 101b/9, 101b/11, 102b/2, 103b/3, 103b/18, 104a/5, 104a/9, 104b/8, 104b/11, 104b/13, 105a/16, 106b/14, 107b/2, 108a/10, 108b/16, 109a/7, 109a/10, 109a/12, 109a/13, 109b/13, 109b/14, 110b/2, 110b/9, 111b/16, 114a/1, 115a/6, 115b/4, 115b/5, 116a/3, 116a/14, 116a/15, 116b/3, 116b/8, 116b/14, 116b/16, 117b/05, 117b/11, 117b/18, 118a/6, 119a/1, 119a/6, 119a/15, 119b/16, 120a/16, 121a/14, 121a/15, 121b/15, 122b/19, 123a/6, 123a/9, 123a/14, 123b/3, 123b/16, 124a/1, 124a/9, 125b/6, 125b/14, 126a/19, 126b/10, 127a/12, 127b/10, 127b/15, 128a/11, 128b/2, 129a/1, 130b/12, 130b/15, 130b/17, 131a/10, 131b/11, 132b/3, 133b/11, 134a/8, 134a/15, 134b/5, 135a/16, 135b/12, 136b/3, 136b/4, 137a/10, 137a/14, 137b/7, 137b/14, 137b/16, 138a/18, 138b/3, 138b/8, 138b/17, 139a/1, 139a/6, 139a/12, 139a/13, 139b/13, 140a/9, 140a/18, 140b/6, 141b/14, 142a/16, 142b/1, 143a/4, 143a/6, 143a/8, 143a/17, 145b/14, 145b/15, 146a/2, 147a/15, 147a/7, 147b/7, 148a/4, 148b/2, 148b/4, 148b/9, 149a/15, 149b/13, 150a/13, 150b/4, 150b/8, 150b/12, 151a/5, 151a/18, 151b/12, 151b/14, 152a/16,

152b/15, 153a/11, 153b/9, 154a/8, 154a/11, 154b/15, 155a/5, 155b/6, 155b/17, 156b/5, 156b/12, 157a/6, 157a/8, 157b/15, 157b/16, 158a/3, 158a/14, 159b/18, 161b/12, 162b/12, 162b/15, 163a/18, 163b/7, 163b/8, 164a/7, 164a/8, 164a/9, 165a/3, 165b/8, 165b/13, 166b/8, 168a/7, 168a/16, 128a/16,163b/19

kifāyet (a) Yeterlilik, lüzumu kadar olma:115b/16

kilim Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma:105a/12

kim "Hangi kişi? Anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz: 98a/8, 103a/11, 104a/3, 106b/8, 115a/1, 117a/19, 118b/3, 121b/6, 123a/11, 123b/12, 125a/3, 126a/18, 126b/2, 127a/3, 128a/19, 129a/14, 132a/12, 138b/13, 142b/4, 149a/18, 151a/19, 153b/18, 163b/7, 164b/15, 166b/2, 167b/6,110b/1,115b/6, 124b/8, 127a/7, 90b/11, 98a/15, 112b/14, 152a/1, 158a/16,158a/17,95b/1, 128b/9, 166b/1, 162b/5,158b/1, 129a/18, 135a/13, 141a/4, 141a/5, 155a/6

kimesne Kimse: 115a/13, 122b/17, 141a/2,140b/12

kimse Kim olduğu bilinmeyen şahıs ve insan, adam, her kim olursa, biri [ve olumsuz cümlelerde] hiçbir, hiçbiri:87b/17,91a/18, 91b/8, 92a/5, 93b/9, 97b/6, 98b/9, 98b/13, 99a/16, 99b/5, 100a/10, 103b/16, 115b/7, 124a/9, 145a/4, 147a/1, 147b/15, 148b/17, 152a/1, 156b/16,166b/5,87a/15, 123a/12,123a/5, 129a/9, 130b/02, 145a/19, 135b/2,135b/18,86b/13, 91b/18, 92a/14, 92a/16, 92a/19, 92b/10, 104a/10, 112b/17, 114b/8,95a/18,116a/3,110a/12

kin (f) Öç, acı çıkarma:100b/5, 112b/17, 138b/5,112b/16

kirāmi (a) Cömertlere, eli açıklara özgü:131a/2, 119a/15,160b/7

kirpik Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri: 99b/7

Kisra (Özel isim) :164a/12

kişi Şahıs, zat, nefer: 86a/12, 125a/2, 135a/8, 136a/15, 141b/18,140b/10,157a/9

ḳo- Koymak, bırakmak: 123a/14, 133b/8, 160b/3, 104b/18, 120a/9, 155b/1,103a/3, 143b/16, 153b/7,121b/6,109b/15, 148b/13,121a/4,160b/2,140a/8,130a/7,160b/1, 122a/14, 160a/11,105b/18,103a/4,162a/10,153a/11,155a/19,140a/18,152a/17, 163a/9, 89a/18, 99b/12, 100a/3,93b/8, 102a/8,102a/18, 86b/12, 89a/11,95a/19, 101b/4, 96b/12, 166a/6

ḳoca Bir kadının evli bulunduğu erkek, eş:121a/13, 156b/18, 157a/2, 157a/6, 157a/9, 159a/11, 159a/13, 161a/5, 161a/16,161b/5, 161b/9, 161b/1

ḳoca Yaşlı, ihtiyar, pir, yüksek, büyük, ulu:160b/19, 86b/4,162a/4,159b/13, 162a/1, 157b/14,161b/4,159a/11, 161a/7, 159a/10

ḳoç- Kucaklamak, kucaklaşmak, sarılmak: 105b/9, 127b/17, 147a/16, 147b/1,147b/6

ḳöçek Deve yavrusu:129b/11, 129b/12

ḳoġ- Kovmak:156b/16,157b/18,157b/18

ḳoḫu bk. ḳoku

ḳoku Maddelerin duyularla algılanabilen uçucu kısımları: 151b/16,148b/1,137a/15, 139b/18

ḳol İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm: 153a/12, 103a/2, 153a/3, 166b/11,128a/16,127b/18,154a/14,147a/4, 147a/16,155b/15,158b/19, 99a/13,88a/3, 87a/5,94b/9

ḳolay Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşıtı: 137a/03, 143a/05, 090b/10,090b/09

ḳon- Bir yerde kalmak, konuk olmak:125b/2, 130a/8, 132a/4, 124a/5,113b/15, 119a/10, 126a/2, 128b/14, 132a/8, 132a/17, 164b/18,167a/18,125a/7,167a/13,120b/7,113b/17, 114b/13, 119a/19,120a/6, 149b/4,114a/3,113b/16,126a/8, 157b/13, 158b/18, 166a/15, 131b/15

ḳonak Yolculukta geceyi geçirmek için inilen, konaklanılan yer:113b/1,114a/2,114a/11, 132b/6, 162b/18
ḳonaḳla-Yolculuk sırasında bir yerde durup geçici bir süre kalmak:120a/7

ḳonuḳ Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse, misafir, mihman:130a/5

Ḳonya İç Anadolu bölgesinde yer alan bir şehir:149a/14

ḳorḳ- Korkmak, endişe etmek: 140b/8, 147a/10,112b/16, 115b/18, 134b/4, 145b/10,103b/11, 132b/4, 158a/3,150b/14,116b/11, 124b/16, 157b/5,136a/19,156b/11, 161a/18, 89b/17, 94b/16, 91b/10,92a/11

Ḳostantıniyye İslam dünyasında İstanbul için kullanılmış isimlerden biri:164a/7

ḳoş- Koşmak: 112b/14,107b/11,163a/10,141b/15

ḳopar- Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak:153a/4,152b/17, 147a/14,99a/19

ḳoy- Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek:156a/18,165a/10,164a/2,135b/8, 149a/9,140b/19,109b/7, 163a/5, 103b/5, 103b/16, 105a/13, 108b/8, 115a/8, 115a/12, 115b/06,

116b/10, 116b/17, 123b/6, 123b/15, 126b/6, 130a/10, 134a/4, 138b/16, 138b/19, 142a/10, 145b/8, 149b/18, 159b/15, 86a/11, 86b/14, 87a/10, 89a/01, 90b/8, 092a/11, 92b/13, 95a/16, 95b/19, 96a/1, 96a/14, 96a/18, 99b/12, 101b/13

ḳ. vir- Koy- fiilinin tezlik hâli: 140b/14, 124b/19, 156b/19, 128a/18, 88b/6, 89b/8, 91b/15,88b/04, 118a/16, 128b/1, 137b/8

ḳoyun Kollar arası, kucak: 108b/7, 147b/5,148b/10,142b/6,109b/15, 148b/5,142b/10, 148a/7

ḳoyun Koyun:129b/9, 136b/6,157b/1

kov- Bulunduğu yerden ayırıp çıkarmak, uzaklaştırmak, sürmek:97b/2,97b/18

köpür- Çok kızmak, birdenbire öfkelenmek, feveran etmek:143a/17

ḳubbe (a) Yarım küre biçiminde yapılmış kâgîr dam, kümbet: 166b/10

ḳucaġ Açık kollarla göğüs arası: 147b/13, 96a/19

ḳuç- Kucaklamak, kucaklaşmak, sarılmak:122b/10

ḳudret (a) Güç:148b/12

ḳudum (a) Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme:132b/9,149b/7, 89a/1

kūh (a) Dağ :136b/18

ḳul Köle:123b/2, 129a/8, 129b/3, 165a/04,131a/7,108b/10, 127b/12, 153b/6, 158a/15, 120b/12,155a/3,131a/8,86a/12, 89a/8,86a/15/11,127b/7,166a/19, 128a/17, 128a/19,106b/7, 106b/3,142a/8, 167b/3, 86a/15,136b/2,89a/13, 94b/9

ḳulaç Gerilerek açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzaklık: 133b/12, 150b/19

ḳulaġuz Rehber, kılavuz:136b/16, 112b/14, 113a/11, 113b/19, 114b/5, 163a/9,114a/1, 134b/13, 135a/8

ḳulaḳ İşitme organı, kulak:115b/5, 130b/16, 131a/11,131a/4, 131a/6, 131a/14,130b/17, 116b/1, 131a/15, 105b/6, 120a/10, 131a/3, 131a/17, 146b/4

ḳur- Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek:119b/17,114b/14, 123b/9, 130b/4, 144b/14, 164b/18, 167b/17, 102a/10, 86b/9

ḳurbaġa Sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan:118b/16

ḳurtar- Kurtulmasını sağlamak:135b/13,134b/10, 89a/18,90a/19,100a/15,86a/7

ḳurtul- Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak: 125a/15,140b/9,141b/17,117b/14,156a/15, 103b/18,119a/12,144a/2,156a/17,159a/16,160a/17,155b/16,119a/18,119a/19,158b/7, 105b/2,137a/4,122b/2, 93b/4,90a/17,91b/7

ḳuru- Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek, çok susamak: 114a/18, 115a/16, 115a/9, 136b/15, 101a/14, 136b/14

ḳus- Yediğini çıkarmak, istifrâğ etmek:139a/2

ḳuş Kuş: 156b/5

ḳuşad- Çevrelemek, beline bağlamak: 122b/7

ḳuşan- Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak: 129b/17,146b/16,135a/2

ḳuşluḳ Günün sabahla öğle arasındaki bölümü : 113b/7

kūşe **(f)** Köşe, birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye:109a/15

kūtah **(a)** Kısa, boysuz:135a/18

ḳuṭucu Kutu yapan veya satan kimse:110b/2

ḳupa Cam veya seramikten yapılmış, kulplu, büyük bardak:121b/14,121b/6

ḳuvvet (a) Güç: 129a/3,127b/11,106a/18,88a/3

ḳuyruḳ Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ:158b/18,111a/5

ḳuyu Kazılmış delik, çukur:150a/19, 150b/19, 152a/7, 152b/17,87a/9,124a/17, 150b/2, 150b/7, 151b/10, 151b/11, 152a/7, 154a/11,151a/4, 151a/6

ḳuzu Kuzu:120a/12,120b/13

küçük Boyutları, benzerlerininkinden daha ufak olan: 129a/9

küffār **(a)** Müslüman olmayanlar, kâfirler: 166a/17,154a/1, 166a/3,153a/5, 154a/8

kül Yanan şeylerden artakalan toz madde:134b/2, 139a/4

külāh **(f)** Erkeklerin giydiği genellikle keçeden, ucu sivri veya yüksek başlık:111a/2,111a/7

küllī **(a)** Cüziyât ve fertlerden meydana gelmiş olan, hepsi, bütün, tamam: 160a/19

künbed (f) Kubbe:139b/9

küs- Darılmak:88a/13

küstahlıḳ (f) Saygısız, kaba, terbiyesiz:133a/4,167b/4

kör Habersiz, gâfil: 121a/11

köpek 1. Pek çok cinsi olan, ev, sürü koruyuculuğu yapan ve avda kullanılan, sâhibine karşı bağlılığı ve zekâsıyla bilinen ehli bir hayvan, it: 137b/13. 2. Pis, alçak, aşağılık: 153a/12, 159a/8

köprü Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan beton veya demir yapı: 132a/15,152b/17,132a/16

kös (f) Çok büyük ve taşınması güç davul:126b/16,134a/8, 134a/9

köşk Bir bahçe içinde yapılmış, büyükçe ve süslü ev.145a/12

köy (f) Yaşamaya uygun küçük yerleşim birimi: 119b/13, 120a/1, 120a/5, 121a/1, 121a/4, 121a/16, 121b/2, 121b/13, 124a/5, 124a/11, 124b/9, 130a/5,121a/17, 121b/19,124a/3, 129a/19,87a/1, 119b/17, 120a/1, 121a/17, 124a/3, 124a/4, 161a/5, 161a/15,159b/18, 125a/6, 121a/16, 121b/3

köylü Köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan:124a/5,123b/10, 159b/13, 160b/19,120a/15, 120b/10, 124a/4,120a/18, 121a/9,122b/15

L

lā (a) Arabçada olumsuzluk edatı. "Yoktur, değildir" gibi:135b/08,136a/19

lābüd (a) Savsaklanması, geri bırakılması mümkün olmayan, gerekli, kaçınılmaz, zarûrî:88a/15

la‘īn (a) Lanetlenmiş, melun:153b/7, 89b/8, 90a/16, 93a/5, 93b/2, 93b/5, 94a/4, 94b/17, 95b/6,113a/14, 113a/17, 142b/3, 143a/12, 143a/14, 143b/17, 144b/18, 150b/18, 152a/19,154b/1, 159a/2, 159a/3, 106a/4, 107a/5, 141b/4, 141b/12, 103a/9, 105b/4, 113a/12, 114a/15, 114b/5, 115b/9, 118a/3, 118a/17, 141b/14,155a/12, 156a/11, 158b/14, 167a/11, 117b/3,103b/12,101b/19,165b/10

lakin (a) Ama, fakat:106b/7,108b/16, 109b/4, 110a/3

lā‘l (a) Kırmızı, al: 154a/16

la‘net (a) Beddua:100b/15

laṭife (a) Güldürücü tuhaf ve güzel söz, şaka, mizah:160b/3,119a/4,110a/13

lāyıḳ (a) Uygun, değer, yakışır:106b/14, 109a/7, 118b/14,133a/10, 136a/13

lā-ya'ḳıl (a) Kendinde olmayan, dalgın:139b/14

lāzım (a) Gerek, gerekli:111a/1,113a/3, 117a/14, 118b/15, 139b/17, 148a/15,167b/18,131b/6, 131b/12, 133b/7, 134a/15,151a/15

leb (f) Dudak:147b/1

Lendühā (Özel isim) 111b/5, 123b/1, 136a/9, 136a/13, 136b/8,86a/8, 86a/18, 86b/4, 86b/12, 87a/4, 87a/8, 87b/4, 87b/14, 88b/4, 88b/6, 89a/1, 89a/5, 89a/6, 94b/9, 101a/3, 101b/14, 102a/3, 126a/2, 129a/8, 131a/11,135a/3, 135a/12, 136a/18, 140b/2, 140b/9, 142a/5, 144b/12, 150a/16, 150b/15, 151b/2, 153a/14, 153a/19, 153b/3, 153b/4, 154a/2, 155a/1, 155a/2, 155a/14, 155b/7, 156a/6, 159b/2, 159b/5, 159b/10, 160b/11, 165a/2, 165a/7, 165a/14, 165b/2, 165b/9, 165b/11, 165b/13, 165b/17, 166a/6, 166a/13, 166a/14, 166b/6, 166b/19, 112b/16, 165a/16,88b/18,131a/4,128b/8, 88b/0, 135a/19, 155b/11,86b/16, 86b/19, 87a/18, 88b/17, 89a/10, 131a/17, 152b/8, 164b/13, 165b/18,165a/9,105b/18,87a/6, 88b/10, 89b/12, 151a/16, 153a/8, 163a/15, 166a/2, 166a/5,86a/17, 87b/1, 88b/15, 89a/3, 89b/5, 90b/19, 91a/6, 94b/6, 101b/17, 165b/16, 166a/14, 166b/9,166b/04,155a/2, 155b/3,153a/19, 153b/19, 154b/14, 159b/5, 160b/4

leng (f) Topal, aksak:96b/7, 96b/9, 097a/05, 98b/1, 98b/8, 99a/13, 100a/5, 103a/12, 103b/1

lerzān (f) Titrek, titreyen: 147b/9, 155b/9

l. ol- Titremek: 147b/9

leş (f) Kokmuş hayvan ölüsü: 160a/8,166a/12

levāzım (a) Gerekenler, lâzım olan şeyler:112a/06, 113a/1

levn (a) Renk:145b/16

leyl (a) Gece :145a/9

libas (a) Giysi:161a/7,100b/12,161a/9,93b/11, 162a/5

loḳma (a) Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası, sokum: 133b/16, 135b/10

luṭf (a) İyilik, yardım, ihsan, inayet:105b/3, 118a/11, 144a/14,109a/2, 130b/1, 131b/8, 133b/4, 133b/8, 135b/16, 136b/6

M

mābeyin (a) Ara, arası, iki kişi arası:87b/8

Ma'dī (Özel isim) 114b/15, 118b/8, 118b/13, 118b/16, 118b/18, 119a/4, 119b/4, 120a/6, 120a/7, 121a/6, 129b/5, 135a/12, 135b/16, 142b/13, 92a/4, 97a/11, 101a/3, 101b/15, 119b/9,119b/16,120a/4, 94b/9, 100a/18, 119b/13, 120a/14, 120a/16, 120b/1, 120b/12, 120b/18, 121b/7, 121b/10,121b/15, 122a/1, 122a/14, 122b/5, 122b/6, 122b/9, 124b/9, 129a/11, 129a/17, 129b/9, 130a/3, 131a/13, 135a/4, 135b/13, 135b/19, 150b/16, 152b/15, 123b/19, 124a/15, 129b/16, 140a/19, 141a/5, 156a/3, 160b/11,129a/8,121b/2, 122a/12, 136a/3,89b/12, 121b/1, 122a/13, 122b/12, 130a/2,122b/14,123b/11, 124a/8, 123b/12, 124a/10,123b/14, 122a/7

mācerā (a) Serüven, baştan geçenler:160b/14,124a/15

madārā (f) Kötü, utanılacak bir duruma düşürmek, utandırmak:167a/12

m. it- Utandırmak: 91a/8

mādemki (a) Mademki, değil mi ki:86a/14

maderān (a) Annece. Anaya yakışır surette:167b/12

maġara Mağara:136b/18,138a/1,136b/18,137b/10, 137b/11, 133b/17, 143b/9

maġlata (a) Karşındakini yanıltmak için söylenen söz:97a/16

maġlub (a) Yenilmiş:87a/5

maġlum (a) Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, "belli":98b/15

maġrur (a) Gururlu: 123a/17, 151b/5

mah (f) Gökteki ay. Kamer:92b/15

maḥal (a) Yer:135a/2,89a/18,86b/18, 96b/6,90b/8, 91b/12, 104b/15, 105a/17, 102b/15, 111b/19, 115b/11, 116b/19, 128b/4, 131a/5, 141b/11, 142a/13, 148a/8, 116a/4, 149a/9, 158b/19,135b/18, 142a/5, 168a/18,165a/2, 143a/3, 148b/11,149a/12, 158a/11

maḥalle (a) Bir şehir veya kasabanın bölünmüş olduğu parçalardan her biri:096a/01

maḥbube (a) Sevilen, sevgili: 145a/18,145b/14

maḥkum (a) Hüküm giymiş:138a/10, 138a/14, 141b/06, 122b/14, 128b/13

Maḥmud (Özel İsim):168b/8

maḥmul (a) Yüklü, dolu**:**97b/11

maḥmuz (a) Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça: 152a/3

m. eyle- Mahmuzlamak: 152a/3

ma'hūd (a) Sözleşilen, belirlenen:113a/14, 148b/11

māḥż (a) Halis, katıksız, saf:86b/17

maḥzūn (a) Tasalı, kaygılı, üzüntülü:146a/11

ma'i (a) Su cinsinden, mavi:156a/18

maḳām (a) Kat, huzur:145a/13,148b/5

maḳas Herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araç:136b/12

maḳber (a) Mezar. Kabir:104a/1**,**103b/6

maḳbūl (a) Uygun ve yerinde görülen:110b/15, 120a/3,129b/6
ma'kūl (a) Akla uygun, mantıklı:142b/16, 129a/10, 145b/4

māl (a) Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü:149a/16, 159b/3, 159b/4, 160b/16**,**113a/5, 113a/13, 127b/8, 150b/16**,** 119a/1**,**142b/15**,**156b/13**,**123a/8, 162a/15, 168a/15**,**151a/14**,** 110b/16**,** 150a/1**,** 112a/14, 157a/19

mālik (a) Sahip:123b/8, 126a/6, 129a/4

ma'lūm (a) Belli olan, bilinen:137a/5**,**142b/14**,**143a/6, 101a/12,126b/1, 168b/8

mancılıḳ (a) Top yapımının bilinmediği çağlarda, kale kuşatmalarında, ağır taş gülle fırlatmakta kullanılan basit bir savaş aracı:168b/3

māni' (a) Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel: 133b/7

merġ-zār (f) Çayırı çok olan yer**:**119a/10

masḫaralık Zevklenme, eğlenme, alay:97a/2,96b/11,97a/3

maṣlaḥat **(a)** İş, mesele, husus:106a/17, 147b/12, 90a/1,95a/5

mā'şuḳ **(a)** Sevgili:101a/10

mātem **(a)** Yas:100b/14, 100b/17, 101a/11

maṭara **(a)** Askerlerin kullandığı üzeri aba ve çeşitli kumaşlarla kaplı madeni su şişesi veya yolculukta kullanılan deriden yapılmış su kabı:113a/18, 115a/12, 115a/17, 115b/12, 116b/19, 117a/9,118b/8,118b/5,118b/19, 119a/11,115a/8,115a/17, 115b/4, 115b/6, 116b/10, 116b/14, 116b/17, 118b/18

maṭbaḫ **(a)** Mutbah. Yemek pişirilen yer:129b/15

maẓlum **(a)** Zulüm görmüş, haksızlığa uğramış, kendisine zulmedilmiş:145a/7

ma'zūr **(a)** Mazereti olan, mazeretli: 144a/12

mecāl **(a)** Güç, kuvvet, fırsat:104b/19,105a/1,115a/10, 155b/18,93a/9, 93a/19, 94a/11, 163b/3

mecāzī **(a)** Mecazla ilgili, mecaz niteliğinde olan:86a/13

meclis **(a)** Toplanılacak, oturulacak yer: 86b/9, 130b/4, 144b/1, 144b/14, 145a/2, 145a/15, 167b/17,144b/16,144b/19

mecusī **(a)** Mecûs dînine bağlı, Zerdüştî, ateşe tapan veya bunlar ile ilgili olan: 90b/16,164a/17

medār **(a)** Sebeb, vesile:106b/11,107a/4

Medāyin **(a)** Sasanî devletinin başşehri, Slesifon. Yedi şehirden oluştuğu için "şehirler" anlamına gelir:163a/2,162b/9

meded **(a)** Yardım: 89b/2, 97b/16, 98b/5, 103b/3, 115a/7, 141a/17, 146b/8, 147b/11, 161b/5

Mederān **(Özel isim):**167b/8, 167b/10,168a/3, 168b/1

medḥ **(a)** Övgü:99a/3

m. it- Övmek, methetmek: 126a/16

meger **(f)** Ancak, yalnız, yoksa, meğer:88a/14, 94a/14, 96a/4, 97a/1, 103a/3, 122b/18, 131a/4, 131b/15,137b/12,139b/16,145a/6,145a/7,145a/17, 145b/13, 146a/7, 147b/4, 147b/18, 148a/11, 150a/4, 152a/14, 157b/15, 159a/5, 159b/11, 164a/15,140a/17,114a/17, 116a/15, 145a/5

mekān **(a)** Yer:133b/17,137a/13,133b/16

mekr (a) Hile: 151a/19,90b/3,101b/9,151a/10,145a/4

mektûb (a) Yazılı, yazılmış kâğıt, mektup:107b/7,126b/9, 126b/15,123a/6

melālet (a) Sıkıntılı: 92b/9,107a/6

mel'ūn (a) Lanet olası:89a/11, 89a/15, 89a/18, 91a/14, 93a/4,113b/19, 142a/19, 143a/7,160b/12,142b/11, 156a/4,143a/6, 105a/8, 105a/17, 113b/18, 141a/4, 141a/9, 141a/17, 141b/3,158a/15,114a/4,99b/9,142b/18,90a/19, 142a/4, 142a/18, 105a/10, 106a/5, 117b/18, 102a/2

melek (a) Melek:104b/3

melik (a) Padişah:127b/14, 154a/10

memleket (a) Ülke, şehir:143b/16

men' (a) Engel olma, alıkoyma:127b/3, 127b/4, 127b/14, 130a/8, 133b/10, 141a/13, 158a/14, 158b/15, 165b/12, 166b/7,

men' it- Engellemek: 148b/11

müncer (a) Bir yana doğru çekilip sürüklenen:143a/18

menḳūş (a) Nakışlı, işlemeli, desenli:131a/18, 131a/4, 131a/6

meni (a) Sperm, meni:148b/11

menzil (a) Mesafe, merhale, menzil: 114b/19, 157b/19

merd (f) Yiğit: 127b/7,151a/17, 109b/7,166a/14, 87b/6

merdān (f) Yiğitler, mertler:137a/12, 138b/6,94b/2, 127b/12, 130a/1, 132a/19, 140b/13, 141a/18, 142a/15, 142a/19, 143a/13, 147a/3, 149b/11, 150b/15, 151b/6, 157b/11, 162b/10, 167a/15,147a/16, 164b/4, 167a/4, 167a/19,149b/5,163b/15, 132b/17, 143b/17

merdāne (f) Yiğitçe:127a/6, 127b/4,86a/11

merdud (a) Reddolunmuş. Kabul edilmemiş. Geri döndürülmüş. Kovulmuş:143a/14,90a/17

merḥamet (a) Acıma: 89b/3, 93b/6

m. it- Acımak: 89b/3, 93b/6

mersiye (a) Ağıt:99a/3

muraṣṣa' (a) Parlak,parlatılmış:160a/18

mertebe (a) Derece, miktar:136a/17,101b/3,116b/7

Meryem (Özel isim) :145a/18, 146a/19, 146b/1, 146b/2, 146b/3, 146b/9, 147a/2, 147a/8, 147b/1, 147b/2, 147b/9, 148a/9, 148a/18, 148b/12, 149a/7

Merzüpāna (Özel isim) 88b/4

meskûn (a) Yerleşilmiş, iskân edilmiş:109a/9

mest (f) Sarhoş, kendinden geçme: 122a/14

mestāne (f) Sarhoşça: 86b/2, 124b/5, 153b/6

mesture (a) Örtülü, kapalı, gizli:97b/4

meş'ale (a) Ucunda, alev çıkararak yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek:138b/7

meşġūl (a) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan:95a/15, 119b/2, 120a/7, 134b/15, 145a/16,105b/11, 163a/1

meşhūr (a) Ünlü, tanınmış, bilinen:108b/16

meşruḥ (a) Şerh olunmuş. Anlatılmış. Açıklanmış. İzah olunmuş:108a/5

mevzi (a) Bir şey konulacak yer:134b/9

meydān (a) Alan:127a/3,165a/15, 166b/6,104b/17, 127a/3, 127a/04, 142a/19,120a/13, 165a/13,139b/7,139b/12,127a/6,087b/15,156a/14

meyl (a) Eğilim:133b/2, 134a/18, 135a/15,134a/6, 134a/7, 134a/8, 135a/15,135b/1, 136a/5, 136b/11,86b/5,134a/3, 137a/11,135a/8,134a/13

meymûn (a) Bereketli, uğurlu. Kuvvetli. Kutlu:108b/10

meyḫāne (f) Şarap içilen yer, içkievi:125a/01,124a/12

meyve (f) Meyve:144b/15

meyyit (a) (Mevt. den) Ölü. Cansız. Ölmüş:98a/14,100b/5, 101a/16, 103b/15,101a/10, 103a/1, 103b/18,103b/9,91b/4, 91b/18,104b/6099a/2, 99b/5

mezāyıḳ Dar ve sıkıntılı yerler:131b/11

meze (f) Eğlence, alay, lâtife:124b/1

mı,mi Soru edatı:88a/4, 90b/9, 91a/12, 91b/10, 95a/10, 95b/4, 98a/6, 98a/9, 99a/19, 99b/2, 100a/10, 101a/6, 104a/19, 107b/13, 107b/16, 110a/2, 110a/13, 111b/17, 114b/2, 118a/5, 118b/14, 120a/14, 122a/6, 128b/8, 129a/16, 131a/10, 137a/2, 141b/4, 146b/13, 154a/4, 156a/17, 161b/1,132b/3, 135b/6, 136a/14, 136a/15, 166b/3, 95a/1, 100a/9, 103a/19, 109a/7, 110b/04, 110b/12, 118b/14,141b/07,094b/11, 097b/04,097a/17, 086a/19, 087b/12, 087b/19, 89a/5, 90b/16, 91a/8, 91a/9, 91b/1, 94a/5, 94b/13, 95a/1, 97b/8, 98a/8, 98a/17, 99b/1, 99b/18, 99b/19, 104b/8, 104b/17, 105a/8, 106a/18, 106b/11, 107b/9, 110a/19, 117a/18, 117b/4, 117b/16, 123a/10, 127a/14, 127a/15, 130a/2, 137a/17, 141b/8, 145a/5, 145b/7, 147a/10, 157a/2, 159a/12, 164b/1,123a/18, 134b/13, 135b/3, 135b/7, 165b/6,163a/7, 90b/18, 103b/10, 146b/8,126b/6,101b/1, 89a/6, 100a/2, 141b/14, 121a/12, 123b/7, 111b/11, 111b/17, 118b/10, 121a/1, 121b/4, 91b/15, 158b/7

Mışır Kuzey Afrika'da yer alan bir ülke, Mısır:162b/7,112a/13

miḥmān (a) Konuk:151a/13

Mihr (özel isim)94a/18, 94b/13, 94b/14, 94b/16, 98b/8, 98b/16, 100a/10, 100a/12, 93b/14,86a/1, 87b/10, 88b/5, 88b/7, 89a/3, 89b/16, 90a/7, 90a/9, 91b/2, 92a/9, 92b/1, 93a/13, 93b/7, 93b/8, 93b/11, 98a/12, 98b/2, 98b/19, 99a/9, 99b/1, 99b/2, 100a/1, 100a/5, 100b/5, 100b/7, 101a/9, 101a/15, 101a/16, 101a/17, 102a/4, 102a/6, 102a/8, 102a/18, 102b/3, 102b/5, 102b/11, 102b/15, 105b/6, 105b/13, 105b/14, 107a/13, 107a/19, 108b/1, 108b/3, 108b/8, 108b/14, 109a/1, 109b/6, 110a/6, 110b/2, 110b/14, 111b/4, 111b/7, 112a/1, 112a/3, 112b/7, 118a/7, 145b/18, 146b/1, 147a/12, 147b/4, 147b/18, 148a/14, 148b/18,91b/4, 92b/19, 95a/1, 98b/3, 98b/4, 100a/8, 101a/18, 102b/2, 103b/10, 108a/18, 108b/13, 109a/4, 111a/10, 111a/14,110b/4, 108a/9, 110b/7,103a/12, 103a/14, 106a/5,102a/3, 108a/14, 111a/16, 148a/3, 146a/15, 91b/13, 93b/10, 94a/11, 94a/16, 94a/17, 94b/19, 96a/5, 98a/14, 98b/7,98b/1, 98b/11, 99a/3, 99a/8, 99a/16, 99b/4, 100a/6,104a/11, 108b/11, 110b/18,104a/9, 104b/10,104b/8, 108a/13,94b/18,110a/10,111b/16, 148b/1, 142b/19

mikdār (a) Parça, ksım, değer, derece: 95b/16,88a/18, 106a/4, 114a/18, 118b/10, 119b/17, 122a/17, 139b/17, 152a/15, 157b/13, 158a/4, 160a/4, 162a/19,160a/4,114b/1, 151b/5, 156b/2, 168a/15,111b/5

mil (a) Yol kenarına dikilen dikilitaş:132a/19, 137b/11

mināre (a) Yüksek, ince yapılı kule: 86b/5, 120a/2

minnet (a) İyiliğe karşı duyulan şükür hissi:130b/19,142b/17

minvāl (a) Tarz, yol, suret şekil:108a/5

misafir (a) Konuk:135b/4, 144a/14,120a/19,120b/8

miṣāl (a) Örnek:158b/17, 138a/1,86b/6

mislü (a) Benzer, eş: 147a/7

misḳal (a) Bir buçuk dirhemlik eski bir ölçü; bugün yalnız kıymetli taşları vb. ölçmede kullanılır:113a/07

mizān (a) Terâzi, ölçü âleti:139a/08,166b/17

mu'ānaka (a) Birbirinin boynuna sarılma. Kucaklaşma:148a/14

mu'āmele (a) Bir kimse veya topluluğa karşı olan davranış, tutum, bir yolda davranma, kullanma:95a/5

mu'cize (a) İnsanların benzerini yapmakta aciz kaldıkları olağanüstü iş:118b/8, 117a/10

mudara 1. Beceriksiz. 2. Şöyle böyle, önemsiz:142b/18

muḍḥik (a) İslam tiyatrosunda güldürücü sözler söyleyen ve hareketler yapan sanatçı:97a/2

muḥabbet (a) Sevgi, sevme, sohbet:130a/14, 144a/17,163b/13

muḥāfaẓa (a) Koruma:156a/4

muḥāl (a) İmkansız:134a/18

muḫālefet (a) Karşı düşüncede olma:86a/3, 168a/12,112a/15, 149b/14, 149b/16, 168a/9, 168a/13,162b/16,128b/12

muhaṣabet (a) Hesap işler:106a/14

muḫālif (a) Uymaz, karşı, zıt, benzemez, aksi olan:136a/12

muhayyā (a) Yüz, vech:144b/2

muḥib (a) Seven:101b/9, 151a/12

muḥkem (a) Sağlam, sağlamlaştırılmış:118a/1

muḫliṣ (a) Hâlis olan. İhlâsı kazanmak için gayret gösteren, samimi ve itikadı doğru olan:16b/7

muḳābele (a) Karşılık:90b/1, 134a/18,132a/13

muḳābil (a) Bedel, karşılık: 165a/15, 165b/2

m. ol- Karşı, karşıda bulunan: 128a/1, 165a/1, 165a/15, 165b/2

muḳāddem (a) Önceden: 90a/10, 139b/16

muḳadder (a) Yazgıda var olan, yazgı ile ilgili olan, alında yazılı olan:125b/16

muḳaddim (a) Giriş, önsöz, önceden, evvela:163b/8

muḳārrer (a) Kararlaştırılmış, kesin:93a/14, 134b/19,151b/2

muḳayyed (a) Kayıtlı, bağlı: 101b/8, 133b/8

Mukbil (Özel İsim) :148a/11,161a/5,86a/16, 86a/18, 86b/4, 108b/10,148a/13, 148a/16, 148b/14, 148b/16, 161a/10, 162b/6,108b/8

mum (f) Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı: 99b/6

munṭazır (a) Hazır:123b/10, 159b/4

muraṣṣa‘ (a) Değerli taşlarla süslenmiş:120a/3

murād (a) İstek, arzu:161a/1,90a/5, 109a/4, 109a/17, 110a/6, 110a/7, 111b/2, 112a/10, 133a/1, 149a/16, 165a/4, 165b/3,94b/17, 99b/19, 103a/9, 110a/13, 112b/7, 113b/4, 142b/14, 155a/16,109a/5,150a/11,150a/9,89a/7, 127a/13,109a/17,107b/8, 111b/17,135a/14, 146a/8, 149a/13, 86a/10,129b/16,106b/11,107a/18,165b/5, 100a/1, 116a/11, 113a/13, 123a/8, 130b/16,145b/14,133b/9,104a/8,146a/3,109a/2,126b/5

murdār (a) Pis, kirli, iğrenç:97b/19

masḫara Maskara, soytarı:112a/5

muṣāḥabat (a) (Sohbet. den) Sohbetler, konuşup görüşmeler:132b/13,124a/19, 106b/03

muştu (a) Müjde, müjdelik:154b/14,159a/15

muṭi‘ (a) İtaatli, terbiyeli, isyan etmeyen:89a/8,89a/7, 110a/10

Muttalib (özel isim) 132a/3, 126a/19

muẓāyaḳa (a) Sıkıntı, darlık, parasızlık:116a/3

muze (f) Çizme :135a/7

muzi (a) Işık veren parlayan parlak:144a/10

mübārek (a) Mübarek:88a/10, 137a/17, 159b/16,108b/10,131a/18, 160b/12

mücevher (a) Elmas işli, elmaslı:131a/16

mücevveze (a) Eskiden başa giyilen resmi kavuk:121b/16

müddeī (a) Dava eden, bir savda bulunan (kimse), savlayıcı, davacı:163b/17

müft (a) Bedava, beleş :118b/12, 121b/15, 156b/1

mühr (a) Mühür: 162b/1, 143b/7, 142b/13

müjde (f) Sevindirici haber: 146b/3, 160b/5

m. eyle- Mutlu haber vermek: 130b/14,

mükāfāt (a) Bir hizmet ve iyiliğe karşı edilen iyilik:90b/1

mülk (a) Bir devlet ve hükümdârın emir ve idâresi altında bulunan memleket, bir devlet ve hükümdârın ülkesi:125b/9

mümtāz (a) Seçkin:145b/15

münādi (a) Kamuya duyurulmak istenilen şeyleri yüksek sesle haber vermeyi iş edinmiş olan kimse:126b/17, 164b/16

münāfiḳ (a) Nifak sokan, ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü:143a/12,163a/19,102a/11

münāsib (a) Uygun, yerinde:107a/8

münāvere (a):97b/1

müncer (a) Bir yana doğru çekilip sürüklenen:123b/17

müntaẓır (a) Bekleyen, gözleyen:164a/4

müntehā (a) Niyet bulmuş; bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece, son kerte:111b/6

mürüvvet (a) İnsanlık, iyilik:90b/12, 118a/16, 128b/9, 128b/18

Müslimān ,Müslümān (a) İslam dininden olan kimse:127b/7,102b/3, 102b/4, 128a/3, 129a/2, 129a/6, 130a/11, 130a/15, 130b/9, 133a/8, 133a/9,92a/6,130b/9, 133a/16,159a/6, 151b/1, 161a/10,144a/10

müşāvere (a) Danışma: 134a/3, 145b/4, 164b/3, 102a/2

m. it- Danışmak: 123a/13,

müşerref (a) Şereflenmiş, şerefli. Herkesce kıymetli:132b/9, 149b/7

müşkil (a) Güç, zor:150a/14,121a/11,167a/10

müşt (f) Avuç, yumruk: 158b/16, 99b/18

müşteri (a) Satın alan, alıcı:102a/4

müte'ayyin (a) (Ayn. dan) Karar verilmiş:151a/16,153a/17,132a/10,89b/13, 87b/17,114b/7

müte'āl (a) Yüksek, yüce:134b/9

müteġayyir (a) Mügayir olan. Birbirine zıt olan:145b/16

müḳerrer (a) Tekrarlı. Tekrar olunmuş. İki veya daha fazla aynısı yapılmış:144a/4

müyesser (a) Kolaylıkla ortaya çıkan, gerçekleşmek: 98b/12

N

nā (f) Olumsuzluk eki:106a/18,152a/13,155b/12,118a/4, 126b/14, 127a/9,118a/5,158b/5, 151a/13,121a/10

nā-bekār (f) Hayırsız, yaramaz, müfsit, kötü hareket sahibi:92a/4, 114a/7,87a/6, 122a/2, 122a/7,118a/6,122a/10,106a/10,87a/16, 125b/1,105a/15

nāḥaḳ (f-a) Haksız:92a/2

nāmurād (f-a) Muradına ermemiş:98b/9

nādim (a)Yaptığı bir davranıştan pişman olan (kimse):90a/11

nāgāh (f) Ansızın:139a/8,115b/5, 123b/10

naḳdi **(a)**Parasal:160a/9

nakş **(a)** Nakış, desen:95b/8, 142a/4,144b/8

nām **(f)** Ad, adında, adlı, ün, şöhret:132a/2,132a/9, 140a/8, 160b/18, 161a/5, 126a/13,149a/16,164b/5,127a/13,132a/6

Na'mān (özel isim)100b/8

namāz **(f)** Namaz:99b/16

nāmdār **(f)** Ünlü, namlı:131a/5

nāme **(f)** Mektup, kitap:111a/4, 111a/8, 126a/8, 127a/12, 143b/18, 149a/15, 162a/17, 163a/18,162b/2,164a/15,109b/13, 113a/12,126b/1,165b/7,163b/18,126a/16,163b/9,126a/17, 162b/8, 163a/19, 163b/1

nān **(a)** Ekmek:168a/15

nār **(a)** Ateş: 90b/18, 94a/19,97b/16, 122a/11, 144a/3, 156a/19, 157a/3, 157b/9, 162a/1

na'ra **(a)** Haykırma, bağırma: 152b/2, 158b/12,155b/8,152b/11, 137a/6,137b/14, 137b/16, 137b/18,152b/14, 156a/9,127a/5,141b/1, 141b/7, 141b/11,153b/14,140b/19, 139b/2, 137a/8, 141b/10, 153b/12,141b/7,155b/12, 156a/16

naşıl Nasıl, ne şekilde:104b/13, 114a/7, 115a/19, 161b/16, 165a/17,120b/17, 135b/2

naşīb **(a)** Pay, hisse:113a/6

naşiḥat **(a)** Öğüt, nasihat:128a/18, 146a/17,162b/12

n. it- Öğüt vermek, nasihat vermek: 162b/12, 94b/10

nāz **(f)** Cilve, eda:147b/5, 115b/4

naẓar **(a)** Bakış, bakma:86b/8, 89b/2, 104a/16, 109b/12, 119b/12, 127a/3, 138a/16,165/a12

n. it- Bakmak: 86b/8

nāzenin (f) Nazlı, narin:97b/4

ne Ne, hangi, hangi şey:86a/4,86a/15, 90a/12, 90b/10, 90b/19, 91a/2, 91a/14, 91a/18, 91a/19, 92b/7, 93a/2, 93a/9, 93b/16, 94a/5, 94a/17, 94b/18, 96b/2, 096b/14, 97a/8, 98a/5, 98a/10, 98a/12, 98b/2, 98b/11, 99a/16, 99b/17, 99b/19, 101a/7, 102a/1, 102a/19, 102b/11, 102b/13, 102b/14, 102b/19, 103a/5, 103a/17, 103b/14, 104b/15, 105a/2, 106a/11, 106a/16,

106b/9, 107a/7, 107a/18, 110a/2, 110a/4, 110a/12, 111a/13, 112a/1, 112b/8, 112b/10, 113a/18, 113b/13, 114a/11, 114a/18, 114b/3, 114b/7, 114b/18, 115a/1, 115b/3, 116a/8, 116a/9, 116a/12, 116b/13, 117b/11, 118a/14, 118b/12, 119a/16, 119b/7, 120b/3, 120b/18, 121a/2, 121a/6, 121a/8, 122a/1, 122a/6, 123b/12, 124b/12, 125a/3, 125b/6, 126a/6, 126b/13, 127a/17, 127a/18, 127b/1, 127b/10, 128a/17, 128b/11, 132b/2, 132b/3, 133a/4, 133a/11, 133a/12, 133b/14, 134b/13, 135b/4, 135b/16, 136a/17, 139b/3, 139b/5, 140b/8, 141a/9, 141b/14, 142a/7, 142a/19, 142b/15, 146a/9, 146b/11, 149b/9, 150a/15, 151a/19, 151b/1, 151b/3, 151b/4, 151b/17, 152b/6, 152b/10, 153a/14, 154a/1, 154b/7, 154b/16, 155a/10, 155b/13, 156b/2, 156b/12, 157a/5, 157a/7, 157b/2, 158a/12, 159a/9, 160a/5, 160a/9, 160a/14, 160a/16, 161a/19, 161b/11, 162a/17, 162a/19, 163a/6, 163a/17, 163b/5, 163b/12, 164a/5, 165a/9, 165a/19, 167b/15, 88a/5, 88b/1, 92b/12, 92b/13, 92b/17, 93a/5, 97b/7, 98b/10, 100a/3, 104a/9, 104a/19, 106b/1, 109a/2, 110a/1, 110a/9, 110b/7, 110b/8, 111a/11, 111a/18, 112b/2, 113a/16, 113b/18, 116b/2, 121a/12, 121a/13, 133b/3, 134b/2, 137a/2, 137b/6,140a/1, 153b/16, 126b/5,101b/2, 117a/15, 142b/3, 149b/8, 161b/5,165b/5, 87a/17, 90a/7, 95a/14, 97b/9, 105a/16, 160a/15,134a/10,162a/1,161b/11,116b/13,129a/14,93a/2,103b/9,158b/5, 87a/14, 113a/3, 120a/18, 143a/18,157a/6,157a/8,117b/5,142b/1,140a/9, 160a/14, 141b/12, 88a/8, 126b/6,124b/10,114a/1, 122b/3, 149a/17, 164a/19,112b/12, 122a/4,114a/1, 107a/16, 91a/15,122b/2,136b/5,87a/2,113a/13,123a/10,133b/6, 159b/6,134b/15,87b/14, 155a/15 157b/6,156b/9,135b/10,128b/6,104b/19, 105b/15, 106a/10, 130b/8,115b/2,143a/7,90b/9

Nebî (a) Peygamber, nebi:116a/5

nedāmet (a) Pişmanlık:116a/12

neden Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin:99b/11, 133b/3,92b/15

nefes (a) Soluk:121b/11,137b/13,135b/11

nef'i (a) Çıkar ile ilgili faydacı, menfaat, kâr:114b/8

nefs (a) Nefis, can, kendi: 94a/2,94a/2,129a/15

nehir Irmak: 132a/14

nem Havada bulunan su buharı:150a/13

nemek (f) Tuz:168a/16

nerdbān (f) Merdiven:90a/8,96a/7,96b/16

nerīmān (f) Pehlivan, yiğit, cesur:166b/17

nesl (a) Zürriyet, nesil:123a/2

nesne Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje:86a/5, 92a/18, 96a/12, 97a/5, 119a/14, 138b/14, 139b/4, 145b/12, 147b/18, 159a/5, 160a/16, 161a/15, 167b/7,133b/6,114b/8

nev **(f)** Yeni, taze, körpe:121a/1

n.-cüvān Genç delikanlı :134b/5, 123a/17,134b/5

nevāle **(a)** Gereken yiyecek ve içecek şeyler, azık:119b/18

nevāḫt **(f)** Okşama: 132a/12, 107a/1

n. eyle- Okşamak: 132a/12

neyzen **(f)** Ney üfleyen: 138b/10

nezîr **(a)** Halkı doğru yola yöneltmek için gözdağı vererek korkutan:108b/10

nıṣf **(a)** Yarım, yarı:145a/8,136b/18

nice Nasıl, kaç, ne kadar, hangi, birçok:87a/8, 87a/9, 88b/12, 90a/14, 90b/1, 91a/10, 92a/2, 92a/8, 93a/12, 93b/18, 94a/15, 95a/2, 95a/7, 96b/2, 100a/5, 100b/4, 101b/16, 102b/7, 103a/7, 104b/3, 104b/14, 105a/5, 106a/7, 106b/4, 107a/10, 107a/17, 108a/3, 110a/15, 110a/17, 112b/5, 112b/11, 113a/4, 114a/13, 114a/15, 116a/11, 117a/5, 117a/7, 117b/17, 119b/4, 122a/9, 122a/10, 122b/6, 124a/1, 124a/7, 124a/10, 124a/17, 124b/18, 126a/7, 132a/14, 133a/10, 135b/15, 136b/8, 137a/4, 139b/7, 139b/11, 140a/18, 140b/3, 140b/9, 140b/10, 141a/11, 141b/17, 141b/19, 142a/2, 142b/2, 145a/19, 146b/7, 146b/12, 148b/17, 149a/1, 150a/10, 150a/16, 152a/17, 152b/4, 155a/1, 155b/14, 156a/11, 157b/17, 159a/7, 159b/8, 160a/18, 161b/9, 162b/14, 164b/4, 165b/1, 165b/6, 167a/4, 167a/8, 167b/10, 94a/12, 141a/3,155b/8,111b/12, 127a/15

niçün Niçin, neden:87a/11, 93a/16, 95b/11, 101a/8, 102a/15, 107b/14, 110a/9, 111a/19, 114a/14, 114a/19, 116a/17, 118a/6, 123a/13, 124b/18, 127a/9, 128a/2, 129a/18, 133a/15, 134a/15, 136a/14, 137b/7, 140b/1, 141a/6, 142b/17, 145b/8, 145b/12, 155a/3, 155a/15, 156b/7, 159b/6, 164b/10, 165b/2, 168a/13, 87a/6

nidā **(a)** Ses:118b/2, 126b/17, 164b/16

Nigar **(Özel isim)** 148b/18,105b/14, 108b/3,109b/3, 147b/4,90a/9, 94b/16,98a/12, 98b/16, 100a/10, 101a/16, 102a/18, 108b/14, 109b/6, 109b/18, 110a/6, 118a/7, 122b/10, 147a/12, 147b/18,100a/8,93b/8,98b/4,98b/8,145b/18,108b/1,110b/14,90a/7, 108b/8,110b/2

Nihāl **(Özel isim)** 163b/16

nihān **(f)** Gizli, saklı. Bulunmayan. Mevcut olmayan:138b/15

nihāyet **(a)** Son, sonuç:112a/3,86a/7, 89a/5, 128a/13, 131b/6,119b/12, 136b/1, 143a/16, 143b/11,134a/10, 146b/7

nikāḥ **(a)** Nikâh:122a/1, 146b/1,122a/3

n. eyle- Nikâhlanmak: 146a/15

ni‘met **(a)** İyilik, yiyecek, içecek:132b/19, 149b/4, 149b/10, 167a/19,88a/3, 91a/5, 132b/15, 158a/7

nire, nere Nere:136a/7

nişān **(f)** İz, belirti:159b/19,96b/15

nitekim Hakikaten,gerçekten:163b/17

niyāz **(f)** Yalvarma, dua: 117a/2,115b/10

n. eyle- Duâ etmek: 117a/2,115b/10

niye Niçin, neden:88b/1, 88b/2, 91b/11, 114a/14, 117b/7, 145b/5

niyet **(a)** Niyet, maksat: 89b/16, 130a/17

n. eyle- Çekişmek, kavga etmek: 89b/16, 130a/17

nize **(f)** Mızrak, süngü:127b/3, 128a/7,127b/2,128a/6, 127b/2,88a/12

n’la Ne olmak, nolmak:130b/18, 133a/19,140a/1

n’ola Ne olur:106b/2, 128b/1, 128b/11, 87b/13, 97a/10, 98a/17, 99a/11, 144a/13, 144a/18, 144b/6, 149b/18, 150a/3, 150b/10, 151a/15, 151b/2, 153b/3, 160a/3, 161a/8,164a/4, 164b/14, 165a/5, 165a/8, 124a/2, 125b/13, 131b/3, 132a/5, 135a/4, 108b/2,168a/13, 168a/18, 99a/1,107b/6, 109b/2, 110b/15, 111b/2, 111b/9, 112a/6, 112a/17, 112b/18, 115a/3, 140a/15, 116a/3, 121a/1, 121b/5, 122a/8

noḳṣān **(a)** Eksik, kusur, hata:102a/12, 102a/13,92a/17

nöbet **(a)** Sıra ile yapılan görev, iş: 97a/12

nur **(a)** Işık, ziya, nur:94a/19, 122a/11, 144a/3, 156a/19, 157a/3, 157b/9, 162a/1,104a/7, 104b/10, 126b/19, 132b/8, 133a/4, 133b/6, 133b/11, 134a/17,146a/5, 146a/14, 163b/16, 90b/18, 97b/16

nūş **(f)** İçki, işret: 94b/2, 101b/19, 145b/19

n. it- İçmek: 94b/2, 101b/19, 145b/19

Nūşīrevān **(Özel isim)** 133a/12,168a/16,104b/18, 107b/17,107a/17, 120b/6,146a/5, 86a/1, 87a/2, 88a/9, 88a/19, 89a/9, 89b/7, 89b/12, 91a/11, 91b/9, 92a/9, 94a/12, 102a/15, 133a/6, 168a/5,126b/2,129a/8,162b/2,101a/4,90b/10,145b/18, 165b/3,143a/3, 132a/2

nuṭḳ **(a)** Nutuk, konuşma:163b/3

nüzūl **(a)** İnme: 132b/15, 167a/18,149b/4

O

o Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz: 90b/13, 100b/5, 118a/3, 120b/19, 147b/7, 93a/1, 100b/1, 121a/14, 105b/15, 120a/6, 146a/1, 151a/11,120a/11, 143a/5, 143b/9, 145b/5, 145b/19, 146a/2, 146b/16, 147a/18, 149a/2, 149b/4, 149b/9, 153a/4, 154b/3, 90b/2, 113b/17, 137a/5, 142b/4, 145b/4, 155a/4, 155a/6, 157a/7,106b/9, 145a/3, 150b/11,167a/2, 167b/3, 105a/19,101a/18,96b/18,134a/17

oġ- Elini gezdirip avuçla sıkmak:139b/19,140a/1

oġul Erkek evlat:122b/3, 146a/6, 108a/3, 121b/9, 121b/13, 122a/17, 123a/7, 124a/11, 132a/3, 132a/9, 143a/19, 144b/2, 144b/3, 149a/8, 160b/17, 160b/19,124b/9,102b/05, 105b/3, 144a/13, 145b/6, 163b/19,130a/6,89a/4, 94a/12, 101a/8, 111a/7, 168a/7,87a/2, 111a/15, 122b/14, 145b/16,121a/12

oġlan Erkek çocuk:124a/13,124b/3,135b/6

oġuz Sağlam, gürbüz, güçlü delikanlı:120b/8

oḳ Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk:138b/12, 138b/13, 138b/16, 138b/19, 139a/4, 139a/6, 154a/14, 138b/18

oḳu- Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak:126a/17, 163b/2,163b/19, 168a/7,108b/4,149b/12,99a/3

ol O gösterme sıfatı:86a/8, 86b/18, 87a/3, 87b/8, 88a/11, 90a/12, 90a/13, 90a/16, 90b/11, 90b/12, 90b/13, 91a/16, 91b/12, 91b/16, 91b/17, 92a/3, 93b/5, 94a/12, 96a/17, 96b/5, 96b/6,

96b/15, 97a/1, 97b/16, 97b/17, 98a/9, 98a/19, 99a/6, 99a/15, 100b/11, 101b/10, 101b/12, 102a/6, 102b/13, 102b/15, 103a/19, 104b/6, 104b/15, 105a/14, 105a/17, 105b/1, 105b/4, 105b/7, 106a/10, 107b/6, 109b/11, 109b/12, 111b/19, 112a/4, 112a/10, 112a/17, 113a/2, 113a/6, 113b/6, 113b/7, 113b/14, 114a/4, 114a/17, 114b/1, 114b/5, 114b/6, 115a/1, 115a/7, 115a/12, 115b/6, 115b/8, 115b/9, 115b/11, 115b/19, 116a/2, 116a/4, 116a/14, 116a/15, 116b/9, 116b/18, 117a/8, 118a/3, 118a/6, 118a/14, 118b/6, 118b/8, 118b/12, 119a/1, 119a/11, 119a/18, 119a/19, 119b/1, 119b/10, 119b/17, 119b/19, 120a/1, 120a/7, 121a/8, 121b/9, 121b/14, 121b/15, 121b/18, 122a/4, 122a/16, 122b/4, 122b/6, 122b/12, 123a/16, 123a/17, 123b/2, 123b/5, 123b/10, 124a/3, 124a/9, 124a/15, 124b/4, 124b/11, 124b/12, 124b/16, 125a/1, 125a/5, 125a/18, 125b/2, 125b/4, 126a/7, 127a/13, 127b/7, 128b/3, 128b/17, 129b/10, 130a/5, 131a/5, 131a/12, 131a/18, 131b/1, 132a/2, 132a/5, 133b/14, 133b/16, 133b/19, 134a/1, 134a/13, 134b/9, 134b/17, 134b/19, 135a/2, 135a/15, 135a/19, 135b/12, 135b/14, 135b/17, 136b/14, 136b/18, 137a/11, 137a/13, 137b/11, 137b/14, 137b/16, 138a/17, 138b/2, 138b/10, 138b/15, 139a/7, 139b/12, 140a/4, 140a/14, 140a/16, 140b/2, 141a/8, 142b/10, 142b/11, 143a/5, 143a/7, 143b/9, 143b/14, 145a/8, 145b/15, 146a/12, 146a/16, 146b/4, 146b/9, 147a/6, 147b/8, 147b/9, 147b/10, 147b/12, 148a/3, 148a/8, 148a/12, 148a/17, 148b/10, 148b/13, 148b/19, 149a/16, 149b/16, 150b/2, 150b/4, 150b/9, 151a/4, 151a/6, 151a/8, 151a/9, 151b/9, 152a/7, 152a/8, 152a/18, 153a/1, 153a/15, 153b/11, 153b/13, 155a/8, 156a/4, 156a/12, 156b/16, 157a/8, 157b/14, 157b/15, 158a/1, 158a/3, 158b/2, 158b/19, 159a/10, 159a/11, 159b/4, 159b/7, 159b/9, 159b/12, 160a/4, 160a/7, 160a/13, 160b/2, 160b/6, 160b/15, 160b/19, 161a/5, 161a/7, 161a/11, 161a/13, 161a/14, 161a/15, 163b/19, 164a/8, 164a/10, 164a/17, 164a/18, 164b/5, 165a/2, 165a/10, 165b/1, 165b/9, 166a/12, 166a/14, 166a/15, 166a/17, 166b/1, 166b/12, 167a/11, 168a/8, 168a/10, 103a/9,147a/13,133b/19, 118b/12,139a/8,106b/8,107a/6,89a/8, 101b/1,149a/8,87b/8,115a/13, 98b/8, 139b/1

ol- Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak, olmak:95a/1, 98b/3, 103a/10, 105b/12, 106b/14, 106b/17, 117a/8, 120b/9, 124a/15, 124b/12, 125a/2, 126a/3, 132a/3, 134a/15, 134b/08, 135a/15, 135b/7, 136a/6, 138a/2, 142b/12, 144a/12, 151b/11, 152a/7, 152a/14, 152a/15, 152b/1, 154b/19, 160a/17, 164a/7, 167b/9**,**136a/13, 161a/12**,**153b/13**,** 121a/18**,**115a/15**,**93a/6, 124b/4, 134a/7, 134a/8, 154b/11**,**102a/13, 150b/12**,**150b/13**,** 86a/11, 89b/11, 90a/1, 90b/2, 90b/4, 90b/6, 91b/3, 92a/6, 92b/5, 93a/1, 93b/18, 94b/4, 94b/6, 96b/2, 96b/17, 98b/15, 099b/15, 100a/16, 100b/04, 102a/03, 102b/03, 103a/17, 105b/14, 105b/16, 106a/12, 106b/4, 109a/7, 113b/7, 116a/7, 116b/01, 119a/04, 119b/06, 119b/08, 122a/09, 122b/06, 122b/12, 124a/01, 124b/05, 124b/06, 126b/19, 127a/19, 127b/14, 128a/12, 131b/4, 132b/5, 133a/8, 133b/12, 134a/02, 134b/19, 135a/2, 136b/9, 138b/15, 140b/5, 140b/8, 140b/10, 140b/11, 141a/7, 142a/13, 143b/19, 147b/9, 148b/8, 148b/12, 148b/17, 149b/2, 151b/5, 151b/17, 153b/6, 153b/8, 153b/9, 155a/1, 155a/17, 156a/2, 156a/11, 157b/9, 159a/15, 161b/9, 161b/17, 162b/9, 162b/14, 163a/11, 163b/4, 165a/1, 165a/10, 165b/6, 166a/12, 166b/6, 166b/19, 168b/6**,**124a/7**,** 124a/2**,** 125a/7**,**132a/12, 136a/17**,**130b/18**,** 129a/12**,** 93b/4**,**97b/8, 142b/14**,**86b/17, 89a/2, 90a/2, 90a/4, 95a/15, 99a/18, 104b/4, 114b/12, 119a/9, 124b/1, 125b/16, 130a/12, 130a/15, 130b/9, 131b/14, 140b/17, 141a/3, 142b/13, 145a/10, 151a/16, 152b/18, 159b/8, 160a/18, 162b/18, 163a/1, 164a/6, 165b/2, 166a/16,96b/18, 107a/3,98a/6,91a/8, 129b/3,110a/3, 110a/15, 111b/1, 111b/15, 113a/19, 113b/9, 114a/11, 117b/14, 119b/4, 121b/14, 132a/2, 139a/13, 139a/16, 139b/8, 141a/3, 145a/14, 146a/11,

146b/2, 148a/14, 154a/4, 165a/16,139b/16,108b/13, 152a/18, 156a/6,123b/12,116b/4,101a/16, 105b/17, 103a/5,147b/9, 153b/10,129a/15,92b/18,88b/3,146b/18,130a/5, 145b/12,91a/13, 122b/10,99a/4,119a/1,101a/13,159b/4,104a/15, 104b/19, 105b/11, 113a/11, 114a/9, 114b/10, 119b/2, 120a/7, 120b/11, 134b/18, 145a/16,91a/14, 107a/3, 117a/2, 164a/16, 91a/9, 122a/6,114a/14, 134b/3,1140b/18,103a/3, 119b/3, 120a/11, 125a/14, 146a/17, 146b/12,86a/12,109a/16,133a/3,110b/11,106a/7,146a/7,130a/15, 133b/8,97a/13, 98b/12, 104a/2, 115b/9, 117b/11, 119a/6, 125a/15, 137b/6, 144a/10, 154a/3, 155a/5, 86b/18,101a/5,131a/1,91a/3, 130b/19, 154b/13,114a/17, 147a/4, 147b/16,93a/17, 160a/2,117b/12,123a/17, 123b/3,129a/2,167b/14,113b/5, 133a/4, 136b/2, 159b/11, 163a/19,86a/14, 139b/8,95b/13,145b/13, 164a/2,135b/10,93a/10, 137a/9, 138a/12, 92a/18, 97b/18, 102b/11, 104a/12, 104b/2, 111b/11, 111b/19, 112a/5, 112a/8, 112b/10, 114b/8, 114b/19, 118b/12, 118b/17, 122a/8, 125b/01, 128a/5, 129a/5, 131a/12, 132b/3, 133b/10, 134b/12, 136a/1, 136a/11, 140a/9, 145b/17, 146a/10, 151b/1, 155b/18, 157b/19, 159b/10, 164a/5, 167b/8, 167b/13,129a/4, 167a/8,95b/11, 107b/15,159a/5,124b/10, 126a/6, 148b/9, 152a/12, 154a/16,149a/2,130a/7,127a/19,130a/8,120a/2, 136b/15, 137b/12, 146b/7, 147b/17, 155a/4,148a/15,129a/8,90a/6, 98b/3, 105b/16, 106a/18, 134b/2, 146b/14, 167a/8, 153a/12,105a/15,86a/14, 87b/9, 91b/14, 95a/18, 95b/2, 96a/6, 98a/1, 98a/16, 106b/5, 107b/15, 108a/12, 109b/10, 109b/19, 110b/5, 110b/16, 111b/13, 115b/3, 116b/6, 118a/15, 121b/19, 127a/16, 128b/1, 130a/8, 131a/19, 134b/7, 141b/9, 144a/17, 147b/13, 148b/4, 156b/1, 159b/17,101b/8,101a/1, 113b/6,102b/6, 135a/8, 136a/1, 137a/15, 139a/12, 145b/17, 145b/18,111b/14, 151a/13, 153b/3,111b/14, 112b/3,94a/19, 101a/1, 128a/4, 131b/6, 134b/15, 168a/14,149a/12, 168b/7,116a/13, 128a/10, 129a/6, 131b/9, 141a/2, 145a/9, 153a/3, 153b/11, 166a/8,103b/19, 104a/1, 133a/1,109b/14,151a/7,103b/10, 149b/1,119a/13,110b/10,86b/10, 87a/7, 87a/10, 87a/13, 87b/8, 87b/16, 88a/13, 88a/17, 89b/8, 89b/14, 90a/11, 91a/17, 91b/6, 93a/11, 93b/1, 93b/3, 93b/5, 95b/13, 95b/16, 100a/5, 100a/7, 100a/13, 100b/5, 100b/16, 101b/17, 106a/4, 106a/11, 106b/19, 107a/3, 108b/9, 110a/11, 111a/16, 115a/2, 115a/10, 115b/10, 115b/11, 116b/16, 117b/15, 121b/2, 121b/16, 123b/18, 124a/14, 125a/17, 127a/1, 127a/9, 128a/1, 129a/6, 129b/18, 132a/13, 132b/11, 133a/17, 133b/5, 133b/10, 134a/18, 134b/19, 135a/8, 135a/09, 135a/10, 135b/4, 136b/9, 137a/13, 138b/5, 138b/11, 139b/5, 140b/15, 141a/2, 142a/17, 143a/14, 143b/5, 145a/3, 146a/19, 146b/5, 147a/9, 147b/8, 148b/8, 149a/10, 150b/5, 151b/6, 153a/5, 153b/17, 154a/18, 154a/19, 154b/3, 154b/8, 154b/12, 155b/3, 155b/8, 155b/9, 156b/3, 156b/8, 156b/10, 159a/17, 160b/5, 163b/1, 164b/17, 165/a12, 165a/1, 166a/3, 166a/9, 166a/11, 166b/13,86a/12, 86b/2, 87a/3, 89a/5, 90a/7, 91b/10, 93a/18, 97b/19, 103a/7, 104a/19, 104b/3, 106b/11, 107b/2, 107b/9, 107b/16, 108a/7, 108a/18, 108b/17, 108b/18, 109b/14, 111b/11, 112a/4, 112b/11, 114a/15, 114a/19, 115b/02, 117a/5, 121a/14, 122a/10, 123a/10, 123b/17, 127a/15, 128b/9, 131a/10, 131b/11, 133a/10, 133b/8, 134b/4, 135b/15, 136a/15, 136b/8, 138b/9, 139b/17, 140a/18, 140b/3, 141a/11, 141b/19, 143a/5, 143a/18, 146b/10, 147b/12, 149b/17, 150a/14, 150a/15, 150b/14, 150b/17, 154a/17, 155a/12, 155b/14, 158b/1, 158b/11, 164b/1, 167a/4, 167a/11,164b/1, 165a/17,128a/18, 98a/5,127a/7,124b/13, 116a/12, 109a/5, 104b/3, 114a/13,93a/14, 95a/13, 95b/2, 111a/07, 115b/3, 120a/18, 121a/18, 127a/15, 137a/3, 137a/10, 141b/8, 152a/17, 155b/17, 134a/19, 107a/13,149a/19, 136b/13, 89a/14, 112a/10, 130b/13, 135b/18, 157b/1,93a/17, 117a/7, 122a/10, 129a/8,114b/6, 114b/19

‘ayş ü ‘işret ol-: 89b/15, 145a/16
āzād ol-: 110b/16
dal ḳılıç ol-:154a/19
ġarḳ ol-:116b/16
ġışş ol-:142b/13
giriftār ol-: 142a/13
ḥacil ol-: 145b/11
ḳādir ol-:105b/16, 125a/07, 133b/19, 86b/18, 87a/14
ḳafadār ol-: 152b/18, 166a/2
ḳā‘il ol-:97a/13
lerzān ol-: 147b/9
muḳābil ol- : 128a/1, 165a/1, 165a/15, 165b/2
peşimān ol-: 90a/11, 136b/9
revāne ol-: 113a/11, 137a/13, 157b/9
şafada ol-: 130a/8, 153b/3
süvār ol-: 108b/9, 111a/16, 115b/11, 115b/19, 116a/4, 120a/2, 127a/1, 129b/18, 135a/2, 135a/16, 141a/2, 165/a12,129a/5
şād ol- 93a/11
ṭālib ol- : 134b/3
tedārik ol-: 133a/5
temāşa ol-: 86b/2
teslīm ol-: 86a/11, 86a/14
vasıl ol-: 130a/7, 147a/13,109a/5, 122b/9
ẓāhir ol-: 153b/10
żāyi‘ ol-: 115a/2
zebūn ol-: 113a/19, 113b/6, 117b/12
zīr ü zeber ol-:158a/15
ziyāde ol-: 90b/2, 97a/4, 125b/12, 128a/9, 133b/10

ola Acaba, belki, -mi acaba, ihtimal:87b/7, 92b/7, 93a/2, 94a/15, 94a/17, 94b/16, 95b/18, 98b/11, 101a/7, 101a/10, 101b/10, 102b/19, 104a/3, 104b/14, 109a/11, 111b/12, 112b/2, 115a/1, 116b/13, 118b/10, 120a/15, 123a/11, 126b/2, 128a/19, 129a/16, 130a/17, 133b/13, 135b/3, 135b/5, 139b/3, 139b/5, 142b/4, 145a/13, 145b/7, 149a/1, 149a/18, 151a/6, 153a/9, 154b/16, 155a/1, 160b/12, 164a/10, 164b/15, 168a/18, 168b/8,131b/12, 90a/5, 139b/8, 150b/12,128a/19,102a/19, 109a/4, 109a/17, 114b/4, 145b/16, 146a/6, 149b/9,91a/12, 133a/5, 159a/3, 168a/16,128a/4,109a/9,136b/4, 159a/6,132b/12, 104a/13, 129a/2, 145b/11

omuz Omuz:104b/1,99b/11,124b/3,159a/14

on On:108b/10, 111a/17, 121b/6, 123a/19, 125a/9, 129a/3, 139a/10, 143a/15, 145a/12, 147b/7, 150b/19, 152a/15, 153a/1, 156a/7, 166a/1, 166a/8, 166b/17, 167a/5

oñ- Daha iyi duruma gelmek, mutlu olmak:122a/14, 92a/1

onar- Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi düzeltip işler veya kullanılır duruma sokmak, işe yarar duruma getirmek, tamir etmek: 121b/7

ora O yer:151a/9,162a/3,161b/19,137a/5,103a/9

orta Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer:101a/10,148b/9,91b/8, 93b/15,141b/1,100b/7, 105a/9, 139b/04, 150b/19,150a/19,99a/15, 142a/6, 158a/17, 165b/16, 166b/9

orusbu Erkeklerin cinsel zevklerine para karşılığı hizmet eden ve bu işi meslek edinen kadın, hayat kadını, fahişe: 97a/17

‘Osman (özel isim) 168b/8

otaġ Büyük ve süslü çadır:126a/12

otur- Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek, oturmak:140a/19, 139a/18,87b/15, 89a/2, 93b/16, 94a/10, 124a/13, 153a/8, 131b/3,123b/18, 130b/4, 144b/14,86b/15,125b/18,98a/15, 156b/18, 161b/19, 130b/1, 086b/11, 92b/4, 93b/11, 99a/2, 100b/17, 107b/19, 120a/10, 120a/17, 120a/19, 121b/14, 124a/13, 134b/15, 153b/13, 162b/11,86b/9, 100b/14, 115a/10, 91a/9, 86b/10, 136b/7, 143a/1, 119b/1, 121a/18

ot Toprak üstü gövdeleri genelde yeşil renkli olan ve ikincil kalınlaşmanın olmadığı bitkiler:136b/14,119a/18

otuz Otuz :123b/7, 125b/17, 130a/11, 153b/8, 156a/7

oyuna gel- Aldatılmak:159a/14

Ö

ög- Yüceltmek, övmek:106b/3

ögren- Bir şeye alışmak, bir şeyi alışkanlık durumuna getirmek: 96b/8

ögret- Bilmediği şeyi bildirmek:162a/14, 118a/3

öksür- Solunum yolları zarlarının rahatsızlığı sebebiyle akciğerlerdeki havayı birdenbire ve gürültülü bir sesle dışarı vermek :155a/14

öküz Öküz: 156a/15, 157a/13,157a/10,159a/14,143b/14, 157b/1,156b/19, 157a/14, 157b/14, 161b/6,157a/11,157a/18

öl- Ölmek:93a/13, 101b/2,104a/9,141a/12,135b/12, 157a/19,91b/4, 102a/18,101a/18, 104b/3, 94b/14, 98b/8,87b/19, 88b/10, 91a/1, 118a/15,89a/4, 88a/6, 101a/15, 94a/13,86a/8, 117b/12, 102b/15,94b/16, 139b/6, 139b/12, 139b/15,143b/2, 104a/7, 105a/13,155a/5,103a/07, 104a/17, 93b/10,139b/11,104b/2,103b/2,103a/4,91b/17

öldür- Öldürmek:137a/8,101a/18,87b/19, 92a/2,123b/16,87b/18,143a/10, 143a/11, 158a/2, 164a/1, 94b/13,140a/11,89a/18,87b/7,140a/2, 140a/8,91b/06,088a/1, 91a/7,91a/7

ölüm Ölüm:101b/16, 154a/18,90a/17, 136a/19,135b/6,136a/13

‘Ömer (Özel isim) 89b/12, 108b/12, 110a/1, 110a/4, 110a/10, 110a/14, 110a/19, 110b/9, 111b/19, 113a/3, 114b/15, 115a/3, 115a/6, 115b/8, 115b/13, 115b/16, 116a/2, 116a/7, 116b/16, 116b/19, 117a/10, 117a/13, 117a/15, 117a/18, 117a/19, 118a/14, 118b/2, 118b/4, 118b/9, 118b/10, 118b/13, 118b/14, 118b/16, 118b/17, 118b/18, 119a/4, 119a/5, 119a/7, 119a/16, 119b/04, 119b/7, 119b/9, 119b/13, 119b/16, 120a/4, 120a/6, 120a/7, 120a/13, 120a/16, 120b/1, 120b/12, 120b/18, 121a/6, 121b/1, 121b/2, 121b/7, 121b/10, 121b/15, 122a/1, 122a/7, 122a/12, 122a/13, 122a/14, 122b/5, 122b/6, 122b/9, 122b/12, 122b/14, 123b/11, 123b/12, 123b/14, 123b/19, 124a/8, 124a/10, 124a/15, 124b/9, 129a/8, 129a/11, 129a/17, 129b/5, 129b/9, 129b/15, 130a/2, 131a/13, 135a/4, 135a/12, 135b/16, 135b/19, 136a/3, 137a/3, 137a/11, 137b/5, 137b/8, 137b/16, 139b/1, 139b/19, 140a/15, 140a/19, 141a/5, 141a/8, 143b/5, 149a/8, 150b/15, 152a/10, 152a/12, 152b/15, 154b/8, 154b/14, 155a/3, 155b/19, 156a/3, 159b/4, 159b/7, 159b/12, 159b/14, 160a/6, 160a/8, 160a/14, 160b/2, 160b/4, 160b/11, 161a/4, 161b/1, 161b/2, 161b/14, 161b/19, 162b/7, 163a/4, 163a/7, 163b/04, 163b/9, 167b/16,96b/14,142b/13,154b/13, 167b/12, 91b/19, 93b/13,92a/3, 94a/2, 94b/9, 94b/15,95b/18, 96a/6, 96a/8, 96b/7, 97b/13, 97b/15, 97b/19, 98a/16, 98b/3, 98b/15, 99b/3, 99b/9, 99b/14, 100a/4, 100a/17, 100a/18, 101a/3,136b/15, 137a/1,96b/6, 99a/2, 99a/5, 99a/18,116b/17,110b/16, 114b/17, 118b/17, 156b/12, 163b/8,86a/2, 95a/12, 97a/12, 98b/1, 100a/13,141a/19, 155a/14, 159b/5, 162b/10, 163a/2, 163b/14,98a/2, 100b/2,160a/06,111a/11, 115b/12, 116a/16, 160b/6,95a/3,95a/2,160b/5, 161a/4,102b/19, 103a/7, 103a/18, 103b/3, 103b/7, 103b/8, 104b/2, 104b/3, 104b/16, 124a/7, 124a/9, 124a/12, 124b/1, 124b/5, 124b/8, 124b/13, 125a/3, 126b/12, 127b/18, 130a/14, 135a/12, 136b/11, 140a/2, 140a/6, 140a/10, 140b/10, 142a/4, 142b/10, 155a/5, 155a/11, 155a/15, 155a/16, 156b/13, 156b/14, 159b/15, 160a/3, 160a/19, 161a/8, 161a/11, 161b/11, 162a/2, 104a/16, 105b/9, 106b/7, 108a/19, 142b/13, 086a/2, 91b/16, 95a/15, 95b/5, 96a/10, 97b/5, 98a/8, 98b/10, 98b/18,99a/7, 99b/18, 100b/3, 100b/4, 102b/18, 123b/19, 124a/2, 126b/12, 131a/1, 131a/16, 126a/9, 162b/1, 97a/3, 105b/8, 107a/8,124a/16

‘ömr (a) Yaşam:108b/8, 108b/9, 110a/18, 121a/10,110b/19,110a/7, 110b/2, 116a/9, 110a/14,94a/19

öñ Ön, ön taraf:152a/4,127a/2, 127a/11, 86b/4,154b/9,129b/12, 132a/14, 141a/13, 165a/14,92b/13, 163a/12, 163a/14,96a/3, 125b/18, 161a/7,126a/12,86a/17, 100a/3, 153b/18, 158b/1, 158b/13, 162a/7, 166a/13, 166a/18, 151b/7,153a/1, 154a/7,144b/6, 137b/14,103b/9, 104a/6,113a/11,156b/18, 157a/11,130a/10,129a/2, 163a/5,91b/4, 162b/11,158b/3,115a/12, 122b/5, 159a/14, 167a/16,141a/19,108b/11, 109b/7, 121b/6,121a/4, 146b/19, 166b/14, 166b/16,135b/7

önce Baştaki, geçmişteki bölüm, geçmiş zaman:140a/13

öp- Öpmek:98b/5, 132a/11,110b/19,147a/18,147b/2,105b/9, 107a/1, 118a/19, 147a/17, 147a/18, 167b01,147b/6

öregi Örgü:161b/19

ördek Perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu :120a/12

ört- Kapamak, örtmek: 93b/12,99b/12,151a/2, 151a/3

öt- Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak:147a/2

öte Bulunulan yere göre karşı yanda olan: 119b/11, 137b/08, 150b/17, 152a/04, 157b/13,103a/03, 128b/01, 130b/05, 132b/06, 134a/05, 167a/15, 125b/08,153b/07

ötüri Sebep bildirir, dolayı, bir şey yüzünden:136a/19,133b/3,106b/1, 133b/7,87a/19, 91a/5, 145b/19, 146a/1

öyle Onun gibi olan, ona benzer:95a/2, 106b/6, 108b/18, 113b/9, 117b/2, 117b/18, 125b/14, 128a/11, 128b/1, 130a/17, 133a/14, 134a/15, 135b/19, 137a/3, 139a/12, 139b/13, 140b/10, 152a/3, 152b/03, 154a/11, 155b/17, 158a/14, 158b/16,92a/3, 104a/11, 158a/1, 102b/1

ʻözr **(a)** Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret: 105b/3,112a/10,143a/13, 129b/6,129b/04,167a/12

ʻö. dile- Özür dilemek: 105b/3

P

pādişāh (f) Hükümdar, melik: 120a/3, 164a/7,161a/1, 161a/3,097b/2, 164a/8,162a/14,122a/5, 164a/11,120b/4,107b/7,131b/16

pāk **(f)** Temiz: 148b/16

p. eyle- Temizlemek:148b/16

pāre (f) Parça, kısım:166b/14,98b/6, 107b/3, 108a/5, 108a/15, 109a/12, 110a/5, 120b/6, 120b/13, 120b/14, 154b/3, 168a/8,157a/14, 143b/3, 112a/13

p. p. Parça parça: 138b/3

parmaḳ Parmak:98a/3

paşa Sivillerle askerlerin ileri gelenlerinin bir kısmına verilen resmi ünvan:95b/2

pāy-ı māl **(f)** Ayak altında kalmış, mahvolmuş, telef olmuş, sürünmüş:87a/13, 90b/6

pāy-ı taḫt (f) Başşehir, başkent: 164b/7,167b/2,168a/17

pāye (f) Basamak,merdiven basamağı:163a/7,145a/12

peder (f) Baba, ata:144b/4,109a/11,108b/6,109a/6,109b/3

pehlüvān (f) Boylu boslu ve güçlü kimse:124b/17,125b/13,126a/6,165b/2,120a/4,153a/14, 157b/17,153a/12,130b/15,88a/15,105b/19, 87b/3,164b/7, 168a/17

pek Çok, ziyâde, gâyet:93a/13, 93b/9, 93b/18, 98b/2, 98b/5, 98b/14, 102a/14, 103a/12, 106a/3, 116b/6, 129a/10, 150a/13, 157b/4,91b/12, 96b/12

pelīd (f) Pis, murdar:87b/6,106a/3,118a/1,154b/18

pençe (f) Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları, pençe: 159a/4,138a/18

pertāv (a) 1. Atılma, sıçrama. 2. Uzağa düşen ok:152a/6

perest (f) Tapan:90b/17

perver (a) Büyüten, yetiştiren, besleyen, koruyan, eğiten:99a/14

pes (f) İmdi, bu hâlde, binânealeyh, "şimdi":88a/5, 126a/4, 162a/8, 167a/2

püser (f) Oğul:162b/7

peşimān (f) Pişman, nadim:90a/11,89a/14, 91a/14, 164a/16,136a/3

p. ol-Pişman olmak, nadim olmak: 90a/11, 136b/9

peşkeş (f) Özellikle hükümdarların birbirlerine yolladıkları ya da hükümdarlara sunulan armağan: 132b/18, 168a/3,132b/16

peydā, peydāh (f) Ortada, açıkta: 95b/7, 97a/5, 133b/12

p. it- Ortaya çıkmak: 95b/7, 125a/14

peyk (f) Haber ve mekup getirip, götüren:91a/16

peyker (f) Surat, yüz, sevgili:165b/17

peymā (f) Ölçen, ölçülü:127a/8

pilav Pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek:120b/15,120a/13

pir **(f)** Koca, yaşlı kimse, ihtiyar: 107a/7, 157a/9, 157a/17,162a/9,123a/15, 162b/18, 109a/8,121a/10,161a/15,133a/14,132b/10,132b/10

pişir- Ateşte, fırında veya kaynayan suyun içinde tutup, yenecek hâle getirmek:99a/12, 120b/14, 121a/5, 157b/15,121a/6, 121a/7, 100a/7, 99a/11, 129b/13

pişmān bk. peşimān

piyāde **(f)** Yaya:135a/16, 158b/9, 158b/14

piyāle **(f)** Şarap bardağı, içki kadehi:144b/18

pūş **(f)** Örten, giyen:100b/16

püfkür- Püfkürmek işi:138a/8, 138a/16

pür **(f)** Dolu, çok, ziyade:107a/16, 153b/9

püryān Tandırda susuz pişirilen kebap:144b/15

püser **(f)** Oğul, erkek çocuk:126a/10

püşte **(f)** Tepe, yığın:119b/11, 157b/12, 158a/5

R

rāḫ **(f)** Zan, sanma. Kaygı, keder:147a/6

rahat **(a)** İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur:145a/10, 168a/14, 145a/14

raḫş **(f)** Gösterişli güzel (at):151b/14,127a/8, 135a/1, 140b/9, 152a/3,137a/15, 137a/16, 152a/2, 154a/18, 156b/3,135a/2,165a/13,128a/11,140a/14, 111a/16

raḫt (a) At takımı,Yolda lazım olacak şeyler:160a/7

rām **(f)** İtaat eden, kendisini başkasının emrine bırakan, boyun eğen, birinin hükmü altında bulunan:128b/12

rast **(f)** Doğru, düz, sağ:88b/04, 138a/14, 166b/15,102a/5, 141a/4,153b/8

rāvi(a) Rivayet eden, anlatan, hikaye eden:134b/18, 145a/17, 119b/9,131a/3, 140a/17, 147b/7

rāyiḥa (a) Koku, güzel koku :115a/18, 115a/19

re‘āya (a) Halk:162b/12

reftār (a) Gidiş, salınarak yürüyüş:87b/4

renk (f) Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum: 133b/5, 154a/16,105b/8

reva (f) Lâyık, münâsip, câiz, “uygun, yerinde, yakışır”: 144a/5, 150a/4

revāne (f) Yola çıkma: 114b/10, 119a/9, 125b/16, 131b/14, 140b/5, 162b/9, 162b/18, 164a/5, 166a/16

r. ol- Yola çıkmak: 113a/11, 137a/13, 157b/9

rey (a) Görme, görüş:101b/11

rıżā (a) Razılık, memnunluk, istek:133b/1,167b/3,104a/11

ri‘āyet (a) Uyma, boyun eğme:149b/10,125a/7

r. it- Uymak:149b/1, 167a/19,162a/10

ricā (a) Dileyiş, dileme, dilek: 165a/3,109a/10

r. it- Dilemek: 88b/8

rikāb (a) Üzengi, huzur, kat: 142a/3

riḫat (a) Kayış yapımında kullanılan deri:160a/18

rivāyet (a) Nakletme, hikâye etme, söylenti:146a/12, 164a/9,97a/13, 97a/15, 108a/7, 112a/15, 117b/14, 122a/12, 122a/16, 154b/8, 160b/17, 160b/19, 164a/6, 146a/12, 147b/19, 148a/1

r. eyle- Nakletmek, anlatmak: 123b/14

riyāżet (a) Perhizlik, aç kalma hali:119b/15

rize rize (f) Parça parça, ufak ufak:139a/17, 153a/3

rū(y) (f) Yüz, çehre:123a/2, 133b/5

rub‘ (a) Dörtte bir, bir şeyin dört kısmından bir kısmı:109a/9

rūh (a) İnsanda ve hayvanlardaki dirilik kaynağı, can:99a/17

ruhsār (f) Yanak. yüz, çehre:92b/15

Rum (a) Anadolu:109a/11, 125b/8, 125b/9, 164a/6, 167b/9, 168a/13,109b/17, 167a/1, 167a/14,164a/11, 166b/2, 167a/16, 168a/2,166a/19,164a/15,166a/18,168b/1

Rûmî (a) Anadolulu:164b/8

rūşen (f) Aydın, parlak, nurlu, ışıklı:144a/11

Rüstem (Özel isim) 101a/2, 123a/1, 129a/4,123b/5, 123b/6

rüsvāy (f) Rezil, itibârsız, haysiyetsiz:97b/7, 98a/4, 100b/7,105a/6, 147b/17

r. eyle- Rezil etmek: 105a/9, 106b/5, 147a/11, 148b/9

rüzgār (f) 1. Yel, rüzgâr: 109b/2

S

sa'ādet (a) Mutluluk:149b/19

ṣabāḥ (a) Sabah vakti, sabah:99b/16,89b/11,134b/19, 103a/3, 103a/17, 111b/15, 121b/19, 135a/1, 145a/14, 146a/17,126b/18,125a/14

ṣabr (a) Sabır: 94b/10, 94b/19,99b/12, 93a/19, 94a/11, 115b/5,166a/6,103a/1, 103b/13, 111b/8, 112b/10, 121a/5, 125a/14, 139b/2, 143a/4, 146b/7, 146b/12, 147a/12, 147a/13,119b/1,112b/2

ṣ. eyle- Beklemek, sabretmek: 94b/15

ṣaç Baş tüyleri, saç:88a/12, 108b/17

ṣaç- Yağdırmak, harcamak: 134b/1

ṣadā (a) Ses:116b/5, 116b/9,137b/15,155b/10

Sa'dān (Özel isim) 155b/7,165b/19

sade Süsü, gösterişi olmayan, yalın, gösterişsiz:160a/11

ṣadr Her şeyin evveli ve başlangıcının en iyisi:144b/11

ṣaf (a) Sıra, tertip, dizi:127a/2, 165/a12

ṣafā (a) Gönlün şen olması:95a/7,90b/5,89b/15, 109b/14, 127a/2, 132b/11, 143a/1, 153b/3, 145a/3, 130b/4,133b/7,110a/18,123b/5,153a/9, 130a/8,130a/6,105b/11, 119b/2, 122b/9, 145a/16,106a/12

ṣ.-da ol- Eğlenmek: 130a/8, 153b/3
s.it- Safa etmek: 106a/18, 159a/17, 135b/17

saġ Sağ taraf, sağ yan:138b/19, 96b/16, 98a/16, 101a/1, 86b/7, 91b/14, 94a/12, 04a/19, 95a/18, 96a/6, 101a/1, 101a/2, 101b/1, 102a/19, 89a/16, 97a/4, 96b/10, 96b/19, 131a/17, 135a/11, 151b/16, 152a/11, 116b/12

saġ Diri, canlı, hayatta olan:140b/14, 166b/1, 141a/11

saġır (a)Küçülme, küçük olma:137b/3

ṣaġlıḳ Sıhhat:98b/5,94b/14, 133a/14,125b/3,157a/4

ṣaḥān (a) Derinliği az olan kap:120b/15,120b/19

ṣaḥīḥ (a) Doğru, gerçek:103b/2, 142b/11, 95a/12,95a/1

ṣāḥib (a) Bir şeyi elinde bulunduran, melik:87a/12, 120b/19, 128b/9,122a/17

Ṣāḥibḳırān (f) Muzaffer hükümdar: 87a/17,88b/13,95a/3,088a/08,86b/13,86a/9, 125a/4, 108b/6, 108a/6, 108a/10, 109a/8, 109a/19, 110b/07, 111a/19, 111b/6, 130b/3, 130b/10, 130b/13, 130b/19,108a/17, 111b/15,131a/7, 131b/1, 168a/8,155a/15, 168a/4, 124b/14, 142a/9,136a/14, 136a/15, 136a/17, 145a/11, 149a/12, 149b/6, 152b/7, 153a/10, 159b/6, 160b/12, 165a/3,163a/1,140b/4,120b/5,122a/5,108a/3, 108a/5,160b/8, 149b/13,133a/15, 161a/8,137a/10,125b/4,126a/13,167a/6,111b/8, 132a/1

ṣaḥrā (a) Çöl, kır, düz yer: 138a/9, 119b/12, 132a/16, 137b/14, 166a/12,157b/13,136b/14, 139b/4,137b/18, 161a/13, 114b/9

Sa‘id (Özel isim) 144b/17

sā‘ir (a) Diğer, başka, gayrı:121a/7, 129b/13,138b/14, 161a/6,135a/13,151b/6, 154a/6, 165b/19,108b/13, 158b/2,160a/12,131b/13,160b/11

ṣaḳa Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse:115a/12

ṣaḳal Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü:158b/19, 97b/14

ṣaḳat Vücudunda hasta veya eksik bir yanı olan, engelli, özürlü:97b/19,134a/11,134a/2

ṣaḳın İhtiyatlı, temkinli ol, kendini koru anlamında kullanılan bir ad. Asla:123a/17, 167b/14, 107b/7, 150a/12, 88b/10, 92a/13,161b/7, 136b/1

sāki İçkili toplantılarda içki dağıtan kimse:144b/16, 121b/14,122b/8

ṣākin **(a)** Durgun, dingin:93a/2

ṣakla- Görünmesine engel olmak, ortalıkta bulundurmamak: 113b/2,104a/14, 117b/17, 123b/16, 104b/9,162a/1,119b/15,148a/11,111a/6,148a/7, 148b/13, 93b/9, 93b/8

ṣal- Serbest kılma, bırakma, koyuverme:107b/7,152a/9, 111a/12, 113a/17, 127a/18, 163b/3,148b/5, 156a/3, 156b/8, 157b/13, 92a/9

ṣalıvir- Serbest bırakmak, koyuvermek: 158b/13,122a/13, 097b/12

ṣalıḳ Ucunda kısa zincirlere bağlı birkaç demir yuvarlağı bulunan sopadan ibaret eski savaş âleti, gürz:129a/6

ṣ. ur- Gürz vurmak: 129a/6

sālim **(a)** Sağ, esenlik içinde, sağlam:152a/11

ṣalla- Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirme: 115a/11

salṭanāt **(a)** Sultanlık; padişahlık, hükümdarlık:92b/8,100b/10, 107b/18

ṣalundur- Dikkate alma:123a/15

Sām **(Özel isim)** 129a/4, 166b/16

ṣan- Bir şeyin olabileceğine inanma, zannetme:166a/17, 112b/2,120a/4,161a/17,89a/4, 101b/07,101a/11,89a/14

saña Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi:105a/8, 105b/6, 109b/10, 112b/7, 114b/19, 115a/14, 115b/6, 116a/7, 117a/14, 117b/5, 117b/7, 118a/12, 118a/18, 118b/12, 119a/5, 121b/18, 121b/19, 94b/18, 109b/19, 111b/7, 116a/2, 116a/15,86a/1, 87a/1, 89a/14, 89b/2, 90b/12, 91a/3, 99b/19, 100a/1, 102a/2, 136a/1, 136a/13, 136b/2, 142b/1, 146a/5, 149a/19, 150b/6, 151b/17, 156a/17, 157a/6, 157a/8, 157a/19, 157b/4, 157b/6, 161b/16, 164a/2, 164b/14, 165a/6, 96b/7

ṣan‘at **(a)** İş, hüner, marifet, sanat:111a/13,97a/14

ṣanç- Saplanmak: 151a/6,151a/5

ṣandalye (i) Arkadan dayanacak yerleri olup kol koyacak yerleri olmayan hafif iskemle ve oturma eşyâsı: 101a/2

ṣanduḳ (a) İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası:162a/4, 105b/1,161a/19,161b/18,162a/2, 161b/4

ṣar- Kuşatmak, çevirmek, ihata etmek:154a/3, 121b/16, 155a/13, 103b/5, 124b/6

ṣarb Dik, çıkması ve geçilmesi güç yer:158b/8

ṣarf Kullanma, harcama, yapma: 109b/13

ṣarı Sarı renkte olan:102b/6, 99b/6

ṣarıl- Kollarını dolamak, kucaklamak:138b/2,157b/8,128a/13, 158b/10,152b/16, 147b/6, 94b/9,97b/12

ṣarımṣaḳ Zambakgillerden, toprak altındaki soğanında kokulu yağ bulunan bir kültür bitkisi :121a/3

ṣarmala- Sıkı sıkı sarmak :103b/5, 124b/7

ṣarṣar (a) Pek şiddetli ve soğuk rüzgâr:116a/13

ṣarṣıl- Sarsma işine konu olmak:127b/13, 152b/3

ṣat- Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek:151b/4,118b/14,156b/1

ṣaṭıl (f) Kase,kap,kova:118b/6

sarāy (f) Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı: 89b/19, 99b/13, 146b/17, 154a/6, 154a/9,91b/15, 95a/19, 95b/12, 95b/14, 98a/13, 108b/13, 129b/8, 144b/10, 151b/9, 154b/13,154b/11,96a/3,88a/14,88b/14,96a/3, 111b/7, 144b/1, 86a/18, 94b/19, 95a/10, 96a/5, 100a/5, 100b/13, 108b/5, 160b/16, 168b/1,108b/11, 132b/14, 149b/4, 150a/5, 150b/1, 151a/11, 151a/13,93b/7,94a/16,105b/18, 129b/11, 144a/15

sarḫoş (f) Alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan kimse:100a/19

ṣap Bir aracı tutmaya yarayan bölüm:166b/10

ṣapan İki ucu ip, ortası örme veya meşin olan bir taş atma aracı: 138a/6

ṣav- Yanından uzaklaştırmak:149a/17, 164a/19,123a/9,107b/8,127a/14,142b/15

sa‘y (a) Çalışma, çabalama, gayret gösterme: 90b/1, 91a/3, 109a/3,127a/16, 164a/3

s.‘y it-Çalışmak, çabalamak, gayret göstermek: 90b/1, 91a/3

ṣayd (a) Av. Avlanma, ava gitme:119b/1

sāz (f) Müzik aracı, çalgı:145a/2

sāzende (f) Sazcı:145a/1

sebeb (a) Sebep: 149b/8,158a/3,109b/11

sedd (a) Engel, duvar, mâni, set:104a/5

sefer (a) Yolculuk, sefer: 101b/14, 110a/3, 111b/1, 112b/3, 122a/3,163a/8, 165a/4,157a/14,110b/17

segir- Koşmak, seğirtmek:152a/19, 154b/16, 155b/19, 159b/14,153b/19,117b/1, 103b/16, 118b/4

seḥer (a) Tan yeri ağırmadan biraz önceki vakit:108a/19,165a/11

sehl (a) Kolayca: 122b/13

sehmnāk (f) Dehşet, korku:152b/02,153b/12

sik- Rahatsız etmek, huzurunu bozmak:118b/19

sükker (a) Şeker:133a/2

sekiz Sekiz:123a/5

ṣalā (a) Secde, secde ederek yapılan ibadet, namaz:133a/1

selam (a) Selâm:99b/16, 104a/6, 108b/3, 116a/6, 165a/15, 93a/10, 100b/19, 115a/11, 86b/13, 134b/17,144b/4

s. vir- Selâmlamak: 128a/1, 163a/8,129a/17

selamet (a) Esen olma durumu, esenlik:114b/4, 115a/16,158a04

selef (a) Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş kimse:167a/6

semere (f) Meyve, ürün:156b/1

sen Sen (teklik II. şahıs zamiri):86b/19, 87a/11, 87b/10, 90a/16, 90b/10, 90b/16, 91a/7, 92a/7, 92a/18, 94a/12, 94b/19, 97b/3, 98a/6, 99a/1, 101a/11, 101b/4, 102a/18, 105b/10, 106a/14, 106a/19, 107a/13, 107b/3, 107b/4, 109a/3, 109b/4, 109b/8, 110a/10, 110a/16, 110b/1, 114a/13, 116b/2, 117a/18, 117b/5, 118a/6, 118a/12, 123b/5, 125a/2, 129b/3, 130b/13, 131a/9, 134b/11, 135a/4, 136a/17, 136a/18, 136b/7, 137a/4, 140a/13, 141a/10, 141b/14, 141b/15, 142b/1, 148a/5, 151a/17, 155b/1, 156a/3, 159b/6, 166a/19,141b/3,107a/4, 117a/11, 125b/4, 134b/1, 137a/2, 137a/5, 137a/17, 137a/18, 138a/4, 150b/9,107a/14, 109a/10, 111b/12, 124b/17, 131b/9, 133a/7, 135a/3, 165a/3, 86a/7, 88b/7, 89a/5, 95a/12, 95b/17, 97b/11, 98a/17, 101b/4, 101b/6, 105b/1, 108a/14, 110a/15, 110b/10, 110b/16, 114a/5, 118a/9, 118a/17, 122a/8, 122b/3, 124b/19, 125a/4, 136b/1, 140a/10, 141a/16, 141b/15, 142b/15, 143a/8, 153a/15, 153b/1, 155a/19, 156a/13, 158a/2, 159b/19, 163b/17, 164a/19,109a/08, 110a/07, 157a/18, 157b/5,136b/2, 136b/4,102a/19, 110a/14, 146a/6, 158b/6,109a/17,145b/16, 165a/8,137a/8,142a/11, 156a/18,107b/14, 114b/5, 117a/13,86a/6, 92a/10, 101a/9, 101b/13, 105b/4, 109b/3, 119a/5, 138a/3, 141a/15,127a/6, 128a/5

seḥī (f) Düz, doğru:145a/6

ser **(f)** Baş, uç:120b/5, 122a/5,128a/12

serāp **(f)** Baştan ayağa, bir baştan bir başa, tüm:130a/13

serḫūş **(f)** Alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan, kafası kıyak:121b/16, 124a/14

serkeş **(f)** İnatçı: 87b/12, 125b/14

sermed **(f)** Ebedilik, daimi, sonsuzluk:90a/17

server (f) Önder, lider, baş: 93b/18, 94b/11, 103b/11, 103b/13, 108b/3, 108b/4, 108b/7, 109a/4, 109b/11, 110a/2, 110a/9, 110b/1, 111a/14, 113b/18, 114a/6, 115a/9, 115a/18, 116b/2, 116b/11, 117a/18, 118a/1, 118a/11, 121b/18, 122a/4, 124b/7, 127a/11, 127b/3, 127b/14, 128a/1, 128a/5, 128a/17, 128b/10, 128b/15, 129b/7, 130a/4, 131b/5, 132b/10, 132b/17, 133a/17, 135a/5, 135b/19, 136a/9, 136a/19, 137b/9, 138b/1, 138b/15, 138b/18, 139a/6, 139a/9, 141a/15, 142a/11, 142a/18, 144b/5, 145a/13, 145b/7, 149b/9, 151b/2, 151b/5, 152a/13, 153a/9, 153b/1, 154b/1, 154b/4, 156a/1, 156a/9, 157a/1, 158b/3, 158b/17, 159a/8, 160a/14, 160b/15, 163b/18, 167b/19, 168a/6,94b/5, 99b/17, 125b/5, 126a/4, 126a/8, 127a/7, 127b/6, 128b/14, 129a/12, 131a/12, 131b/8, 141b/5, 144b/11, 148a/12, 154a/10, 162b/17, 150a/3,147a/15,127b/2, 127b/11, 142a/10, 142a/17,158a/13, 90a/13, 130a/10, 137a/19, 147a/8,151b/13,144b/12, 164a/14,160a/3, 123a/18,140a/5, 152b/9, 159b/14, 155a/9

servi Akdeniz bölgesinde çok yetişen, kışın yapraklarını dökmeyen, koyu yeşil yapraklı bir ağaç, andız:145a/6, 163b/16

sepişdür- Saçmak:160a/12,160b/1

ses Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün:156a/9

sev- Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek:136b/1,101a/9,101a/13,89a/17, 93a/13, 141b/11,98b/6, 103a/12,101a/9, 101a/15,98b/2,136b/6,99b/1

sevdā (a) Aşırı ve güçlü tutku, istek:90b/14,135b/14

sevgili Sevilen ve âşık olunan kimse, dost, yâr, canan:148b/4

sevin- Sevinmek: 105b/15

sevinc Sevinç duyma:159a/13

seyf (a) Kılıç:129a/6, 140b/12, 149b/12, 162a/16

Seyf-i zū'l-Yezen (Özel isim) 149b/12,162a/16

seyirci Bir olayı gören, izleyen kimse, izleyici:166b/19,152b/4, 152b/5

seyr (a) Seyir, yürüme, gezi, izleme:160a/18, 166a/7, 120b/11, 143b/1

s. it- İzlemek: 119b/10, 150a/2, 152a/2, 160b/1,143b/9

şıçra- Ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak:138b/17,152a/4,152b/1,155b/3, 141a/1

şıġ- Sıkmak:144b/17, 138a/7, 104b/1,147b/1, 96a/16, 102a/19

şıġır Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı:157b/1

şık- bkz. şıġ

şıḳlet (a) Ağırlık, yük:144a/7

şınur Sınır, hudut:125b/9

şırıġ, şırıḳ Değnekten uzun ve kalınca ağaç:111a/8,129b/15

şırmalı Sırma ile işlenmiş veya süslenmiş:147b/19

şına- Bilgisini, yeteneğini, yeterliliğini veya niteliğini yoklamak, imtihan etmek:89a/6,102a/2

sırçala- Kızmak, sinirlenmek:86b/1

sırr **(a)** Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey:92a/14, 93b/9,146b/5

şıva- Sıvamak:99a/13

siḫr **(a)** Büyü, büyücülük:107a/15

sil- Bir şeyin ıslaklığını gidererek kuru duruma getirmek: 147b/18,148b/10, 120b/18

silāḥ **(a)** Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç:153b/9,152a/16, 160a/7,152b/10,152b/19

silk- Ânî ve kuvvetli bir hareketle sarsmak:97b/13

sille Açık el ile ve el ayası ile vurulan tokat:117b/18, 123a/12

simak **(a)** Bir şeyi yükseltip kaldıracak olan alet:158a/18

Sim (Özel isim) 144b/17, 144b/16

simurġ **(f)** Anka kuşu, masal kuşu: 137b09

sine **(a)** Göğüs: 88b/14,147a/5

sipāhi **(f)** Atlı asker:141b/16

sipāriş **(f)** Ismarlama, bir şeyin yapılması veya gönderilmesi için emir verilme:122b/19

siper **(f)** Kılıçla düşmanın kılıcını savuşturmak:127b/12, 152b/13, 152b/19, 153a/3, 154b/6, 154b/7, 155b/7, 165b/14, 165b/17,154a/13

sirke Birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış birleşiklerin ortak adı:155a/13

sitāyiş **(a)** Övme veya övgü:166a/15

sitem **(f)** Bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık : 90a/11

siyāh **(f)** Ak, beyaz karşıtı, siyah: 94b/3, 100b/15, 100b/16,155b/7,145a/7,93b/10, 98a/14, 100b/13

siyāset **(a)** Politika: 87b/15

Siyāvuş (Özel isim) 108a/3, 116b/17

siz Çokluk ikinci şahıs zamiri:90b/17, 94a/19, 100b/19, 101a/16, 102b/07, 106b/10, 106b/12, 109a/5, 114a/18, 116a/3, 118a/4, 120b/1, 120b/2, 121a/7, 126a/19, 126b/1, 126b/9, 128b/6, 129a/18, 130b/2, 131b/6, 131b/10, 133a/9, 133b/4, 135b/10, 149b/17, 165b/4,087b/2, 102b/10, 150a/1,108b/16, 127a/11, 127b/8, 149b/17, 165b/5, 165b/7, 168a/10,86a/4, 88b/5, 88b/9, 88b/11, 90b/15, 91a/19, 95b/15, 97a/18, 101b/9, 102a/11, 102a/14, 105a/2, 105a/16, 106b/14, 108b/1, 108b/3, 114b/3, 117b/9, 120b/8, 128b/11, 130b/12, 131b/7, 133b/7, 151a/14, 160a/5, 164a/4, 167b/11,91a/7, 094a/18, 96b/4, 98a/01, 102b/17, 103b/13, 111a/19, 111b/3, 125a/16, 131b/5, 135b/13, 153a/10, 158a/8,102a/4, 108b/07,144b/5

sizüñ Sizin ("siz" çokluk ikinci şahıs zamirinin genetif hâli):91a/6, 95b/8, 102b/8, 104b/13, 106b/9, 144a/11,110b/11, 132b/10,97b/14, 102a/7, 123a/7, 130b/17,143a/02,133a/19,128a/4, 129b/1, 168a/15

şofra (a) Başlıca yolculukta kullanılan meşin vb.den dâire biçiminde bir yaygı olup kenarlarında bulunan halka veya deliklere geçirilmiş bir gaytanla toplanıp yere açıldığında üstüne ekmek ve yemek konur: 120a/11,132b/19,129b/11,129b/10

şoġan Zambakgillerden, yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki:156b/19

şoġu- Isısını hızla veya yavaş yavaş yitirerek soğuk duruma gelmek:102b/2, 98b/7

şoḫbet (a) Görüşüp, konuşma:110a/1, 133a/19,144a/8, 95a/8

şol Sol taraf, sol yan:153a/12,116b/12, 151b/16, 139a/5, 152b/13,86b/7, 89a/16, 97a/4,96b/10, 96b/11, 96b/19

şol- Rengini yitirmek, rengi uçmak:102b/7,145a/10,104a/8

şomun (r) Yuvarlak ve şişkin ekmek:121a/3

şoň Nihayet, netice, ahir, son:105a/6, 107b/13, 107b/14, 111b/19, 112a/8, 143b/4, 98b/19,101b/12

şoñra Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı:124a/7, 123b/17,129b/11,103a/13, 104a/10, 104b/19, 110b/16, 112a/10, 112b/8, 117a/4, 119a/2, 120b/2,136b/4, 146a/15, 146b/1, 147a/11, 148b/18, 149b/11, 149b/17, 150a/14, 152b/11, 155a/9, 164a/16, 92a/14, 94b/7, 94b/14, 130b/9, 133a/12, 136a/15,90a/6, 140b/3, 143a/5, 144a/7, 162b/10, 163a/18, 164b/11, 165b/14, 167a/10,167a/13,87a/10, 87b/7, 89a/14, 90a/17, 91a/14, 091b/3, 91b/8, 91b/10, 92a/16, 97b/2, 98b/9, 102a/1

şor- Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek:111b/3,133b/3, 106b/4,126a/4, 161a/6, 161a/16, 92b/11,124b/18,93b/17, 95b/9, 142a/15,115a/11, 93a/8

şoruş- Birine sormak:132b/8,109a/1, 150a/7

şoḳ- Girdirmek, içeri koymak:104a/14

şoḳaḳ (a) İki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol: 154a/7

şovuḳ Soğuk:113b/1, 93b/15

şoy- Bir şeyin üzerindekini çıkarmak:120a/8, 160a/9

sög- Sövmek, küfretmek: 157b/11,114b/16,98a/01,157a/6, 157a/8,157a/5,114b/16, 92b/16

sök- Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak:154a/11

söv- bkz. sög-

söyle Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak: 91a/19, 106b/1, 107b/1, 108a/9, 124b/18, 126b/8, 140a/9, 146a/4, 161b/2, 167a/9,93a/3, 106a/2, 111a/11, 120b/9, 121a/11, 128b/19, 146a/18, 159a/7,136a/8,167a/3,118a/14,136b/9,97b/11,132b/5, 136b/1,86b/18, 89b/17, 114b/15,92b/10, 93a/5, 87a/17, 93a/9, 94a/5, 122a/1, 126b/13, 157a/5, 157b/2, 160a/16, 161b/11, 97b/10,136a/16,145b/7, 135b/4,117a/4, 94a/3,125a/1, 133b/4,106a/15

söylen- Kendi kendine konuşmak, kendi kendine bir şeyler söylemek:148a/8,123a/14,91a/11

söyleş- Karşılıklı konuşmak, hasbihâl etmek, sohbet etmek:132b/5,160b/3, 165b/10

söylet- Konuşturmak, söyletmek:89a/16

söz Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi:86b/17, 89b/17, 93a/5, 104a/15, 108a/1, 117b/4, 121a/11, 130b/8, 136a/13, 143a/1, 143a/2, 151b/8, 167a/14, 167b/3, 161b/16, 124a/18, 145a/2,086a/19,88b/9, 92a/11, 94a/3, 136a/16, 142b/11, 145b/12, 146a/11, 167a/3, 111b/9,145b/10,91a/10, 104a/13, 128b/19,108a/13,102a/11, 105a/5, 105b/4, 105b/5, 112a/7, 118a/6, 142b/7, 142b/17,145b/8,106a/2, 136a/8,86a/7,111a/11,91a/17, 146a/6,142b/9, 145b/7, 163a/19

şu Su: 113a/9, 113a/15, 113a/16, 113a/17, 113a/18, 113b/8, 114a/2, 114a/6, 114a/9, 114a/10, 114a/16, 114a/18, 114b/1, 115a/1, 115a/6, 115a/8, 115a/13, 115a/17, 115b/3, 115b/6, 115b/9, 115b/12, 115b/14, 116a/2, 116b/18, 117a/1, 117a/9, 117b/1, 117b/9, 118b/3, 118b/7, 118b/11, 118b/13, 119a/1, 119a/3, 119a/12, 119a/14, 119a/16, 139b/14,

158a/2, 163a/11,113a/19, 116b/9,115b/13, 115b/15, 116a/14, 117a/8, 117a/16,115a/19, 114a/18, 114b/02,119a/18, 113a/9, 139a/14, 139a/17,114b/3, 114b/7, 115a/12, 116a/17, 116b/2, 116b/8, 117a/1, 117a/3, 117a/14, 117a/19, 117b/3, 117b/8, 117b/10, 117b/15, 118b/13, 119a/7, 132a/15,118b/9, 119a/6,132a/17,115a/15, 132a/17,117a/13,117a/11, 119a/12, 135b/6

su'āl (a) Sorma: 103a/10,119a/13, 130a/6

s. eyle- Soru sormak: 100a/17, 124a/3, 124a/8, 124b/10, 125b/6, 132b/1, 132b/2, 162b/4

şuç Kusur, günah:106b/9, 125b/4, 162b/5,163a/13,153a/14,105b/3,129b/3, 87a/18,89b/2, 88b/8,88b/17,108b/15

sultan (a) Buyruğu ile milletlere ve memleketlere hükmeden, padişah:96b/16,98b/5, 119b/10,131a/9,126a/10,125a/18,108a/19, 111a/18, 115b/1, 115b/16, 116a/3, 116a/7, 121a/2, 121a/4,114a/16

şumaḳ Su kabı :118b/05

şun- Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek,göndermek, takdim etmek:153a/18,117a/01, 118b/18, 138b/12, 163b/01,126a/17,124b/01, 144b/19

şurat Yüz:117b/18, 142a/1

şuret (a) Görünüş, biçim:120a/2,106a/10,106b/8, 107a/8, 95a/16,91b/17,97a/9, 95b/12, 95b/19, 96a/18,99b/14

şusuz Suyu olmayan, suyu bulunmayan yer:113b/6, 114a/8, 114a/12, 114b/6, 114b/9, 115b/10, 116b/6, 117a/12, 119a/18,124a/1,114b/11, 115a/9,115b/2,163a/10, 140a/5

Sübḥanallah "Allah'ı her türlü arazlardan, kusur ve ayıplardan ve eksiklerden tenzih ederim" mânasındadır:109a/19

süd Süt:119b/18, 131a/13

şükūn (a) Durgunluk. Sâkin olmak. Hareketsizlik:166a/11

sükūt (a) Susma. Konuşmama:92b/11

sünü Süngü:151a/04,138a/3

şüraḥi İçecek koymaya yarar, cam, plastik vb.nden yapılan kap:144b/18

sür- Yönetip yürütmek, sevk etmek, önüne katıp götürmek:119b/19, 139b/6,137b/2,141b/13, 121a/10,122a/2,121b/17, 125a/12,136a/2, 89b/10, 95a/12, 95a/15, 99b/15, 103b/9, 104a/4, 109b/15, 124a/7, 127a/4, 127a/8, 128b/17, 138a/1, 141b/18, 148b/1, 152b/12, 153a/7, 155a/1, 155b/11, 156a/5, 156b/15, 157a/10, 157b/11, 158a/16, 158b/4, 159b/5, 163a/2, 165a/13, 165b/16,128a/13, 140b/7

sür'at **(a)** Hızlılık, çabukluk:141b/1

sürur **(f)** Neşe, sevinç:139b/15

süpür- Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizleme:120b/18

şüvār **(f)** Binmiş, binen:118b/16, 151b/6, 152a/12, 153b/11, 155b/8, 156b/3

ş. ol- Binmek: 108b/9, 111a/16, 115b/11, 115b/19, 116a/4, 120a/2, 127a/1, 129b/18, 135a/2, 135a/16, 141a/2, 165/a12,129a/5

Stefnos (Özel isim) 127b/4,123a/4, 125b/12

Ş

şād **(f)** Mutlu olma:89a/2, 90a/3, 91a/17, 93b/2, 100a/13, 106b/19, 135a/9, 142a/17, 146a/19, 153b/7, 160b/5, 122b/11

ş. ol- Mutlu olmak: 93a/11

şādmān **(f)** Sevinç:92b/1, 112b/1,89b/14, 133b/5

şāfi **(a)** Kanaat verici, inandırıcı, gönül ferahlatan: 95b/18

şāh **(f)** Padişah:102b/5, 102b/12, 102b/17, 103b/17, 104a/2, 104a/9, 104b/6, 104b/7, 104b/9, 104b/14, 104b/19, 105a/6, 105b/1, 105b/2, 105b/11, 105b/15, 106a/5, 106a/7, 106a/12, 106a/13, 106b/4, 106b/16, 106b/17, 106b/18, 107a/1, 107a/10, 107b/1, 107b/12, 107b/16, 107b/19, 108a/4, 108a/8, 108a/13, 109b/18, 111b/16, 112a/1, 112a/2, 112b/4, 112b/13, 113a/5, 113a/12, 118a/10, 118a/18, 127a/12, 131b/16, 141a/6, 142a/5, 162b/14, 86a/17, 86b/8, 87a/11, 87a/15, 87b/5, 87b/15, 88a/3, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 88a/16, 88b/2, 88b/12, 88b/16, 88b/19, 89a/4, 89a/9, 89a/15, 89b/16, 90a/3, 90a/18, 90b/3, 90b/5, 91a/9, 91a/11, 91a/19, 92a/1, 92a/7, 92a/12, 92a/18, 92b/5, 92b/13, 92b/18, 92b/19, 93a/4, 093a/8, 93b/14, 93b/17, 95a/9, 97b/2, 100b/13, 100b/18, 101a/6, 101a/8, 101a/15, 101a/19, 102a/13, 112a/9, 116a/19, 120b/6, 123a/6, 126b/8, 126b/14, 127b/8, 130b/6, 132a/2, 132a/5, 132a/11, 132b/6, 132b/13, 132b/14, 132b/16, 133a/3, 133a/11, 133a/12, 133a/16, 133b/05, 133b/09, 134a/17, 134b/10, 142a/14, 142a/15, 142a/17, 142b/3, 142b/5, 143a/19, 143b/1, 144a/3, 144a/13, 144a/18, 144b/3, 144b/6, 144b/10, 145a/11, 145b/6, 145b/9, 145b/13, 145b/17,

146a05, 146a/10, 146a/18, 149a/5, 149a/14, 149b/5, 149b/11, 149b/18, 150a/8, 150a/17, 150b/6, 150b/15, 150b/18, 151b/6, 151b/8, 152a/16, 153a/15, 154a/9, 154a/17, 154a/19, 155b/14, 156b/8, 162a/15, 163a/4, 163a/5, 163a/6, 163a/18, 163b/2, 163b/6, 163b/8, 164a/15, 165b/6, 168a/7,86b/12, 86b/19, 87b/6, 90b/8, 93a/10, 100b/19, 127a/11, 132b/18, 133a/6, 144a/6, 146a/14, 155a/17, 162b/2, 163a/7, 164a/1, 165b/6, 166a/19,164b/9,103b/14, 106a/1, 106a/11, 106a/15, 106a/19, 106b/19,103a/6, 106a/16, 118a/4,106b/2,106a/9, 118a/13,100b/8, 103b/16, 104b/5, 132a/1,93b/3, 94a/18, 94b/1, 132b/8, 143b/12, 143b/18, 144a/4, 144a/6, 148b/19, 149b/2, 162b/11, 162b/13, 162b/15, 164a/9,132b/17, 87b/17, 107a/11, 109a/15, 120b/2,102a/14, 161a/2,112a/14, 113a/12,152b/6,164a/12, 90b/9, 133b/8, 134a/14, 144a/12, 144a/18, 145b/11, 146a/8, 167a/5,105b/18, 112b/18, 104b/7,150a/11, 154b/11,132a/9,92b/10, 092b/13, 093b/13, 97a/10, 122b/18, 127a/17, 142b/12, 145a/17, 145b/4, 153a/11, 154a/6, 154b/2, 156a/19, 158b/17, 160b/16, 160b/17, 161a/6, 161a/9, 162a/5, 162a/11, 162a/12, 165b/7, 168a/6, 168a/17,168a/13, 87b/9, 94a/9, 150a/4,103b/11, 112a/19, 139b/16,88b/8, 89a/17, 89b/4, 91a/16, 95a/7, 132a/19, 145a/19, 148a/2, 149a/3, 149a/15, 154b/5,92b/8, 154b/4, 163b/1,102b/16, 107a/16, 133a/8,103b/3, 105a/2, 106b/3, 106b/6, 107a/6, 108a/09, 112a/06, 112a/17, 90b/15, 92a/15, 93a/12, 101b/04, 102a/10, 145b/8, 168b/2, 167b/1, 107a/5, 163b/18, 91a/15, 92b/2, 95a/5, 95a/10, 95a/16, 95b/2, 96a/5, 100b/13, 126b/4,146a/18, 147a/12,88a/2, 92b/3, 95a/17, 97a/6, 97a/8, 97a/10, 97b/6, 97b/9, 163a/3, 163b/5,126b/6, 149a/14,128b/11,126a/13, 120b/4

şāhāne **(f)** Şahlar gibi, harika:145a/12

şāhdāne **(f)** İri inci tanesi:147a/6

şāhid **(a)** Tanık:141a/5

şāhîn **(f)** Doğan çeşitlerinden olup av avlamak için eğitilip yetiştirilen avcı kuşlardan biri:109a/8

şakı- Şakır şakır edip ses çıkarma, bu şekilde çıkan ses ve nağme:147a/2

şākird **(f)** Öğrenci, çırak:103b/7,126a/11

şaḳḳ **(a)** Yarma, yarılma, çatlama:139a/12

Şām **(a)** Suriye'de bir şehir: 162b/7, 93b/3

şamaṭa **(a)** Eğlence, gürültü:97a/16,99a/19

şān **(a)** Şöhret, şan, durum, gösteriş: 133a/16,109a/18

şarāb **(a)** Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey:155a/11,153a/19,122b/12, 141a/5, 155a/6, 155a/10,122a/18, 122b/5, 125a/17, 124b/2,119b/14, 121b/6,124b/1, 155b/2

şaş- Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek:138b/10,94b/0, 153b/17, 117a/7, 121a/1, 140b/7, 158b/12, 166b/2, 141a/7

şaşır- Düşünmenin sırasını kaybedip yanılmak, ne yapacağını bilememek, hayrette kalmak:103a/5

Şaşmāñ (Özel İsim) 141a/12

şāyed (f) Eğer, olabilir ki, belki:97a/9,101b/6, 130a/15, 135b/4,91b/16,168a/1

şeb-hūn (f) Gece baskını:168a/1

şehir (f) Şehir 154b/9,164a/13,152a/14,164b/17,149a/14,125b/7, 131b/17, 132a/17, 149a/6, 153a/5, 155a/18, 156a/3, 162b/11, 163a/12, 167a/16, 144a/15, 151b/10, 159a/17, 160b/15,149a/13, 162a/7, 98a/7, 125b/11, 132a/13, 132a/14, 144b/7, 168a/8, 135a/16, 131b/15, 131b/16, 164a/7, 131b/18

Şehmürd (Özel isim) 127a/12

şehriyār (f) Padişah, hükümdar:89a/13,87a/18, 88a/7, 89b/5, 94a/11, 100b/19, 104b/12, 107a/12, 133b/2, 134b/6, 106b/10,104b/13,111b/18,149b/18, 133a/6, 89a/13

şehzāde (f) Padişah çocuğu:132b/1, 132b/4, 144b/4,133b/3

şeker (a) Şeker, tatlı: 99a/12,99a/10

şekm (a) Sertlik, güç:125b/1,119a/1, 124a/16

şekil (a) Biçim:121a/15

Şemmās (Özel isim) 164b/8,165a/8, 165a/13, 165a/16, 165b/7, 165b/11, 165b/13, 166a/19, 167b/3,165a/15,165a/7,166b/4,166b/7

şen Coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü:92b/1, 133b/5

şerbet (a) Şerbet:133a/2, 149b/11

şergil (f) Askıntı, baş belası:127a/19

şerif (a) Fazîlet, cesâret, mânevî yücelik:148a/5,167b/2

şermende (f) Utangaç, çok utanan, mahcup:107a/3

şerr **(a)** Kötülük, fenalık:86b/17, 91a/16, 163b/3, 134b/10, 92a/10, 134a/16, 144a/10, 104b/15

şetāret **(a)** Sevinç, şenlik, neşe:160b/6

şevḳ **(a)** Şiddetli arzu, çok istek ve heves: 148b/9

şey **(a)** Nesne, şey: 86a/9, 111a/13, 121a/4, 121a/9, 160a/11

şeyṭān **(a)** Şeytan:90b/11,116b/3

şiddet **(a)** Sertlik, katılık:115a/17

şikār **(f)** Avlama:138a/7, 138a/9,138b/4, 119b/2

şimden Şu andan:90a/6, 109a/3, 109a/5, 128a/5, 144a/6, 165a/19

şimdi Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda: 86a/19, 87a/8, 88b/9, 90a/13, 91a/10, 093b/17, 97b/9, 97b/13, 98a/7, 102a/9, 102a/18, 102b/05, 103b/13, 103b/15, 103b/19, 104b/12, 105a/8, 106a/7, 107b/2, 110a/16, 114a/15, 114a/17, 115b/18, 117a/6, 117b/9, 118a/8, 120b/5, 121b/18, 122a/2, 122a/6, 122a/8, 122b/7, 124a/1, 129b/2, 131b/2, 141a/10, 141b/17, 142b/2, 145b/19, 149a/13, 155b/4, 155b/13, 156a/10, 161b/15,94a/14, 131b/5, 131b/9,105b/5

şir (f) Arslan:87b/10,156a/5,88a/19

şiş Bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silah gibi kullanılabilen ince uzun çubuk:151a/4

şiş- Şişmiş olan yer, şişlik:117b/13

şitayiş **(a)** Övme veya övgü:105b/11

şive **(f)** Söyleyiş özelliği:147b/5

şol Şu, o:87a/16, 89a/15, 96a/10, 97a/17, 97b/18, 98a/3, 98b/1, 114b/2, 115b/19, 116b/2, 116b/18, 123b/19, 125b/1, 133b/2, 135b/14, 136a/9, 136b/17, 143a/4, 145b/10, 157a/15, 157a/17, 159a/16, 159b/18, 159b/19

şöyle Şunun gibi, şuna benzer biçimde:86a/5, 91a/8, 92a/13, 95b/10, 98a/1,104b/8, 110b/10, 111b/1, 113b/19, 116b/1, 117b/10, 118b/18, 121a/19, 134b/5, 136a/7, 137b/14, 138b/3, 139a/1, 141a/15, 143a/8, 143b/19, 144a/10, 148a/13, 152b/7, 154a/8, 154b/5, 155a/17, 155b/8, 156a/2, 157a/1, 158b/12, 159a/15, 160a/15, 166b/8, 167b/4,143b/11, 138a/11

şu Şu işaret sıfat ve zamiri:111b/6, 115b/13, 134b/1, 148a/15, 160b/12,119b/5,100a/2, 93a/4, 097a/19, 157b/3, 104b/16

şunda Şurada, orada: 153a/11,118b/9, 124a/19

şükr **(a)** Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme: 119a/19,142a/12,141b/5,139b/7

ş. it- Şükretmek: 152a/12, 152a/14,138b/15,140a/6

şükūfe **(f)** Açmamış çiçek, tomurcuk:144b/15

şüphe **(a)** Kuşku, şüphe: 101a/16

T

tā **(f)** Kadar:102b/2, 113b/14, 132a/13

ta'accüb **(a)** Hayret, şaşkınlık: 92a/10, 92a/10, 93a/16, 97b/4,99a/5, 101b/14,106a/11,166b/13

t. eyle- Şaşırmak, hayrete düşmek: 119a/13, 135b/1, 115b/8

ta'allül **(a)** Vesile ve bahane arama. Bir işten kaçınma:145b/1, 112a/16

ṭa'ām **(a)** Yemek:119b/14, 120a/6, 120a/17, 120b/3, 125a/8, 140a/6, 158a/2,129b/6, 120a/10, 121a/9,129b/13

ṭaban Harekete geçip bir yerden başka bir yere hızlıca gitmek:160a/6, 154b/14,124a/3, 160a/13,105a/12

tābut **(a)** Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç:103a/3,103b/5,103a/4,103a/2, 103b/16, 104a/16,95a/19,100b/6

tāc **(f)** Hükümdârların başlarına giydikleri süslü şey, tahtla birlikte hükümdârlık işâreti:161a/6, 122b/9,162a/5,88a/13,166a/18

ṭaġ Dağ:122a/15, 143b/3, 158b/4, 158b/7,155b/9, 158b/13,144b/9, 135b/9, 158b/8

ṭaġarcıḳ Dağarcık, keçi derisinden torba:160b/2

ṭaġıl- Dağılmak:119b/3, 164b/13,121b/1

taḥammül **(a)** Güç durumlara karşı koyabilme gücü: 135b/8, 135b/9

t. it- Tahammül etmek: 135b/8

taḥḳîḳ **(a)** Hakikat, gerçek:113b/18, 095b/6, 103a/18, 153b/12,112b/7

tahin Şekerle karıştırılarak helvası yapılan öğütülmüş susam:109b/8

taḥsīn (a) Beğenme, güzel bulup taktir etme:100b/3

t. it- Beğenmek, taktir etmek: 142a/17, 143b/5

taḥt (f) Saltanat koltuğu, saltanat makamı:86b/8, 87a/9, 100b/10, 100b/14, 87a/10, 91a/9,87a/12,132b/18, 146b/19, 148a/19, 151b/14, 162a/10, 164b/7, 168a/17,149b/10, 160b/18,161a/3,161a/2,147a/2, 148a/10, 148a/18, 154b/11,162a/11, 162b/19, 148b/5, 147b/14

taḥtgāh (a) Başşehir, başkent:164a/7

ṭāife (a) Kabile, topluluk:119b/17,123b/10

ṭāḳat (a) Bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, hâl, derman, kuvvet:157b/16, 150a/15, 128b/9,114b/12

taḳdīr (a) Değerlendirme, beğenme, Allah'ın buyruğu:101b/7

ṭāḳı (a) Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü:144b/8

tā'kīd (a) Baskı yapma, güç verme:145b/9

ṭaleb (a) İstek: 144a/12, 165a/13

ṭ. it- İstemek: 144a/12, 165a/13

ṭāli' (a) Talih:106a/18, 109a/19

ṭālib (a) İsteyen, istekli: 134b/3

ṭ. ol- İstemek: 134b/3

ta'lim (a) Öğretim, alıştırma: 101b/10, 113a/10

t. it- Öğretmek, alıştırmak:101b/10, 108a/16

tama' (a) Hırsla istemek. Doymazlık. Aç gözlülük. Çok isteme:157b/10

tamam (a) Bütün, tüm:95b/17, 146b/10, 149a/2, 151a/10,138a/15

ṭamla bkz damla:114a/10

tān **(a)** Güneş doğmadan önceki alaca karanlık, fecir:99b/13

ṭā'n **(a)** Hoş görmeme. Kötüleme. Birisinin ayıp ve kusurlarını beyan etme:102a/14, 134b/4, 91a/19

tār u mār (f) Dağınık, perişan:166a/11

taraf **(a)** Taraf, yön:130b/10,86b/10, 93a/14,90a/3,92a/19, 156b/15,105b/11, 115b/8, 125b/5, 136b/10, 139b/1, 149a/12, 150b/15, 150b/17, 153a/6, 162b/9, 166a/17, 168a/2,116a/1, 159b/13,135a/17, 162b/7,123a/6, 127a/1, 132a/18, 135a/17, 164a/15,112b/13, 144a/5,135a/14

ṭarid Kovan, çıkartan, süren, tardeden: 127a/5

tāriḫ **(a)** Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz:143b/16

ṭariḳ **(a)** Yol:91b/19, 106a/15

ṭas **(a)** Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap:88a/10

ṭaş Taş:138a/8, 138a/16, 155b/9,138b/2,132a/18,134b/1, 135b/8, 151a/7,151a/8, 152a/8

ṭaşı- Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme:124a/6,139b/15

ṭaşra Dışarı, dışarıya, dışarıda:138a/16,88a/12, 92b/6, 99b/14,91b/12, 110a/1, 111a/9, 113a/2, 120b/1, 120b/11, 122a/9, 123b/8, 124b/6, 138a/8, 143b/11, 145a/5, 146b/10, 147a/5, 152a/6, 154b/15, 155b/5, 164b/17,133b/14, 134a/10, 134a/11, 150b/5, 155a/19, 131b/18, 103b/18

ṭavar İnek, öküz, katır, eşeğe verilen ad:134a/11,160a/2,134a/1,133b/19,118b/7

ṭavşan Tavşan:144b/18

ṭavuḳ Tavuk:120a/12, 129b/09,120b/14

ṭaya- Yaslamak:138a/11, 138a/5, 138a/14

ṭayan- Dayanmak:113b/9, 147a/9, 153b/5

ta'yīn **(a)** Ayırma, gösterme, belirtme:112a/9, 112b/19, 113a/1, 149b/14, 151a/7, 134a/4

tāz **(f)** Koşma, koşuş:137b/3

tāze **(f)** Genç, körpe:116b/18, 163b/16,145a/15,87a/4

ta‘ẓīm (a) Ululama, büyük sayma; saygı gösterme:149b/3, 160b/10,108b/12, 144b/10, 89b/13

tażarru (a)Yalvarma, yakarış:142b/10

te‘ālā (a) Yüksek:143b/4,133a/15,102a/5,151b/13, 163b/16, 167b/7,101b/7,126a/18

tebdīl (a) Değiştirme:133b/5

teber (f) Balta:139b/13, 140a/11, 140a/13, 140a/11

tebliġ (a) Ulaştırmak. Götürmek: 144b/4

t. it- Ulaştırmak:144b/4

tedārik (a) Hazırlık:126b/18,130a/13, 90a/3, 149a/4, 150a/18, 90b/2, 108a/15, 109a/11, 106a/5, 112b/8, 126b/17, 123b/4,89b/18,101a/17

t. başla-Hazırlığa başlamak: 132a/7,112b/13, 121b/1
t. gör- Hazırlanmak: 162b/8
t. it- Hazırlamak 107a/9, 107b/3, 111b/14, 111b/8, 150a/17, 151b/9, 167a/10, 136a/11
t. ol-Hazırlanmak: 133a/5

tedbîr (a) Çare, önlem:107b/13,100b/17, 106b/5, 150b/3,108a/7,107b/15,92a/1,117a/6, 91a/18, 91b/1, 91b/2, 92a/13, 92a/16, 107b/1, 109b/3, 129a/10, 136a/11,150b/4

teġāyür (a) Zıt olma, başka türlü olma:102b/6

teḫī (a) Boş, avare kalmak, hâlî: 135b/2

teḫlike (a) Helâkete sebep olacak hâl. Felâket:140b/11

tek Yalnızca:92a/8, 105a/18, 107a/4, 111a/12, 115b/3, 116b/5, 129b/0, 130b/19, 136b/2, 137a/12, 163a/14, 153b/16, 99a/12, 164b/14

tekbīr (a) Allahuekber deme: 166a/1

tekfūr (a) Bizans İmparatorluğunun valilik derecesindeki idarî hizmetlerinde bulunan kimseler:164a/8

teklīf (a) Öneri:108a/12, 153a/11, 153a/13, 145b/17

t. eyle- Önermek: 108a/6, 111b/16, 112b/17, 120a/17
t. it- Önermek: 127b/10,108a/8,130b/12

tekrār (a) Yine:88a/4, 107a/16, 141b/11, 163a/15

tekrīm (a) Hürmet ve tazim gösterme ve görme. Saygı gösterme, lütuf ve kerem icrasında bulunma:149b/3, 160b/10,89b/13

telbīs (a) Ayıbını, kusurunu örtüp iyi göstermek:107a/16,165b/9

temām (a) Tamamlanmış, bitmiş:124a/19, 129b/16,105a/10, 109b/9, 115a/5, 116a/19, 119b/15, 120a/15, 129b/17, 130b/2, 168b/6

temāşa (f) Seyretme: 160a/5, 116b/9,144b/7,104b/4, 143b/9, 150a/2, 151b/17, 165a/6, 133a/18, 125b/19, 166b/4

t. it- Seyretmek: 160a/5
t. ol- Seyredilmek: 86b/2

temessük (a) Sımsıkı tutmak, sarılmak:142b/12, 163b/10

ten (f) Vücut, gövde, benden:123a/2

tenbīh (a) Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, bunu üsteleyerek hatırlatma, uyarı, uyarma:93b/9, 150b/12

t.it-Tenbih etmek: 93b/9
t. eyle-Tenbih etmek:162b/16

tencere İçinde yemek pişirilen, kapaklı, genellikle metal kap:121a/2

tenhā (f) Tek başına, yalnız, boş yer, ıssız yer:137a/12, 158a/12,113a/7, 119b/11,108a/10, 124b/6,90b/8,106b/2,95a/12, 95a/15

tepe Bir şeyin üst kısmı:113a/9,111a/2,143b/18

ter Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı, arak:140a/4

terk (a) Bırakma, vazgeçme, ayrılma: 159b/16

t. it-Bırakmak, vazgeçmek:137a/18

terkī (f) Eyerin arka bölümü:159a/8,159b/16

tesellī (a) Avunma, avuntu, avunç: 93a/19, 95a/11

t. eyle- Avutmak: 93a/19

tesḫīr **(a)** Büyüleme:150a/16

teṣīr **(a)** Etki, iz bırakma: 140a/3

t. it- Etkilemek:140a/3

teslīm **(a)** Bırakma, devretme, terk etme: 122a/19, 126b/3, 149b/16, 151a/14, 163b/18, 168a/10

t. it- Teslim etmek:102b/3, 109a/6,
t. ol-Teslim olmak: 86a/11, 86a/14

Testefanos (Özel isim) 144b/13, 127a/4, 127a/10, 127b/2, 127b/9, 127b/15,127a/8, 128b/15,126a/2

tevābi‘ **(a)** Bir kimseye tabi olanlar:158a/7,132a/16,157b/16,167b/19,156b/4, 157a/16,160a/1,119b/5,161a/12

tevekkül **(a)** Herhangi bir işte elinden geleni yapıp daha sonrasını Allah'a bırakma:137a/12

teziyye **(f)** Çabuk olan, süratli, süratli bir biçimde: 96a/12, 96b/15, 101a/17, 101a/18, 103b/4, 112a/5, 126a/5, 139b/18, 164a/5,148a/10, 155a/12,164a/3

tezkire **(a)** Mektup: 108b/3,108b/4, 108b/7

tezvīr **(a)** Yalan dolan, dedikodu:102a/10,94b/17

tezyīn **(a)** Süsleme. Bezeme. Donatma:144b/1

tıġ **(f)** Kılıç:166a/8,166a/2,142b/18,88a/16, 88a/17, 154b/1, 154b/2, 158a/13, 154b/5,150b/6,150b/9,88a/3

tīr **(f)** Ok:138b/16

tiryāk Bitkisel, hayvansal ve madensel maddelerin karışımından yapılan macun, panzehir:139b/16

titre- Birinden veya bir şeyden korkmak, korkuya kapılmak:124b/15

tīz Çabuk:96b/8, 103b/10, 103b/12, 114a/3, 117a/19, 118a/1, 122a/2, 125a/11, 155b/4, 155b/13, 158a/4, 161b/13, 164b/16,160a/9, 96a/15,157b/6

ṭob Top:139b/13, 167b/17

ṭoġru Doğru:137b/10

ṭoprak Toprak:138a/16,116b/16

ṭokun- Dokunmak, temas etmek:139a/3, 139a/12

ṭol- Dolu duruma gelmek, dolmak:117a/10, 153a/18,167a/7

ṭoldur- Doldurmak:118b/5

ṭorba Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç:104b/17, 104b/16,100a/3,157a/15,99b/11, 101b/13

ṭoḳuz Dokuz:167a/5

ṭon Kıyafet, elbise:147b/16

ṭoy- Doymak:121b/2,118b/11, 118b/12, 118b/18,118b/5, 129b/6,124a/6

toz Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak: 152a/5,116b/16

ṭudaḳ Dudak:147a/18,118b/19,115a/9

ṭufān (a)Çok şiddetli ve her tarafı kaplayan yağmur:142a/3

tuḥfe (a) Hediye, armağan:131a/16,132b/16,148b/2

ṭulum Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi: 121b/6, 125a/9,121b/4,125a/10,121b/10,121b/8,121b/10

ṭur- Durmak, hareketsiz durumda olmak:97b/1,93a/12,86b/14, 92b/3,93b/12, 93a/9, 96b/10, 95b/1,88b/17,89a/19, 89b/9, 92b/12, 93b/13, 94b/1, 98b/4, 99a/8, 99a/18, 90a/18, 116a/7, 141b/4, 154a/1, 156a/3, 158b/5, 166b/17,141a/9, 148a/6, 161b/8, 121a/7,116b/10, 135a/5, 155a/14,139a/11,107a/10, 125b/19, 135a/14, 141b/6, 166a/7, 166b/4, 151a/16, 120a/16, 120b/12,128b/5,128a/12,122a/2, 122a/7, 105a/18, 107a/4, 153b/1, 155a/8, 155a/9, 156b/19, 158b/11, 163a/14,153b/16,112a/8, 103b/15,138b/5,120b/1,160a/4,102b/17, 103b/8, 104a/4, 114a/5, 115a/3, 118b/1, 122a/15, 124b/15, 126a/11, 131b/8, 135a/1, 137a/6, 141a/13, 144a/19, 145a/15, 146b/15, 158b/14, 159b/12, 164b/6, 164b/9, 165a/2, 165a/11, 168a/3, 104a/6, 129a/14, 138a/9, 138a/17, 153b/18, 157a/1,150a/18,117a/10, 123b/10, 121a/6, 114b/18, 151b/13

ṭurfe (a)Naziklik, yumuşaklık:92a/6

ṭut- Tutmak:93a/18,94b/12,88a/14, 94a/10,92b/16, 88b/5, 88b/6, 89b/1, 116a/1, 146a/6,122a/13,142a/1,115b/12,138b/4, 144a/1, 154a/9,120a/10, 157b/4, 105b/6,167b/3, 129a/19,144a/6, 156b/4, 166a/10,104b/8

ṭutul- Tutma işi yapılmak veya tutma işine konu olmak:94a/3

tuy- Duymak, işitmek, ses almak: 89b/1,101a/6,95b/7,92a/17,91b/11,106a/19, 148a/10,147b/2,117a/5,102b/19,151b/13, 154b/19

ṭuyur- Bir şeyin duyulmasını sağlamak:92a/18

tüh Vah vah anlamında pişmanlık bildiren bir seslenme sözü, tü: 110a/4

tüken- Bitmek, sona ermek, kalmamak:114b/1

tütün Duman:137b/12,150b/8, 151a/9, 152a/9, 153b/10

U

uc Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası:86b/4, 166b/11, 93b/11, 111a/4, 139b/8,98a/15,124a/17

uç- Havada yol almak: 156b/5

ufaḳ Boyutları normalden küçük:160a/15, 136b/15, 136b/16

uġur İyi nitelik, meymenet, kadem, talih, şans, yol:135b/5, 158a/16, 166b/9,147b/14, 91a/15, 158a/9,144a/3, 158a/18,128b/3

uġra- Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek:137b/5, 157b/9, 96a/3, 122a/11, 165a/19,102b/14,129a/15,104b/15,97b/17,157a/3,156a/19,161a/13,114b/17,105b/5, 122a/12, 89b/7

uġru Hırsız, yolkesen:136b/4, 106b/10, 94a/3, 91b/16

ʻuhde (a) Birinin yapmakla yükümlü olduğu iş, görev:111b/17, 109b/5

ulu Erdemleri bakımından çok büyük, yüce:104b/13, 168a/17,120b/3, 146a/19,164a/11, 164a/12

um- Ummak, bir şeyin olmasını istemek, beklemek:120a/16

ʻumud (a) Ummaktan doğan duygu, ümit:165b/13

‘Umudiyye Irak’ta bir şehir:112a/13

umūr (a) İşler, hususlar, maddeler, şeyler:108a/2

un Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri:99a/12, 113b/19, 99a/10

unut- Umutmak, aklında kalmamak, hatırlamamak: 91b/8,130a/4,115a/4,95b/14,96b/4

ur- Vurmak: 88a/7, 100b/8, 111b/5, 138b/13, 142b/19, 150b/9, 164a/2,152a/17, 88a/4, 97b/15,135a/12,105a/10, 127b/3, 127b/12, 127b/18, 128a/11, 138b/16, 142a/2, 154b/1, 158a/14, 158a/19, 163a/13, 163a/15, 166b/8,128a/16,154b/5, 158b/12, 158b/16, 105a/12, 134a/9, 166a/3,97b/10,117b/18, 127b/15, 138b/18, 139a/1, 139b/13, 141b/11, 154a/11, 152b/3,118a/7,137a/6,154a/14,118a/1,87b/16, 88a/4, 89a/12, 89a/15, 88a/17, 94b/8, 98a/17, 103b/12, 107b/12, 111a/2, 124b/3, 124b/7, 126b/16, 127a/5, 129a/7, 131a/2, 139a/7, 140a/11, 140b/19, 141b/2, 153b/14, 156a/9, 159a/14, 162b/1, 165b/12, 166a/18

‘uryān (a) Çıplak: 88a/2, 158b/18, 165b/16,166a/2

‘u. it- Soymak: 88a/2

uşlan-Bıkmak, bezmek:161b/8

uşlanma Herhangi bir olaydan ders alma, aklı başına gelme:90b/11, 150b/13,105a/18,124a/6

usta (f) Çok bilir, mahâret ve tecrübesi fazla olan:96b/7

uy- Bağlı kalmak, tabi olmak:105a/5, 118a/6,102a/4, 145a/4, 102a/11, 105b/4, 142b/7

uyan- Uyku durumundan çıkmak:147b/14,99a/0, 99b/5, 147b/10, 154a/2, 155a/5, 146a/17, 148a/9, 148b/9, 99a/19

uyandur- Uyanmasına yol açmak:155a/3

uyḫu Uyku:147b/3

uyku Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, dinlenme durumu: 146b/13,147b/10, 99a/6

uyla- Üzerine çok düşmek üstelemek:136b/16

uyu- Uyku durumunda olmak: 99a/7,103a/14, 148b/7,103a/16,147a/4,148a/11

uzad- Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak:86a/4

uzaḳ Uzun, ırak:113b/1

uzun İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı:108b/17, 166b/10

Ü

ü (f) Ve, dahi, hem, ile:108b/8, 108b/9, 109b/13, 110a/18, 120a/5, 147b/5, 150a/2, 153b/5, 154a/1, 158a/15

üç İkiden sonra gelen sayının adı:87b/18, 95a/4, 109a/5, 116b/12, 117a/17, 121a/17, 125a/8, 127b/2, 127b/3, 128a/14, 129b/12, 130b/4, 131b/13, 135a/16, 137a/6, 137a/8, 137b/11, 138b/12, 144a/14, 154b/3, 160b/7, 162a/18, 164b/16, 165b/11, 166b/7,135b/10, 134a/3,127b/5, 128a/7, 129b/12,136a/5, 89a/3, 90b/4

üçünci Üçüncü:136b/11,125a/2,143a/18,144a/2,087b/19, 88a/5, 93b/4, 112a/10, 112a/12, 134a/6

ümerā (a) Buyurucular, beyler, amirler:107b/18

ümid (f) Umut: 94a/14,114b/14,134b/7

ümmet (a) Bir peygamberin dininden olanlar topluluğu, topluluk, cemaat, kavim: 160b/7

üslūb (a) Tarz:97a/5, 151a/10, 153a/4

Üsküdar İstanbul'un bir ilçesi:168b/7

üstād (f) Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse:119a/15,138b/11, 116a/5,130b/12

üst Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşıtı:105b/18, 138a/4, 151a/2, 151a/3

üş- Üşüşmek: 94b/7,93a/16, 99a/16, 113b/18

üzengi Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka:151b/15

üzere, üzre Üzerine, üzerinde, müddetçe, süresince, kadar, amacıyla:97a/6, 102b/4, 107a/3, 108a/5, 117b/19, 132a/14, 133a/1, 134a/14, 135b/15, 137a/8, 143a/10, 145b/8, 145b/9, 147a/4, 147a/6, 148a/19, 149b/18, 151a/10, 152a/1, 152a/12, 152b/17, 153a/4, 158b/17, 162b/17, 165a/4, 168b/3,94a/5, 94a/13, 86a/10, 89a/19, 89b/4, 111b/14, 112a/2, 130a/19

üzeri Üst, üzeri:87a/12,164a/19,107a/10,150b/1, 151a/1,86b/8, 100b/14, 150b/8, 152a/7, 161b/19,120a/9, 145a/12, 152b/4, 152b/17, 153b/10, 158a/5,87a/7, 88a/18, 93b/11, 94a/4,

96a/15, 96a/17, 103a/2, 119b/11, 122b/16, 125b/15, 125b/17, 127b/18, 129a/11, 133a/2, 133b/18, 137b/10, 138b/6, 139a/2, 139a/9, 141b/13, 143b/15, 147a/3, 151a/6, 151b/19, 153b/14, 154b/6, 156a/13, 157b/12, 158a/10, 158b/18, 162b/5,164b/10, 123a/7, 86b/16, 122b/4,132b/7

V

vāde (a)Bir iş için önden belirtilen zaman: 88b/9

vādi (a) İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak: 86a/8,114b/18, 115a/2,160a/7

vāfir (a) Çok, bol:132b/16, 138a/8, 160b/5,108b/4,100a/13, 103a/13, 107a/15, 116a/12, 120a/12, 123b/14, 125b/3, 146a/16, 151a/4,159b/4, 160a/1, 160b/6, 167b/2,110b/19, 113a/10, 166a/14,105b/10,160b/7,129b/15

vāh (a)Yazık anlamında söylenen bir söz:93a/2, 93a/3, 93a/15

vāḳ'a (a)Hadise, olay:148b/7,147b/04,148b/7

vāḳi' (a) Olan, olmuş: 137a/9,147b/8, 148a/14, 110a/3, 121b/7

vaḳit (a) Zaman: 87b/7, 162b/13

vālide (a) Anne:94a/17, 98a/14, 98b/7,98b/4,91b/13

vāllā (a)"Allah için, Allah hakkı için" anlamında kullanılan bir yemin sözü:156a/14

vāllāhi (a) "Allah için" mânasında yemin sözü:136a/19

var Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı:86a/2, 87b/14, 92b/9, 92b/14, 92b/16, 95a/12, 96a/10, 97a/8, 99a/19, 100a/12, 103a/11, 103a/12, 103a/19, 104a/3, 104a/6, 106b/1, 106b/16, 107a/7, 107b/3, 108a/9, 108b/7, 110b/12, 111a/6, 114a/2, 115a/18, 115a/19, 118b/1, 120a/14, 121a/10, 121b/4, 122a/7, 124a/5, 125b/3, 126a/9, 126a/13, 126b/8, 127b/11, 131a/6, 131a/14, 131b/18, 132a/4, 132a/9, 132b/3, 133b/13, 135b/17, 136a/2, 136b/7, 137b/9, 144b/2, 145a/18, 146a/3, 146a/14, 148a/17, 151b/3, 152b/6, 153a/15, 154b/14, 156b/19, 157a/10, 157a/13, 157b/2, 157b/3, 157b/10, 160a/14, 160a/15, 160b/17, 161b/2, 163b/5, 164b/7,166b/18,112a/14, 112a/17, 121b/9, 140a/14,125a/13, 95a/04, 95a/11, 95b/6, 97a/9, 101a/16, 104a/9, 108a/2, 112b/8, 114a/10, 115a/15, 116a/15, 116b/9, 121b/5, 130b/12, 132b/1, 133b/11, 133b/17, 134a/7, 134a/14, 135b/16, 136a/7, 136b/18, 138b/8, 142a/8, 145b/1, 146a/2, 150a/12, 147a/7, 130a/16, 101b/6, 112b/16, 123b/3, 125b/10, 126b/4, 142b/15, 143a/3, 144a/16, 145b/6, 145b/14, 146a/16, 151b/1, 161a/6, 161b/3, 166b/10, 86a/4, 127b/9, 161b/12, 109a/12, 144a/9, 163b/6, 144a/18, 89b/6, 99a/16, 110a/18, 119a/7, 130a/17, 134a/10, 160a/10, 163a/16,

var- Ulaşmak:119b/17,125b/10,104b/5, 129b/8, 166a/5,144a/15,91b/12,137b/6, 106a/17, 136b/3,88b/4,151a/19,99a/6, 105a/7, 116a/11, 116b/7, 121a/2, 123a/16, 129b/2, 136a/3, 145a/14, 147b/4, 151b/13, 160a/1, 160a/19, 164b/5,164a/13, 133a/8, 092b/7, 92b/11, 129b/14,118b/7,101b/17, 133b/18,149a/17,98a/10, 130a/2, 89b/10, 138b/14,103a/18, 103b/15, 114a/3,115b/17,121a/17, 124b/19,143a/17,133b/19, 125b/16, 140b/11, 140b/13, 95a/10,110a/18, 110b/17,87b/3, 118b/15, 132b/2,86a/10, 151b/9, 87a/7, 88b/6, 93b/19, 96a/9, 97b/9, 101b/14, 102b/9, 103b/1, 106a/14, 106b/17, 108a/14, 108a/15, 108b/2, 109a/13, 111b/9, 114a/4, 121b/5, 122a/9, 122b/5, 123a/18, 123b/1, 125a/6, 126a/14, 128a/18, 128b/15, 129a/1, 129a/5, 130a/12, 132a/11, 132b/14, 134b/16, 135b/12, 136a/10, 137a/10, 139b/4, 140a/10, 140b/4, 143b/1, 143b/18, 144a/19, 145a/10, 146b/14, 148a/17, 148b/6, 148b/14, 151a/13, 153b/2, 153b/7, 155a/8, 156a/4, 157a/18, 159a/17, 160a/2, 160a/4, 161a/5, 161a/19, 161b/7, 162b/5, 163b/7, 164b/12, 164b/19, 167b/4, 089a/1, 103a/1, 164a/5

varta (a) Tehlike:100a/14

vaṣf (a) Nitelik, özellik, övgü:123a/18,152b/8, 135b/7

vaṣıl (a) Erişen, ulaşan, kavuşan: 109a/17

v. ol- Erişmek: 130a/7, 147a/13,109a/5, 122b/9

vaṣiyyet (a) Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şeyler hakkında sağlığında verdiği emir, ısmarlama:104a/9,104b/8, 98b/8

ve (a) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz:86a/6, 86a/11, 86a/13, 86a/14, 86a/15, 86a/17, 86b/6, 86b/7, 86b/10, 86b/13, 86b/14, 86b/15, 86b/17, 87b/1, 87b/5, 88a/3, 88a/9, 88a/12, 88b/19, 89a/6, 89b/12, 89b/15, 89b/18, 90a/3, 90a/11, 90a/14, 90a/16, 90a/18, 90b/1, 90b/19, 91a/18, 91b/17, 92b/4, 94a/17, 94b/4, 094b/10, 95a/6, 95a/17, 95a/19, 96a/6, 96a/18, 96b/19, 97a/2, 97a/8, 97a/11, 97a/14, 097a/16, 97b/1, 98b/18, 99a/10, 99a/14, 99a/16, 99b/8, 100a/6, 100a/14, 100b/10, 101a/2, 101a/5, 101a/18, 101b/6, 101b/16, 102a/3, 102b/2, 102b/7, 102b/8, 103a/4, 103a/10, 105a/4, 105a/11, 105b/5, 105b/6, 105b/10, 105b/11, 105b/13, 106a/1, 106a/4, 106b/6, 106b/13, 107b/4, 107b/5, 107b/11, 107b/14, 107b/18, 108b/10, 108b/13, 109a/1, 109a/8, 109a/16, 109b/13, 110a/4, 110b/6, 110b/15, 110b/18, 110b/19, 111a/1, 111a/4, 111a/7, 111a/8, 111b/4, 112a/16, 113a/1, 113a/5, 113b/1, 113b/2, 113b/9, 113b/11, 114a/8, 114b/14, 115a/1, 115a/18, 115b/1, 115b/15, 115b/16, 115b/17, 116a/1, 116a/2, 116a/7, 116a/14, 117a/8, 117a/16, 117b/1, 118b/5, 119a/7, 119a/16, 119b/2, 119b/7, 119b/14, 120a/3, 120a/8, 120a/12, 120a/13, 120b/4, 120b/11, 121a/3, 121b/8, 122a/5, 122a/17, 122b/8, 122b/10, 123a/2, 123a/4, 123a/5, 123b/2, 123b/7, 123b/9, 123b/12, 124a/17, 124b/12, 124b/18, 125a/3, 125a/6, 125a/7, 125b/7, 125b/12, 126a/2, 126a/03, 126a/6, 126a/16, 126b/5, 129a/3, 129a/4, 129a/5, 129a/08, 129a/13, 129a/14, 129a/18, 131a/10, 131b/11, 131b/17, 131b/18, 132a/11, 132a/14, 132b/15, 132b/16, 132b/19, 133b/3, 134a/1, 135a/12, 135a/16, 137b/18, 138a/3, 138a/17, 138b/5, 138b/7, 138b/14, 139b/8, 140a/4, 140b/7, 140b/15, 141a/5, 141b/5, 141b/16, 141b/19, 142a/1, 142a/5, 142a/17, 142b/1, 142b/4, 142b/8, 142b/13, 143a/9, 143a/10, 143a/19, 143b/4, 143b/19, 144a/3, 144b/7,

144b/9, 144b/12, 144b/15, 144b/17, 144b/18, 145a/1, 145a/16, 146b/3, 146b/5, 146b/16, 147a/11, 147a/17, 147a/19, 147b/6, 148a/3, 149a/1, 149a/15, 149b/3, 150a/15, 150b/7, 150b/15, 151a/1, 151a/2, 151a/4, 151a/6, 151a/7, 151a/10, 151a/14, 151b/6, 151b/16, 152a/6, 152a/9, 153a/2, 154a/14, 154b/7, 154b/15, 155b/5, 155b/9, 156a/19, 156b/3, 157a/1, 157a/8, 157a/16, 157b/1, 158a/2, 159b/3, 159b/19, 160a/2, 160a/8, 160a/11, 160a/12, 160a/18, 160b/4, 160b/10, 160b/11, 161a/2, 161a/6, 161a/9, 161a/10, 161a/13, 161a/16, 162a/13, 162a/17, 162a/18, 162a/19, 162b/5, 162b/12, 162b/16, 163a/4, 163a/9, 163a/11, 163a/13, 163a/16, 163b/9, 163b/10, 163b/12, 164a/3, 164a/15, 164b/2, 164b/13, 165a/9, 165a/16, 165b/18, 165b/19, 166b/1, 166b/15, 166b/16, 167a/3, 167a/12, 167a/19, 167b/16, 167b/18, 168a/11, 168a/16, 168a/17

vech (a) Üslûp, tarz, biçim:128b/12

vedā‘ (a) Ayrılma, ayrılış:162b/19

v. it-Ayrılmak: 149a/5

vedā‘laş- Vedalaşmak, birbirine veda etmek:111a/16

vefā (a) Sözde durma, sözü veya borcu yerine getirme ve ödeme:137b/2,89a/6,151b/14

vehm (a) Kuruntu:86a/5,101a/5, 136b/15

velākin (a) Bununla birlikte:143a/8

velvele (a) Gürültü, patırdı:137b/16, 154b/16

ver- bkz. vir-

vesā‘ir (a) Diğer:104b/18, 100b/16,86b/15, 89b/12, 101a/3, 133b/15, 150b/16,94a/19, 101a/1

veyāḥud (a) İhtimâlle anlatma ve isteğiyle seçme bildirir, yâ:134b/1

vezir (a) Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan kimse: 123b/5, 167b/13,123a/16, 164b/5,167a/3,100b/16,132a/10, 162a/12,95a/17

vilāyet (a) Bir vali idaresinde bulunan yer, il:162a/8,134a/9,162a/14, 125b/6,162b/15, 130b/7,125b/8,152b/6,164a/6

vir- Vermek, iletmek: 87a/12, 94b/9, 96a/11, 110b/1, 110b/12, 111a/6, 112a/1, 119a/7, 150b/4, 157a/18, 164b/12,88b/6, 89b/8, 93b/3, 95a/8, 95a/9, 97a/19, 98b/14, 112b/6, 115b/14, 111b/4, 111b/6,165a/7,102a/3,113a/10,91b/9,117a/3, 117b/1, 118a/4, 118b/17, 124b/4, 126a/9, 126a/15, 127b/12, 128a/1, 133a/15, 133b/1, 133b/17, 136b/8, 136b/19, 141a/18, 143b/12, 143b/13, 144a/18, 153a/19, 154b/2, 154b/7, 155b/10, 156a/1, 158a/10, 159a/11, 159a/12, 162b/1, 163a/4, 163a/11,135a/6, 105b/8, 119a/5, 103a/16,99a/12, 103b/2, 103b/8,

115a/6, 121b/12, 129b/18, 131b/13, 142a/9, 152a/19, 155b/9, 160b/6, 163b/12,105b/6, 108a/14, 110b/16, 112a/3,102a/5, 106b/10, 116b/19, 125a/9, 125a/10,142b/5,89b/17, 106a/5, 106a/8, 133a/13, 134b/9, 145b/3,102b/14, 105b/14, 107a/13, 109a/7, 110b/5,152a/18, 156b/8,128b/5,157b/4, 136a/15,161b/3, 137a/10, 165a/4,86a/1, 112a/14, 118b/13, 164a/16, 167b/11,113a/2, 163b/10,110b/13, 128a/3, 134b/13,127b/15,92b/18,88b/11, 105b/19,97b/8, 152b/7, 134b/16,99b/19, 149b/19,93a/18, 116b/03, 135b/17,133b/4,129b/6, 131a/8,123b/4, 124b/1,90b/17, 94b/18, 100a/1, 107a/7, 107a/19, 111a/1, 112b/7, 126b/14, 133a/10, 142b/14, 112a/16,102a/12,105a/4, 111a/13, 144a/3,102a/9, 105a/3,155b/13, 109a/13,106b/11,107b/8, 165b/8,157b/7,131a/13,90a/18, 130b/8, 163a/16,97b/12, 126b/11,86a/6, 118a/18, 146a/5, 105b/16,122a/15,125a/14,100b/8,127a/10,146b/6, 155a/12, 157a/1,109b/18, 148a/1, 163b/11, 140b/14,163b/8,126b/9,112a/5,94a/19,111a/15,163a/15,163b/11,121b/9,144a/7,91a/2,91a/4, 99b/17, 101b/16, 104a/7, 106b/18, 108b/3, 111a/06, 111a/08, 112a/17, 113a/7, 114b/16, 117a/19, 119a/1, 121b/11, 122b/12, 125b/14, 125b/18, 126a/10, 126b/12, 128b/4, 137b/15, 148a/3, 148b/16, 149b/12, 150b/12, 154b/8, 157a/13, 162b/2, 163b/1,116b/5, 119a/5, 124b/19, 166a/7, 166b/6, 168a/11,165b/4,118b/12, 90b/19, 133a/11,133a/13

virān (a)Yıkık, harap:162b/4

vucūd (a) Beden, ten, vücut:142b/16, 147b/9,116b/3, 127b/13,142a/16,139b/10, 147a/19, 154a/15,139a/17, 146b/16

vuṣlat (a) Kavuşma:146b/8,147b/11,108a/18, 98b/12

vuṣūl (a) Ulaşma, varma:126b/1

vüzerā (a) Vezirler:86b/8, 107b/18,145b/3, 164b/3

Y

yā (a) Ey:87b/9, 88b/12,89b/1, 90a/13, 90b/17, 91a/7, 91b/5, 91b/10, 92a/1, 92a/13, 94b/13, 94b/15, 95a/3, 95a/9, 97b/7, 98b/10, 101a/9, 101a/19, 104a/8, 104a/12, 104b/3, 106a/10, 106a/13, 106b/16, 107a/10, 107a/17, 108a/1, 108a/10, 110a/11, 110a/16, 110a/17, 116b/11, 122a/6, 136a/12, 136a/14, 136b/3, 136b/4, 137a/19, 137b/6, 140b/9, 155a/15, 159b/16, 160a/17, 160b/1, 160b/12, 161a/4, 163b/4, 164b/9, 165a/3, 165a/5, 165b/5, 166a/14,108b/6, 111b/6, 111b/11, 113a/4, 115b/5, 115b/13, 116a/1, 116a/14, 117a/17, 117a/19, 117b/1, 117b/4, 118a/2, 118a/15, 118b/9, 119a/5, 121a/6, 121b/16, 126a/9, 127a/6, 128a/3, 128b/8, 129a/8, 130b/15, 131a/7, 132b/2, 133a/15, 135b/16, 140b/5, 140b/9, 141b/17, 142b/2, 148a/4, 148a/13, 155a/1, 156a/3, 156b/7, 156b/9

yāb yāb (a) Yavaş yavaş, usul usul:139b/5,124a/18, 147a/16, 147b/13, 96a/8

yaban İnsan yaşamayan ıssız yer:157a/5,103a/11,97b/11

yād **(f)** Hatırlama:104a/12, 109b/11, 109b/19, 126a/18, 145b/11

yādigār **(f)** Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç:110b/17, 111a/1,109b/19,148b/3,109b/10, 147b/19, 148a/3,132b/12,110b/19, 131a/18

yaġ Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde:99a/12, 155a/13

yaġ- Yağmur, kar, dolu gökten düşmek:120a/15,151a/8,151a/7, 99a/10

yaġız Esmer:160a/11

yaġlıḳ Büyük mendil, çevre :148b/2,148b/3

yaġmala- Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması, talan:161a/13,166a/12

yāḫūd **(f)** Veya, ya da:91b/6, 112b/15,128a/3

yaḳın **(a)** Yakın:98a/16, 125b/10,96b/9,96b/13,125b/7, 115a/1, 133b/12, 148a/12, 158a/6, 164a/14,156a/18,116a/1

yaḳ- Tutuşturmak:139a/4, 152a/9, 157b/15,106a/6, 134b/2

yalan Doğru olmayan şey, yalan:95a/13

yalın Gösterişsiz, süssüz, sade, çıplak, kınından çıkmış:158b/10

yalñuz Yanında başkaları bulunmayan:166a/7, 99b/2,110a/8, 113a/5, 140b/5,123a/19, 136b/7, 137a/1, 167a/1

yaltaḳlan- Birine hoş görünmek için onursuzca davranmak, dalkavukluk etmek, tabasbus etmek:89b/10

yalvar- Yalvarmak:103b/11,118a/11,116b/11,117a/02,131a/15

yan Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet, taraf:117a/6,119a/14, 137b/3, 138a/15, 158b/1, 140a/4, 105b/5,86a/9, 102b/3,96b/19, 107b/11, 115b/12, 137b/5, 138b/14, 157a/1, 100a/12, 101a/3, 105b/4, 111a/16, 115a/10, 117a/8, 137a/12, 138a/2, 147b/15, 150a/12, 152b/10,89a/2,103a/11, 88a/15, 107a/3,149a/17, 129b/19, 133b/19,126a/3, 128b/10, 132a/3

yan- Yanmak:140b/11, 135b/15, 138b/8, 93b/13, 136b/14

yanaḳ Yüzün göz, kulak ve burun arasındaki bölümü: 147a/17

yanaş- Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek: 124a/18, 132a/12

ya'nī (a) Demek, şu demek ki, anlamlarında bir söz:91a/6

yār (f) Dost, seven, sevgi besleyen:127a/7,164b/15,128a/4, 146b/10

yār-ı ġar (a) Bağlılığı olan dost:110b/9, 105b/10, 99b/17

yaramaz Uygun ve yararlı olmayan, bir işe yaramayan:88b/10, 89b/6, 90b/12, 115b/6, 116a/2, 117b/5, 117b/7, 118a/12

yāran (f) Dost, arkadaş, yardımcı:124b/5,125a/2,124a/15,124a/13,137a/18,125a/2

yar- Ortadan kesmek, bölmek:105b/17, 123a/5, 123a/12,138a/12, 138a/6, 139a/1

yara Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik:93b/5

yarar Muktedir, faydalı:140a/8

yardım Kendi güç ve imkânlarını başkalarının yararına kullanma:166a/5, 166b/5

yarın Bu günden sonraki gün: 90b/18, 96b/6, 122b/11, 126b/16, 167b/11,114b/4, 115a/16, 122a/3, 132a/4,113a/17

yaru Yarı, yarım:113a/19

yap- Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek:132a/15

yapı Yapma, oluşturma, ortaya konulma, meydana getirme:102b/12

yapış- Bir şeyi ayrılmayacak bir biçimde bir yere tutturmak:114b/11,162a/11,138b/10

yaptır- Bir işi, bir kimsenin yapmasını sağlamak: 168b/2,133b/7

yasaġ Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel, memnuiyet:97a/9

yaştıḳ Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü, ot vb.yle doldurulmuş küçük minder:148b/1,115a/10

yaşşı Yayvan ve düz:95b/4

yaş Ömrün miktar ve derecesi: 111a/9,147b/8,90a/7, 123a/18, 123a/19, 129a/3, 137b/1, 108b/19,109b/9

yat- Yatmak:154a/1,101a/10,148b/15, 155a/9,114b/14,137b/10,146b/19,146b/17, 147a/4, 99a/18,99a/6, 99a/7, 99b/1, 106a/3, 139a/19,136b/19, 139b/5, 140a/11, 160a/8,155a/2

yatur- Yere uzatmak, yatırmak:139b/14,148a/12,98a/13,93b/7,1140b/18, 100a/9, 155b/3, 153b/7

yave Saçma, saçma sapan söz:159a/7

yavel- Saçmalamak:121b/16

yavuz Kötü, fena:102b/13,147b/3, 155a/12, 163b/17

yavuḳlu Sözlü, sevgili:111a/6

yavuzlan- Sertleşmek, çetinleşmek,kabadayılaşmak:88b/1,91a/2,114a/3,122a/1,159a/8, 161b/14

yay Yay:138b/12

yayıl- Yayılmak: 98a/7

yaz Bahar mevsimi, ilkbahar: 114a/17, 147a/4, 147b/15

yaz- Kaydetmek, yazmak: 95b/5,138a/5, 143a/17, 108b/5, 113a/12, 126a/8, 143b/18, 162a/17, 163b/13, 109b/13

yazı Düşüncenin belli işâretlerle tespit edilmesi, yazma işi:142b/12

yazıḳ Herkesi üzebilecek şey, günah:98b/1, 106b/12

yazıl- Kaydedilmek, yazılmak:167b/15, 112a/18

ye-,yi-Yemek yeme, karın doyurma işi, aşındırmak:91a/5, 99a/16, 92b/5,120a/17, 120a/15, 133a/6,158a/2, 92b/5, 92b/6, 123a/18, 125a/9, 126b/6,133a/1, 140a/6, 92b/6, 129b/8,120a/12, 121a/5, 121b/1, 129b/10, 129b/15, 121a/9,123a/12,120b/3, 149b/10,92b/2, 114a/11, 129b/11, 120a/19, 133a/2, 131b/15, 124a/6,120a/17, 157b/15, 120b/2, 151a/14, 120b/2,122b/10, 124a/14, 125a/10, 129b/16, 143a/3, 158a/7, 168a/16, 144b/5

yedek Bir şeyin gereğinde kullanılmak için elde bulundurulan, asıl karşıtı:156b/3

yedi Yedi:100b/10, 107b/3, 108a/5, 108a/15, 109a/12, 109a/13, 109a/14, 109a/15, 110a/5, 112a/13, 120b/4, 120b/6, 130b/14, 147a/12, 168a/8, 109a/14

yedir- Yedirmek:103a/16

yedinci Yedinci:112a/13

yeg Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen, müreccah: 98a/10,113b/3

yek **(f)** Tek: 116b/15,127b/6,93a/17

yelpāze **(f)** Sallandığında küçük bir hava akımı yapan ve özellikle yüzü serinletmeye yarayan, küçük, katlanabilir, taşınabilir araç:115a/11

Yemen Yer ismi:164a/14,100b/8,123a/19

yemīn **(a)** And, kasem: 146a/7,156a/13,156a/11

yer, yir Mekān, yer:137b/11, 144b/8, 147b/18, 148a/17, 149a/1, 156b/19, 157b/14, 157b/17, 94a/7, 96b/11,166b/14,138a/6, 148a/18, 152a/8,90b/8, 92a/2, 92a/11, 96a/14, 120a/8, 138a/10, 138a/11, 139a/11, 139a/12, 156b/7,138a/6, 138a/12, 139a/16, 143b/2, 151b/16, 134a/15,091a/10, 93b/16, 139a/15, 160b/11, 164a/1, 165a/2,095a/3 ,89b/9,92b/12, 93b/12, 94b/1, 98b/4, 99a/18, 102b/17, 138b/4, 144a/19, 145a/15, 146b/15, 151a/15, 154a/1, 155a/14, 158b/14, 159b/12, 164b/9,92a/1, 94a/10, 103b/19, 149b/9, 153a/10,168a/11,137a/14, 153a/11,99b/13,160a/4, 166b/4, 107b/18,135b/8, 138a/13, 86b/16, 99a/05, 113b/2, 113b/15, 114a/3, 124a/1, 125a/3, 132a/18, 133b/12, 134a/3, 136a/1, 142b/4, 142b/16, 143a/10, 148a/12, 153a/12, 156b/18, 158a/13, 159b/11, 166a/10, 167a/18,98a/16, 123b/18, 134a/18, 136a/14, 160b/7,97b/8, 98a/17, 103b/16, 104a/13, 112a/3, 115b/6, 116b/10, 116b/17, 119a/18, 119b/3, 120b/7, 122b/14, 122b/15, 127b/18, 128a/12, 129a/12, 138a/18, 139a/3, 139b/6, 139b/13, 140a/12, 156a/6, 165b/14, 166a/18, 166b/8,128a/16,139a/4,92b/4, 107b/19, 119a/3, 119a/6, 121a/4, 124b/15, 135a/1, 167a/15,99a/7, 103b/8, 104a/04, 114a/5, 115a/3, 118b/1, 122a/15, 126a/11, 128a/12, 135a/5, 140a/17, 166b/19,86a/7, 86a/9, 86b/12, 110a/17, 130b/2, 132b/6, 140b/11, 158b/8, 109b/10,97a/12, 160b/8,165a/11, 92b/4, 113a/15

yet- Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, ulaşmak:113a/15,131b/3,106b/9

yetiş- Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak:115b/14, 117a/19, 141a/17,156b/16, 115b/16, 113b/13,113b/12, 153b/5, 163b/14,114b/2, 149a/11

Yezdān **(f)** Yaratıcı, Allah:127a/1, 138b/15

Yezdān-perest (f) Müslüman:164a/17,90b/17, 106a/8, 107a/7

yığ- Toplamak, bir araya getirmek:120a/13,139b/5

yığıl- Düşmek, yıkılmak, kendini tutamayıp çökmek:160a/8, 143b/3, 143b/13, 152a/1

yıḳ- Yıkmak: 111b/7

yıḳıl-Yıkılmak:93a/4,122b/13,97a/19, 138a/4,117b/19, 154a/12, 158b/17

yıḳa- Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek:121b/13

yıl Sene, yıl:87b/4, 126b/2, 133b/11, 149b/13,165b/4,133a/13,109a/13, 147a/13, 87a/9, 109a/14

yi- bkz ye-

yif'allen- (a-t) Yaptırmak, becertmek:92a/4, 100a/19

yigid Delikanlı, genç erkek:124b/4,124b/14, 125b/3,124b/11,132a/6, 121b/17, 121b/18, 122a/4, 122a/8, 122b/4, 122b/6, 124b/15, 124b/16, 125a/1, 125a/5, 125b/3,130a/17, 121b/9

yigirmi Yirmi:123a/5, 126a/1, 153b/8

yine Tekrar, yeniden:88a/7, 89b/3, 89b/6, 89b/8, 89b/10, 90b/12, 91a/1, 91a/5, 92b/2, 92b/3, 93a/18, 97b/17, 98b/3, 99b/12, 102a/1, 102a/5, 102a/7, 102a/9, 102a/18, 105a/19, 106b/16, 110a/3, 110a/4, 111b/1, 112b/3, 112b/8, 114a/2, 114a/10, 114b/9, 114b/10, 115b/18, 116b/7, 116b/8, 116b/10, 116b/14, 117a/9, 118a/8, 118a/16, 118b/8, 119a/3, 119a/19, 119b/7, 122b/9, 123b/16, 124b/13, 124b/19, 129a/14, 133a/13, 133a/16, 133b/1, 135a/13, 135a/15, 138a/16, 138a/17, 139a/3, 140b/3, 143a/7, 143a/8, 144a/4, 145a/16, 147a/14, 147b/13, 148a/11, 148a/19, 149b/5, 151a/18, 154a/2, 155a/8, 155a/16, 158a/4, 158a/5, 159a/13, 160a/5, 161b/8, 163a/13, 163a/14, 164b/11, 166a/16, 166b/15, 153b/16

yoġ bkz. yoḳ

yoġurt Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü:119b/18

yoḫsa Yoksa:88b/11, 90b/14, 91a/3, 95a/1, 100a/9, 100a/15, 106a/12, 107a/9, 107b/9, 110a/13, 115a/2, 117a/18, 118a/17, 122a/7, 123a/10, 125a/16, 126b/5, 127a/15, 131a/8, 139a/15, 141b/8, 154a/4, 155b/15, 167a/7, 167a/10

yoḳ Olmayan, bulunmayan şey, hayır:90a/6, 93a/19, 95a/6, 103b/1, 104a/13, 104a/17, 105b/19, 122a/6,94a/14, 94b/14, 99b/7,102a/16, 104a/11,87a/15, 97b/6, 101a/15, 89a/17, 103a/5, 105a/1, 107a/11, 108a/8, 109a/18, 110a/16, 112b/10, 112b/13, 113a/16, 113b/8, 114a/2, 114a/10, 114b/15, 115b/7, 117a/14, 119a/14, 121a/1, 125b/4, 128a/5, 128b/8, 129a/16, 131a/6, 131a/12, 132b/4, 133a/14, 133b/8, 134b/12, 135b/19, 136a/2, 138a/8, 139b/7, 139b/9, 143a/2, 143a/16, 143b/11, 145b/1, 146a/8, 147a/1, 147b/15, 153a/13, 156a/9, 156b/7, 156b/14, 163b/12, 165a/19, 166b/3,104b/10, 105a/6, 108b/15, 103b/11, 110a/7, 110a/8, 111b/10, 112a/10, 113a/9, 117b/6, 128b/12, 156a/18, 161b/7, 161b/10, 161b/14, 161b/15, 162a/2, 144a/17, 110a/4,164a/10,131a/5,117b/8, 134b/1, 147b/16, 152b/10, 160b/19, 161a/15,167b/4,101a/13

yoḳla- Kontrol etmek:93b/19,97a/18,91b/15,95a/19,97b/12,95b/11,97a/8,97a/12, 97a/15, 130a/4,106b/4,97b/3,130a05

yol Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer, tutumi davranış, yöntem:94b/3, 95b/3, 102b/1, 114a/14, 115a/1, 115b/17, 119b/14, 135b/3, 138a/1, 138a/7, 139a/2, 140b/5, 141a/19, 147a/19, 149a/4, 152a/3, 162b/8,116a/18, 131b/14, 156b/8, 96a/11, 113a/8, 144a/2, 151b/14, 152a/1, 156b/1, 162a/17,113b/5, 152b/9, 114a/13,111b/13, 144a/3, 146a/10, 160a/6,131b/11, 119a/18, 113a/3, 119a/9, 164a/5,163a/10,136b/2,115b/9

yol- Bitki, tüy vb.ni çekerek yerinden çıkarmak, çekip koparmak: 97b/14

yoldaş Yol arkadaşı, arkadaş, refik: 114a/14, 141b/15, 163a/9,96a/13,141b/18

yorġan Yorgan:147a/5

yor- Yorgun duruma getirmek: 136a/10

yorul- Yorulmak:157b/16,105a/10

yoḳsa Aksi takdirde. Anlamında kullanılan bir söz:103b/12

yu- Yıkamak: 102b/4, 139a/18, 148b/13, 120b/13, 102b/8, 102b/7

yud- Yutmak:139a/6,133b/16, 134a/12, 134a/19

yudur- Yıkattırmak: 148b/16

yuḳaru Üst, üst taraf, yukarı:88a/13,89b/19, 135b/1

yum- Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek:124b/13, 138a/7

yumru Yuvarlak, şişkin şey:95b/4

Yunān Yunanlı: 125b/9, 162b/11, 163a/14, 164a/14, 165b/6,167b/19,112a/12, 144b/13, 149a/6, 149a/13, 150a/1, 153a/5, 162a/7,149a/13,162a/10,125b/12, 126b/1, 126b/7, 127a/4, 128a/17, 149a/9,123a/4,123a/3,125b/15,143b/10,125a/18,122a/19

yuvarlan- Yuvarlanmak:138a/3, 138b/1,98a/19

yüce Yüksek, ulu, yüce:132a/18, 135a/19

yügrük Güçlü, çevik, çalışkan:156b/3

yükle- Bir yere, taşınması için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak:122b/16,113a/15

yürek Kalp, yürek:98b/6, 102b/2

yüri- Adım atarak ilerlemek, gitmek:93a/4, 96b/6, 96b/12, 104a/3, 125b/3,166b/18, 128b/2, 124b/3,153b/14, 166b/9,157b/3, 159b/10,138b/6,139a/6,114b/13, 134a/6, 118a/16,104b/5, 97a/19,96b/8

yüz Yüz, çehre:89b/1, 103b/6, 104a/5, 105a/12, 106b/10, 107a/14, 130b/14, 133b/12, 136a/14, 136b/3, 144a/6, 152b/4, 88a/11, 106b/5, 138a/4, 160b/6,97a/18, 98b/9, 105b/4, 107a/11, 108a/8,104a/10,89b/10, 91b/18, 91b/19, 92b/15, 97a/16, 98a/5, 98b/6, 98b/10, 99b/4, 99b/5, 100a/6, 103a/13, 139b/6, 146b/14, 148b/1,92b/9, 119a/4,90a/14, 91a/1, 94a/10, 104a/8, 108b/15, 109b/15, 121b/3, 143a/13, 150a/2, 150a/9, 157a/3, 167a/4, 103b/10, 166a/9,97b/14,97a/11, 87a/17,139a/18,102b/1, 132a/6, 112b/3

yüz- Derisini çıkarmak, derisini soymak:143b/8

Z

żabṭ **(a)** Tutma, koruma:155a/18

ż. eyle- Tutmak, hâkim olmak: 155a/18
ż. it-Tutmak, hâkim olmak: 142a/1, 159b/3, 160b/17

zāde **(f)** Oğul:100b/14

ẓāhir **(a)** Dış, dış görünüş, dış yüz; açık, belli:130b/9, 138b/11, 135a/6, 159b/8

ẓ. ol- Ortaya çıkmak, görünmek: 153b/10

zaḥmet **(a)** Sıkıntı, meşakkat, güç:90a/4, 98a/10,90a/6,102a/8, 146a/1, 163a/8

zaḫm **(f)** Yara:154a/15, 118a/7

zaḫmdār **(f)** Yaralı:149a/10, 166a/9, 141a/2, 141a/04, 142a/10,143a/15

ẓaḫīre **(a)** Gerektiği zaman kullanmak üzere biriktirilen hububat, yiyecek:121a/18,121a/16

ża‘īf **(a)**Güçsüz, iktidarsız, kuvveti az, kuvvetsiz, tâkatsız, kansız, gevşek, tenbel:134b/8

Zāl (**Özel isim**) 123a/1, 123b/6,123b/5

żālim **(a)** Zulmeden, zalim:105a/18

zamān **(a)** Vakit: 92b/5, 96b/2, 97a/2, 103a/17, 104b/2, 114a/17, 137b/15, 138a/6, 139b/17, 140b/2,146b/7, 147a/9, 147b/7,87b/8, 90a/12, 164a/10,148a/1, 148a/2, 91b/7, 94b/7, 164b/9,154a/1,146b/9, 145b/1,95b/17, 139b/1,146b/18, 164a/8,
108a/19, 115b/4, 166a/8,135a/10,115a/7

ẓamīr (a) İç, hatır, gönül:144a/11

ẓarāfet (a) Zariflik, naziklik, incelik:118b/11

żarar (a) Ziyan:136b/2, 130a/18,88b/12, 116a/15

żarūri (a) İster istemezyapılacak olan, mecbur kalınan:105b/16

zāt (a) Kişi: 97a/13,94a/7, 136b/13,166a/8

zāt-ül 'amūd (a) Erkeklik organı :97a/14

zavallı (a) Acınacak kadar kötü durumda bulunan, mutsuz:99b/1

żāyi' (a) Kaybolan, boşa giden:136a/1, 119a/6

ż. ol-Heba olmak, boşa çıkmak: 115a/2

żayıf (a) Eti, yağı az olan, sıska, cılız, arık (insan veya hayvan):93b/1

zeber (f) Üst:158a/15

zebūn (f) Zayıf, kuvvetsiz, hâlsiz, dermânsız: 123b/2

z. it- Hâlsiz bırakmak: 87a/4, 93b/18, 101b/17
z. ol- Hâlsiz kalmak: 113a/19, 113b/6, 117b/12

zehr (f) Zehir:135b/9, 139a/14, 139b/15, 94b/2, 101b/18, 113a/7, 116b/9, 117b/1, 139a/3,134b/1,115a/8,145b/19,113a/9,115a/7,118a/3,140a/3,86a/4,115a/17, 139a/2

zehirli Zehiri olan, içinde zehir bulunan, ağulu:115b/14, 163a/11

zehre (a) Öd, safra:154a/17,155b/9, 138b/8

zelīl (a) Hor, hakir, alçak:161a/2

zelzele (a) Deprem:137b/16

zem (a) Kötüleme:106a/1

zemān bkn. zamān

zemīn (a) Yer, toprak: 137b/15, 139a/12,93b/8,105b/13,138a/5, 138a/18, 142a/4

zemzem **(a)** Kâbe yakınında bulunan bir kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu:143a/9

zencir **(f)** Zincir:143b/15

zengule (a) :Çıngırak,tef:97a/14

zerk **(a)** Şırınga yapmak, iğne ile vücuda ilâç verme:122a/18

ẕerre **(a)** En küçük parça:87a/14, 117a/9

zerrīn **(f)** Altından: 86a/16,130b/14, 144b/17, 148a/12, 161a/5

ẕevāl **(a)** Yok olma: 156a/18

ẕevḳ **(a)** Hoşlanma, keyif alma: 122b/10, 145a/8

zeyn **(a)** Zinet, süs, süsleme:144b/16, 111a/3

zihin **(a)** Canlının duygu ve davranışlar dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerinin bütünü:138b/19

zincir **(f)** Zincir:123b/11, 129a/13, 166b/11, 166b/15

zindān **(f)** Hapishane, zından: 123b/15,129b/5, 129b/8

zīr **(f)** Alt, aşağı: 166b/16, 93b/8,105b/13

zīr ü zeber ol- Altüst olmak, yıkılmak:158a/15

zīrā **(f)** Çünkü, zira:87b/7, 136b/16, 139a/13, 157b/19, 159b/11, 160b/7, 161a/1,87b/3, 88b/3, 88b/13, 89a/2, 90a/6, 92a/6, 94a/1, 94a/13, 94b/17, 95a/4, 98b/9, 100b/17, 101a/16, 101b/10, 102b/6, 105b/19, 107a/11, 107a/14, 117b/11, 120a/18, 120b/2, 126b/4, 129b/1, 130a/15, 136a/13, 143a/3, 145b/3, 145b/17, 148a/5, 151b/1, 152b/5, 152b/10, 155b/17, 159b/9, 163b/12, 164a/10, 164a/17, 165a/4, 167b/13, 168a/16,113b/15, 115b/10, 116a/19, 116b/3, 119a/5,119a/7, 133a/7

ziyāde **(a)** Fazla, çok, aşırı; artma:146a/11, 146a/14, 149a/10, 143a/15, 166a/8

z. ol- Artmak: 90b/2, 97a/4, 125b/12, 128a/9, 133b/10,

ẕiyāfet **(a)** Şölen, özel yemek: 130a/12, 150b/2, 109a/16, 119b/15, 146b/10, 149a/2, 153a/7,130a/2,130b/4

ż. eyle- Ziyafet vermek : 125a/8,
ż. it- Ziyafet etmek: 144a/15

ziyāret **(a)** Birini ya da bir yeri görmeye gitme, görüşme:153b/2, 167a/13

ziyān **(f)** Zarar:157a/4,87b/7

ẓor (f) Zorlama, güç, kuvvet:129a/4, 142b/19

ẓ. it- Zorlamak: 128a/14, 128a/15, 137b/1, 157b/8

ẓuhūr **(a)** Ortaya çıkma: 143a/9

ẓ. it- Ortaya çıkmak: 139b/3, 151a/18

ẓulm **(a)** Cefa, eziyet:87a/9

SONUÇ

Hamzanâme'nin 5. Cildinin sondan varaklık (86a-169a) kısmı çalışmamızın metnini teşkil etmiştir. Bu çalışmada öncelikle metnin nüshaları tespit edildi, peşinden nüshalar tam oluş durumlarına ve harekeli olup olmamalarına bakılarak değerlendirildi. Sonunda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Bölümünde bulunan nüsha öne çıktı. Böylece bu nüshadan hareket ederek varak ve satır numaraları verildi. Burada hemen söylemeliyim ki beni böyle bir çalışma sürecine sevkeden hocam Prof. Dr. Muhammet Yelten'in Hamzaname nüshaları üzerindeki yazıları ve bilimsel tecrübeleri hızlı karar vermeme büyük katkı yapmıştır. Esas aldığımız nüshaya her bakımdan bağlı kalarak Arap harfli metni Latin alfabesi ile kaydettik. Metne, yaygın olan transkripsiyon alfabesini tatbik ettik. Metinde hüküm sürdüğünü keşfettiğimiz Eski Anadolu Türkçesi hususiyetleri mümkün olduğu kadar korunmaya gayret edildi. Türkçe kelimelerin yazılışlarında görülen ikili durumlar aynen muhafaza edildi. Dolayısıyla metin dikkatli okununca bazı aynı eki almış kelimelerin iki farklı yazılış durumu ile karşılaşılacaktır. Bu husus bizim tamamen metnin özelliklerine sadık kalmamızın bir göstergesidir. Aynı durum alıntı kelimeler için geçerli kılınmamıştır. Arapça ve Farsça kelimelerin ikili yazılışları ile karşılaşılınca kelimelerin anlamlarının değişmesi veya bozulması durumunu göz önünde tutarak doğru bildiğimiz şekillerini metnimize dâhil etmeye gayret ettik. Sağlam bir metin kurmak için uyulması gereken bütün geçerli kriterleri yerine getirmeye gayret ettiğimiz için metnimize eksiksiz biçimde noktalama işaretlerini de koyduk. Böylece çoklukla uzun cümlelerle örgülenmiş olan metnimizi okuyacakların kolayca takip etmeleri sağlandı.

Metinde yer alan bütün kelimeler indeks programı vasıtasıyla alfabetik sıraya kondu. Bu iş yapılırken bilgisayarın azizliğine maruz kalmadık diyemiyorum. Sıralama yapılan tüm kelimeler tam arzulanan ölçüde alfabetik sırada yer alamadı. Dolayısıyla tekrar tekrar sıralama kontrol edilmek durumunda kalındı. Sırasını belirlediğimiz her kelimenin metindeki anlamını sözlüğe yansıtmaya çalıştık. Maddebaşı olan unsurların değişik manaları taşımaları durumunda numara vermek suretiyle anlamları ayrı ayrı gösterdik. İç madde durumunda olanlar ana maddenin altında yer aldı. Alt maddeler Türkçe birleşik fiiller, Farsça ve Arapça tamlamalar olmak üzere teşkil ettirildi. Alt madde olarak alınan bütün birleşik ve tamlamalı yapıların anlamları verildi. Sözlükte yapılan bütün bu ayrıntıların altında yatan gerçek; metinde kullanılan kelime sayılarının rasyonel olarak tespit edilmesine yöneliktir. Türkçe birleşik fiillere ilk kelimenin geçtiği alfabetik sırasında anlam verildi. Yardımcı fiilin altında ise birleşik fiilin oluşturduğu yapılar alfabetik olarak sıralandı. Böylece alıntı kelimelerle yapılmış birleşik fiillerin metnimizdeki durumu tespit edilmiş oldu. Sözlüğümüzde geçen bütün kelimeler ait oldukları dillere göre sınıflandırıldı ve her harfte her dile ait kaç kelime varsa karşılarına yazıldı, ayrıca her harfte kaç kelimenin yer aldığı belirlendi. En sonunda diller arası bir oranlama yapılarak sonuçlar rakamlarla kaydedildi. Metnimizin kelime manzarasını böyle bir yolla gösterirken aynı zamanda döneminde ve sonraki asırlarda çok okunan Hamzaname vasıtasıyla dönemin okuyucu kitlesinin söz varlığını ve okuma düzeyini anlama imkanını bulmuş olduk.

Metinde yaşanan veya tahayyül edilen çok çeşitli olay yer almaktadır. Dolayısıyla oldukça geniş bir coğrafya zemini söz konusudur. Dil çalışmalarının önemli bir cephesi olan onomastik bilim dalı ülkemizde arzu edilen seviyede olmaması sebebiyle metnimizdeki yer adlarını tam ve doğru şekilleriyle yansıtamadık. Ama yine de elde bulunan imkanlar ölçüsünde çeşitli kaynaklar yardımıyla doğruya yakın söylenişlerini bulmaya gayret ettik. Metindeki olayların taşıyıcılığını yapan şahıs kadrosu da oldukça zengin görünümlüdür. Bu şahıslar tarihî ve dinî nitelikli olmalarının yanında masal ve destanî kişilikleri de temsil etmektedir. Yer adlarında olduğu gibi kişi adlarında da aynı müşkil durum ile karşılaştık. Burada bize rehberlik eden önemli veriler Hamzaname'nin farklı ciltleri olmuştur. Hamzaname ciltlerinde geçen olayların şahıs kadrosu çoğu zaman bir süreklilik arz etmesi sebebiyle bir ciltte okunması zor olan kişi adı diğer cilt veya ciltlerde daha güzel yazılmış olabilmektedir. Bu husus bizim çalışmamız için bir kurtarıcı nokta olarak yaşanmış bir gerçektir. Yine de yer ve kişi adlarında hatırı sayılır seviyede sıkıntıların olduğunu söylemeliyim. Metnimizin canlı ve güzel bir tarafı olaylar anlatılırken mekânlarla bağlantılı bilgilerin sunulmasıdır. Bu durum olayı, hikâyeyi canlı ve ilgi çekici bir atmosfere dönüştürmüştür. Metnimizin renklerinden biri de Türk halk hikâyelerinin de önemli öğelerinden olan rüya motifine sıkça yer verilmiş olmasıdır. Metnimizde Hamza esir düşünce önemli kişiler onu, gördükleri rüyalar vasıtasıyla kurtarmaya çalışmışlardır. Burada önemli bir gerçeği zikrederek çalışmamızın sonuç kısmını bağlamak durumundayım: Hamzanâmeler hem yazıldığı dönemde hem de 19. Yüz yıla kadar bilhassa İstanbul kahvehanelerinde, resmi kurumlarda, evlerde, hastanelerde, dükkânlarda çok kişi tarafından sevilerek okunmuştur. Biz de böyle nitelikli ve nicelikli bir eserin beşinci cildinin dilimize, edebiyatımıza dahası kültürümüze kazandırılmasına katkı yapmaya çalıştık. Sonuç olarak böyle bir çalışmayı gerçekleştirmekten çok mutluyum.

KAYNAKÇA

Akın, Nurhayat Şimşek, "Hamzanâme 8. Cilt- Metin- İnceleme" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, 2006.

Albayrak, Nurettin, "Hamzanâme", İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet Yayınları, İstanbul, 1997.

Algül, Hüseyin, "Hamza", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet Yayınları, İstanbul, 1997.

Balaban, Adem, "Hamzanâme'de Geçen Zarf-fiil Yapılı Cümleler" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, 2003.

Baysal, Sinem Ceyda, "Hamzanâme 7. Cilt- Gramer Özellikleri- Metin- Sözlük- İndeks" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi, 2008.

Datlı, Derya, "Hamzanâme 2. Cilt- Metin- Sözlük- İndeks" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, 2009.

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2000.

Dilçin, Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1983.

Elçin, Şükrü, Halk Edebiyatına Giriş, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

Ergin, Muharrem, Türk Dilbilgisi, Bayrak Basım/Yayın/Tanıtım, İstanbul, 1997.

Evliya Çelebi, Seyahatnâme, I, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2003.

Kanar, Mehmet, Örnekli Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Derin Yayınları, İstanbul, 2003.

Kocatürk, Vasfi Mahir, Büyük Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Kitabevi, Ankara, 1970.

Köprülü, M. Fuad, Edebiyat Araştırmaları 1, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1986.

Sezen, Lütfi, Halk Edebiyatında Hamzanâmeler, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara: 1991.

Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, Çağrı Yayınları, 2004, İstanbul.

Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 2005.

Uçman, Abdullah, "Hamzanâme", Büyük Türk Klasikleri: Tarih, Antoloji, Ansiklopedi, c. 1, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1985.

Uçman, Abdullah, "Hamzanâme", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, c. 3, İstanbul, 1976.

Yazım Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 2005.

Yelten, Muhammet-Özkan, Mustafa, Türkçe'nin Sözlüğü, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2006.

Yelten, Doç. Dr. Muhammet, Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi, TDK Yayınları, Ankara, 1998.

TIPKIBASIM

خوش نه بیوردی سویلسکه دیوب بونک یوزینه
یقوب دکر ایکن کوردی مقبلن اتکی التنده کمندک
اوچونی کورینور همان ازعان ایله طویدی یا مقبل
ندر اول کمند یوخسه صاحبقران بنی بغله کتورمی
ددی قورقمه دوغری سویله ددی مقبل ای دلاور
اویله ددی امّا بنم نه حدمدر که سیزه اویله نامعقول
وضع ایدم نهایت زوره اوغرادم ضربا کوندردیلر ددی
لندها همان یرندن صچرایوب یا مقبل کل بغله بن
صاحبقرانک برکوبکی بیله کلسه انک ادینه مطیع
اولورم واولومدن قورقار دکلم امّا نه اولدی
اصلی ندر بکا سویله ددی مقبل ایتدی بلمم اوتروب
عشرت ایدرکن شاهه کنه کیم اغوا ویردی دوندی
صاحبقرانه یا حمزه قنی لندهای نچون بیله کتورمدک
ددی امیر مردان کندو چادرنده عشرت ایدر ددی
نوشروان یا حمزه سن بندن قیز استرسین
یا قنی هندستانه واروب شیر بها بکا لندهانن
باشین کتورمکه کتدک ایدی یا قنی نیلدک
ددی صاحبقران ایتدی اشته پارکاهنده اوتوریور
اکر استرسک بغلیوب تسلیم ایده یم ددی
نوشروان

نوشروان البته کتورک بنده مهری سکا ویره یم ددی
حمزه عمره بیوردی وار بغله کتور دیو عمرو کلمدی
اخر بکا بیوردی بن مخالفت ایده میوب کلدم امّا
نه زهرم واردر که سیزه ال اوزادم اکر کیدرسکز
شویله کیده لم وهم خاطرینه برنسنه کتورمه
حمزه سنک برقیلنی دنیایه ویرمز وخطا کتورمز
نهایت سوزلری یرینه کلسون دیرکنه سنی قورتارر
ددی لندها بره بغله بن اول وادیده دکلم اولمک
بنم یانمده شی دکلدر همان صاحبقرانک امری یرینه
وارسون مرادینه ایرسون دیوب الین الی اوزره
قیوب تسلیم اولدی اشته ارلک ومردانه لک
بویله اولور کشی برافندیه قول اولیجق بویله
انقیاد واطاعت اتمک کرکدر اکر حقیقی واکر مجازی
اولسون مادامکه بویله تسلیم واطاعت اولمیه
نه افندی قولدن حظ ایدر ونه قول افندیسندن
خیر ایدر القصه مقبل زرین کمر هزار خوفیله
لندهایی بغلدی واوکنه دوشوب الوب شاه
سراینه کتوردی بونلر ایسه هیچ لندها مقبل
سوزیله کندونی بغلدوب کلورمی شمدی عناد

ایدوب کلمز سه ایوسیر چالارز بربرینه کیروب
مستانه ایو تماشالری اولور دیرلر ایدی
براز دنه ایچی کورر دیلر دیوانه خانه سندن
مقبل اوکیمسه کمندک بر اوجی النده قوچه لندها
ارد نجه میل مناره کبی الی بغلو قفان ارسلان
مثال قپودن باشلیه اکوب ویلیر ایکی قات
ایدوب ایچی وکیردی وصاغ صوله هیبت ایله
نظر ایدوب کوردی شاه تخت اوزرنده وزرا
سیله مجلس قوروب اوتورر برجانبنده بحجم
بکلری خلقه خلقه اولوب اوتورملر وبر طرفدن
حمزه بکلریله یلوک یلوک اوتوروب بحشرت
ایدرلر لندها اصلا شاهی ادم یرینه قومیوب
وکیمسه یه التفات ایتیوب صاحبقرانی سلام ایلیو
وباش قیوب قرشوسنده طوردی امتا بحتك
وکستهم وسائر اهل دیوان اوتورد قلری
یرده لندهانك هیبتی اوزرلرینه دوشوب
قدیی محض اولدیلر هیچ بریسی خیر وشر بر سوز
سویلمکه قادر اولمیوب بکلرینه حمزه باش کتوروب
ای شاه عالم اشته سن بکالندهانك باشیه

کتوروب

کتوردیدك بن سکا کویمه سن فضله کتوردم ال
ایلرسك ایله ددی نوشروان افریه اوغل برخدار
اول ارلکن اثبات ایلدك برهادر لق ایسه ایچی اولو
بو تازه لکده لندهایی ازدری زبونه ایدوب بویله
مغلوب قلمش سنکه برقولی بیله بغلیوب کتوردی
ددی انده لندهایه بقوب ای نابکار هندی نجون
وار وب کمسه کهکه عاصی اولوب اوزرینه قلیچ چکدك
شمدی بنجه کورر سون کندوکمی ددی لندهایتدی
تخت بنم ایدی کمسه بکا ظلم ایتدی بنجه بیلدن قیولره
قیوب حبس ایلدی صکره خلاص اولوب کلمم
دعوا ایلدم سن برعادل شاه کجنورسین نجون
اوزرمه عسکر کوندردك ویرتختی صاحبسنه
دیمدك چونکه بوقدر عرضم پامال اولوب بوحاله
کلدم لهذا هرینه قادر ایسك ایله بنم زره قدر الم
بوقدر کمسه دنه ددی شاه الم چکوب غضبه
کلدی برم جلاد کلسون شوك نابکاری قتل ایلسون
کورم بنم یوزیمه قرشو نلرسویلر ددی صاحبقران
ایتدی ای شهریار لندهانك صوجی کمسنه
قلیچ چکدیکندن اوتری ایسه بن انلری بربرلری

حاکم حلب سکندر افندی زاده محمد غالب
دیکر نسخه ده ذکر اولنمشدر

ایله بارشدردم وبیمده عهدم لنده‌هایی بغلو حضورینه
کتورمک ایدی ایمدی سزده عفو ایدوب ازاد ایدن
وارسون کسسون بویله بر پهلوانه قیمق حیفدر زیرا
بوفلک کج رفتار بیک بیل دور ایلسه لنده‌ها
کبی براربولنمز وکتورمز دی شاه عفو ایدم
دیرکن بحتک یلدی شاهی دور توب بره مدفرصت
وقتیدر امر ایله اولدرسونلر صکره زیرا اوله زیرا
بونلر بزه عدو اولوب مابین اولاجقلردر اولزمانده
بردوشمن اکسک اولسون دی شاهده یاخمده
چونکه سن بوخن بکا شیر بهاکتوردک مهرک
استرسین ایمدی ارتق بوکا قارشمه بره بونک
حقنده کلورمکه برسرکش دخی کلنده باشنه باشی
چکوب بویله قباحت امتیه دی خمزه خوش نوله
وارینلرسک ایله دی نهان لنده‌هاده دیمز چوکوب
سیاست میدانده اوتوردی شاه امر ایلدی
جلاد لر حاظر اولوب اوروک بوینوک دیکده عادت
قانون شاهان بوایدیکه بویله برمتعین کیمسه
اولدرمک دیلدیکلرنده اوچ دفعه اطرافنده دولاشوب
دانشور ایدیکه اولدیرمیم می دیو اکر اوچنجی دفعه اولدیر

دیرلر

دیرلرسه اولدوردیلر دی کاهیجه برعفو ایدیلردی
بوکره شاهک جلاد لری قلیچلرینه عریان ایدوب
ایتدیلر شاهانه تکلمه قولومز قوتلو ویتیفلرمز کسکین
اوره لم می بوینوک ددیلر شاه تکرار اوروک بوینک
ددی پس اوچنجی دفعه ده ای شاه امر یکن نده
کیلن باشی بتمز اولن بردخی دینایه کلمز دیلر شاه
بنه اوردیه یم دیرکن خواجه دانا ایتدی ای شهریار
نیلمک دیلن سین هله برکره صاحبقرانه یاقدی
نوشروان بقوب حمزه کوردی دلیر عالم قاشی وکوزی
چاتمش قهرمانی کوزلری طاس برخونه دوملش مبارک
بوزی قیزارمش اوی هاشمی قلدری قفتانک دلوب
طشره چقمش ویاشنک صاچلری نیزه مانندی
اولوب تاجک یوقاری قالدرمش کوکسی چفته کوسلر
کبی کورلیوب سرایه کچین طوتمش مکن بونلر دیوانه
کلدکده عادت بوایدیکه لابی پهلوانلر یانلرنده بر
تیغ کتورملردی بوکن شاه کوردیکه حمزه پر غضب
اولوب الی تیغ قبضه سنه اوروب برقاریشی
مقداری قفتدن چقاروب دیزی اوزرینه کلمش
نهان شیر غرالیه آتلمق استر نوشروان بوحالی

حاکه شد سلیمه للاتی
للاتی نلاتی مجد الوهابی
فروکنده قرات
۱۲۲۶
2 ٤٤

کوروب ای خواجه ندر اصلی حمزه نیه یاوزلندی ددی
خواجه ایتدی دولتلو شاه حمزه لندهانك هلاك
اولدیغك استمز زیرا قفس ایله کتوررکن اولاد ابن
مرزبانه راست کلدکده لندها بنی قیو ویرك ورایم
اولادی طتوب مهری سیزه کتوره یم ددی حمزه ده
قیو ویردی لندها دخی واروب اولادی طتوب
مهری کتوردی حمزه ده عهد ایلدیکه بنده سنی
شاهدن رجا ایدوب صوچك باغشلدایم دیو
وعده ایلدی شمدی سزه دیلك ایلدی سوزی
کچمدی ایمدی اولدر غضبی صقین لندهایه یرامز
قصد اتمه یوخسه حمزه عالمی خرابه ویرر بلکه سزه
بیله ضرری دوقنور ددی شاه بشلدی یانجه
ایده لم ددی زیرا غضب صاحبقرانی جوش خروش
ایدوب سینه سی کورلدیسندن سراین ایچی
دولدی خواجه ایتدی چاره بودرکه همان لندهای
ازاد ایدرسین ددی شاه همان حیقروب بره بره
جلاد کیرو طورین عفو ایتدم لندهانك صوچین
آلوك بندین ددی کلوب لندهانك بندین الدیلر
وشاه امر ایلدی ارقه سنه بر فاخر خلعت کیوردیلر
لندها

لندها دخی واروب حمزه نك قدومنده باش قیوب
کچوب التی یاننده اوتوردی بکلر شاد اولدیلر زیرا
جمله سی المده ایدیکه حمزه مهر اوچندن لندهایی
اولدرده صاندیلر اندن شاه ایتدی اوغلم حمزه
هیچ اولورمیکه بن لندها کبی اره قیام نهایت سنی
صنادمکه عهدینه وفا ایدرمسین ولندها حمزه یه
هر درلو مطیع درددیلر مرادم اینده دکه مك ایدی
اما هزار افرین بر قول افندیسنه مطیع اولیجق
بویله کرکدر ددی اندن شاه نوشروان جلادلره بقوب
امر ایلدی لندهانك یرینه بختکی بغلیوب چوکردیلر
هب بو ملعوندر بنی کندو حالمه قومیوب بو ایشلری
آتدورن اوروك بوینوك بو حرمزاده نك ددی
بختك فریاد ایدوب ای شهریار بن قولنه قیمه بن
سکا خیر صانورم صکره پشیمان اولورسون دیه
کوردی شاه دکلمیوب بره اورك شول ملعونك
بوینوکی سویلتمك ددی بختك صاغه صوله بقار
کوردی هیچ کندوینی سوریوقکه شاهدن دیلك
ایدوب قورتاره لر جمله سی محل قو ملعونی اولدرسون
دیرلردی اخر حرمزاده همان ایاق اوزره طوروب

حمزه یه یوز طتوب یا حمزه طبدوغن دین عشقنه
بکامدد ایله بردخی سکا کج نظر اتمیه یم بو صوچم
بغشله دیو فریاد ایلدی حمزه ینه مرحمت ایدوب
همان ایاق اوزره قالقوب شاهدن بختکی دیلک
ایلدی ای شهریار چونکه لندهای ازاد ایلدک
بو نیده ازاد ایله یرامز قصدی وارسه ینه کندو
باشنه اوغرار ددی نوشروان حمزه خاطریچون
لعینی ینه قیو ویردی حرمزاده خلاص اولوب
یرندن طوروب هر برینک ایاغنه کلوب کلب
واری یوزین سوروب یلتاقلندی اندن ینه
عشرته بشلدیلر چونکه صباح اولدی
نوشروان حمزه یه ولندهایه وعمر معدیه وسائر
متعینن بکلره فاخر خلعتلر کیدیروب تعظیم وتکریم
ایله بارکاهلرینه کوندردی بونلر شادمان اولوب
بارکاهلرینه کلوب عیش عشرته وبزم صفایه
بشلدیلر شاه ایسه نیت ایلدیکه ارتق مهری
حمزه یه ویره بختکده سوز سویلمکه قورقار اشته
تدارکه بشلدیلر که دوکون ایدوب وحمزه ایچون
برسرای دوشه دیلر اشغی یوقارو برقپوردی وبر
کتوردی

کتوردی هرکس همان مصلحت اولدی بتدی قیاس ایدوب
حسودلر ایسه حسدلرندن هلاک اولدیلر حمزه
وبکلری بو تداریکی شاه طرفندن کوروب شاد
اولدیلر کرچه بر قیز اوچندن حمزه چوق زحمت
چکدی اما هله بر مراد اوله کبی دیرلردی خبرلری
یوق اصل زحمتی شمدن صکره اولسه کرکدر زیرا
کامل قرق یاشنده مهرنکاری آلور
چکر کوزه لم نردبان عشقکده ایرنجه قصر وصاله نلر
قدم قدم عاشق اما بر وجانبدن مهرنکار
دخی بو احوالی کوروب المه دوشدی مقدم حمزه یه
اتدوکی ستم کارلغه نادم وپشیمان اولوب هی
دریغ تعجب غلط ایدوب خطا ایلدم اول زمانده
حمزه یی کوروب فرار ایتدم یا شمدی اول سرورک
یوزینه بن نیجه بقایم دیوب کیجه وکوندز حجابندن
اغلردی اشته بوده بونده اذین جانب سن
قصه بختک بدکاردن دکله اول لعین ابدی و
مردود سرمدی بو قدر اولومدن قورتلدقدن صکره
وشاه امان ویرمیوب قتل ایده طورر کن حمزه دیلک
ایدوب بو ملعونی قورتاردی ارتق حمزه یه عداو

اتمیوب مقابله سنده بخه مکافات وایلوکه سعی ایده
ایکن عمی اوغی زیاده اولدی انلر دوکون تدارک کنده
بوبریه مکر وحیله فکر نده ایدی شاه بکا بویله
غضب ایلدیکی هب حمزه نک اوچندن اولدی
حمزه بوندن کلمزدن اوّل بزشاه ایله ایوخوش صفا ده
ایدک ایمانکه بونلر کلدی بنم عرضم پایمال اولدی
دیردی هیچ کنده وقباحتی فکر اتمزدی آخر فکر
فاسدک بریه قیوب بر محلده شاهی تنها لیوب
شاهم بنیلیوب سیه دوکون قولایلی یکز می ددی
نوشروان قولایلی قدیمک استر سیه سنده خی
اوصلاحندکی بوقدر شیطانلق ایدوب اول دلاوره
یرامز قصد ایده سیه بینه اول سکامروت ایده
اگر اول دیدیک اتمه اولکون کتدک ایدی کل بو
سوداسنی کیم یوخسه برکون باشنه جفا رسیه
ددی بختک ایتدی بری شاهم بوایشلری بن سیزه
کملک ایچون ایدرم سن مجوسی اتش پرست
حمزه ایسه یزدان پرست یاسنر اکا قیز ویرمک
دیمزده جائز میدر یاریه قیامت کوتی نار نوره
نه جواب ویره سیه وبرده بوکم لهم لندهایی بغلدی

کتوره

کتوره اولدیو لهم بینه یوزینه قرشو قلیچ چکی اکا
قیز ویروب نه خیر انسک کرک برکون یاوز لنوب
سکا قیار لهمان بوندن ایراق اولغه سعی ایله یوخسه
قیز ویروب بونلره احسانلر ایدوب خلعتلر ویروب
نعمتلر یدیروب بینه برصکاری خاینندن اوتوری
سیزک قرشوکزده قلیچ چکدی یعنی لندهایچ
اولدیو ورسک بنده سیزی اولدیورم دیر یاسن
شویله می الحاق اولدیک که انلره مدارایده سیه
تحتنده اوتوره کسن اندن عاجزمی اولدیک ددی شاه
ایتدی خوش نهر سوزیه یرنده امّا بنجه ایده لم شمدی
عالمده آدیمز شاه نوشروان عادل دیوب سویلنور
ایکن اقرار یمزده دونوب عالمه بدنام می اولهلم ددی
اشته براقرار دیر ایتمش اولدی بنده قباحتک فکر
اتمدیم صکره پشیمان اولدیم امّا نه فائده ددی نعوذ بالله من
شیطان الرجیم ایلدی شاهک کوکلنی اوغورلدی همان
اول شر ایشک بیکی شاهدن بوجوابی ایشتدوکی
کبی شاد اولوب ایتدی اگر بنم سوزم قبول ایدرسک
بن اکابر تدبیر ایده یمکه نه حمزه انجنسوندن ونه برکیمسه
سیزه طعن ایلسون ددی شاه سویله کورلم نه

تدبیر ایدرسین بنمده عقلم قبول ایدرمی دیدی
بختک ایتدی تدبیر بودرکه اولا مهری خسته
اولدی دیو بر آن چقارهسین صکره بر جاریهٔ
بوغوب مهر اولدی دیوب میتک کوزلری اوکنده
قالدیروب دفن ایدرسین حمزه ده یا عشقندن
کندو کندوخی اولدورر یا خود دیوانه اولوب
باشین الوب چقار کیدر قورتلورز بر زماندن
صکره اورتالق اونودیلور اندن صکره هر کیمه دیلر
ایسک ویررسین ددی نوشروان بختکن بو رأیین
بکنوب تعجب یا بختک اولورمی قورقرم صکره
طیولورز ددی بختک ایتدی نیه طیولورز همان
بوابلر بکچه کوزه دوب اولمحلده طشره دن واران
بکلرین خاتونلری مهرک والده سنه باشین
صاغ اولسون دیو کلورلرسه بوابلره جمله سین
یوقلدوب عورتمیدر کورمینجه سرایه قیوویر
مسونلر شاید اول عمرو ددکلری عرب اوغروسی
عورت صورتنده ایچرو کیره واول اولوجی بکلینلره
اصمرله که میتک یوزین کیمسه یه کوسترمسونلر
عمر عیار بر طریق ایله ایچرو کیروب یوزین کورمیه
ددی

ددی شاه یا بختک هب تدبیرک یرنده اکر اوکارسه
اما کوزکوره بر جاریهٔ ناحق یره بن نجه اولدیره یم
ددی بختک ایتدی چونکه اویله در بنم اول عمر
معدی ددکلری نابکار یفعللدوکی قیزی بن کندو
الیمله بوغوب اکصون انی ارتق کیمسه المزاوده قالدی
زیرا سلیمان الی دکدی طورفه اولدی ددی
شاه خوش سن بیلورسین اما کندو اولادینه
نجه قیارسین ددی بختک قیارم تک ایش بتسون
حمزه مهری المسون ددی نوشروان باشین صالوب
تعجب ایلدی های حرمزاده سنک شرندن
قورقمق کرکدر ددی اندن بونلر سوزی بر یره قیوب
بعده خواجهٔ دعوت ایلدیلر کلدی شاه ایتدی
یا خواجه شویله بر تدبیر ایلدک اما صقین بو
سری بر کیمسه یه فاش اتمیه سین صکره باشین
~~کیدر باشین~~ کیدر ددی خواجه شاهم خاشا
بن کیمسه یه دیم اما ایو تدبیر اتمه مش سین صکره
بو قصه طیولورسه عرضنه نقصان کلور ددی
شاه نسنه اولمز همان سن طیورمه ددی خواجه
اندی ایچدیکه کیمسه یه دیمیه بو طرفدن حمزه

ایسه مهری الدم دیوشی شادمان بکلریله هرکون
شاهک دیوانه کلوب برایچ بینه کیدردی برکون
بینه شاهک دیوانی طوردی جمله اکابر اعیان
وارباب دیوان کلوب یرلو پرنده اوتوروب قرار
ایلدیلر دیوان یمکی بینه جک زمان اولدی شاه
حرمندن طشره یمکی یسونلر دیو خبر چقدی بونلر
نه اوله اصلی دیوب انی یشیه وارد یلر برازدن
شاهدر جقوب کلدی سلطنت تختنده قرار
ایلدی امّا کوردیلر یوزنده ملالت اثری وار هیچ
انخزین اچمان کمسه یه سویلمز هرکس شاهک
الملک کوروب سکوته وارد یلر صورامزلرده المیکز
نه دیو لهمان بحتک بی دین یرندن طوروب
شاهک اوکنده باشی قیوب نه اصلی ای شاه
عالم درونکزده قساوت نه لامتی وار انچق
نه نه ای مه آینه محرخسار یوزین ژنکار غم
طوتمش قمر وار کوکل اینه در سومن غباری
کتورمز جام جمشیدی انکساری المیکز نه
ای شاه بزمده خبر ویرکله بزده قادر اولدی و بحمن
قدر دفعنه چاره ایده لم ددی شاه مهر خوش

دکلدر

دکلدر خسته اولدی المهم اودر ددی بحتک بجبا ۶۵
نه اوله صقین طاغون جقار مسون نره سی انخزواه
واه دیوب دنیانک الملک قره خبرلرین سویلدی اخی
شاه ازار لیوب یوری شوراددن یقل دهی ملعون
خیر سویلمز لهین نده بوانخزندن برایوسوز جهاز
ددیلر جمله اندن اولنلر الم چکدیلر امّا حمزه بوخبری
اشتدکده بکزی بوزیلوب درونده اتش دوشدی
صورمغه دده حجاب ایدر همان شاه ایله بحتک
نه سویلدیو دکلردی آخر چوقلق طورمغه مجالی
اولمیوب قالقوب جمله بکلریله شاهی سلام ملیوب
پارکاهنه کتدی بحتک شاد اولوب کوردکی
شاهم حمزه نجه بوزولدی بمندن طورامیوب قالقوب
کتدی مهری پک سوراکر اولدی خبرک اشیه جک
اولورسه کندوذن هلاک امک مقدر ددی بوطرفدن
حمزه پارکاهنه کلوب آه واه ایدوب اغلمغه بشلادی
بکلر باشنه اوشوب ای دلاور تابویله بخون بمکدین
اولورسون الله یکدر خسته اولمق عجب دکلدر
بینه ایو اولور خاطرین خوش طوت کندوذنه المویرمه
دیوب براز تسلی ایلدیلر امّا حمزه نک مجالی یوق صبره

برایکی کون ایچنده ضعیف اولوب دوشکه دوشدی
جاسوس بو خبری بختکه کتوردی لعین شادخندان
اولوب شاهه بو احوالی خبر ویردی حمزه شمدن
کیرو کتدی قورتلدق ددی اوچنجی کون اولدقده
اول احمق لعین کندونک چکرپاره سی اولان
اولادک مرحمت اتمیوب بوغدی اندن کیجه ایچنده
کتوروب مهرک سراینده بر دوشک ایچنده یاتوری
قودیلر مهرنکاری بر زیر زمینده صقلیوب حدّامه
عظیم تنبه لر ایدوب بو سرّی پک صقلیه لر کیمسه
دیمیه لر اندن مهرک اناسی سیاهلر کیدی اولونک
باشی اوچنه اوتوروب مهرک لباسلرین اوزرینه
اورتدیلر ایرتسی دیوان طوردقده حمزه کوجله یرندن
طوروب بر قاچ بکلر ایله عمر عیّار یاننجه شاهک
دیواننه کلدیلر که مهردن خبر اله کوردیلر شاه
دخی دیوانه چقمه مش اورتالق صوقلق حمزه در
کلوب نه حالیسه یرنده اوتوردی خواجه دن خبر
صوردی خواجه بلمیوز شمدی شاه چقار کوره لم
نجه اولدی ددی بختک ایتدی سرور پک زبون
ایمش بزم اودن قاریلر واروب یوقلدیلر اخشامه

دکمه ده

دکمه ده چقماز زیرا طاعون چقارمش ددیلر ددکده
عمر عیّار ای خواجه بختک بو نفس دکیله کاشکی نفسین
طوتلیدی بویله اوغورسز سوزی سویلمییدک
ای لعین هیچ ادم خسته اوزرینه بویله یئس
خبرین سویلرمی باق حمزه نه حال اوزره در بز
کوجله کوکلن اکلرز ددی اطرافدن جمله سی بختکی
ازارلیوب هر یرده فضوللق ایدرسین دیو حدّ زاتنده
حمزه بو جوابی اشیدوب دیبلک المه دوشوب
عقلی کلوب کتمکه بشلدی برازدن شاهده چقدی
یوزینه دستمال طوتمش اغلیوراق کلوب یرنده اوتوردی
حمزه نک صبره مجالی قالمیوب ای شهریار مهرک
حالی نجه در ددی نوشروان اوغلم سن صاغ اول
دخی اولمدی امّا همان کچمک اوزره در زیرا خاصه
سین دوکمش شمدی نکیرو اندن امیدی یوق مکر
نجه اوله ددی حمزه اه ایدوب اغلمغه بشلدی
چوق کچمدی مهرک سراینده فریاد اسمانه چقدی
مهرک والده سی و جاریه لر اوازی های نه اوله دد
خادملر کلوب شاهه سیزی ایچرو استرلر مهرکتدی
سز صاغ اولک و سائر اولادیکزه نار نور عمرلر ویرسون

ددکده شاه یرندن طوروب عجله ایچرو کتدی اما امیر
مردان بو بی خبری ایشتدی کویا که زهر نوش ایتدی
بر یول آه ایدوب فلک اینه سین سیاه ایلدی
و عقلی کیدوب بیهوش اولدی بکلر بو حالی کوروب
شاشدیلر همان سروری قالدیروب الوب پارکاهنه
کتدیلر لندهایه خبر اولدی کلوب جمله سی باشنه
اوشدیلر زماندن صکره حمزه نک عقلی باشنه
کلوب ال خنجره اوروب دیلدیکه کندو کندونی هلاک
ایده همان بر قولنه لندها و بر قولنه عمر معدی صاریلوب
کوجله خنجری الندن الدیلر و نصیحت ایدوب صبر
ایله سرور بر قیز خاطریچون کندونه قیارمی سین
دنیاده قیز چوق دخی ایو سین بولورسون طوتالم
کندونی اولدرمش سین یا بر دخی مهر دیریلورمی
ددیلر حمزه یوق بکلر بن مهر اولدکدن صکره صاغلق
استمم ددی عمر عیار ایلرو کلوب یا حمزه صبر ایله
هیچ بنم کوکلم اینانمزکه مهر نکار اولموش اوله قورقرم
بوده بختک لعینک دام تزویریدر زیرا بونلرین مرادی
سکا مهری ویرمک دکلدر نه حیله ایده چکلرین بلمزلر
سن بو کونلیجک صبر ایله بن بو کیجه مهرک سراینه
کیروب

کیروب کوره یم صحیح اولن مهرمیدر یوخسه دوزمه می
اندن نیجه بیلورسکز اویله ایدک ددی جمله بکلر عمرک
بو جوابن بکندیلر یا صاحبقران عمروک بو جوابی یرنده
البته بونلرین حیله لری واردر زیرا ایکی اوچ کونک
ایچنده دوزدیلر مصلحتی شاهک جمله معامله سی
جمله بختک ایله در خواجیه اصلا التفات یوق و
بختک خاطر صفا ایله کوره شاهدن اول نیجه خبر
ویردی ایکیسنک صحبتی بردر اما خواجه کوره
بن بلمم شاه بیلور دیو جواب ویردی یا خواجه نک
خاتونلری شاهک سراینه وارمزلرمی بونده بر حکمت
واردر دیوب حمزه نک خاطرین تسلی ایلدیلر حمزه
عمره بقوب ایمدی کوره یم سنی وار بکا بر صحیح خبر
کتور اکر بو خبر یالان اولورسه بنده بیلورم انلره
نلر ایدرم ددی بکلر حمزه ایله قالوب کوکلن اکلمکه
مشغول اولدیلر عمرو سوروب تنهایه کلدی
کندونی بر صورته قیوب شاهک حرمی قپوسنه کلوب
کوردی وزیرلرین و بکلرین عورتلری بلوک بلوک شاهک
خاتوننه باشین صاغ اولسون دیمکه کیدرلر اما بر کیمسه
ایچرو سرایه قومزلر تا بو طی اراسین یوقلمینجه قپونک

ایکی جانبنه ایکی خادملر طورمشلر هر کیمک خاتونی
اولورسه اولسون بک پاشا دیمیوب شاهک
امری بودر دیوب ایچرو کیده نک بر یول طوارین
آوچلرلر یصتی می یومرومی دیوب کوررلر ایدی
عمرو بو حالی کوروب بو ایو بازار برب کعبه بو کافر
لعینلرین تحقیق بر حیله لری واردر بنی ایچرویه
کیروب حیله لری طویولور دیو کورهنلر بیتا ایدرلر
ایمدی بنده جهانده عیار دکیلم که اکر سیزک نقشکز
چقارمزسم دیوب فی الحال سوردی حمزه یه کلدی
ای دلاور اشته احوال شویله اکر بونلر اکر بونلرده
حیله اولمسه نچون عورتلری بویله یوقلارلردی
بنی همان عورت صورتنه کیروب سرایه داخل
اولوب احواللرندن خبردار اولمیم دیوب بویله
ایتدیلر ایمدی بنی دعادن اونتمک بن بو کیجه سرایه
کیروب انلرین حیله سین سیزه اشکار ایده یم ددی
حمزه نک بر مقدار خاطری خوش اولوب ایتدی
ای عیار کوره یم سنی تمام عیارلق زمانیدر بکا بر
شافی خبر کتور ددی عمر خیر اوله ان شاء الله
دیوب چقوب کتدی کندونی بر عورت صورتنه
قیوب

قیوب محله اراسنده کوردی بر قاچ عورت کیدرلر
ارالرینه قارشوب بیله کتسم دیرکن قارون عجمک
سرایی اوکنه اوغرادی کوردی سرایدن بر قاچ عورتلر
چقدی مکر قارونک عورتی ایدی بر قاچ جاریه
ایله شاهک سراینه کیدردی مهرک اناسنه باشین
صاغ اولسون دیمکه کیدردی عمرو باقدی بونلر
هب چقدی اک کیروده بر اقسق جاریه نردباندن
اشغی یاب یاب اقصا یوراق ایندی عمر همان قپو
اراسنده قرشو واروب کوردی النده بر بوغچه ایله
بر از اسباب وار عمرو ایتدی بره قیز کتور شول
بوغچه ویر بر خوشجه بغلیم یولده ایچندن بر
نسنه دوشورمیه سین ددی جاریه تزیه کندو
یولداشین قیاس ایدوب همان قپو اراسنده بوغچه
یره قیوب دیلدیکه بوغچه بغلیه همان عیار جهان
تیز دست لکله جاریه نک اوزرینه دوشوب
بوغازین صقوب بوغدی اندن فی الحال اسبابن
چقاروب کندو اوزرینه کیوب اول جاریه نک
صورتنه کیردی و جاریه بر قراکولق بوچاغنه قیوب
کندوسی بوغچه قوچاغنه الوب اقسا یوراق

ارد لرینه دوشدی بریده قارونك خانوتی
برم فلان جاریه نجه اولدی بوقدر زمان نه الکنوز
ددی جاریه لر ایتدیلر کیجه لك اسباکزی
اوبنوتمشوز بلکه سینی بوکیجه اننم البقورلر
ایسه اول کیرو قالدیکه اسباجی کتورم ددیلر
بحمرده اوله یارك چیقه کلدی جاریه لر یوری
لنك احمر اوسته قاچ نجق سکا قتلنور ددیلر بحمر
تزتن یورپوب احمان قوادیم دخی اوکرندم دیوب
یقین کلدکده قارونك عورتی کوردی لنك احمر
اول صاغنه اقصار دی بوکرم طورمیوب صولنه
صولنه اقصار کولب برم قحبه بهریرده مسخم لغنی
قومزسین یکجه یوری کیبم لم کج قالدق اخشام ایلر
یقینه درکنه اوه کلسك کرك دیوب بحمله ایله کتدی
بحمر کوکلندن نعجب خطا ایلدم قنغی ایاغنی اقصار
ایدی شاشانلمدم دیوب تزیه اولبر ایاغنه اقصار
بشلدی سطامن نردبانندن ایزکن صاغ ایاغم
دخی آغرتدم شمدی ایکیسینه اقصاق اولدی
انکچون ایکی جانبه اقسار اولدم دیوب قارون
عورتنك یانینه کچوب کاه صاغنه وکاه صولنه

اقصار

اقصار ایدی بونلر ایسه کولمکدن بایلدیلر مکر اول جاریه
غایت مضحك ومسخره ایدی هرزمان بونلره درلودرلو
مسخره لقلر ایدوب کولدیررردی بوکن بحمر وك بویله
صاغنه صوله اقصاد وعندن زیاده حظ ایلدیلر
لنك احمر برنسنه دخی بیی ایلدی دیوهله بواوکوب
اوزره کله کله شاهك حرمی قیوسنه کلدیلر
بهمان خادملری ایلرو کلوب قادینلرآچیه بوطیکن
کورملم وکوبکوکزالتنی یوقلیه لم کورملم نوارشاهك
یسانخی وارد رشایی عورت صورتنده برارکمیه
شاهك حرمنه ددیلر بونلرده نوله امرشاهك
دیوب یوزلرین اچوب کوسترلر ومعهود
یرلرین یوقلیوب کچوب کتدیلر نوبت بحمره دکدی
قایل اولمدی برروایتده کیرپیشی ایله ذات
العمودك وزنکوله لرین برصنعت ایله یقلمشدی
یوقلیوب بیله مدیلر امّا برروایتده عیار جهان
یوزین بیله کوسترمیوب شماطه ومغلبته یه
بشلدی بقه شول کبی یلری برادوبی قحبه بیم کم
سزه یوزم کوزم کوسترم بوطلم اراسین یوقلادم
یقیلن شوراده دیوب الوب یوریو ویردی

بوابلر وخادملر بره طور ای اقسق مناوره ادبسزلکی
قوصکره شاه بزه غضب ایدر بز امر پادشاهی
ایله بو ایشی ایدرز قادینک یوقلاتدی سن
اندن نازنین قادین مسنکه تا بویله مستوره لک
ایدرسین دیدیلر عمرو فریاد ایدوب خاشا بوندن
شاهک خبری یوقدر اکر استمزلرسه کیمسه
کلمسون یا بو رسوایلق ندر یا بو عورتلرین ارلری
هب کیدیلرمی اولدیکه بویله یره اجازت ویررلر
هله بن شمدی شاهک خاتوننه واروب نلر
سویلرم جمله کزک کوتنه دکنک اوردیرم دیدی
بوابلر بره یبانه سویلمه هی مهمل جبل بز سنی
یوقلمینجه صالی ویرمیوز دیوب اتکنه صاریلوب
عمر عیار اتکن سلکوب بقه کیدیلری شمدی
سیزک صقالیکزی یولارم دیوب یوزلرینه اتلدی
بونلر اورهلم دیوب دکنک قالدیرنجه عمر دوشوب
های مدد اولبر ایاغمده قیرلدی های نار نورک
خشمنه اوغراک دیوب ینه اول بر جانبه اقصامغه
بشلدی کوردیلر اولمز بره قوک کتسون شول
صقات مردار اولور دیوب اخر فراغت ایلدیلر عمر
سوکه رک

سوکه رک اولسون بره کیدیلر بن سیزی شویله اتدیرم
بویله ایتدیره یم دیوب کیدر قارونک عورتی عمرک
بو ایشلرین کوروب پرمغک اغزینه الوب بره شول
قحبه قندن کتوردک ایدی بزی عالمه رسوای
ایلدی بره قحبه یوزین انلره کوسترسک نولوردی
سن بندن اهل عرض قادنمی اولدککه بویله ادبسزلک
ایلدک شمدی شهرک ایچنه یاپیلور ال دیلنه
دوشه رز ددی عمرو ایتدی اقادنجق بن کم می
ایتدم اول کیدیلره اشغی می آویج لتمقدن بویله اتمک
یکدر بر الای کیدیلره اللتمک نه زحمت ایو واردم
خوش ایتدم چاتلسونلر ددی قادنجق کولب های
جوانمرک سن نه ایمش سین دیوب مهرنکار دیو
بختک قیزک یاتوردقلری سرایه کلدیلر کوردیلر
مهرک والده سی سیاهلر کیمش میتک باشی
اوچنده اوتورمش کلنلرین کیمی اغلار وکیمی باشکز
صاغ اولسون دیرلر عمر یقین کلدکده کندونی یردن
یره اوروب الا قادینم بن سنی بویله می کوردم نوله
ایدی بو کونلری کورمییدم دیوب کاه کوکسین دوکب
کاه یوارلنوب اولقدر اغلدیکه بایلوب دوشدی

مهرک اناسی عمره اچیوب یازق شول لنک احمری
مهری نه پک سورمش بو قدر اغلدوغنه کوره
باری اولن مهر اولسه دیردی ینه عمر اغلیوراق
یرندن طوروب مهرنکارک والده سنک الین
اوپدی سلطانم مدد بن بونی صاغلغنده پک
سوردم بر کره چک یوزین کوره یم بر پاره یوره کم
صوغوسون ددی مهرک والده سی ایتدی ای
لنک احمر مهرنکارک وصیتی اولدر که بن اولدکدن
صکره یوزم کیمسه کورمسون زیرا نامراد کتدم
ددی عمرو ایتدی یاندر اصلی یوزین کورمدن
نه خطا اوله ددی مهرک اناسی ایتدی حمزه یه
عاشق ایدی چونکه انکله وصلت میسر اولمدی
ایمدی اندن غیری بنی اردن عورتدن کیمسه
کوردیکنه قایل دکلم دیوب پک اندویردی
اصمرلدی ددی عمر کوکلندن معلوم اولدی قصه
بو مهرنکار دکلدر اما بن بونک اصلنه ایرمینجه
بورادن کتمم دیوب بشلدی اغلمغه برازدن
قارونک عورتی اوینه کتدی عمرو بن بوکیجه
بونده قالوب مهری بکلرم صوک کوروشمدر

بر

اوپدی سلطانم

بر دخی کتدی حسرت قیامته قالدی هانولسه
قال ددیلر عمرده میتک قرشوسنه اوتوروب
مرثیه لر اوقیوب مهرک قاش کوزین جمالن مدح
ایدوب اغلردی اخشام اولدقده بوکا بکجیلر
تعیین ایتدیلر عمرده بیله قالدی اغلیوراق بر یرده
یاتوب اویقویه واردی برازدن اول بکجیلر بر
ایکیشر دوشوب یاتوب اویودیلر عمرو یرندن
طوروب مهرک اناسین اویاندیروب ایتدی
مهری دوشومده کوردم بندن اسیچاق حلوا
استدی کرم ایدک اون یاغک وشکرین کتورک
بن کندو الم ایله بر حلوا پشوره یم ددی بونلر نوله
تک سن پشوردیوب اون یاغ شکر ویردیلر
لنک احمر بوله در قوللرین صغایوب بر اعلا حلوا
پشوردی وایچنه داروی هشپر قاتوب پرورده
ایلدی اندن اورتایه کتوروب قودی اول اراده
نقدر کیمسه وارسه اوشوب یدیلر و مهرک
روحنه دعالر ایلدیلر برازدن جمله سی دوشوب
بیهوش اولدیلر عمرده یاتمشدی یرندن طوروب
کوره یم اویانق وارمی دیو بر شماطه قوپاردیکه هی

زواللولر مهری بویله می سورسز همان جمله کز یاتوب
مهری بویله یالکز می براقدیکز ددی کوردی
هیچ بریسی حرکت ایتمدی عمر ایتدی ایمدی بنده
مهرک یوزین اچوب کوریرم دیوب کوردی
هیچ کیمسه اویانمدی همان کلدی میتک یوزین
اچوب موم ایدنلغنده بقوب کوردی بو بر صاری
چهره لی قاش کریک یوق بدلقا بر عورتدر که
کورن اکراه ایدر و بوغازنده کمندیری بللو
قرارمش عمر عیارهای ملعونلر بودر دمندی
بوغمشلر انجق دیوب همان خنجرین چقاروب
اوموزی برابرندن باشین کسدی بر توربیه
قیوب ینه دوشکن اورته قودی اندن صبر
ایدوب طاک یرلری اغاردقده سرای قپولری
اچلدی همان عمر بر صورتله دخی قپودن طشره
اولدی سوروب حمزه نک پارکاهنه کلدی کوردی
امیر جهان صباح نمازینه ابدست الور سلام
ویروب دعا ایلدی سرور جهان نه ای یار غار
خیرمی ددکده عمر و کولب ای دلاور مشتلق
نه ویررسین بن سکا دیمدممی بو کافرلرین مرادی
حیله در

حیله در مهری سکا ویرمک مرادلری دکلدر مهری
کورنجه بیلورمسین کور ایمدی شونی دیوب
توربادن باشی چقاروب اوکنه قودی حمزه ندر
بو باش ددکده عمر بشلدی قارونک عورتیله
لنک احمر اولوب مهرک سراینه قپودن نجه
کیردی و مهرک یوزین کوسترمیوب اخر بکجی
اولوب حلوا پشوردیکن حکایت ایلدی اشته
بودر دمندی بوغوب مهرنکاردر دیو دوشکه
یاتورمشلر بلمم جاریه میدر یوخسه بر غیری
کیمسه میدر هله مهرنکار دکلدر اشته بوغدقلری
بودر دیوب کوستردی حمزه بقوب کوردی
بونکله مهریاننده کنش ایله بلوط قدر فرق وار
شاد اولوب عمره وافر احسان ایدوب دعا ایلدی
افرین ای عیار از عاننه وچکردار لغنه بنی بو وارطدن
قورتاردک یوخسه بن کندو کندومی هلاک
ایدردم ددی بکلره خبر اولدی جمله سی کلوب
باشی کوروب سؤال ایلدیلر عمردر قصه
حکایت ایلدی عمر معدی ایلر و کلوب بقوب
کوردی بره بو بنم سرخوشلقده یجعل لدیکم بختک

قزینه بکزر ددی بکلر کولشدیلر بلکه اودر بختکن
بو ایشی اتمسی عجب دکلدر دیوب عمرک عیارلغنه
هزار تحسین ایلدیلر عمرو ایتدی چونکه بویله
اولدی نیجه اتمک کرکدر ددی عمرو ایتدی همان
میت کیدرکن اوکین الوب البته بن مهری کوریرم
دیرسین ضربا طابوتی اچدیروب جمله عالم
اورتاسنده رسوای ایله اندن مهری استه ایلک
ایله ویرمزلرسه اورقلیجی یمنده نعمانده شاهه
اتدوکیمزی بوکاده ایدوب دار دیارین الندن الوب
تخت وسلطنتندن اواره ایدوب یدی اقلیمدن
اخراج ایدهلم ددی حمزه بکلره امر ایدوب اولکون
بیاض لباسلر کیوب اندن ارکندن اتلرینه بنوب
شاهک سراینه کلدیلر کوردیلر شاه سیاهلر
کیمش تخت اوزرنده ماتم زده اوتورر بختک ایسه
بر سیاه چولی دلوب لعنت خلقه سی کبی بوغازینه
کچورمش وسائر بکلر وزیرلر سیاه پوش اولوب
اوتوروب ماتم ایدوب اغلشورلر زیرا بو تدبیری
شاه بختک وخواجه بیلور غیریسی بلمزلر هله
حمزه درکلوب شاهی سلاملیوب ای شهریارسز
صاغ

صاغ اولک امر اللهک وسائر اولادلریکز صاغ اولسونلر
ددی وکچوب رستم صنده لیسنده قرار ایلدی صاغ
یاننده لندها الت یاننده عمر معدی وسائر بکلر قرار
ایلدیلر اما نوشروانده بونلرین اقلر کیوب چوقلق
غم وقساوتلری اولمدوغن کوروب وهمه دوشدیکه
عجب بونلر بزم حیله مزی طویدیلرمی دیو شاه
ایله بختک بربرینه بقوب نه اوله اصلی ددیلر اخر
شاه حمزه یه اغلیوب اوغلم حمزه نچون اقلر کیدک
یا مهری سورم کچنورسین سنک سودیکن
معشوقک اوله حالیا میتی اورتاده یاته سن
اقلر کیوب ماتم اتمیه سین بن صانوردمکه سن
اغلمقدن کندوکی هلاک ایده سین ایمدی معلوم
اولدیکه اولده سودوکنک اصلی یوغیمش همان دل
ایله بر قوری دعوا ایمش ددی حمزه ایتدی دولتلو
شاه بن مهری سورم انکارم یوقدر اما بو اولن
میت مهرنکار اولدوغنه شبهم واردر زیرا سز
دوکون تدارکنده ایکن مهری تزیه خسته ایتدیکز
وتزیه اولدردیکز کوکلم اینانمدی مهر اولدوکنه انکچون می
اقلر کیدم ددی شاه ایتدی بهی دلاور یا بز قصدیله

ایدم رن بودنیاده اولاچق اشمیدر که صاغ ادمی
اولدی دیه لم بوفکری کیدم خاطرندن برقزندرکه
بومرتبه کذبی اختیار ایدم یوزددی حمزم ایتدی
شاهم سن اتمزدک امتاسنی کندی وحالبنه قومزلر
دوستلق یوزندن برایش ایدم رن دیودو ومنکر
واردر شاید انلرسنی الدادیلر وبویوزدن بر
ایش ایدم رن صاندیلر امتا الله تعالینک تقدیری
بوزلمز بیک کرم خلافنه مقید اولسک ایمدی
جائز که بختک محبتکز سبنم کینه بویله برمکر و
حیله تعلیم ایتدی اوله زیرا اول اثناده کوردم
جمله رایکز بختک بی بحث ایله ایدی بیلورمکه
اول قارشدی ونحی ایشدی صوکی خبر دکلدر بن
بوندن سنک امرکله باشم تورباید قیوب
تادیارهنده وارروب سفر ایتدم لندنهاکبی ادم
اژدرهاسیله بوقدر کون معرکه ایدروب
باشی ویروب باشی الدم وبنجه دفعه اولوم حدینه
واردم اخر عنایت حق اولوب لندنهای زیروب
ایدوب اله کتوردم بعده ارد مجه زهر کوندردیکز
نوشی ایدوب بکا امر اده کوندردیکز لعینلر بزی

قلعیه

قلعیه قپایوب نه جفالر ایلدیلر صکره ینه عورتلکی
قاچوب کندی بوندن کلوب صکاری ملعون ایله مشا
ورم ایدوب حمزم اولدی ولندنها اولدی دیوب مرم
مشتی یلر بولوب سیزدن اویدروب مهری
اولاده ویردیکز حق تعالی ینه بزم راست کتوردی
مهری الندن الدق اولدی خی بزی بکمیوب چقوب
کتدی بن ینه سیزک خاطریکز ایچون ضرباالی
قومدم ایمدی بوقدر زحمتلری مهرکز خاطر ایچون
چکدم شمدی ینه بلکی بکاویرمک ایچون بردم
تزویر قوردیکز اوله امتا شاهم بویله امه عبید
سزدن دوشمن بر منافق سوزینه اویوب بویله
عرضه نقصان کله جک ایش امه بکا قزوبرمکله
عرضه نقصان کلمز امتا بو اصل حیله شاه اولندم
بک عبیدر جهان شاهلری سزم طعن ایدرلر
دیدی نوشزواه بری دکلدر بخت بویله دیر
اولکی قصه لردن بزم خبرم یوقدر هب بختک
حرمزاده ایمش انکجون بن قتل امتک استدم
ینه سن قومدک شمدی ایسه مهرنکار اولدی
سنکله بن صاغ اولالم بوندن نه حیله صفار بزی

بعضه ۲۰۷ دیه سنه جهه جلوس سنه خیلی اندن فرانسه
دنیسه طاوزده اول ۱۰۹۱ ادبه کیه کیفیل انسه

ددی حمزه کوزل جونکه اویله دیر باری بر یول یوزین
کورم یم تا که یورم کم صوبخویه و بنم مهر اهل اسلامدر
بنم یانمزه مسلمان اولدی مهری بزه تسلیم ایدرک
مسلمان ایدیه اوزره یوسوب دفن ایدیه لم ددی
شاه ایتدی اوغلم حمزه شمدی مهری کوره سکدره
یانمزسین زیرا جمالی تغییر اولوب صرارسوب
صولمشدر وسزاخی بخته یورسز باری خواجه نک
خاتونی یوسوب وخواجه سیزک جانبکزدن
برقاچ ادملر ایله وارسوب چقاروب دفن ایتسونلر
سزده اینانمزسکز ایراقدن باقیکز کورین ددی
حمزه خیر بن مهری کورمیجه اولمز نقدر بوزلدی
ایسه یا پوسی بللودر ددی شاه بختکه بقوب
کوکلندن جوانمرک اول ای خرمزاده نه یاوزدرده
اوغرادق دیوب نه جواب ویره جکن یانمز حمزه ایسه
اقدام ایدیه البته مهری کورمیجه اولمز دیو اولحاله
حرم جانبندن برخادم کلوب شاهی ایچرو چاغرد یلر
بیورک سیزی استرلر دیو شاه یرندن طورسوب
ایچرو کتدی ارد بخته بختکی چاغرد یلر حمزه عمرو بقوب
نه اوله اصلی ددی عمر وایتدی باش قصه سی طویلمشدر

امّا

امّا صبر ایله میتی چقاردقدن بزده ارقه وارسوب کمز
تابوتی اچدیروب کورم وزددی قولی بونک اوزرینه
قودیلر مکر اوته دن صباح اولدقده تابوت حاظر ایوب
واولویجی کفن لیوب تابوته قومق استدکده کورد یلر
باشی یوق شاشدیلر نه حال اولدی وبنی بلمدیلر
اخر شاهی چاغروب بو احوالی ددیلر اولده بختکی
چاغروب بخته اولورحال اشته عمرو کلوب اولونک
باشی یوق کتوروب کتمش حمزه نک کورم یم
دیمکدن مرادی بلکه اولدر ددی بختک لعین اورایه
اولان خادملره وجاریه لره سؤال ایلدی برم بوکیجه
یانکزده یاتدی کیم وار ایسه ایتدیلر قارونک جاریه
لرندن لنک احمر وار ایدی بن مهری بک سوردم
یوزین کورم یم دیو وافر اغلدی کوسترمدک صکره
بکجی لکه قالوب اویودی براز دن قالقوب مهری
دوشومده کوردم حلوا استدی ددی بزده خرجک
ویردک کندو حلوا پشروب بیردی جمله اویومشوز
صباح اولدی کوردک قالقوب کتمش بلمیوز نزمان
کتدی ددیلر بختک تحقیق عمرو ایمش وارین کوره
قارونک اوندم اول جاریه وار میدر کورین ددی

واروب کوردیلر لنك احمر یوق کلمه مش اما بر بوجاقده
اولوسین بولدیلر کلوب خبر ویردیلر بو کره صحیح
بلدیلر که عمر وایمش بختك ایتدی مدد شاهم
همان بونی تزیه کتوروب دفن اتسونلر حمزه دومیدن
ددی بونلر همان صاروب صارملیوب تابوته قیوب
مقبره لکلرینه بر قاج یوز ادم ایله کوتوردیلر بریده
عمر ایسه خلیفه لرینه شاکردلرینه اصمرلمشدی
کلوب خبر ویردیلر همان حمزه یرندن طوروب عمر
ایله سوروب میتك اوکن الدی نره یه کتورر سز بونی
تزاجك یوزین کوره یم مهرمیدر ددکده انده اولنلر
یلوار دیلر سرور بز شاهدن قورقرز اجازتی یوقدر
ددیلر حمزه ال قلچه اوروب ای لعینلر تزاجك یوقسه
شمدی سیزی قیرارم ددی بونلر ای سرور صبر
ایله باری شاهه بلدیره لم کوره لم نه امر ایدر ددیلر
حمزه وارین ایمدی میت بونده طورسون ددی اخر
تابوتی یره قیوب بر قاج کمسه سکردوب شاهه
بو احوالی بلدردیلر شاه ایسه حمزه نك الندن کوجله
قورتلدی ایدی قصداً طشره یه چقمز ایدیکه میتی
یرینه دفن ایده لر اندن حمزه یه شمدی نکیرو دفن
اولندی

اولندی ایرق مقبره اچلمز ایو دکلدر دیه لر اما دیدوکی
اولمدی شاه چونکه بو خبری ایشتدی خواجه یه
ای حکیم یوری وار اوله کم بر حالیله حمزه فراغت اتدیره
ددی خواجه یرندن طوروب بختك ایله سوروب
کلدیلر کوردیلر که حمزه سد اسکندر کبی بشیوز
وار ادمك اوکن الوب طورر خواجه کلوب سلام
ویروب ای کوزم نوری کل بو ایشدن فراغت ایله اولو
یوزینه باقمق ایو دکلدر صوقلقدر یا بوندن مرادك
ندر شاه بیوردیکه مهرك وصیتی واردر بن اولدکدن
صکره یوزومی کمسه یه کوسترمك دیمش بختك
بریکادن اویله در مهرك رضاسی یوقدر ددی حمزه
قسم یاد ایدوب برب الکعبه اولمز یا خواجه بو خصوصده
سوزین کچمز یوق یره دیلك ایلمه اکر بو مهر اولایدی
بویله صقلمز ایدیکز بلکه دخی بك کوزیمه صوقار
ایدیکز ددی بونلر عاجز اولدیلر حمزه یه سوز کچمز
همان عمر عیار ایلرو کلوب تابوتی اچدی حمزه نظر
ایدوب کوردی اولونك باشی یوق بونلره بقوب
ای خواجه قنی بونك باشی ددی خواجه بلمم ددی
باش سز ادم می اولور دیوب بختکه باقدی ندر

بونك اصلی ددی بختکده اوموز صقدی بنده بلمم ددی
عمرو ایتدی بو اخر زمان اولوسیدر باشی اولمز
یانجه اولور ددیلر عمرو اولدوکی کبی ملکلر الورلر
ددی بونلر کولشوب ایو تماشا دیوب حیران اولدیلر
اخر حمزه ایتدی یورین شاهه ورالم بن بونك باشنی
شاه ایله بختکه بولدورم ددی میتی اول اراده بر اغوب
شاهك دیواننه کلدیلر حمزه ایتدی دولتلو شاه
مهرك وصیتن چاق شویله می طوتدیکز که بنی کورمسون
دیو باشین کسوب صقلدیکز ددی شاه ایتدی
کوزم نوری بزم بوندن خبریمز یوقدر مهرك
عاشقلری چوق بلکه بری ایتمشدر بو ایشی
ددی حمزه ایتدی ای شهریار ایمدی بولنمق کرك
بو ناصل ایشدر که سیزك کبی اولو شهریارك
قزینه بویله اوله ددی شاه نجه ایدهلم حرمزاده
شرینه اوغرامش الیمزدن نه کلور ددی اول محل
عمر عیار اتکی التندن بر توربه چقاروب شوکا
بکزرمی دیوب باشی طوربادن چقاروب میدانه
قودی نوشروان وسائر اهل دیوان بونی کوروب
حیران اولدیلر شاه بوندن صکره نیلسون انکاره
مجال

مجال یوق کاه قزاروب کاه بوزاردی اخر حمزه اغلیوب
بهی شاهم بن سیزه نه کملك ایتدم بکا قیزیکی
ویرممك ایچون بویله حیله لر ایدرسز بویله
ایده چکنه ویرمم دی بزده فراغت ایدهلم و بو
حسودلرین سوزینه نجه بر اویارسین حیله نن
صوکی یوقدر رسوا ایلقدر ددی شاه المندن
النده بر هزاران دکنکی واردی همان بختکن باشنه
کیرشدی ای ملعون بن سکا دیمدممی کور ایمدی
ایل عالم اورتاسنده بنی رسوای ایلدك دیوب
تمام یورولنجه اوردی هزارانی ملعونك کل باشنه
اندن امر ایلدی جهودی ال اشغی ایدوب کوتنه و
طباننه بشیوز چبران اوردیلر اندن کیلم ایچنه
قیوب اولو کبی خنزیر خانه سنه ایلتوب براقدیلر
بختکن عقلی کلوب کندوکی اولحالده کوروب اه
ایدوب اولسون نابکارلر هله برکون فرصت بنمده
الیمه کیررسه بنده بیلورمکه سیزه نلر ایدهرم
دیردی عورتی قرشوسنه کچوب اوه محل بره سین ملعون
ظالم تك طورمیوب برکوزدن چقدك دخی اوصلنمز
کندو الین ایله اولادینی بوغدك ینه ایشین اوکمدی

عاقبت سنی اول خیر صندوغنی شاه باشین کسر
قورتاور سین ددی امّا بریدن شاه حمزه دن
عفو دیلیوب اوغلم لطف ایله بوصوچیمزده عفو
ایله اول لعین سوزینه اویوب سنك یانندن یوزم
قالمدی ارتق شمدی نکیر و یامنه اوغرامم وسوزینه
قولاق طوتمم مهری سکاویردم وارکندی وعالمنده
اول ددی حمزه بکلربله قالقوب یارکاهلرینه کتدیلر
بکلربکمروك بولنرم ویردوکی رنکلرم کولرلردی حمزه
ایسه بکمر عیاری اویوب قوچوب چوق احسانلر ایلدی
سن بنم یارغارم وغمکسارم سین دیوب وافرشتا
یشلر ایلدی وصفایه مشغول اولدیلر بوطرفدن شاه
بوالم ایله حرمنه کلوب اولان حالی خاتونلره حکایت
ایلدی ومهری زیر زمینی دن چقاردیلر همان دوکون
ایدوب حمزه یه ویرم چك اولدی مهرنکار بولندم
سویلیور حمزه ایسه انی سویلیور شاه ایسه بیلسون
قادر اولسه ویرمزدی امّا ضروری اولدی دوکشمك
قابل دکل کندو بویله یرلرده اولدی وکندوسنی بیلمزدی
لندهایه قومه دیسه شاهك سرایندن التی آی
کتورر بولنرم جواب ویرر پهلوانلر یرم یوق زیرا بجتك

شاهه

شاهه حمزه زم ایدم ایدم کوزلرندن چقاردی وهم
حمزه دخی اجیله چوق اغلدی چك سوزلرسویلدی
برییدن بجتك بلیی برقاچکون یاتوب جانی پك
لعین برمقدار ایو اولوب ایاغنه باصدی وکوردی
شاه دوکون تدارکنده که مهری حمزه یه ویرم ملعونك
اتش حسدی درونك یاقوب اخوکرتمی چاغروب
نجه اولور بو احوال شمدی شاه کوزکورم قیزیکی
یزدان برسته ویرم بوغیرت بنی هلاك ایلدی
شاهك ایسه اکسی دکل ددی کرتهم ایتدی
یانیلسون کورم اول نابکار عیاری عورت صورتنه
بیله کیرر تا حرم شاهه داخل اولوب نه فتنه لر ایلدی
شاهه عاجز اولدی یوخسه صفای خاطر ایله
دکیله ددی بجتك ایتدی یاکرتهم اشته شاه
بکا ایخندی بنمله مصاحبت اتمن امّا سن وارروب
شاهه سویلیوب برطرف ایله بنی بارشدیرم ایدك
بن بیلورم نه ایدم چکم شاهی البته دونه ورم
ددی کرتهم خوش ورایم کاشکی بن مصاحبت
اولسه بن می صفا ایتم امّا نابکارلرین طاعلری قوتلی
حیله مزی طویارلر ددی بجتك هله سن شاهه

وار بندن اوتوری سویله کورم لم نه دیر دی کرتم
بوله دیوب شاهک تنها سنه کلوب بولشدی اثنای
مصاحبتده بحتکی اکوب ایتدی شاهم بحتک قولکزی
هیچ یوقلمز سنی نجه اولدی دیو صورمز سز دی شاه
یوزی قرم اولسون تا بیری ایله بزی عالمه رسوای
وبی نام ایلدی دی کرتم ایتدی شاهم اویله دیمه
بحتک مخلص قولکزدر لکن بحمر عیارک حیله سنه تعقل
ایرشمز کیم بیلور عورت صورتیله حرمه داخل اولاجاغنک
ابتدا بوصوج اندرم یتر که سیزک حرمیکزده نه اسرار
براوغزی ای شهریار سز بونلرم قتی یوز ویردیکز بونلرم
بویله مدار المتی مراد یکز ویرمیجک کوجله می الور ایله
سز بیلور سز اراکزه کیرمیوز امتا بحتک دردمنده یازقدر
لعم یوقدر دکنک ضربی وهم خنی متکزده دور اتمک
انصاف دکلدر سیزه لایق اولان بودر که بحتکی دعوت
ایدوب خاطریچون اله الاسز دی کرتم بویله دیجک
شاه بینه بحتکه اجیوب یاکرتم وار ایمدی چاغنه
کلسون دی کرتم وار وب شاه ایله اولان کلماتی
خبر ویروب شاه کندوفی استدی وکن دکلم حرمزاده
شاد اولوب همان قالقوب کرتم ایله شاهه کلدی

اوپوب اغلدی شاه نواخت ایدوب خاطریچون
اله الدی ای بحتک اشته کورسین براقاردایمتش
اولدم اقارم اوزره یانلرنده شرمنده اولوب جمیل اولدم
انکچون مدارایدم سنده تک طورمیوب بزی
هرحالیله جمیل ایدرسین دی همان لعین شاهک
ملایمتک کوروب ایتدی شاهم بوندن جمیل اولاجق
نوار بوغیرت دینیده دربر یزدان پرستده قیلوب مک
مناسب دکلدر بن بحمر وک بوصورتیله حرمه کیرم چکی
اکلمدم یوخسه بن اکا غیری تدارک ایدردم دی
شاه ایتدی یانجه ایدرلم اشته بونلر اوزره طوریلر
بنم ایسه یوق دیمکه یوزم قالمدی زیرا شاهلر عهدی
دومنک عیبیدر دی کرتم ایتدی ای شهریار هله
بن بلهم اکر سن حمزه یه مهری ویرمچک اولورسک
جمله بحجم بکلری سنده یوز جویرلس زیرا کندوجنسک
دکلدر دیوب وافر سخا فسون ایدوب ایکی ابلیس
پرتلبیس بنلرلرسه ایدوب تکرار شاهی ازدیروب
دونمدیلر انده نوشروان خوشمدی یانجه
ایدرلم بوکانه چاره دکدر بحتک ایتدی اکر مراد یکز
کرچکدن حمزه یه مهری ویرمک دکل ایسه بن اکابر

تدبیر ایلدم ددی شاه سویله کوره لم ددی بختک
ایتدی شمدی حمزه یه دیرسنکه بو دوکون کج اولور بز
تدارک کورنجه سن وار یدی پاره قلعه دن خراج
جمع ایدوب کتور دوکونه خرج ایده لم سنده اتاکی و
قرنداشلرین و عرب قبیله لرین دوکونه دعوت ایله
کلسونلر دی اولده نوله دیسه کرک بزده اول قلعه
پادشاهلرینه ال التندن مکتوبلر صلارز صقین
خراجی ویرمیه سز مرادیمز باشدن صاومقدر جنک
ایله می اولور یوخسه حیله ایله می اولور هلاک ایده سز
دیرز انلردن بری بری اله کتوروب هلاک ایدرلر
ویاننه عسکر قوشارز انلرده فرصت بولدقده
عرب عسکرینه قلیج اوروب قرسونلر ددی شاه
بکنوب بو ایو تدبیر اما بلمم صوکی چقارمی ددی بختک
وکستهم صوکی نچون چقمز همان سنک دعاک
بیله اولسون اکر اولمزسه بزم انلره دخی تدبیریمز
چوقدر ددیلر شاه خوش بقالم حمزه قایل اولورمی
دیوب بونلری کوندردی اندن برکون نوشروان دیوان
ایدوب اکابر اعیان وزرا و امرا و ارکان سلطنت یرلو
یرنده اوتوروب قرار ایلدیلر شاه خواجه یه بقوب
ایتدی

ایتدی یا خواجه حمزه یه برسوز اکلارادم کوندروب
دعوت ایلسون انکله بعض امور واردر ددی خواجه ده
اوغلی سیاوشی برنچه بکلر ایله صاحبقرانه کوندروب
دعوت ایلدی امیر عربده دیوانه کلدی شاهده
منوال مشروح اوزره صاحبقرانه یدی پاره قلعه دن
خراج جمع اتمکی تکلیف ایلدی صاحبقرانده کیده جک
اولور اما بر روایتده بختک بو تدبیری دوزر
شاه بن بو تکلیفی حمزه یه اتمکه یوزم یوقدر ددی
بختک شاهم وار مهره سویله حمزه دعوت ایدوب
تنها جه چاغرسون یا صاحبقران انصاف دکلدر که بنی
جاریه لر کبی بر ایکی کونده الوب کیده سین باری قرق
کون دوکون اولسون دیوب بو دیدیکمز تکلیف اتسون
حمزه مهرک سوزندن چقمز ددی شاهده حرمه
واروب مهره قیزم اشته سنی حمزه یه ویردم اما
بز دوکون تدارکنده ایکن حمزه واروب یدی پاره
قلعه دن خراج کتورسون دیوب تعلیم ایلدی
اما حیله ایده جکلرین بلدرمدی صاحبقران ایسه
ارتق مهری الوب بر مراد اولورم فرقت وصلته ایرشدی
دیرکن بر سحر زمانی عمر عیار ایچرو کیروب سلطانم

مهرنگاردن ادم کلمش سیزه بولشمق استر ددی
حمزه کتورک کوره لم اصلی نوله ددی واروب کتوردی
خادم بر تزکره ویروب سرور مهرنگارسزه سلام
ایلدی ددی سرور اول تزکره اوقدی وافر عرض
اشتیاق برله یازوب کندوکی سراینه دعوت
ایدوب پدرمدن ازن الدم بیوره سز یا صاحبقران
سزلره دیه چکم وار دیمش سرور تزکره قوینینه
قیوب عمرو مقبله ات حاظرلن بنی مهرنگارم استمش
ددی خنکی اسحاقی چکدیلر سوار اولوب عمرو
مقبل اقبل میمون مبارک بشیر ونذیر اون قوللری
اوکنه دوشوب مهرک سراینه کلدکده خادملر
قرشولیوب امیری تعظیم ایله اتندن اندردیلر عمرو
وسائری انده قالوب امیری مهر اولدیغی سرایه
کتوردیلر مهرنگار قرشولیوب خوش کلدک بو
جاریه نک یوزینه بقه چق حالم یوقدر صوچیمز
چوق لکن خطابندن عطاسزدن مشهوردرکه
عورتلرین عقلی قیصه صاچی اوزون اولور دیوب
اغلدی امیر جهان اویله اولور ای بانوی جهانم
دیوب دراغوش ایدوب براز حسرت یاشلرین
دوکدیلر

دوکدیلر وحال خاطر صورشدیلر حمزه ایتدی ای مهر
کنش انورم بنی دعوت ایلمدن مرادک ندر لطف
ایله سنده سعی ایله شمدنکیرو بریره کلوب
برمراد اوله لم ددی مهر ایتدی سرور ان شاء الله
شمدنکیرو مراده واصل اولورز اما سز بنی اوچ
کونه دک تسلیم ایله دیو پدریمه خبر کوندر
مش سز اولده ویره چک اولدی اما ای دلاور لایقمیدرکه
یدی اقلیم شاهنک دختری وسنک کبی صاحبقران
ربع مسکون بانوسی اولامده بویله عجله ایله بنی
برجاریه کبی اله سین ایمدی سندن رجام بودرکه
بونده پدرم دوکون تدارکنده اوله حضرتکز روم
دیارینه عزم ایدوب انده یدی پاره قلعه وارمشکه
یدی ییلدرکه باج خراج ویرممشلر واروب اول
یدی قلعه دن یدیشر ییللق خراجی الوب کتوره سین
یدی اقلیم درت کوشه دن شاهلر کلسه کرکدر
انلره ضیافت وعشرتلرینه خرج اولنه وبنم جهازم
دوشوب سنکله واصل مراد اوله لم البته مرادمدر
کرچه احتیاجی یوق اما هله برشاندر ددی
صاحبقران بوجوابی اشیدوب سبحان الله طالعمز

بزم عجبدر چقمدن فلک دل بر کناره دخی
روزکار آتدی بزی بر دیاره دخی دیوب نوله
ای نکار عالم بیلورم بو تدبیر سنک پدرینک
دکلدر لکن چونکه سن بویله دیرسین انشاء
الله بو خدمتی دخی ادا ایدوب عهد سندن کلورم
ددی اندن مهرنکار بر دستمال چقاروب
حمزه نک اوکنه قودی ای مرد کزین بو دستمالی
سن تاهنده کیده لیدن برو چالشوب ایشلدم
تمام حسرت یاشلرین دوکوب ایشلدم بندن
سکا یادکار اولسون کز دیکن یرلرده بو دستمال
سببیله بزی یاد ایده سین ددی سرور اول
دستمالی النه الوب نظر ایدوب کوردی بونده اول
قدر ابیات و فراق نامه لر یازمشکه و امکلر صرف
اولنمشکه کورنلر حیران اولور دلاور عالم صفا
ایدوب یوزینه کوزینه سوروب اندن قوینینه قودی
دائم بونکله اکلنوردی اندن دلاور عالمده بر خاتم
چقاروب روم خراجی دکر ایدی دیار هندده
چیبور شاه ویرمشدی ای نکار بو دخی بزدن
سکا یادکار اولسون بونکله بزی یاد ایده سین ددی
براز

براز دخی صحبت ایدوب اندن طشره چقدی عمر ندر
سرور خیرمی نه چوق اکلندیکز ددی حمزه خیردر
ان شاء الله عیار لکن ینه بزه سفر واقع اولدی دینجه
عمرو توه انک حظی یوغه ینه نه جانبه ددی
یدی پاره قلعه دن خراج استرلر دوکونه خرج
اتمکه مهرنکار کندو مراد ایلدی کتمدن غیری
علاج یوقدر ددی عمرو کوزل سنک کتمک مراد
اتمشلر ایمدی یالکز کیت بزدن کیدر یوقدر ددی
سرور ایتدی ندر اصلی عیار نچون کتمزسین ددی
عمر ایتدی پس سن مهرک عشقیله امرینه مطیع
اولوب کیدرسین جان باش فدا ایدرسین یا بن
کیمک عشقنه کیده یم ددی حمزه خوش ندیمک
استرسین مراد لطیفه می یوخسه بزی قصقندکمی
ددی عمرو ایتدی ای دلاور قنی سنکله عهدیمز
نچه اولدی اکر بن اولنورسم سنیده اولیدیره یم
دیدک ایدی شمدی سن بولدک بنم یوق یا
نچه عهدی برینه کلمز ددی امیر جهان کولب یا
عمرو صفاک وارسه وارسن دخی برین بول بن
بولاچق دکیلمه ددی عمرو ایتدی بن بولدم همان

ـــن استیوب ویر ددی سرور کیمیدن استه یم قنده در
ددی عمر وایتدی مهر نگارک قطوجی سیدر که ادینه
دلنواز بانو دیرلر امیش حتی کترم هنده کتوردیکی
جاریه بوفنیدر دیو کتورمش انی استرم مهردن
بکا استه ویرم جک اولسون بنده انک عشقیله
یلوب کزم یم وقرانلیغم اکا جمع ایدوب کتورم یم ددی
صاحبقران گوله رک دونوب مهرنگاری نده رای
امیرینه دونی یکن خدمت نیدر ددی امیر جهان
ایتدی ای بانوی جهانم عمر عیار که بیلورسن یارغامدر
شویله برعهدی ایتدرک بن قنده اولنورسم سنیلن
اولنه یرم دیو بوکرم هیچ سیزک دلنواز اولوب جاریه کیز
وارمیدر انی خبر المش دینه وارا ستیوب ویردیلر
گونده ددی امدی بنم خاطرم ایچون ویرک ددی
مهرنگار خای عیار قنده خبر المش نهایت
مقبول جاریه وکوزلیده نوله خاطر یکز ایچون
مالمدن ازاد اولسون بگونده صکره سنی عمرم ویرلم
وارسنده اکا بریادکار گونده بونلرده سفرم گیده یورلر
ددی جاریه حظ ایدوب حمزه نک ومهرنگارلریله
اوپدی عمرم وافر جواهر وغیری یادکارلر گونده ردی

عمرو

عمرو بونلری الوب گنده ودعه بریادکار ویرهک لازم
گلدی انبانه الی اوروب برتپه سی دلک گلاه
چقاروب اطرافن قاطربوغلری ایله زین ایلدی
وبرعیار نامه وبرگراکه وبرد گنک اوچنه برصفیر
قویروبنی بغلیوب بونلری جاریه دن گلن خادمک
النه ویروب وارلرینه بونلری بزم یاوقلویه ویرصقلسون
اگر اوغلم اولورسه بوگراکه وارقاسنه وگلاهی باشنه
گیدیروب وبوعیار نامه ایله صیر یفی النه ویروب
درت یاشنه گیردکی قیودن طشره ایلسون دیو
گوندردی مهر ایله حمزه بونلری گوروب گولدیلر بایلر
بره ندیر بو ددیلر خادم عمرک سوزلرینه سویلدی
حمزه باشیه صالوب گوره عیار حیلکاری تلث بر
شی ویرمیم دیوب نه صنعتلر ایدر دیوالم چکدی
مهر ایتدی قایرمزسرور ایوهمتدر اناسین المدن
اوغل استی الله ویرسون ددی انده دلاور عالیجه
مرد وداعلشوب رخشه سوار اولوب یانده اوغلی
اون غلامله یاره کاهنه گلدی بگلری قرشولیوب
امیری التنه انیروب جادر ایچنه گلوب نده طعام
اصلی بانوسیزی بخون استمشی ددیلر صاحبقران

ای بکاس بنه بزم سفر دوشدی اشته احوال شویله اولدی
دیوب بر بر حکایت ایلدی بونلر نوله امّا بوندن مراد
بلا تودر سیزی قصه گوندن مراد بر اس باشدن صوارد دیلر
وایتدی بلی کمته قیزک مهری ویراندن کیدیم دگلها
عناد ایدر سه اور قلیجی مقدارک بلسون دیدیلر انی
ایتدی یا صاحبقران بکا اجازت ویرسونلر کورنم
ایله سرایین باشنه یعقوب مهری سکا الوب کله یم
ددی صاحبقران هله برادر صبر ایله بوکرم دخی تدارک
کورییم بر نوله دیدی م سوزمدن دونمم استمیم وارق
دیارینه گتسون استریم بنم ایله گتسون خبر یوقدر
ددی کور دیلر اولدن ایتدیلر یا امیر هیچ اولورمی بن
سنده جدا اوله یم جمله مز گیدهرز نجه بیلک بزم کبی
جانلی یولنه فدا اولسون ددی لرامیر بوب خطا ایدوب
بر خدا اولک ایمدی تدارک اوزره اولالم ددی چونکه
صباح اولدی صاحبقران بکلر یله دیوانه گلدیلر یوعد
الطعام شاه دونوب ای چاکر کوشم مهرک تکلیف
اتدوکی خدمتی مجبا عهده سنه الدیکمی بزمدن مراد ایتمه
ایدی ددی حمزه امر شهریارکدر بود فعه ده اکر حیله
ایدرسه کز صوکی ایو اولمز دیکجه کمر بخیار اولمحله ایتدی

ای

ای شاه قیزک مهری حمزه یه ویراندن هرنه امر ایدرسک
جان باشی اوزره ادا ایده م دیدی شاه ایتدی ای بخیار
بن مهری حمزه یه چوقدن ویردم نهایت ایکیسی بر یره
کلمه لری قالدی اولدخی برکون اولور چوق قالمدی امّا
بو مسخره لق دگلدر تزیه اولمز بر فقیر قیزک ارم ویرسه
بر آیده لوازمک دوزه مز ددی حمزه خوش نوله شاهم
همان بیورک بود فعه ده گیده رم امّا بوکرمده سوزینه
طورمز سکز صوکی ایو اولمز ایمدی همان قنغی قلعه لرده
تقیین بیورک ددی شاه الم چکمه ای دگلور بوندن
صکره بهانه یوقدر بر مراد اولورسون اشته اول
قلعه لرین اوّلا قلعهٔ اسفندیار ثانیا قلعهٔ انطاقیه
اوچنجی قلعه یونان دردنجی قیصریه بشنجی دمشق
التنجی محمودیه یدنجی مصر در بویله یاره قلعه نک
شاهلرینه امر لر ویریم وار خراج مالن جمع ایله اکر
مخالفت ایدرلرسه دوکه دوکه الکل ددی بره وایتدیلر
بونلر خراجی ویرمکدن عناد وتعلل اتمشلر دی اندن حمزه یه
بر خلعت ویروب وار ایمدی حاظر اول ددی حمزه نوله شاهم
بز حاظر زهمان امر لریازلسون بن گیده رم دیوب قالقوب
یارکا هنه کلدی بکلر کور دیلر امیر جهان شاهدن خلعت

کیمش امّا شادمان دکل بونلر ایسه دامادلق خلعتی
صانه‌یلر ای دلاور مبارک اوله امّا ندر اصلی
یوزیکز کولمز ددیلر حمزه ینه حاظر اولک سفر
دوشدی شاه بزه خلعت کیوروب بر خذمت
بیوردی ددی بکلر ایتدیلر نجه خذمت ددکده
حمزه خراج احوالن خبر ویردی بکلر ایتدیلر کنه
تحقیق مرادی حیله در مهری سکا ویرمک دکلدر
بز بوندن کتدکدن صکره الله بیلورینه نه تدارکلری
واردر ددیلر حمزه خوش بنمده خاطریمه کلدی امّا
نه چاره یوق دیمک اولمز هله بو دفعه ده صبر
ایده‌لم کوره‌لم نجه اولور اکر بو دفعه حیله ایدرلر
بن بیلورم انلره نیلرم ددی بکلر کوردیلر بویله چاره
یوق تدارکه بشلدیلر بو طرفدن شاه دیک ایمدی
حمزه یه قولاغوز دیه‌رک کیمی قوشالم ددی بجتک
اشته کستهم کتسون یا خود قارون عجم ددی
کستهم بن لندهادن قورقرم انک بکا کینی واردر
هله حمزه کیمسه یه کین ایتمز ددی قارونه تکلیف
ایلدیلر قارون نوله امر شاهک بن کیده‌رم ددی
اندن قارونه قرق بیک عسکر تعیین ایدوب
ات

ات وقاطر ودوه وپارکاه تعیین ایدوب وجمله لوازمک
کوروب خرج راه ویرلدی اولدخی طشره چقوب
عمر بونلری کوروب حمزه یه کلوب بونلرینه لازم بن یوللری
حوب بیلورم ددی حمزه ایتدی یا نجه ایده‌لم استمیوز
دیسم شاه الم چکر وبلکه مال خراجی یالکز بزه اینانمیه
قوکتسون حیله ایدرسه نصیبک الور ددی اولکیجه
بجتک قارونی تنها چکوب بر بچق مثقال زهر ویروب
ایتدی بوندن کیدرکن فلان یولده جزیره اسفندیاره
چکوب بریه ده صو یوقدر بو کالدقده بو زهری صویه
قاتوب حمزه یه ویره‌سین دیوب دخی وافر حیله‌لر تعلیم ایلدی
ایرتسی بونلر کوچ ایدوب قارون قولاغوز اوکنجه روانه اولدیلر
بجتک لعین قلعه شاهلرینه نامه‌لر یازوب شاه اغزندن
مرادم مال دکلدر نیلرسکز ایدوب حمزه هلاک ایده‌سز ددی
اشته قارون لعین عرب عسکرین معهود بریه یه چکوب
کندو عسکرینه یته‌جک صو الوب یوکلر التنه یرلشدردی
برازدن هوا قیزوب صو یوق حمزه یا قارون بونک اصلی ندر
لعین یارنکی قناقده صو چوقدر ددی حمزه یاشین صالوب
مطره قربه دبنده بولنان صو ایله نه حالیسه کچندیلر حیوانلر
صوسز قالوب زبون اولدی کیجه یاروسی قارون حمزه یه

بکوب قناق اوزاقدن ارکیجه کیدرلم وکیجه هواصوق قیامادم
وحیوانات صقلهمز دی حمزه ایودر بویله یرده کیجه کمک
یکدر دیوب عسکرم خبر ایدوب جمله سی کوچوب
قارونک اردینه دوشدیلر قارونک ایسه مرادی
یولدن ایراق دوشوب اردلرینه دومک قابل اولمسون
دیو اول برّیه ده صوسنی زبون اولسونلرده کندو
دخی بلدیکین ایدرایدی اولکون دخی قوشلق اولدی
کون قیزوب باشلرنده بیناری قینادی صواثری یوق
کلدی اویله اولدی جمله طیانوب قالدیلر وحیوانلری
دخی حرکتدن قالدی قارون بی دین اردینه باقمیوب و
ایلروسین ارضولیوب چکلوب کیدر عسکر اسلام
غیرت ایدوب اردلرندن یتشوب ایرمیه لم دیوب
اقیام ایدرلردی یتشه مزلردی هله نه حالیسه
اولکون دخی تا اخشامه دک کتدیلر قارون امس
ایلدی برّو بیابان یرده قوندیلر زیرا جانلرینه کچمش
ایدی عسکر اسلام دهکورد یلر بونلر قونمشلر دهمان
انلرده دوکلوب قوندیلر حمزه نک بکلری باشنه
اوشوب ای سرورنده بو احوال تحقیق بو ملعون
بزی قصدکا بویله کتوردی شویله ملعونک بزن

قولاغوز

قولاغوز لفک نیلرز تزیّه کوربزم نیلدی بکونکی
قوناقدم صووار دیردی ینه برداندن صوبوقاشته
بیابان یرده قونمشدیلر حمزه یاوز لنوب تزوارین
اول ملعونی بکا جاغزیه کلسوندی واروب کل
سنی حمزه استدیلر قاروندر یرنده طورن
برایکی قربه صوالوب حمزه یه کلدی همان سروه
خشمیله قارونه بقوب ای نابکار بزی ناصل
یوله کتوردک بوقدر انسان وحیوانچق لرصوسز
لقدن هلاک اولدیلر دون صوبولمدی بکون
وار دیر ایدک ینه برطاملم صوبوقایلروسی
دخی نقدر دربیلمز کیروسی ایسه ایکی قناقیر اولدی
اردیمزده دونسک عسکر ایکی کون دخی صوسز
کچه اولورلر چونکه سن یولی برخوشجه بلمز ایدک
بزم یولداشمز ینه اولدک باری بریول بیلورادم کچون
کتورمدک شمدی کچه اولوردی قارون لعین
شطانم اول بزبوراذن کچدک صوچوغیدی بزاکا
الدراندق مکر اولزمان قیش ایمش شمدی یاز اولمغله
صولرقورومش اماسن تعجب برمقدار صوکتورمیکز
عرب دیارنده خود بویله برّیه درچوق اولورکچون

قاچ کیمسه سیوبلی بیلو بایسنک قیمت سنده بنلیک کیدقاوی قرانسه ایسه وب اجباری یاز اله
صفا فخه ایتمک ایدی ۱۸۷۲ صادی الاول

غافل بولندیکز بن برمقدار صو کتوردم ایدی اولده توکندی
بوقدر عسکره صولرمی یتشور بتون عسکرده شولقدر
صویی کوجله بولدم اینده خوفمدن سزه کتوردم بکونده
نه حالیسه کچنه لم اوله لم یارین سلامته چیقه ایدک
ددی بکلرهای جوانمرک اول بره لعین بزسنک قولاغوز
لغندن کچدک صوسز هلاک اولو یورز ددیلر اول
صویو حمزه ایچوب برقاچ متعین بکلر ایچدیلر امّا نه
فائده ازنسنه نک چوق کیمسیه نفعی اولمز غیریلر
ینه صوسز قالدیلر جانلرینه کچدی ایرتسی ینه سحردن
قالقوب روانه اولدیلر برازدن ینه کون قیزوب دللری
دیماغلری بربرینه یاپشدی اتدن ادمدن چوغی صوسزلقدن
هلاک اولدیلر اویلیه دک کیدوب چوغی طاقتلری
قالمدی یورومکه هوانک اسیجاغندن اخر قوندیلر چادر
قوروب کولکه یه دوشوب یاتدیلر وکندولردن امیدی
کسدیلر عمر معدی خود سویلمکه درمانی یوق جان
ویروب جان الور کاه حمزه یه سوکوب کاه قارونه سوکر
ایدی بزی درده اوغراتدیلر دیو اخر حمزه عمره یقوب
بهی عیّارنه طورر سون کوز کوره بو وادیده هلاک
اولو یورز سکا خود منزل خائل اولمز اطرافی دور ایله

اوله

اوله کم برصو بولاسین ویول نه جانبه یقین ایسه اول
جانبه کیده لم یوخسه بو وادیده جمله مز ضایع اولوب
کیده رز ددی عمرده یرندن طوروب نوله ایمدی بنی
دعادن اونتمک دیوب چقوب کتدی برازدن قارون
عجم فرصت بولوب کوزه دردی حمزه تمام بو کالسون
جاسوسلر خبر ویردیلر که عمر عیّار صوارامغه کتدی دیو
حرمزاده بره مدد فرصت زمانیدر دیوب همان اول زهری
بردیبی کورنمز مطره یه صوقیوب زهرلدی اندن حمزه یه
کلوب کوردی سرور صوسزلقدن طوداقلری قوریوب
بی مجال اولوب یاصدوغه دیانوب اوتورر یاننده حرامی
یلپازه صالار قارون امیر عربی سلاملیوب خاطرین صوردی
همان اول مطره ایله صویی اوکنه قیوب ای دلاور صاقه
باشمز اولاچق کیمسنه بوقدرجه صو بولمشلر قربه
دبنده بکا کتوردی بندخی جانمدن کسوب سکا کتوردم دخی
صویومز واردر قیاس ایدردم اولانجه سی هوانک
امّی لکندن قوریمش یارین سلامته چیقارز ددی حمزه
مطره النه الوب کوردی زهرک شدّتندن صو مطره ایچنده
چوربا کبی قینار وبدرایحه سی وار سرور ایتدی ای
قارون بو ناصل صودر قتی اغر رایحه سی وار دیدی

قارون ایتدی سلطانم قربه دبیدر ودخی اسیجاقدن بویله
اولور ددی حمزه ایسه نیلسون صوسز لق جاننه کار
ایتمشدی نه اولور سه اولسون دیمان تک صو اولسون
ناز لنمق زمانی دکل دیمان مطرح قالدی یروب دیلدی یکه
ایچه ناکاه قولاغنه براوان کلدی یکه یا حمزه ایچمه صبر
ایله اول صوسکا یرامزدی یوحمزه مطرح ایرمه قیوب کمدی
چاغزان دیوب اطرافنه باقدی کوردی هیچ کیمسه یوق
تعجب ایلدی بوطرفدن عمر عیار اول اطرافدی دولا
ایدوب اولقدر یلوب کزدی اولمدی صو بولیمدی کندوزه
عاجز اولوب حقه نیازه بشلدی زیرا کندوده صوسز
بی طاقت اولوب قالمشدی اولمحلده قرشودن برسوار
کورندی النده برمطرح صوطوتار عمرک یانندن کلوب
ایتدی یا عمر الم شوصودن اول کندیه ایچ درمانک
کلسون اندن حمزه یه یتش قارون زهر کوصو ویردی
اندن ایچیوب بوصودن ایچسون وجمله عسکرم
یتشدیر کفایت ایدر ددی عمر وایتدی اسطانم
بره وار بنجه حمزه نک ایشی بترو بهم بوبرتیه ده یولی
بولوب جقامدم شمدی بنه قورقرم عسکری
بولامم ددی اول سوار ایتدی همان شول قرشو
طرفی

طرفی طوتدی کیت یقدیه در وچاغزاراق کیت یا حمزه
ایچمه اول صوسکا یرامزدی دیبنجه عمر وخوش
نوله سلطانم امّا سزکیمسزکه بویله مظایقه
محلندی بزی احیا ایلدیکز ددکده اول سوار ایتدی
بکا حضر بنی دیرلر حمزه نک اوستادیم ایمدی
حمزه یه بندی سلام ایله دیوب کوزندی غیب
اولدی عمر وهای سلطانم طوردیه کوردی کیمسه
نه دیه یم دیوار تق حضری کورم مدی کندوکندو
همی دریغ تعجب غفلت ایتدم عمرمدم برکرم حضر
بولنکدم اندن دخی بلمیوب بردعاسی الامدم
نجه مراد لرم وار دی بلکه دعا ایده ایدی برمراد
اولورمدم دیوب وافرندامت چکدی امّا نه فایده
اندن اول اشارت اولنان جانبه باد صرصر کبی
آسوب کتدی وچاغزایدیکه یا حمزه اول صودن
ایچمه سکا ضرری وار در دیوب مکراول ایدیکه
حمزه عمرک اوازین ایشیدوب ایچمدی قارون
ایتدی ای دلاور بجون ایچمزسین بن بوصویو
بولونجه چوق الم چکدم بویوله قندن کتدی کز
ایدی شاه بنی تمام ایدر زیرا عسکرین چوخی

هلاک اولدی ددی حمزه ایتدی قولاغمه شویله بر اواز
کلدی بلمم ندر قارون بهی سرور ایچ سن شول صویی
احتماله وجود ویرمه بلکه شیطان اوازیدر زیراکه
انسانک ایو اولدیغک استمز قصداً بویله غیبدن
اواز کلور کبی صدا ویررتک ایچمیوب هلاک
اولسون دیر ددی حمزه ایسه بک صوسز ایدی
هواده اتسی هلاک مرتبه سنه واردی ینه
صویی قالدردیکه ایچه ینه اواز کلدیکه بره ایچمه
اول صوده زهر واردر حمزه ایو تماشا بره بو صدا
قندن کلور دیوب ینه مطره یره قیوب طوردی
قارون یا سرور ایچ قورقمه دیوب یلوارمغه
بشلدی اوچ دفعه بویله ایلدی حمزه صاغه صوله
بقوب نه غریب قصه بو اواز نره دن کلور اوله هرچه
باد اباد دیوب دردنجی دفعه مطره ینه قالدردیکه
ایچه بر بک اواز دخی کلوب حمزه قرشوسنه بقوب
کوردیکه عمرو عیار توزه طپراغه غرق اولوب باد
صباوش اسوب کلور کنه مطره یره قیوب عمرودر
شول قرشودن کلن تازه صو بولمشدر ددی اول
محلده عمرو ایرشوب حضرت حضرک مطره ایله ویردوکی
صویی

صویی حمزه یه صوندی ای دلاور اطرافی چوق ارادم صو
بولامیوب عاجز اولدم اخر حقه یلواروب نیاز ایلدم
حضر علیه السلام کلوب بو صویو ویردی هله
ایچ اصلین صکره سویلیم ددکده قارونک چهره سی
بوزلدی های طیولدق نیجه اولور حال الهی بحتک
تدبیر کله اوچاغه یان شمدی بن بونلرین الندن
نیجه خلاص اولورم دیوب شاشوب قالدی حمزه
اول صودن ایچدی اب حیاته بکزر ویاننده اولان
جمله بکلر ایچدیلر ذره قدر صو اکسلمز ینه مطره
طلو طورردی حضرک معجزاتنده اندن عمرو ایتدی
قارون بک ایمدی سنده کندو صویوندن ایچ ددی
قارون ایتدی ای عیار بن چوقلق صوسز دکلم استین
ایچسون ددی عمرو ایتدی یوق سنک صویوک
بزه لازم دکل همان ایچ یوق دیرسک بن سکا بو صویو
ایچورم ددی قارون ایچمم دیر اخر حمزه یا عمرو ندر
اصلی بویله اقدام ایدرسین و بو صودن بن الومه
اوچ درت دفعه الدم ایچمه یا حمزه دیو اواز کلوردی
یوخسه سنمی ایدک ددی عمرو بلی سرور بکا حضرت
حضر بو صویو ویروب دیدیکم یا عمرو تزیتش حمزه یه

قارون صو ایله زهر ویردی هم سکرت وهم یا حمزه
ایچمه دیو چاغردی بنده اویله قلدم اشته حال
بودر کنه بو صویو بو لعینه ایچورمک کرکدر ددی
ددی حمزه کولب دوندی یا قارون کرچکمی بو سوز
بن سکا نیلدمکه سن بکا بویله یرامز قصد ایلدک
ددی قارون انکار ایلدی بنم بو ایشدن خبرم یوقدر
بن سکا نیه یرامز قصد ایدرم ددی حمزه ایتدی
خوشمدی اکر حیلن یوغیسه ایچ صویی دمین خود کندم
ایچمیوب سزه کتوردم دیدک بز شمدی صو بولدق
بو صویو کندین ایچ ددی قارون شویله بویله ددی
اولمدی ایچمدی زیرا بیلورکه باشنه کوز کوره نه کلور
اولمک کوج اشته بلندی قصه اخر بر زبون اولملو
حیوانه ایچوردیلر فی الحال شیشوب چتلایوب
هلاک اولدی بر روایتده قارون کوردی قورتلمز
همان الور کبی اولوب صویو دوکدی یرچور باکبی قینادی
حمزه های حرمزاده کوردکمی بوده بزه کستهم
کبی نیجه قصد ایلدی هله حق صقلدی دیوب
ملعونک صورتنه بر سله اویله اوردیکه اغزی
بورنی قان ایله دولوب ارقسی اوزره یقلدی

سرور

سرور بونی محکم بنده چکوب تز اوروک بوینوک بویلیدک
ددکده قارون فریاد ایدوب یا حمزه قیمه بنده بو ایشی
کندمدن ایتمدم بختک لعین اوکرتدی وزهریده اول
ویردی ددی شاهی اکمدی حمزه ای نابکارلر سز
همان ایل عقلیله می کزرسز بختکک بویله نامعقول
سوزینه نجون اویارسز سن اول نابکاره کلمسنکه
بن مهرنکار قصرندن اینرکن قلیج ایله زخم اوردک
شمدی ینه بویله قباحت ایلدک ایمدی بنمده
الیمه بویله فرصت کیردی شمدی سنی قتل ایدهیم
شاه بو خصوصده هیچ بکا الم چکمز ددی قارون
اغلیوب یلواردی لطف ایله سرور خطا ایتدم
سن عفو ایله ایرق سکا یرامز قصد اتمیه یم بو
ایشلریده کندو فعلم ایله اتمدم شاهک بختکن
اغواسیله ایلدم ددی عمرو اول ارادن نه سویلدرسین
یا حمزه اولدر کتسون دوشمانک بری اکسک اولسون
ددی حمزه ینه مروت ایدوب قیو ویردی یوری وار
ای لعین بر دخی بویله قباحت اتمه یوخسه سنی
قتل ایدرم شاه و بختک سکا فائده ویرمز ددی
قارون حمزه نک الین ایاغین اوپوب بر دخی ایدرمیم

والله و بالله بن اولمدم
قارون لعلی یورم

قاچ باشم وار دیوب کوجله یرندن طوروب عسکرینه
چکلوب کتدی اندن عمرو ندا ایدوب عسکر ایچنده
هر کیم صو استرسه کلسون ددکده عسکر بربرین
بصاراق سکردوب کلدیلر اول عمرو بونلرین
صوماقلرین و مطره لرین طولدردی جمله سی طیونجه
ایچدیلر اندن اتلرینک صطللرین دولدیروب اولکون
طوارلرین صو واردیلر ایرتسی قربالرین دولدردیلر
ینه اول مطره معجزدن بر قطره اکسلمدی اندن عمر معدی
بو صوین برکاتن اشیدوب کلدی یا عمرو بنده شوندن
بر مقدار ایچسم عجب دوکنورمی اوله ددی عمرو
ایتدی ظرافتله طیونجه صو ایچمک استرسین
خیر اول اولمز مفت اولامز نه ویررسین سکا طیونجه
صو ویره یم ددی عمر معدی بهی عیار بو صوییده بزه
صاتمق می استرسین بو لایق میدر ددی عمرو ایتدی
خیر چکه لازم دکل همان الین چبنه وارسون بونده
قورباغه بوچوغه صو وارلر ددی عمر معدی کوردی
اولمز دکه مک ایچون عمره بر اویچ التون ویردی عمرو
هاشویله طیونجه ایچ دیو مطره النه صوندی عمر معدی
دخی اقچم سکدی دیوب طوداقلرین مطره نک اغزینه

ویروب

ویروب اولقدر صو ایچدیکه شکمی مالامال اولدقدن
صکره بوغازینه کلنجه اقدام ایلدی کوردی دوکنور حال
دکل اخر فراغت ایلدی ینه صو یرنده اصلا اکسلمدی
عمر معدی حیران اولدی دونوب لطیفه یوزندن
ایتدی یا عمرو ویر سکا ویردیکم التونلری زیرا سنک
صوین یرنده ضایع اولمدیکه اقچه اله سین ددی
عمرو ایتدی دخی وارسه ویر زیرا صویی چوق
ایچدک ددی اندن ایرتسی جمله عسکر کوچوب
یوللرینه روانه اولدیلر درت کون دخی بریه ده
کیدوب بشنجی کون بر مرغزاره کلوب قوندیلر
اول درت کونده بو قدر عسکر اول مطره نک
صوییله کچندیلر همانکه بریه دن قورتلدیلر صو
دوکندی بو حاله تعجب ایلدیلر اکر سؤال اولنورسه
انباندن بو قدر نسنه چقاریانه خوش صویوق
اوستاد ایدر انبان کرامه نک خاصه سی بو ایدیکه
عمرو نه دیلرسه چقاردی اما صو ایله اتش
چقمزدی باده دخی چقاردی دیرلر القصه بونلردر
اول صوسز یوللردن قورتلوب بر اوتلو صولو یره
قوندیلر اول درددن قورتلدقلرینه شکر ایدوب

اول اراده بر قاچ کون اوتراق ایدوب هر کس صید
شکاره و بزم صفایه مشغول اولدیلر هر بری
استدکلری یره طاغلدیلر اخشام اولدقده جمله سی
کلدی عمر معدی کلمدی حمزه ایتدی بره نجه اولدی
کورین شونی ددکده توابعی اطرافه داغلدیلر
ارایوب بولامدیلر حمزه غمکین اولدی قنده کتدی
دیو عمر والله بیلورینه بوغازی الندن نه درده
کرفتار اولدی دیوب المه دوشدیلر اذین
جانب سن عمر معدیدن دکله قصه راوی
ایدر سلطان عادیان اول اطرافی سیر ایدوب
کزرکن تنها بر پشته اوزرینه چقدی اوته جانبنه
نظر ایدوب کوردی بر بیوک صحرا نهایتنده بر
بیوک کوی کورینور عمر معدی بو قدر کوندر
یول اچلغن چکر کوکلنجه طعام و شراب بولمیوب
تمام صقلمشدی خصوصا بریه ده حیلی ریاضت
چکمشدی بو کره عمر معدینک خاطرینه بو کلدیکه
طایفه چادرلری قورنجه اول کویه وارم بر مقدار
نواله یوغورت سود قیماقدن بلکه باده جکده
النه کیره همان چیل ایغری اول جانبه سوردی
کیده رک

کیده رک اول کویه کلدی کوی خلقیده کوردیلر
بر دیو صورت مناره قد حریف بر الاجه اته سوار اولمش
مرصع جبه لر کیمش و مقبول قلیچ قفتان کتورر پادشاه
لرینک پهلوانلرندن صاندیلر عمر معدی یه قرشو
کلوب عزت و اکرام ایله کوی کتخداسنک اوینه
قوندردیلر هر کس اونده طعام حاضرلیوب عمر معدی
قنوقلمغه مشغول اولدیلر عمر معدی اولکیجه انده
قالدی آتن صویوب بر یره بغلدیلر و کندو دخی الات
حربن اوزرندن چقاروب دیواره اصاقودی اندن
باباسی اوی کبی اوتروب طعامه کوز قولاق طوتمغه
بشلدی اخشام اولدقده هر کس اوندن بر صفره
یمک کتوروب وافر قوزی و طاوق و قاز و اوردک
و چورک بورک و بولغور پلاولری میدانه یغدیلر عمر
معدی ایو کلیشی وار اما عجب کیرویه دخی وارمی
اوله دیردی کویلولر تمام یمکی یغدیلر اندن قرشو
سنده ال قاوشروب طوردیلر اومارلردیکه عمر معدی
بونلری طعام یمکه تکلیف ایلیه اوتروب بیله ییه لر
زیرا کویلولرین عادتی بودر هر بری نیه قادر اولورسه
کتوروب مسافرلری ایله بیله اوتوروب یرلر ایدی

کم معدی انلری کوروب ایتدی سز طشره طورین بز
بیه لم صکره سز او یکرمده قالالم بیه سز زیرا شاهلر
اولولر کی ایله طعام یمزلر بزده نقدر سه بنی عاد
دیارینک پادشاهی بزدیکی اقلیم شاهنکدر
دامادی جمشیده صاحبقرانک سر عسکریم شمدی
شاه نوشروان بزی یکی یارم قلعه دن خراج
جمعنه کوندردی عسکر یمز فلان یرم قونمدی
بن بوندن سز مسافرلکه کلدم دیوب او غوز
ادم دوشوب سیر سویلدی هیچ تحتنده اولان
خطاسین فکر امتدی کونیلولر خوش کلدک بیورن
دیوب طشره اولدیلر و ایراقدن سیر ینه بقوب
طوردیلر همان کم معدی قولاغرب صغا یوب
قوزیلری درد یارم ایدوب یوتدی قازلری
ایکش یارم ایدوب سیوردی طاوقلری بتوندن بتوده
پلاوی آوچوایله چورباسی صحانیله چورکی یورکی
دوروب بوکوب آوردینه صالوب برکیریش کیردیکه
حریفلر بقوب حیرتده قالدیلر برم بو ناصل ادم
هله کورمنه ایشلر دیرکن کم معدی سیلوب سیوروب
صحانلری چاملغه بشلدی برم اوصاحبی دخی بقیه جه

نواله

نواله چق یوقمی ددی کوی کتخدا سی شاشوب نوله
سلطانم کورملم دیوب واردی تجخانه دبنده دخی نه
بولدیلر سه وبیات صوموننه صار مصاقدن
کتوروب اوکنه قودیلر سلطانم کوی یرنده حاظرشی
بولنمز اکر صبر ایدرسکز دخی یمک پشورملم ددی
کم معدی پشورمک یادخی نه طورسنز بونکله الطلق
طورم یم سز پشورمک هم دخی سائر اولردن حاظر
هرنه بولنورسه الوب کلیم دیوب اول بیات
طعامه قیولدی کویا هیچ برشی یمه مش کبی کونیلولریه
ایچنده برپیس ناخلف واراییدی حیلی کم سورمشدی
قورسمک سوزسویلدی مشکلا ترحل ایدوب
ایتدی ای اوغللر بیلورمسنز بوادم نه رانلر ایتدیلر
نه رلیمیوز امشته برادمه رددیلر قوچه ایتدی بو
کاهی که قطلق اولور بواشته اودر اتالرینزدن
ایشیدیرز که قحطلق بویله انسان شکلنه کیرر
کوی به کوی کزر بر کویوک زخیرمسی دوکه دوب
برکویه دخی وارر بوحریف اکر بوکویه اوچ کون
طورا چق اولورسه اولا بجه ارخیرمزی دوکه دوب
بوقیشبز شویله قالوب چوق بلاچکه رزدی انلرن

اولرینه طاغلوب عمر معدیه یمک تدارکنه بشلدیلر اما
عمر معدینک براز قارنی طوتار کبی اولوب کوی کتخداسی
یوزینه بقوب ایتدی بیرم کویوکزده هیچ باده جک
بولنورمی وار ایسه برقاچ طلوم چق کتورسکز بوغازیمزی
اصلاده لم ددی حریف واردر نوله کتوره لم دیوب وارق
اون طلوم شراب کتوردی اوکنه قودی برقوپه ایله کم
اونروقیه الور عمر معدی کوروب حظ ایلدی دیک
ایمدی اول برطلومک اغزین اچک ودبندن بکا قالدیری
ویرک ددی اول حریفک بریکیت اوغلی وار ایدی
ایکیسی طلومی قالدردیلر عمر معدی طلومک اغزین
اغزینه ویروب برنفسده جمله سین چکدی اندن
برین دخی ویردیلر آنیده ایچدی برین دخی براز اچق
بوغازین بیقادی بعده کوی کتخداسنک اوغلی قرشوسنه
اوتوروب النه اول بیوک قوپه الوب ساقی اولدی
عمر معدی مفت باده بولوب اولقدر ایچدیکه قندیل
سرخوش اولوب مجوزه صاردی یاوه لمکه بشلدی
ای یکیت بکا برقیز بول کلوب قدحم سورسون ددی
اول یکیت ایتدی ای سرور شمدی بن سکا قیزی
قنده بولایم صباح اولسون کویده بکندیکن قیزی سکا
نکاح

نکاح ایله آلیویره یم ددی عمر معدی یاوزلنوب نه سویلر
بونا بکارتز طورمه برقیز بول شمدی قدحم سورسون
یارین عسکره کیدرم اهل سفر ادم نکاح ایله قزی
نیلرم ددی اول یکیت ایتدی بهی سرور دمین بردیار
پادشاهیم وحمزه کبی برصاحبقرانک سرعسکریم دیو
دعوا ایدردک شمدی یانه اولدک عرضین یوقمی ددی
عمر معدی بره نابکار طورمه واردیدکم بول یوخسه
شمدی سنی قتل ایدرم ددی یکیت کوردی اولمز نوله
واروب کتوره یم دیوب طشره اولدی کلوب اتاسنه نیجه
اولور حال بز بونا بکاردن نیجه خلاص اولورز ددی بونلر
دخی ایودرده اوغره دق قندن کلدی بونار نور خشمنه
اوغرایه چق ددیلر اخر بر روایتده بونلر عمر معدینک
آتن صالی ویروب عمر معدیه آتن قاچدی طوتامدق
قومه کتدی ددیلر عمر معدی مست اوکارز بونچق ایله
یرندن طوروب الات حربن استر ویرمزلر طاغ اراسنه
کیدوب کیجه ایچنده چوق بلا چکر اما بر روایتده او
صاحبنک اوغلی برمقدار قلاش وچوق بیلوردی باباسنه
ایتدی بوکا علاج بودرکه شرابنه دارو قاتوب بغلیوب
قلعه اسفندیاره کتوروب استفنوس یونانیه تسلیم

ایده‌لم اکر بونلر ایله دوشمنلر ایسه حقندن کلورلر دوست
ایسه نیلرسه ایلسون هله بز قورتلورز ددی اتاسی
بکنوب ای اوغل کوره‌یم سنی نیلر ایسک ایله همان
بو بلای اوزریمزدن قالدر کتسون ددی اول یکیت
واروب شرابنه دارو قاتوب عمر معدی اوکنه کلوب
عمر معدی قنی قزنجه اولدی ددکده اول یکیت ایتدی
شمدی کلور اصمرلدم اناسی کیدیروب قوشادوب
کتوره‌جک ددی وقدحی النه الوب ساقی لکه بشلدی
عمر معدی تاجک کج قیلوب ینه بکون صفایه واصل
اولدق هم ییوب ایچوب وهم نکار قوچوب زوق ایده‌رم
اندن یارین عسکره کیده‌رم دیوب شاد خندان
اولدی اول حرمزاده ایسه دارولی شرابی عمر معدیه ویروب
سهلدن کطان عادیانک عقلی کیدوب برجانبه یقلدی
اتا اوغل بریره کلوب عمر معدیٔ محکم کندو کمندی ایله بنده
چکدیلر اندن کویلویه خبر ایتدیلر جمله‌سی بریره کلوب
همان بند ایله آتنک اوزرینه یوکلدوب جمله آلات
حربن الوب علی السحر برقاچ کمسنه ایله قلعهٔ
اسفندیاره کتوردیلر مکر شاهک خراج الوک دیوب
سپارش ایتدوکی قلعه‌نک بری بو ایدیکه قلعهٔ

اسفندیار

اسفندیار بوکا انکچون دیرلرکه رستم ابن زال هلاک اتدوکی
اسفندیار روین تن بنا اتمشدی وحالا انک نسلندن
ایکی قرنداشلر حکم ایدرلردی برینه استفنوس یونانی
وبرینه ستفنوس یونانی دیرلردی ایکیسی دخی بهادر
ویرار کمسه‌لر ایدی یکرمی سکز اریش قدچکرلردی
اشته بونلره دخی شاه طرفندن مکتوبلر کلمشدیکه
سیزک اوزریکزه عرب اوغلی حمزهٔ کوندردم خراج
مالی ایچون امّا مرادم خراج دکلدر همان باشمدن
صاومق ایچون کوندردم ایمدی امرم بودرکه جنک
ایله‌می اولور یوخسه حیله ایله‌می اولور همان نیکرسکز
ایدوب اوله‌کم هلاک ایلیه‌سز دیمشدی بونلرده
یرار دلاورلر کمسه‌دن سلّه یمه‌مشلر مشاوره
ایدوب بزنچون حیلهٔ ارتکاب ایده‌رز قوکلسون اکا
ایشلر ایده‌لمکه جهانده سویلنه بز اولاد اسفندیارده کز
دیوب صالندرمدیلر بونلرین اتالرندن قالمه بر پیر
اختیار وزیری واردی اول بونلرین حرکتن کوروب
ای نوجوانلر صاقنک مغرور اولمک هیچ اول حمزه ددکلری
سرورک وصفن ایشتدیکزمی یدی یاشنده واروب
بر باشیله یالکز یمنی فتح ایلدی اون درت یاشنده

هنده واروب لندها کبی ادم اژدرهاسین دوکه دوکه
زبون ایدوب عاقبت کندویه قول ایلدی واولقدر
هنرلری واردر که حسابه کلمز ایمدی غافل اولمک
آچیه کوزیکزی اکا جواب ویرمکه تدارک کرک ددی
بونلر الدرمیوب ای وزیر سن صفاکده اول بز رستم زالی
عاجز قیوب اخر رستم زال حیله ارتکاب ایلدوکی
اسفندیار اولادی دکلمیوز ددیلر واوتوز بیک عسکره
مالک ایدیلر عسکرلرین جمع ایدوب قلعه دن طشره
چقوب پارکاهلرین قوروب قرار وحمزه نک کلمسنه
منتظر طورورلرکن ناکاه برکون اول کویلو طایفه سی
عمر معدی بنی زنجیر ایله کتوردیلر حضورلرنده دعا
ایدوب عمر معدینک کیم اولدوغن ونیوزدن بونلره کلوب
بغلدقلرین حکایه ایلدیلر بو ایکی قرنداشلر حظ ایدوب
کتورنلره وافر رعایتلر ایلدیلر اندن عمر معدی کتوروب
قلعه لرنده زندانه قیوب حبس ایلدیلر اتن اسبابن
صقلدیلر اولدرمدیلر که کوره لم حمزه ایله حالیمزینه
منجر اولور صکره بونک ایشی اساندر دیوب عالملرنده
اولوب عشرته اوتوردیلر اما ازین جانب بریدن حمزه
عمر معدی بولنمینجه عمره بقوب ای عیار کوره شول دلاور
نجه

نجه اولدی شمدی بریه دکل که اج صوسز بر یرده دوشدی
قالدی هلاک اولدی دیه وز ددی عمرو نوله کوره لم دیوب
طبان کتوروب کتدی کویدن کویه سؤال ایدرک اول
کویه کلدی کویلولر ایتدیلر بر حریف کلدی الاجه اتی
وار قارنی بیوک کوی کتخداسنک اوینه قوندی کویلی
بیه چک طاشمقدن اوصاندیلر قارنک طیورامدیلر
صکره بلمم نجه اولدی ددیلر عمر سوروب کتخدانک
اوینه کلوب عمر معدی سؤال ایلدی کورمدک بونده
اول اصل کیمسه کلمدی ددیلر عمرو بلدیکه بونلر
عمر معدی بر حال اتمشلر نجه خبر السم دیرکن کوردی
کوی کتخداسنک اوغلی چکلوب کیدر اردینه دوشوب
کوزتدی کوردی بر میخانه کیردی همان عمرده اردنجه
کیردی بر بوجاقده اوتوردی اوغلانده بر یار اینله اوتروب
ییوب ایچمکه بشلدیلر برازدن سرخوش اولوب بشلدی
عمر معدی ایله اولان ماجراسین اول یارانه حکایه اتمکه
عمرو اچمازدن دکلدی همان دویدی قصه های شکم
خاره کوره بوغازی وسیکی اوچندن نجه قیویه دوشمش
جانی چقسون دیوب یاب یاب بونلره یناشوب سوزه
قارشوب شوندن بوندن مصاحبت ایدوب تمام اشنا

اولدیلر بربرینه شراب صونوب مزه ویرمکه بشلدیلر عمر عیار
بونلرین شرابلرینه دارو قاتوب ایچوردی بیهوش ایلدی
فی الحال اوغلانی قاپوب اومزینه اوروب الوب یوریو
ویردی انده اولنلر بره حریف اول یکیدی الوب قنده کیدرسین
ددیلر عمر وایتدی یار انجقمدر مستانه اولدی اتاسی
اوینه ایلتورم دیوب طشره اولدی بر تنهاده صاروب
صارملیوب ارقاسنه اوروب حمزه یه کتوردی سرور
بونی کوروب ای عیار بوکیمدر ددکده عمر وایتدی بو بر
کوی کتخداسنک اوغلیدر عمر معدی بوکیجه بونلرین
اونده غایب اولمش کندویه سؤال ایدک ینلمشلر
دیوب اول یکیدک عقلن باشنه کتوردی کوزین اچوب
اول پارکاهی وایچنده اولان دلاورلری کوروب بو تعجب
دوش اولور دیوب ینه کوزلرین یومدی عمر عیار های
یکیدم کوزین اچ بوکلدوکن بر صاحبقران دیوانیدر ددکده
یکیت یرندن طوروب دترمکه بشلدی عمر بونک حالن
کوروب قورقمه یکیت اول بغلیوب قلعهٔ اسفندیاره
کوتوردکن پهلوان بو دلاورک قرنداشیدر سندن خبر
صورر نجه کلدی ونچون بغلدیکز دوغروسین سویله
ایشتسون ینه سنی قیو ویرر وارر کیدرسین ددی
یکیت

یکیت کوردی اول کندویه سویلین میخانه ده ایکی
یارانک اوجنجیسی اولان یاراندر بره کشیسن بویله
یرده نه ارارسین وبنی بونده کیم کتوردی ددکده عمرو
ایتدی بن بو صاحبقرانک عیاریم اشته سنی بن
کتوردم ددی اخر اول یکیت ایتدی اول دلاور بزم
کویومزه کلدی بزده قرشو واروب عزت وحرمت ایله
کتوروب قوندردق وقادر اولدیغمز قدر رعایت
ایدوب ضیافت ایلدک اوچ دفعه طعام استدی
ویردک یدی اندن باده استدی اون طلوم باده
کتوروب ویردک ادم کبیده ییوب ایچمز همان طلومی
ایله ایچوب برازدن بشلدی تز بکا قنز بولوب کتورک
قدحم سورسون دیمکه بو قدر دیه کوردک بهی دلاور
کیجه ایچنده بز قزی قنده بولالم هر قزک اناسی باباسی وار
ویرمزلر صبر ایله صباح اولدقده برین پیداه ایدوب
کتوره لم دیدک اولمدی الندن قورتله مدق البته
کتورک یوخسه سیزی قتل ایده رم ددی بزده عاجز
اولوب شرابنه دارو قاتوب بنده چکدک اشته قلعهٔ
اسفندیار سلطانی استفنوس یونانیه کوتوردک اولده
حبس ایلدی دیوب جمله حکایت ایلدی حمزه الم چکوب

کوره شول شکم خارهٔ نابکاری نه اولمز حالده بو بزم ادیمز
چکدیرر قوک ایمدی جزاسین بولمش ددی اندن اول
یکیده وافر احسان ایدوب یوری وار صاغلغله یکیدم
سنده صوج یوق ایمش ددی اولدخی صاحبقرانه دعا
ایده رک چقوب کتدی بو طرفدن سرور عالم قارونی
دعوت ایدوب سؤال ایلدیکه بو دیارنه ویلایتدر
وخراج الاچغمز شهرلردن قنغی سی یقین در ددی
قارون بوندن اوته سی ارتق روم ویلایتی در بو ارایه
یونان ملکی دیرلر روم ایله عجمک صنوریدر حالا
بو رایه یقین اسفندیار قلعه سی واردر وراچغمز
شهرک بریسی دخی بودر ایکی قرنداشلر حکم ایدر
برینه استفنوس وبرینه ستفنوس یونانی دیرلر زیاده
پهلوانلردر ددی حمزه خوش نوله دخی کوزل
بزده اویله برسرکش ارارزکه کوشمال ویروب ایمانه
کتوره وز ددی اندن استفنوس یونانی نک اوزرینه
وارمغی مقرر ایدوب روانه اولدیلر ایرتسی قلعه
اوزرینه کلوب کوردیلر اوتوز بیک عسکریله بونلر
قلعیه ارقه ویروب اوتوررلر هرکس چادر اوکنه
چقوب حمزه نک عسکرینی تماشایه طوردیلر امیر
جهان

جهان دخی یکرمی درت بیک عسکر ایله الای الای کلوب
قوندیلر بریدن استفنوس وتستفتنوس لندهای
ویاننده اولان بکلرین وعسکرین کوروب عقللری
کتدی پس بونلری صوروب بلدیلر اندن سرور
عالم کلدی بونلری حیرت الدی بره بو حمزه تزیه بو
باشده نعجب داراته مالک اولمش وبو پهلوانلری
نچه اله کتوردی ددیلر اولکون بونلردر کلوب
قنوب قرار ایلدیلر ایرتسی سرور عالم برنامه یازوب
عمروک النه ویردی یا اخی وار بونی استفنوسه
ویروب بکا جواب کتور ددی سلطان عیاران پسر
چشم دیوب یرندن طوروب برقاچ شاکردلریله
استفنوس اوتاغی اوکنه کلوب کندوکی عرض ایدوب
الجیم حمزهٔ صاحبقراندن نامم وار شاهکزه خبر ایدک
ددی بوابلر واروب استفنوسه خبر ایدوب حمزه دن
الچی کلدی ددیلر کلسون دیو اجازت ویردی کلوب
بونلری مدح ایدوب دعا ایلدی ونامه سین چقاروب
صوندی استفنوس الوب نامهٔ اوقدی اولنده
حق تعالیٔ یاد ایدوب دیمشکه بنکم امیر عرب
حمزه ابن عبد المطلبم سزکه اولاد اسفندیاردن

استفنوس ستفنوس یونانی سز نامم وصولنده معلوم
اوله کم بو ییل خراج خدمتک نوشروان بکا امر ایلدی
ایمدی علی العجله خراجی جمع ایدوب تسلیم ایده سز
زیرا شاهک دوکونی واردر بزی اکلندرمیه سز
وبو عسکری جمع اتمدن مراد یکزندر یوخسه بزمله
جنکمیدر یدی اقلیم شاهنه قرشو قیوب نیلمک
استرسز دیمش استفنوس یونانی ایتدی ای عیار
وار حمزه یه سویله شاه اکا خراج ال دیو امر ایتدیسه
بزه ده ویرمیه سز دیو سز کلمزدن اول مکتوب کلدی
ایمدی انکچون عسکر جمع ایتدککه اکر ضربا الورم دیرسه
انکله جنک ایدوب براقچه ویرمیوز بز کندیمز کتوریرز
دیوب عمره براز فلوری ویروب کوندردیلر عمر کلوب
حمزه یه استفنوسک جوابن ددکده حمزه نه سویلر
بو نابکارلر خراجی ویرمک استمزلرده شاه بزه
مکتوب کوندردی دیو بهانه ایدرلر دیوب همان
امر ایلدی کوس حربیلر اوروب یارین جنکدر دیو
منادیلر ندا ایلدیلر هرکس تدارکده استفنوس
دخی بو خبری اشیدوب تدارکه بشلدی چونکه صباح
اولدی کنش قلهٔ قافدن باش کوستروب عالم نور
یزدان

یزدان ایله دولدی ایکی عسکر سوار اولوب طرفیندن
الایلر صافلر بغلیوب بهادرلر اوک صافه کلوب
نظر بر میدان ایدوب عجب بودم میدانه کیم کیره
دیرلرکن همان تستفنوس یونانی اتن میدانه سوروب
براز طریدی چولان ایلیوب اندن نعره اوروب ایتدی
یا حمزه ار ایسک میدانمه کل سنکله مردانه جنک
ایده لم کوره لم دولت کیمه یار اولور ددی سرور عالم
رخش جهان پیماسین سوروب تستفنوسه
برابر اولوب بعد السلام ایتدی ای نابکارلر نچون
خراجی ویرمزسیکز ددی تستفنوس ایتدی ای
سرور سزدن اوکدین شاهک عیار باشیسی
شهمرد عیار بزه نامه کتوردی شاه دیمشکه
حمزهٔ اول جانبه خراج نامیله کوندردم اما مرادم
خراج دکلدر باشمدن صومقدر ایمدی ارلکله می
اولور یوخسه حیله ایله می اولور هر نچه اولورسه
اولسون همان هلاک اتمکه سعی ایده سز دیمش
ایمدی بزده شاهک امریله جنک ایده رز ددی
حمزه باشین صالوب های بی دین بختک نعجب
بزه شرکیل اولدی هله اولمیه الا خیر دیوب خوش

امیری حمله ایله کوره لم نه چنبردن حلاج سین ددکده
تستفنوس النه نیزه سین الوب سروره اوچ نیزه حمله
ایلدی سرور منع ایدوب اوچ نیزه ده کندو اوردی
تستفنوس مردانه منع ایلدی اندن اللرینه کورزلرین
الوب اوچر حمله ده کورز ایله ایلدیلر برقاچ حمله ده
یکایک ایدوب اخر سرور عالم ایتدی ای دلاور افرین
ایو مرد ایمش سین کل ایمدی مسلیمان اول قوللوغم
قبول ایله سزدن خراج المایم شاه بندن مال استر
ایسه جوابم واردر ددی تستفنوس قاقیوب بقه
[illegible] سین بکانه غلبه ایلدکه بو تکلیفی ایدرسین
دیوب وار قوتک بازویه کتوروب سروره برکورز
اوردی امیر مردان سپر برابر ویردی اما قوللری
بوکلوب وجود صارصلوب جمله اعضالری خبردار
اولدی سرور منع ایدوب بوکره ملک بهرام کورزی
ایله برکورز اوردیکه تستفنوس کورز ویرنجه
الندن فرلایوب باش قاچروب ارقه یه الدقده
ات بوینوک قوچوب عقلی کتدی حمزه بونی کمرندن
قاپوب قولنک اوزرینه الوب یره اوردی عمرو
بغلیوب علم دبنه کتوردی استفنوس بو حالی
کوروب

کوروب حمزه یه مقابل اولوب سلام ویردی سرور
علیک الوب ای دلاور خوش کلدک نچون بزم ایله
جنک ایدرسن یا خراجی ویرک یا خود مسلیمان
اولک سیزکله یار قرنداش اوله لم ددی استفنوس
یوق سرور شمدی نکیر واولمز بنده برکره سنکله
کورشمینجه دیوب اللرینه نیزه لرین الوب جنکه
بشلدیلر ارالرندن اوچر نیزه حمله سی خطا کچوب
اندن کورزلرین اللرینه الوب برفصل کورز جنکن
ایلدیلر حمزه بونی قرنداشندن چوق زیاده بولدی
القصه بین الصلاتین اولنجه جنک ایلدیلر اخر
حمزه قاقیوب بوکا برکورز اویله اوردیکه رخشندن
سرنکون اولدی یرندن طورنجه حمزه کندونی یره
اتوب بربرینه صاریلوب براز سورشوب نهایت
کمرکمره اولوب استفنوس اوچ کره زور ایدوب
الیمادی حمزه زور اولده برالیله استفنوسی قاپوب
قولنه الوب یره اوردی دیلدیکه بنده چکه استفنوس
یونانی ایتدی سرور بنی نه بغلرسین ارتق قولک
اولورم بنی قیو ویر واروب عسکریمه نصیحت
ایدوب اوله کم انلرده قولک اولالر ددی حمزه خوش

نوله اویله اولسون دیوب بونی قیو ویردی اوته دن
استفنوسک عسکری دخی یوریمشلر ایدیکه
افندیلرینک اوغرنده جنک ایدوب قیریله لر اول
محلده استفنوس قرشو ویروب حیقردی قنده
کیدرسز طورین کوردیکز اشته بن جواب ویره مدم
سز نیله سکز کرک ددی بونلر بز چوقلق ایله حمزه
ارایه الوب هلاک ایدرز ددی استفنوس ایتدی
یا انلرین عسکری یوقمی خصوصا لندهانک ضرب
حربنه کیمک طاقتی اولور بو دلاور بر مروت صاحبی
سرور انجق بونک یاننده جمله مز عزت بولورز ددی
بونلر نوله امر شاهکدر هر نه بیورر سکز سیزه
بزم مخالفتمز یوقدر هر وجهله امریکزه رام حکمکزه
محکومز ددیلر اندن ایکی بلوک عسکر دونوب
قوندیلر سرور پارکاهنه کلوب قرار ایلدی
استفنوسی واروب کتوردیلر سرور بندین الوب
ارقاسنه خلعت کیوروب التنه ات چکوب
بندیروب قرنداشنه کوندردی اولدخی سوروب
قرنداشنه کلوب حمزه کندویه اتدوکی مروت
احسانی سویلدی استفنوس ایتدی برادر همان
سوزین

سوزین ایوسی بودر که جمله عسکریمز ایله همان واروب
اوکنده مسلیمان اولایوز اکر بونک دینی حق اولمسه
اون درت اون بش یاشنده بو قدر قوت و داراته
مالک اولمزدی زور بازوسنه خود رستم و سام
سوارلر و قهرمانلر خائل اولمز ایمدی بزده واروب
مسلیمان کندویه بنده اولوب اولنجه سیف صالق
اوروب عالمی کشت کزار ایدرز هم خراجدن خلاص
اولورز یا نوشروانه قول اولمشوز لندها و عمر معدیدن
بیوک کیمسه لر دکلوزه ددی کوچک قرنداشیده
برادر بک معقول ایو تدبیر ایتمشسین ددی
بو قول اوزرینه همان قلعه لرینه کیروب عمر معدی
حبس اولدوغی یره کلوب کوردیلر سرور عادیان
بند و زنجیر ایچنده بکلک ارسلان کبی کومرنوب
طورر عجب بوره نره در و بنی بونده کیم کتوردی ینه
نفسم بلایه اوغرادم بنم بویله اولدوغمدن حمزه نک
خبری یوقمی اوله دیردی انی کوردی استفنوس
قرنداشیله کلوب سلام ویردیلر عمر معدی علیک
الوب سز کیملرسز و بنی بونده نچون حبس ایلدیکز
ددی بونلر ایتدیلر سنی بر کویدن طوتمشلر بونده

کتوردیلر بزده حبس ایلدک زیرا اولدن سیز کله خصومتمز
واردی شمدی حمزه کلدی جنک ایلدک بزه غلبه
ایلدی قول اولدق ایمدی سنده بزم صوچیمز عفو
ایله دیوب عذرلر دیلدیلر اندن بندین الدیلر
عمر معدی زنداندن چقمق استمز بو قدر کوندر
بکا طیونجه طعام ویرمدیکز اصلا عذریکز مقبولم
دکلدر ددی بونلر خطا اتمشوز سرور کل ایمدی
هله زنداندن چیق سرایه ورالم تک یمک یی بر
قیون برقاج طاوق کتوری ویردیلر عمر معدی ایتدی
اولقدرجه یمک بنم صفرم بیله باصدرمز بن هر کون
کندو سرایمده صفره کشی بر دوه کوچکی یرم اندن صکره
قبامانجه ده اوچ کون اوکونده اوچ دوه کوچکی دخی
بشر سائر طعامدن غیری ددی بونلر ایتدیلر قاضی
قپوسنده قشله دیوب اخر واردیلر استفنوسک
مطبخندن صیرق حماللریله وافر یمک کتوردیلر عمر
معدی تمام مرادنجه ییوب ایچدی اندن جمله الات
اسبابن کتوردیلر تمام کینوب قوشاندی اتن
چکی ویردیلر سوار اولوب اندن بو ایکی قرنداشلر
یاننه دوشوب حمزه نک پارکاهنه کلدیلر حمزه
قرشو

قرشو چقوب بولشوب کورشدیلر اندن امیر مردان
عمر معدیه ایتدی ای برادر کنه ضیافته می واردیکز
بر قاچ کوندر قنده ایدک ددی عمر معدی کولوب
افرین سرور بزی اونتدیکز هیچ یوقلمدیکز ددی
حمزه ایتدی یوقلتدم اول قونق اولدوغن کوی
کتخداسنک اوغلن کتورتدم سؤال ایلدک صفایه
واصل اولمش سین بزده حظ ایتدک اچمان قودق
قوک صفاده اولسون صفاسنه مانع اولمیه لم دیدک
دینجه بکلر کولشدیلر اندن استفنوس قرنداشی
ایله کلوب سرورک اوکنده باش قیوب ایمانه کلدیلر
جمله اوتوز بیک عسکرلری ایله بیله مسلمان
اولدیلر بعده استفنوس قلعه سنه واروب ضیافت
تدارکن کوروب حمزه جمله بکلریله سراینه کتوروب
عرض محبتلر ایلدیلر عمر عیار عرب دلنجه بونلردن
غافل اولمه زیرا ایکی مسلمان اولدیلر شاید کوکلرنده
حیله لری وار اوله ددی حمزه ایتدی دکمه ده بو
یکیتلرده اویله بر نیت اوله اکر وارسه کنه کندولره
ضرر ددی بو ایکی قرنداشلر ایسه اتک درمیان
ایدوب ایاق اوزره خدمت ایدرلردی حمزه باش

کتوروب ای دلاورلر لطف ایدک اوتورک خذمتی غیری
کیمسه لر اتسونلر سز خذمتی تمام یرینه کتوردیکز
ددی بونلرده امر صاحبقرانک دیوب دیز چوکوب
اوتوردیلر مجلس قوروب اوچکون ضیافتلر صفالر
ایلدیلر اوته دن قارون عجم بونلرین اسلامه
کلدیکن اشیدوب عظیم الم چکدی شاه بوکا خراج
ال دیو کوندردی بو همان کلنجه بر ویلایتی فتح ایدوب
کوندردی سوز اکلینلر نیلسون ویرمیوب جنک ایتدیلر
صکره مسلیمان اولدیلر ظاهر مسلیماندن خراج
الاچق دکیله ددیلر بو طرفدن حمزه صاحبقران ایتدی
ای دلاورلر چونکه بنم قوللوغم اختیار ایتدیکز ایمدی
بزمده سیزه بر تکلیفمز واردرکه اوستادم حضرت
خضر علیه السلام بکا سن صاحبقران اولورسون دیو
مژده ایلدکده بیک یدییوز زرین خلقه کتوروب
ایتدیکه یا حمزه هر قچن بر بنام پهلوان اله کتوردکده بو
خلقه نک برین قولاغنه کچوردی ایمدی مرادم
بودرکه بر دانه سیزک قولاغکزه کچورم تاکه بنده
کرچکدن بنده اولدیغکزی بیلم ددی بونلر نوله امر
صاحبقرانک جانمزه منت تک بزی خلقه بکوش بنده
اولمغه

اولمغه قبول ایله ددی اندن حمزه عمره اشارت ایدوب
اولده انبان کرامیه ال اوروب ایکی دانه التون خلقه
چقاروب بونلرین قولقلرینه کچوردی راوی ایدر
مکر بو انه کلنجه لندهانک دخی قولاغنده منکوش
یوغیدی اولمحلده طولایی بقدی کوردی جمله نامدار
لرین قولاغنده بر منکوش وار کندونک یوق دوندی
یا صاحبقران بو قره قولنه دخی بو خلقه نک برین نه
خوش ویرمدیکز یوخسه بزی قوللغه قبول اتمدیکز
ددی حمزه ایتدی ای سلطان هندستان سن بنم
دنیا و اخرت قرنداشم سین هیچ اولورمیکه بن
سنک قولاغنه خلقه کچورم ددی لندها ایتدی
یوق سرور خاطرم خوش اولمز تاکه بکاده اول
خلقه نک برین ویرمینجه بقه عمر معدی دخی سود
قرنداشکدر انکده قولاغنده وار ایمدی البته برنده
بنم قولاغمه کچورک دیوب یلواروب اقدام ایلدی
اخر حمزه عمره امر ایلدی بر تحفه مجوهر خلقه چقاروب
امیر جهان کندو خنجریله لندهانک صاغ قولاغنک
دلوب اول یادکار منکوشی کچوردی جمله بکلر مبارک
اولسون دیوب دعا ایلدیلر اندن بر قاچ کون دخی

اول اراده عشرت ایدوب بعده صاحبقران قارونه
خبر کوندردی شمدن کیرو بر دیاره دخی کیده لم
بونده یتر اوتوردق ددی قارون نوله دیوب حاضر
اولدی بریدن حمزه استفنوسه بقوب ایتدی
سرور سیزی خدایه اصمرلدم شمدنکیرو بز کیده رز
سز کندو عالمیکزده اولک نهایت اکر بر جانبه غزا لازم
کلورسه سزه خبر ایده رم کله سز ددی بونلر
ایاغنه طوروب خیر سرور لطف ایله بزی جمالندن
دور ایلمه بز شمدنکیرو اولونجه سندن آیرلمیوز
ددیلر حمزه خوش سز بیلورسز اما چوقلق عسکر
کوتورمک یوللرده مزاحمه وکثرت اولور وجنکه کتمیوزکه
عسکر لازم اوله ددی بونلرده نوله دیوب عسکرندن
اوچ بیک عسکر الوب سائرینه اجازت ویردیلر
اندن بونلر بر کون کوچ ایدوب یوله روانه اولدیلر
ییه ایچه قونه کوچه شهر انطاقیه یه کلدیلر مکر
بو شهری انطاقیه پادشاهنه فردوس شاه دیرلر
ایدی بو خود افلاطون حکیم نسلندن سلیمان
ایدی و بو شهری افلاطون حکیم بنا ایتمشدی
شهرک ایچروسنده وطشره سنده چوق اثرلری
وار

وار ایدی چونکه حمزه صاحبقران کلدی فردوس شاهه
خبر اولدی شاه نوشروان خراج ایچون اول نامی جهانه
داستان اولان عبد المطلب اوغلی حمزه کوندرمش یاننده
چوق عسکری وار یارین کلوب بورایه قونار ددیلر
فردوس شاه حظ ایدوب نوله خوش کلدیلر اول
یکیدک ایو نامک ایشیدیرز بهانه ایله یوزین کورورز
دیوب قرشولمغه تدارکه بشلدی ایرتسی حمزه در بو قدر
عسکر ایله بلوک بلوک الای الای کلوب قوندیلر
فردوس شاهک فیروز نام بر اوغلی وار ایدی بر قاچ
متعین وزیرلری ایله انی استقباله کوندردی فیروز
شاه واروب حمزه یه بولشوب الین اوپدی وحمزه ده
کیم اولدوغن بیلوب نواخت ایلدی اندن یناشوب
همعنان اولوب تا شهرک مقابله سنه کلدیلر کوردیلر
بو شهرک اوکنده بر عظیم نهر اقار و بر نیچه کمرلر اوزره
بر عظیم کوپری یاپلمش عسکرین چوغی صوین
صحرا جانبنده قنوب حمزه کندو توابعیله کوپرودن
کچوب شهر جانبنه قوندیلر اما صو یوکچرکن صوین
کلدوکی طرفندن کوز ایریمی یرده بر یوجه طاشدن
میل دکمشلر امیر مردان کوروب فیروز شاهدن

سؤال ایلدی شهزاده اصلی واردر بیورک هله کیده لم
اتامدن سؤال ایدک ددی حمزه ده خوش یانوارسن
دیسک اولمزمی اتاکه حواله ایده جک نه وار ددی
شهزاده هله یوق قورقرم اتام بکا دار یلور دیوب
سویلمدی حمزه دخی بتر خریص اولدی سویلشرک
قناق یرینه کلدیلر اوته دن فردوس شاهده قرشو
کلوب ات اوزرندن حمزه ایله بولشوب کورشوب
حال خاطر صورشدیلر فردوس شاه ای نور دیدم خوش
کلدک دیاریمزی قدومکله مشرف ایلدک ددی
سرور دخی خوش بولدق بیرم بزده سیزک کبی بیرلری
کورمدن صفا ایدرز خصوصا اهل اسلامدن اولوب
افلاطون حکیمک یادکاری اوله سین ددی اندن
فردوس شاه ایله مصاحبت ایدرک پارکاهه
کلوب قرار ایلدیلر بعده فردوس شاه سراینه وارو
حمزه یه وبکلرینه نزول نعمتلر کوندردی اندن ایرتسی
فردوس شاه وافر پیشکشلر وتحفه لر ایله امیر
مردانک حضورینه کلدی سرور فردوس شاهه
عزت ایدوب فردوس شاهی تخته چقاردی پیشکش
قبول ایلدی بعده حمزه نک صفره دیوانی دوشندی
ونعمت

ونعمت چکلدی صلا اولندقده هرکس مراد اوزره یدیلر
اوزرینه سکری شربتلر ایچیلوب پیرلر دلندن دعالر
اولندی بعده اثنای کلامدن فردوس شاه ای کوزم
نوری کوستا خلق اولمسون نه خدمته کلدیکز بزیده
اکاه ایدک اکا کوره تدارکده اوله لم ددی امیر عرب ای
شهریار شاه نوشروان بزی خراج جمعنه کوندردی اما
بز بو خدمتک عهده سندن کله میه یز کبی زیرا بر قلعیه
واردق شاهی مسلمان اولدی اندن خراج المدق سزه
کلدک اشته سزده اهل اسلامدن ایمش سز کافره مسلمان
خراج ویرمک لایق دکلدر بلمم نجه اولور ددی فردوس
شاه ایتدی ای دلاور نه چاره ویرورز حکم غالبکدر
شاه نوشروان امر ایتدکدن صکره الیمزدن نه کلور
بو قدر ییلدن برو ویره کلدک ینه ویرورز ددی حمزه
یوق بیرم اویله دیمه ایرق بنم صاغلغمده بن اسلامدن
خراج الدرمم حق تعالی یا بکا صاحبقرانلق نچون ویردی
ینه کافر مسلمانلردن خراج اله ددی فردوس شاه شاد
اولوب حمزه یه دعالر ایلدی ای سرور چونکه بو دیاره
کلدک بونده تماشاکاهلر غایت چوقدر بر قاچ کون
بوراده ارام ایدک سیز کله صحبت ایده لم ددی حمزه نوله

دیوب رضا ویردی اندن بینه بونلر عشرتله پشلای یلر جمزه
باشی قالدیروب ای شهریار شول قرشوده کورینن میل
ندر وندن اوتوری بنا ایلمشلر شهزاده یه صوردم
خبر ویرمدی لطف ایدوب سز سویلین ددی فردوس
شاه شن شادمان ایکن رنگ روی تبدیل اولوب
الم اضطرابه دوشدی ای کوزم نوری بنلرسن برنسنه دن
اوتری پاپیردق سینه بلمک لازم دکل صفامزه مانع
اولور قومقیسی اوله ددی حمزه یوق شاهم لطف ایله
بزم اصلین بیان ایله البته مراد مدر ددی فردوس شاه
کوردی اوملن منع ایتدی کجه حمزه خریصی اولوب زیاده
اقدام ایدر دونوب ایتدی کوزم نوری برقاچ یبل وارایدی که
بورایه یقین یرده براژدرها پیدا اولدی قدی یوزوقاچ
وار اوله باشی کنبده بکزر ایکی کوزلری قالقان کبی
اول اژدرها کاهی برکزه رک بوجانبه کلور طشره ده هرنه
بولورسه اتدن ادمدن وسائر حیوانات دن دم چکوب
برلقمه ایدوب یودار اندن کنه مکانته کیدر اول جانبده
برمغاره وارر اندن مکان ایدنمشی بزم چوق الم ویردی
برقاچ دفعه عسکر جمع ایدوب اوزرینه وارردق
یانته وارمغه قادر اوملدق اول بزم چوق ادمی من
وطوارمیز

وطوارمیز هلاک ایلدی اخر فراغت ایلدک امّا اول کاهی
اکسزین بوجانبه کلوب چوق صقاتلق ایدر اولدی
بزده مشاورم ایدوب بویله اوچ یرده برر میل دکدک
بربرندن ایراق هربرینه ادملر قیوب بکجیلر تعیین
ایلدک کوزه درلس هرقچن اوته دن اژدرها حرکت
ایدوب بوجانبه یورسه اوجنجی میلده بکجیلرین
کوسلری وارر چالارلر ایکنجی میلده اولانلر اشیدر
انلرده کوسلرین چالارلر اوتکی میلده اولانلر اشیدوب
انلرده کوسلرین اورلر ولایت خلقیده اشیدوب
بیلورلر طشره ده نلری وارسه ایچروچکرلر نهایت
برقاچ سعات طوارطشره ده براژدرهالر انلری یودوب اندن کیدر برقاچ کون حضور ایده رک
اشته اول میلدن اصلی بودر ددی حمزه همان ایکی دیزی
اوزره کلوب برای شاهم چونکه بویله برحال وارر بکا
بخون دیمن سز اصل بزم لازم اولان بودر که اویله برموزی
جانوری قتل ایدوب بودیاری شرتدن امین ایده یز
ددی فردوس شاه ای کوزم نوری انکله انسان
مقابل اولوب جنک ایلمک امر محالدر برمیل یردن
دم چکوب اکر قهرمان اولورسه ده برمیل یودوب

حاشیه: حاشیه بوکتابی / عجلقدن محروم / اولدن محذیلان / قوناغنده قاجان / قاضی قاعت / الله دی / مساک

یوغ ایدر ویا خود زهرین صچار قرشوسنده طاشی
اولسه یاقوب کول ایدرسن ایسه دخی اژدر جنکی ندر
بلمزسین کوره ایشیدیجک جنکنه طالب اولدک
قورقرم برخطا اولورده قیامته دک عالم بزه طعن
ایدرلرکه شویله نوجوان نوظهوری انجلین اژدرک
اغزینه آتدی دیه لر ددی حمزه ایتدی ای شهریار الم
چکمه همان دعاک بزم ایله اولسون حقدن امیدم بودرکه
ان شاء الله بو ضعیف الحال اولان بنده سنه خدای
متعال فرصت ویره اول موذی قتل ایدوب برالای
بیچاره قومی شرندن قورتارم ددی فردوس شاه
خوش سن بیلورسین اما کتمه سک ایو ایدی ددی
حمزه یوق البته بن اکا کتمینجه اولمز کیده رم همان بکا
قولاغوز ویرک ددکده بکلر بزده بیله کیده لم می نقدر
عسکر کتوررسون ددیلر حمزه ایتدی اژدر جنکنه
عسکرنیلرسز بونده اوتوروب دعایه مشغول اولک
بن واروب خدا فرصت ویررسه هلاک ایده رم اکر
اول بنی هلاک ایدرسه بنم سلامم اتامه ایرکوره سز
ددی بونلر غمکین اولدیلر راوی ایدر چونکه حمزه
اژدر جنکنه کتمک مقرر اولدی اولکیجه حاظر اولوب
صباح

صباح یرندن طوروب امر ایلدی رخش اسحاقی اکرلدیلر
الات حربن قوشانوب رخشنه سوار اولدی اولمحل
لندها ای دلاور بن سندن ایرلم بیله کیده رم ددی
حمزه نوله سن بیلورسین کیده لم ددی همان عمر معدی
سرور بنده کیده رم دیوب یرندن طوردی حمزه اکا ده
اجازت ویردی عمر عیار دخی ظاهر بزده خدمتده یز
دیوب سرموزه لرین کیمکه بشلدی اندن بونلر درت
کشی اولوب قولاغوز الوب اولکی میله دوغری
چکلدیلر بو خبر چونکه قارونه ایرشدی شاد اولوب
ایتدی دیک ایمدی بکلر حاظر اولک فرصت زمانیدر
دکمه ده حمزه اژدر جنکندن صاغ کلمز بزده عسکرینه
اورهلم قلیجی خصوصا لندها و عمر معدی و عمر عیار
بیله کتمشلر سائرینه نه اعتبار دیوب حاظر النوب
طوردیلر اشته بونلر بونده بو طرفدن امیر مردان
کیده رک اولکی میل برابرینه کلدی اول میلده اولان
دیده بانلر کوردیلرکه اوچ سوار وبر پیاده شهر
طرفندن کلوب ایردیلر کچوب اژدرها طرفنه کیدرلر
اما بو دیار ادمنه بکزه مزلر ایکیسی کتاه قد اما
ایکیسی بالاقد خصوصا لندهانک باشی اول یوجه

میلرک یوقاروکیدرر بونلرتعجب ایدوب بربرینه بقوب
ایتدیلر بونلر ناصل ادملردرکی کمسه لرم یکزمز
امّا عجب اژدرها حوالی ایشتدیلرمی اوله هله بریوک
سویلیه لم کورملم نه دیرلرشایدی مسافر اولوب بواژدری
یلمزلر اوله دیوب هپسی براوغوردن فریاد ایدوب ای
ادم اوغلانلری قاچکزمصوصادیکزمی اولومه قرشو
کیدرسنز اوکوکزده اولان اژدرک وصیفک ایشتمدیکزمی
انک دم چکمه سنه یرلو طاشلر تحمل اتمز لابد قوی یارا
اغز نی ک چقان زهر آتشنه طاغلر دریالر تحمل اتمز ایدی
سز اوج درت ادم نیلسه کز کرکدر اکابر لقمه اولیوب
نفسنی ک ارزسز دیلر حمزه ایتدی ایشتدک بزده
انکچون کیدرز که واروب اول اژدری اولدیروب
سزی بویله بکلمکدن قورتارملم دیدی عمر معدی ایتدی
ای دلاور کله شول سوداده فراغت ایله اول دکلری
اوزره ایسه بخه جنك اولور کوزکورمکندوکی نیاراتشه
اتمقدره نه عالم وارددی حمزه ایتدی یاعمی معدی لطف
ایله بزه الم ویرمه واردون یارکاهنده صفاکدره اول
هم بطّال کمسه سیه حیف محلده بزه ایاق باغی اولورسون
ددی عمر معدی یوق سزوراویله دیمه بزکندوسزدن

کچدک

کچدک سکا اچیرم بویله بن اولمزیرده ضایع اولوب
کیدرسه سیه دیو حمزه یوقابنی سورسک وارچادره
کیت ددی عمر معدی ینك کلدوکنه بشیمانلغی واردی
حمزه ده بویله اقرام ایدیکز کیدودونوب کیتدی
اندن بونلر اوچی چکلوب کیتدیلر ایکنجی میله کلدکده
اندن اولان بکجیلرده بونلری چاغرشدیلر بره ادملر
زه یه کیدرسز ایلرودهشویله براژدرواردر
دیوچوق درلو خوفناك سوزلر سویلدیلر اخر
لندهایتدی ای سروركله کرم ایله دونه لم شول
قدر ادم یمیه خیره یورمیورلر واروب بوکا برخیری
تی بیه تدارك ایدملم بویله اولمز ادم دکل که جنك
ایده سیه بونك جنکی مخالفدر ددی حمزه ایتدی یا
لندهاسکا بوسوز لایق دکل ایدی زیرا اولان اولوسك
اکارمی یابزه صاحبقران دیو بخون دیرلر بویله یردن یوز
دونمزدکوه صکره کشی صاحبقران اولورمی جان ویرمیجه
جانان الهکیرمز هله خیر بیسی سویلیسه بوسوزی عیب
دکل ایدی امّا سن مرتبه صاحبقرانه اولدوغنی ازچوق
اکلرسیه ایدی کرم ایله سزه دون کیت ددی لندهها
بی سروراکاوالله بن اولومدن قورقدوغمدن اوتوری

بدء انکیزه کی بحر اسمی رحیمه نفیده بدی انکیزه کی کونش فیلوسوفلرک اسم اعظم اولدیغنی ایدوب

سویلیم نهایت بیلورسین سنی سودیکمدن صاقنورم
تک سکا بر ضرر اولمسون بن قولک سنک یولنده
ورایم اژدر ایله جنک ایده یم یا بودرکه بر یوز اغاردم
یا بودرکه سنک اوغرنده هلاک اولام اندن صکره
نیلرسک ایله بنم کوزم کورمز ددی حمزه ایتدی بیلورم
بنی سورسین اما لطف کرم ایله بنی کندو حالمه قوبن
یالکز کیده رم وارسن عسکرده اوتور بکا دعا
ایله کوره لم احوال نجه اولور دیوب انی ویردی لندها
عاجز اولوب اول دخی سویلدوکنه پشیمان اولدی
اخر اغلیوراق کیرو دونوب کتدی بو طرفدن حمزه
عمرو ایله چکلوب کتدیلر اوچنجی میله کلدکده انده
دخی بکجیلر حیقروب کتمک ادملر اژدرها مقامنه
کلدیکز هلاک اولورسز ددیلر حد زاتنده کوردیلر
اول صحرانک اوتلری قورومش اغاچلریده یانوب
قبقره اولمش بوکز عمرده وهمه دوشوب اوفاچق
اوفاچق کزنمکه بشلدی زیرا بر راویلر ایدر قولاغوزلر
دخی بونده کلدکده ارتق ایلرو کیده میوز اشته شول
کوهک نصفنده بر مغاره واردر اژدرها اول مغاره ده
یاتور ددیلر حمزه اجازت ویردی انلرده دوندیلر
بوکز

بوکز اشته عمرده یالکز قالوب چکنمکه بشلدی حمزه
ندر عیار سنده قالمق می استرسین ایمدی قال ددکی
عمرو ایتدی بنم ایشم قولای اویله بر حال اولورسه
بن قچار قورتلورم اما سن نجه ایدرسین ددی
حمزه ایتدی اورالر معلوم اما هله انلر کتدی سنده
بو اراده طوروب بنی کوزت اوچ کره نعره اورسم کرکدر
بر اژدره بولشدقده بر ده جنکه بشلدقده بر ده اژدری
اولدردکده بو نوع اوزره اوچ نعرم کلورسه بیله سنکه
اژدری قتل ایلدم اما بویله اولمیوب عکسی واقع
اولورسه عسکره واروب خبر ویره سنکه با
شلری قیدین کورسنلر ددی عمر عیارده اول میل
یاننده قالدی همان امیر مردان تک تنها توکل حق ایدوب
اول اژدرک مکاننه دوغری روانه اولوب اولقدر
کتدیکه اژدرک کزدیکی یرلره کلدی بوکز اژدرک
قخوسی رخش اسحق الوب بورنن خورلدوب ایاغی
ایله اشنوب ارکلمکه بشلدی حمزه ایتدی ای رخش
مبارک سنده می بزه بیوفالق ایدرسین اشته هله
یارانلرم جمله بزی ترک ایتدیلر سنده بویله ایتمک
انصاف دکل ایدی یا دیوب سرورک بر عجب کوجنه

کلوب کوزلری یاشیله دولدی بر قاچ ادیم دخی زور
ایله سوردی کوردی ات دخی وفا اتمدی اخر اتندن
دوریلوب اندن اتن صغریسنه بر تازیانه چاربدی
ات کوتی اچیسندن قیچلرین آتوب قاچوب کتدی
عمرک یاننه اوغرایوب کچوب کتدی عمرو بونی کوروب
عجب ندر اصلی حمزه دخی اژدره وارهسی اولمدی یا بو
اتی نچون قاچوردی دیوب عقلیله بلدیکه ات دخی
ایشلمدی حمزه ده قیو ویردی عمرو بونده اوته ده
ایسه سرور عالم اتک درمیان ایدوب سیمرغ وار
اژدرک یاتدوغی مغارهنک اوزرینه طوغری چکلدی
اوچ میل یر قالدقده کوردی اول مغارهنک ایچندن
قره قزل توتونلر کوکه دیرک دیرک اولمش مکر اژدرهانک
نفسی ایدی حمزه بو حالی کوروب چوش خروشه کلوب
بر نعرهٔ الله اکبر شویله چیقردیکه اول صحرا کوهسار
درلو درلو صدالر ویروب زمین زمان کوم کوم اوتوب
زلزله ولوله یه کلدی عمر اول نعرهٔ اشیدوب بلدیکه
هنوز حمزه اژدره بولشدی امّا اژدرده اکسوزین
بو نعرهٔ اشیدوب بلکلدی وکوزین اچوب صحرایه
بقوب کوردی بر جانلو قملدار کندویه دوغری

سوروب

سوروب کلور همان بر یول مغاره مثال اغزین اچوب
بر دم چکدیکه حمزه انی کوردی همان یاننده اولان خار
خاشاک وسنک درخت یوارلنوب اژدرک اغزینه
کتدی حمزه درسنده رهیوب یوزی اوستنه یقله
یازدی کندوی دیوشروب ایقلرین زمینه طیایوب
بر زمان صپان دموری کبی یری یاروب کتدی بریدن
اژدرده بر یول اغزین یوموب صقدی کوردی شکار
یوق دیشنه وافر طاشی دوقندی طشره بوفکروب
اندن بقوب کوردی استدوکی شکار صحرایه طورر
قاقیوب بر دم دخی چکدی حمزه ایقلرین یره محکم
طیامشدی شویله کم دیزلری دک ایقلری یره
کومولب انکله دخی اولمیوب یری یراراق کوردی
اژدرک اغزینه کیده یورر هله خدا ایقلرین بر یرلو
قیایه راست کتوروب محکم ایقلرین طیایوب ارتق
ایلرو کتمدی اژدرهاینه اغزنده طعمه سین بولمیوب
طاش طپراق بولوب طشره بوفکروب ینه نظر ایدوب
کوردی اول ادم ینه قرشوسنده طورر وایکه قاقدی
یلدیرم کبی شاقدی برکز دخی قوتله دم چکدی حمزه نک
بر دیزی یره کلوب ایکی پنجه لری زمینه کلوب آز قالدیکه

یوارلنوب اژدرک اغزینه کیده سرور غیرت ایدوب
ایکی الیله اول طاشه صارلدی القصه اژدر حمزهٔ
المایچق شویله غژغردیکه اغزندن پارم پارم اتشلر
چقوب دنیایی طوتدی چونکه شکارین الیمدی یرندن
طوروب کمر کمر اولوب خشم وکین ایله حمزه نک
اوزرینه یوریدی امیر مردان کوردی اژدرک باشی
حمام قبه سنه بکزر وایکی کوزلری ایکی مشعل
کبی ینار بر هیبتله کلیشی واردرکه کورن ادمک زهره سی
چاک اولور حمزه بو حالی کوروب دخی اژدر جنکن کورمدی
ایدی شاشدی کاه قلیچه یاپشور کاه نیزه یه اول حالده
انی کوردی اوستادی حضرت خضر ظاهر اولوب
حمزه نک النه اوچ اوق ایله بر یای صوندی ایتدی
ای دلاور ال بو اوق ایله اورکم هلاک ایده سین
سائر نسنه کار ایلمز ویاننه وارلمز ددی کوزندن
نهان اولدی سرور شکر یزدان ایدوب همان اول
تیرک برینی کمانه قیوب الننه بر اوق اوردی اوق
کار اتمیوب کیرو صچرادی حمزه بر اواز ایشتدی یکه
کوزندن اوردیو سرور بوکز خضرک بر اوقوک
دخی کمان زهنه قیوب اژدرک صاغ کوزینه بر اوق
شویله

شویله اوردیکه قفاسین یاروب چقوب کتدی اژدر
بو آچیٔ کوروب بر یول زهرک قوصوب حمزه اوزرینه
آتدی حمزه بر جانبه آتلدی زهر یره اینوب ینه طوقوندی
ایسه یاقوب کول ایلدی یری قیناتدی حمزه بر اوق
دخی آتوب صول کوزین چقاردی بوکز اژدر در اغزین
اچوب یوریدیکه حمزهٔ یوده سرور بر اوق آتدیکه
اغزندن اوروب اول دخی قفاسندن چقدی اژدر
ارتق هلاک اولاجغن بیلوب ناکاه کندوی میزانه
الوب کتوروب حمزه نک اوزرینه اتدی سرور جان
حولیله کتوروب کندوی بر جانبه اتدی اون ایکی
ادیم یره دوشدی اما اژدر حمزه نک طوردوغی
یره اویله طقوندیکه زمین شق اولوب بر عظیم خندک
اولدی همان حمزه بر جانبه چکلوب کتدی زیرا دویدیکه
اژدرک زهری کندویه کار ایلدی صویه ایریشم
یوخسه بسنی هلاک ایدر ددی بریده اژدر دوکنه
دوکنه هلاک اولدی اما یری خندک خندک ایدوب
وجودک جمله ریزه ریزه ایلدی بریدن حمزه صویه
کلوب بر ازالین یوزین یویوب ایچدی اوتوره یم دیر
ایکن عقلی کیدوب بر جانبه دوشوب یاتوب قالدی

امّا بو طرفدن عمر عیّار اولکون ایکندی زماننه دق
صبر ایدوب کوردی حمزه نک نعره لری کلدی امّا کندو
ظهور اتمدی عجب اصلی نه اوله دیوب دخی ایلرو
واروب کوردی بر نسنه صحرانک اورتاسنده دپه
دپه اولوب یاتور بو نه اوله دیوب یاب یاب یقین
کلدی کوردی اژدر اولمش یوزین کوزین یره سوردی
چوق شکرلر ایلدی امّا حمزه میدانده یوق عجب نچه
اولدی اوله کم هلاک اولمیه ودولا شرق باشی اوجنه
کلوب کوردی اژدرک کوزلری یوق امّا باشی کنبده
بکزر کوکلندن ایتدی کاملک کتسه وجودی
نچه ایجادی قالور ار اولور ادی قالور ات اولور
میدانی قالور دیوب اول اولمش اژدرک کردانه
بر تبر اویله اوردیکه طوپ کبی یره براقدی اندن ارایه رق
کلوب صوکنارنده حمزه یه بولدی لا یعقل یاتور بلدیکه
اژدرک زهری سروره تأثیر ایدوب بویله اولمش
مکر مقدم شاهدن الدوغی تریاک فاروقدن بر
مقدار کندوده الیقومشدی بلکه بر زمان لازم اولور
دیو همان تزیه چقاروب حمزه یه قحولتدی اندن الین
ایاغین اوغاراق عقلی باشنه کلدی کوردی عمر عیّار
باشین

باشین دیزینه المش اوغارندر بو حال عیّار بکا نولدی
ددکده عمر ایتدی اشته اژدری اولدیروب بورایه
کلنجه اژدرک زهری تأثیر ایدوب دوشوب
قالمش سین ددی واول تریاکدن براز ازوب ایچوردی
سرورک سستلکی کتدی اندن انبان کرامه دن
طعام چقاروب یدیلر شکرین ددیلر عمر عیّار ایتدی
افرین عرب ایو چکردارلق ایدوب بویله اژدری
اولدیروب جهانده ایو نام قودک امّا بنده بر ایویرارلق
ایلدمکه اولمز ددی حمزه عیّار نیلدک کوره لم سویله
ددکده عمرو ایتدی سنی ار ایوراق اژدری واروب کوردم
اولدرمش سین یاتور بنده بر تبر اوروب باشین کویده سندن
ایروب یره براقدم ددی حمزه افرین ایو بهادرلق ایلمش سین
سن انجلین اژدرک کردانک بر تبر ایله چقارمسین
ددی اندن عیّار وار رخشم کتور اولده بزه بی وفالق
ایدوب براغوب کتدی ددی عمرده نوله دیوب چقوب
کتدی اخشام ایدی حمزه ده اول اراده قالدی ازین
جانب راوی ایدر مکر بریدن قارون عجم جاسوسلر
قومشدیکه حمزه نک اژدر ایله جنکی نچه اولور دیو
اول عمر معدی کلوب بارکاهنده عشرته اوتوردی

نجون دوندک دیلر حمزه اسمی البته دون ددی
بنده دوندم ددی امّا الذی هاول اراده برزمان اکلندی
کورهم حمزه نک احوالی نجه اولور صکره بنه ایتدی
حمزه صاحبقرانه انک حقنده نه کلور بن وارروب عسکره
کیده یم دیوب رخصت وانه اولدی امّا یالکز بول یاکلوب
برجانبه کتدی براز دن بکلس کوردیلر که حمزه نک
آتی قچاراق واویانک سوریه رک کلدی بکلس شاشوب
عجب نه حال اولدی دیوب قورقدیلر اژدر حمزه یی
هلاک ایتمیسه یابورخشی نجه قورتلدی یالندها
نجه اولدی هله عجب یتیار خود جایک کشیده اویله
برتهلکه یرینه وارمزیانه حال اولدی دیوب حیرتده
قالدیلر سیف ذوالیزن عاقل کمسنه درایتدی
بکلس الم چکمک ات اژدر جنکنه وارمق امیر مردان
انکچون قیوب یرمشده ان شاء الله کندوسی صالح
واسن درددی بونلر نجه کین اولوب بوالمیله قالدیلر
امّا بوخبر قارونه ایرشدکده حرمزاده همان جمله
عسکرینه خبر ایدوب حاظر اولدیلر اختام
اولدقده عسکر اسلام غافل یاتورکن قرق بیک
کافر عسکری هرجانبدن نعره لر اوروب قلیچ قویدیلر
بکلس

بکلس بوحالی کوروب جان بشلرینه صچرادی کیتوب
اتلرینه سوار اولنجه چوق کمسنه زحمه دار اولوب
نجه لر هلاک اولدیلر هرکسه باشی قیوسی اولدی
قارون ملعون راست کلدوکی دلاوری کیمک زحمه دار
وکیمک شهید ایلدی عجم معدی ایسه شرابی چوق
ایچمشدی اتنه بنوب برجانبه کتدی شبخون
کورمش عسکر عجب شاشقنلق اولدی
اولدمده عجم یتیار جیقه کلدی بوحالی کوروب های
ملعون قارون نه عجب ایش ایتدک طورایلدی
بنده شمدی حمزه کتورم یم سنده کوره سین حالینی
نجه اولور دیوب بر قاچ بکلره بولشوب بره حمزه صالحه
اژدری اولدردی شاشمشلر هرکس چادری
اوکنده طوروب بکلس دوشمنی منع ایدک دیوب
همان حمزه نک اتن الوب عجله ایله حمزه یه کلوب
سرور اشته احوال شویله قارون سنک آتنک
بوشکلدیکین کوروب اژدرهاسنی هلاک ایلدی
دیو عسکری بصوب قلیچ قوشمش مدیتش ملعون
عالمی خرابه ویردی ددی امیر مردان غضبناک اولوب
بریوک ات ارقاسنه کلوب عجمی اوکنه قاتوب

سرعتله کلوب کوردی اورتالق بویله همان برکز نعره
اوروب ای قارون بی دین اشته بن کلدم جان الیمدن
قنده خلاص ایدر ای ملعون سن اسکی دوشمانلغی
دخی براقمدکمی طور ایمدی ای لعین ددکده حمزه بکلری
سروری اوازندن بیلوب شکر یزدان ایلدیلر و قارون
عسکری ایله محکم جنکه طوردیلر اما قارون بیدین
اکسوزین بو نعره اشیدوب عجب بو نعره حمزه نکمیدر
یوخسه بکلری حیله می ایدرلر اما حمزه اولورسه ده
اولسون هرچه بات اباد کیجه ایچنده بلکه فرصت بولوب
قتل ایده ایدم دیوب همان نعره سی کلن جانبه ات
سوردی بو محلده حمزه تکرار بر نعره دخی اوردی
قارون لعین دخی اشیدوب اشته بنم قارون نیلمکه
قادرسین دیوب قلیج چکوب اوزرینه سوردکده
حمزه های لعین سنمسین بونه ایشدرکه ایدرسین
سنی بکا یولداش قوشمشلر ایکن سن ایکیده
برده بکا و سپاهمه دوشمنلق ایدوب بویله حرکت
ایدرسین یاشمدی الیمدن نجه قورتلورسین
دیوب خشمیله ات سوروب کشی یولداشنه قصد
وخیانت ایتمک نجه اولور ایمدی کوردیوب ایرشوب
برالیله

برالیله قلیج طوتان بلکندن ضبط ایدوب و برالیله صورتنه
ال ارقاسیله بر ضرب نجه اوردی ایسه اغزندن
بورنندن قان توفنک کبی آتلوب ایقلری رکابدن
چقوب زمینه نقش اولدی عمر عیار ملعونی بنده
چکدی بو محلده لندها و فردوس شاه ایرشوب
قارون عسکرین اورتیه الوب قرمغه بشلدیلر
کافرلر بو حالی کوروب امان چاغرشدیلر بزم نه
کناهمز واردر بز امر قولیوز ددیلر حمزه اشیدوب
بونلره امان ویردیلر بکلر کلوب صاحبقران قدمنده
باش قیوب سروره دعالر ایلدیلر چوغی زحمدار
ایدیلر حق تعالی بزی سرور سنسز ایلمیه بو ملعون
بزی غافل بو حاله کتوردی حقه شکر هله اتدیکن
بولدی کمند قضایه کرفتار اولدی ددیلر بو محلده
فردوس شاه ایلرو کلوب اژدر احوالندن خبر
صوردی امیر مردان دولتنده ای شاه بعون خدا
وجودی دنیایه کلمدوکه دوندی دینجه جمله بکلر
و فردوس شاه شاد اولوب سروره تحسین ایدوب
دعالر ایلدیلر بعده سرور بیوردی قارون ملعونی
میدانه کتوردیلر امیر مردان بره ملعون بندن نه

کملك کوردك وبن سکا اینلدمکه سن بکا بویله خیانت
ایدرسین یاشمی ی کندوکی بچه کوررسین
دککی لعین اخلیوب بهم کناهم ینه راشته صبت
وبحتك امر بله ایلدم انلر بکا اولمه کم بر پرده فری
دوشورب قتل ایدم سین دیو شاه فرمان ویردی
اشته کندوخطی ایله قویونماه در چقارب کورسین
بنم انلرین سوزینه اویوب خطا ایلدم استغفرالله
بر دخی ایمتیه یم اکر بر دخی خیانت وقصد ایدرم
بالامان کسن یاشمی برسوزیمه دخی کمل امه دیو
تضرع ایلدی کمر وایلر وکلوب قویبندن اول کاغدی
چقارب کوردیلر ملعونك سوزی صحیح اول
نمشك اولان کاغدك یازیسی شاهك کندوخطی
ومهریدر کمر وکمر معدی بولنی کورب غش اولدیلر
معلوم اولدیکه بونك قینی ویرمك مرادی دکلدر
انك ماله نه اختیاجی وارد انجق سنی صاوشدیروب
بر پرده وجودیکی عدم امکه چالشور بو معقوله حیله
باز ادمك سوزینه نجون کمل ایدرسین منت
خدایه بوملعونلرم بویله مدار امتدن النه تیغ
الوب بونلرم اورقاپجی زورباز وایله ال مهری

کج

کج اوتور صفا ایله دیدیلر امیر جهان خیر بوسوز
سوزدکلدر اکرچه سوزسیزکدر امابوق انکدم
محلی واردر زیرا بن نوشروانك امکن بیوب چوق
احسانك کورمشدر شولقدر صبر ایدم رمکه
اول بکا قلیچ چکه اندن صکره ایش قولای اولور اولدی
معلوم مدرکه بوحیله لر فی الجمله بحتك ملعونکدر
برکوت اولدم بولور بیله لم امّا ملعون اشته بینه
بودفعه بینه سنی ازاد ایدرم ولکن شویله که بر
دخی خیانتك ظهورم کله برب کعبه وزمزمات
اوزره بولنورسم اولدم میجه انیم واکر یرده بولنورم
اولدم میجه بنمه یم دیو انی ایجوب بیوردی بندبن
الدیلر لعین کلوب منافقانه ایاغنه دوشوب
عذرین دیلدی امّا امیر مردانیوزینه باقمدی
لعین مردود اولوب عسکری ایچنه کلدی کوردی
اون بیکدن زیاده کافر قلیچدن کچمش زخمدار
حسابی یوق نهایت برایشدم کورمدی المندن
کبرم یازدی ایکی دفعه درکه ایشم باشه وارمدی
اوجنجیده بلهم حال بنه منجم اولوردیوب کمل ایله
قالدی بوجانبدن بکلر وفردوس شاه اوغلی

۱۶۸۹
محمد رضا

فیروزشاه بالجمله بنوب ازدرها سیرینه وارروب
کوردیلس فی الحقیقه اولمش دوشدوکی یری چارینه
چارینه خندق حفر ایدوب طاغ پارچه سی کبی یغله
قالمش حق تعالینک صنعنه وحکمنه تک چکردی الفنه
حیران اولوب تحسین ایلدیلس بحمد عیار تخر النوب
باشی بزم الیمزه کیدی ردی اکاده افرین ددیلس
بعده ازدرک باز مهره سنی بولوب انی ارقاسنده
باشنده باشه یوزوب برقایش چقاروب کمنده
بوکدیلس انده اول مقامه ایچنه کیروب سیر تماشا
ایدرکن قیطاس یونانی تک دفینه سیی بولدیلس
شویله که نهایت یوق جمله سیی طشره چقاروب
برنجشنی فردوس شاهه ویردی وبرنجشی
عسکره ویردی برنجشن کندو ایچون خزینه یقلاری
انده اوکوزلرکوتروب اول ازدری عربه ایله کتوروب
اسطاقیه قیوسنک اوزرینه زنجیر ایله اصوب
تاریخ قودیلس اهالی مملکت حمزه یه دعالر ایلدیلس
امافارروب لعین امیر مردانک بهادر لقنه حسد ایدوب
هلاک مرتبه سنه وارروب برنامه یازوب شاهه
وبحتکه اشته احوال شویله اولدی وبن شویله
ایلدم

ایلدم ایکی دفعه الیمدن ایش کلمدی بنی طوتدی
هلاک ایدم یازدی کوجله قورتلدم اوجنجیده بویو
نارنوریولنه وشاه اونجینه باشی وجانوی بیم
مقرردیوب شاهه کوندردی کنده وینه قصت
کوزلمکه باشلدی راوی ایدر بوطرفدن امیر محارب
فردوس شاهه یوزطوتوب ای شاه عالم شمدی
صکره بنم اجازت ویرک دفع ثقلت ایدم خصوصا
کون اخشام اولدی قیدلویه صحبت حرام دیمشلر
بحمدلله بوندم کلی یکمزده حکمت وارمش فائده دن
خالی اولمدی شویله برموزینک شرندن مسلمانلر
خلاص ایدوب سیرک کبی روشن ظمیر خنزیر متکره بولندی
معذوراوله شاهم دیوب دستور طلب ایدی بخشه
فردوس شاه دعا ایدوب نوله اوغلم اجازتدن خوش
کیدرسین امما لطف ایله اوچکون چکزاکلنک مسافر
یمزسین شهره وارالم سرایمزده ضیافت ایدم وبر
خاص باغیمزه وارده انده عشرت ایدوب بربرمزه عرض
محبت ایدم الصوره بودنیانک بقاسی یوقدر دی
حمزه نوله شاهم وارالم دیوب اجازت ویردی فردوس
شاه یرندن طورروب وارروب قلعه یه کیروب

کنند وخاص سرایرده دوشنه دوب تزیین ایلدی مجلس
مهیا ایدوب اوخلی حمزه یه کوندردی وارحمزه
دعوت ایله کلسون دیدی فردوس شاه اوخلی فیروزن
شهزاده حمزه یه کلوب پدری سلامک تبلغ ایدوب
جمله بکلربیله سیزی بیورسونلر دیدی دیبخه سرور
توله دیوب انلرن فیروز شاه اوکلرینه دوشوب
شهرک ایچینه کچوب چوق عجایب وغرایبلر عیان
ایدوب حدی زاتنده یرینه کملر طاقلر انواع درلو نقشلر
وبر عظیم طاغی حصار ایدوب ایچنه المشلر چونکه
سرایه کلدیلر فردوس شاه قرشو کلوب تعظیم ایله
سروری جمله بکلربیله کتوروب صدر عالیه کچوردی
عرب دلاورلری ولنبرهالیله هند سورلری یونان
بهادرلری استفنوس قرنداشی تستفنوس بلوک
بلوک خلقه خلقه مجلس قورولوب اوتوردیلر
درلو درلو کبابلر وپریانلر وانواع کونه میوه لر شکوفه
ایله مجلسی زینت ایدوب انلرن سیم ساق ساقیلر
عالم سیمین لرینه صفا یوب الترینه بلور وزرین
صراحیلر ولعلیی پیاله لر الوب طوشاندقانی باده
اهل مجلسه دور ایتدیروب صوحقه بشلدیلر

انلرن

انلرن قطار قطار سازندهلر وکوینده لر کلوب
مجلس کنارینه دیزیلوب سازسوزه دمساز
اولوب انده اولنلرده صفالر بخش ایلدیلر
هوایه کمسه اویمازدی مکر نی دلی قتلولق
ایمزدی مکر می کوزلر طشره چیقمزدی حرمدن
مکر سروی سهی باغ ایرمدن کوکه ایخمز ایدی
برمظلومک اهی مکر عاشقلرین دوددیاهی

اشته بونلر بوزوقیله اولکون اولکیجه نصف
لیل اولنجه عشرت ایدوب انلرن هرکسه جامه
خواب صالنوب جمله بکلرخوابه وارروب راحت اولدیلر
امّا فردوس شاه صاحبقرانی خاص باغنه کتوروب
اوندایکی پایه لی برکمر کوشک اوزرنده شاهانه
جامه خواب براغوب سرور اول مقامه دلکشاده
قرار ایدوب راحته واردی چونکه صباح اولدی
بونلر جمله سی برلرندن طوروب مجلس تازه ایوب
بنه عیش وعشرته وبزم صفایه مشغول اولدیلر
امّا راوی ایدر مکر فردوس شاهک برجمیله وبر
محبوبه قیزی وارایدی ادینه مریم بانو دیرلردی
نجه کمسه لربو قیزی فردوس شاهدن استرلردی

یوق دخی زمانی واردر دیوب تعلل ایدردی حکمت
خدا بوکره خاطرینه بو خطور ایلدیکه قزک حمزه یه
ویره زیرا بویله داماد اله کیرر دکلدر دیوب وزراسیله
مشاوره ایدوب انلرده غایت معقولدر دیوب شاهک
بو فکرین بکندیلر اندن بونلرینه عشرت ایدرکن
فردوس شاه ایتدی اوغلم حمزه سندن بر دیلکم واردر
عجب سویلسم سوزیمز کچرمی اوله ددی سرور ال باش
اوزره قیوب بیورک شاهم کوره لم سوزیکز نچون کچمز
اکر قادر ایسم جان باش اوزره ددی فردوس شاه تاکید
ایدوب قورقرم سوزیمز کچمیه شولقدر بکلر ایچنده
خجیل اولایز ددی حمزه قسم یاد ایدوب بهی شاهم
نچون بویله بیورر سز برب کعبه اکر قادر اولدیغم نسنه
ایسه دریغ اتمم مکر قادر اولمیم ددی فردوس شاه ایتدی
مرادم بودرکه بر جمیله قزم واردر محبوبلر اراسنده
حیلی ممتازدر دیلرمکه اول قیزی جاریه لکه قبول ایله
سنکله بابا اوغل اولالم ددکده حمزه نک لونی متغیر
اولوب ایتدی ای شاه بو عجب اولمز تکلیفدر زیرا بن
حالا نوشروانک قزی مهرنکاره عاشق اواره اولوب
اندن اوتوری بوقدر درد چکدم زهرلر نوش ایلدم شمدی

حالا

حالا بو زحمتلری اندن اوتری چکوب کزه رم ایمدی
کرم ایله انجنمه بنم انکله عهدم واردرکه اندن اول قیز
المایم بن بو ایشی اختیار ایده مم غیری بر مرادک وار
ایسه سویله المدن کلورسه ایده یم ددی فردوس
شاه ایتدی ای نور دیدم نوشروان سکا قز ویرمز
سوزم طوت همان بونی ال سنکله اتا اوغل اوله لم ال
دیندن قاچمه خصوصا یمین ایتدیکز اکر قادر اولورسم
مرادک حاصل ایدم دیدک ددی حمزه ایتدی یوق شاهم
بوکا اصلا قادر دکلم غیری نه امر ایدرسک جان باشم
یولنه فدا اما بو دیدیکن اولماز ددی فردوس شاه
کوردی سوزی کچمدی زیاده الم چکوب محزون اولدی
اولکیجه بر روایتده خضر علیه السلام کلدی بر روایت
جدی حضرت ابراهیم علیه السلام کلدی ایتدی
کوزم نوری فردوس شاهی زیاده انجندردک وار کوکلن
خوش ایله قزک الوب نکاح ایله مهردن صکره کردک
اول اراده ظهوره کله چک حکمت واردر دیوب وافر
نصیحت ایلدی صباح اولدقده حمزه اویانوب فردوس
شاهک دیواننه کلوب بو احوالی سویلدی فردوس شاه
شاد اولوب بوقدر اولولر اراسنده مریم بانوی حمزه یه

عقد نکاح ایلدیلر حمزه ده مهری الدقدن صکره مریم بانوی
دخی الاچق اولدی خادملر کلوب مریم بانونک اناسنه
مژده قلدیلر و مریم بانو بونی اشیدوب درونده اتش
دوشدی اولده حمزه نک حسن جمالن اشیدوب قولقدن
عاشق اولوب کیجه و کوندز درد سرنده ایدی بو خبری
دخی اشتدیکه حمزه یه اتاسی کندوی ویرمش اما بعد
زمان کلوب الاچق اولمش نهایت بوکا عاشق نیجه صبر
ایلسون وصلتک مدت مدید استر عمر ایسه
اولزمانه قتلنمز اشته مریم بانو دیوانیه دوندی
اندن خبر الدیکه یارین ضیافت تمام اولور حمزه طشره
پارکاهنه چقار کندو حسرتله قالور هله نه حالیسه
اخشامه دک صبر ایدوب اخشام اولدقده نیجه
ایده چکن بلمزدی کوزینه اویقومی کلور کوکلندن ایتدی
باری قابل اولسه واروب برکز یوزین کورسم حیالیله
کوکلم ایلسم دیوب اخر همان یرندن طوروب کینوب
قوشاندی و جمله وجودک جواهره غرق ایلدی اندن
سرای دیوارندن اشوب حمزه نک یاتدوغی خاص
باغه کلدی ایک بدر اولدوغی زمانلر ایدی کله کله حمزه
یاتدوغی تخت اوکنه کلدی ایدنلق باغک ایچی کوندوزه
بکزر

بکزر انسان قسمندن هیچ کمسه یوق کوللر آچلمش
بلبللر شاقیوب اوترلر مریم بانو بی اختیار تختک
اوزرینه چقدی کوردی امیر مردان جامه خوابنده
ارقسی اوزره یاتمش اویور یاز کونی اولمغله قوللرین
یورغاندن طشره چقاروب سینه سینی اچمش
اول کول رخساری اوزره شهدانه انجولر کبی دانه دانه
درلمش بونده بر حسن جمال واردر که جهانده مثلی
بولنمز مریم بانو سرورک بویله کوزلکین کوروب بیهوش
اولوب بر زمان طیانوب قالدی کوجله عقلن دیروب
فکر ایلدی عجبا کندم بلدرسم می اما قورقرم قبول اتمز
بنی رسوای ایدر و صکره هیچ قبول ایتمز همان ایوسی
صبر اتمکدر کوره یدی اقلیم شاهنک قیزی مهرنکار
قاچ ییلدر صبر ایدر دخی واصل اولامدی دیوب دونوب
کتمک استدی ینه ایتدی باغه کلدک برکول قوپارهلم
دیوب دیلدیکه سروردن بر قاچ بوسه کنار ایده همان
یاب یاب کلوب امیر مردانی قوچوب ایکی قوللرین بوینینه
طولایوب بر بر یکاغندن اوپوب و برده بر یکاغندن
اوپوب اندن طوداغن دوداغنه الوب اوپرکن انی کوردی
حمزه حرکته کلوب وجودی دترمکه بشلدی و بر یول حمزه ده

برجانبه دونوب مریم بانوی قوچوب صقوب لبندن
اوپمکه بشلدی مریم بانوهای طیولدی انجق ایوهله
یاوزلنمدی دیرکن حمزه بو حالیله دتره یه رک اویخویه
واردی مکر حمزه ده واقعه سنده مهرنکاری کوروب
هزار ناز و شیوه ایله کلوب قوینینه کیردی بر برینه
صاریلوب اوپوشوب قوچوشوب و دتره مسی بو
ایدیکه راوی ایدر امیر جهان اولزمان اون التی
یاشنه قدم باصوب بالغ اولوب اولحالده احتلام واقع
اولدی اول ایدی وجودی لرزان اولدوغی بوکز مریم بانو
کوردی حمزه اویانمدی اولقدر حرکت اویقوسی اراسنده
ایمش مدد ایمدی دویمدن کیده یم وصلت ایسه انجق
اولور همان اول مصلحت قالدی برکون اولدخی اولور
بوقدر اولسون دیوب ینه یاب یاب حمزه نک قوچاغندن
کندونی اوغورلیوب تختدن اشغی اینرکن حمزه اویانه
کلدی کوردی یاننده کیمسه یوق اما یازکونی
اولمغله ایاغنده طون یوغیدی کوردی بو طی نک
اراسی رسوای اولمش دوشکه بولاشمسون دیو
بر سیلجک نسنه ارادی بولامدی مکر مهرنکار بر
صرملو یادکار دستمال اشلیوب بر روایتده
حمزه

حمزه هنده کتدوکی زمانده ویرمشدی بر روایتده بو خراج
جمعنه چقدوغی زمانده شاهدن اجازت اولوب
مهره بولشوب وداعلشدکده اول یادکار دستمالی ویروب
یا امیر بو دستمالی النه الدقجه بو دردمند جاریه کی
خاطر شریفکزه کتوره سز زیرا سن هندستانده ایکن
بن بونی کوز یاشیله اشلیوب طورورم دیمشدی
حمزه ده جانی کبی صقلیوب قوینندن چقارمز ایدی
اولمحلده همان اول دستمالی النه کیروب انکله سیلندی
دوشک ایچنه براقدی مریم بانوده کوردی حمزه اویانوب
قملدانمغه بشلدی طیوله دیو تزیه تختن التنه کیروب
صقلندی حمزه ینه اویوسنده کیده یم ددی مکر مقبل
زرین کمر اول ارایه یقین یرده یاتوردی سرور چاغروب
یا مقبل کل ددی مقبل کلدی حمزه ایتدی شویله بر حال
واقع اولدی مهری دوشومده کوردم معانقه ایدر ایکن
انزال اولمشم غسل لازم کلدی ال شو اسبابی دیوب
دوشکدن قالقدی مقبل حمزه نک اسبابن کوتروب
اول باغک ایچنده یر یر حوضلر وار ایدی انده واروب
غسل ایده بونلر کتدیلر اما بریدن مریم بانو تختن
التندن ینه تخت اوزره چقوب حسرتندن جامه خوابه

کیروب یصدوغنه یوزین سوروب قخولیوب کیدرکن مهرک
یغلغی النه کیردی بقوب کوردیکه تحفة الملوک بر
یاغلق کوزلر کورمش دکل باری بونی الایم یادکار ایدم
اکلنجم اولسون حمزه نک سوکلوسنه بکزرکه دوشکنه
المش دیو قوینینه صالوب تختدن اینوب کندو مقامنه
واروب دوشکنه کیروب امیرک حیالن فکر ایدرک
اویودی واقعه کوروب حمزه ایله کندوکی واقعه سنده
کردک اتمشلر حمزه ایله جمع اولوب بودخی انزال اولدی
بوشوقیله اویانوب کوردیکه اورتالق رسوای اولمش
اول دستمالی قوینندن چقاروب بوده انکله سیلندی
حمزه نک منی سی محل معهوده دکدوکی کبی منیء جذب
ایدوب قدرت حق ایله مریم بانودر حامله اولدی
اول دستمالی یویوب کندوده صقلیو قودی
بریدن حمزه مقبل ایله واروب حوضده غسل ایلدی
اندن جامه خوابنه کلوب یاتدی ایرتسی دستمالی
ارادیکه مقبله ویروب یودیره پاک ایلیه بولیمدی
عجب نچه اولدی بونده خود یاد کیمسه کلمدی
مهرنکار صکره بزه الم چکردیوب چوق ارادی اما
قنده بولور اول کتدی کیدنلر ایله فردوس شاهه ده
اکمدی

اکمدی بلکه خاطرینه بر یرکله ونچه غلامه جفا اوله
دیو فراغت ایلدی اندن ضیافت تمام اولمشدی حمزه
جمله بکلری ایله فردوس شاهدن اجازت الوب پارکا
هنه کتدی بر قاچکون دخی یول تدارکن کوروب
برکون فردوس شاه ایله وداع ایدوب جمله عسکر
ایله قارون بیله قنده سین یونان شهری دیوب
چکلوب کتدیلر اشته بریدن مریم بانو حمزه دن
حامله قالوب بوندن براوغلی اولاجقدر ادینه عمر
ابن حمزهٔ یونانی دیه لر عظیم بهادر قوپار بر محلده
حمزه زخمدار اولوب عسکر اسلام زیاده اضطرابده
ایکن کلور یتشور امداد ایدوب عظیم خدمتده بولنور
محلنده بیان اولنه بو طرفدن صاحبقران عالم برکون
یونان شهرینه کلدی یونانیدن مرادینه شمدی
قونیه ددکلری شهردر شاهنه عدن شاه
دیرلردی اکاده شاهدن وبختکدن نامه کلمشدیکه
حمزهٔ اول جانبه خراج نامنه کوندرمشزدر مراد مال
دکلدر همان یانمزدن صاودق انده واردقده نیلر
ایسه کز ایدوب اوله کم بر حیله هلاک ایده سز اکر بر
حالیله اله کتوروب قتل ایده جک اولورسک سکا

چوق رحمایت اولنور دیمش ایدی چونکه حمزه کلدی
عمر شاهه خبر اولدی جمله بکلریله قرشو
چقوب بولشوب کورشوب تعظیم وتکریم ایله
کتوروب قونمردیلر اندن سرایه کلوب نزول نعمت
کوندردی ایرتسی عمر شاه بنه امیر مردانک
یارکاهنه کلوب ای صاحبقران خوش کلدک دیارمزی
قدوم ایکزایله مشرف قلدک امیدی بوجانبه کلمکه
سبب نه در البته برخنی منه کلی یکز بیورک اکاه
اوله لم اندن هرنه ایسه برینه کتورم دیدی سروری
بوکا رحمایت ایدوب تخته چقاردی نعمت یتوب
شرتلس ایچلدی عمر صکره امیر مردان شاه امرین
چقاروب سیف ذوالیزن النه ویروب اوقدی
دیمکه اشته بویله یامادم حمزه صاحبقرانی
خراج جمعنه تعیین ایدوب کوندردم مخالفت
ایتیوب حکم ایتدی یکی دیارک خراجک جمع ایدوب
تسلیم ایده سین اکر مخالفت ایدرسک اوک
سندن کوجله الور صکره سن بیلورسن دیمش
عمر شاه ال باش اوزره قیوب نوله امر شهریارکی
ویریرسن سعادتله برقاچ کون اکلنک بزده خراج
مالین

مالین جمع ایده لم عسکرده دکلسنوز سزده یونان
دیارینه سیر تماشا ایدک دیوب حمزه نک یوزینه
کولدی سروره خوش نوله دیوب قرار ایلدی
عمر شاهه قالقوب کتدی راوی ایدر مکر بو
حمزاده حیلکار حریف ایدی سرایه کلدی
اولکیجه قاروه حمزاده یه خبر کوندروب دیوت
ایلدی قاروه کلوب بولشوب حال خاطر صورمغله
عمر شاه ایتدی اشته بن قصد ایله حمزه نک
یوزینه کولب بویله اینانه ردم مرادم بر حیله
ایتمکدر امتا نجه ایده لم قاروه ایتدی بلهم نیجه
ایلرسک ایله شاهک نخایت مرادیده امتا
صفتین برخوشنجه دیرسن یانده برعیاری وارایدی
یک چوق بیلور بلوطدن نم قیار حیله کی طویار
ایسه صکره مشکل اولور حمزه نک جنکنه خود
نه عسکر خائل اولور ونه قلعه طاقت کتوره
بیلور کورم لنرها بی دیوی کندویه نجه تسخیر
ایلمشدر اکا کوره تدارک کوردی عمر شاه
ایتدی بن انک تدارکین کورووب طورم قلعه
قپوسنک اورتاسنده برقیو قازدیروب

اوزرینه بلورسز ایدوب حمزه سرایه دعوت ایدرم
ضیافت بهانه سیله اول قیویه دوشوب هلاک
ایدرم دیدی قارون بو تدبیری بکنوب اوزیرینه
تدبیر ایلهمش سیز ایمدی اوکا محل یوقدر
بنم عسکریله حاظر اولوب عرب عسکرینی طشره
تیغدن کچورم دیدی عدن شاه ایتدی بن سکا
خبر کوندوررم وحمزه قیویه دوشدوکی ایتدن
بیله سنکله قلعه قیوسنک اوزرنده توتون
ایدرم دن همان سنده اول علامتدن بیلوب اورتیغی
دیدی قارون نوله دیوب چقوب کتدی بکلرینی جمع
ایدوب بو احوالی جمله سنه بلدردی انلرده الی الشتا
اولنلرم خبرویروب تنبه ایلدیلر که حاظر اوله لر
بونلرینی عاقل اولنلری بو قارون عجب اوصلانمدی
امتا بو دفعه قورقرز هلاک اولورز دیرلردی بونلر
بونده امتا بوطرفدن شاه مردان ولندهاوبهمن
معدی وسائر بکلربیله عشرت ایدوب مال جمع
اولور کلور دیو قتلنورلردی امتا اوته طرفدن
عدن شاه لعینی برکچه قلعه نک ایکی قیوسنک
اورتاسنده برقیو قازدردی اوته بش قولاج درین
ایدی

ایدی اندن اوزرینه قامشلر وانجه چلک چبو قلر
ایله کروب واوستنه اسکی حصرلر اورتوب دهی
اوستنه خار خاشاک ایله اورتوب بلورسز ایلدیلر
واول قیونک ایچنه وافر حربه لر وسکولر وسیشلر
صانجوب دکدیلر که حمزه ایچنه ات ایله دوشدکده
اول الاتلرم صانجلوب هلاک اوله وقیونک اوزرینه
اغن طاشلر چقاروب یغدردیکه واد ملر تعیین اولنوب بلر
حمزه چاغه دوشدکده همان اول طاشلری یاخدیرم
دخی اول اراده توتون ایدرم دیشته اول حرمزاده بو
اولوب اوزرم تمام حیله ومکرینی کوروب حاظر
ایلدی اندن ایرتسی کندوسی کلوب حمزه سرایینه
دعوت ایلدی ایتدی دلاور ببورک بن محتکزک
سرایینه وارووب بوکیجه لک مهمان اولک نان نمک
بیه لم وهم مالی جمع ایلدک سیزه تسلیم ایدرم دیدی
حمزه خوش نوله دعوته اجابت لازمدر دیوب یرندن
طوردی متعینین بکلر حاظر اولدیلر حمزه لندهایه بقوب
ای مردکزین سن بونده بارکاهده بکلربیله عشرت
ایله احتمالدرکه قارون بینه برحیله ظهور ایلیه
خصوصا بزمدهوراچغمزی کافرلردرکیم بیلورنه مکرلری

واردر زیرا کافر مسلمانه دوست اولمز نقدر ایسه
عداوت دینیه لری مقرردر دیدی لندهانوله سرور
بنده کز بونده قالاین قارون نه کلبدر جانی وار ایسه
همان حرکت ایلسون کورسون نه الور صتار دیوب
سرور هندستان بر مقدار مغرور اولدی هله امیر
مردان و سائر بکلر سوار اولوب عدن شاه
اوکلرنجه کیدوب قلعه قپوسنه کلدکده حمزه جمله دن
ایلرو ایدی عدن شاه سز بیورک بن غیری قپودن
ایلروجه سرایه واروب تدارک کوره یم دیوب اول
بر قپویه کلوب دولاشوب شهره کیردی حمزه ده
قپویه کلوب دیلدیکه ایچرو کیره همان التنده اولان
ات که خنک اسحاق علیه السلام ایدی بامر الله
تعالی طیوب طوره واردی سرور ندر اصلی ای
رخش وفادارنه کوردککه بویله تخت یولده دیوب
اوزنکی کوستروب ایلرویه دیدی اما ات بر آدیم ایلرو
کتمیوب صاغ وصوله اتلوب یری ققولیوب خورلدامغه
بشلدی حمزه ایو تماشا برنه اولدی سکا دیوب
دخی اقدام ایدنجه ات کیروسنه قاچوب قیچ ایقلرینک
اوزرینه قالقدی حمزه ایلدن عار ایدوب بوقدر
کیمسه

کیمسه کیمی یولده کیمی خصار اوزره بورجلره یغلوب
کندونی سیر ایدرلردی حمزه در قاقیوب رخشه
مهموز ایلدکده رخش اسحق جان حولیله بر یول اویله
صحرا دیکه اوک ایقلری اوته جانبه قیچ ایقلری قپو
ایچنه کیروب توز قالقدی حمزه حیقروب کندونی
اتدن پرتاو ایدوب قره ده بولندی واتی چکوب طشره
الدی اما اول قپو اوزرنده اولان طاشلری حمزه قپویه
دوشدی دیو بریردن اول عظیم طاشلری اول چاه
بلایه صالدیلر و توتون یاقدیلر بریدن بکلر بو حالی
کوروب دیکله قالدیلر عمر عیار برکز اتیلوب همان
ایچروده بولنوب کوردی حمزه صاغ و سالم خنک
اسحق اوزره سوار اولمش عمر عیار شکر ایدوب
بهی سرور نیاوز غفلت ایلدک بونلرین حیله سین
دویمدق هله بوقدره شکر ددی مکر شهرده اولان
عسکر اولان اون بیک مقدار عسکرین عدن
شاه پر سلاح حاضرلمشدیکه عرب عسکرینه
قلیچ اوره لر ادملر قومشدیکه حمزه نجه اولورسه
خبر ویره لر اول حریفلر حمزه نک خلاص اولدیغک
کوروب سکردوب کلوب خبر ویردیلر لعینک

جان باشنه صچرایوب حاظر اولان عسکرین حمزه یه
حواله ایلدکی امیر عرب بو حالی کوروب بر سهمناک نعره
اویله اوردیکه قلعه نک در دیواری صارصلوب
نچه یوز سیرجیلر قلعه نک اوزرندن ارمود کبی
دوکلوب هلاک اولدیلر زیرا سیرجی چوق ایدی
شاهلرینک حیله سندن نه خبرلری وار ولایتمزه
شویله بر صاحبقران کلمش کوره لم دیو جان ویررلر
ایدی خصوصا لندهانک وصفک ایشیدنلر بر
ایلق یولدن کلورلردی کورمکه اندن سرورک
یاننده بر قلیچدن غیری سلاحی یوغیدی زیرا نه
بیلور حیله ایده چکلرین همان نعره دن صکره حمزه
برکز خشمیله خنک اسحاقی سوروب بر حریفی
صول الیله کمرندن قاپوب سپر ایدندی اندن النه
قلیچ الوب بونلری قرمغه بشلدی بریدن بکلر نعره
اشیدوب بلدیلرکه حمزه جنکه کیردی همان عمر معدی
اننده اینوب حصار قپوسنه صاریلوب قنادلرین
قوپاروب قیو اوزره کوپری ایدوب جمله بکلر اوزرندن
کچوب حمزه یه ایرشوب قفادار اولدیلر بر کافری
قاپوب دبلیوب سپر و سلاحلرین الوب جنکه بشلدیلر
اول

اول اون بیک کافری اوکلرینه قاتوب قیروب حمزه ایسه
ادمی ادم ایله چارپوب خورد ایدردی و بر دیری ادمی
قاپوب قولنه الوب النده سپر ایدوب تا ریزه ریزه اولنجه
جنک ایدوب اندن برین دخی قپاردی بو اوسلوب اوزره
شهر یونان ایچنه عجب قران اولوب کفارک فریادی
اسمانه چقدی بونلر بو حالیله جنکده بو طرفدن
قارون بی دین حمزه چونکه ضیافته کتدی سوروب
لندهایه کلدی کوردی عشرت ایلر کلوب اوتوردی
صفاکز دائم اوله ای سرور هندستان تعجب
صاحبقران سیزی بیله کوتورمدی بزی خود ادم یرینه
قومزکه بویله یرلره تکلیف ایلیه شونده بزده شاهک
صول قول پهلوانی اولسق کرک هر یرده کوپک قدر
اعتبار یمز یوق جمله سی کیدوب بزه تکلیف اتمدی ددی
لندها ایتدی ای پهلوان حمزه نک بونده نه صوچی
وار عدن شاه سنی دعوت ایتمک کرک ایدی اول
همان حمزه یه استدیکن بکلری ال کل ددی حمزه برقچ
متعین بکلرین الوب کتدی بزده بونده قالدق ددی
هله عشرته بشلدیلر حرمزاده طولو صونار بهانه سیله
شرابه دارو قاتوب لندهایه ویردی لندها بلمیوب

ایچدی اندن قارون چوق طورمیوب سرور همان سنی
زیارته کلدم بنده واروب بکلرم ایله عشرت ایده‌یین
صفاده اولک ددی لندهاده خوش نوله صفا کلدک
ددی قارون چقوب کتدی لندها چوق اکلنمیوب
دار و قتال ایدی یتشوب برجانبه طیانوب بیهوش
اولدی قوللری بونی مستانه اولدی قیاس ایدوب
یاتوری قودیلر اما قارون لعین اوتیه واروب شاد
اولدی ایشم راستدر دیوب یکرمی بش اوتوز بیک
عسکرین پر سلاح ایدوب حاظر اولدی همانکه حضار
قپوسی اوزرندن توتون ظاهر اولدوغن کوروب
بره بنک دیوب کندو دخی سوار اولنجه حمزه‌نک اول
سهمناک نعره‌سین اشیدوب های تحقیق حمزه چاهه
دوشدی دیوب اول غافل اوتوروب عشرتده اولان
اهل اسلامک اوزرینه یوریوب نعره‌لر اوروب
حمله ایلدیلر عسکر اسلام اکسوزین بو حالی کوروب
ندر اصلی ینه کافرلرتک طورمیوب حیله ایتدیلر
دیوب شاشدیلر همان بنن بنه‌نک اولوب جنکه
بشلدیلر اما قارونک اوکنه کیم طورر بر قاچی
سکردشوب لندهایه کلدیلر فریاد ایدوب ای
خسرو

خسرو هندستان طوریرندن نه یتاچق زماندر کفار
ینه بزی باصغون ایلدیلر اصلا لندها اویانمدی الندن
ایاغندن چکوب صارصه کوردیلر چاره اولمدی
بره بو اولدومی یوخسه دیوب براغوب کتدیلر جانلرین
دیشلرینه الوب جنکه بشلدیلر بریدن امیر عرب
عدن شاهک سرایی قپوسنه کلوب سائر
بکلر ایسه بلوک بلوک صوققلرده کافرلری اوکلرینه
قاتوب قیرارلردی شویله که کفارک فریادی دنیای
طوتدی عدن شاه بو حالی کوروب سرای قپوسین
قپاتدی سرور عالم ایرشوب ملک بهرام کورزی
ایله اویله اوردیکه قپونک بندلری سوکولوب
اردینه یقلدی همان دلیر عالم ارسلان ایننه کیرر
کبی بر النده قلیچ بر النده بر ادمی سپر ایدنمش
انکده باشی اوزولوب قوللری کتمش و کویده‌سی اوق
قلیچ زخمندن قالبوره دونمش کندو وجودی خود
ادم قانندن لعل رنک اولمش بر هیبتله کلدیکه
کورنلرین زهره‌لری چاک اولور عدن شاه بو حالی
کوروب اولوم اری اولوب بر رخشه بنوب حمزه‌ی
قرشولیوب دال قلیچ اولوب بنم عدن شاه دیوب

دیرم بر تیغ اوردی سرور های حیلکار لعین ایو الیمه کیردک
دیوب قلیچنه تیغ اسحاقی برابر ویردی عدن شاهک
قلیچی اوچ پاره اولوب بالچغی النده قالدی اندن
سرور غضب ایله بونده شاهدر فلان دیمیوب
بر تیغ شویله اوردیکه عدن شاهده جان حولیله
سپر اوزرینه غداره سین باهم ایدوب قرشو
ویردی امانه فائده النده غداره و سپر درت پاره
اولوب بر روایتده بغلیوب عمر عیاره ویروب کتوروب
خصار قپوسی اوکنده بردار ایلدی شهر خلقی بو حالی
کوروب امان چاغرشدیلر حمزه دراتتدن اینوب
عدن شاهک تختن قلیچلدی سرایده اولنلر کلوب
ایاغنه دوشوب امان دیلدیلر بکلره ده خبر اولوب
سرایه جمع اولمغه بشلدیلر اندن امیر جهان عمری
لندهایه وار بو احوالی مشتوله دیو عمر طبان کتوروب
قلعه دن طشره کلدی کوردی بر های هوی و بر جنکدر که
عالم ولوله یه کلمش نه اوله اصلی دیوب سکردوب
کلدی کوردی قارون ایله عسکر اسلام عظیم
جنکده های پلیدی کوره حمزه بویله ایده چکلرین
بیلوب بو دخی ایچروده اولان جنکی طیوب باشی

قالدرمش

قالدرمش یا لندهانچه اولدی اوله دیوب سوروب
لندهانک چادرینه کلدی کوردی لندها یاتور عالمدن
بی خبر عمر قوللرینه بره بونی نچون اویاندرمدیکز
بو قدر جنک اولمش ددکده انلر ایتدیلر چوق چالشدق
اولمدی بر حالیله اویانمدی کویاکه اولودر ددیلر عمرو
ایتدی شرابی کیمک ایله ایچدی انلر ایتدیلر کندو
بکلری ایله ایچدی اما قارون کلوب بر فصل عشرت
ایدوب ینه چوق طورمیوب واروب کتدی اول کتدکدن
صکره سرور یمز چوق طورمیوب دوشوب یاتدی
بلمیوز نه حالدر شرابی چوقچه ایچدی کبی دینجه
عمرو انتقال ایلدیکه قارون بو کادار ولی شراب
ویرمش های لعین نه یاوز قلاش اولور دیوب تزیه
اجی بادم یاغی ایله صرب سرکه ایله بورننه اقتدی
لندها اقسروب یرندن طوردی عمری قرشوسنده
کوروب یا عمرو بونده نیلرسین قنی صاحبقرانی نچون
براقدک ددی عمرو ینه بونلرین مرادی حیله ایمش
اشته احوال شویله اولدی حمزه عدن شاهی
قتل ایدوب شهری ضبط ایلدی قارونده بونده عسکره
قلیچ قومش کوره طشره ده غوغایی حمزه بونده سنی

بونده عسکری کوزه ده سین دیو قودی سن ایسه
قارون کبی دوشمنک الندن شراب ایچوب بویله بیهوش
اولوب یاتورسین ددکده لندهانک جان باشنه صچرایوب
حمزه شمدی بکا انجنور دیوب بره تز بکا فیلم حاضرلن
دیوب جبه وجوشن کیوب کورزین قاپوب طشره
چقدی کوردی عسکر برجنکده درکه عالم غوغا ایله
دولمش همان شیر سیاهان لندها بن سعدان فیلنه
سوار اولوب بر نعرهٔ الله اکبر شویله حیقردیکه نجه لرین
زهره سی چاک اولوب جان ویردیلر طاغ وطاشلر زه یه
کلوب درلو درلو صدالر ویردی قارونک الاینه
دوغری فیلن سوروب جنکه بشلدی قارون لندهانن
نعره سین اشیدوب های نابکار هندی داروسی
نه تز کچدی برخوشجه ویرمشم شمدی بونکله حالمز
نجه اولور عدن شاه عسکریده کلوب چقمدی انکله
قولیمز بویله دکل ایدی یوخسه حیله سین باشه
چقارامیوب حمزه قورتلمسون دیوب کنار جزمکه بشلدی
اویله برحال اولورسه قاچه زیرا بیلورکه بو دفعه حمزه نک
الندن خلاصه مجال اولمز اشته بونلر بونده جنکده اما
بریدن عمر عیار سکردوب حمزه یه کلدی قارونک
عصیانک

عصیانک خبر ویردی سرور جهان بو بی خبری اشیدوب
شویله قاقدیکه کوزلری جهانی کورمز اولدی همان ات
صالوب یا عمر معدی سن بونده طور بکلر ایله شهری
محافظه ایله بن واروب اول ملعونک حقندن کله یم
دیوب خنک اسحاقی سوروب شیر غرالین قلعه دن
چقوب عسکر اولدوغی یره کلدی کوردی لندها
اون ایکی بیک هند عسکریله اوتوز بیک کافر
عسکرین بلوک بلوک ایدوب قیرر قارونک
سسی یوق همان سرور عالم بر نعرهٔ جانستان اوروب
ای قارون بی دین شمدی جان الیمدن قنده خلاص
ایده سین ای لعین قنی عهد یمینک نجه اولدی
بر دخی خیانت اتمیه جک ایدک ایمدی بنده اول
عهدک اوزرینه یمکه بو دفعه سنی قتل اتمینجه
فراغت اتمم ار ایسک قاچمیوب میدانمه کل والا قاچمق
ایله الیمدن قورتلمزسین اوکوز بوینوزیزه کیررسک
ددکده قارون حمزه نک بو نعره سین اشیدوب عقلی
کتدی های بوندن دخی می قورتلدک ایمدی سکا بو
یقینده زوال یوقدر سنک معینک قوی انجق های
بختک نار نور خشمنه اوغراسین وشاهک دخی

خانمانی خراب اولسون اخر کار بو یولده مفت صاتلدق سمرمز
ایله دیوب همان پارکاهنه کلوب بر مقدار نقدیه دن
خدمتکارلرینک هکبه سنه دولدیروب و بر ریو کرک
رخشه سوار اولوب بر رده یدک اتلر الوب قرق اللی
توابعی ایله قامچیه برکت ایدوب بر جانبی طتوب قاچدی
کویاکه بر قوش ایدی اوچدی کافرلر قارونک قاچدیغک
کوروب یا بزنچون یوق یره قیریلورز قارون بونلره جواب
ویره مدی بلکه شاه عاجز اولوب بو یوله صالوب
حیله ارتکاب ایلدی یا بز نیلسک کرک دیوب فی الحال
قچان قچانک اولوب بر دانه قالمدی حمزه کوردی قارون
هیچ باش کوسترمدی بلدیکه کندودن قورقوسندن
قاچدی نه جانبه کتدوکن بلمدی عمره باقدیکه بر خبر الوب
اردین سوره عمرو ایسه قچان کافرلرین بیت المالجی لغک
ایدوب قرنتی دوشوردی اخر حمزه کوردی عمرو یوق
همان عسکر قاچدوغی طرفه ات سوروب کتدی
یتشدیکن قراراق قوغاراق اولقدر کتدیکه ارتق بر کیمسه
قالمدی و قارونه دخی ایریشه مدی هله کیده رک بر
یرده بر قوچه حریف کوردی اوتورمش اوکنده بر هکبه سی
وار طورمیوب صوغان ایله اکمک یر بر اوکوزی وار قیو

ویرمش

ویرمش و چفتی شویله طورر سرور بونک یاننه کلوب
قوچه بابا هیچ بورادن عسکر کچدیمی ددی قوچه
حمزه نک یوزینه بقوب نار نور خشمنه اوغراک
صاغلق ایله کلمیه کتمیه ایدیکز بکا بویله زیان ایلدیکز
دیوب سوکمکه بشلدی حمزه نه یبانه سویلر بو بونامش
قوچه بن سکا نیلدمکه بکاده سوکرسین بن انلردن
دکلم همان نه جانبه کتدیلر بکا کوستر انلر بنم خصممدر
چفتندن کله یم و سکا نیلدیلرکه سوکرسین ددی اول
قوچه ایتدی بر فقیر پیر کشیم دار دنیاده بر چفت
اوکوز چکم وار ایدی انکله چفت سوروب کچنوردم
انلر کلوب اوکوزومک برین کوزم اوکنده بوغزلدیلر بن
اغلیو قالدم اخر ایچلرندن بری قارون عجم دیرلر ایمش
چقاروب جبندن بر التون ویروب اغلمه وار بر اوکوز
دخی ال بز سفردن کلورز دیوب اوکوزی پاره لیوب
توربالرینه دولدیروب عجله ایله شول جانبه
کتدیلر ددی حمزه بلدیکه قارون و توابعی در حظ
ایدوب ایتدی ای پیر کتور ایمدی شول هکبه نی
بکا ویر واروب سنک اوکوزینی بوغازلین حریفلری
اولدیروب مالّرین هیبکه دولدیروب سکا کتوره یم

چوق اوکوزلر وصغرلر وقیونلر ال غنی اولورسون ددی
حریف نه سویلر بهانه ایله بر هکبم وار انیده الیمدن
المق استرسین یوری شورادن وار کیت بن هکبمی
سکا ویرمم دیوب پک پک هکبهٔ طوتمغه بشلدی
حمزه کتورهی بو نامش قورقمه سنک براسکی هکبنی
نیلرم سکا فلوری کتوره یم دیوب همان نیزه ایله
هکبهٔ قاپوب چکوب الدی حریف ویرمیه یم دیو
صاریلو کوردی حمزه زور ایدوب الندن الوب
روانه اولدی حریفهای نار نور خشمنه اوغره بر
هکبم وار ایدی انیده بکا چوق کوروب طمع ایدوب
الدی دیو سوکه قالدی امیر مردانات سوروب
بر پشته اوزرینه چقوب کوردی قارون بشیوز
مقدار ادم ایله بر صحراده قنوب اتلرین اوته صالوب
کندولر اول قوچه نک اوکوزی اتندن یریر اتشلر
یاقوب پشورلر که ییه لر مکر که بونلرده اولقدر
قاچدیلر که اتلری یورلدی طاقتلری قالمدی اخر توابعی
ایتدیلر ای پهلوان نچه بر قچارز بیلورسین حمزه قچان
اری قوغمز اکر قوغسه چوقدن کلوب بزه ایرشوردی
زیرا انک اتلرینه منزل خائل اولمز ددیلر قارون ایتدی

اویله در

اویله در اما اول اند ایچدیکه اکر بر دخی خیانت ایدر
ایسک سنی اولدرمینجه طعام یمه یم صو ایچمه یم و
اتمدن آنمیم دیو اول سببدن قورقرمکه اردمجه
کلور ایمدی همان بر مقدار دکلنوب ینه تزکیده لم بر سلامته
دوشه لم دیرکن پشته اوزرندن حمزه کورینه دوشدی
بره ات کتورک دینجه حمزه یقین ایرشدی قارون
توابعنه ایتدی بو قدر ایامدن برو نعمتم ییوب کوردیککز
احسان بکون ایچوندر ایمدی کوره یم سیزی بنم
اوغرومه جان باشه قالمیوب برایش کوره بیله سز
دیوب استمالت ویردی جمله سی بربری اوزرینه قرلمغه
عهد لشدیلر بو محلده قارون حرمزاده حمزه یه قرشو
کلوب ای عرب نه دیمک استرسین کل برو بویله تنها
یرده ایو الیمه کیردک دیوب سروره بربری اردنجه تیغ
حواله ایلدی حمزه منع ایدوب وبر کورز اویله اوردیکه
ملعونی زیر زبر ایلدی قوللری بو حالی کوروب بشیوز
ادم بر اوغوردن ات سوروب کیمی حمزه یه حمله ایدوب
کیمیده قارونی اتلندیروب بشیوز حریف حمزهٔ اورتایه
الدیلر افندیلری اوغرینه بر ایو قلیچ سماعی ایلدیلر
حمزه ده اوردی بونلره قلیجی قارون بونلر جنکده ایکن

ایکن بریکا قاچدی اما حمزه نک اوکنه کیملر حائل اولور
فی الحال اول بشیوز ادمک چوغنی قیروب سائری
اوکندن قاچدیلر سرور کوردی قارون قاچوب کیدر
همان ات سوروب ایریشنجه قارون بر طاغ دبنه کلوب
کوردی حمزه ایرشدی طوره بره نامرد خاین نره یه
قچارسین قنی سنکله عهدیمز بویله قاچمق ایله الهدن
قورتلورمی سین ددی قارون کوردی طاغ ایچنه ات
اشلمز همان اتندن اشغی اینوب طاغک صرب یرینه
دوغری پیاده قاچدی حمزه ده اتدن اینوب اردینه
دوشدی قارون جان حولیله یالن قیالره صاریلوب
طرمنوب چقار حمزه ایسه چیقامز کوردی خلاص اولیور
بر نعره شویله اوردیکه قارون شاشوب کندوی
طاغدن اشغی صالی ویردی دونرک حمزه نک اوکنه
کلدی لعین یرندن طوروب پیاده جان عزیز حمزه یه
حمله ایدوب قلیچلدی امیر منع ایدوب بونک کوکسنه
بر مشت اویله اوردیکه اغزندن بورنندن قان اتلوب
ارقسی اوزره یقلدی سرور شاهین مثال کوکسی
اوزرینه قونوب خنجرین عریان ایدوب خمار قویروغی
کبی صقالین قولنه دولایوب اولمحلده قارونک عقلی
کلوب

کلوب کوردی حال بویله اه ایدوب اغلدی حمزه ایتدی
ای حسود لعین لر حسدیکزدن اشته اخر بو حاله
کلدک برکون اوله کم اول کستهم ددکلری لعین ایله
بختک حرمزادهٔ دخی بویله پنجهٔ قهرم التنه کتورم
ایمدی بر نسنه ایله الیمدن خلاص اولمزسین مکر ایمانه
کلوب مسلمان اوله سین ددی قارون بلدوکندن
قالمه بن دینمدن دونمم دیوب نیجه یاوه سویلدی اخر
سرور یاوزلنوب باشین کوپک کبی کسوب ترکیه بغلدی
قارونک هکبه سنده نقدر التون بولدی ایسه
الوب اول قوچه نک هکبه سنه دولدیروب اندن
چکلوب اول قوچه یه کلدی هکبهٔ ویردی قوچه التونی
کوروب عقلی کتدی بره کرچکدن بو قدر التونی بکا ویردکمی
دیوب ینه بایلدی حمزه کچوب کتدی قوچه سونجندن
هکبهٔ اومزینه اوروب اوکوزی اوکنه قاتوب اوینه کلدی
خاتوننه مشتولدی بکون شویله بر حال اولدی الیمه
شولقدر التون کیردی جفت چبوقدن قورتلدق
شهره واروب براو الوب ارتق بازرکان اولوب صفا ایله
کچنورز ددی قاریده التونی کوروب حظ ایدوب حمزه یه
دعالر ایلدی اشته بونلر بونده التون حسابنده حمزه ده

عسکره کلمکده اما بریدن چونکه قارون عسکری داغلدی
حمزه ده قارونک اردنجه کتدی لندها قارون عسکرینک
مال خزینه لرین و بارکاهلرین ضبط ایدوب حمزه یه
منتظر اولدیلر عمر عیار دخی اولکون وافر مال جمع ایلدی
اندن سوروب لندهایه کلدی لندها عمری کوروب
ای عیار سن بونده نیلرسین صاحبقران ایله نچون کتمدک
ددی عمر ایتدی اول قارون عسکریله جنک ایدرکن
بن ایرلدم بلمم نجه اولدیلر ظاهر قارون قاچمشدر
اولده اردینه دوشوب کتمشدر زیرا یمین لودر قتل
اتمینجه اولمز ددی لندها یوری ایمدی قنده کتدیلر بر
یرده بر خطا اولمسون زیرا بیلورسین کافرلرین ایشی مکر
حیله در ددی عمر یرندن طوروب حمزه ارایوراق اول
طرفی کشت کزار ایدرکن حمزه دخی کویلی قوجه دن ایرلوب
کلوردی عمر قرشودن کوروب سکردوب سرورک
قدمنده باش قیوب کورشدیلر عمرو کوردی قارونک باشی
حمزه نک ترکیسنده حظ ایدوب یا امیر غزاک مبارک
اولسون بو نجلین حیلکاری قتل ایدوب بحتکن قنادک
قردک ددی حمزه ایتدی شول قرشوده کی کویی بر خوشجه
نشانله انده سنی کوندرسم کرکدر وهم شول دپه نک
اردنده

اردنده قارونک توابعی ایله جنک ایلدم وافر قرنتی واردی
عسکردن بر قاچ طوار وادم الوب واروب اول مالی
جمع ایدوب کتورک ددی عمرو نوله ایمدی سرورسز
بر مقدار کیده طورک واروب اول جنک یرلرین بر مقدار
تماشا ایده یم ینه سیزه ایرشورم ددی حمزه نه بلسون
عمرک ایشین یولنه چکلدی عمر طبان کتوروب فی الحال
اول وادیه کلدی کوردی بشیوز ادمک سلاح رختی
واسباب اثقالی یغلوب لش اراسنده یاتور عمر همان
تز دستلک ایدوب بونلری فوری صویوب نقدیه نقدیه
لری وارسه الدی والتون کمش قسمندن کندولرنده
واتلرنده برشی قومدی همان دمور وساده بعض ات
وادم اسبابی قالدی سائرین جمله انبانه سپشدردی
اندن اول ارادن طبان کتوروب حمزه یه ایرشدی حمزه
نیلدک ددی عمر ایتدی بهی سرور نوار انده عسکردن
ادم کتوره جک چاق شویله نلری وار براز اوفاق تفک
بولدم بن دیو شوردم نسنه قالمدی ددکده حمزه نه سویلر
بو عیار بشیوز ادمک دکمسی قورتلمدی یا انده اولان
بو قدر التون کمش رختلر قلیچلر و مرصع سپرلر نجه اولدی
عمرو ایتدی خوش جزوی کلی براز واردی انیده بن الوب

انبانه سپشدیردم دیدی حمزه ایوسیر یاقنیره قورق
عمر اشته طغار چغه قودم اولدخی دوشمنی دیدی
حمزه اینانمدی برم لطیفه قوددی بونلر سویلشرک
عسکره کلدیلر عمر ایلروکلوب لنی هایه ویکاسره
مژده ایلدی هربری شاد اولوب عمره وافر بخششلر
ویردیلر عمرک اولکون یوزی کولدی وافر شتارتلر ایلدی
زیرا یکی اوج یردن النه وافر غرامت کیردی انبان کراهتک
بعض یرلریه دولدورمه یازدی انی بونلر صاحبقرانه
قرشو چقدیلر استقبال ایدوب بولشوب کورشدیلر
تعظیم وتکریم ایله پارگاه هشامه کتوردیلر کچوب
یرلرینه قرار ایلدی لنی هاوعمر معنی وسائرلری
غزاک مبارک اوله یاصاحبقران ایوهله شوملعونی
قاچورمیوب هلاک ایلدک دیدیلر حمزه دخی قارونی
ایله کچن ماجرالرین حکایه ایلدی بونلر تعجبه قالدیلر
انی سروراولکیجه جادرده قالوب ایرتسی شهره
کلوب عمر پادشاهک سراینه کلدیلر مال خزینه سین
ضبط ایدوب برروایتده عمر پادشاهک براوغلی وار
ایدی الیاس نام انی تختله جلوس ایتدردی امما
برروایتده اوغلی یوغیدی حمزه اول کونلی قوجه
پادشاه

پادشاه ایتمک مراد ایدنلری زیرا حمزه نک حقنده
شاهلری تحتدن انی یروب ذلیل اوارع ایدوکی الری
پادشاه ایدوب تخته جلوس ایتدیرمدنمشدر ایمدی
حمزه عمر یعقوب یا عمر عسکردن برایکیوز ادم الوب
مقبل زرین عمر ایله اول کویه وارروب الیاس نام برقوجه
وارردی صورروب بولن عمر پادشاهک تاجن وسائر
لباسینی اول قوجیه کیدیروب براته بندیروب اوکنه
دوشوب کتورک دیدی عمر ونوله امر صاحبقرانک دیوب
عمر پادشاهک لباسلرندن واتلرندن الوب کافردن
ومسلمانلردن بشیوز قدر ادم الوب مقبل ایله قالقوب
کتدیلر اول عمر وبونلری قارونک اول هلاک
اولانلردن بشیوز تو ابعنک دوکلوب قلان اسباب
والاتن یغما ملق ایچون اول صحرایه اوغاتدی بکلردی
اول غنیمتی جمع ایدوب الی یلی کرجه چوقلق بهاایدی
نسنه یوغیدی کاندن اول کویه کلوب الیاس پیری
صورروب اوین بولی یلی وقپوسین چالدیلر قوجه
بونلری کورروب قارونک ادملرندن صاندیلرهای
بونلر بندن التون المغه کلدیلر دیو قورقوسندن
برصندوغنک ایچنه کیردی عورتی قپویه وارروب نه

خبر ددی عمر ایتدی قوچاک بونده می عورت بونده در
ددی عمر وار ایمدی سویله کلسون انکله ایشمز
واردر دون اکا التون ویرن ادم کوندردی بزی ددی
عورت ایچرو کیروب کوردی قوچه سی صندوغه
کیرمش ندر اصلی ددی قوچه مدد ای خاتون
انلر بنم اوکوزم الوب بوغازلینلردر التونی الیمدن
المغه کلدیلر اما صقین بونده یوقدر دی واروب
کتسونلر ددی بونلر طورارق اوصاندیلر ینه قپوی
چالوب بره نچه اولدی قوچه کلسون ددیلر بوکز
بونلر بویله دیچک عورت ایچرودن بونده یوقدر
کتدی ددی عمر ونه سویلر بو چیل نره دن کتدی
بوندن غیری بر قپوکز دخی وارمیدر که کتدی
دیرسین تز چقسون بوقدر ادم انی بکلر ددی
قاری یوقدر دیو انکاره بشلدی عمر یاوزلنوب
بره عورت اول بونده در دیدک شمدی یوقدر
دیرسین بو ناصل سوزدر البته بن سکا انی
بولدورم دیوب قپودن ایچرو اولدی اردنجه بر
قاچ ادم دخی کیردی کوردیلر قاری بر صندوق
اوزرنده اوتورمش اوره که ایشلر عمر بره قنی
قوچاک

قوچاک نره ده صقلدک ددی عورت نار نور باشیچون
بو صندوقده یوقدر دیمکه بشلدی عمر و بیلوب کولدی
ای چیل قالق اوره دن حریف انده انجق دیوب
صندوغی اچوب قوچه ایچندن چقاروب عدن
شاهک لباسلرین کیدیروب باشنه تاجک
کیدردی اندن اته بندیروب بوقدر ادم بونک
اوکنه دوشوب بر عظمتله یونان شهرینه کتوروب
اهل ولایت قرشو چقوب استقبال ایلدیلر پس
الیاس پیر حمزه کوریجک ایاغنه دوشمک دیلدی
حمزه قومیوب بوکا رعایت ایلدی اندن تخت یونانه
کتوروب عدن شاهک تختنه حمزه کمرندن یاپشوب
جلوس ایتدردی عدن شاهک وزیرلری بکلری
کلوب جمله سی بوندن بیعت ایلدیلر و قانون
پادشاهی بوکا اوکرتدیلر اندن حمزه در بو ولایتدن
الدوغی مالی شاه ایچون خزینه بغلیوب حاظرلدی
اندن سیف زوالیزنه امر ایدوب کندو اغزندن بر
نامه یازوب یولده نه ایشلدکلرین و قارون حمزه یه
اوچ دفعه خیانت ایلدیکن و اخر حمزه انی قتل اتدیکن
بیان ایلدی و نمقدار خزینه حاظر ایتدیکن بلدردی

اندن مهر اوروب عمروك النه ويردى عيار بو
نامهٔ شاه نوشروانه ويروب بزمله قاروب
اراسنده كچن احوالى حكايت ايله شاه بزه الم
چكمسون وران ادملردن سؤال ايلسون كورسون
صوچ كيمكدر وبنده بوندن قيصريه اوزرينه واروب
اندن دخى خزينهٔ الوب مقبل ايله كوندروب اندن
شامه ومصر طرفنه كيدرم ددى عمر عيار بسر
چشم ديوب يول تدارك كوروب اندن نامهٔ
الوب عزم مداين ايدوب روانه اولدى بو طرفدن
امير مردان عمرى كوندردكدن صكره برقاچ كون
دخى شهر يونان اوكنده اوتوروب اندن الياس شاهه
براز نصيحت ايدوب رعايا كه عدالت ايله ودخى
وقتى ايله خراجك جمع ايدوب شاهه كونديره سين
اشته عدن شاه نچه اولدى كوردك ددى
اندن اهل ويلايته اصمرلديكه بو شاهه اطاعت
ايده سز وامرينه مخالفت اتميه سز ديو تنبيه ايلدى
اندن سرور عالم بركون كوچ ايدوب قيصريه اوزره
جمله بكلر ايله روانه اولديلر الياس پير برقناق
حمزهٔ كوندروكتدى اندن وداع ايدوب تختنه كلوب
قرار

قرار ايدوب صاحبقرانه دعايه مشغول اولديلر اما
بريدن عمر عيار سوروب بركون مداينه كلوب
شاهك ديوان خانه كلوب كندوني عرض ايلدى
شاه كلسون ديوب اجازت ويردى عمرو ايچرو
كيروب شاه اوكنده باش قيوب دعا ايلدى
شاه خوش كلدك عيار حمزه نه حالده در دخى
كلمزمى ددى عمر ايتدى اى شاه عالم حمزه خاكپايه
سلام دعالر ايلدى بو سفرده عجب چوق زحمتلر
چكدى بزه قاروني قورسك يولداش وقولاغسوز
قوشديكز بزى بريه يولنه چكوب صوسزلقدن چوق
ادم وحيوان هلاك اولدى وحمزه يه زهرلو صو ويردى
انطاقيه شهرى اوكنده حمزه اژدر جنكنه كتدكده
عسكرينه قليچ اوردى وحمزه ينه صوچلرين عفو
اتمشكن ينه تك طورميوب يونان قلعه سى اوكنده
لندهايه دارو ويروب تكرار عسكره قليچ اوردى
وهر قنده وارسق بزه خراج ويرميوب درلو حيله لر
ايدوب باشمزه نه بلالر كتوردیلر اشته حمزه
نامه كوندروب احوالن بلدرديكه صكره شاه
منافقلر سوزيله بزه الم زده اولمسون ديوب نامهٔ

صونده ی شاهنامه ی الوب خواجه ی دانایه ویرمش
اوزیله اوقدی شاه دکلدی کوردی قارداشمش
باشیه صالوب خیر شر نطقه مجالی قالمدی بحتک
ایسه هلاک اولدی المندن خواجه ایتدی یا محمد
شاهک بونده نه علاقه سی وار بر حریفه قباحت
ایتمش جزاسین بولمش ددی شاه دخی ایووارمش
اکا کیم ددیکه بویله وار وب حیله لر ایده ددی اندن
محمد جائزمی که مقتدا شاه دست خط ویرمشدر که
محمد وحمزه نک نامه سیله کلدیکجه برافتابه ویرمکمی
وبر خنجر وبر خلعت وبیک التون ویریله دیو مسلمک
ویرمشدی هر بار کلدیکجه ویریلوردی امّا بودفعه
یوق دیمیوب ویردیلر زیرا نه بللو دوست ونه
بللو دوشمنلردن اندن حمزه یه بر محبت نامه یازدی
محمدی کوندردیلر برکون عسکر یه اردنه یتشوب
امیر مردانک حضورینه کلوب دعا ایلدی

نهال قامتک ای سروی بالا بلند تازه قلسون حق تعالی نور
یاوز کوزلردن اتسون حق شی دور نتاکم مدتی عینک کوزنده

دیوب شاهنامه یی تسلیم ایلدی سروده
اجوب اوقدی دیمشکه اوغلم حمزه برخنجر اول قارداشی

قتل

قتل ایدوب عدد شاهی دخی اولدرمش سیمرغ ایشی
ایتمش سیمرغ همان سکا قرشو قویانه اوزقلیجی الدمالین
وبهم تزیه جه بوجانبه کلمکه سعی ایله بزده بوجانبده
سیمرغ منتظر ندیمش حمزه نوله بزده بولسوق برکوندره
وار دقدقه امانه چاره تزیه اولمز دیوب یوللرینه روانه
اولدیلر اشته بر روایتده کوتوری روم ویلایتنه
پادشاه اولان قیصر دیرلرکه تخت گاهی شهر قسطنطنیه
درکه حالا اسلامبولدر اولزمانک پادشاهی تکفور
شاه دیرلردی امّا اصح روایت بودرکه قیصریه بشقه
اوله زیرا اولزمانده استانبولک چوقلقادی یوغیدی
همان روم پادشاهی نک اولوسنه قیصر وعجم
شاهلرینک اولوسنه کسری دیرلردی حمزه نک
وار دیغی شهر قیصریه در چونکه حمزه بوقدر عرب
هندی یمن یونان سرورلری ایله قیصریه یه یقین کلدی
مکر قیصر رومه ده شاه وبحتک طرفندن نامه کلوب
حمزه یه قزمه ویرمه یمه دیو اقرار ایلدیلر صکره پیشمان اولدیلر
زیرا اول یزدان پرست بن اتش پرست مجوسی اول ایسه
کندی وجنسندن دکل اول اجلدن خراج بهانه سیله اول
جانبه اوزدیمزدن صاوداقیمی کورمیه سنی نیلس

ایسک ایلیوب ارلک ایله می اولور حیله ایله اولور حمزه
وعسکرین قیروب باشلرین بو جانبه کوندیره سین
دیمشلردی قیصر دخی وزراسیله مشاوره ایدوب
نیجه ایده لم بز حمزه ایله باشه چقامیوز ددی مدران
حیلکار نامنده بر وزیری واردی اول ایتدی بونلر ایله
قرشو طوروب باشه چیقلمز ایمدی بوکا حیله کرکدر
ددی اما بونک بر بهادر پای تخت پهلوانی وار ایدی
ادینه شماس رومی دیرلر ایدی بو جوابی اشیدوب
یرندن طوروب ایتدی ای شاه یا بزی بو قدر زماندن
برو نیچون بسلرسین اوزریکزه بویله بر دوشمن
کلدکده دفع اتمیوب ینه حیله ارتکاب ایتدکدن صکره
ایمدی بکا اللی بیک عسکر ویر واروب قرشو لایم حمزه
ولندهانک باشلرین کسوب وعسکرلرین طاغیدوب
سکا بر خدمت ایده یم ددی قیصر نوله همان تک سن
ار اول باش یارکیم استمز دیوب خلعت کیدردی
اندن تز امر ایلدی منادیلر ندا ایلدیلر اوچ کون ایچنده
اللی بیک عسکر جمع اولوب شهردن طشره چقوب
پارکاهلرین قوروب قوندیلر ایرتسی قالقوب حمزه یه
قرشو کتدیلر بونلر واروب انلر کلوب بر کون ایکی عسکر
بربرینه

بربرینه مقابل اولوب خبر لشوب جنک مقرر اولدی
اول محلده لندها یرندن طوروب امیره دعا ایدوب
ایتدی یا صاحبقران سندن رجا ایده رمکه بو عسکرین
جنکن بکا ویره سین زیرا بو سفرده قولن مراد اوزره
خدمت ایده مدم ددی حمزه نوله یا خسرو هندستان
سکا اجازتدر بز تماشا ایده لم دیوب خلعت کیدردی
شماسک جاسوسلری کلوب خبر ویردیلر لندها
سنکله جنک اتمکه خلعت کیدی ددیلر شماس نوله
بلدیکندن قالمسونلر بن انلرین نه حمزه سین ونه لندها
سین قویام دیوب حاظر اولدی اولکون ایکی عسکر
دکلنوب ایرتسی سحردن یرلرندن طوروب ات فیل کرکدان
لرینه سوار اولوب الایلر وصافلر بغلیوب نظر بر میدان
قلدیلر همان شماس رخشین میدانه سوروب ار طلب
ایلدی بریدن لندهاده حمزه اوکنده قدحمیده قیلوب
سلاملدی اندن عزم میدان ایدوب شماسه مقابل
اولدی شماس لندهانک قد قامتنه کوروب وفیلسن
کوروب درونه خوف دوشدی بره بو ناصل ادم اولور
بو انسان دکل انجق قافدن چقمش دیوه بکزر کندو دیلم
ایله بلایه اوغرادم اما شمدی نکیرو فائده یوق نه حال

ایسه اولنجه جنك اتمك كركدر دیوب چونكه بربرینه
مقابل اولدیلر لندها ایتدی ای پهلوان نچون عسكر
چكوب بزمله جنك مراد ایلدیكز بز خود نوشروانك
امریله كلدك خراج استیو هرییل سز خراجی ویردكز
یا بو دفعه عناد اتمدن مرادیكز ندر سزدن اول
یونان شاهی عدد شاه نچه اولدی هیچ ایشتمدیكز می
ددی شماس ایتدی سزدن اول شاهك بزه نامه سی
كلدیكه ویرمیه سز دوكشوب اسلام عسكرین قیره سز
دیو ددی لندها ایتدی اول كاغذ تلبیس در بختك
لعینك دوزمه سیدر دیوب بونلر سویلشرك ازغشوب
همان شماس بربری اردنجه اوج حمله ایلدی لندها
منع ایدوب ال كورزه اوروب بونی دینه دعوت ایلدی
شماس قبول اتمیوب لندها بوكا بر عمود باصدیكه كورز
ایله سپر الندن كتدكدن صكره باشنه اینوب ایتله یره
برابر ایلدی اللی بیك كافر بو حالی كوروب بردن ات
سوروب قلیچلرین عریان ایدوب لندهای اورتیه الدیلر
لندهاده بر النده كورز كوه پیكر بر النه سپر الوب بشلدی
بونلری قرمغه لندهانك بكلری اشقره زنكی واطفال
هندی وسعدون هندی وسعدوان هندی وانفاس هندی
واون

واون ایكی بیك هندی دلاورلری تكبیر كتوروب هندی
تیغلرین عریان ایدوب ایرشوب لندهایه قفادار
اولوب اوردیلر بونلره قلیجی كفار ایله اسلام بر
فصل ایكی عسكر بربرینه قاریلوب توز كردونی
بوریدی بریدن بكلر لندهایه یاردیمه ورالم كافرلر
چوقدر ددیلر حمزه قومدی صبر ایدك لندها انلره
یالكز جواب ویرر ددی بونلر سیره طوردیلر حد
زاتنده ایكندی زمانی اولنجه اون بیكدن زیاده كافر تیغدن
كچوب چوغیده زخمدار اولوب همان یوزلری دونوب
قیصریه جانبك طتوب قاچدیلر بشی بر یرده قالمدی
تارمار اولوب كتدیلر عسكر اسلام بونلرین صوكن
یغمالیوب امالشدن باشدن اول صحرا كورنمز اولدی
لندها دخی جنكدن دونوب امیرك اوكنه كلوب دعا ایلدی
حمزه ده یا لندها برخدار اول مردسین دیوب وافر لندهای
ستایش ایلدی اندن قنوب اولكیجه انده قرار ایلدیلر
ایرتسی كوچ ایدوب ینه روانه اولدیلر ازین جانب
بو طرفدن اول صنان كفار عسكری بركون قیصریه یه
ایرشوب قیصر رومك اوكنه كلوب تاجلرین یره اوروب
فریاد ایدوب ای شاه روم شماس قولن كتدی سن

صاغ اول عسکر یمزک کیمک قیروب وکیمک قاچور دیلر
دد کده قیصر روم شاشوب برم کیم ایتدی بوایشی
حمزه می دد کده انلر ایتدی یلر یوق حمزه جمله عسکر یله
یرلرنده تماشایه طور دیلر لکن هادر حمزه دن شمدی کیم
جنکی استیوب کمسه بکلردن بکا یاردیمه کلمسون
دیر حمزه اجازت ویرر چونکه میدان اولدی لکن هما
شمدی سک اوچ حمله سین منع ایدیوب برکورزی
شویله اوردیکه اتیله یرم برابر ایلدی بزده حمله یی
براوغوردی یوریوب لکن هدفای اوریه الدی برکورزی
وار در الدنده که حمام قبه سنه بکزر صاپانه براوزوق
زنجیر بغلیوب براوچیمه قولنه بغلمش هر حمله ده
قرق التی ادمی اتیله بردی هلاک ایدر اولکورزی
عسکر ایچنه اتار کاه دال قلیچ اولوب تاکورزی
دوشدی وکی یره دکن اوکنه کلنی ایکشر پارم ایدر اندی
بینه کورزیی قاپوب اتار اکرکورزدن اکرزنجیر راست
کلدی وکن زیر زبر ایدر اوکنه قهرمانلر دام
نمیانلر طورمز اندی کندی ونک اون ایکی بیک لشکر
عسکری وارایمش انلردن یوریوب یلر اصلا حمزه
یرندن حرکت ایتمدی همان سیر جی اولدی بزی لکن هما

یالکز

یالکز قیروب بوزدی دد یلر قیصر روم اینانمدی
پس انلرین اردنجه برابر بصوب جمله عسکر
کلدیلر وهب بوسوزی سویلدیلر قیصر وزیرینک
یوزینه بقوب نجه اولور حال دد یمدی ان حیلکار
ایتدی شاهم ارلک اونده طقوزی حیله درییمشلر
سلفده کی صاحبقرانلرده دخی هرنجی فرصت بولسلر
حیله ایله بولور لردی یوخسه دنیا طلوسی عسکر
اولسه خائل اولمزدی دد ی قیصر خوش امانجه
حیله ایده لم دی ایمدی سویله کورم لم دخی انلر
کلمزدن اول تدارک کرک یوخسه صکره حال مشکل
اولور دد ی اول لعین ایتدی بنم حیله لرم چوقدر
هله کلسونلر مدارایدیوب عزیزیمز دیلیه لم وکتوروب
قونه یروب ضیافت ایده لم صکره بن بیلورم ایشیمی
دد ی قیصر روم بوسوزایله عسکرین طاغیدیوب
یرنده قرار ایلدی اوته ده برکوره امیر مردان عسکرن
جکوب شهر قیصریه اوکنه ایرشدکده قیصر روم
قرشو جقوب عزت اکرام ایله استقبال ایدیروب
کتوروب برحوب یرده قونه ردیلر اندن نزول
نعمت کونه روب رعایت وحرمتلر ایلدیلر مدی ان

حیلکار کلوب حمزه نک الین اوپوب ای دلاور شاهمز
خاکپای شریفکزه وافر دعالر ایلدی خوش کلدیلر
بزانلرین قولیوز شماس سوز طوتمیوب بزم رضامز
یوغیکن واروب شویله برکوستاخلق ایلمش
عاقبت جزاسین بولمش دیوب حظ ایلدی
ددی حمزه ایتدی کندولر بیلور هرکیم کملک ایدر
ایسه کندویه ایدر بزه الله تعالی عنایتنده نسنه
اولمز ددی مدران قالقوب کتدی قیصره کلوب
حمزه ایله اولان کلماتی حکایت ایلدی قیصر روم ایمدی
نجه ایده لم ددی مدران هله بو کیجه فکر ایده یم
یارین سیزه جواب ویره یم ددی اما بریدن
مدران حیلکار کتدکده عمر عیار ایتدی بز بونلره دخی
اینانمق اولمز زیرا بکون بونده کلن وزیر قتی فتنه انکیز
حریفه بکزر هله صاقنک بر حیله سی اولمسون
ددی حمزه خدا کریمدر باشمزه هرنه یازلدیسه
کوره جکز ددی عمرو هله کوزین اچ حیله ایدرلر
ایسه طویه ایدک ددی اندن مجلس قوروب
عشرته بشلدیلر وعسکره قراغول لازمدر دیو
سرور امر ایلدی استفنوس یونانی توابعی ایله
قراغوله

قراغوله بندی شاید کیجه شبخون اتمسونلر دیو
اشته بونلر بونده اما بو طرفدن ایرتسی قیصر روم
یرندن طوروب مدران حیلکار ایله براز پیشکش
الوب صاحبقران عالمه کلوب بولشدیلر ای دلاور عالم
ایشتدم نوشروان جنابکز بونده خراج جمعنه ارسال
ایلمش ددی سرور ایتدی بلی اشته شاهک
فرمانی دیوب امری اوقدی شاه دیمشکه اوغلم
حمزه صاحبقرانی اول جانبه یدی پاره شهرک خراجنی
جمع اتمکچون کوندردم مخالفت اتمیوب بیقصور خراجکز
تسلیم ایده سز اکر عناد ایدرسکز اول سزدن کوجله
دخی الورو بلکه باشیکز کسر یریکز غیریه ویرر
ایمدی اکا کوره عمل ایدوب مخالفت اتمیه سز دیمش
قیصر روم نوله امر شاهکدر بزنجون مخالفت ایده رز
برقاچ کون بوراده ارام ایدوب دکلنوب راحت اولک
بزده مالی جمع ایدوب اندن سیزکله برمقدار نان
نمک ییوب آشنا ودوست اوله لم زیرا که نوشروان
کبی اولو شاهک دامادی وپای تخت پهلوانی ایمش سز
بر محلده بلکه بزه فائده کز اوله ددی حمزه نوله اما
هله بزی چوقلق اکلندرمه ددی قالقوب کتدیلر

سراینه کلوب مدران حیلکار قیصر رومه ایتدی
شاهم کل بر حمام یاپدیره لم درت دیرک
اوزره مانجلق ایله اندن حمزه
حمامه دعوت ایدوب چاهه
دوشوره لم ددی بشنجی
جلدی بونده تمام اولدی
التنجی جلدنده بیان
اولنه

اثر خامه مجلد صالح

اوسکوداده اسکجی عثمان اغانک قهوه سنده اللی طقوز بلوکک
کوچک کنج محمد اغا قرائت ایتمشدر معلوم اولنه

١٢٢٩
٢٦ ذی الحجه

طوبخانده کچوک علما
بریر صالح افندی غرامت
اقتمشدر
١٢٢٩
مصارفات عمومیه ملیه
اوده جیلرندن حسین افندی بیت المالده
قرائت ایلمشدر اوقیه حاجیانلر برخیر
دعا قیله فقیره چهارشنبه کیجه سی النده بو کاتب
٥٥ بونده ... سنه دیوریکی بابوجی
حسین افندی قرائت ایلمشدر

